ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
1
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
JEUDI
1er FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9319 38e ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5120

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՀՈՎԵՐ

Աւելի մը ի վեր նոր հովեր սկսած են փչել Վոսփորի ափերէն, նոյնիսկ Անատոլուի մեծ քաղաքներէն :

Այն տպաւորութիւնը կ'ունենայ մարդ, որ չորս տասնեակ տարիներէ ի վեր կաշկանդուած լեզուներու կապանքները ըսկսած են քակուիլ հեռացնեմ, մտահոգիչ վտանգ մը ըլլալու աստիճան :

Մուսթաֆա Քեմալ վերջ տալով տուլ-թաններու իսլամական, աստուածապետական վարչաձեւին, հիմը դրած էր աշխարհական հանրապետութեան մը, յե-ղափոխական, ազգայնական եւ ժողովրդական սկզբունքներով :

Հակառակ իր ծայրայեղօրէն յեղափոխական բարենորոգումներուն, այսօր՝ քառասուն տարի վերջ՝ թուրք ժողովուրդի ջախջախիչ մեծամասնութեան ղլուխը չէ փոխուած տակաւին : Նոյնիսկ մտաւորական կոչուած դասակարգին պատկառ նողներ կան, որոնց մորթին տակ արթուն է միշտ մոլեռանդ թուրքն ու իսլամը :

Հինգլուխներու կողքին կեանքի կոչուած է սակայն նոր սերունդ մը, տարբեր մտայնութեամբ :

Հալէպի 27 տարուան մենատիրութեան յաջորդած էր Դեմոկրատներու տասնամեայ բռնակալութիւնը :

1960 Մայիս 27էն մինչեւ 1961 Հոկտ. 15ի ընտրութիւնները կէս – մենատիրական, կէս – ժողովրդավար վինուորական վարչաձեւ մը ապրեցաւ Թուրքիա :

Միացեալ կառավարութեան կազմութենէն ի վեր վերջ տալով տուլ-թաններու իսլամական, աստուածապետական վարչաձեւին, հիմը դրած էր աշխարհական հանրապետութեան մը, յեղափոխական, ազգայնական եւ ժողովրդական սկզբունքներով :

Ազատ ձգուած են կուսակցութիւնները, որոնք իրարու մէս կ'ուտեն :

Ազատ ձգուած են ուսանողները — ձախակողմեան ըլլան թէ ձախակողմեան — որոնք կ'արտօնուին ցոյցեր կատարելու, յաճախ իրարու դէմ :

Դեմոկրատներու ժառանգորդ Ատալէթ կուսակցութեան կողմնակիցները հրապարակը կ'ալմկեն՝ ընդհանուր ներում պահանջելով եասը Ատայի դատապարտեալներուն համար :

Հալէպի ձագուկները իրենք զիրենք «Ա-թաթիւրքի սերունդ» կ'անուանեն եւ հակացոյցեր կը կատարեն առաջիններուն եւ համայնավարութեան դէմ :

Միւս կողմէ բանուոր դասակարգին մէջ պարթնաձի նշաններ սկսած են երեւնալ :

Ճարտարարուեստի զարգացումով, թուրքիոյ մէջ աւելցած է բանուորներու թիւը : «Ընկերային արդարութեան» խօսքեր կը լսուին փողոցներու մէջ եւ մամուլի էջերէն :

Աշխատաւորները կը կազմակերպուին « սէնտիքա »ներու մէջ եւ կը պահանջեն գործադուլի իրաւունքը, որ նոր սահմանադրութեան մէջ անցած է արդէն :

Բանուորներու թշուառ վիճակը զէշ դոյներով կը պատկերացնեն կարգ մը թերթեր, որոնք ձախակողմեան զաղա-փարներ կ'արտայայտեն :

Ուրիշ պահպանողական թերթեր հա-մայնավարական վտանգ կը նշմարեն ու-սանողական եւ բանուորական այս չար-ժումներուն մէջ :

Իսմէթ Ինէօնիւ հանդարտ սրտով կը դիտէ այս բոլորը, որովհետեւ վստահ է թէ բանակը իր հետեւն է, կազմ ու պատրաստ՝ պաշտպանելու իր վարչաձեւը : Ու կը յուսայ թէ նոր հովերը փոթորկի պիտի չվերածուին :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՆԱՀԱՏԱԿԻՆ ՃԱՌԸՆ ԱՌԱՋ

Անպաշտօն վերջին լուրերու համաձայն «Ա.Շ.Ա.Կ»ը իր պատասխանը տուած է արդէն տը կոլի եւ համաձայնութիւնը դրեթէ դոյացած :

Փարի – Փրէս այդ մասին կարդ մը տեղեկութիւններ կը հրատարակէ յայտնելով թէ բանակցութիւնները կը շարունակուին Մայր երկրի մէկ քաղաքին մէջ, բայց կան տակաւին կարգ մը դժուարութիւններ : Առանց դլխաւորն է ալժերական քաղաքացիութեան հարցը Եւրոպացինե-րուն համար : Ալժ. Ազատ. Ճակատին համար դաղթատիրութիւնը «արկած» մըն է եւ Ֆրանսացիները օտարներ են ան-չուշտ առանձնաշնորհեալ բայց՝ օտար : Իրաւունք պիտի ունենան ալժերական տը-պատակութեան դիմում ընելու, բայց Ալժերացիները ազատ պիտի ըլլան ըն-դունելու միայն իրենց ուզածը եւ մերժելու անոնք որոնք քաղաքականապէս թըշ-նամի տարը կը նկատեն : Ֆրանսան հա-մաձայն չէ, չի հասկնար թէ ինչպէս խո-րութիւն կարելի է դնել : Իրեն համար ալժերական անցագիրը պէտք է տրուի անմիջապէս, առանց ձեւակերպութեան բոլոր իր հպատակներուն : Եթէ այդպէս չըլլայ, զէնք մը տրուած կ'ըլլայ Գաղտնի Բանակին արդարացնելով Ալժերիոյ Ֆրանսացիներուն անձկոտութիւնը :

Այս յայտնութիւններու կարդին, «Փա-րի – Փրէս» կ'ըսէ նաեւ թէ Ալժ. Ազատ. Ճակատը ուրիշ դիջում մը ըրած է, այն է Թունուզիա եւ Մարոք պահել իր «զօրքը» փոխանցման չրջանին : Վերապահ է սա-կայն տեղական ուժի կազմին չուրջ : Դէմ է որ մահմետական ըլլայ Ֆրանս. պին-եալ ուժերուն մէջ : Իր կարծիքով արդէն մեծ զիջում մը ըրած է ընդունելով ինք-նորոշման սկզբունքը : Պատրաստ է նաեւ Թաղապետական լայն ինքնավարութիւն չնորհել Եւրոպացիներուն, մեծ քաղաք-ներու մէջ :

Կան տակաւին ուրիշ հարցեր ալ : Կա-յանները խնդիրը : Սկիզբը «Ա.Շ.Ա.Կ»ը տը-րամադիր չէր երաշխաւորելու ինչքները որոնք ըստ իրեն անարդարօրէն ձեռք ձգ-ուած են, բայց ի վերջոյ ընդունուած է ստանալ Ալժերիան այնպէս ինչպէս որ է : Սահարայի հարստութեանց չահագործ-ման համար մոտաւս վիվէնտի մը պոն-ուած է, Ֆրանքեւալժերական կազմակեր-պութիւն մը պիտի վարէ ամէն ինչ, չա-հերն ալ կէս առ կէս պիտի բաժնուին :

Կը մնայ Մերս – Ըլ – Քըպիրի հարցը որ կարդադրուելու վրայ է : Կալով բա. նակին Ալժերիա մնալուն, Ֆրանսա հինդ տարուան պայմանաժամ մը կ'ուզէ մինչ Ալժ. Ազատ. Ճակատը 18 ամիս կ'առա-ջարկէ :

Ամէն պարագայի մէջ, կը կարծուի թէ մինչեւ Փետրուար 20, ամէն ինչ յայտնի կ'ըլլայ :

× Էլ Պիարի վիլլային պայթումը 18 զոհեր պատճառած է :

Ահաբեկումները կը շարունակուին Ալ-ժէի եւ Օռանի մէջ :

× Պեն Խեատա որ միշտ Մարոք էթու-նուզ պիտի վերադառնայ չաթթու մէջ :

× Ներքին նախարարութիւնը կը հա-ղորդէ թէ մէկ գիշերուան մէջ 6907 կա-քեր եւ 5044 քալողներ հարցաքննուած են : Այս գործողութիւնները մաս կը կազմեն Գաղտնի Բանակի դէմ տարուած պայքա-րին :

× Նիւզ – Ուիքի մէկ թղթակիցը կը դրէ թէ հանդիպած է «Ա.Շ.Ա.Կ»ի մէկ նա-խարարին որուն անունը չի տար եւ այդ «նախարարը» ըսած է թէ «անկախ Ալ-ժերիան 100էն 100 ընկերվարական պիտի ըլլայ :

Ի՞ՆՉ Կ'ՈՒԶԵՆ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

ԿԻ ՄՈԼԷ ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓՆՆԱԴԱՏԷ

Փետրուար մէջ ուր հաւաքուած էին չըր-ջանային եւ թաղապետական ընտրեալնե-րը, Կի Մոլէ երկարօրէն վերլուծեց քա-ղաքական կացութիւնը :

Էնկերվարական կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը նկատի առաւ նաեւ այն պարագան երբ իշխանութիւնը այլեւս չի պրծեր եւ դեկավարութեան աթոռը թա-փուր է : Պէտք է համախմբուիլ Մերակոյ-տին չուրջ, «պէտք է որ դեմոկրատները պատրաստ ըլլան չրթայ մը կազմելու Մերակոյտի նախագահին չուրջ, երբ կ'ը-սենք դեմոկրատները, կ'ըսենք բոլոր դե-մոկրատները, այսինքն նման պարագայի մը մէջ պէտք է դուրս ձգել միայն բոլ – շեւիկները եւ Ֆաշիստները, բայց բոլոր միւսները, պարզապէս որովհետեւ դե-մոկրատ են, ընկերվարական դեմոկրատ, ազատական դեմոկրատ, քրիստոնեայ դե-մոկրատ կամ պահպանողական դեմոկ-րատ պէտք է պատրաստ ըլլան ապահո-վելու համար հանրապետական կեանքին չարունակութիւնը : Պէտք է՞ որ այդ պա-րագային չահակիցները հասարակաց ծը-րագիր մը ունենան : Ոչ : Պէտք է՞ որ մի-ասին կառավարեն : Ոչ : Հարցը միայն փոխանցումը ապահովելու մէջ է» :

Բայց գործնական դեռնի վրայ, հակա-ռակն է : Պէտք է հասարակաց ծրագիրը մը ունենալ որուն նուազագոյն պարունակու-թիւնը պիտի ըլլայ, ըստ Կի Մոլէի .— Ազատ աշխարհի միութիւն, ատլանտեան դինակցութիւն եւ Եւրոպայի յառաջդա-ղացման չարունակութիւն :

Ալժերիոյ մէջ պէտք է ապահովել մե-ծամասնութեան որ ինք ընտ օրէնքը ու նաեւ ինքնորոշումը ապահովել : Անկա-րելի է ալժերական հարցին մէջէն ելլել առանց բանակցելու անոնց հետ որոնք կը կռուին :

Ներքին ճակատի վրայ, հիմնարկու-թեանց բնականոն ընթացքը, այսինքն 1958ին քուէարկուած սահմանադրութեան գործադրութիւնը ոդիով եւ տատագի կերպով :

Իսկական եւ օգտակար վերազարձ եկե-ղեցիներու եւ պետութեան բաժանման :

Աւելի յաջող բաշխում ազգային եկա-մուտին եւ ազգային արտադրութեան բա-րելաւում :

Եւ Կի Մոլէ կը չարունակէ .— «Այս ծը-րագրին վրայ է որ պէտք է կատարուի համախմբումը : Որո՞ւ հետ : Ձեմ ըսեր այլեւս բոլոր դեմոկրատներուն հետ այլ՝ ձախի եւ միայն ձախի դեմոկրատներու հետ» :

*Կի Մոլէ կը պատմէ յետոյ «Ալմայի հանդիպումը» որ պատճառ դարձաւ հա-կառակորդներու հրճուանքին : Ժան Մո-նէի նախկին դործակից մը՝ Պ. Իւոի չփում կը ստեղծէ կարգ մը անձնաւորու-թեանց հետ եւ Կի Մոլէ կը խորհի թէ նոյնը ըսած է կուսակցական միւս պա-րագլուխներուն ինչ որ ըսած է իրեն այ-սինքն՝ «պարոններ, միջազգային դեռնի վրայ չատ մարդ կը տեսնեմ, Ֆրանսայի վարկը չատ ընկած է, Ատլանտեան եւ միւս հարցերուն մէջ մեր դիրքը չատ վը-նաս հասցուց, պէտք չէ արդեօ՞ք որ կարգ մը Եւրոպացիներ հաւաքենք եւ տեսնենք թէ ո՞ւր ենք : Այնուհետ ուրիշ բանի մասին ալ կը խօսինք» : Հոն էին Փինէ, Ֆօր, Քոլէն եւ նոյնինքն՝ Կի Մո-լէ : Ծօսած են ասկէ–անկէ : Նկատած են որ չատ մը կէտերու չուրջ համաձայն են, մանաւանդ զտած են որ երկրին պէտք չէ երբեք այն պատրանքը կամ վախը թողուլ որ կրնայ պարապ մը ստեղծուիլ : Ասկէ, միւս օրը, կարգ մը մարդիկ եղրակացու-ցած են որ Մոլէ Գաղտնի Բանակին դատը պաշտպանած է :

Կի Մոլէ յարձակած է Վենսան Օուրիլի վրայ զոր չի գնահատեր (Օուրիլ 1958ին հեռացաւ կուսակցութենէն որ ըստ Հան-րապետութեան նախկին նախագահին, դաղրած էր Ընկերվարական մեծ կու-սակցութիւն մը ըլլալէ) :

« Ինչ որ կ'անցնի կը դառնայ հիմա 18 Պրիւմէրին (1799ի Նոյեմբեր 9ի պետա-կան հարուածը Պոնափարթի կողմէ, ե-ղիպտոսէն վերադարձին) պէտք չէ բաղ-դատել այլ պիտի նախընտրէի որ զայն բաղդատենք զերմանական հանրապետու-թեան ապրած օրերուն երբ անհետա-ցաւ» :

Կի Մոլէ կը խօսի նաեւ Տէվրէօի ինք-նավար կուսակցութեան եւ քրիստոնեայ աշխատաւորական ընկերակցութեան վը-րայ :

Կը զտնէ թէ Գաղտնի Բանակը իր պո-յութեամբ եւ գործունէութեամբ մեծա-պէս կը ծառայէ համայնավարութեան, նոյնիսկ կը փրկէ : Եւ ընկերվարական պարագլուխը կը բացատրէ թէ ինչո՞ւ Գաղտնի Բանակին դէմ գործունէութեան մէջ, կարելի չէ գործակցիլ համայնավար կուսակցութեան հետ :

Գաղտնի Բանակը կարեւոր ուժ է Ալ-ժերիոյ մէջ, բայց սահմանափակ է Մայր հայրենիքին մէջ : Ողբերգութիւնը այն է, Կի Մոլէի համար որ Պետութեան հեղի-նակութիւնը չի զգացուիր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

Մառեշալ Փեթէնի տարաբախտ այ-րին մեռաւ առջի օր, Փարիզեան իր բնա-կարանին մէջ, ուր վերջերս ինչպէս իր բովանդակ կեանքին ընթացքին քաշուած կեանք մը կ'ապրէր : 84 տարեկան էր : Փե-թէնէն առաջ իբրեւ ամուսին ունեցած էր դրագէտ եւ արձանագործ տը Հերէնը որ-մէ ունէր զաւակ մը՝ բեմադիր : 1920ին ամուսնացած էր մառեշալին հետ որ այն ատեն 65 տարեկան էր եւ ապրած էր միշտ անոր չուքին մէջ մինչեւ այն կըզ-գին, ուր Մառեշալը աքսորուած էր : Կ'ապրէր մօտակայ պանդոկ մը եւ վեր-ջին երեք ամիսներու ընթացքին միայն արտօնութիւն ստացաւ ամուսնոյն հետ ճաշելու : Մահէն ետք, նախ Քոթիէ ապա տը Կոլի դիմեց որպէսզի Մառեշալին մարմինը փոխադրուի Վերտէօն իր զին-ուորներու կողքին : Երկուքն ալ մերժած են :

ՓԱՐԻԶի մամուլը կը դրէ թէ ժորժ Պի-տօ յայտարարութիւն մը ըրած է վեր-մանական պատկերասփիւռէն, յայտնելով թէ Սալան իմաստուն, քաջ եւ խոհեմ մարդ մըն է : Նախկին վարչապետը ըսած է նաեւ «Գաղտնի Բանակը Ալժերիոյ ամ-բողջ Եւրոպացի բնակչութիւնն է պահպա-տանեակ մը հոգի » :

Լիբանանի նախկին արտաքին նախա-րար Շառլ Հելու որ տեղեկատուութեան յատուկ առաքելութեամբ մը Եւրոպա կը պարտի, Պէյրութի կառավարութեան կողմէ Փարիզ հասաւ ուր յայտարարեց թէ Լիբանանի վերջին պետական հար-ուածը ցոյց տուաւ թէ «Մեծն Սուրիոյ» ծրագիրները մէկ կողմ դրուած չէին :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի թագաւորը մանչ զաւակ մը ունեցաւ որուն անունը դրուեցաւ Ա-տալլահ : Թագաւորին Բ. կինը անդլուհի մըն է որ դաւանափոխ եղաւ :

ՄԱՐՄԱՐԱՑԻ ծովափին վրայ Ամերի-կացիի մը դիակը գտնուած է :

ԵՈՒԲի ԿԱԿԱՐԻՆ Գահերէց հասաւ եւ ընդունուեցաւ փոխ – նախագահին կող-մէ : Իրեն ի պատիւ կոչունք մը տրուե-ցաւ :

ՄՈՍԿՈՒԱՑի մամուլը Ռուզվէլթի ծը-նունդեան ութսունամեակը կ'ոգեկոչէ չե-ւեւով թէ Միաց. Նահանգներու հան-ղուցեալ նախագահը իբրեւ օրինակ պէտք է ծառայէ ցոյց տալու համար որ ոչ մի-այն համակեցութիւնը այլեւ համագոր-ծակցութիւնը, կարելի են աշխարհակալ-ներուն հետ :

ՄԵՐ ԼԵԶՈՒԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

«Յառաջ»ի խմբագրութիւնը այս երկրորդ անգամն է, որ գովելի փորձը կ'ընէ ընթերցողը խօսեցնելու, ինչ որ հաղուադէպ երեւոյթ է մեր մամուլին մէջ :

Սիրով եւ « ի կարի իմում » կը պատասխանեմ լեզուական հարցումներուն :

Ա.— Հայերէն քանի՞ բառ գիտէք, որ կը վերջանայ իթ, ինչպէս՝ ծղրիթ :

— Ստորեւ ցանկ մը՝ այբուբենական կարգով .

1· Ադկիթ (= թառափ ձուկի աղած հաւկիթներ) :

2· Առիթ (որմէ՝ բերկրառիթ, բերկրութիւն պատճառող , եւ ուրախառիթ , տխրառիթ, ցաւառիթ, շարժառիթ եւ այլն) :

3· Բիթ (ռամկօրէն՝ բութ մատը , ասկէ՝ բթամիտ, հաստգլուխ) :

4· Բլիթ (Բոկեղ, սիմիթ) :

5· Գաւիթ (որմէ՝ նախագաւիթ) :

6· Երիթ (սեպ, ձող) :

7·Զեմիթ (արաբերէնէ փոխ առնուած) :

8· Թառափկիթ (թառափ ձուկի հաւկիթներ : Տես Ադկիթ) :

9· Խիթ (Ֆիզիքական ցաւ, որմէ՝ լանջախիթ) :

10· Խրճիթ :

11· Ծղրիթ :

12· Կիթ (զանազան նշանակութիւններ ունի.—

Ա) Կթումն, կութ, դժուարակիթ, դժուարութեամբ կթուող :

Բ) Կաթ, յետնկիթ = ետնկիթ :

Գ) Հաւի, ձուկի ձու :

Դ) Պարտէզի բերք :

13· Կնճիթ (ցռուկ, կինճի այսինքն վարազի քիթ : Նաեւ շուշմայ, քունջութ, իւղաբեր տունկ) :

14· Կողկողիթ (մակալեզու, կափարիչ՝ հագագի մուտքին վրայ) :

15· Կսմիթ :

16· Հարսանիթ (վարտախտ, ռուժէօլ) :

17· Հաւկիթ (տես կիթ) :

18· Ձանձախարիթ (ծխանի մուր) :

19· Ձկնկիթ (խաւեար, տես կէթ) :

20· Ճիթ (ռամկօրէն՝ ճութ, ողկոյզ) :

21· Ճիթ ու բիթ լինել (ռամկօրէն՝ խստիւ բռնադատել, ստիպել. «Զուր ես ճիթ ու բիթ լինում, չունեմ չեմ տայ» : Ստ. Մալխասեանի բառարան) :

22· Ճնճղկաբլիթ (ճնճղկապաշար, բուժական բոյս, տես բլիթ) :

23· Մզկիթ (արաբերէնէ փոխառեալ) :

24· Մթիթ (ոստայնանկի գործիք՝ կըտաւը ողորկ պահելու համար) :

25· Շիթ (կաթիլ) :

26· Չիթ (ռամկօրէն, տաճկերէն «չիթ», բամպակէ ծաղկազարդ կերպաս) :

27· Սամիթ (տունկ մը) :

28· Վիթ (Ա) եղջերուի տեսակ, Ֆրանսերէն՝ անթիլոփ, Բ՝ ոստիւն :

29· Փթիթ (Ա) փթթում, ծաղկում , բողբոջում, Բ) ծիլ, բողբոջ, մշտափը – թիթ, նորափթիթ, տեռափթիթ, ծաղկափթիթ) :

30· Ֆիթ (որմէ տափաքիթ, տափակաքիթ) :

31· Ֆթիթ (թարթ, ակնթարթ : Անքըթիթ = անչարժ, սեւեռուն) :

32· Ֆուռնիթ (թոյլ կեղեւով ձկնկիթ) :

Բ) Դաւիթ, որ ըստ տառադարձութեան՝ պէտք է գրել Դաւիթ, բայց կը գրուի Դաւիթ : Ինչո՞ւ :

— Վասնզի Դաւիթ ուղղագրութիւնը «ի յատկութենէ լեզուիս» է :

Առնենք վերի ցանկը, որ լրիւ չէ տակաւին : Շուրջ երեսուն բառ կը պարունակէ «իթ»ով վերջաւոր : Այս երեսունին դիմաց քանի՞ բառ ունինք «իդ»ով : Միտքս կուգայ քղամիդը, յունարէն «խըլամիՍ»՝ ըստ Եղիշէ Դուրեանի : Ուրի՞շ. — Սփրիդ = սակառ : Գուցէ նաեւ եզիդ : Այս երկու – երեքէն զատ, Անիդ՝ որուն իմաստը անորոշ է, եւ հին ու մոռցուած բառ մը՝ Ասիդ, ասի տայ, յունարէն «խասի տա», արագիլ : Խօսքը չեմ ըներ հոլովեալ ձեւերու (հացիդ, հայրիկիդ, կեանքիդ) :

Բացառութիւններու այս խեղճութենէն ալ կարելի է եզրակացնել թէ հայերէնի ոգիին դէմ է «իդ»ը :

Անդիր օրէնք է «իթ»ը : Օրէնք ալ չէ , օրէնքէն աւելի հզօր՝ իշխանութիւն է : Տառադարձութեան կանոնը բախած է այդ իշխանութեան եւ տիրապետուած է անկէ :

Այս պատճառաբանութիւնս բաւականին զինեալ չթուի գուցէ, լուսաբանելու եւ արդարացնելու համար Դաւթի թօն : Որովհետեւ Դաւթի թոյին դէմ չէ հարցումը, դատելով երկու հարցումներուն յաջորդականութենէն :

Փաստարկութիւնս քիչ մը աւելի ամրապնդելու մտօք, հարցում – մրցումի բուն ու նեղ նիւթին սահմանէն դուրս կը նայիմ, եւ Դաւիթի «իթ»ին առընթեր՝ կը տեսնեմ ստուար բանակ մը թոյերու՝ առաջադիր ձայնաւորներով, միատառ թէ երկտառ :

ԱԹ.— Արծաթ, դագաթ, դաւաթ, դարամաթ (ռամկօրէն՝ տան վերաբերեալ կահ – կարասիք), լաթ, թաթ, ճաթ (ճաթած, ճեղք), խանաթ (հետք, ուղի), կաթ, խանդակաթ, սաթ, մոմլաթ (մոմշոր, մուշամպա), մախաթ (հերիւն) , երկաթ, շարաթ (շաբթուան եօթներորդ օրը, նաեւ եօթնեակը), մագաղաթ, մաթ (ռուփ), շաղամաթ (թել, դերձան) , ջրվաթ (ջրհեղ, մէզ), փսիաթ եւայլն :

ԵԹ.— Անհեթեթ, եւեթ (լոկ, միայն նաեւ՝ գոնէ. «Մի բոպէ եւեթ ժամանակ չթողնեց՝), ծեթեւեթ, սեթեւեթ , պերեւեթ, գմբեթ, յաբեթ, եւայլն :

ԷԹ.— Գէթ (գոնէ), խէթ, բակեղէթ (երկկողմանի պարկ), ձէթ, գմբէթ եւն :

ԸԹ.— ըթ տառը :

ՈԹ.— Շփոթ, կոթ, խնդակոթ (թունաւոր բոյս), որոթ (խորշ՝ ոսկորներու ծայրը) փոթոթ (այրող, կծող), փոթ (ծալք), փաթոթ (փաթաթանի իմաստով՝ Բաֆֆի), ճոթ (ռամկօրէն՝ ծայր, «դէմի արտի ճոթէն անդապահը անցաւ», «բերնին ճՕթերը սրբեց». Սօս – Վանի) : Շռոթ (ռամկօրէն՝ ջրորդան, ջորդան) :

ՕԹ.— Ծանօթ, անօթ, թնդանօթ, բօթ, խօթ (հիւանդ, հիւանդոտ, որմէ՝ խօթամիտ, անմիտ, եւ խօթասիրտ , « Բերան իմաստնոյ գովի ի մարդկանէ , իսկ խօթասիրտն արհամարհեսցի»», սօթ (տունկի՝ պտուղի միջուկ), տօթ, օթ (օթեւան), երեկօթ (ք) (յոգնակի՝ երեկոյեան օթեւան), եօթ (ն), շռնօթ (ռամկօրէն՝ ջորդան) :

ԱՅԹ.— Խայթ, (խթան), կայթ(պատկրտուք), գայթ, որոգայթ, ճառագայթ, մայթ, քումայթ (խարտեաշ) :

ՈՅԹ.— Փոյթ, բոյթ (բութամատ) , առաքոյթ, ելոյթ, երեւոյթ, նորոյթ (մոտա), ճկոյթ = ծկոյթ, ասոյթ (դարձուածք), հասոյթ, մոյթ (յենակ), լուծոյթ, հոլովոյթ, տռոյթ (գրոհ) :

ԻԻԹ.— Ձիւթ, հիւթ, նիւթ :

ՈՒԹ.— Ութ (թիւը), անութ (որմէ՝ ուսընդանութ), անծրութ (դժատ, վիրախէժ.— Յ. Թ. Գայաեան բառարան), ակութ (վառարան), գութ, գաղութ, կութ (կիթ), թութ, թապութ (Հմայեակ) , մութ, խամութ (ձիու վզնոց), խանութ, մռութ, ճութ ջողկոյզ), քունչութ (իւղաբեր տունկ) :

« Թոյ »երու այս կանոնաւոր բանակին քով կամ ետին, «պաշը – պոզուք»ներ ալ կան, թիւով չնչին, որոնք չեն կրնար խախտել բանակին կանոն ու կանոնաւորութիւնը : Յիշեմ .— Այդ, հոդ, դէդ (արեւելահայերէն եւ ռամկօրէն՝ դէպի այդ կողմը), օդ, յօդ, զօդ (զ+ յօդ), սօդ (բուժական արմատով բոյս) : Ասոնց վրայ աւելցնենք նաեւ սինոդը, զոր սին ... օդ գրողներ ալ կան լրջօրէն : Զըզուանքով կը վանեմ սակայն Հայաստանեան «Դեկա Դ»ը, որ լեզուական ...«դեկադենտութիւն» կը մատնէ, քանի ունինք համապատասխան բառը՝ տասնօրեակ :

Ի՞նչ կ'ըսեն վերի ցանկիս օրինակները, որոնց շարքը աւարտուն ըլլալէ հեռու է : Անոնք կ'ըսեն որ մեր բառերուն վերջնատառին դա կամ թօ հնչումը, չնչին բացառութեամբ, միշտ թաւ թոյով կ'արտայայտուի, երբ վերջընթեր տառը ձայնաւոր կամ երկբարբառ է :

Իթը չէ միայն հայերէնի յատուկ ուղղագրութիւն : Իթէն զատ ունինք նաեւ աթերու, ութերու եւ այլոց շարանը, որոնք կուգան կ'ամրապնդեն իմ տեսութիւնս, թէ Դաւթի իթը «ի յատկութենէ լեզուիս» է :

Եզրակացնելով, «Դաւիթ»ը մեղանչում պիտի ըլլար հայայատուկ աւանդական ուղղագրութեան դէմ, այլապէս ծանր քան տառադարձական կանոնին զանցառումը :

ԼԵՒՈՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

ՀԱՅ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱԽՈՅԵԱՆ

Հայ ազգը հռչակաւոր դէմքեր տուած է գիտութեան եւ մասնագիտութեան գրեթէ բոլոր ճիւղերուն, մէջն ըլլալով օդանաւորդութեան ասպարէզը :

Անուն եւ համբաւի տիրացած անուններ են Խորհ. Միութեան «Միկ» ինքնաթիռներու գլխաւոր հնարիչը՝ Փրոֆ. Արտեմ Միկոյեան, «Դուրբոլոտ» ինքնաթիռին ստեղծիչը՝ Ա. Ռաֆայէլեանց, օդանաւեր շինողներ եւ գիտնականներ Գ. Ղազանչեան, Գ. Նազարեան, Մելիք-Փաշայեան եւ ուրիշներ :

Սակայն հայ ժողովուրդը ոչ միայն գիտնականներ տուած է օդանաւորդութեան ասպարէզին, այլեւ բազմաթիւ տաղանդաւոր ճարտարագէտներ, օդանաւորդներ եւայլն, որոնցմէ շատերը աշխարհի ախոյեաններ են :

Օդանաւորդութեան գիծով համաշխարհային առաջին չափանիշը սահմանուեցաւ 1925ին : Նախատիպ պատրաստողներու հայկ. խումբը, որուն կազմին մէջ էին Ա. Դաւթեան, Ռ. Բաբայեան, Ա. Գասպարեան եւ ուրիշներ, օդանաւերու նախատիպերու Խորհ. Միութեան մրցումներուն գրաւեց առաջին տեղը եւ սահմանեց երեք մրցանիշ : Նոյն թուականին Երեւանցի Ալեք Դաւթեան սահմանեց օդանաւերու նախատիպերու թռիչքի հեռաւորութեան եւ տեւողութեան Խորհ. Միութեան երկու նոր մրցանիշ : Այս ձեւով յաջողեցաւ մէկ անգամէն իր ձեռքին մէջ կեդրոնացնել երկու համաշխարհային մրցանիշ, որոնք կը պատկանէին Մ. Նահանգներուն եւ Գերմանիոյ :

Այդ օրերուն հայ մեծ նկարիչ Ի. Այվազովսկիին թոռը՝ օդանաւերու ճարտարագէտ, սաւառնորդ (փլաներիսթ) եւ օդաչու Քոնստանդին Արցուելով սեփական շինութիւններու ծրագիրներով նուաճեց համաշխարհային շարք մը մրցանիշեր : Աւելի քան կէս դար ծառայած է օդանաւորդութեան ասպարէզին մէջ եւ մեծ օգտակարութիւն ունեցած է իբրեւ ինքնաթիռներ եւ սաւառնակներ շինող :

Համաշխարհային հռչակաւոր մրցանիշեր հաստատողներու շարքին կը պատկանի օդաչու – փորձարկող Ռաֆայէլ Գաբրիէլեան, որ իր գործունէութիւնը սկսած է օդանաւերու նախատիպերու մէջ, եղած է սաւառնորդ, ապա՝ դարձած է օդաչու – ճարտարագէտ : Այնուհետեւ ան իր փայլուն աշխատանքով հասած է Միլի թռաններու գլխաւոր փորձերը կատարողի պաշտօնին :

Գաբրիէլեան Խորհ. Միութեան առաջին օդաչուներէն էր, որ քաղաքացիական բազմատեղ ինքնաթիռով կատարեց առանց վայրէջքի հեռաւոր թռիչք (3000 քիլոմեթր) :

1956ին Գաբրիէլեան թռանով սահմա-

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՍԹԱԼԻՆ, ՈՏՔԻ՝

—o—

ՀԱԼԱԾԱՆՔ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

1927ի ատենները Մոսկուայի մէջ հետեւեալ մանրավէպը շրջան կ'ընէր բերնէ բերան. «գիտէ՞ք թէ ինչ տարբերութիւն կայ Ժողէֆի (Սթալին) եւ Մովսէսի միջեւ.— Մովսէս Հրեաները Եգիպտոսէն դուրս հանեց . իսկ Ժողէֆ՝ Պոլիտբիւրոյէն դուրս հանեց զանոնք» :

Սթալին Հիթլերի չափ կ'ատէր Հրեաները : Բայց, աւելի կեղծաւոր ըլլալով , բարձրագոչ չէր յայտարարեր իր ատելութիւնը :

1927ին Սթալին որոշեց Պիրոպիճանի մէջ հաւաքել Խ. Միութեան Հրեաները՝ «հրէական դրախտ» մը ստեղծելու խոստումով :

Պիրոպիճան Մոսկուայէն 9000 քմ. հեռաւորութեան վրայ կը գտնուի, Մանչուրիոյ սահմանին վրայ : Հակառակ պաշտօնական քարոզչութեան տուած հաւաստիացումներուն, ճահճային շրջան մըն է, ուր հեղեղանման անձրեւները կը փըճացնեն ցանքերը՝ իսկ կլիման այնքան վտանգաւոր է, որ ամէնէն դիմացկուն մարդկային կազմերն իսկ կը քայքայուին :

Սթալինի հաշիւը շատ ճարպիկ էր . յաչս արտաքին աշխարհին՝ Պաղեստինի « հրէական օճախ»ին դէմ Պիրոպիճանի « հրէական դրախտը» ստեղծած կ'ըլլար. իսկ ներքին ճակատի վրայ՝ Մոսկուայի , Լենինկրատի, Ֆիէվի եւ այլ քաղաքներու Հրեաները հեռացնելու եւ անոնցմէ ազատելու հրաշալի միջոց մը :

Բայց Խ. Միութեան Հրեաները չխաբուեցան պաշտօնական շլացուցիչ քարոզչութենէն. 1939ի ատենները Պիրոպիճանի մէջ կ'ապրէին միայն երեսուն հազար Հրեաներ. ճիշդ է թէեւ, որ ասոնք տեղական կլիմայական դէշ պայմաններէն եւ 1938ի մաքրագործումներէն վերապրողներն էին միայն : Բայց կարելի է ըսել անվարան, թէ Հրեաներու մեծ մասը մերժեցին հաստատուիլ իրենց վերապահուած «դրախտին» մէջ :

1948ին, Սթալին նոր պատրուակ մը ունեցաւ Հրեաներու դէմ միջոցներ ձեռք առնելու համար, Իսրայէլի առաջին դեսպան տիկին Կոլտա Մէյրի Մոսկուա հասնիլը, Մոսկուայի Հրեաներուն կողմէ լուռ ցոյցերու տեղի տուաւ : Անդամ մը Կոլտա Մէյր Սինակոկ գնաց. ոչ ոքի լուր տուած էր այս մասին. բայց տասնեակ հազարաւոր Հրեաներ, որոնք, յայտնի չէ թէ ինչպէս լուր ունեցան, սինակոկն ու շրջակայ փողոցները լեցուցած էին եւ զիրար կը հրմշտկէին դեսպանին վերարկուին եղերքները համբուրելու համար՝ աղաչական նայուածքներով : Կոլտա Մէյր շատ դժգոհ էր ինքնաբուխ այս ցոյցէն. կը վախնար որ խորհրդային կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք կ'առնէ իր կրօնակիցներուն դէմ, կամ զինքը պատասխանատու կրնայ բռնել եղածին : Անմիջապէս վերադառնալ ուղեց իր բնակարանը : 10·000 հոգինոց շքախումբ մը հետեւեցաւ իրեն :

Սթալին երբ լսեց այս բոլորին մասին, անշուշտ շատ ջղայնացաւ. կ'ուզէր որ անմիջապէս գտնուին ու պատժուին պատասխանատուները, որոնք Հրեաները կը ցցեն կուսակցութեան դէմ :

Ցանցաւորները առաջուց յայտնի են. այն բոլոր արուեստագէտները, գրողները, որոնք եբրայերէնով կ'արտայայտուին :

Ամիս մը չանցած՝ պատերազմի ընթացքին ստեղծուած Հրէական Հակաֆաշական Կոմիտէն լուծուեցաւ, Մոսկուայի հրէական վերջին լրագիրը գոցուեցաւ, հրէական թատրոնը փակուեցաւ , բոլոր այն անձերը որոնք հրէական միջավայրին մէջ անուն մը, դիրք մը, ազդեցութիւն մը ունէին՝ ձերբակալուեցան :

« Մաքրագործումը» չորս տարի տեւեց : 238 գրողներ, 106 դերասաններ , 19 երաժիշտներ, 87 նկարիչներ եւ արձանագործներ անհետ կորսուեցան : Ասոնք՝ յայտնի մարդիկն են. հապա անանուններ՞ը. ոչ ոք գիտէ ճշդիւ, թէ քանի՞ հոգի զոհ գացին սթալինեան հակահրէութեան :

1953 Յունուար 13ին, խորհրդային թերթերը մեծ աղմուկով յայտարարեցին, թէ «ահաբեկիչ բժիշկներու » խումբ մը դիմակաղերծ եղած ու ձերբակալուած է : Գրեթէ բոլորն ալ հրեայ են : Հակահրէական նոր շարժման մը ազդանշանն է. Պիրոպիճանի մէջ մեծ թափով յառաջ կը տարուի նոր հիւղակներու շինութեան գործը — նոր տեղահանեալներ տեղաւորելու համար : Երեք միլիոն Հրեաներ, ահուդողի մէջ են Խ. Միութեան սահմաններէն ներս :

Միայն հրաշք մը կրնայ փրկել զիրենք : Եւ ահա հրաշքը կը կատարուի :

1953 Մարտ 5ին՝ Սթալին կը մեռնի :

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՌՆԱԿԱԼԻՆ ՄԱՀՈՎ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՂԵԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ԿԵԱՆՔԸ ԿԸ ՓՐԿՈՒԻ

«Եթէ Սթալին քանի մը ամիս եւս ապրած ըլլար, ընկեր Մոլոթով կարելիութիւնը պիտի չունենար ներկայ համագումարին մէջ ճառ խօսելու » :

Խօսողը Խրուշչեւն է՝ Խ. Միութեան 20րդ համագումարին անդամներուն ներկայութեան :

(28 Շար.)

նեց բարձրութեան եւ բեռնատութեան երկու համաշխարհային մրցանիշեր, որոնց երկրորդը կրկնեց յաջորդ տարի: Իսկ 1959ին Գաբրիէլեան կրկնապատկեց իր իսկ սահմանած մրցանիշը, 10 թոն բեռ բարձրացնելով 4885 մեթր:

Երեւանցի Քոնստանդին Մալխասեան կը տիրապետէ երեք մասնագիտութիւններու՝ օդաչու է, ռատիօթեկնիքի մասնագէտ եւ փորձեր կատարող: Մալխասեան փաստօրէն Խորհ. Միութեան առաջին փորձարկողն էր, որ օդին մէջ փորձեց հռչակաւոր «Տու – 104» ինքնաթիռը: Այդ, ինչպէս նաեւ «Տու – 114» ինքնաթիռները, որոնց ղեկավարող կազմին մէջ էր Մալխասեան, սահմանեցին արագութեան եւ բեռնատութեան 12 համաշխարհային մրցանիշեր: Մալխասեան «Տու – 114» ինքնաթիռով առանց վայրէջքի թռիչք կատարեց Մոսկուա – Թիրանա – Փեշտա – Փարիզ – Մոսկուա երթուղով: Քիչ անց ան աշխարհի մէջ առաջին անգամ ըլլալով առանց վայրէջքի թռիչք կատարեց Մոսկուա – Նիւ Եորք եւ յետագային Մոսկուա – Փեքին:

Հպարտութեամբ պէտք է նշել, որ նոյն ինքնաթիռի անձնակազմին մէջ թէ՝ փորձերու, թէ առանց վայրէջքի թռիչքերու ժամանակ եւ թէ մրցանիշեր սահմանելու ատեն գործօն մասնակցութիւն ցոյց տրուած է Արամ Տէր – Յակոբեան, իբրեւ առաջնակարգ ճարտարագէտ:

Համաշխարհային մրցանիշեր հաստատողներու շարքին իրենց հաստատուն տեղը ունին նաեւ հայ կին օդանաւորդները: Ասոնց փայլուն ներկայացուցիչներէն է նշանաւոր մարզիկուհի եւ ճարտարագէտ Դադիանա Ռուսիյեան, որ 1959ին ՄԻ – 4 թռանով սահմանեց համաշխարհային մրցանիշ: Թռանները փորձի ենթարկելու եւ մրցանիշերը սահմանելու գործին մէջ մեծ վաստակ ունի նաեւ Հայուհի Լուսիկ Բարաջանեան:

Թէեւ ասոնցմով չի սահմանափակուիր օդանաւորդութեան մէջ ծառայող նշանաւոր հայ օդանաւորդներու եւ մրցանիշեր հաստատողներու ցանկը, այսուհանդերձ, գաղափար կուտայ թէ ինչ մեծ ծառայութիւններ ըրած են Հայերը համաշխարհային եւ յատկապէս Խորհ. Միութեան օդանաւորդութեան ասպարէզին մէջ:

Խ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆՑ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԼՍԱՐԱՆ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻ, գրեց Բ. Թաշեան, տպարան «Յուսաբեր», 1962:

ՀԱՍԿ պաշտօնական ամսագիր Կաթողիկոսութեան Հայոց Կիլիկիոյ կրօնական: Թիւ 11–12, Նոյեմբեր – Դեկտեմբեր 1961, Անթիլիաս, Լիբանան:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌԷՆ

ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ «ՕՐԸ»

ՏԷՍԻՆ.— Յունուար 21ի Կիրակի կէսօրէ ետք, ժամը 3·30ին, տօնուեցաւ Մանուկներու Օրը, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ: Նախաձեռնութեամբ Ֆ. Կ. Խաչի Տէսինի մասնաճիւղին:

Շքեղ տօնածառ մը իր անկիւնը գրաւած՝ իր լուսաշող զարդերով օրուան հանդէսը կը յատկանշէր:

Ուսուցիչ Պ. Թրագօշ, բանալով հանդէսը համառօտակի տուաւ Մանուկներու Օրուան նշանակութիւնը ու շեշտեց հայեցի դաստիարակութեան անհրաժեշտութիւնը:

Թրագօշ աշխատած էր լաւագոյն կերպով բեմ գալ իր աշակերտներով: Սակայն, առանց յոռետես ըլլալու պէտք է խոստովանիլ թէ նորագոյն սերունդը իր Հայու տժգոյն դիմագիծով կը տարբերի իր նախորդներէն, ու մեզ կը մղէ տխուր խորհրդածութեանց: Իրողութիւն է որ ան կը դժկամակի հետեւիլ ազգային կրթութեան: Ծնողքներու պարտքն է խիստ ըլլալ իրենց զաւակներուն քմահաճ առարկութեանց հանդէպ: Անտարբերութիւնն է մեր տան հիմերը քանդող թիւ 1 թշնամին:

Արտասանութիւններ ունէին գրեթէ բոլոր աշակերտները: Հակառակ ոմանց անհամարձակութեան ու փոքրիկ թերութիւններուն, մեզ համար հաճելի եղաւ լսել զիրենք ու ջերմօրէն ծափահարել: Բաւ է որ այդ մատաղ հոգիներուն մէջ դրուի ազգային թթխմորը: Մանկութեան յիշատակները անջնջելի կը մնան մարդոց յիշողութեան մէջ:

Կազանդ Պապան իր կարմիր պատմուճանով ու երկար մօրուքով, այս տարի ալ եկաւ փոքրերու բաղձանքներուն իրականացման տրամադրութեամբ ու մաղթանքներով բեռնաւորուած:

Դադարի մը ընթացքին սպառեցան վիճակահանութեան պահարանները, փոքր հասոյթ մը ապահովելով ձեռնարկու կազմակերպութեան: Ժողովուրդը միշտ ալ սիրով տրամադրած է իր լուման կրթական ու բարեսիրական նպատակներու:

Ապա ներկայացուեցաւ Ուրիշին տունը հարսանիք զաւեշտը որ խինդ ու ծիծաղ սփռեց: Դերակատարներն էին, Օր. Պարտաքճեան, Պառաւեան Գէորգ, Պառաւեան Բարունակ, Պառաւեան Սարգիս եւ Եդուարդ Մարտիրոսեան:

Բոլորն ալ լաւ կատարեցին իրենց դերերը ու ծափահարուեցան, նաեւ մեզ յոյս ներշնչեցին թէ հիներուն թողած բեմական բացը կարող են շուտով լեցնել եթէ կամքն ու տրամադրութիւնը չպակսի իրենց մէջ:

Ներկայացման փայլ տուաւ աշակերտուհիներու պարի խումբը իր նազելի պարերով:

Հանդէսը վերջացաւ ուրախ մթնոլորտի մէջ, Պ. Թրագօշի մաղթանքի խօսքերով: Սրահին բոլոր փոքրերը անխտիր ստացան Խաչուհիներու կողմէ տրուած միրգի քսակիկներ:

×

Դեկտեմբեր 30ի Շաբաթ երեկոյեան տեղի ունեցաւ տեղւոյս աւետարանական համայնքի դպրոցական տօնածառը Հ. Յ. Դ. Տան մէջ, ղեկավարութեամբ համայնքի հոգեւոր պետ՝ պատուելի Սամուէլ Սահակեանի: Հանդէսին հիւրեր կային նաեւ Փոն տէ Շէրիւէն:

Շատ հաճելի յայտագիր մը պատրաստուած էր աշակերտներու եւ համայնքի երիտասարդներու կողմէ: Ներկայացուեցաւ զաւեշտ մը բարոյական հիմքով, որ գոհ թողուց բոլորը: Դերակատարները իրենց գոհացուցիչ խաղարկութեամբ արդարօրէն գնահատուեցան:

Եղան նուիրատուութիւններ ներկաներուն կողմէ: Գովելի են պատուելի Սահակեանի երիտասարդական եռանդուն գործունէութիւնն ու իր ազգասիրական զգացումները:

Ծնողքները անշուշտ ներողամիտ կ՝ըլլան թղթակցութեան մէջ եթէ անուններ չեն յիշուած:

Գ. Պ.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

Յունուար 19ին առաւօտեան օդանաւային գծով «Նաւասարդեան»ի մեր ընկերուհիներէն Եւգինէ Զարիֆեան, իր ուսման շրջանը լրացնելով, մեկնեցաւ իր տունը՝ Թեհրան:

Ընկերուհին գաղափարապաշտ մեր լաւ Հայուհիներու շարքին կը պատկանի: Յունուար 12ին երեկոյեան, իր ընկեր եւ ընկերուհիներուն կողմէ հրաժեշտի երեկոյ մը տեղի ունեցաւ, որուն ընթացքին ընկերուհին իր ջերմ մաղթանքները ըրաւ իր ընկերներուն եւ «Նաւասարդեան»ի ընտանիքին:

×

Լոնտոնահայութեան բաղձանքը եղած է երկար ժամանակէ ի վեր կեդրոնավայր մը ունենալ, որուն յարկին ներքեւ Հայութիւնը կարողանայ հաւաքուիլ եւ զարկ տալ հայապահպանման վսեմ գործին: Ահա այս բաղձանքը իրականութիւն է այսօր: «Քէնզինկթընի» շրջանին մէջ, Հայոց եկեղեցիին մօտիկ շէնք մը գնուած է, եւ նորոգութիւններ տեղի կ՝ունենան: Կեդրոնավայրը պիտի կոչուի «Հայ Տուն»: Վերջերս Համայնական Խորհուրդի անդամներէն Ա. Խաչատուրեան, որ մօտիկէն կը հետեւի նորոգութեան գործերուն, բացատրեց թէ՝ հայ տունը պէտք է ըլլայ բոլոր հայ հոգիներուն կեդրոնը առանց խտրութեան: Հայ Տունը պէտք է ունենայ իր պատշաճ գրադարանը, ուր ամէն հայ ազատ ըլլայ գիրք ստանալու: Աւելցուց որ Լոնտոնի հայ երիտասարդ. միութեան կեդրոնը պէտք ըլլայ Հայ Տունին մէջ: Երբ հարց տրուեցաւ նիւթականի շուրջ, Պ. Խաչատուրեան նշեց թէ՝ Լոնտոնի հայ համայնքն է որ իր ուսերուն վրայ պիտի առնէ հայ տունին ծախքերը:

Հայ Տունը ինքնին սքանչելի գաղափարի մը իրականացումն է, եւ Լոնտոնահայութեան ի նպաստ՝ կեդրոնավայր մը:

×

Վուլիչ Քոլէճի Հայ Ուսանողական Միութիւնը այս տարի եւս անցաւ իր արդիւնաբեր գործունէութեան: Քոլէճի վերամուտին հետ, տեղի ունեցաւ նոր վարչութեան ընտրութիւն, եւ ընտրութեան յաջորդեց «Արմենիա» ժապաւէնին ցուցադրութիւնը, որ տեղի ունեցաւ քոլէճին սրահներէն մէկուն մէջ: Ներկայ եղաւ ուսանողներու կարեւոր թիւ մը: Ժամ մը տեւող ժապաւէնը ինքնին ծանօթացուց դիտող ուսանողութեան՝ Հայաստանը եւ հայ ժողովուրդին տնտեսական վերելքը, որ ինքնին կ՝արտացոլէ հայ ժողովուրդին աշխատասէրի յատկութիւնը: Քոլէճին շաբաթաթերթը՝ Փօլի Նիւզ, անդրադարձաւ մեր ցուցադրած ժապաւէնին եւ վեր հանեց հայ ուսանողներուն աշխատանքը քոլէճէն ներս:

Յունուար 15ին, Վուլիչ Քոլէճի Ուսանողական Միութիւնը կազմակերպեց շահեկան դասախօսութիւն մը: Օրուան համար դասախօս հրաւիրուած էր Եդուարդ Կիւլպէնկեանը, նիւթ ունենալով «Հայութեան դիրքը Արեւմտեան Ասիոյ մէջ»:

Յարգելի բանախօսը բացատրեց ուսանողութեան, իր կողքին ունեցած բացատրողական քարտէզին վրայ՝ Հայաստանի սահմաններն եւ քաղաքները: Դասախօսութենէն ետք, եղան զանազան հարցումներ, որոնց դասախօսը տուաւ գոհացուցիչ պատասխաններ: Այս անգամ եւս քոլէճին «Փօլի Նիւզ» շաբաթաթերթը գովեստով անդրադարձաւ դասախօսութեան: Վուլիչ Քոլէճի Ուսանողական Միութեան նախագահը՝ Վ. Մարտիրոսեան շնորհակալութիւն յայտնեց դասախօսին, ինչպէս նաեւ ներկայ ուսանողութեան:

Միութեան նախագահը անցեալները տեղեկացուց թէ ի մօտոյ տեղի պիտի ունենայ «հայկական երեկոյ» մը քոլէճին մեծ սրահին մէջ:

Ղ. ԺԻՐԱՅՐ

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (139)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

(ՎԷՊ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԳՐԵՑ

ԱՐՄԷՆ ՇԻՏԱՆԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

— Եթէ երբեք մինչեւ այսօր չէր համարձակած, դիտցէք որ այսուհետեւ պիտի համարձակի:

— Ուրե՞մն:

— Պէտք է անոր ցաւը ճանչնալ ... անոր վէրքը քննել ու այնպէս բռնանալ: Ես մանկութենէս ի վեր Հայերու մէջ մեծցած եմ եւ գիտեմ թէ ի՞նչ է անոր նկարագիրը: Զեմ ուրանար, երկրին աշխատաւորն է ան. անոր քրտինքը մեր ապրուստն է: Ուր որ Հայը նուազ է. առ հասարակ ամայի ու խոպան մնացած է: Ասիկա անկեղծ արտայայտութիւն մըն է, պէյս, ոչ թէ ձեզի հաճելի ըլլալու համար գովեստ մը: Հիմակ որ իր անձնուէր զաւակներուն ձայնը լսելու հարկադրուած է, պէտք է որ մօտենաք անոր ու հասկըցնէք իր դերը: Զէ, մի կարծէք թէ Հայը ցնորական գաղափարի մը կը ծառայէ: Ամենեւին: Ես այդպէս չեմ մտածեր: Ընդհակառակն, կ՝ըսեմ թէ «Հայը բըռնութեան լուծէն ազատիլ» կ՝ուզէ. իսկ Քիւրտը կը մնայ ...:

— Քիւրտը գերի չէ, Շէյխ էֆէնտի, յարեց Ջոջը կցկտուր առարկութեամբ մը:

— Ի՞նչպէս գերի չէ... միթէ լեռներու մէջ ապրող ու դարերէ ի վեր իր ազգային ինքնուրույնութիւնը չճանչցող ժողովուրդ մը, ձեր կարծիքով, ազա՞տ կը համարուի: Ոչ պէյս, ոչ ... մեր մէջը, անոնք որ գիտեն նախնեաց պատմութիւնը բնաւ այդպէս չեն մտածեր, ինչպէս որ դուք ալ հարկ չէ որ մտածէք: Այո, ես կարդացած եմ եւ աղէկ գիտեմ թէ ընդարձակ եւ բարեբեր աշխարհ մը ունէինք մենք ու մեր նահապետները մեծ ու յաղթող եղած են. եթէ այսօր, բռնապետական լուծի մը տակ կը հեծենք, մեր երկու ցեղերուն անհամերաշխութեան արդիւնքն է, մանաւանդ մեր եւ ձեր միջեւ խոր խրամատ մը բացողը կրօնական տարբերութիւնն է: Բայց բաւական է որչափ որ անասուններու պէս լերան անձաւներու մէջ կեանք մը ունեցանք. բաւական է որչափ որ անդիտակից ժողովուրդ մը եղանք: Մեր փափաքն է ձեռք ձեռքի տալ ձեզի հետ ու պահպանել ազգային գոյութիւնը: Ահա գալուս նպատակը: Բնաւ մի կասկածիք ... ես ոչ լրտես մըն եմ ոչ ալ կառավարութեան շահուն ծառայող մը. այլ հայրենիքիս ու ազգիս սիրոյն համար անձս նուիրող կրօնաւոր մըն եմ, որ կը քարոզեմ, կը խրատեմ ու այս գաղափարով կը համակեմ ժողովուրդս: Ով որ ճշմարիտ Քիւրտ է ու իր հայրենիքը կը սիրէ, իմ ետեւէս կուգայ ու իմ ձայնս կը լսէ:

Վանայ քաղաքին Ջոջը չէր գիտեր ինչ կերպով կարելի էր գոհացում տալ, ուստի ճնշուած ու չափուած հարցում մը ըրաւ.

— Շատ աղէկ, Շէյխ էֆէնտի, ի՞նչ կ՝ուզէք որ ընեմ:

— Ձեր Մեծութի՞ւնը, շեշտեց Շէյխը բացագանչական ձայնով մը:

— Այո:

— Դուք խոստացէք որ աշխատելու, ի պահանջել հարկին, զոհողութիւններ ալ ընելու պատրաստ էք: Ան ատեն կը յայտնեմ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեր դերը մեր ստանձնած այս «Մեծ գործին» մէջ:

— Կը խոստանամ, թոթովեց Ջոջը խղդուելու մօտ բացատրութեամբ մը:

— Պէտք է երդնուք... շեշտեց Շէյխը:

— Կ՝երդնում ...:

— Կրօնքի՞դ վրայ:

— Կրօնքիս վրայ:

Շէյխը պահ մը լռեց: Յետոյ իր խորաթափանց ու մեծ աչքերը սեւեռեց ջոջին վրայ, դատաւորի մը պէս՝ որ երկար հարցաքննութենէ մը ետքը կը յաջողի յանցապարտ մը խոստովանցնել:

— Ուրախ եմ որ ձեր մեծութիւնը կը խոստանայ մեզի հետ «միանալու», մըրմնջեց Շէյխը՝ խելայեղ ձայնով մը: Ահա կ՝երթամ ես... ու իմ աշիրէթներուս մէջ ամէն պատրաստութիւն կը տեսնեմ: Ժամանակը չենք կորսնցուներ: Կառավարութիւնը չի կրնար գլուխ ելնել այն ժողովուրդներուն դէմ, որոնք իրենց բերնէն անգամ սա բառերը կը հանեն. «Ազատութիւն կամ մահ»: Կ՝երթամ, այո եւ վստահաբար պիտի ջանամ սկսելու այն Գործը՝ որուն համար ձեր նուիրական երդումը տուիք: Ուրեմն մնաք բարով, պէյս: Գիտցէք որ իմ եւ ցեղակիցներուս ուժը ձերն էր... դէպի ապագան յառեցէք աչքերնիդ այսուհետեւ եւ վըստահ եղէք ...:

Ու Շէյխը վերջացնելով խօսքերը մեկնեցաւ:

Ջոջը հետեւեցաւ Շէյխին մինչեւ դուռը. յետոյ վեր ելաւ ու բազմոցի մը վրայ իյնալով, մրմնջեց ինքնիրենը:

— Տէր Աստուած, ինչ ըրի ես... ինչ խօսեցայ, մատնեցի ինքզինքս անծանօթ մարդու մը ձեռքը... տունս փլցուցի ... զաւակներուս երջանկութեանը մէջ արիւն խառնեցի... ընտանիքս կործանեցի ...:

(Շար.)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Կը խնդրուի ճշդել.—Վարուժան Օսկանեան պէտք է ըլլայ՝ ԺԻՐԱՅՐ ՈՍԿԵԱՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐՈՒՆ ԿՈՂՄԷ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Ստեփան Պալեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Հայկասէր Պալեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն Պալեան եւ զաւակները, Պ. Նուրիճան Պալեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ՀԻՒՍՆԻԿ ՊԱԼԵԱՆԻ
(Ծնեալ Մուրաֆեան)

մահուան քառասունքին առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ, Փետրուար 4 Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

Այս առթիւ հարիւր Ն. Ֆ. կը նուիրեն Մշակոյթի Տան : (Ստանալ Յառաջէն) :

×

Այրի Տիկին Տիգրան Օնոսեան, Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Օնոսեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Օնոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքի առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Այս առթիւ Օնոսեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով ցաւակցութիւն յայտնեցին Տիգրան Օնոսեանի մահուան առթիւ :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ՄԱՐՍԷՅԼ. — Վասպուրականի Հայր. Միութեան Կեդր. վարչութիւնը՝ շնորհակալութեամբ ստացած է.— Ողբ. Սերժան՝ Վարդան Աւտոյեանի կսկծալի մահուան առթիւ Վիէնի (Իզեր) մասնաճիւղէն քսան Ն. Ֆ., Պ. Գասեանէն քսան, ընկ. Սիմիոն Աւտոյեանէն քսան : Ողբացեալ Արամ Հիւսեանի մահուան առթիւ Օր. Վալանթին Մարգարեանէ տասը Ն. Ֆ. :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ ԿԱՊ. ԽԱՉԻՆ

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Մարի Բոթալեանէ 25 Ն. Ֆ. ի նպաստ օդափ. կայանին : Միեւնոյն նպատակին համար, Պ. Նշան Տատայեանէ ստացուած է, 50 Ն. Ֆ. իր աղջկան ամուսնութեան առթիւ : Ֆ. Կ. Խաչի Փարիզի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Պ. Յակոբ Գույումճեանէ ի նպաստ կարօտեալներու քսան Ն. Ֆ., Ոմն, նուիրած է նոյն նպատակին համար քսան Ն. Ֆ. :

×

Ֆ. Կ. Խաչի Շրջ. վարչութիւնը կը յայտարարէ.— Պարահանդէսի օրուան թօմպոլային մէկ տարեկան խթան շահողթիւը թող դիմէ «Խթան»ի խմբագրութեան : Իսկ ասփիրաթէօր շահողը, լրացուցիչ գործիքները ստանալու համար պէտք է դիմէ Մաշկոյթի Տունը, ամէն օր, կէսօրէ վերջ ժամը 4էն 6 :

ԴՊՐՈՅԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՄԱՐՏ 11ԻՆ
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ
10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի, հանդիսաւորութիւն Տեառնընդառաջի : Զայնաւոր պատարագ, ժամը 10·30ին եւ ապա մոմօրհնէք :

Կ'ՈՒԶՈՒՒՆ

Recherchons représentants dynamiques pour prospection d'articles d'importation brevetés, en exclusivité.

—— VENTE EN GROS ——

Fixe + Commissions importants — Prime.

Se présenter ou écrire :

COMPTOIR IMPORTEX
36, Rue La Bruyère, PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Ողբ. Ստեփան Նաւասարդեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ :

×

Այս Կիրակի հոգեհանգստեան Ս. պատարագ եւ պաշտօն պիտի կատարուի Լիոնի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ (Ռիւ Պուալռ, 295) ի յիշատակ ողբացեալ՝

ՄԱՐԻՑԱ ՕՊՈԶԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին իր յիշատակը յարգողները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդին պարահանդէսը՝

ՄԱՐՏ 3ԻՆ
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

×

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը

Վալանսի մէջ կը տօնուի Փետրուար 17-ին, Շաբաթ իրիկուն : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐ. ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

Կիրակի, 4 Փետրուար, կէսօրէ ետք, ժամը 3ին, Սալ Արթիսթիք, 27 Պուլվ. Տիւպուշաժ, Նիս :

ԳՐԻԳՈՐ – ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնէ իր հեղինակութիւնները, մասնակցութեամբ հայ բեմերու վաղեմի եւ տաղանդաւոր դերասան Յակոբ Լաթիֆեանի եւ Նիսի արուեստասէրներու կազմի մը :

Կը ներկայացուին՝

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ

Գեղարուեստական բաժնին մէջ՝ ժողովրդական հարնածանօթ երգիչ

ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՒՐ

Երգիծական բաժին՝ հայ ազգային բարերարութիւններ, Սաթիրական զաւեշտ երկու զանազան արարներով :

Մուտք երեք Ն. Ֆ. եւ վերապահուած պատուոյ բազկաթոռներ :

Տոմսերը հայթայթել՝ Պառ տիւ Մոնթել, 113 Ավընիւ Քալիֆորնի, եւ նոյն օրը թատրոնի մուտքը :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Շաւիլի եկեղեցիին յառաջիկայ պատարագը այս Կիրակի :

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ ծախու է նոր շէնք մը, առանձին չորս յարկաբաժիններով, իւրաքանչիւր յարկաբաժին ունի երկու սենեակ, խոհանոց, ճաշասրահ, արտաքնոց, թուալէթ, տուշ, փայտի եւ ածուխի տեղ, տաք ջուրի : Ամբողջ շէնքը ունի 16 սենեակ, կառատուն մը, չորս կառքի համար, հրապարակի վրայ, կարելի է բնակարանի կամ խանութի վերածել : Հողը՝ 1250 քառ. մեթր : Մանրամասնութեան համար դիմել՝

ՊԻՉԱՔՃԵԱՆ
Ռիւ տը լա Փոսթ, Փոն տը Շէրիւ,
(Իզէռ)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կիրովականցի Մանիա Լոռեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Սարգիս, Հրաչիկ, Սուրիկ, Կարօ Լոռեան Ալեքի : Անհետացած են վերջին պատերազմի ժամանակ : Տեղեկութիւն ունեցողներէն կը խնդրուի լուր տալ, Պ. Ղարիպեանի, 25 Ռիւ Ալզաս – Լօռէն, Սէն Շամոն (Լուառ), Ֆրանսա : Արտասահմանեան հայ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

Կ'ոգեկոչուի Ապրիլ 24ին : Նախաձեռնութեամբ Ապրիլեան Սերունդի (ՉՈՄ), Քատէի (Փըթի Ժուռնալ) Ա. յարկը :

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Արմենիա երգչախումբը կը հաղորդէ որ վերսկսած է երգի իր փորձերը, առաջնոդութեամբ Պէյրութէն նոր ժամանած երիտասարդ երաժիշտ՝ ՌԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆԻ :

Արմենիայի անդամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս փորձերուն, որ տեղի կ'ունենան ամէն Երեքշաբթի եւ Հինգռաբթի օրերը, ժամը 20ին, 19 Ռիւ Վանթիւր, երկրորդ յարկ :

Մարսէյլի եւ շրջականերու հայրենակիցները, որ կը փափաքին մասնակցիլ Արմենիայի յառաջիկայ գործունէութեանց կը հրաւիրուին արձանագրուիլ եւ մասնակցիլ փորձերուն, վերոյիշեալ օրերը, նոյն վայրը, ժամը 19·30ին :

Հ. Յ. Դ.

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբը : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արդութեան խումբի ժողովը Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Շաբաթ, ժամը 20·30-ին : Կարեւոր օրակարգ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ միջմասնաճիւղային ժողովը այս Երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3ին, Մշակոյթի Տան մէջ :

Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian*, Le Caire 100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova*, Paris. 120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian*, Paris, 1961. 25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan*, Paris. 6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian*, Paris. 10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ, 20 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ 9 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զազմագճեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, 1918–1958, Պէյրութ 22 Ն. Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ 12 Ն. Ֆ.
ԶՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Սնապեան, Պէյրութ 4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՁ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 2 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

VENDREDI 2 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9320 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5121

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՆՈՐ ՓՈՐՁԱՆՔՆԵՐՈՒ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

—o—

Մինչ Պոլսոյ եւ Անդարայի մէջ համալսարանական ուսանողները երկու հակամարտ խմբակցութեանց բաժնուած՝ իրարու դէմ ցոյցեր կը կատարեն, վարչապետ Իսմէթ Ինէօնիւ կը պահէ իր պաղարիւնը եւ հանդարտօրէն կը յայտարարէ մամուլի ներկայացուցիչներուն.—

— Ես բնաւ իրարանցումի չեմ մատնուիր մամլոյ ազատութենէն, միթինկներէն եւ ցոյցերէն: Սահմանադրութիւնը պիտի գործադրուի՝ առանց դիմելու բռնի միջոցներու: Օրը երկու անգամ միթինկ կը կատարուի: Կ'ըսեն թէ այսպէս երկի՞ր կ'ըլլայ: Այս վիճակը պիտի չշարունակուի, որովհետեւ այդ նորոյթն ալ պիտի կորսնցնէ իր յարգը: Սանձարձակ ազատութեան այս շրջանն ալ պիտի անցնի: Զգեցէ՛ք թող խօսին, գրեն ու պոռան... Ի վերջոյ պիտի գադրին հետաքրքրութիւն արթնցնելէ:

Գլխաւոր չորս կուսակցութիւններ կան ներկայիս Թուրքիոյ մէջ.— Հալք, Ատալէթ, Միլլէթ եւ Եէնի Թիւրքիյէ: Առաջին երկուքը կազմած են միացեալ կառավարութիւնը: Միւսներն ալ որոշ թիւով երեսփոխաններ ու ծերակուտականներ ունին խորհրդարանին մէջ եւ կոչուած են ընդդիմադիրի դեր խաղալու:

Չորս կուսակցութիւններն ալ ծրագրի շատ չնչին տարբերութեամբ «քաղքենի», ժողովրդավարական սկզբունքներով կը գործեն:

Ասոնց կողքին հետզհետէ կը կազմակերպուին ընկերվարական գաղափարներով տոգորուած կուսակցութիւններ, որոնք ներկայիս ուժով չեն: Սակայն վերջին ամիսներու բանուորական ցոյցերէն հետեւցնելով կարելի է ենթադրել, որ շուտով պիտի ընդարձակեն իրենց գործունէութեան դաշտը:

Ընկերվարական Միջազգայինի Է. համագումարին մէջ (Հռոմ, 1961 Հոկտեմբեր), առաջին անգամ ըլլալով կը յիշուէր Թուրք ընկերվարական կուսակցութեան մը անունը: Յիշատակութիւնը թուղթի վրայ էր միայն: Մասնաւոր սեղան յատկացուած էր Հայաստանի (Հ. Յ. Դաշնակցութիւն): Բայց Թուրքիոյ անունով ո՛չ սեղան կար, ոչ ալ ներկայացուցիչ:

Միջազգայինի քարտուղարը պարզապէս դիմում մը ստացեր էր եւ կը յուսար որ յաջորդ համագումարին — երկու տարի վերջ — Թուրքերն ալ պիտի մասնակցէին:

Անտարակոյս ընկերվարութեան համար հող կայ Թուրքիոյ մէջ:

Վաթանի մէջ Իլհան Սելճուք կը գրէ թէ անգործութիւնն ու տնտեսական տագնապը կը ծաւալին: Աշխատաւորները գիտակից դարձած՝ շարժում կը ստեղծեն իրենց իրաւունքներու պաշտպանութեան համար:

Միլլիյէթի մէջ Զեթին Ալթան կը գանգատի, որ ժողովրդավարութիւն չկայ Թուրքիոյ մէջ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ «խորհրդարանին մէջ չեն ներկայացուած բանուորական լայն զանգուածները, պաշտնօեաները, մանր էսնաֆը, մանր երկրագործը, մէկ խօսքով կեղեքուածները»:

— Երկիր մը, ուր ժողովրդավարութիւնը հաստատ հիմերու վրայ չէ նըստած, ուր աշխատաւորները եւ իրենց վիճակէն դժգոհները չեն ներկայացուած խորհրդարանին մէջ, դէպի անիշխանութիւն կը սահի ի վերջոյ, կ'եզրակացնէ:

Անդրադառնալով բանուորներու թըշուառ վիճակին, ուրիշ թիւի մը մէջ նոյն յօդորածագիրը կը գրէ.

— Գիտէ՞ք թէ Զոնկուլտաքի մէջ հանքագործ մը ի՞նչ օրական կը ստանայ: Առաւելագոյն 650 ղրուշ: Ամիսը 15 տոլար կ'ընէ: Ասիկա Ամերիկայի մէջ միջակ կօշիկի մը գինն է: Բանուորները երկար ատենէ ի վեր երկու ոսկիի յաւելում կ'ուզեն, սակայն ելմտացոյցին մէջ վարկ չկայ (այսինքն պետական գանձին մէջ դրամ չկայ): Ի՞նչ կ'ընեն մեր «պոլիտիկոս»ները:

Դանդաղօրէն, սակայն ապահով կերպով կը կազմակերպուին բանուորները, որոնք անպայման նոր փորձանքներ պիտի բանան օրուան իշխանութեանց գլխուն:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԻՆՉՊԷՍ ՈՐ Է

—o—

Վաթանի մէջ Պուրհան Արփատ կը գրէ.

— Արեւելեան Անատոլուն Թուրքիոյ մօտաւորապէս մէկ երրորդն է: Հոն 15 նահանգ կայ: Թուրքիոյ անասնաբուծութեան շրջանն է ան: Ստորերկրեայ գանձեր կը պառկին հոն: Բայց անխնամ ձգուած են արեւելեան Անատոլուի հողերը: Անոր անասունները կերի չգոյութենէն կը մեռնին, մարդիկը անօթութեան պատճառով ճամբայ կը կտրեն: Արեւելեան Անատոլուի լեռները անանցանելի են, կիրճերը՝ ցից: Մարդոց մեծ մասը գետնին տակ կըբնակի հոն: Խստաշունչ ձըմեռ մը կը տիրէ: Մարդիկ կէս անօթի կէս կուշտ, ցուրտէն եւ վախէն դողդղալով կ'ապրին, ոմանք յելուզակներէն, ոմանք ժանտարմայէն վախնալով: Սա պահուս «չարագործի որսորդութիւն» կազմակերպուած է Տիարպաքիր, Մուշ, Պիթլիս նահանգներուն մէջ:

Արեւելեան Անատոլուի մէջ գործերուն այսքան վատթար ըլլալը նոր բան չէ: Կայսրութեան, Հանրապետութեան եւ յաջորդական վարչակարգերու տակ դէշ կ'ընթանային գործերը: Մայիս 27ի յեղափոխութիւնը, Հոկտեմբեր 15ի ընտրութիւնները չկասեցուց անգամ այս վատթար գնացքը: Իբրեւ վերջին միջոց՝ «չարագործի որսորդութեան» դիմեցին. ատ ալ փոփոխութիւն մը պիտի չբերէ:

Արեւելեան Անատոլուն «արգիլեալ գօտի»ի քաղաքականութեամբ մը կառավարուեցաւ: Մինչդեռ հիւսիսը, արեւելքը, հարաւը ամէնէն աւելի ենթակայ են այլազան թափանցումներու, քաղաքական մեքենայութիւններու: Մարդոցը մեծ մասը Թուրքերէն չի գիտեր Հանրապետութեան 40րդ տարեդարձին:

Արեւելեան Անատոլուն անունն է երկրին մէկ կտորին, որ կը բաղկանայ 15 թրքական նահանգներէ, որոնց անունները գրուած են միջնակարգ վարժարաններու եւ լիսէներու աշխարհագրական դիրքերուն մէջ: Քննութեան մտնող աշակերտները գոց կը սորվին 15 նահանգներուն անունները, յետոյ կը մոռնան զանոնք: Պետական վարչութեան համար հոն ղրկուած պաշտօնատարները միջոց մը կը ճանչնան անոնց քարը, հողը, յետոյ երբ ուրիշ տեղ կը փոխադրուին, անմիջապէս իրենց մտքէն կը հանեն կը նետեն զանոնք:

Արեւելեան Անատոլուի հողերը, մարդիկ եւ անասունները, հողին տակ եւ հողին վրայ գտնուող արտադրութիւններովը, այսպէս մոռցուած, երեսի վրայ լքուած են:

ԱՄԵՐԻԿԱ 135 ՄԻԼԻՈՆ ՈՍԿԻ ՆՈՒԻՐԵՑ ԹՈՒՐՔ ԲԱՆԱԿԻՆ

Անդարայէն կը հաղորդեն թէ Ամերիկեան Տնտեսական Օժանդակութեան Մարմինը ելմտական գործավարութեան հաղորդեց որ 135 միլիոն թրքական ոսկի նուիրած է ազգ. պաշտպանութեան ծախքերուն համար:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ԵՐԿՈՒ ԱՔԹԻՎԻՍԹՆԵՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԵՑԱՆ

Ֆիլիփ Քասթիյ եւ Մարսել Պուայէ ձերբակալուեցան առջի օր: Ասոնց առաջինը Փլասթիքէօրներու պետերէն մէկն է Մայր – Երկրին մէջ, մինչ երկրորդը Գաղտնի Բանակի հարաւ – արեւմտեան ցանցին պատասխանատուն է:

Քասթիյ արդէն ծանօթ դէմք մըն էր: Սալանի դէմ գործուած Պազունքայի մահափորձին հեղինակներէն մէկը: Իր ձերբակալութիւնը եղած է շնորհիւ երկու ուսանողներու եւ Վիոլէ դպրոցին աշակերտներուն խոստովանութեանց: Ասոնք նկարագրած էին մարդը որուն հետ գործ ունեցած են եւ մէկը յայտնած էր թէ ամէն իրիկուն կը ժամադրուէր հետը Օփերայի Փամ – Փամը: Հոն էր որ ոստիկանները զինքը գտան առջի իրիկուն:

Ֆիլիփ Քասթիյի անունը մէջտեղ ելաւ 1957 Յունուար 16ին երբ մահափորձ մը կը կատարուէր Սալանի դէմ զոր ծայրայեղները «կակուղ» կը գտնէին: Քանի մը վայրկեանի տարբերութեամբ Սալան կ'ազատէր եւ մահափորձին զոհ կ'երթար հրամանատար Ռոտիէ, Սալանի կցորդը:

Դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ 1958ին եւ մէջտեղ ելաւ որ Քասթիյ կարեւոր դեր խաղացած է, ինք էր որ տեղաւորած էր Պազուքան ոպայակոյտի գլխասենեակներուն դիմացը գտնուող շէնքի մը պատուհանին առջեւ: Տասը տարի տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուեցաւ եւ իր պատիժը կը կրէր Ալժերիոյ մէջ երբ 1960 Յունուար 26ին «առեւանգուեցաւ» անծանօթներուն կողմէ, այն ժամանակ երբ Ալժէի Մուսթաֆա հիւանդանոցին մէջ կը խնամուէր: Քիչ ետք հետքը կը գտնուէր Մատրիտ ուր շփման մէջ էր Լակայառտի Օռթիզի եւ Արկուի հետ: 1961 Յունուարին Լիոնի Զինեալ Ուժերու դատարանը զինքը ցկեանց արգելափակման պիտի դատապարտէր: Նիստերու ընթացքին երեւան ելած էր, որ Ֆիլիփ Քասթիյ «Ֆրանսական Ալժերիոյ Դիմադրութեան Կազմակերպութեան» ցանցին գլխաւոր պատասխանատուներէն մէկն էր, հեղինակ ահաբեկչական բազմաթիւ արարքներու, որոնց ընդհանուր արդիւնքն էր՝ 15 մեռեալ, քսան վիրաւոր:

Փարիզի մէջ Քասթիյ ամէն օր պանդոկ կը փոխէր, իր ձերբակալութենէն ետք, սենեակին մէջ գտնուած են բազմաթիւ փաստաթուղթեր, Սալանէն նամակ մը եւ նախագիծեր յետագայ փլասթիքաժներու համար:

Ըստ ձեռք ձգուած տեղեկութեանց ասոնք կը ծրագրէին Զօր. Տըպրոսի սպանութիւնը եւ Գնդ. Պլինեէռի փախուստը:

ԱԼԺԵՐԻԱ

Գաղտնի Բանակին կը վերագրուի Հոլտ Ըփներու շարք մը որ տեղի ունեցաւ վերջին օրերու ընթացքին: Կ'ըսուի սակայն թէ օգտուելով երկրին շփոթ կացութենէն շատ հաւանական է որ աւազակներ ալ գործի ձեռնարկած ըլլան եւ թալանի տան տուներ եւ դրամատուներ այն հաստատ համոզումով թէ ամէն ինչ կամ Ալժ. Ազատ Ճակատին կամ Գաղտնի Բանակին կը վերագրուի:

Մէկ օրուան ընթացքին Ալժէի և Օռանի մէջ 63 միլիոն հին ֆրանք գողցուած է: Կրնայ ըլլալ նաեւ որ Գաղտնի Բանակի ղեկավարութիւնը բոլորովին տէրը չըլլայ իր մարդոց որոնք նման գործունէութիւններ կ'ունենան իրենց անձնական շահուն համար:

× Փարիզուհի փաստաբան մը որ Ալժէ գացած էր պաշտպանելու համար Ալժ. Ազատ. Ճակատի ձերբակալուած մէկ ահաբեկիչը՝ առեւանգուեցաւ:

Օռանի մթնոլորտը շատ լարուած է ժամը մէկ՝ ահաբեկում, շէնքերը իրենք զիրենք պաշտպանելու համար պատնէշներով շրջապատուած են եւ անապահովութիւնը կ'իշխէ քաղաքին վրայ:

× Փարիզի նախարարաց խորհուրդէն ետք, հրատարակուած զեկոյցով կառավարութիւնը կը յայտնէ թէ Ալժերական Հարցերու նախարարը տեղեկագիր մը կարդացած է Ալժերիոյ կացութեան վերաբերեալ: Արտաքին նախարարը եւ ելմտական ու տնտեսական հարցերու նախարարը զեկուցում տուած են Միացեալ Նահանգներու հետ եղած համաձայնութեան առեւտրական եւ մաքսային սակերու շուրջ:

Պատասխանելով լրագրողներու հարցումներուն, Թեռնուար ըսած է «Ժոքս անշուշտ չխօսեցաւ բան մը չըսելու համար»: Անգամ մը եւս շեշտած է թէ տը Կոլ արտակարգ բան մը պիտի չըսէ Երկուշաբթի:

× Պապը նամակով մը իր համակրանքը յայտնած է տը Կոլին, ալժերական իր ազատական քաղաքականութեան համար որ խաղաղութեան պիտի յանգի:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՐԱՔԻ Արտաքին նախարարը անդրադառնալով Սուրիոյ վարչապետին վերջին յայտարարութեանց, շեշտեց թէ Իրաք իր դիրքը չէ փոխած Քուվէյթի նկատմամբ եւ միշտ այն տեսակէտն ունի թէ իշխանապետութիւնը մաս կը կազմէ Իրաքի ամբողջականութեան:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ հրատարակուող «Միջազգային Կեանք» ամսաթերթը կը գրէ թէ նախկին Ֆաշիստներ պատասխանատու պաշտօններ ունին ալպանական համայնավար կուսակցութեան մէջ:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ մէջ տնտեսական ժողով մը բացուեցաւ Երեքշաբթի օր, որուն կը մասնակցի կուսակցութեան Ա. քարտուղարը՝ Կոմուլքա: Առաջին տեղեկագիրներէն պարզուեցաւ թէ 1961ի ընթացքին դպրոցներու, հիւանդանոցներու եւ յարկաբաժիններու շինութեան ծրագիրը չէ իրագործուած:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ մէջ վերջերս տեղի ունեցաւ գաղափարական հարցերու համագումարը որուն կը յաջորդէ Ընկերային Գիտութեանց դասախսներու ժողով մը: Բացումը կատարեց Կոսլով որ շեշտեց թէ Կեդրոնական Կոմիտէն մեծ կարեւորութիւն կուտայ այս ժողովին որ պիտի քննէ մարքս – լենինեան դաստիարակութեան ստանալիք ուղեգիծը Խորհ. Միութեան մէջ: Սուսլով իր կարգին խօսք առնելով տեղեկագիր մը ներկայացուց համայնավար կուսակցութեան ԻԲ. համագումարին շուրջ:

ՓՐԱԿԱՅԻ մէջ իշխանութիւնները սկըսած են մտահոգուիլ օրինաւոր վիժումներու թիւին յաւելումէն: Երիտասարդական պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ միայն 1959ի մէկ վեցամսեայի ընթացքին պատկան իշխանութիւնները վիժումի 41·539 դիմում ստացած են: 1960ին եւ 1961ին այս թիւը 47·033ի եւ 53·804ի անցած է եւ այսպէս կը շարունակուի:

ԼԻԲԱՆԱՆԻ Արտաքին նախարարը Ֆիլիփ Թաքլա Փարիզ հասած է:

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ նախագահը մամուլի ասուլիս մը տուած է Իզվեստիայի խմբագրապետ Աճուպէյի ներկայութեան: Քենըտի ըսած է այս առթիւ թէ Մոսկուա երթալու ծրագիրը իրականանալու համար պէտք է Խ. Միութեան եւ Ամերիկայի միջեւ տիրող լարուածութիւնը մեղմանայ: Իր գոհունակութիւնը յայտնած է ամերիկեան պետութեանց բռնած դիրքին համար Քուպայի հանդէպ (Քուպա իբրեւ համայնավար արտաքսուեցաւ Միջամերիկեան Կազմակերպութենէն):

"ՀԻՆ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ"

(Լ· ՇԱՆԹԻ ՄԱՀՈՒԱՆ 10ԱՄԵԱԿԻՆ ԵՒ «ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ» ԹԱՏԵՐԱՍԷՐ–ՆԵՐՈՒ 20ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Լեւոն Շանթի գործերուն մէջ այս եր–կը մասնաւոր տեղ մը կը գրաւէ : կըր–նանք ըսել, թէ իբրեւ ազգային ու գրա–կան արժէքով թատերգութիւն՝ գլուխ–գործոց մըն է ան :

Շանթ ունի ուրիշ թատերախաղեր ալ, ինչպէս «Կայսր»ը, որ աւելի բեմադրելի է, քան « Հին Աստուածները»ը, կամ «Ին–կած բերդի իշխանուհին», որ Հայոց պատմութենէն քաղուած հետաքրքրական դրուագ մըն է· սակայն «Հին Աստուած–ներ»ը, իր տիպարներուն հայեցիու–թեամբ, ազգային – վանական կեանքով , համամարդկային ձգտումներով եւ հոգե–բանական վերլուծումներով, առաջին տեղը կը գրաւէ իր գործերուն մէջ :

Գիտենք, թէ հայ վանքի մը մէջ տեղի կ'ունենայ եղերական դէպքը, հայ վա–նականներու միջոցով կը յայտնաբերուի մարդուն հոգեկան տագնապը, ինչպէս Վանահօր եւ Աբեղային կամ Վանահօր եւ Իշխանուհիին միջեւ: Հայ կեանքն է, որ կը պատկերացուի մեհեանի մը մէջ, ուր հեթանոսական տպաւորիչ տեսարաններ կը պարզուին :

Բացի հեղինակին գործերուն մէջ գրա–ւած իր դիրքէն, « Հին Աստուածները» , կրնանք ըսել, հայ թատերական գրակա–նութեան մէջ թուական մը կը բանայ : Առաջին թատերախաղն է, որ գաղափա–րական ձգտումներով յեղաշրջում մը ա–ռաջ կը բերէ մեր թատերական ժժղոյն գրականութեան մէջ, նաեւ իր ոգիով, դաղափարականութեամբ, լեզուով եւ կարուկ ոճով: Պարզ խաղ մը չէ, այլ բարդ հիւսուածք մըն է , ուր ամէն բան նորութիւն է եւ ստեղծագործութիւն :

Շանթէն առաջ, մէկէ աւելի թատերա–խաղեր կային, սահմանի երկու կողմն ալ: Արեւմտահայութեան մէջ՝ Պէշիկ–Թաշլեան, Թէրզեան եւ ուրիշներ պատ–մական թատերախաղեր տուած են, գրա–կան արժէքով, բայց առանց խորութեան եւ վերլուծական փորձերու :

Միայն Ց· Պարոնեանն է, որ իր «Մե–ծապատիւ մուրացկաններ»ով եւ «Պաղ–տասար աղբար»ով, կուզար ծիծաղն ու ողբերգութիւնը իրարու խառնելու եւ բե–մական արուեստ ստեղծելու : Սակայն այս գործերը, ինչ արժէք ալ ունենան , գաւեչտական բնոյթ ունէին: Կը պահէին իրենց համայքը, որովհետեւ ծիծաղի մէջ–ջէն ցոյց կուտային մարդկային տկարու–թիւնները, սնափառութիւնը, չհամա–լրելը , հոգեկան աղքատութիւնը եւ–այլն, որոնք ոչ մի այն Հայուն կամ մասնաւորաբար պոլսահայութեան կը վերաբերին, այլեւ՝ ընդհանրապէս մար–դուն :

Այս տեսակէտէն, արեւելահայութիւնը աւելի բախտաւոր եղած է եւ աւելի ա–զատ, որովհետեւ տուած է առնուազն երկու մեծ թատերագիրներ՝ Սունդուկ–եանց եւ Շիրվանզատէ, որոնք դիտցած են իրականութեան, հայ կեանքին աւելի մօտ ըլլալ եւ տաղանդով տալ աւելի ար–ժէքաւոր գործեր: Առաջինը՝ տուած է « Պէպօ », «Խաղաբալա » եւայլն, թիֆ–լիսի բարբառով, իսկ երկրորդը՝ Շիր–վանզատէ տուած է «Պատուի համար» , « Նամուս », «Եւգինէ», որոնք առեն մը հայ բեմերուն զարդը կը կազմէին :

Առաջին Մեծ Պատերազմէն առաջ, մա–նաւանդ Շիրվանզատէի այս խաղերէն ա–ռաջին երկուքը՝ կովկասեան խումբերուն կողմէ — Արէլեան, Զարիֆեան, Արմէն–եան, Սեւումեան եւն.— կը խանդավա–ռէին թատերասէր հայ հասարակութիւնը Պոլիսէն սկսեալ մինչեւ Իզմիր եւ մինչեւ Եգիպտոս :

Այս ընդհանուր ոգեւորութեան մէջ է , որ Շանթի « Հին Աստուածները»ը հրա–պարակ եկաւ, պայթեցաւ ռումբի մը պէս, ինչպէս կ'ըսեն, եւ ամէն տեղ կար–գացուեցաւ ու բեմադրուեցաւ, հակառակ անոր բեմադրական դժուարութիւննե–րուն : Աստւածներ, վերլուծումի հաւա–քոյթներ տեղի ունեցան: Բազմաթիւ վի–ճաբանութիւններ ու յօդուածներ հայ մամուլին մէջ յուզեցին հայ մտաւորա–կանութիւնն ու երիտասարդութիւնը, եւ զարմանալի մթնոլորտ մը ստեղծեցին , բոլորովին տարբեր ղէմք մը դծելով Շանթի մասին, որ իր «Ձամբուն վրայ» եւ «Եսի մարդը» թատերախաղերով տըժ–գոյն տպաւորութիւն մը ձգած էր :

Իր « Հին Աստուածներ»ով Շանթ ոս–տում մը ըրած էր եւ մէկ անգամէն լու–սաւորած թէ իր դէմքը եւ թէ հայ բեմը , Թիֆլիսի եւ Պոլսոյ մէջ, ուր հազարա–ւորներ կ'երթային «Վանահայր»ին եւ «Ա–բեղային» հոգեկան տագնապներուն տը–ռամը տեսնելու եւ ապրելու, կամ « Կոյր վանական»ի եղերական փորձառութեան արձագանգը առնելու կամ « Ձերմակա–ւոր»ի կեանքին բխած մարդարէական խօսքերը լսելու, դաշոյնի պէս սուր ու կարուկ, կամ « Իշխանուհի»ին հին սիրոյ բոցէն այրուելու համար :

Անշուշտ, պատճառ մը ունէր այս ընդ–հանուր հետաքրքրութիւնը եւ այդ պատ–ճառը՝ « Հին Աստուածներ»ուն բերած նորութիւնն էր, թէ նիւթի, թէ մշակման ձեւի եւ թէ արուեստի տեսակէտէն :

Կարծէք հասարակութիւնը յղնած էր Շիրվանզատէի իրապաշտ պատկերներէն կամ օտար խաղերէն եւ մելոտրամներէն : Հայկական հին բարքերուն եւ ըմբռնում–ներուն պատկերացումը, թէեւ հետաքրք–րական, սակայն նորութիւն մը չէր բե–րեր, ընտանեկան բարքերուն հակամար–տութիւններով ու տարօրինակութիւնն–երով :

Շանթ կուզար մէկ կողմ նետելու այս բոլորը: Առանց իրականութիւնը մոռնա–լու, թատերախաղին ազգային — գաւա–ռական չրջանակը կը կտրէր, կը մտնէր մարդկային չրջանակին մէջ: Զէր ժխ–տեր օրուան կեանքը, բայց կեանքէն, ա–ռօրեայ իրականութենէն վեր գաղափա–րականութիւն մը կը ղնէր իր բոլոր գոր–ծերուն մէջ, սէրը կը հանէր իր սովորա–կան հունէն եւ կը ղնէր վայն հոգեկան ճամբաներու վրայ, առանց գլացակա–նութեան, առանց արցունքներու եւ համ–բոյրի, եւ կոչ կ'ընէր միշտ դէպի վեր , դէպի բարձունքները սաւառնելու, միշտ վսեմին ձգտումով :

Սէրը, որ հիմն է այս գործին, կ'ընդ–գրկէ կեանքը, որ կը յորդի միշտ, ինչ տարագ ալ հագնի մարդ եւ ինչ ուխտ ալ ընէ: Կեանքէն աւելի բան մըն է, որուն գոհ կ'երթան մարդիկ, ինչպէս Աբեղան , ինչպէս Վանահայրը եւ Իշխանուհին :

« Հին Աստուածներ»ով հայ թատերա–կան գրականութիւնը եւրոպական թատե–րական գլամիդ կը հագնէր, եւրոպական թատերական գլուխ–գործոցներուն յուշ–քը կ'արթնցնէր: Թերեւս կարելի ըլլայ արձագանգներ գտնել այս գործին մէջ Իփսէնի «Պրանտ»էն ու « Ճարտարապետ Սոլնես»էն, սակայն արձագանգները մի–այն :

Շանթ գաղափարական հիման վրայ գործ մը ստեղծած էր, որ անկախ էր , ամբողջական՝ ինքն իր մէջ եւ գերազան–ցօրէն գրական հիւսքով :

Իր ստեղծած բոլոր տիպերը — Վանա–հայր, Աբեղայ, Իշխանուհի, Ճգնաւոր կամ Կոյր Վանական — դէմքեր են , ո–րոնք մարդը կը յատկանշեն, կը խռովեն ոչ միայն մարդուն միտքը, այլեւ անոր հոգին: Որովհետեւ ամէն հանդիսական չատ անգամ ինքզինք կը չփոթէ անոնց հետ· այսինքն՝ կ'ողողուի անոնց գգա–ցումներով, տառապանքով: Սրտի եւ մտ–քի յաւիտենական պայքարն է, որ կը ներկայացնեն Վանահայրն ու Աբեղան · սիրոյ անմահութիւնն է, որ կը ներկա–յացնէ Իշխանուհին· մարդկային տառա–պանքին ու ձգտումներուն յաւերժական ալիքներն են, որ «աչխարհ»էն եկած, այ–սինքն՝ կեանքէն բխած կը ծփան Ճգնա–ւորին եւ Կոյր Վանականին մէջ :

Ցանդգնութի՞ւն պիտի ըլլար, եթէ ը–սէինք, թէ այս բոլոր տիպերը ճառա–գայթումներն են մէկ ու ղլխաւոր տիպա–րի մը՝ «Վանահայր»ին, այսինքն՝ մար–դուն: Ան է որ ինք իրեն հետ պայքարի մէջ է· անոր միտքն է, որ կը կռուի իր սրտին հետ, կը սաւառնի դէպի բար–ձունքները, «աչխարհ»էն հեռանալու համար, սակայն չի յաջողիր· կ'որոնէ միշտ, կը կառուցանէ եւ կը քանդէ , ճշ–մարտութեան հասնելու համար: Աբե–ղան՝ իր երիտասարդութիւնն է: Ըսենք բնազդները, ապրելու տենչը, սիրոյ ան–մար կրակը· Իշխանուհին իր սէրն է, որ կը կայծկլտայ միշտ, տարիներ եւթն ալ միւս երկուքը՝ աղդարարութեան պահե–րով, կեանքէն հզօր արձագանգներ են: Իսկ երազներու «փոս»ը՝ մարդկային է–ութեան յաւերժական ըղձանքները , ո–րոնք կը գոհանան միայն պատրանքնե–րով ու ինքնախաբէութիւններով :

Հայ բեմը երախտապարտ է Լեւոն Շան–թին, որ հայ մտքին ու զգացումին աչ–խարհը բացաւ մեր առջեւ, մարդը դնելով այդ պայքարին մէջ, հայ բեմը բարձրա–ցնելով եւրոպական բեմի աստիճանին, հաստատելով, թէ մարդուն մէջ միշտ կենդանի կը մնան զգացումները, հակա–ռակ բանականութեան գերակչռութեան յաւակնութիւններուն: Հին Աստուածները կ'ապրին մեր մէջ, տիրական ու գերիչ–խան, հակառակ Նոր Աստուածներուն ո–տընձգութիւններուն ...

Շանթի մահուան տասնամեակին եւ « Համազգային »ի թատերասէրներու Մ–ութեան քսանամեակին առթիւ, կ'արժէ, որ հայ ժողովուրդը պայ խոնարհելու գլ–բական այս մեծ դէմքին՝ Շանթի անմո–ռանալի յիշատակին առջեւ :

Եւ միեւնոյն ատեն, իր գնահատանքն ու յարգանքը յայտնելու « Իփէկեան» թատերախումբին, որ արուեստի ջահը վառ կը պահէ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, այնքան նուիրումով եւ արժանաւորու–թեամբ :

Գ. ՄԻՒՐԱՐԵԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ամէնէն տպաւորիչ երեւակայական ար–կածախնդրութիւնները եւ ոստիկանական վէպերու ամէնէն տրամաբանական պերը, բառին իսկական առումով կը տժ–գունին այն իրական արկածախնդրու–թեանց եւ զգայացունց միջադէպերուն առջեւ, որոնք կը նկարագրուին Միացեալ Նահանգներու մէջ նոր լոյս տեսած եւ ձեռք ձեռք խլուող գիրքի մը 276 էջե–րուն մէջ: Այս նոր գիրքը՝ Էնտրիու Թուլլիի « Տեղեկատուութեանց Կեդրոնա–կան Սպասարկութեան Կաղտնի Պատմու–թիւնը»ն է, որ Արեւելքի եւ Արեւմուտքի գաղտնի սպասարկութեանց միջեւ մղուող լուռ եւ անխնայ պայքարի ամէնէն զգա–յացունց միջադէպերէն մէկ քանիին առա–ջին ճշդրիտ եւ լիակատար պատմութիւ–նըն է :

Էնտրիու Թուլլի գրեթէ երեք տարի աշ–խատած է հաւաքելու համար նիւթը, ո–րով գրած է իր գիրքը: Ան ճամբորդած է հինդ երկրամասերը եւ այցելած բազմա–թիւ երկիրներ, ուր տեղի ունեցած են այս միջադէպերէն չատեր, որպէսզի հա–ւատարիմ տեղեկութիւններ ունենայ այս մասին :

Գիրքը կը սկսի 1956ի Մայիս 20ին, երբ Ֆրանսայի Ազգային Ժողովի ներքին գործոց յանձնախումբը կը հրաւիրէ Ֆրանսայի Ազգային Ապահովութեան տնօրէն Ժան Վիդալ–Նաքէն, որպէսզի ան տեղեկութիւններ տայ Ֆրանսայի դէմ ուղղուած ահաբեկչական գործողութիւններու մասին, որոնք կը կատարուին Ալճերիոյ մէջ: Ժան Վիդալ–Նաքէն կը յայտնէ, որ Ալճերիոյ մէջ ահաբեկչական գործողութիւնները կը կատարուին Ֆրանսայի դէմ, որպէսզի Ալճերիան չկարենայ ձեռք բերել իր անկախութիւնը: Ան կը յայտնէ, որ Ալճերիոյ մէջ ահաբեկչական գործողութիւնները կը կատարուին Ֆրանսայի դէմ, որպէսզի Ալճերիան չկարենայ ձեռք բերել իր անկախութիւնը:

Ժան Վիդալ–Նաքէն կը յայտնէ, որ Ալճերիոյ մէջ ահաբեկչական գործողութիւնները կը կատարուին Ֆրանսայի դէմ, որպէսզի Ալճերիան չկարենայ ձեռք բերել իր անկախութիւնը: Ան կը յայտնէ, որ Ալճերիոյ մէջ ահաբեկչական գործողութիւնները կը կատարուին Ֆրանսայի դէմ, որպէսզի Ալճերիան չկարենայ ձեռք բերել իր անկախութիւնը:

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՍԹԱԼԻՆ, ՈՏՔԻ՛

—o—

Պատղամաւորներուն աչքերը կը դառ–նան դէպի Մոլոթովի կողմը, որ Պոլիտ–բիւրոյի միւս անդամներուն հետ պատ–ուոյ մեծ սեղանին եռին նստած է :

Հին բոլշեւիկը անաչալ նստած է : Թէեւ դոհ չէ, որ Սթալինի ոճիրները այսպէս հրապարակաւ կը մերկացուին, (այս յայտնութիւնները մեծ հարուած կրնան բերել կուսակցութեան վարկին՝ ըլլայ ի· Մ·ներէն, ըլլայ արտա–սահմանի համամիտներ կուսակցութեանց չարքերէն ներս), բայց առիթուած է ըն–դունելու, թէ Խրուչչեւի ըսածները ճիշդ են: եթէ Սթալին տակաւին ողջ ըլլար՝ ինքը՝ Մոլոթով, այս աչխարհէն հեռա–ցած պիտի ըլլար անկասկած: Լաւագոյն պարագային Սիպերիոյ հեռաւոր մէկ ան–կիւնը աքսորուած, կամ ծոծրակին մէջ ատրճանակի դնդակով մը սպաննուած կ'ըլլար· այլապէս՝ չարչարանքներու պարտադրանքին տակ, աներեւակայելի ոճիրներ ու յանցանքներ խոստովանելու ստիպման տակ դրուած պիտի ըլլար :

Սթալին եւ Մոլոթով չատ հինուց կը ճանչնային զիրար· առնուազն՝ 1917էն ի վեր, երբ Մոլոթով «Փրաւտա»յի խմբա–գրութիւնը կը վարէր սպասելով, որ Լե–նին վերադառնայ: 1921ին Մոլոթով կուսակցութեան ընդհ· քարտուղար նչա–նակուած էր· տարի մը ետք, 1922ին, իր տեղը զիչեցաւ Սթալինի: Թրոցքիի դէմ մղուած պայքարին ընթացքին, Մոլոթով Սթալինի կողմը բռնած էր· 1925ին Սթա–լին զինքն ու Վորոչիլովը Պոլիտբիւրոյի անդամ ընտրել տուաւ· ու այդ թուական–նէն սկսեալ, այս երեքը անբաժան միջուկ մը կազմեցին՝ Պոլիտբիւրոյէն ներս սթա–լինեան մեծամասնութիւն ապահովելու համար :

Իր անխախտ հաւատարմութիւնը պատ–ճառ չէր զարձած սակայն, որ Սթալին կոպիտ կերպով չհեղնէ Մոլոթովը նոյն–իսկ օտարներու ներկայութեան· (ինչպէս օրինակ՝ Բիպէնթրոփի ներկայութեան , 1939 Օգոստոս 23ին առեւտրադեմանական դաշինքին ստորագրութեան առեն):

Բայց դոնէ ոչ մէկ առեն վախ ունեցած էր իր կեանքին ապահովութեան մասին :

Սակայն, վերջին չրջանին, Սթալին մը–տաղրած էր Մոլոթովէն բաժնուիլ: 1932 Հոկտեմբերին ձերբակալել տուած էր Մո–լոթովի կինը, որ դեղեցկադիտական նիւ–թերու արդիւնաբերութեան անօրէնու–թիւնը կը վարէր: ճիշդ է, տիկին Մոլո–թովա հրէական ծագում ունէր, բայց չա–փազանց յատկանչական էր դիտել, որ Մոլոթովի հեղինակութիւնն ու դիրքը բաւարար եղած չէին իր կնոջ ձերբակա–լութիւնը արգիլելու :

Միւս կողմէ, չափազանց յատկանչա–կան էին նաեւ 1952 Հոկտեմբերին տեղի ունեցած 19րդ համագումարին մէջ եւ կեդրոնական կոմիտէի յաջորդող նիստին մէջ լսուածները:

19րդ համագումարին Սթալին խօսք ա–ռած չէր թէեւ, բայց··· Խրուչչեւի բեր–նով ներկայացուցած էր սահմանադրա–կան հետեւեալ մտահոգիչ փոփոխու–թիւնը .

— Տրամաբանական է, որ Պոլիտբիւրօն վերակազմուի եւ վերածուի կեդրոնական Կոմիտէի Պրեզիտիումի, քանի որ «Պրե–զիտիում» յորջորջումը աւելի կը յարմա–րի Պոլիտբիւրոյի այժմ կատարած դեր–ծունէութեան· — յայտարարած էր Ը–րուչչեւ :

« Ինչ կը վերաբերի կեդրոնական կո–միտէի կազմակերպչական աչխատանքին, փորձը ցոյց կուտայ, որ աւելի տրամա–բանական պիտի ըլլար զայն կեդրոնացնել կուսակցութեան քարտուղարութեան ձեռքին »:

Կեդրոնական կոմիտէի յաջորդող նիս–տին մէջ, Սթալին մանրամասնած էր իր տեսակէտը· Պրեզիտիումը բաղկացած պիտի ըլլար քսանեւհինդ անդամներէ, եւ այդ պատճառաւ իսկ խորհրդակցական դեր պիտի խաղար միայն, եթէ ոչ՝ զուտ տեսական : Միւս կողմէ, Սթալին կ'ու–զէր Պրեզիտիումին մէջ մտցնել տասնը–հինդ «նոր»եր, որոնք քաղաքական ոչ մէկ անցեալ ունէին· իրեն համար չատ պիտի ըլլար զանոնք իր տեսա–կէտներուն բերելով «հին»երուն դէմ ցցել :

Կեդրոնական կոմիտէի այս նիստին մէկ Սթալին չէր բաւականացած «նոր»երու նչանակումը յայտարարելով, այլեւ մաս–նաւոր յարձակման առարկայ դարձուցած էր երեք հոչակաւոր «հին»ը — Մոլո–թով, Միկոյեան եւ Վորոչիլով :

« Այո, ընկերներ , — կ'ըսէր Խրուչչեւ 1956ի 20րդ համագումարին մէջ կարդա–ցած իր նչանաւոր զեղոնի տեղեկագրի մէջ.— Սթալին անհատապէս յարձակում դործեց Վիաչեսլաւ Միխայլովիչ Մոլո–թովի եւ Անաստաս Իվանովիչ Միկոյեա–նի դէմ : Ակնարկութիւն ըրաւ, թէ մեր կուսակցութեան այս հին չարքայիններէ–ն հարկէ երեւակայական ոճիրներ ու յանցանքներ գործած էին: Իր ծայրայեղ կասկածամտութեան պատճառաւ, Սթա–լին մինչեւ իսկ ենթադրեր չամոզած էր, թէ Վորոչիլով անդլիական գործակալ մըն է — այո, անդլիական գործակալ ,— ու այս պատճառաւ ալ Սթալին Վորոչիլովի տան մէջ մասնաւոր գործիքներ հաստա–տել տուած էր, որպէսզի լսէ այնտեղ ը–ուածները :

(29 Շար·)

ՄԱՐԴԸ ԱՂԱՎՆԱՏ ԿԵՍԱԿԸ

(ԱՂԱ ՅԵՂՈՎԻՓՈՒՆԸ ԿԵՍԱՐԻՆ)

ԳՐԱԾ

ՍՏԵՓԱՆ ՀԱՅԿԱԶՆ

ՊԱՐՈՒՅՐ ՊԱՐՈՒՅՐ

Ալի, տեսե՞ք ինչպես խոսում – դասախոսում։ Ամբողջ ժողովը նրան է նայում, ինչպես մի սուրբ էակի, ինչպես մի հրաշագործի, ինչպես մի հրեշտակի։ Ամեն մարդ ուզում է նրա ձեռքը սեղմել, նրան մի բան ասել, նրա հետ մի բան խոսել (ինչո՞ւ չէ վիրտուոզի մեծության տակ ինքն էլ մի վիրտուոզ չդառնալ)։ Ամեն մարդ ուզում է նրան ցույց տալ, թե ինքն էլ մի բան գիտի, ինքն էլ մի բան կարող է անել։ Ամենից ծանր է, որ նա ինքն էլ չգիտի, թե ինչ է արել։ Ինչպես ասում են, ինքն էլ չգիտի, թե ինչ է կերել։ Ամեն ինչ նրա համար այնքան հեշտ է եղել, որ նա ինքն էլ չի հասկանում, թե ինչպես է ամեն ինչ այդքան հեշտ եղել։ Ամեն ինչ նրա համար այնքան հեշտ է եղել, որ նա ինքն էլ չի հասկանում, թե ինչպես է ամեն ինչ այդքան հեշտ եղել։

Պ. Գրիշա եւ Օր. Աննա Սողոմոնեանց, Տէր եւ Տիկին Ա. Սողոմոնեանց եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Վաքիէ եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Քամէ, Խունունց, Ե. Միրզայեանց, Տէր եւ Տիկին Հ. Զըրուանդեան ընտանիքները ցաւով կը ծանուցանեն իրենց սիրեցեալ մօր, մեծ մօր, զոքանջ մօր, հօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ՄԱՐԻԱՄ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆՑ
(Ծնեալ Խունունց)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Յունուար 29ին Նիսի մէջ :

Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Յունուար 31ին :

×

Այս տխուր առթիւ Տէր եւ Տիկին Հայկ Զրուանդեան յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրեն Մշակոյթի Տան : (Ստանալ Յառաջէն) :

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Սեվրանի մասնաճիւղին վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ Մոնմորանսիէն Տէր եւ Տիկին Ն. Քէօսէեանէ տասը Ն. Ֆ., փոխան ծաղկեպսակի, Սօնա Դատաւորեանի մահուան առթիւ :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Տիգրան Օնոսեան, Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Օնոսեան, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Օնոսեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

ՏԻԳՐԱՆ ՕՆՈՍԵԱՆԻ

մահուան քառասունքի առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Ողբ. Ստեփան Նաւասարդեանի մահուան Ա. տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի յետ պատարագի, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ :

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի, հանդիսաւորութիւն Տեառնընդառաջի : Զայնաւոր պատարագ, ժամը 10·30ին եւ ապա մոմօրհնէք :

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ ծախու է նոր շէնք մը, առանձին չորս յարկաբաժիններով, իւրաքանչիւր յարկաբաժին ունի երկու սենեակ, խոհանոց, ճաշասրահ, արտաքնոց, թուալէթ, տուշ, փայտի եւ ածուխի տեղ, տաք ջուրի : Ամբողջ շէնքը ունի 16 սենեակ, կառատուն մը, չորս կառքի համար, հրապարակի վրայ, կարելի է բնակարանի կամ խանութի վերածել : Հողը՝ 1250 քառ. մեթր : Մանրամասնութեան համար դիմել՝

ՊԻՉԱՔՃԵԱՆ
Բիւ տը լա Փոսթ, Փոն տը Շէրիւ,
(Իզէռ)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ :

184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն :

Մանրամասնութիւնները շուտով :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պօմոնի Թաղ. Խորհուրդը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները, Երաժշտապետ Պ. Լ. Ճէրահեանի զոքանջ՝ Այրի Տիկին Եւգինէ Միսաքեան – Տօղրամաճեանի յուղարկաւորութեան տխուր առթիւ.— Պ. Միսաք Միսաքեան՝ եկեղեցւոյ 18 Ն. Ֆ., Կապ. Խաչին տասը, Պօմոնի Աղքատաց տասը, Պ. Սիմոն Մաքինաճեան (Էքս) եկեղեցւոյ քսան, Պ. Հրաչեայ Մաքինաճեան (Էքս) եկեղեցւոյ տասը, Կապ. Խաչին տասը եւ Պօմոնի աքղատներու 10, Պ. Մարտիրոս Թուրիկեան եկեղեցւոյ, Կապ. Խաչին տասնական, Պ. Պօղոս Պօղոսեան եկեղեցւոյ, աղքատաց տասնական եւ Դպրաց Դասուն հինգ, Այրի Տիկին Կիւլիւզար Ասատուր Աղայեան եկեղեցւոյ 10, Պ. Կարապետ Մինասեան եկեղեցւոյ 10, Պ. Արմենակ Թորոսեան եկեղեցւոյ տասը, Պ. Պօղոս Օհանեան եկեղեցւոյ, Պօմոնի Դաս՝ Աղքատաց տասնական, Կապ. Խաչին տասը : Թաղականութիւնս իր խոր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Ճէրահեան, Միսաքեան, Մաքինաճեան եւ Պօղոսեան ընտանիքներուն եւ պարագաներուն այս տխուր առթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՀԱՅ ԹԱՏԵՐ. ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՆԻՍԻ ՄԷՋ

—o—

Կիրակի, 4 Փետրուար, կէսօրէ ետք, ժամը 3ին, Սալ Արթիսթիք, 27 Պուլվ. Տիւպուշաժ, Նիս :

ԳՐԻԳՈՐ – ՎԱՀԱՆ

Կը ներկայացնէ իր հեղինակութիւնները, մասնակցութեամբ հայ բեմերու վաղեմի եւ տաղանդաւոր դերասան Յակոբ Լաթիֆեանի եւ Նիսի արուեստասէրներու կազմի մը :

Կը ներկայացուին՝

ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ԿԱՆԹԵՂԸ

Գեղարուեստական բաժնին մէջ՝ ժողովրդական հարնածանօթ երգիչ

ՄԻՇԱ ԱԶՆԱՒՈՒՐ

Երգիծական բաժին՝ հայ ազգային բարերարութիւններ, Սաթիրական զաւեշտ երկու զանազան արարներով :

Մուտք երեք Ն. Ֆ. եւ վերապահուած պատուոյ բազկաթոռներ :

Տոմսերը հայթայթել՝ Պառ տիւ Մոնթել, 113 Ավընիւ Քալիֆորնի, եւ նոյն օրը թատրոնի մուտքը :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Շաւիլի եկեղեցիին յառաջիկայ պատարագը այս Կիրակի :

ԼՈՅՍ ՏԵՄԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— (Թիւ 234 – 236).— Վիքթոր Հիւկօ եւ Բժիշկները (Խմբ.).— Նախաճաշի մասին (Տոքթ. Փօլ Ֆարէզ).— Մազերու թափելուն դէմ (Տոքթ. Գէորգեան).— Ծծկեր երախաներու մարսողական խանգարումները (Տոքթ. Բամպուքճեան).— Արկածով մեռնողները Ֆրանսայի մէջ (Քաղհան). Զաման (Յովհ. Պապէսեան).— Շագանակագեղձը խոշորցած է, չի կրնար միզել (Տոքթ. Շ. Այվազեան).— Սենեկայի հիւանդութիւնը, լանջախիթ (Շ. Նարդունի).— Օգտուիր ջրից եւ արեւից (Տոքթ. Փարսադանեան).— Քոլեսթերոլս շատցած է (Տոքթ. Ա. Աշճեան).— Զաւակ բերել առանց ցաւի (Տոքթ. Ասքանազ).— Պայքարը այրերու եւ կիներու միջեւ (Տոքթ. Արշակ Պօղոսեան).— Շաշտանդամ կինը կամ կնոջ պաղութիւնը (Տոքթ. Գալուստեան).— Բերանը կոկորդիլոսի բերան (Տոքթ. Գեղամ Այվազեան) :

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 15 Ն. Ֆ., արտասահման՝ 20 Ն. Ֆ. :

Հասցէն գրել ճիշդ այսպէս.— Շ. Նարդունի, խմբագրատուն Յառաջի,

Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

Հ. Յ. Դ.

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբը : Կարեւոր օրակարգ : Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է :

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արզութեան խումբի ժողովը Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին :

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին : Կարեւոր օրակարգ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ միջմասնաճիւղային ժողովը այս Երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3ին, Մշակոյթի Տան մէջ :

Կարեւոր օրակարգ : Պարտաւորիչ ներկայութիւն : Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Բ. Ը. Միութեան
ՏԱՐԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ
ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18ԻՆ

×

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի գեղարուեստական եւ պարանցիկ երեկոյթը Իսիի մէջ, Փետր. 10ին :

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ
ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20·30ին,
ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարանուանութեանց պետերը.—
Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ
ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—
Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՔԹ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Արմենիա երգչախումբը զոր կը ղեկավարէ
ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շամիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան :
ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Սարգիս Պօղոսեան, կենդանի պատկեր եւ խմբական արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝
Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ
ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւթէլեան, Գ. Գոճապապեան, Վ. Նազարեան Յ. Ունանեան եւ դպրոցականներ :

Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵԽԻԿԵԱՆ
Մուտքը ազատ է

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ
Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր
ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝ 24

AMBASSADEURS
3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Attractions ԽԱՂԵՐ **Bar-Buffet**

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS - 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 3 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 3 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9321 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5122

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՍՈՎ ԵՒ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ

Տարիներ առաջ, երբ մեծ երկրաշարժ մը դիշերանց քար ու քանդ ըրաւ Երզնկան, «բարեպաշտ» Թուրքեր, որոնք կը հաւատային նախախնամութեան, գերբնական էակի մը արդարամտութեան՝ չէին քաշուած հրապարակաւ յայտարարելու թէ Հայոց անէծքն էր բռնած եւ Աստուած կը պատժէր Թուրքերը՝ իրենց գործած ոճիրներուն համար :

Բարձր Հայքի երբեմնի այդ չէն ու բարգաւաճ քաղաքին մէջ Հայեր չկային այլեւս : Անոնք շատոնց ջարդուած կամ տարագրուած էին, ջարդարարներուն ձգելով իրենց տուներն ու գոյքերը : Հայ նահատակներու հոգիներն էին, որ բողոք դարձած՝ դղրդացուցած էին երկիրը իրենց նախկին հայրենիքին մէջ :

Այսօր երկրաշարժ չկայ : Բայց կայ համատարած սով ու թշուառութիւն հայկական նահանգներուն մէջ, Բարձր Հայքէն մինչեւ Տարօն ու Վասպուրական, մինչեւ Հայաստանի սահմանները :

Այդ շրջանի անսահման տարածութեանց վրայ շատ քիչ մարդիկ կը բնակին :

Հայոց չէնցուցած քաղաքներն ու աւանները 1915էն ի վեր դրեթէ ամայի վիճակի մէջ են : Թուրքերը չեն ուզեր տունտեղ ըլլալ արեւելեան նահանգներուն մէջ, որովհետեւ ներքին խոր համոզումն ունին, որ այդ հողամասերը ուշ կամ կանուխ պիտի վերադարձուին իրենց արդար տէրերուն :

Վան, Մուշ, Պիթլիս եւ այլ մեծ քաղաքներ այսօր դիւղի կերպարանք են ըստացած : Հին չէնքերը փլած են : Նորերը չեն շինուիր : Գիւղացիները թշուառութեան մէջ կը տուայտին : Չկան դպրոցներ : Բնակիչները Քիւրտեր են մեծ մասամբ :

Թուրք թերթերը կը գանգատին շարունակ, որ ժողովուրդը բառ մը թուրքերէն չի գիտեր արեւելեան նահանգներուն մէջ, ուր գործածական լեզուն քիւրտերէնն է :

Քիւրտերը թրքացնելու քաղաքականութիւնը մեծ յաջողութիւն չէ գտած, որովհետեւ ազգայնական զգացումը կրօնականէն աւելի զօրաւոր է հիմա անոնց մէջ : Անկախութեան ձգտումը հետզհետէ կը զօրանայ :

Վերջին օրերս թուրք մամուլը ահազանգ կը հնչեցնէ արեւելեան նահանգներու մէջ տիրող ահաւոր կացութեան մասին :

Սղերդէն կը հաղորդեն, որ մարդոց եւ անասուններու անօթութիւնը վերջին ծայր աւելցած է եւ մարդիկ այլեւս չեն կրնար տոկալ : Ձիւն – ձմեռը ամբողջ սաստկութեամբ կը շարունակուի : Էրզրում զրկուած օժանդակութիւնն ու սընենդեղէնը կարելի չըլլար հասցնել հեռաւոր դիւղերն ու աւանները, որովհետեւ փակ են ճամբաները :

Վանի, Մուշի, Պիթլիսի եւ Էրզրումի գիւղացիները իրենց միջեւ համաձայնելով դէպի հարաւ՝ Տիգրիսի եւ Եփրատի հովիտները կը դաղթեն իրենց հօտերով : Մարդոց պէս անասուններն ալ ուտելիք չունին եւ անօթութենէն կը սատկին :

Կառավարութիւնը հանդանակութեան սկսած է՝ օգնելու համար աղէտեալներուն : Հայոց նորընտիր պատրիարքը Պոլսոյ կուսակալ Բէֆիք Թուլկայրն այցելելով «որոշ գումար» մը յանձնած է անոր : Ու հայերէն թերթերուն միջոցաւ կոչ կ՝ուղղէ ժողովուրդին, «որպէսզի իւրաքանչիւր ոք՝ իր կարողութեան համաձայն՝ նպաստէ հայրենասիրական եւ մարդասիրական այս գործին» :

Սով : Թշուառութիւն : Եւ դաղթ :

Ահա՛ թէ ինչ վիճակի հասած են երէկի հայկական ծաղկեալ նահանգները :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՍՈՒՆԻ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԻՇՏ ԲԱՑԱՌԻԿ ՄԻԶՈՑՆԵՐ ԵՒ ՆՈՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ազգային Ապահովութեան ոստիկանները կը շարունակեն իրենց խուզարկութիւնները եւ փնտռտուքները : Ֆասթիյի եւ Պուայեէի տասը մեղսակիցներ ձերբակալուեցան եւ հարցաքննութիւնները կը շարունակուին առանց դադարի ուրիշ տեղեկութիւններ ալ ձեռք ձգելու համար : Ձերբակալուած այս բոլոր աքթիվիսթները իրար կը գտնէին ամէնիրիկուն 18րդ թաղամասի մէկ սրճարանը :

Խուզարկութիւններու ընթացքին, ոստիկանութիւնը ձեռք դրած է շատ կարեւոր փաստաթուղթերու վրայ, ասոնց մէջ գտնուած է ցանկը այն յիսուն նոր ահաբեկումներուն որոնք պիտի կատարուէին Փարիզի մէջ : Գտնուած է նաեւ նամակ մը, որ «Գաղտնի Բանակի կեդրոնական ղեկավարութեան» վերտառութիւնը ունի եւ որ կը կրէ Լակայառտի, Լաշըռուայի, Արկուի եւ ուրիշներու ըստորագրութիւնը : Հոն շեշտուած էր թէ Ժաղ Պերթիէի յանձնուած է առաքելութիւն մը, տեղեկատուութեան, որուն նպատակն է Գաղտնի Բանակի ցանցերուն տեղաւորումը եւ կապի հաստատումը, Մայր Երկրին մէջ :

Գտնուած է տեղեկագիր մը Գնդ. Տըպրոսի սովորութիւններուն շուրջ, որուն սպանութիւնը որոշուած էր եւ որուն գործադրութիւնը յայտնուած էր Պարպերա Վիլայի : Գտնուած է նաեւ Սանթէի բանտին մանրամասն յատակագիծը ուր ներկայիս արգելափակուած է Գնդ. տը Պլինեէռ, ձերբակալուած տը Կոլի դէմ կատարուած մահափորձէն ետք : Այս յատակագիծը կը նախատեսէր գնդապետին առեւանգումը թռանով :

Եւ վերջապէս գտնուած է փլասթիքաժի ծրագիր մը Էյֆէլի աշտարակին չորս սիւներուն, որոնք յենարաններն են պատկերասփիւռի ելեկտրաթելերուն :

Նոյնիսկ եթէ ձեռք ձգուած բոլոր փաստաթուղթերուն մանրակրկիտ վերլուծումը օրերու կը կարօտի, տարակոյս չկայ թէ լուրջ հարուած մը բերուած է Գաղտնի Բանակին գլխուն :

Միւս կողմէ կառավարութիւնը կը շարունակէ արտակարգ միջոցներ գործադրել մայրաքաղաքին մէջ, թէեւ ոմանց կարծիքով իշխանութիւնները այս ձեւով հոգեբանական պատերազմ մը ուզած են ստեղծել (Եւրոպա թիւ 1) :

Վարչապետին տուած այցելութիւնն ալ ոստիկանութեան զանազան մեկնութիւններու դուռ բացաւ : Միշէլ Տըպրէ կարեւոր խօսակցութիւններ ալ ունեցաւ պատասխանատուներու հետ եւ կառավարութեան զոհունակութեան վկայութիւնը եւ նոյն ատեն վստահութիւնը յայտնեց : Իր եզրակացութեան մէջ, Նախարարապետը շեշտեց թէ Փարիզի ոստիկանութիւնը ներկայիս Ֆրանսայի վարկը կը պաշտպանէ :

× Յունուար 15էն 31, 35 աքթիվիսթ, մեղադրանքի ենթարկուած են եւ 11 ուրիշներ բանտարկուած :

× Օռանի մէջ կարեւոր գործողութիւն մը սկսած է Ալժ. Ազատ. Ճակատին դէմ :

× Պեն Խեատա, «Ահակ»ի ղեկավարը Թունուզ վերադարձաւ առջի օր : Հասան Բ. զինքը օդակայան առաջնորդելով «երթաք բարով»ին մէջ շեշտեց «ի մօտոյ, Ալժերիոյ մէջ» : Նման յայտարարութիւն մը Մարոքի թագաւորին բերանը կարծել կուտայ թէ Հասան Բ. բան մը գիտէ :

× Ալժէի նահանգապետարանին ռատիոյի կազմածները փճացան ուժգին պայթումի մը հետեւանքով :

Տէփէշ տ՚Ալժէրին արձագանգ կը հանդիսանայ տը Կոլի եւ քաղաքապետի մը խօսակցութեան : Ըստ այս վերջինին պետութեան ղեկավարը յայտարարած է թէ ինքնորոշումը անկախութեան կ՝ածերը », աւելցնելով «երբեք չեմ հաւատացած Ֆրանսականացման : Ապահով է թէ ինքնորոշումի անկախութեան կ՝առաջնորդէ, բայց պէտք է որ գործակցութեան մէջ մնայ : Բանակը երկար պէտք է մնայ հսկելու համար կացութեան յեղաշրջման : Պէտք է որ մեր հըպատակներուն պաշտպանութիւնը ապահովուի » : Տը Կոլ ըսած կ՝ըլլայ նաեւ թէ Մերս Ըլ Քըպիրը երկար ատեն պիտի պահուի :

Այս անգամ ալ հարկ է անշուշտ վերապահ ըլլալ այս յայտարարութեանց նը կատմամբ որոնք Նախագահին կը վերագրուին : Ծանօթ է որ նախորդ անգամ Էլիզէն հերքած էր այն խօսքերը զորս Փաքէ (անկախ երեսփոխան) տը Կոլի բերանը դրած էր :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ Ալ Մուսվար պարբերաթերթին խմբագրապետը կը գրէ թէ կենսական տարողութիւն ունեցող դէպքեր պիտի պատահին Մերձաւոր Արեւելքի մէջ Ամին որ լաւատեղեակ անձնաւորութիւն մը կը նկատուի Գահրիէի մէջ կ՝ըսէ թէ ի վիճակի չէ յայտնելու թէ ո՞ւր եւ ե՞րբ պիտի պատահին այդ դէպքերը, բայց հետեւեալ նշանները կը թուէ.— Ա) Անծանօթ օդանաւեր կ՝անցնին եգիպտական երկնքին մէջ : Բ) Արեւմտեան մամուլի պայքարը Արաբ. Մ. Հանրապետութեան դէմ : Գ) Լիբանանի ձախողած պետական հարուածը : Դ) Յորդանանի, Սէուտական Արաբիոյ եւ Սուրիոյ անջատողական վարչաձեւին թշնամական դիրքը Արաբ. Մ. Հանրապետութեան դէմ :

ԱՃՈՒՊԷՅ որ միշտ Ուոշինկթըն է տեսակցութիւն մը ունեցաւ Արտաքին փոխնախարար Հարիմընի հետ :

ԹԻԹՕ – Նասր խօսակցութիւնները պիտի սկսին Երկուշաբթի : Պետական երկու դէմքերը պիտի քննեն միջազգային կացութիւնը : Թիթօ Աղեքսանդրիա կը հասնի Երկուշաբթի :

ՌԱՊԱԹԷՆ կը հաղորդեն թէ Հասան Բ. հայր պիտի ըլլայ 4–5 ամիսէն : Տեղական մամուլը դիտել կուտայ սակայն թէ Մարոքի թագաւորին ամուսնութիւնը երբեք յայտարարուած չըլլալով, հարց մը կը ծագի.— Ո՞վ է մայրը :

ՆԱՍՐ «Նեղոսի կարգի մեծ վզնոցը» շնորհեց Կակառինի :

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ Ուխտին (Արեւելքի Ատլանտեան Ուխտը) Ազգ պաշտպանութեան նախարարները ժողով գումարած են Փըրակայի մէջ :

ՄՈԼՈԹՈՎ Կրեմլինի հիւանդանոցը փոխադրուած է, սրտի տագնապ ունի :

ՆԵՀՐՈՒ յայտարարեց թէ Հնդկաստանը միտք չունի Փաքիստանի վրայ յարձակելու, հակառակ անոր որ ըստ իրենց Փաքիստանը ապօրինի կերպով գրաւած է «Հնդկական հողամաս մը՝ Քաշըմիռ :

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ մէջ անգործներու թիւը 6·663·000 է, այլ խօսքով մէկ ամսուան մէջ 572·000 անգործ աւելցած է :

ԻՍՄԷԹ ԻՆԷՕՆԻՒ յայտարարեց թէ նոր յեղափոխութիւն մը շատ անհաւանական է Թուրքիոյ մէջ :

ԹՂԹԱՏԱՐԻ Սեժեթիսթ պաշտօնեաները գործադուլ ըրին, Հինգշաբթի օր, նոր անկանոնութիւններու ծնունդ տալով, նամակներու եւ թերթերու յանձնումին մէջ : Արդէն երեք ամիս է «շրջուն» գործադուլը չէ դադրած զանազան սպասարկութեանց մէջ :

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գրած էինք թէ Լիբանանի Արտաքին նախարարը Ֆիլիփ Թաքլա Փարիզ հասած է : Հոն հաւաքուած են նաեւ Ամերիկայի եւ Եւրոպայի Լիբանանցի ներկայացուցիչները ուսումնասիրելու համար Լիբանանի միջազգային դիրքը պետական հարուածին ձախողութեան վաղորդայնին :

Ծանօթ է որ Սուրիական Ժողովրդական Կուսակցութեան ըմբոստական շարժումին փորձը զոր կը գլխաւորէին երկու հարիւրապետ եւ խումբ մը զինուորներ քանի մը ժամուան մէջ ձախողեցաւ :

Սուրիական կուսակցութեան առաջին փորձը չէր : 1949ին, արդէն, կ՝օգտուէր Սուրիոյ մէջ կատարուած վարչաձեւի փոփոխութենէն որպէսզի փորձէ ձեռք ձգել Լիբանանի իշխանութիւնը եւ երկու երկիրներն ալ առաջնորդէ դէպի « Մեծ Սուրիա» :

Լիբանան իր սովորական դիմագիծը ստացած է կրկին, բայց մտահոգութիւն մը մնացած է մտքերուն մէջ : Կաղանդի նախօրեակին կատարուած պետական հարուածի փորձը չէր ձգտեր միայն, կը գրէ «Լը Մոնտ», մենատիրական վարչաձեւ մը հաստատելու Լիբանանի մէջ այլեւ լրջօրէն կրնար վտանգել համայնքներու համակեցութիւնը :

Բայց ինչ որ աւելի մէջտեղ ելաւ այս առթիւ այն է որ գոյութիւն ունին տակաւին այն ծրագիրները եւ ցնորքները զորս ոմանք առ յաւէտ թաղուած կը կարծէին :

Ամիս մըն է յայտնութիւն մը եղած է տեսնել թէ այն անմիտ գաղափարը որ կարելի է քաղաքական ամբողջութեան մը մէջ համախմբել Սուրիոյ, Լիբանանի, Յորդանանի, Պաղեստինի եւ Իրաքի պէս իրարու չնմանող երկիրներ ոչ միայն պաշտպանողներ ունի այլեւ կոյրեր եղած են որ չեն տեսած գոյութիւն ունեցող ընդդիմութիւնները ազատութեան ծարաւի այն երկրին մէջ որն է՝ Լիբանան :

Իրականին մէջ տեսակ մը թեսթ եղաւ լիբանանեան միասնականութեան համար : Նախ ազգային միութեան ցոյցի մը ծնունդ տուաւ նախագահ Շեհապի շուրջ, որ երաշխաւորն էհիմնարկութեանց եւ անկախութեան պահպանման :

Այս ձախողած փորձը ցոյց տուաւ նաեւ որ լիբանանեան անկախութիւնը ոչ միայն Լիբանանցիներու համար թանկագին է, առանց ծագումի, ձգտումի կամ դաւանանքի խտրութեան այլեւ կարեւոր ազդակ մըն է այն երկիրներուն համար որոնք կը շահագրգռուին Մերձաւոր Արեւելքի խաղաղութեամբ :

Լիբանան՝ այն երկիրը ուր իրար կը գտնեն արաբական Արեւելքը եւ Արեւմուտքը, Լիբանանը կը փաստէ իր համայնքները միացնող սերտ գործակցութեան օրինակը :

Իրարու յաջորդող տագնապներով ապրող Արաբական Աշխարհէն գաղթող քաղաքական աքսորեալները Պէյրութ կ՝ապաստանին, հոն են նաեւ այն դրամագլուխները որոնք ամբողջական ազատութիւն կը վայելեն :

Պէյրութի մէջ է նաեւ ուր ծնունդ կ՝առնեն միջամտութիւնները, չափաւորութեան խորհուրդները, բարի միջնորդութեան առաջարկները :

Այս պատճառաւ հաւանական է որ դիւանագէտներու այս ժողովը հաստատէ թէ ազատ աշխարհի բոլոր համակրութիւնները միշտ կան ու կը մնան այս երկրին հանդէպ :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Արեւմուտքի վեց մեծ ու փոքր պետութիւնները (Գերմանիա, Ֆրանսա, Իտալիա, Հոլանտա, Պելժիա, Լիւքսեմպուրկ) քառասունհինգ նիստեր գումարելէ, տագնապալի ժամեր անցընելէ յետոյ՝ վերջապէս համաձայնեցան Հռոմի դաշնագրով ստեղծուած տնտեսական միութեան Հասարակաց Շուկային երկրորդ փուլին անցնիլ :

Լոնտոն կը հետեւէր ժողովի բանակցութեանց, որովհետեւ Վեցերու համաձայնութենէն կախում ունի Անգլիոյ մուտքը Վեցերու շուկային մէջ: Գերմանիոյ Տնտեսութեան Նախարարը Էրհարտ կ'ըսէր. « Պէտք չկայ այժմ Մեծն Բրիտանիոյ հետ վիճելու, նախ մենք համաձայնինք »:

Կը թուէր, թէ համաձայնութիւն պիտի չգոյանար եւ նիստերը պիտի յետաձգուէին, բայց Պելժիոյ Արտաքին Նախարար կորովի Սփաաք միջամտեց, միջին ճամբայ մը գտաւ եւ մեկնելու պատրաստ նախարարները վերադարձան սրահ, դրաւեցին աթոռները, ժամերով թեր ու դէմ վիճելէ յետոյ, ստորագրեցին համաձայնութիւնը: Վիճաբանութիւնը այնքան բուռն եւ երկարատեւ եղած ըլլալու է, որ երկու մասնագէտներ բոլորովին սպառած ետ դարձած են, թէեւ գոհ՝ որ հարցը լուծուեցաւ :

Վէճը երկրագործական արտադրութեանց արտածման շուրջ էր: Վեցերու երկիրներուն մշակելի հողերու յիսուն առ հարիւրը Ֆրանսան ունի, բնակչութիւնը նուազ է, արտադրութիւնը շատ աւելի է, անհրաժեշտ է, որ արտածէ Հասարակաց Շուկայի երկիրները, մասնաւորաբար Գերմանիա եւ Պելժիա: Ֆրանսական գիները ցած են, Գերմանիոյ արտադրութեանց գիները բարձր են: Ֆրանսական ցորենի, միսի ներածումը կը վնասէ գերման երկրագործներու շահերուն: Գերմանիա ստիպուած է մաքսային պատնէշ մը քաշել Ֆրանսական ապրանքներու վրայ: Դաշնագրին համաձայն, մաքսային դրութիւնը հետզհետէ պիտի ջնջուէր ճարտարարուեստական ապրանքներու, ինչպէս երկրագործական արտադրութեանց համար :

Գերմանիա կ'առարկէր, որ Հասարակաց Շուկայէն դուրս գտնուող երկիրներէն, Քանատայէն, Ամերիկայէն աւելի աժան կրնայ գնել եւ աւելի մաքս գանձելով պաշտպանել երկրագործներու շահերը, յետոյ այդ երկիրներուն հետ կրնայ ճարտարարուեստական ապրանքներ փոխանակել, մինչդեռ Ֆրանսա, ինքն ալ ճարտարարուեստական երկիր, յաճախորդ մը չէ Գերմանիոյ :

Գերմանիոյ տեսակէտին հակառակ էին նաեւ Իտալիա՝ կանաչեղէններու համար, Հոլանտա՝ կաթնեղէններու: Զորսը համաձայնեցան, Ֆրանսա եւ Հոլանտա դէմ մնացին : Աշխատեցան միաձայնութիւն գոյացնել, վերջին արարուածն ալ վերջ գտաւ համայնական հիմնադրամի հաստատումով, գործածուելու համար Հասարակաց Շուկայի երկրագործութեան զարգացման, այնպէս որ Վեցերուն արտադրութեանց գիները նոյնանան եւ վաճառուին իբրեւ մէկ երկրի արտադրութիւն :

Երեք շաբթուան ճիգերէ վերջ երկրագործ Եւրոպան կազմուած է: Ամէնէն բարդ հարցերը կրնան լուծուիլ փոխադարձ համաձայնութեամբ, առանց զէնքի եւ բռնութեան դիմելու, տնտեսական պայքարները յաճախ պատերազմներու պատճառ դարձած են: Իտալիա պիտի աւելցնէ իր արտածումները կանաչեղէնի եւ պտուղներու, Հոլանտա պիտի կարգադրէ կաթնեղէնի գերարտադրութիւնը: Վերջ պիտի գտնէ Ֆրանսայի երկրագործական տագնապը :

Համաձայնութիւնը գիներու պատշաճեցումին մէջ է, հարկ պիտի ըլլայ իւրաքանչիւր պետութեան վերատեսութեան ենթարկել տուրքերը, նուազեցնել արտադրութեան ծախքերը :

Ժողովը որոշեց, որ կիներն ալ այրերու համահաւասար վճարումներ ստանան: Անցեալ տարուոյ սկիզբէն Անգլիոյ մէջ այր եւ կին, որոնք նոյն պաշտօններն ունին, համահաւասար թոշակներ կը ստանան: Վեցերն ալ նոյն կարգադրութիւնը պարտաւոր են կատարելու :

Այսպէս, Հասարակաց Շուկան երկրորդ փուլին մէջ պիտի մտնէ Յուլիսի սկիզբը: Կարեւոր քայլ մըն է տնտեսական միութեամբ պատրաստել քաղաքական միութիւնը: «Կ'ուզենք ստեղծել Եւրոպական Միութիւն » մը, ըսին նախարարները : Միասնաբար պիտի տրուին որոշումներ, ներքին եւ արտաքին քաղաքական խնդիրներու մասին: Կը հերքուի համայնավար համոզումը, թէ ազատ աշխարհը ներքնապէս տկար է եւ անկարող է միանալու առանց արտաքին ուժի: Քաղաքական միութեան միշտ հակառակ արտայայտուած է Ֆրանսայի վարչապետ Միշել Տըպրէ, որովհետեւ կը սահմանափակուի պետութեան վեհապետութիւնը : Այժմ վարչապետին ընդդիմութիւնը արգելք մը չէ միութեան, որովհետեւ քուէարկութիւնը պիտի ըլլայ, դաշնագրին միաձայնութեամբ պիտի ըլլար: Կը մնայ մէկ տրամադրութեան համաձայն, մեծամասնութեամբ, մինչդեռ նախապէս Անգլիոյ մուտքը Շուկայէն ներս, որուն ջերմ փափաքողն է նաեւ Ամերիկա: Հաւանական է, որ Մ. Նահանգներն ալ համաձայնին Արեւմուտքի հետ: Տնտեսական ամրակուռ ճակատ մը պիտի արգիլէ համայնավարութեան թափանցումը :

1867ին Հիւկոյի եւ Կարիպալտիի հովանաւորութեան տակ կը հիմնուէր «Եւրոպական Միացեալ Նահանգներ» ամսաթերթը, որ երկար կեանք չունեցաւ : Պիսմարք կը հեգնէր միութեան գաղափարը: Միջազգային իրաւաբանութեան վարպետ մը՝ Ճէյմս Լորիմըր կը փորձէր հիմ մը գտնել միութեան գաղափարին, գերման զուիցերացի իրաւաբան Կասփար Պլիւնթշլի կը պատասխանէր :

Դար մը պէտք պիտի ըլլար գաղափարը իրականացնելու համար, դէպքերու ըստիպման տակ, բիւրաւոր զոհեր տալէ ետք եւ դեռ ժամանակի կարօտ է գաղափարը իրականացնելու համար :

ԽՈՐԷՆ ԳԱԲԻԿԵԱՆ

"ԱԴԱՄԵԱՆ"

Այս խորագիրը կրող թատերական ծաւալուն եւ արժէքաւոր աշխատութեան հեղինակն է Հայաստանի Գիտութիւններու Ակադեմիայի Արուեստի հիմնարկութեան տնօրէնը՝ Ռուբէն Զարեան :

Ռուբէն Զարեան հայ թատերական արուեստին մատուցած է մեծ ծառայութիւններ, որուն համար արժանացած է արուեստի վաստակաւոր գործիչի բարձր կոչումին :

Հայ բեմի թագուհի՝ Սիրանոյշի եւ հանճարեղ դերասան Պետրոս Ադամեանի կեանքին եւ գործունէութեան մասին գրած անոր ծաւալուն աշխատութիւնները ստեղծագործական մեծ նուաճումներ են հայ թատերագիտութեան համար: Իր «Ադամեան» գիրքին մէջ, շատ սահուն, պարզ լեզուով եւ առանձին սիրով կը պատմէ հայ տաղանդաւոր ողբերգակին կեանքն ու գործունէութիւնը :

Ուսումնասիրութիւնը բաղկացած է չորս գլուխէ :

Առաջին գլուխին մէջ հեղինակը կը նկարագրէ Ադամեանի բեմական անդրանիկ քայլերը Պոլսահայ թատրոնին մէջ, երկրորդ գլուխին մէջ՝ անոր բեմական գործունէութիւնը Թիֆլիսի մէջ, երրորդը նուիրուած է Ադամեանի թատերական գործունէութեան ամենածաղկուն տարիներուն, անոր աննախընթաց յաջողութիւններուն Ռուսաստանի մէջ: Վերջին գլուխը կը պատմէ անոր վերադարձը հայրենի Պոլիսը, հիւանդութիւնը եւ մահը :

Գիրքին մէջ զետեղուած են նկարները կեանքին մէջ կամ բեմին վրայ : Վերջաւորութեան դրուած են աղբիւրներ, լրացումներ, ինչպէս եւ անուանացանկ :

Ռ. Զարեանի գիրքը առաջինը չէ մեծ դերասանին մասին գրուած գիրքերուն : Ինը գիրք հրատարակուած է (հինգ հայերէն, չորս ռուսերէն), սակայն Ադամեանի նուիրուած այդ գիրքերուն մէջ, չկայ ոչ մէկ ինքնատիպ աշխատութիւն, բոլորն ալ փոքրածաւալ գրքոյկներ են, որոնք ի հարկէ չեն տար անոր կարճ, բայց հարուստ կեանքին գոնէ յուզիչ կողմերը. ալ չենք խօսիր անոր բեմական արուեստը լուսաբանող հարցերու մասին:

Անկասկած, մեծ գործ մը կատարած է Ռ. Զարեան ընթերցողին ուշադրութեան յանձնելով իր ընդարձակ երկհատոր մենագրութիւնը (առաջինը մեծ արուեստագէտին կեանքի պատմութիւնն է, իսկ երկրորդը՝ անոր բեմական արուեստին քննութիւնը):

Գրքին առաջին գլուխէն կը տեղականանք, թէ ինչպէս Ռուս – թրքական պատերազմը վերջ գտնելէ ետք, թուրք կառավարութիւնը վրէժխնդրութեամբ լեցուած Հայերուն հանդէպ, հայկական ջարդերէն յետոյ կը բռնադատէ ազգային կեանքը: Հայկական ներկայացումները կ'արգիլուին, ինչպէս նաեւ Հայոց պատմութեան դասաւանդութիւնները: «Հայաստան եւ ազատութիւն» բառերը կը հետապնդուին: Հայութեան համար այդ չափազանց ծանր օրերուն էր, երբ Ադամեան հրաւէր կը ստանայ Ֆրանսացիներուն հետ խաղալու եւ յետոյ անոնց հետ Փարիզ երթալու: Այլեւս յուսահատ, թէ կրնա՞յ օգտակար ըլլալ հայ բեմին, քիչ մնացեր էր որ համաձայնէր: Սակայն այդ ճակատագրական որոշումէն ետ կը պահէ Թիֆլիսէն Պոլիս եկած հայ թատրոնին նահապետը՝ Զըմըշկեան: Եւ մեծ դերասանը կը մնայ Թիֆլիս, որպէսզի «ծառայի իւր ազգին, այլ ոչ թէ օտարին» :

Գրքին հեղինակը կը նկարագրէ Ադամեանի արժանիքները, ոչ միայն իբրեւ տաղանդաւոր դերասան, այլեւ բանաստեղծ, գեղանկարիչ եւ ասմունքի վարպետ: Թէ ինչ չափերով կապուած էր Ադամեանի ասմունքը իր դարաշրջանի հայրենասիրական տրամադրութիւններուն, կը վկայէ Լէօ.— « Մեծ գեղարուեստագէտը, որ ինքն էլ բանաստեղծ էր, իր ամբողջ հոգին էր դնում այդ արտասանութիւնների մէջ, իր մեղմանուշ ձայնի ելեւէջներով տանջուող, աղօթող ու յուսացող թրքահայութիւնն էր ներկայացնում հիացքից առաջ քարացած հասարակութեան առաջ »:

Անցեալ դարու ութսունական թուականներուն Յովհ. Թումանեանի վկայութեամբ եթէ պատերազմական չեփորի մը պէս կը թնդային Ռափայէլ Պատկանեանի (Քամառ Քաթիպա) ազատաշունչ երգերը, Վարար գետի պէս կը հոսէին Բաֆֆիին վէպերը, անընդհատ եւ խորհրդաւոր, ապա Ադամեանն ալ այդ երկու մեծ դրագէտներուն գործերէն արտասանութիւններ ընելով «կ'որոտար թատրոնին մէջ»: Սրահին ամէն կողմերէն կը պահանջէին որ արտասանէր Ռ. Պատկանեանի «Հիմի է՞լ լռենք», «Թքել եմ» ոտանաւորները: Ու քար լռութեան մէջ կը հնչէր Ադամեանի արծաթէ զօղանջը:

Եւ այսպէս մէկ ոտանաւորին կը յաջորդէր միւսը, իսկ ամէն մէկ ունկնդիր կը կարծէր, թէ արուեստագէտը իրեն կ'ուղղէ խօսքը, հրաւիրելով զինքը դէպի պատերազմի դաշտ ...

Թիֆլիս, Գանձակ (Կիրովաբադ), Շուշի, Ռոստով, Նախիջեւան եւ այլ քաղաքներու մէջ մեծ յաջողութիւններ արձա-

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՍԹԱԼԻՆ, ՈՏՔԻ՛

Արդէն, տարիներէ ի վեր Սթալին հրաման չէր տար որ Վորոշիլով ներկայ գտնուի Պոլիտբիւրոյի նիստերուն »:

Խրուշչեւ հետեւեալ ձեւով կ'եզրակացնէր իր հռչակաւոր տեղեկագիրը :

« Ընկերներ, կասկածէ վեր է, որ ըՍթալին որոշած էր մաքրել Պոլիտբիւրոյի բոլոր հին անդամներուն հաշիւը: Յաճախ յայտարարած էր, որ Պոլիտբիւրոյի անդամները պէտք է ուրիշներով փոխարինուին: Քսանեւհինգ նոր անդամներ ընտրելու իր առաջարկութիւնը իբր նպատակ ունէր Պոլիտբիւրոյի հին անդամներուն հեռացումը: Կարելի է ենթադրել նաեւ, որ Պոլիտբիւրոյէն հեռացուելէ վերջ, նախկին անդամները պիտի մաքրագործուէին: Այսպէսով, թանձր քօղով պիտի ծածկուէին Սթալինի բոլոր զզուելի ոճիրները, զորս այսօր մատնանիշ կ'ընենք »:

Համագումարին անդամները շունչերնին բռնած մտիկ կ'ընեն. կը սպասեն թերեւս, որ Խրուշչեւ ուրիշ յայտնութիւն մըն ալ ընէ. բացատրէ, թէ ի՞նչ պարագաներու տակ մեռաւ Սթալին : Բայց Խրուշչեւ կը վերջացնէ՝

— Ընկերներ, պէտք չէ կրկնել անցեալի սխալները: Կեդրոնական Կոմիտէն վճռապէս հակառակ է որեւէ ձեւով անձի պաշտամունքին :

1600 պատգամաւորները պիտի չգիտնան ուրեմն, թէ Մոլոթով, Վորոշիլով, Միկոյեան, Մալենկով, Բուլկանին, Բերիա եւ Խրուշչեւ «օդնեցի՞ն» թէ «չօդնեցին» որ Սթալին մեռնի. իրենց իսկ ձեռքերով կամ իրենց կողմէ տրուած հրահանգի մը վրայ սպաննեցի՞ն թէ չսպաննեցին պատմութեան ամէնէն արիւնարբու բռնապետը :

Սթալինի մահէն ետք, Մոսկուայի մէջ լուր տարածուեցաւ, թէ Սթալին բնական մահով մեռած չէր: Եթէ հաւատք ընծայենք համայնավար երկրի մը մէկ դիւանագէտին կատարած յայտարարութեանց (1956), Բերիա, որ հակառակ էնքավէտէի տէր – տիրականը ըլլալուն վտանգուած կը զգար, Կրեմլինի բժիշկներէն մէկուն հետ բեմադրած է բռնապետին մահուան պատճառ դարձած «ուղեղային արիւնախռնումը »:

Ոչ մէկ հաստատում կարելի է ընել այս մասին, բայց անհաւանական չէ որ շուտով այս հանելուկն ալ լուծուի. թերեւս նոյնիսկ Ալպանացիներու կողմէ կատարուած յայտնութեանց շնորհիւ :

ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՍԹԱԼԻՆ ԽԵՆԹ ԷՐ. ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ ԽԵՆԹ

1937 Փետրուար 16ին Օրճոնիքիձէ ըՍթալինի երեսին կը պոռար՝

« Խենթ ես. հիմա համոզուած եմ այս բանին: Երկար ատենէ ի վեր քեզ կ'ուսումնասիրեմ: Կուսակցութեան պիտի յայտնեմ ասիկա: Այլեւս չես կրնար մեր ղեկավարը ըլլալ. հոգեպէս հիւանդ ես. խենթ ես. խենթ ես»:

Օրճոնիքիձէ այսպէս բորբոքած էր, որովհետեւ տեղեկացած էր, թէ Արդիւնաբերութեան նախարարութեան մէջ իր ամէնէն մօտիկ գործակիցը— Պաթաքովը ձերբակալուած է :

Բայց իր խօսքերը բարկութեան նոպայի մը մէջ արտասանուած անհետեւանք բառեր չէին. Օրճոնիքիձէ համոզուած էր, որ իր հին ընկերը, Ռուսիոյ ամենակարող տէրը դարձած Սթալին, այլեւս հոգեպէս նորմալ մէկը չէ, մէկ խօսքով՝ խենթ է :

Սթալին, կատաղութենէն դողալով, լուռ մտիկ կ'ընէր. բայց աչքերուն մէջ կարելի էր կարդալ իր հաստատ որոշումը. իր գաղտնիքը երեւան հանող եւ զայն ուրիշներուն յայտնելու սպառնացող մարդը պէտք է մեռնի :

Ոչ աւելի ուշ քան երկու օր ետք, Սթալին, իր « մասնաւոր քարտուղարին» Պոսքրեպիշեւի ձեռքով խեղդել կուտար Օրճոնիքիձէն :

Այսպէս, ուրեմն, 1936 – 37էն իսկ երեւան հանած էին «Կրեմլինի գաղտնիքը», զոր ամէնէն լաւատեղեակ արեւմտեան դիտողներն իսկ մէջտեղ պիտի հանէին միայն 1952ին: Սթալին խենթ էր. ոչ այն ձեւի խենթ, որուն դատողութիւնը մարած է, այլ՝ մտային հիւանդ մը, որ միեւնոյն ատեն մեծութեան ցնորք ունի, հալածանքի մտասեւեռումէ կը տառապի, եւ հիւանդագին կերպով անգութ է :

Համայնավարութիւնը ինքնին ծնունդ կուտայ բրտութեան, բռնութեան, արիւնալի հալածանքներու : Որպէս մարդկային բնութեան հակառակ եղող վարչաձեւ, կը կիրարկուի միայն սարսափի մթնոլորտի մը մէջ, որ մարդոց կը պարտադրէ կատարել այնպիսի արարքներ, զորս բնական պայմաններու մէջ պիտի չընէին: Խրուշչեւ լաւ դիտէ այս. այնքան լաւ, որ Սթալինի ոճիրները թուած ժամանակ ոչ մէկ խօսք ըրած է «բուրժուա ազգայնականներու», բանուորներու եւ գիւղացիներու դէմ կատարուած հալածանքներուն մասին:

Ընդհակառակն. իր նշանաւոր տեղեկագրին մէջ նոյնիսկ փառաբանած է «քուլաք»ներու դէմ Սթալինի մղած պայքարը :

(30 Շար.)

նագրելէ ետք, դերասանը 1883ին կը մեկնի Մոսկուա: «Ռուսկի Վեդումոստը» եւ «Մոսկովսկայա Կազեթան» կը հաստատեն Ադամեանի ձեռք ձգած յաջողութիւնները, դիտել կուտան, թէ Ադամեան արդէն սիրելի դէմք մը դարձած է Մոսկուայի մէջ:

Մոսկուայի մէջ դասական դերերով մեծ անուն հանած հայ դերասանը կ'երեւայ ռուսական կայսրութեան մայրաքաղաքին՝ Պետերբուրգի պետական թատրոններու բեմերուն վրայ, այն ալ ռուսերէն լեզուով: Պետերբուրգի մամուլին վկայութեամբ, Ադամեան զարդը կը դառնայ Ալեքսանդրեան բեմին: Չենք սխալիր, եթէ ըսենք, թէ Մոսկուայի եւ Պետերբուրգի մէջ է որ կը բացուի Ադամեանի տաղանդը: Եւ այսպէս, յաջորդաբար, կը խաղայ Քիեւի, Օտեսայի, Խարքովի եւ ուրիշ մեծ քաղաքներու մէջ. իւրաքանչիւր նոր խաղ կը կրկնապատկէ իր ունեցած փառքը:

Շատ ճիշդ ձեւով կը նկատէ հեղինակը, երբ դիտել կուտայ թէ «այդ ոչ միայն Ադամեանի յաղթանակն էր, այլեւ հայ բեմի, հայ թատրոնի, ընդհանրապէս նըրա հետ միասին Հայոց լեզուի»:

Արթիւր Լայսեր, որ հայ գրականութենէն թարգմանութիւններ կ'ընէր Գերմանիոյ մէջ լոյս տեսնող «Արմենիշէ Պիպլիոտեկի» համար, իր «Երեք շիրիմ» յօդուածին մէջ Ադամեանը կը դասէ Ռոսսիի եւ Փոսարտի կողքին եւ կ'ըսէ, թէ ան «նոր ժամանակներու ամէնէն հանճարեղ Համլէթ խաղացողն էր»:

Վերջին գլուխին մէջ հեղինակը կը նըկարագրէ Ադամեանի նոր ծրագիրները՝ երթալ Վենետիկ, Գահիրէ, Փարիզ, Լոնտոն եւ կրկին դառնալ Ռուսաստան, վերջնապէս հաստատուելու համար:

Սակայն, նախ կը փափաքի այցելել Լեհաստան կամ Ռումանիա: Պուքրէշի մէջ մօտիկ բարեկամներ ունէր, որոնց միջոցով երկու ականաւոր Ռումանահայեր կը հրաւիրեն զինքը Ռումանիա: 1888 Յունիս 13ին Կազանէն կ'երթայ Քիշնեւ եւ այնտեղէն ալ Ռումանիա:

Տեղւոյն վրայ կը ծանօթանայ արքունի թատրոնին տնօրէնին հետ, որ կը հրաւիրէ զինքը Հոկտեմբեր ամսոյն եօթը ներկայացումներ տալու համար: Մտամոլոր, դրամական նեղ կացութեան մատնուած, Օգոստոս 17ին կուգայ Պոլիս, իր ծննդավայրը, տասը տարուան բացակայութենէ մը ետք: Պոլսեցիները անհամբերութեամբ կը սպասէին տեսնելու իրենց նըշանաւոր հայրենակիցը բեմին վրայ: Առաջին ներկայացումի թուական կը նշանակուի Սեպտեմբեր 11: Պիտի խաղար Օթելլօ: Կարելի է պատկերացնել թէ ինչ անցած դարձած է քաղաքին մէջ ներկայացումի տոմս ձեռք ձգելու համար, քանի որ մամուլը կը հաղորդէր, թէ «Պ. Ադամեան քիչ ժամանակէն պիտի մեկնի Կ. Պոլսէն, հրաւիրուած ըլլալով Պուքրէշի առաջնակարգ թատրոնին մէջ կարգ մը հայերէն եւ Ֆրանսերէն ներկայացումներ տալ»: Ժամանակակիցներէն մէկը, որ ականատես եղած է Ադամեանի յաջողութեան, այսպէս կը դրէ մամուլին մէջ.— «Պռաւօները կը խեղդեն ծափահարութիւնները, որոտում է համակ: Ամէն ոք բացած է բերանը «կեցցէ» գոչելու, բայց դիտելի է, թէ ոչ ոք բացած չէր քսակը վսեմ արուեստագէտին նոյնիսկ պսակ մը նուիրելու»:

Տաղանդաւոր դերասանը բախտ չունեցաւ այցելելու Եւրոպայի կարգ մը քաղաքները: Իզմիրէն հիւանդ վիճակի մէջ կը վերադառնայ Պոլիս եւ 1891ին կը մեռնի:

Այո, շատ կարճ տեւեց հայ ողբերգակին կեանքը, բայց ո՞րքան հարուստ կեանք էր իր կեանքը:

Մահէն ետք, իր թուղթերուն մէջ գտնուեցան պարտամուրհակներ: Սակայն, ինքն էր որ պարտքի տակ ձգեց իր հայրենակիցները, աղգակիցները: Ադամեանով հպարտ է ամէն Հայ, աշխարհի որ մասին մէջ ալ գտնուի ան:

Արդարեւ, Ադամեան Ռուսիոյ եւ համայն աշխարհի ներկայացուց, Թումանեանի ըսածին պէս, «Հայ ազգի ազնուականութեան վկայականը», եւ բոլորին աչքին բարձրացուց ոչ միայն իր, այլեւ զինքը ծնող ազգին հեղինակութիւնը, վկայութիւն մը եղաւ լուսաւոր աշխարհին առջեւ, որ այդ փոքր, բայց հին ժողովուրդին հանճարը ընդունակ է «խօսել մարդկային սրտի ամենանուիրական եւ ամենաքնքոյշ զգացմունքների հետ»:

Ռուբէն Զարեանի այս արժէքաւոր գործը գնահատելի ձեռնարկ մըն է Հայոց արուեստի գանձարանին համար:

ԱՆԴ. ԱՒԹԱՆԴԻԼԵԱՆ

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱԳԻՐ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՒՌԷՆ

Երեքշաբթի իրիկուն Փետրուար 6, ժամը 22ին «Երաժշտութիւն ձեզի համար» յայտագրին մէջ Լիւսիէն Պեռնատաք պիտի ներկայացնէ հայկական յայտագիր մը.—

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ (քոնթրալթօ) որ յաճախ կ'երեւայ պատկերասփիւռէն, այս անգամ հայկական երգեր պիտի երգէ, իսկ Բաֆֆի Պետրոսեան պիտի նուագէ երկու կըտոր՝ Արնօ Բարաջանեանէ եւ Արամ Խաչատուրեանէ, «Թէլէ Մակազին» թերթը տալով մանրամասնութիւններ այս յայտագրին շուրջ, հրատարակած է նաեւ Լիտիա Կարինի նկարը:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԳԱՂՈՒԹԷ ԳԱՂՈՒԹ

ՊՈԼՍՈՅ մէջ մեռած է Փերուզ Յակոբեան, վաստակաւոր դերասանուհին, խոր ծերութեան մէջ: Հայ բեմէն զատ խաղացած է նաեւ թրքական բեմի վրայ եւ ժապաւէններու մէջ:

ՊՐԻՒՍԷԼԻ մէջ յանկարծամահ եղած է Պ. Ճշմարտախօս: Ողբացեալը հանրային գործունէութիւն ունեցած էր անցեալին մէջ եւ ակնոցավաճառութեամբ կը զբաղէր Պելժիա հաստատուելէն ի վեր: Վերջին տարիներուն կորսնցուցած է իր դիրքը եւ շատ նեղ պայմաններու մէջ էր: Իր տղան՝ Արման Մասիս լրագրութեամբ կը զբաղի:

ՊՈԼՍՈՅ մէջ մեռած է ծանօթ ակնաբոյժ Տոքթ. Եդուարդ Շահպազ: Ծնած էր 1881ին եւ 1903ին աւարտած է Պոլսոյ բժշկական համալսարանը: Գիտական յօդուածներու ալ հեղինակ էր,

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ թատերական խումբին քսանամեակը տօնուած է մեծ շուքով Պէյրութի մէջ: Հանդիսութեանց հրաւիրուած էր Այրի Տիկին Հ. Գասպար Իփեկեան, Փարիզէն: Այս առթիւ ներկայացուած է «Հին Աստուածները»: Թատերասէրները կ'ուզեն որ 1962ին ունենան իրենց սեփական թատրոնը:

ՊԷՅՐՈՒԹԻ մէջ յետ երկարատեւ հիւանդութեան, 62 տարեկանին մեռած է Տոքթ. Ս. Էթեէմէզեան: Ողբացեալը կարեւոր դէմք մըն էր Յորդանանի Հայութեան համար: Իբրեւ հազարապետ Յորդանանեան բանակի մեծ ծառայութիւններ մատուցած էր գաղութին:

ՊԱՌԻԻ (Իտալիա) մէջ 91 տարեկան մեռած է Հրանտ Նազարեանց, բանաստեղծ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գ. ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆԻ ԵՐԿԵՐԸ

Լոյս տեսաւ հայ իրապաշտ թատերագրութեան հիմը դնող Գաբրիէլ Սունդուկեանի երկերուն վերջին չորրորդ հատորը:

Չորս հատորներուն մէջ ամփոփուած են հայ թատերագրին ողջ ժառանգութիւնը: Առաջին, երկրորդ եւ երրորդ հատորները կը պարունակեն Գ. Սունդուկեանի բոլոր կատակերգութիւնները իրենց տարբերակներով, որոնց մեծ մասը տպագրուած է առաջին անգամն ըլլալով: Հոս, այս հատորներուն մէջ կան նաեւ արձակ գրութիւններ, ինչպէս «Վարինկի վեչեր» պատմուածքը, «Համալի եւ Հադիդի մասլահաթներ» երգիծական գրութիւնները եւայլն:

Չորրորդ հատորին մէջ զետեղուած են Սունդուկեանի հայերէն, վրացերէն, ռուսերէն եւ Ֆրանսերէն նամակները, գրուած իր հարազատներուն եւ մտաւորականներու: Այդ նամակները, որոնք գրեթէ ամբողջութեամբ կը հրատարակուին առաջին անգամն ըլլալով, ցոյց կուտան հայ թատերագրին կապերը Եւրոպացի գրագէտներու եւ արուեստագէտներու հետ, ինչպէս օրինակ՝ Վիքթոր Հիւկոյի, Ալեքսանտր Տիւմա որդիի, Սարտուի, Էռնեսթօ Ռոսսիի, Եուրի Վեսելովսկիի եւ ուրիշներու հետ:

Առաջին անգամն ըլլալով կը հրատարակուին նաեւ կարգ մը անտիպ յօդուածներ, ինչպէս նաեւ Սունդուկեանի թէզը, որ նուիրուած է պարսկական բանաստեղծութեան տաղաչափութեան: Օտար լեզուներով գրուած նիւթերը ներկայացուած են իրենց թարգմանութիւններով միասին:

Առանձին գործերուն տարբերակներուն հետ մեկտեղ, ներկայացուած են բնագիրներու տարբերութիւնները, գործերուն պատմութեան վերաբերեալ ծանօթութիւններ, ուր յիշատակուած են ընդարձակ հատուածներ ժամանակակիցներու յուշերէն, լայն կերպով օգտագործուած են այն ատենուան պարբերաթերթերը եւ դիւանները:

ՄԵՐ ԿՈՐՈՒՍՏՆԵՐԸ

Սեվրանի Ֆ. Կապոյտ Խաչի ընկեր-ընկերուհիները եւ ամբողջ գաղութը ցաւալի կորուստ մը ունեցան իրենց սիրելի ընկերուհիին Տիկին Սոնա Դատաւորեանի մահովը: Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ Յունուար 30ին, Երեքշաբթի, հոծ բազմութեան մը ներկայութեան, Փարիզի Հայոց Մայր եկեղեցիին մէջ, ուրկէ մարմինը փոխադրուեցաւ Սեվրան իրենց ընտանեկան դամբարանը: Կային բազմաթիւ ծաղկեպսակներ:

Տիկին Սոնա Դատաւորեան 15 տարի առաջ քանի մը ընկեր-ընկերուհիներով եղած է Սեվրանի Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղին հիմնադիրներէն: Ժամանակ մը վարած է ատենապետի պաշտօնը: Միշտ այդ գաղափարին նուիրուած՝ աջակցած է հանդէսներու եւ զանազան կազմակերպութեանց: Ժամանակ մըն ալ կազմուած էր Սեվրանի մէջ քայլիկներու խուբբ մը, որու եւս չէր զլացած իր գործունէութիւնը: Միշտ հայ ոգին եւ լեզուն կենդանի եւ վառ պահելու նախանձախնդիր, ջանք չէ խնայած եւ իր գործօն մասնակցութիւնը բերած է ամէն պարագաներու մէջ:

Վերջերս իր հիւանդութիւնը արգելք հանդիսացաւ եւ չկրցաւ գործակցիլ միութեան՝ իր երբեմնի եռանդով, հակառակ իր բուռն փափաքին, բայց այդ պակասը լիուլի կատարեցին իր զաւակը եւ հարսը: Այս ցաւալի կորուստին առթիւ յանուն գաղութին եւ բոլոր ընկեր-ընկերուհիներու՝ Վարչութիւնս իր խոր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Դատաւորեան ընտանիքին եւ բոլոր պարագաներուն:

Ի՛դիմաց Ֆ. Կապոյտ Խաչի Սեվրանի մասնաճիւղի վարչութեան ատենապետուհի՝

Վ. ՔԷՕՍԷԵԱՆ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (141)

ԹԻԱՊԱՐՏԸ

(ՎԷՊ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ԳՐԵՑ

ԱՐՄԷՆ ՇԻՏԱՆԵԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

Ջոջը ցնցուեցաւ, ինչպէս չանթէ զարնուած մարդ մը, սոսկումով մը դիւղացի քահանային նայեցաւ ու հարցուց:

— Վտանգաւո՞ր տեղ է գտնուած տեղը:

— Վտանգաւոր տեղ մը չէ, բայց կը վախնամ որ մատնուի:

— Ո՞վ պիտի մատնէ:

— Մեր մէջը մատնի՞չ կը պակսի:

— Ուրեմն:

— Ահա ձեզի դիմած եմ... դուք մտածեցէք:

— Ես ի՞նչ կրնամ ընել.

— Ի՞նչպէս «ինչ կրնամ ընել...» հապա թողո՞ւնք որ ազգին մէկ հատիկ մարդը կախաղան բարձրանայ. մէյ մը հարցուցէք ձեր խղճին:

— Լաւ, ի՞նչ կ'ուզէք որ ընեմ:

— Ըստ իս, դիշերով քաղաքը բերել..

— Է՛յ...

— Ձեր որոշած ապահով տեղը պահել:

— Անկարելի է... ընտանիքիս կործանումին պատճա՞ռ ըլլամ:

— Մտածեցէք. ջոջ աղա, եթէ ես ալ ձեզի պէս վարուէի. ի՞նչ պիտի ըլլար այդ մարդուն վիճակը...: Չէ՞ որ մեր երջանկութեան համար իր անձը նուիրած է: Չէ՞ որ Ազգին զինուորն է ան: Կամքի ուժը մեծ մարդոց համար է... դուք մի մոռնաք թէ մեծ մարդ մըն էք:

Ջոջը չկրցաւ պատասխանել: Ալ ինքը՝ տէրը չէր իր անձին, տէրը չէր իր զգացումին, վերջապէս՝ տէրը չէր իր հոգեկան բովանդակ տրամադրութեանը.

— Մի լռէք, Ջոջ աղա, ժամանակը կ'անցնի, ընդհատեց քահանան:

— Կը պաղատիմ, Տէր Հայր, տունիս շուրջը լրտեսներով պաշարուած է, թոթովեց Ջոջը մորմոքուած ձայնով մը. եթէ կ'ուզէք իմ զաւակներուս հացին մէջ արիւն խառնել, ըրէք այդ կերպով:

— Որո՞ւ դիմել հարկ է:

— Չեմ դիտեր... այնպիսի ժամանակներու մէջ կը գտնուինք որ մէկու մը վստահիլն անգամ անկարելի է: Դուք ուրիշ ո՞վ կը ճանչնաք քաղաքին մէջ:

— Մէկը չեմ ճանչնար.

— Հապա ուսկի՞ց լսած էիք անունս:

— Ճշմարիտը խօսելով Ներսէս Արծրունիէն: Անիկա մեծ հաւատք ու վստահութիւն ունի ձեր վրայ: Թէեւ անձամբ չէ տեսած ձեզ, սակայն ձեր ներքին դարձուածքներու մէջ ունեցած հայրենասիրութիւնը իմացեր է: Այնքան վստահ է ձեր վրայ որ Քիւրտ Շէյխի մը հետ խօսած ժամանակ, մեծ սքանչացումով կը պատմէր ձեր ընթացքը:

— Քիւրտ Շէ՞յխ մ'ըսիք:

— Այո:

— Ի՞նչ տեսակ մէկն էր:

— Երկայնահասակ, յաղթանդամ ու թաւ մօրուքով Շէյխ մըն էր:

— Ներսէս Արծրունիին հետ խօսեցա՞ւ ան:

— Ճիշդ է:

— Ի՞նչ նիւթի վրայ:

— Քիւրտերու եւ Հայերու միջեւ միութիւն մը հաստատելու վրայ:

— Քանի՞ օր առաջ:

— Թերեւս շաբաթ մը առաջ... աղէկ չեմ յիշեր:

— Վստահելի՞ մէկն էր այդ Շէյխը:

— Կատարելապէս:

Ջոջը մասամբ մը հանդարտ զգաց ինքզինքը: Քիչ մը առաջուան իր տունը մտնող Քիւրտ Շէյխը ճիշդ քահանային ըսած Շէյխն էր, որմէ այնքան կասկածած էր: Ուրեմն՝ այդ կողմէն վախ մը չունէր. եթէ ծանր ու դժուարին խնդիր մը կար, Ներսէս Արծրունիի ապաստանարանին որոշումն էր: Կրնա՞ր իր տանը մէջ պահել զինքը թէ ոչ: Մտածեց... երկար ատեն մտածեց... ու իր մեղապարտութիւնը խոստովանող մարդու մը պէս բացագանչեց.

— Տէր Հայր, տունս կ'ընդունիմ զինքը:

— Աստուած օրհնէ ձեզ, մրմնջեց քահանան, ու ոտքի ելնելով մէկդի նետեց իր քահանայական սքեմը, ցոյց տալով Քիւրտ Շէյխի մը տարազը:

— Ի՞նչ է այս... թոթովեց Ջոջը:

— Քիւրտ Շէյխ մըն եմ, պէյս, ըսաւ ծպտեալ քահանան՝ ժպտելով:

— Դո՞ւք:

— Այո, ես: Բայց մի զարմանաք... Շէյխ մըն ալ չեմ, այլ բարեկամդ Ներսէս Արծրունին եմ:

Ջոջը կարծեց թէ երազ կը տեսնէր... կարծեց թէ ուրիշ երեւակայական աշխարհքի մը մէջ փոխադրուած էր, ուր դիմակաւոր լրտես մը յանկարծ քահանայ մը դարձած էր, եւ կը համարձակէր ըսելու թէ «ես Ներսէս Արծրունին եմ...»:

— Ներողութիւն, պէյս, յարեց Ներսէս Արծրունին հանդարտ: բայց անկեղծ ձայնով մը. կը զգամ թէ չափազանց տառապեցաք քանի մը ժամէ ի վեր. եւ կարծեցիք թէ կառավարութեան լրտեսի մը ծուղակն ինկաք:

(Շար.)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տիկ. Ս. Դատաւորեանի մահուան առթիւ Պ. Հրանտ Անտոնեանէ 20 Ն. Ֆ., Տիկին Աննիկ Սարաճեանի մահուան առթիւ Նիսէն՝ Օր. Հերմինէ Միսքճեանէ 20 Ն. Ֆ., Պ. Վաղինակ Միսքճեանէ քսան, Տիկին Ս. Քալանթարեանէ՝ 10 Ն. Ֆ.:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Այրի Տիկին Արշալոյս Դատաւորեան եւ զաւակները կը նուիրեն 40 Ն. Ֆ., Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին, 10 Ն. Ֆ. «Յառաջ»ի բարգաւաճման, փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Սօնա Դատաւորեանի կսկծալի մահուան առթիւ: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Փանոսեանի փափաքով, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարոի այս Կիրակի առաւօտ, յետ պատարագի Շաւիլի եկեղեցին,

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԵՐՃԱՆԵԱՆԻ

մահուան Գ. տարեդարձին, ինչպէս նաեւ Փանոսեան, Տատուրեան եւ Ազարեան գերդաստաններու համայն ննջեցեալներու յիշատակին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Recherchons représentants dynamiques pour prospection d'articles d'importation brevetés, en exclusivité.

—— VENTE EN GROS ——

Fixe + Commissions importants — Prime.

Se présenter ou écrire :

COMPTOIR IMPORTEX

36, Rue La Bruyère, PARIS (9e)

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վաճառումի պարտադիր գին

Modèle Deposé Prix Imposé

200 Ն. Ֆ.

Գնելու համար դիմել՝

EDOUARD KHEDERIAN

66, Rue Lafayette, PARIS (9e)

Tél. : PRO. 11-63

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Մարսէյլի Աղք. – Որբ. Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացաւ Պ. Աբրահամ Լուսիկեանէ տասը Ն. Ֆ.:

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի, հանդիսաւորութիւն Տեառնընդառաջի: Զայնաւոր պատարագ, ժամը 10·30ին եւ ապա մոմօրհնէք:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Արմենիա երգչախումբը կը հաղորդէ որ վերսկսած է երգի իր փորձերը, առաջնոդութեամբ Պէյրութէն նոր ժամանած երիտասարդ երաժիշտ՝ ՌԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆԻ:

Արմենիայի անդամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս փորձերուն, որ տեղի կ'ունենան ամէն Երեքշաբթի եւ Հինգռաբթի օրերը, ժամը 20ին, 19 Բիւ Վանթիւր, երկրորդ յարկ:

Մարսէյլի եւ շրջականերու հայրենակիցները, որ կը փափաքին մասնակցիլ Արմենիայի յառաջիկայ գործունէութեանց կը հրաւիրուին արձանագրուիլ եւ մասնակցիլ փորձերուն, վերոյիշեալ օրերը, նոյն վայրը, ժամը 19·30ին:

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier

Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél. : POR.* 03-94

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo-փրոփրիէթէ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie

—— PRIX ETUDIES ——

Tous risques assurés

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզահայ Տիկնանց Միութեան Որբախնամ Մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Հ. Սէֆէրեանի կսկծալի մահուան առթիւ հետեւեալ նուիրատուութիւնները.— Տիկին Պէռանժէ հարիւր Ն. Ֆ., Տիկ. Քիաթիպեան, Տիկին Իզմիր, Տէր եւ Տիկին Պահրի յիսունական Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկ. Էլմայեան քառասուն, Օր. Ա. Կեռտան 35, Օր. Ներսէսեան քսան Ն. Ֆ.:

ՄԱՄՈՒԼԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Գիրերու Գիւտի 1600ամեակի առթիւ

Ապրիլ 8էն 22

Մշակոյթի Տան «Շ. Միսաքեան» սրահին մէջ:

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ:

184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն:

Մանրամասնութիւնները շուտով:

Հ. Յ. Դ.

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը, այս Շաբաթ իրիկուն, ժամը 20·30ին, Ահարոնեան ակումբը: Կարեւոր օրակարգ: Բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՇԱՒԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Արղութեան խումբի ժողովը Շաբաթ, ժամը 21ին, սովորական հաւաքատեղին:

ԻՍԻ.— Հ. Յ. Դ. Զաւարեան կոմիտէն ընկերական ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս Շաբաթ, ժամը 20·30ին: Կարեւոր օրակարգ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ միջմասնաճիւղային ժողովը այս Երկուշաբթի, կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 3ին, Մշակոյթի Տան մէջ:

Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ:

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

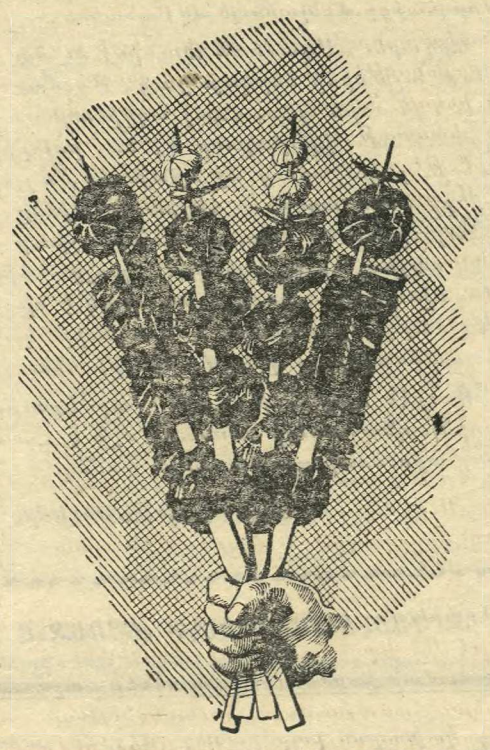

ՃԱՇԱՐԱՆ

ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր:

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, շաշլիք, քարսքի:

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar Américain

AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES

4, RUE ROBERT-ESTIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՅԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի կողմէ:

Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Մինէլեան:

Պար.— Սօսի պարախումբը:

Նուագ.— Արմենիա *նուագախումբը*, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան:

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY

disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue

Bar Buffet Ambiance

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

DIMANCHE 4 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9322 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5123

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԵՄԵՐ

Ժամանակին մեծ հաճոյքով եւ հպարտութեամբ արձագանգ էինք եղած շարժումի մը, որուն նպատակն էր հայագիտութեան բեմեր հաստատել օտար համալսարաններու կողքին՝ հայագէտներ հասցնելու համար :

Ամէնէն առաջ Ամերիկայի մեր հայրենակիցները նախաձեռնարկ եղան հանգանակութիւն մը կատարելու եւ գոյացած դրամը յատկացնելու Քէմպրիճի Հարվըրտ աշխարհահռչակ համալսարանին մէջ հայագիտական բեմի մը հաստատման :

Բարեգործական ու անոր բարեկամ անձեր եւ կազմակերպութիւններ մեծ աղմուկ յարուցին այս հարցին շուրջ, փողով ու թմբուկով հաւաքեցին 360·000 տոլարի կոկիկ գումար մը, զոր յանձնեցին Հարվըրտի վարչութեան :

Տարիներ անցան անկէ ի վեր եւ սակայն ցարդ չէ հաստատուած այդ բեմը:

Պատճա՞ռ: Չեն կրցած գտնել յարմար դասախօս մը, հմուտ հայերէն լեզուի, գրականութեան, պատմութեան, բանասիրութեան, որ արժանաւոր կերպով վարիչն ըլլար հայագիտական բեմին :

Համալսարանի անհամար չէնքերէն մէկուն մէջ սենեակի մը մէկ անկիւնը յատկացուած է Պէյրութէն Ամերիկա գացած երիտասարդի մը, որ երբեմն դասախօսական շրջապտոյտներ կը կատարէ Ամերիկայի մէջ եւ ունի քանի մը աշակերտ միայն :

Ցաւալի է, որ այդքան կարեւոր գումար մը անշարժութեան դատապարտուած է մեծահարուստ համալսարանին մէջ, մինչդեռ ատով Ամերիկահայերը կրնային բանալ երկրորդական վարժարան մը եւ կամ ուրիշ օգտակար նպատակի մը յատկացնել զայն:

Անդին Քալիֆորնիոյ մէջ, անձայն անշշուկ գործի մղուեցան ուրիշ սրտցաւ Հայեր եւ շատ համեստ միջոցներով յաջողեցան հայագիտական երկու բեմեր հաստատել համալսարանի երկու ճիւղերուն՝ Պըրքլիի եւ Լոս Անճելըսի մէջ:

Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը քսան հազար տոլար յատկացուց Պըրքլիի մէջ հայագիտութեան բաժին մը բանալու համար: Իբրեւ դասախօս հրաւիրեց Տոքթ. Պօղոս Խապալեանը, նախկին վիէննական միաբան, ապահովելով անոր երկու տարուան թոշակը :

Քանի մը տասնեակ հայ ուսանողներ կը հետեւին իր դասախօսութեանց, որոնք կանոնաւորաբար տեղի կ՚ունենան 1960էն ի վեր:

Հայրենասէր ուսանողներէ բաղկացած վարչութիւն մը գործի լծուած է, նիւթական աղբիւրներ ճարելու եւ հայագիտական գրքեր հաւաքելու համար :

Մամուլի մէջ հրատարակուած կոչով մը, նոյնիսկ մանրամասնած էր ցանկը այն գրքերուն, որոնց պէտք ունի իրենց մատենադարանը :

Պըրքլիի համալսարանի տեսուչ Էտուըրտ Ու. Սթրոնկ եւ Մերձարեւելեան լեզուներու ճիւղի տնօրէն Տոքթ. Ճէքըպ Ճ. Ֆինքըլշթայն յայտնած են թէ Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութենէն ստացած են հինգ հազար տոլար՝ գրքերու գնման համար :

Հայ մշակոյթի մասին պիտի բացուի 15 շաբթուան դասընթացք մը, որ բաց պիտի ըլլայ հանրութեան առջեւ :

Լոս Անճէլըսի եւ Սպահանի մէջ ալ բացուած են հայագիտական բեմեր :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀՈԳԵՐԸ

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ ԱԼԺԵՐԻԱ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ԵՐԹԱԼ

Ազգ. Ժողովի Ազգ. Պաշտպանութեան խորհրդարանական յանձնախումբի դիւանը զոր կը գլխաւորէր իր նախագահը՝ Պեռկաս ընդունուեցաւ Ցըպրէի կողմէ : Պեռկաս որուն կ՚ընկերանային երեք փոխ նախագահներ եկած էին բողոքելու այն արգելքներուն դէմ որոնք եղան վերջերս երեսփոխաններու Ալժերիա երթալուն առթիւ: Թոմազօ, որ յանուն ազգ. պաշտպանութեան յանձնախումբին առաքելութիւն մը պիտի կատարէր, արտօնութիւն չստացաւ: Յանձնախումբին նախագահը անընդունելի կը գտնէր նման վարուելակերպ մը, բայց Նախարարապետը բաժնելով հանդերձ Պեռկասի կարծիքը հաղորդեց իր որոշումը, այն է՝ որ իրերաց այս կացութեան մէջ, Փետր. ամսուան ընթացքին որեւէ յանձնախումբ պատուիրակութիւն չի կրնար ղրկել Ալժերիա: Ասիկա միայն Ազգ. Պաշտպանութեան չի վերաբերիր այլեւբոլոր յանձնախումբերուն: Մարտի սկիզբը հարցը պիտի վերաքննուի :

× Ալժէի երեսփոխանը՝ Ապտեսալէմ գրաւոր հարցումներ ըրած է Բանակներու նախարարութեան, իբրեւ հետեւանք այն յայտնութիւններուն, զորս լսած է գերի ինկած Ֆելլակայէ մը եւ ձեռք ձգուած փաստաթուղթերէ : Երեսփոխանը կը գրէ թէ գերիներէն մէկը ըսած է թէ Ալժ. Ազատ. Ճակատէ եւ ԷՄ ՓԷ ՍԷ է (ոստիկանութեան օժանդակ ուժեր որոնց յանձնուած է Գաղտնի Բանակին դէմ պայքարը) խումբ մը կազմուած է որուն մէջ կայ նաեւ ԷՖ ԷԼ ԷՆ ղեկավար մը եւ այս խումբը կը սպասէ ԷՄ ՓԷ ՍԷի (Շարժում Հասարակապետութեան համար, կոլեան գաղափարականով) հրահանգներուն: Գերին յայտնած է նաեւ թէ կարգ մը Եւրոպացիներ պէտք է սպաննուին: Ուրիշ գերի մը յայտնած է թէ իր Մաուզէրը ստացած է Շարժումին պատկանող մէկ ուսուցիչէ :

Երեսփոխանը հարց կուտայ, այս առթիւ թէ Ա.) Արդեօք Հասարակապետութեան համար շարժումին անդամները ալժերական համայնավար կուսակցութեան շարքերէն կ՚առնուի՞ն : Բ) Շարժումը ընդհանուր ծրագրով պէտք է՞ գործակցի Ալժ. Ազատ Ճակատին բանակին հետ : Գ) այս շարժումին տրուած զէնքերը պէտք է՞ ծառայեն կարգապահութեան, ուժերու անդամները կամ զօրամասին տղաքը սպաննելու :

× Նախկին ռազմիկները եւ ուսանողները «Ֆրանսացի եմ շարժում» մը հիմնեցին Ալժերիոյ մէջ :

× Օռանի մէջ գործադուլները կրնան կղզիացնել ամբողջ քաղաքը:

ՏԻԿ. ՓԷԹԷՆԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երկիւղած հասարակութիւն մը ներկայ եղաւ Մառեշալ Փեթէնի այրիին յուղարկաւորութեան: Ներկայ էին մառեշալ Ժուէն եւ զօրավար Վեկան զինուորական համազգեստով: Փաստաբաններ Իզորնի եւ Լըմէռ եւ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ « Վերտէօնի Քաջերը » շարժումին նախագահը եւ զինուորական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ : Բազմաթիւ ծաղկեպսակներ որոնց վրայ գրուած էր «Մեռսի՛ Փեթէն»: Արարողութենէն ետք ժողովուրդը ծափահարեց մառեշալ Ժուէնը եւ Զօր. Վէկանը «կեցցէ՛ Փեթէն» պոռալով :

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 11 ԻՆ

Համաշխարհային մամուլը առաջին օրէն իսկ մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցաւ Վատիկանի յայտարարած Տիեզերական Ժողովի պատրաստութեանց : 1959ին արդէն, երբ նորընտիր Պապը յայտարարեց թէ Տիեզերական Ժողով մը պիտի գումարէ աշխարհի բոլոր ականաւոր դէմքերը հասկնալով ասոր մեծ նշանակութիւնը երկար յօդուածներ եւ խմբագրականներ նուիրեցին, յիշելով հին եւ սակաւաթիւ ժողովները եւ փնտռելով նաեւ թէ ի՞նչ էր այս նոր Ժողովին նպատակը: Յովհաննէս ԻԳ. այդ օրէն արդէն նկատուած էր իբրեւ«փոփոխութեան» պապ մը մինչ ուրիշներ կը կարծէին թէ պարզապէս «փոխանցման» պապ մը պիտի ըլլար :

Առաջին օրէն իսկ շեշտը դրուեցաւ քրիստոնէական եկեղեցւոյ միութեան վրայ, զոր հարկ է կազմակերպել իբրեւ գլխաւոր վահանը համայնավարութեան դէմ պայքարելու համար :

Այսօր, յաջորդելով Ծնունդի այն կոնդակին, ուր Պապը կը յայտնէր թէ Ժողովը պիտի գումարուի 1962ին, Մօթու Փրոփրիօ գիրով մը (ինքնակամ որոշում) որ հրատարակուեցաւ Ուրբաթ, Վատիկանը կը հաղորդէ թէ Ժողովը պիտի գումարուի Հոկտեմբեր 11ին: «Այս թուականը ընտրեցինք, կ՚ըսէ Յովհաննէս ԻԳ, այն պատճառաւ որ կապ ունի Եփեսոսի մեծ Ժողովին յիշատակինհետ, որ կենս. կարեւորութիւն ունեցաւ Եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ: «Այսքան հանդիսաւոր նիստերու մօտ անգամ մը եւս, հրաւէր միայն կրնանք կարդալ մեր բոլոր զաւակներուն որպէսզի զօրացնեն իրենց աղօթքները այս դէպքին յաջող պսակումին համար»: Պապը կը յուսայ նաեւ «որ Ժողովուրդները իրենց նայուածքը դարձնելով դէպի Քրիստոս՝ լոյս ի յայտնութիւն հեթանոսաց (Լումէն ատ ռեւելացիոնէմ ճենցիում), աւելի վստահութեամբ, մանաւանդ անոնք որոնք այնքան ցաւով կը տառապին արիւնալի պայքարներու եւ դժբախտութեանց համար, կարենան ի վերջոյ իրական խաղաղութիւն մը վայելել փոխադարձ իրաւունքներու պարտականութեանց յարգանքին մէջ :

Ըստ Լը Մոնտի այս որոշումը կը հաստատէ Յովհաննէս ԻԳ.ի փափաքը ժամ առաջ բանալու Տիեզերական Ժողովը : Հաւանական կը թուի սակայն որ Ժողովը տեղի ունենայ բազմաթիւ նստաշրջաններով, համեմատաբար կարճ եւ հարկ եղածին չափ իրարմէ հեռու թոյլ տալու համար եպիսկոպոսներուն որ իրենց թեմերը վերադառնան նստաշրջաններու միջեւ:

Ամէն պարագայի մէջ պատրաստուող Ժողովը մեծ կարեւորութիւն ունի ոչ միայն ընդհանուր քրիստոնէական գետնի վրայ այլեւ համայն աշխարհի վրայ այնպիսի ժամանակաշրջանի մը երբ բոլոր տեսակի միութիւնները աւելի քան երբեք կենսական դեր խաղալու կոչուած են :

1959ին երբ Տիեզերական Ժողովի գումարումը յայտարարուեցաւ, Համայնավար կուսակցութեան ԻԱ. համագումարի վաղորդայնին, Լը Մոնտ կը գրէր. — « Իբրեւ պատասխան խորհրդային համայնավար կուսակցութեան համագումարին Տիեզերական համագումարը ցոյց պիտի տայ կենսունակութիւնը կրօնքի մը որ շատեր, դարերու ընթացքին, կարծեցին կարենալ թաղել »:

ՍՐԲԱՋԱՆ ՊԱՏՐԱՆՔ

Տեսնում եմ յանախ ես քեզ երազում,
Այնպէս կենսաթարմ, այնպէս գեղեցիկ,
Ինչպէս պատանի օրերին ասուտ,
Երբ յաւերժական մեր սէրն երդուեցինք:

Դու վաղուց չկաս··· ալեհեր եմ ես,
Բայց քեզ յիշելով, ինձ թուում է, թէ
Ես էլ չեմ փոխուել, ու էլ կաս այնպէս
Եւ այդ պատրանքով ապրում եմ թեթեւ:

Թող փառք լինի քեզ ընդմիշտ աշխարհում
Առաջին սիրոյ սրբազան դիւթանք
Որ երիտասարդ մեր սիրտն ես պահում,
Թեկուզ ծերացած, կեանքում քանի կանք:

ԿԱՊՈՅՏ ԼՃԻ ԱՓԻՆ

Աշնանային օր էր ջինջ
Տրտմութեան ու ծիծաղի ·
Ես տեսայ մի հրաշք լին
Լեռների մէջ Արցախի :

Չլողացայ այդ լնում, —
Երազի մէջ տուի լող,
Չխմեցի մի ումպ ջուր, —
Կորաւ ծարաւն, ինձ կիզող :

Ինչպէս անուշ երազում,
Կամ իմաստուն հէքեաթում,
Եղաւ հրաշք մի անսուտ
Անօրինակ, անպատում :

Հրաշքն այն էր, որ կէս դար
Կորաւ կեանքիս օրերից ···
Ես գնացի Ծովասար,
Մանուկ դարձայ ես նորից :

Ու թուում է՝ այդ օրից
Ինչքան ես եմ կորանում,
Անյայտ թաքուն բոլորից
Այդ մանուկն է զօրանում :

Եւ ահա ես վեց տասնեակ
Տարիներիս կատարից,
Նրան առած շուքիս տակ՝
Որդեգիր եմ արել ինձ :

Եւ ապրում ենք երկուսով՝
Իրարու մէջ շարունակ,
Մի ծերացած երազող
Եւ մի ծաղկող պատանեակ :

ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ձայնասփիւռը առաջին անգամ ըլլալով «Ազատ բեմ» մը ձայնասփռեց: Երեք լրագրողներ մասնակցեցան այս վիճաբանութեան եւ ամերիկեան քաղաքականութեան հաշուեկշիռը ըրին : Բայց արեւմտեան ձեւով չվիճեցան այլ՝ զանազան դէպքեր պարզեցին ցոյց տալու համար որ Միացեալ Նահանգներու ձեռք ձգած արդիւնքները այնքան ալ փայլուն չեն :

ԱՆԳԱՐԱՅԻ մէջ, ի ներկայութեան Ֆրանսայի դեսպանին եւ Թուրքիոյ Լուսաւորութեան նախարարին բացումը կատարուեցաւ Ֆրանսական ուսումներու հաստատութեան մը: Շէնքը ունի տասը յարկ եւ ամէնէն արդիականներէն մէկն է Մերձաւոր Արեւելքի մէջ: Երկու հազար աշակերտներ արդէն արձանագրուած են ուսում առնելու համար Ֆրանսերէն կամ թրքերէն :

ՆԱՓՈԼԻԻ մէջ վերջ գտաւ Տեմօ-Քրիսթիանիներու համագումարը: Մոռոյի եւ Ֆանֆանիի բարեկամները աթոռներու մեծամասնութիւն մը ապահովեցին ազգային խորհուրդին մէջ: Այսինքն «ձախ յակումը» յաղթեց, անոնք որոնք կողմնակից էին համագործակցութեան մը Նեննիի կուսակցութեան հետ :

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Բ.

Կարմիր ու սեւ գոյներու միջեւ տարուբեր՝ Սթենտալի յակուրջին չէ որ կը վարէ հետաքրքրութիւնս, երբ կը զբաղիմ այս նիւթով: Օրաթերթ սնուցանելու պատրուակին տակ, կ'ուզեմ հետեւիլ օրօրին կամ ծփանքին՝ զոր կը կատարէ նոյն յակուրջին, մասնաւորաբար սեւին ձգողութեան, որ կը նշմարուի մարդկային զանգուածներու վրայ, օ՛ զարմանք, ամէնէն կարմիր դարերուն մէջ: Միւս կողմէ, կը խոստովանիմ թէ միտքի հաճելի զբօսանք է քննել սեւ մատենագրութիւնը եւ խօսեցնել քրիստոնեայ տիալեքթիսիէնները, որոնք բառերու փոթորիկ մը յարուցանելով՝ իսկական ճակատամարտներ են ստեղծած եւ մեծ ու փոքր գլուխներ տապալած: Դուրսէն դիտողը միայն կրնայ տեսնել թէ ո՛րքան անօգուտ զոհեր է տուած ճամարտակութիւնը: Եթէ հիմա զոհ չի խլեր հինցած ու ժանգոտած այդ զէնքը, մարդ կ'ափսոսա՛յ, սակայն, տեսնելով որ կը փորձուի կրկնել ամուլ քոլլոքները, այնքան անօգուտ որքան մեծածախս, որոնք ծանօթ են քոնսիլ անունով, տիեզերական կամ նոյնիսկ ազգային:

Քոնսիլ լատիներէն բառ մըն է, որ կը նշանակէ հրաւէր,— իմաստի զարգացումով՝ հաւաքոյթ, ժողով, եւ առաւելապէս եպիսկոպոսական ժողով: Երբ այս ժողովին կը մասնակցին քրիստոնեայ եկեղեցիին վարդապետները առանց ազգի խտրութեան, ներկայացնելով ամբողջական եկեղեցին, կը կոչուի տիեզերական: Ահա այդ յաւակնութեամբ ժողով մըն է որ սկսած են կազմակերպել «կաթողիկէ» եւ «օրթոտոքս» եկեղեցիները... անջատաբար: Ինչպէս թիթեռնիկներ, որոնք կը թեւածեն երբեմնի Հռոմի եւ Բիւզանդիոնի յիշատակներուն վրայ:

Տիեզերական կոչուած, թէեւ բառին բոլորովին անհամապատասխան, այս ժողովներէն զատ՝ պատմութեան ծանօթ են ազգային եկեղեցական ժողովներ:

Շատ հետաքրքրական են, օրինակ, Հայոց ազգային եկեղեցական ժողովները, հետաքրքրական եւ դնահատութեան արժանի՝ անոր համար որ պարզ եպիսկոպոսական ժողովներ չէին անոնք, Պոլսոյ Հայոց ինքնահաւան պատրիարքին սարքածէն բոլորովին տարբեր, այլ իրապէս ազգային՝ աշխարհականներու մասնակցութեամբ: Պէտք է արձանագրել թէ տիեզերական ժողովները եւս կ'ընդունէին աշխարհականներու մասնակցութիւնը, փոյթ չէ թէ աշխարհական բառին հագցնէին տարբեր իմաստ:

Անջրպետ մը կը բաժնէ, սակայն, Հայոց ազգային եկեղեցական ժողովները ընդհանուր կամ տիեզերական կոչուած եկեղեցական ժողովներէն,— յաճախ պիծակի բոյն կը դառնային այս վերջիններ, աթոռներ կործանելու, գլուխներ տապալելու, վայրենաբարոյ հալածանքներ յայտարարելու պատրուակներ: Եկեղեցական պատմութիւնը լեցուն է ոճիրներով եւ անասելի անգթութիւններով, որոնք կը կատարուէին աթոռ գողնալու կամ ազդեցութիւն տարածելու համար միայն: Դաւանաբանական վիճաբանութիւնները, որոնք տեղի կ'ունենային այդ ժողովներուն մէջ՝ այսօր ծիծաղ պատճառելով մեզի, կը յանդէին անլուր դըժբախտութեանց: Պատմութիւնը արձանագրած չէ թէ ի՛նչ հետեւանքներ կ'ունենար՝ երբ գլուխ մը կ'իյնար: Կարելի է երեւակայել՝ միտք բերելով բոլշեւիկեան զիկ – զակները, աջ ու ձախ ալեկոծութիւնները իրենց զոհերով: Կամ նոր վերջացած պատերազմի մը դաշտը:

Եկեղեցական ժողովներու պատմութիւնը ոմանք կը սկսին Երուսաղէմէն, — աւանդական շրջանն է ատիկա: Բուն եկեղեցական ընդհանուր ժողովները կը սկսին Նիկիոյ հաւաքոյթով (325), — այս ժողովը՝ դատապարտելու համար Արիոսը, որ կ'ուրանար Յիսուսի աստուածութիւնը իբրեւ աստուածորդի: Այս ժողովէն կուգայ Նիկիոյ Հանգանակը:

Երկրորդ, Կ. Պոլսոյ ժողովը (381), դատապարտելու համար Մակեդոնը, որ կ'ուրանար Ս. Հոգիին աստուածութիւնը, իբրեւ Երրորդութեան անդամ: Այս ժողովը ընդարձակեց Նիկիոյ Հանգանակը:

Երրորդ Եփեսոսի ժողովը (431), դատապարտելու համար Նեստորը, որ կ'ուրանար Մարիամի աստուածամայրութիւնը եւ երկու անձ կը դնէր Քրիստոսի մէջ:

Հայոց եկեղեցին մասնակցած է այս ժողովներուն եւ կ'ընդունի որոշումները:

Չորրորդ Քաղկեդոնի ժողովը (451), դատապարտելու համար Եւտիքէսը, որ մէկ բնութիւն միայն կը ճանչնար Քրիստոսի վրայ (միաբնակութիւն): Հայոց եկեղեցին չէ մասնակցած այս ժողովին, Վարդանանց պատերազմով զբաղած: Ահա թէ ինչո՛ւ միաբնակութիւն կը վերագրուի Հայոց, թէեւ հայ եկեղեցին նզոված է եւտիքէականութիւնը:

Այնուհետեւ չարունակուած են տիեզերական ժողովները, առանց Հայոց մասնակցութեան, — յաճախ տարինե՛ր տեւած են այդ ժողովները (Տրիդենտէի ժողովը տեւած է... 18 տարի):

Տիեզերական այս ժողովներուն մէջ ամէնէն աւելի գլուխ պայթեցուցած է Երրորդութեան հարցը, Տարպեան ժայռ, ուրկէ վար նետուած են մտածման մեծութիւններ, — երրորդութեան վէճերուն մասին՝ կը խօսինք առանձին:

Հայոց ազգային եկեղեցական ժողովները կազմած են իմաստուն խօսարաններ, ուր ժողովականները գործած չեն նոյն մեղքերը:

Յիշենք Վաղարշապատի ժողովը (325), Աշտիշատի առաջին ժողովը (365), Վաղարշապատի երկրորդ ժողովը գիրերու գիւտին առթիւ (404), Վաղարշապատի երրորդ ժողովը (426), Աշտիշատի երկրորդ (432), եւ երրորդ (435) ժողովները, Շահապիվանի առաջին ժողովը (447), եւ պարբերաբար այլ ժողովներ:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԲԱՐ ՆԱԽՈՐԴ ՅՕԴՈՒԱԾԻՍ

Գրեր էի թէ յունարէն Կօս կոչուած տեղանուան նման՝ Աստուածաշունչ Մատեանին մէջ կայ անձնանուն մը, զոր Յոյները կը գրեն Կօս, իսկ Հայերը՝ Կովս (Ա. Մնաց. Դ. 8), — ուղիղը՝ Կոց, ինչպէս կը գրեն գերմանական թարգմանութեանց մէջ (Լուտեր), նաեւ բաբբունի Զատոկ Քահն որ սէ – սէտիյլով: Արմատական նշանակութիւնը՝ փուշ, ինչպէս գործածուած է եահվէական անէծքին մէջ. «Փուշ եւ տատասկ բուսուսցէ քեզ» (Մնդ. Գ. 18),— զարմանալի է որ եբրայագէտները Ֆրանսերէն պիւյիսոն թարգմանած են առաջին բառը, իսկ երկրորդը՝ իվոէ (որոմ):

Այս անձնանունը յօդառած ըլլալով եբրայերէնի մէջ, Յոյները գրած են Ակկօս (Նեէմ. Գ. 21), երբեմն Ակօս (Նեէմ. Է. 63), իսկ Հայերը՝ Ակովս: Բայց հոն ուր Յոյները կը գրեն առանց յօդի՝ Կօս (Ա. Մնաց. ԻԳ. 10), Հայերը կը գրեն Ակկուս: Յոյները դարձեալ առանց յօդի՝ Կօս (Ա. Մնաց. Դ. 8), Հայերը՝ Կովս: Այլ տեղ Յոյները՝ Ակկուս (Եզր. Բ. 61), Հայերը՝ Ակուս: Վերջապէս Յոյները՝ Ակկօս (Ա. Մակ. Ը. 17), Հայերը՝ Ակկոս:

Ճիշդ ինչպէս յունարէն Կօ տեղանունը Կով գրուած է հայերէն, յունարէն Ակխօ տեղանունը եւս գրուած է Ակքով (Դատ. Ա. 31),— յետագային՝ Պտողեմայիդա (Գործք, ԻԱ. 7):

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ

«ՀԻՄԱ ԹՈՂ ՄԵՌՆԻՄ»...

Մաքարոնիի իտալացի գործարանատէր Ճիովաննի Պուիթոնիի կեանքին միակ երազը օփերայի երգիչ ըլլալ էր: Սակայն, դժբախտաբար, մաքարոնին թոյլ չէր տըւած որ Պուիթոնի իրագործէ իր երազը:

Վերջերս սակայն, 70 տարեկանին, բազմաթիւ դիմումներէ յետոյ, յաջողած է ընդունուիլ Նիւ Եորքի Մեթրոփոլիթան օփերային մէջ, միայն մէկ անգամ երգելու համար Մոցարթի «Տոն Ճիովանիէն» արիա մը: Պուիթոնի իսկապէս շատ յաջող կերպով երգած է իր բաժինը եւ ջերմօրէն ծափահարուած 2800է աւելի ներկաներուն կողմէ:

Ներկայացումէն յետոյ, բազմամիլիոնատէր երգիչը, երբ համբոյրներով դիմաւորուած է կնոջը կողմէ, յուզումէն աչքերը լեցուած դոչած է. «Հիմա թող մեռնիմ այլեւս»:

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

HORACE 62

Երկար ատենէ ի վեր ծանուցուած ահա վերջապէս հրապարակ ելած է Հորաս 62ը: Շարլ Ազնաւուրի ամէն մէկ ժապաւէնը, շնորհիւ այս հրաշք տղուն անհատականութեան եւ իր արուեստին մէջ յայտնաբերած կատարելութեան, անխառն հաճոյքով կը դիմաւորուի հանդիսատեսին կողմէ: Այս ժապաւէնին յաջողութեան մէջ ալ մեծ եղած է իր նպաստը, իր գերակշռող ներկայութեամբ ու դերասանական աներկբայ տաղանդով: Գանք նիւթին որուն հեղինակը եւ բեմադիրը նորէկ մըն է. Անտրէ Վէրսինի: Փարիզի մէջ բնակող քորսիկացի երկու ընտանիքներու միջեւ գոյութիւն ունեցող տարակարծութիւններու շուրջ կը դառնայ գործողութիւնը: Բայց նման տարակարծութիւններ, մանաւանդ Քորսիքացիներու աշխարհին մէջ, կլոր սեղանի մը շուրջ չէ որ իրենց լուծումը կը գտնեն, այլ պատուոյ կրկէսի մը մէջ ուր դաշոյնին եւ զէնքին վերապահուած դերերը, հեռու են երկրորդական ըլլալէ: Անտրէ Վերսինիի գլխաւոր սխալը եղած է այն որ առանց մեզի ընտանելացնելու Քորսիքացիներու յատուկ բարքերուն, մեզի պարտադրած է այդ բարքերէն բխող եզակի, այսինքն արիւնալի, երեւոյթները:

Ճիշդ է որ արկածախնդրական ժապաւէններուն մէջ դէպքերը ինքնին ամբողջութիւններ են եւ չեն կարօտիր խորունկ վերլուծումներու: Ըստ իս այս ժապաւէնը, հակառակ իր որոշ նմանութիւններուն Քորնէյլի Հորասին հետ, պէտք է զուտ արկածախնդրական ժապաւէններու կարգին դասել և ոչ բարքերու եւ հոգեբանական ժապաւէններու կարգին որովհետեւ հոս գոյութիւն չունին հոգիի ու մտքի վեհութիւններ ինչպէս գոյութիւն ունին Քորնէյլի դասական ողբերգութեան մէջ: Մէկ խօսքով ժապաւէնին առանցքը գործողութիւնն է եւ ոչ այնքան դրդապատճառը:

Յօդուածիս վերջին մասին վերապահեցի ուրիշ հաճելի երեւոյթ մը. այդ է ծանօթ դերասան Ա. Գմբէթեանի ներկայութիւնը սոյն ժապաւէնին մէջ: Երկար տարիներ երկիւղածութեամբ եւ հասուն տաղանդով մը ծառայելէ վերջ հայ թատրոնին, ահա ան հրապարակ կուգայ միջազգային բեմին վրայ իբրեւ բացառիկ անհատականութեան տէր դերասան մը: Գմբէթեան դիտէ ներկայ ըլլալ, դիտէ քալել, դիտէ նայիլ եւ այս ամէնը ներքին ուժէ մը մղուած: Իսկական տաղանդները ուշ կամ կանուխ խաւարէն դուրս կ'ելլեն: Հայ թատրոնը կրնայ հպարտ ըլլալ որ իր համեստ ծառաներէն մէկը գիտցաւ իր պատիւը բարձր պահել, օտար եւ շատերուն համար անմատչելի բարձունքի մը վրայ կոթողելով հայ արուեստին նուիրական գրօշը:

ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՍԹԱԼԻՆ, ՈՏՔԻ՛

Քուլաքները այն գիւղացիներն էին, որոնք կը հակառակէին հողերու համայնացման: Արդ, 1929էն 1934, աւելի քան տասը միլիոն քուլակներ ջարդուեցան կամ տեղահան եղան, առանց հաշուելու սովամահ եղածները:

Խրուշչեւ համամիտ է այս ջարդերուն: Այն ինչ որ զինք կ'ընդվզեցնէ՝ կուսակցական շարքայիններու սիստեմատիկ մաքրագործումն է, որ տրամաբանական ոչ մէկ պատճառաբանութեան վրայ հիմնուած է:

Համայնավարութեան պարտադրած անդթութեան վրայ Սթալին բարդած է նաեւ իր անձնական անդթութիւնը, որ իր մտային հիւանդութեան հետեւանքն է:

ԻՆՔՆԱՊԱՇՏԱՄՈՒՆՔ

Սթալին մեծամոլութեան եւ անսովոր կերպով շեշտուած ինքնապաշտամունքի մոլուցքն ունէր:

Բաւական է աչք մը նետել իր ցուցմունքներուն վրայ իրեն շռայլուած գովաբանութեանց եւ իրեն վերապահուած ածականներուն.

«Համաշխարհային բանուորութեան մեծ ղեկավար», «բոլոր ժամանակներու եւ բոլոր ժողովուրդներու ամէնէն մեծ մարդը», «համայնավար վարչաձեւի հանճարեղ ստեղծիչ եւ ճարտարագէտ», «ժողովուրդներու պաշտելի հայր», «աշխարհի տէր», եւայլն:

1950 Մարտ 12ի «Իզվեստիա»ները «Մեր Երջանկութիւնը» վերնագրով յօդուած մը կը հրատարակէին: Մեր Երջանկութիւնը՝ Սթալինն էր:

«Սթալին ... այս անունը կը պարբակէ մեր ամբողջ կեանքը, մեր երկրին երիտասարդութիւնն ու կորովը... Սթալինի մէջ կը տեսնենք իմացականութեան ամբողջ լոյսը, բիւրեղեայ այն աղբիւրը, որմէ կը քաղենք մտածելու եւ մեծ գործեր իրականացնելու անհրաժեշտ եղող ուժերը... Սթալին՝ Կուսակցութիւնն է, մեր Հայրենիքն է ... Սթալին՝ մեր երջանկութիւնն է... Մեր կեանքին միակ իմաստ տուող բանը այն սէրն է, զոր կը տածենք մեր հայրենիքին եւ Սթալինի հանդէպ ...»:

Զայն կը բաղդատեն Կէօթէի, Սոկրատի: Կը փառաբանեն իր փիլիսոփայական մտքին խորութիւնը, իր ոճին գեղեցկութիւնը, մինչ շատ անճարակ ռուսերէն մը միայն կը գործածէր, տրուած ըլլալով որ իր մայրենի լեզուն վրացերէնն է:

«Լիթերաթուրնայա Կազէթա» (գրական թերթ) կը գրէր օր մը, թէ «լեզուաբանին եւ քննադատին դերն է՝ ուսումնասիրել Սթալինի ոճը»...

Բանաստեղծ մը հրաշափառեց «Սթալինի մեծ դէմքը, մեծ աչքերը, անբաղդատելի լայն ճակատը»....

Արդ, այս ծիծաղելի պաշտամունքը ինքնաբուխ կերպով չէր զար այս նախադասութիւններու հեղինակներուն գրչին տակ: Սթալին ինքը կը պահանջէր, տուն կուտար, երբեմն նոյնիսկ իր իսկ ձեռքով կը գրէր այս բոլորը:

Անձնապէս հսկեց 1948ին լոյս տեսած իր «Համառօտ կենսագրութեան» եւ «Խ. Միութեան համայնավար (բոլշեւիկ) կուսակցութեան պատմագիրք»ին հրատարակութեան վրայ: Եւ, հեղինակներուն կողմէ իր հասցէին շռայլուած մեծդի գովաբանութիւնները անբաւարար նկատելով, քանի մը հատն ալ ինք իր ձեռքով աւելցուց փորձերուն վրայ, «ամէնէն մեծ ղեկավարը», «բոլոր ժամանակներու եւ բոլոր ժողովուրդներու ամէնէն հանճարեղ ռազմագէտը՝, «Սթալինի հանճարը այնքան մեծ էր, որ կը նախատեսէր թշնամիին ծրագիրները եւ զանոնք ձախողութեան կը մատնէր»:

Ապա կ'աւելցնէր՝

«Հակառակ անոր, որ կատարեալ ճարտարութեամբ կը վարէր կուսակցութեան եւ ժողովուրդի ղեկավարի իր պաշտօնները, հակառակ անոր որ կը վայելէր ամբողջ խորհրդային ժողովուրդին անվերապահ աջակցութիւնը, Սթալին անտեսեց ամէն կարգի սնափառութիւն, փառասիրութիւն կամ անձնական փառաբանութիւն» ...

Օդ շնչելու չափ անհրաժեշտութիւն կը զգար խնկարկուելու:

Քսանի չափ արձան, եւ աւելի մեծ թիւով ալ իր իւղաներկ նկարները գծել տըւած էր, որոնց մէջ կ'երեւար մեծ, գեղեցիկ, վեհագէմ: Կրեմլինի ամէն կողմը զետեղել տալով զանոնք, ժամեր կ'անցընէր անոնց դիմաց՝ մեծ հաճոյքով ինքզինք դիտելով:

Երբ պատահէր, որ իր լուսանկարներէն, դիմանկարներէն կամ կիսանդրիներէն մին չհաւնէր, կատաղի բարկութեամբ մը կը տարուէր, դետին նետելու ոտքերուն տակ կը ճզմէր իրեն անհաճութուացող առարկան: Ապա իր մօտ կանչել կուտար լուսանկարին, իւղաներկի կամ կիսանդրիին հեղինակը եւ ամէն կարգի լուտանքներ կը թափէր գլխուն:

Յանկարծական եւ բուռն բարկութեան մէջ մտնելու իրողութիւնը, Սթալինի խենթութեան բազմաթիւ արտայայտութիւններէն մէկն է:

Օր մը՝ Թիթօ եւ իր ընկերները (երբ տակաւին աւրուած չէին Մոսկուայի հետ), ապշահար վկաները եղան յանկարծ պայթող կատաղի բարկութեան տեսարանի մը:

(31 Շար.)

ՓԻՆԱՑԻ

(ՎԵՊ ՅԵՂՈՓԻՍԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳԻՐ)

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՊԱՐԶ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒՄ

1. ՋԱՎԱ

Ալիքը եկավ ու ջրի տակ թողեց ափի մի կտոր ավազ, որի վրա մնացին մի քանի խեցիներ, ոլոր-մոլոր ու ծռմռված ճյուղերով մի ծառ, մի քանի ոստրեներ, որոնք ամուր կպել էին իրար ու ծառի ճյուղերին, ինչպես ոստրեները միշտ են անում։ Ալիքը նորից եկավ ու ետ գնաց, ավազի վրա թողնելով մի քանի ոստրե, մի քանի խեցի ու ծառի ճյուղեր։ Ալիքը գնում էր ու գալիս, գալիս ու գնում, ինչպես որ միշտ անում է ծովը։ Ալիքը գալիս էր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՓԻՒՌ

Այս երեքշաբթի ժամը 22ին «Երաժշ – տութիւն ձեզի համար» յայտագրին ըն – թացքին ։—

Երգչուհի
ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ
Դաշնակահար
ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Հայկական երաժշտութիւն կը մեկնաբերեն

ԼՈՑՍ ՏԵՄԱՒ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ · ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ · ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ ։— (Թիւ 234 – 236) ։— *Վիքթոր Հիւկօ եւ Բժիշկները* (Խմբ ·) ։— *Նախաճաշի մասին* (Տոքթ · Փօլ Ֆարէզ) ։— *Մազերու թափելուն դէմ* (Տոքթ · Գէորգեան) ։— *Ծծկեր երախաներու մարսողական խանգարումները* (Տոքթ · Բամպուճեան) ։— *Արկածով մեռնողները Ֆրանսայի մէջ* (Քադիան) · *Ջաման* (Յովհ · Պապէեան) ։— *Շա – քանակագեղձը խոչորցած է, չի կրնար միզել* (Տոքթ · Շ · Այվազեան) ։— *Սննե – կայի հիւանդութիւնը, լանջախիթ* (Շ · Նարդունի) ։— *Օգտուիր ջրից եւ արեւից* (Տոքթ · Փարսադանեան) ։— *Քոլեսթէ – րոլս չաոցած է* (Տոքթ · Ա · Աշճեան) ։— *Ջաւակ բերել առանց ցաւի* (Տոքթ · Ասֆանազ) ։— *Պայքարը այրերու եւ կիներու միջեւ* (Տոքթ · Արշակ Պօղոսեան) · — *Շաշտանդամ կինը կամ կնոջ պաղութիւ – նը* (Տոքթ · Գալուստեան) ։— *Բերանը կոկորդիլոսի բերան* (Տոքթ · Գեղամ Այ – վազեան) ։

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 15 Ն · Ֆ ·, արտասահման՝ 20 Ն · Ֆ · ։

Հաոգէն գրել ճիշդ այսպէս ։— Շ · Նար – դունի, *խմբագրատուն* Յառաջի,
Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

FOURRURES
Roger YOPIAN
PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թա – տերական ներկայացումը՝
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Արմենիա *երգչախումբը կը հաղորդէ որ վերսկսած է երգի իր փոր – ձերը, առաջնորդութեամբ Պէյրութէն նոր ժամանած երիտասարդ երաժիշտ՝* *ՌԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆԻ* ։

Արմենիայի անդամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս փորձերուն, որ տե – ղի կ'ունենան ամէն երեքշաբթի եւ Հինգ – շաբթի օրերը, ժամը 20ին, 19 Րիւ Վան – թիւր, երկրորդ յարկ ։

Մարսէյլի եւ շրջականերու հայրենա – կիցները, որ կը փափաքին մասնակցիլ Արմենիայի *յառաջիկայ դործունէու – թեանց կը հրաւիրուին արձանագրուիլ եւ մասնակցիլ փորձերուն, վերոյիշեալ օրերը, նոյն վայրը, ժամը 19·30ին* ։

VICTOR GARDON

LE CHEVALIER à L'EMERAUDE

« Une très belle épopée qui a pour cadre l'Arménie légendaire »
(*Réalités*).

« Les mots sont brefs, justes, légers, mais portés par un souffle d'épopée ».
RENÉ MASSON (*Nouveau Candide*).

« Un livre plein d'entrain, de rebondissements qui émeuvent... il grouille de personnages chaleureux ».
ALAIN BOSQUET (*Combat*).

« Le héros de cette épopée est un parent de Lancelot et de Perceval ».
(*Feuille d'Avis de Neuchâtel*).

« Une fois de plus Victor Gardon affirme un talent sans défaut ».
(*Libre Belgique*).

STOCK

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գի – շեր, *Սալ Ժէօկրաֆիի* մէջ ։
184 Պուլվ · Սէն – Ժերմէն ։
Մանրամասնութիւնները չուտով ։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ

Գիրերու Գիւտի 1600ամեակի առթիւ
Ապրիլ 8էն 22
Մշակոյթի Տան «Շ · Մխսքեան» սրա – հին մէջ ։

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՑԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ · Յ · Դ · Նոր Սերունդի Իսիի խանասոր խումբի կողմէ ։

Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսի ԸՆԿ · Ժ · ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին ։—

Երգ ։— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Միճէ – եան ։

Պար ։— Սօսի պարախումբը ։

Նուագ ։— Արմենիա *նուագախումբը*, Կ · Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան ։

Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY
disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue
Bar Buffet Ambiance

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵՒՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին
MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներ – կայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն Հայերէն եւ մաս – նաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք ։— 10 Ն · Ֆ ·, 5 Ն · Ֆ · 3 Ն · Ֆ ։ *Երախաներուն մուտքը ձրի*
ՊԻՒՖԷ

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ'ԱՐՍՔՕՓԻ
Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե·ի սրահներուն մէջ
31. AVE. GEORGE V

Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՒԽ ԲԱԺԻՆ

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով
U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél. : TRO. 03-18
Մուտքի տոմս 7·50 Ն · Ֆ · Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն·Ֆ·
C. C. P. PARIS 8019-72

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ, ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ
Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր
ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝24
AMBASSADEURS
3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ
Attractions *ԽԱՂԵՐ* **Bar-Buffet**

ԱԿԱԱԳԻՆ ՐՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն · Ֆ ·	մինչեւ	1/4	սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն · Ֆ ·	մինչեւ	1/8	սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն · Ֆ ·	»	»	»
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն · Ֆ ·	»	»	»
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն · Ֆ ·	»	»	»
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆ	10 Ն · Ֆ ·	»	»	»
«ՓՈՒՆՁ ԾԱՂԿԱՊՍԱԿԻ»	10 Ն · Ֆ ·	»	»	»
«ԿԸ ՓՆՏՈՒՒԻ»	5 Ն · Ֆ ·	»	»	»
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն · Ֆ ·	»	»	»

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազ – դերու համար են, չորրորդ էջը ։

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է ։

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան ։

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾԲԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ · ՄԻՈՒԹԻՒՆ ։ Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք ։ Նաւագա – գոյն ծախքերով կը զրկենք Խորհրդ · Միութիւն ։

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար ։—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e
(PRÈS DE LA GARE DU NORD)
Téléphone : TRU. 27-70

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MARDI 6 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9323 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5124

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՀՌՈՄ

ՖԱՆՖԱՆԻ ՊԻՏԻ ՅԱՋՈՐԴԷ...

ՖԱՆՖԱՆԻԻ

Ինչպէս կը նախատեսուէր քրիստոնեայ դեմոկրատներու համագումարի վաղորդայնին, Իտալիոյ վարչապետը՝ Անինթոռէ Ֆանֆանի հրաժարեցաւ: Գրած էինք թէ Նափոլիի համագումարը ձախ հով մը բերած էր տեմօ-քրիստիանիներու շարքերէն ներս ինչ որ ձեւով մը կը պարտադրէր որ նոր կառավարութիւն մը կազմուի Նեննիի կուսակցութեան գործակցութեամբ:

Ֆանֆանիի հրաժարականին առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ սակայն թէ նախագահ Կրոնքի վերապահած է իր որոշումը եւ խնդրած Պ. Ֆանֆանիէն եւ իր գործակիցներէն որ իրենց պաշտօնին գլուխը մնան ընթացիք հարցերու կարգադրութեան համար: Ասիկա ըսել է ձեւով մը թէ հրաժարականը ցարդ չէ ընդունուած: Կարելի է բացատրել նաեւ ուրիշ ձեւով մը՝ Կրոնքի խորհրդակցութիւններ պիտի ունենայ այս միջոցին առանց յայտարարելու պաշտօնապէս թէ կառավարական տագնապ կայ:

Ամէն պարագայի մէջ, տարակոյս չկայ թէ, ի մօտոյ նոր կառավարութիւն մը պիտի կազմուի որ մէկ գոյն պիտի չունենայ սակայն: Ասոր կրնան մասնակցիլ Սառակաթի գլխաւորած դեմոկրատ-ընկերվարական կուսակցութեան անդամներ եւ նաեւ անձեր Հանրապետական կուսակցութենէն (Լա Մալֆա եւ Փասքիառի):

Ֆանֆանի պիտի չկարենայ սակայն դիւրութեամբ կազմել նոր դահլիճ մը՝ կեդրոն-ձախ: Շատ բան կախում ունի Նեննիի բռնելիք դիրքէն: Հաւանական կը նկատուի որ չգոհանայ ձեռնպահ մնալով այլ՝ թեր կամ դէմ արտայայտուի: Թեր կ'արտայայտուի եթէ ապահովութիւններ ստանայ կառավարական ծրագրին շուրջ: Ընկերվարականներուն ձախ թեւը կրնայ շատ պահանջկոտ ըլլալ: Արտաքին քաղաքականութեան գետնի վրայ չէզոքավարութեան կողմնակից է, վճռական դիրք չի բռներ համայնավարութեան դէմ: Նեննի ստիպուած է նկատի առնել այս բոլորը եթէ չուզեր անջատման մը առջեւ գտնուիլ, ինչ որ արդէն որեւէ իմաստ կամ տարողութիւն չի ձգեր ձախ յակումին:

Ճիշդ է թէ Ֆանֆանի համագումարի փակումին առթիւ շեշտեց երկիրը վերանորոգելու անհրաժեշտութիւնը «աղքատներու օգնութեամբ» բայց այսքանը չի բաւեր ամէն մարդ գոհացնելու համար:

ՖՐԱՆՍԱ

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԵՒ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ձերբակալութիւնները եւ հարցաքննութիւնները կը շարունակուին Մայր-Երկրին մէջ, մինչ «ԱՀԱԿ»ի անդամները ժողովի նստած են Թունուզ եւ հաւանական կը թուի որ դրական յայտարարութիւն մը ընեն, ի մօտոյ:

Անպաշտօն աղբիւրներու համաձայն, բոլոր հարցերը հարթուած են եւ Ֆրանսան ու «ԱՀԱԿ»ը մէկ կէտի վրայ մի այն ցարդ տարակարծիք են՝ այն անձերուն շուրջ, աւելի ճիշդ այն անձին շուրջ որ պիտի նշանակուի առժամեայ գործադիրին գլուխը որ պիտի կազմուի ինքնորոշումէն առաջ: Երկուշաբթի առաւօտ ձայնասփիւռը Ֆարէսի անունը կուտար: Ֆրանսական կառավարութեան վստահութիւնը վայելող անձ մը որ ձերբակալուեցաւ վերջերս Ալժ. Ազատ. Ճակատի «դրամատան» դեր խաղալուն համար:

× Փարիզի մէջ աքթիվիսթներ ձերբակալուեցան առջի օր, ասոնց մէջ է փաստաբան Փիրշ ինչպէս նաեւ հանգստեան կոչուած գնդապետ՝ Պերթրան տը Սէզ որ Զօր. Մոնքլարի կցորդն էր Քորէայի Ֆրանսական զօրաբաժնին գլուխը:

Շաբաթէ Կիրակի Փարիզի եւ արուարձաններու մէջ 26.000 հոգի հարցաքընուած են:

Գաղտնի Բանակի դէմ եղած զանազան յայտարարութեանց եւ թռուցիկներու կարգին, յիշենք հատ մը որ կրնայ նոյնիսկ նոյնինքն Գաղտնի Բանակի կողմէ ներշնչուած ըլլալ: Թռուցիկը ցրուուած է Լիլի մէջ եւ ստորագրուած՝ Ընկերվարական, Արմատական, Հանրապետական Նակին Ռազմիկ, Բանուորական Ուժ, ընկերվարական ուսանողական երիտասարդութիւն եւ գաղափարակից այլ կազմակերպութեանց կողմէ: «Գաղտնի Բանակի դէմ պայքարի կոմիտէի»ն մանիֆեստն է որ կ'ըսէ.—Ո՛չ Գաղտնի Բանակին, խորագրին տակ: «Եթէփուչի մը հետեւանքով ազգային սահմանադրական իշխանութիւնները ի վիճակի չըլլան իրենց պաշտօնը կատարելու, ստորագրեալ կազմակերպութիւնները պիտի պահանջեն որ Հիւսիսի Նահանգին մէջ գործադրուի 1872 Փետրուար 15ի օրէնքին նախատեսած միջոցները, այսինքն Հիւսիսի նահանգը ինքզինքը կը հռչակէ Ինքնավար Դաշնակցային Գաւառ, մինչեւ այն ատեն երբ օրինաւոր հանրապետական հիմնարկութիւնները կը վերահաստատուին եւ Ընդհանուր Խորհուրդը օրինաւոր կազմակերպութիւնը կ'ըլլայ գործերը վարելու»:

× Հրեայ ծագումով Փարիզուհի փաստաբանուհին որ առեւանգուած էր Ալժէի մէջ, ողջ-առողջ գտնուած է:

× Միշէլ Տըպրէ Թուլուզ արտասանած իր ճառին ընթացքին անդրադառնալով ալժերական հարցին յայտնեց թէ Եւրոպացիներն ալ պէտք է մասնակցին Ալժերիոյ ապագային:

× Շուազի լը Ռուայի մէջ համայնավարները յաղթեցին շրջանային եւ թաղապետական ընտրութեանց մէջ: Համայնավար ցանկը 7590 ձայն ստացաւ, թաղապետական ընտրութեանց մէջ, մինչ հակառակորդ միացեալ ցանկը 4858, ընկերվարականներն ալ 1727:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ապահովութեան ուժերը, մէկ ամիս փնտռելէ ետք յաջողած են ձերբակալել Սուրիական Ժողովրդական Կուսակցութեան զեկավարը՝ էլ Աշքար, որ, Դեկտ. 31ին պետական հարուածի փորձին գլխաւոր պատասխանատուն կը նկատուի:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ եկած նոր լուրերու համաձայն Մոլոթով դումէ կը տառապի եւ Մոսկուայէն 18 քիլոմեթր հեռու բուժարանի մը մէջ կը խնամուի:

ԿՐԵՄԼԻՆԻ մէջ գումարուած ժողովը որ ի մի հաւաքած էր ընկերային գիտութեան 2600 դասախօսներ, բաժնուեցաւ վաւերացնելէ ետք դաստիարակչականնոր ծրագիրներ «ԻԲ. համագումարին եւ կուսակցութեան նոր ծրագրին որոշումներու լոյսին տակ»: Ժողովը հաւանեցաւ նաեւ համալսարանական նոր դասընթացքի մը ստեղծման նուիրուած «գիտական համայնավարութեան սկզբունքներուն»:

ՊԱՊԸ երեք նոր եպիսկոպոսներ նշանակեց իբրեւ օժանդակ Կարդինալ Վիշինսքիի, Լեհաստանի Աւագերէցը:

ՏԱՆԻԷԼ ՀԱԼԷՎԻ Բարոյական եւ Քաղաքական Գիտութեանց Կաճառի անդամ մեռաւ առջի օր, 91 տարեկանին: Մալարմէի աշակերտ, Փրուսթի բարեկամ, Տանիէլ Հայէվի փիլիսոփայ եւ քննադատ հրապարակ նետած է նաեւ գրողներ որոնց անուններն են՝ Մօրիաք, Մօրուա, Մոնթերլան, Մալրօ:

ԼԻԲԻՈՅ մէջ քաղաքական մեծ դատավարութիւն մը տեղի ունեցած է: 159 հոգիի վրայ 87 հոգի դատապարտուած են:

ՍՈՒՍԼՈՎ յայտարարած է թէ խաղաղ համակեցութիւնը խոտոր կը համեմատի արեւմտեան գաղափարականին հետ եւ անկարելի է նոյնիսկ առանց դաւաճանելու ընկերվարական պլոքի շահերուն:

ՄԱՔՄԻԼԸՆ շատ գէշ ընդունելութեան մը արժանացաւ առջի օր, Օքսֆորտի ուսանողներուն կողմէ: «Ոճրագործ» «քաշուէ» պոռացին համալսարանականները թոյլ չտալով որ վարչապետը ճառը արտասանէ:

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՈՒՍՈՒՑՉԻ ՄԱՀԸ

«Մարմարա» կը գրէ.—

Ցաւով կը տեղեկանանք թէ Յունուար 29ին իր բնակարանին մէջ մահկանացուն կնքած է Կեդր. վարժարանի բազմարդիւն տնօրէն, ծանօթ մտաւորական եւ ուսուցիչ Պ. Համբարձում Յարութիւնեան:

Պ. Յարութիւնեան քանի մը տարիներէ ի վեր տկարացած էր բայց կատարելով գերագոյն ճիգը՝ միշտ գտնուեցաւ իր վարժարանին գլուխը, իր աշակերտներուն հետ:

Վերջին անգամ Զորեքշաբթի օր ունեցաւ անհանգստութիւն մը որուն ահա կը յաջորդէ մահը, որ խոր սուգի կը մատնէ Կեդրոնականի ընտանիքը եւ իր բազմահազար աշակերտները:

Համբարձում Յարութիւնեան (գրական ծածկանունով Զոհական) ծնած էր Խարբերդ 1893ին: Աշակերտած է տեղւոյն Կեդրոնական վարժարանին՝ ՌուբէնԶարդարեանի տնօրէնութեան շրջանին: Իր դասընկերները եղած են Համաստեղ եւ Վահան Թոթովենց:

Նախակրթութիւնը ստանալէ ետք աշակերտած է նոյն տեղի Ֆրանսական բարձրագոյն քոլեժին, զոր աւարտած է առաջնութեամբ: Յետոյ անցած է Պոլիս եւ աւարտած Համալսարանի Մաթեմաթիքի ճիւղը:

Գրական կեանքը սկսած է 1918ին տալով քննադատական յօդուածներ եւ ժողովրդական բանահիւսութեան օրինակով երեք տասնեակ քերթուածներ: 1922ին կը գրէ Մեծ պատրանքը անուն հագներգութիւնը: Յետոյ կը նուիրուի ուսուցչական ասպարէզին, նախ Քապաթաշ Լիսէին, յետոյ Ըշըք լիսէսիի մէջ: Հայկական վարժարաններէն կը պաշտօնավարէ Նոր Դպրոցի, Փանկալթի Մխիթարեան վարժարանին (շուրջ 45 տարի) եւ Պէզազեան վարժարաններուն մէջ, իսկ 1953ին Գարեգին Պատրիարքի, Պ. Գեղամ Գավաֆեանի եւ Տոքթ. Պ. Մանուէլեանի առաջարկներով կը ստանձնէ Կեդրոնականի տնօրէնութեան պաշտօնը, զոր կը վարէ մեծ նուիրումով, միշտ ունենալով վարժարանը իր հին եւ պաճծալի օրերուն վերադարձնելու միակ գաղափարականը:

Համբարձում Յարութիւնեան եղած է հեղինակ ուսողութեան դասագրքերու շարքի մը:

Վերջին շրջանին իբրեւ գրական վաստակ կը ձգէ Ճրագալոյց (1953ին) եւ Աստուած հպարտ (1956) քերթողական հատորները եւ գրական հանդէսներու եւ օրաթերթերու մէջ հրատարակած քերթուածներու շարք մը:

Համբարձում Յարութիւնեանի մահով կ'անհետի հայ իրականութեան մէջ նուիրուած ուսուցիչներու ամէնէն հեղինակաւոր ներկայացուցիչը, որ ունեցաւ 50 տարուան վաստակ մը սերունդներ հասցընելով:

Օրը Օրին

ԿԵԱՎՈՒՐ ԻՇԻ

Ինչպէս արար աշխարհ իմացաւ, եւ թրքական թերթերը իրե՛նք յայտարարեցին փողով ու թմբուկով, թէ սով կը տիրէ Թուրքիոյ արեւելեան նահանգներուն մէջ, էր երբեմն Հայկական աշխարհ:

Արեւելքէն եւ Արեւմուտքէն՝ պետութիւնները իրարու հետ մրցումի ելան՝ օգնութեան հասնելու համար Թուրքերուն, — ուտեստով, դրամով եւ հագուստով: Ամերիկացիները առաջ անցան.

— Ատիկա մեր գործն է, մեր մասնագիտութիւնն է, մենք ալի՛ւր կը բաշխէինք, ժամանակին, այդ կողմերը: Չգեցէք մեզի:

Եւ տոլարները թափելէ ետք թրքական տոլապը, Ամերիկացին շոգենաւերով ուտեստ ղրկեց Թուրքիա,— տուփի մէջ դրուած ուտեստ, այսինքն պահածոյ կամ քոնսերվա:

Պահածոյի այս տուփերը հասան Փասենլերի Քորունուք գիւղը եւ բաշխուեցան գիւղացիներուն:

Զարմացան, շուարեցան թուրք գիւղացիները, կը գրեն թրքական թերթերը:

— Ի՞նչ բան են այս տուփերը, կ'ուտուին, ինտո՞ր կ'ուտուին, կը հարցնեն թուրք գիւղացիները:

Իրենց կեանքին մէջ տեսած չէին մէկ հատիկ տուփ, ուտեստեղէնի տուփ:

Կը բացատրուի թէ պէտք է բանալ տուփերը, (ամա՛ն, չելլէք խածնէք տուփերը), եւ ուտել մէջինը:

71 տարեկան թուրք գիւղացի մը կը հարցնէ.

— Աղէկ, ամմա, ի՞նչպէս պիտի բանանք տուփերը, ու մէջինները ի՞նչպէս պիտի գործածենք:

Պարենաւորման յանձնախումբին նախագահը, այս առթիւ, հակիրն բանախօսութիւն մը կ'ընէ եւ կը բացատրէ պահածոյի տուփերը բանալու եւ մէջինը ուտելու ձեւը:

Չեմ գիտեր թէ նոյն նախագահը ըսա՞ւ.

— Չըլլա՛յ թէ ձեր խանչերը հանէք եւ փորը խոթէք: Ուրիշ է այդ գործը, ատիկա պէտք չունիմ ձեզի սորվեցնելու: Ճիշդ է, կեավուր իշի, բայց ասոնց փորը բանալու գործը խանչէրով չըլլար:

Բացէք, ասանկ բացէք տուփերը, եւ լոփ-լոփ կերէք մէջինը, — հալալ է, կեավուր իշի:

ԱՐԱԶ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՊԻՏԻ ՕԳՆԵՆ, ԲԱՅՑ ... ԳԱԼ ՏԱՐԻ

Անգարայէն կը հաղորդուի թէ պիւտճէի վիճաբանութիւններու ընթացքին, Ատալէթ կուսակցութենէն հայ ծերակուտական Պերճ Թուրան առաջարկած է, որպէսզի պիւտճէի մէջ 100.000ական ոսկիի յատկացումներ կատարուին հայ, յոյն եւ հրեայ փոքրամասնութեանց վարժարաններուն:

Պիւտճէի յանձնաժողովը նկատի ունեցած է այդ առաջարկը, բայց նկատելով որ այս տարուան պիւտճէի նախատեսութիւններուն մէջ նման գլուխ մը գոյութիւն չունի, որոշած է գալ տարիէն ըսկըսեալ կառավարութեան կողմէ առաջարկ ներկայացնել պիւտճէի խորհուրդին եւ կատարել այդ յատկացումները:

Նոյնպէս փոքրամասնութեանց հիւանդանոցներու տարեկան յատկացումներուն վրայ ալ կատարուած են 15.000ական ոսկիի յաւելում մը, որով Ս. Փ. Հիւանդանոցը ասկէ ետք պիտի ստանայ տարեկան հարիւր հազար ոսկիի պետական օժանդակութիւն:

ՎԵՍՈՒՈՎ ՍԵՒՅԱՆ
„ՏՈՀՍԱՆ"Ը

—o—

Երանելի են այն մարդիկը, որոնք ունին ինքնավստահութիւն մը եւ կրնան միմիայն ինքնին վստահիլ։ Ասոնք ամէն բանի կրնան յանդգնիլ, ամէն բանի կրնան ձեռնարկել։ Ասոնք ամէն բանի կրնան յաջողիլ։ Ասոնք ամէն բանի կրնան հասնիլ։

Ասոնք ամէն բանի կրնան հասնիլ, որովհետեւ ամէն բանի կրնան յանդգնիլ։ Ասոնք

ՄԻՀԱՅԻՆ ՀԱՐՑ

(ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱՅԻ ԿԵՆՍԱԳԻՐ)

ԳԼՈՒԽ ՀԻՍՈՒՆԵՐԴ

ՊՈՂՈՍ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

—o—

Նորեկը որ հետաքրքրական տեսակ մըն էր, իր հոգեկան ամբողջ կազմուածքով: Ամէն ինչ, մինչեւ իր հագուստները, կարծես ուզած էին ուրիշներէն զանազանիլ: Ինչպէս որ ամէն ինչ, մինչեւ իր ձայնը, ուզած էին ուրիշներուն նմանիլ:

Ամէն անգամ որ ան խօսիլ կ՚ուզէր, ոտքի կ՚ելլէր, ինչպէս որ ամէն անգամ որ ան ոտքի կ՚ելլէր, կ՚ուզէր խօսիլ:

Ամէն անգամ որ ան ոտքի կ՚ելլէր, կարծես ամբողջ մարմինը կը ջանար ձայնի վերածուիլ, որպէսզի ան ալ ուրիշներուն պէս կարենայ խօսիլ:

Ամէն անգամ որ ան խօսիլ կ՚ուզէր, կարծես ամբողջ մարմինը կը ջանար ձայնի վերածուիլ, որպէսզի ան ալ ուրիշներուն պէս կարենայ խօսիլ:

Ամէն անգամ որ ան ոտքի կ՚ելլէր, կարծես ամբողջ մարմինը կը ջանար ձայնի վերածուիլ, որպէսզի ան ալ ուրիշներուն պէս կարենայ խօսիլ:

— Ո՞վ է այս մարդը, որ ամէն անգամ ոտքի կ՚ելլէ, կարծես ամբողջ մարմինը կը ջանայ ձայնի վերածուիլ, որպէսզի ան ալ ուրիշներուն պէս կարենայ խօսիլ:

— Ան Սիմոն Ֆիտուրի է, ծերունի Ֆիտուրի որդին, որ ամէն անգամ ոտքի կ՚ելլէ, կարծես ամբողջ մարմինը կը ջանայ ձայնի վերածուիլ, որպէսզի ան ալ ուրիշներուն պէս կարենայ խօսիլ:

— Ինչո՞ւ

ՃՇԴՈՒՄ.— Պ. Լեւոն Երկանեանի լեզուական յօդուածին (Փետր. 1) վերջին պարբերութիւնը կարդալ.—

Եզրակացնելով, «ԴաւիԴ»ը մեղանչում պիտի ըլլար ...

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Սօնա Դատաւորեանի մահուան առթիւ Պ. Գրիգոր Գազանճեան քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կապ. Խաչի Սեվրանի մասնաճիւղին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ:

184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն:

Մանրամասնութիւնները չուտով:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Լաւ կարուհի մը աշխատանոցի մէջ աշխատելու համար:

Դիմել՝ ՊՈՒԹՈՆԻԷՌԻՍԹ ՆԱԼՊԱՆՏ

6, Rue Poissonnière, Paris (2')

Բ. Յարկ

ՃԱՀԱՆ ԱՀԱՆՋԸ ԱՌԱՆՑ ԵՐԳԻ

Ա. Տպագրութիւն, 1929

Գին 7 Ն. Ֆր.

Դիմել ՅԱՌԱՋԻՆ

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս:

×

ՄԱՅԻՍ 12ԻՆ ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ

Տարօնի ժողովրդական երգերու ունկընդրութիւն:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ կողմէ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:

500 էջ

13 Hors-Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին:

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար:

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավանառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՅԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի կողմէ:

Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմնեան, Գառնիկ Մինէլեան:

Պար.— Սօսի պարախումբը:

Նուագ.— Արմենիա նուագախումբը, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան:

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY

disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue

Bar Buffet Ambiance

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ

Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր

ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝24

AMBASSADEURS

3, Ave. Gabriel, 3

ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ

ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Attractions ԽԱՂԵՐ Bar-Buffet

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

... « Հայերս հպարտութեամբ կրնանք դիտել եւ ուրիշին ցոյց տալ այս հատորը, արուեստասէր օտարները եւս հիացումով պիտի թղթատեն հայ հանճարին գովքը հիւսող՝ մանրանկարչութեան այս մեծ հայաշունչ մատեանը..»:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ

Անտիպ եւ գունաւոր նկարներով

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մեծադիր փառաւոր հատոր մը, 200 էջ, 100 արտատպում:

ԳԻՆ 120 Ն. Ֆ.

ԴԻՄԵԼ

« HARATCH », 32 Rue de Trévise, PARIS (IX·)

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal: 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian*, Le Caire 100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova*, Paris. 120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian*, Paris, 1961. 25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan*, Paris. 6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian*, Paris. 10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ, 20 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ 9 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զազմագճեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, 1918–1958, Պէյրութ 22 Ն. Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ 12 Ն. Ֆ.
ԶՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ԶԱՅՆԵՐ, Պ. Մնապեան, Պէյրութ 4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՀԱՐԱՁԱՉ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
7
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
//
MERCREDI
7 FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9324 38e ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5125

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԼԻԲԱՆԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Լիբանանի Դեկտեմբեր 31ի ձախողած ապստամբական չարժումէն մէկ ամիս վերջ, Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ խորհրդաժողով դումարեցին մայրինե – րու երկրին Ամերիկայի եւ Եւրոպայի դեսպանները, նախագահութեամբ ար – տաքին նախարար Ֆիլիպ Թաքլայի :

Այս վերջինէն քանի մը օր առաջ փա – րիզ եկած էր նախկին արտաքին նախա – րարը, խորհրդաժողովի նախապատրաս – տական աշխատանքներով զբաղելու հա – մար :

Տակաւին բոլորովին չեն քօղազերծ – ուած այդ չարժումին թաքուն ծալքերը : Լիբանանեան թերթեր գրեցին, առանց անուն տալու, թէ երկու օտար պետու – թիւններ գործօն դեր կատարած են :

Այդ հրատարակութիւնէն քանի մը օր վերջ, բրիտանական գործակալութիւնը հերքեց անգլիական մարտանաւի մը ներ – կայութիւնը Լիբանանեան ջուրերուն մէջ, Դեկտեմբեր 30էն 31 լուսնալիք գի – շերը :

Գրուեցաւ նոյնպէս թէ 130 Թուրքեր ձերբակալուած են՝ իբրեւ մասնակից կամ մեղսակից չարժումին :

Այս երկու լուրերը բաւական թափանց – իկ են՝ հասկնալու համար թէ որոնք էին օտար երկու պետութիւնները, որոնց կ'ակնարկէր մամուլը :

Շատ բարդ է հարցը՝ բազմաթիւ տե – սակէտներով :

Ղովմինները 1958ի խառնակ օրերուն նախագահ Շամունի հետ էին եւ գործօն մասնակցութիւն բերին անոր ի նպաստ՝ կռուելով ապստամբ տարրերուն դէմ ի – րենց դինեալ ուժերով :

Կը նշանակէ, որ անոնք կը ներկայա – նային իրրեւ ախոյեան Լիբանանի անկա – խութեան՝ ընդդէմ անոնց, որոնք կ'ուզէ – ին, Սուրիոյ օրինակին հետեւելով, զայն կապել Արաբ Միացեալ Հանրապե – տութեան :

Իրենց պետը՝ Ասատ էլ Ազքար, որ ա – միս մը փախստական մնալէ վերջ ձերբա – կալուեցաւ ամսոյս սկիզբը, 1959ին անձ – նական խօսակցութեանց ընթացքին կը յայտնէր մեզի թէ Լիբանանի անկախու – թիւնը ամէն բանէ աւելի նուիրական է ի – րենց համար :

Արդ, բոլորովին անհասկնալի կը դառ – նայ իրենց ապստամբական փորձը՝ իշ – խանութեան տիրանալու եւ «արշաւանդ մահիկ»ի ծրագիրը իրագործելու նպա – տակով :

« Արշաւանդ մահիկ» կը նշանակէ ըս – տեղծել « Մեծ Սուրիա» մը, որուն մաս պիտի կազմեն Իրաք, Սուրիա, Լիբանան, Պաղեստին եւ Յորդանան : Ոմանք կ'ըսեն նաեւ... Կիպրոս, որ բացի իր աչխարհա – գրական դիրքէն, ազգագրական ո՛չ մէկ կապ ունի արաբական երկիրներուն հետ :

1958ի Արաբ Միացեալ Հանրապետու – թեան փորձէն ետք, կը կարծուէր թէ կարելի չէ իրականացնել « արշաւանդ մահիկ»ի երազը ներկայ պայմաններուն մէջ :

Սակայն կը տեսնուի թէ Լիբանանի մէջ մարդիկ կան, որ տակաւին կը հաւատան առոր եւ պետութիւններ կան, որ կը քա – ջալերեն զայն :

Ներքին եւ արտաքին այս կրկնակ վը – տանգներուն դէմ պաչտպանուելու մի – ջոցներուն մասին խորհելու համար է, որ Փարիզի մէջ տեղի կ'ունենայ այս մեծ խորհրդաժողովը :

Ֆրանսական թերթերը մեծ համակրու – թեամբ կ'ողջունեն զայն եւ այս առթիւ կը յիչեն թէ Լիբանան արաբական այն միակ երկիրն է, որ իր դիւանագիտական յարաբերութիւնները չխզեց Ֆրանսայի

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԻՐԸ

ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՃԱՌԸ

ԱԼԺԵՐԻԱ.— ԼԱՒԱԳՈՑՆ ԵԼՔԻՆ ԿԸ ՀԱՍՆԻՆՔ ՇԱՏ ՇՈՒՏՈՎ

—o—

Շատ կը սպասուէր նախագահ տը Կոլի այս նոր ճառին, 20րդը իշխանութեան դլուխն ըլլալէն ի վեր : Ամանք կը սպա – սէին որ բան մը ըսէ, որովհետեւ չատ կրկնուած էր թէ բան մը պիտի չըսէ : « ԱՀԱԿ »ի ժողովները, Գաղտնի բանա – կի իրարանցումը եւ անոր դէմ ձեռք ա – նուած խիստ միջոցները կարծել կուտա – յին թէ ամէն ինչ վերջացած է արդէն : Տը Կոլի ճառը, ինչպէս յայտարարած էր նախապէս Թեհնուար արտակարգ նորու – թիւն մը չբերաւ :

« Այո՛, լարուած օրեր կ'ապրինք եւ ճամբան միշտ դիւրին չէ : Ասոր պատաս – խանատու են այն խռովութիւնները, ո – րոնք յառաջ եկած են մարդոց կողմէ դորս պէտք է պատժել » :

Եւ նախագահը կը չարունակէ չեչտելով թէ յիմար բան է որ ամպերով չրջապատ – ուինք երբ մեծ իրագործումներու առջեւ կը գտնուինք.— « Վերցնենք մեր դլուխը տեսնելու համար : Եւ յանկարծ, միջա – դէպերը որքան ալ անճոռնի ըլլան, համե – մատական նչանակութիւն մը կը ստանան եւ միջակութիւնները կ'ըլլան այն ինչ որ են : Այսօր, կրկին կ'ուզեմ ցոյց տալ երկրին թէ ո՞ւր ենք եւ ո՞ւր կ'երթանք : Ֆրանսա, իր կեանքի ընթացքին, չրջան – ներ անցուցած է ուր ընդհանուր յեղաշր – ջումը երբէ կը պահանջէր վերանորո – գում եթէ չէր ուզեր մեռնիլ : Այսպէս էր պարագան, օրինակ, երբ Ֆէ. դարուն սկիզբը մեր միապետութիւնը յաջողեցաւ վերջ տալ աւատապետութեան որովհե – տեւ ներքին եւ արտաքին պայմանները կը պահանջէին կեդրոնացած պետութիւն եւ ազգային միասնականութիւն : Այդպէս էր երբ յեղափոխութիւնը հաստատեց, ներ – սը՝ ազատութիւն եւ հաւասարութիւն, դուրսը՝ միջամտութիւն, որովհետեւ ժո – ղովրդավարութիւնը, մրցակցութիւնը եւ նոր հաւատքը կը համապատասխանէր սկսող չրջանին քաղաքական, տնտեսա – կան եւ ընկերային բնոյթին : Շատ հաւա – նաբար նոյն պարագան է այսօր, որով – հետեւ դարաչրջանը ուր կը գտնուինք եւ դոր կը մատնանչեն պիտական եւ թեքնիք յառաջդիմութեան արագացումը, ընկե – րային բարձրացումի պահանջը, նոր պե – տութիւններու երեւումը, կայսրութեանց դաղափարական մրցակցութիւնը, կը պարտադրէ մեզի, ներքնապէս եւ ուրիչ – ներու հետ մեր յարաբերութեանց մէջ հսկայ վերանորոգում մը : Հարցը այն է որ կատարենք առանց Ֆրանսան Ֆրանսա ըլլալէ դադրելու :

Այս յառաջաբանէն ետք, տը Կոլ չիչեց կրկին ծագած խռովութիւնները եւ անոնց պատասխանատուները որոնք «արժանի չեն Ֆրանսացիի կոչումին» : Նաւը ցնցե – լով, ըսաւ տը Կոլ, ասոնք (իմա՛ խոո – վարարները) կրնան անհանդստութիւն պատճառել անոնց որոնք լաւ կեցած են բայց երբ ղեկը լաւ բռնուած է, ճամ – բորդները վստահութիւն ունին եւ իրենց տեղը կը մնան, այն առեն վտանդ չկայ որ նաւը ընկղմի : Տը Կոլ ունի այդ վըս – տահութիւնը : «Ոչ ոք, աչխարհի վրայ, բացի քանի մը կոյրերէ կ'անդիտանայ արդարեւ Ֆրանսայի մեծ ղարդացումը» : Տը Կոլ կը չեշտէ նաեւ թէ երբեք Ֆրան – սայի մէջ այսքան արտադրուած է, այս – քան չինուած է, այսքան դաստիարակու – թիւն տրուած է, երբեք ապրուստի մա – կարդակը այսօրուան մակարդակին հա – ւասար է : Երբեք որեւէ տեղ այսքան քիչ անպործ եղած է եւ երբեք Ֆրանսայի ղը – րամը եւ վարկը, աւելի ղօրաւոր եղած են, այնքան որ փոխանակ փոխ դրամ առ – նելու, այսօր Ֆրանսան փոխ դրամ կու տայ ամէնէն հարուստներուն : Անչուչտ կան տակաւին թերիներ : Ընելիք ալ կայ տակաւին : Բայց ինչո՞ւ յուսահատիլ, եւ ընել Շէյքսփիրի ոգեկոչած ձկնորսին պէս որ մարգարիտ մը գտած է եւ զայն այդքան դեղեցիկ գտնելով, վախէն կրկին ծովը նետած է :

Տը Կոլ կ'անդրադառնայ Ազգային Պաչտպանութեան եւ այս առթիւ կը յայ – տարարէ թէ տարին չվերջացած բանակին մեծ մասը Եւրոպա պիտի ըլլայ, վերա – կազմութեան մէջ : Ճառին ամէնէն յատ – կանչական յայտարարութիւնը կը նկատ – ուի, որովհետեւ նման բան մը ըսելէ թէ Ալժերիան այլեւս այդ բանակին պէտք պիտի չունենայ, ուրեմն խաղաղութիւնը հաստատուած պիտի ըլլայ :

Տը Կոլ կ'անդրադառնայ նաեւ Պերլինի եւ Գերմանիոյ հարցին : Այն կարծիքն ու – նի թէ դէմ ըլլալով բանակցելու Խորհ. Միութեան հետ ցորչափ այս վերջինը սպառնալիքի տակ կ'ուզէ խորհրդակցիլ, Ֆրանսա արդելք հանդիսացած է որ իր դաչնակիցները եւ ինք ազեատալի նահան – ջի մը կամ ողբերգական խղումի մը առ – ջեւ գտնուին :

Միացեալ Եւրոպայի մը համար պէտք է դործակցիլ : Ֆրանսա պահանջեց որ Հա – սարակաց Շուկան ըլլայ նաեւ երկրագոր – ծական դեռնի վրայ :

Եւ վերջապէս տը Կոլ կուդայ Ալժերիոյ հարցին, որուն լաւագոյն ելքը, որ միակը չէ անչուչտ, չատ չուտ է : Հարկ է սա – կայն ապահովութիւններ ստանալ մէկ միլիոն Եւրոպացիներուն համար : «Սա – կայն կը հասնինք մեր հեռանկարին : Մե – ղի համար, ամէնէն կարճ ժամանակին մէջ պէտք է իրագործենք խաղաղութիւնը եւ օդնենք Ալժերիոյ որ իր ձեռքը առնէ իր ճակատագիրը» : Ինքնորոչման ար – դիւնքը կասկած չի վերցներ : Անկէ պիտի ծնի անկախ եւ ինքնիչխան պետութիւն մը : Պէտք է նաեւ Ֆրանսայի եւ նոր Ալ – ժերիոյ միջեւ ստեղծել կազմակերպուած դործակցութիւն, ինչ որ կը նչանակէ թէ Ֆրանսա պէտք է ստանձնէ ծախքերը եւ բեռը, որոնք չատ են : Բայց պէտք է նա – եւ որ երաչխաւորուին Ֆրանսայի չահե – րը, մանաւանդ Սահարա եւ երաչխաւոր – ուի նաեւ եւրոպական ծագում ունեցող փոքրամասնութեան որ մասնակցի ալժե – րական դործունէութեան : Եւ տը Կոլ կը յայտնէ նաեւ թէ մօտեցած է ժամանակը երբ Ֆրանսա պիտի հրապարակէ ինչ որ ինք կ'առաջարկէ եւ կը չնորհէ : Այս ձե – ւով, իր ժողովուրդը, ալժերացի բնակ – չութիւնները եւ աչխարհի բոլոր երկիր – ները պիտի կարենան տեսնել թէ Ֆրանսա որքան ազնիւ, իրատես, եւ չինարար է այն մտադրութեան մէջ, զոր ունի ալժե – րական Ալժերիոյ հանդէպ :

Տը Կոլ իր ճառին վերջաւորութեան մէջ յայտնեց նաեւ թէ երբ ժամանակը դայ պիտի դիմէ Ազգին, իր կարծիքն առնելու համար :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈԼՈԹՈՎ ձգած է հիւանդանոցը, եւ տուն վերադարձած, ըստ վերջին լուրե – րուն :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ ճանչցած ըլլալով « Ա – ՀԱԿ»ը Ֆրանսա որոշեց դիւանագիտական յարաբերութիւնները դեսպանական աս – տիճանէն ներկայացուցչական աստիճանի իջեցնել :

ԳԱՇԻՐԻի դատավարութիւնը Շաբաթ օրուան յետադնդուեցաւ դատաւորներէն մէկուն հիւանդութեան պատճառաւ :

ԻՏԱԼԻՈՑ նախագահը հիւանդացած ըլ – լալով դադրեցուց խորհրդակցութիւննե – րը նոր դահլիճի մը (կեդրոն–ձախ) կազ – մութեան համար :

ՀՌՈՄԻ համայնավար պաչտօնաթեր – թը՝ Ունիթա կը գրէ թէ վերջերս մոս – փորձ մը եղած է Մրուչչեւի դէմ :

ՔՈՒՊՈՒՅԻ Ազգ. ժողովին առջեւ Ֆիտէլ Քասթրօ յայտարարեց թէ լատին – ամե – րիկեան յեղափոխութիւնը անխուսափելի է : Իր ճառին գլխաւոր կէտերն են Ա.) Դի – րամատիրութիւնը խոչընդոտ մըն է մարդկութեան յառաջդիմութեան : Բ) Եանքի աչխարհակալութիւնը կը պատ – բաստուի դաղթատիրական պատերազմ մղելու Լատին Ամերիկայի մէջ : Գ) Մ. Նահանգներու պատճառաւ երկրին տնտե – սական և ընկերային վիճակը չատ դէշ է : Դ) Աղդի աչխարհին մէջ ուժ մը չկայ որ ի վիճակի ըլլայ ժողովուրդներու ազա – տագրումին արդելք հանդիսանալու : Ե) Այս պայքարին մէջ, նախաձեռնութիւնը դիւղացիներուն կը պատկանի : Զ) Կարելի է միացնել դիւղացիները, բանուորները, մտաւորականները եւ փոքր քաղքենինե – րը, յեղափոխութեան համար, բայց մի – այն բանուորական դասը ի վիճակի է դե – կավար դեր մը խաղալու : Քաստրօ հե – ռացած է սա նչանաբանը պոռալով՝ « Հայ – րենիք կամ Մահ » :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻԱ. Նոր որոչումներ տը – ւաւ դիւրացնելու համար դբօսաչրջիկնե – րու մուտքը : Կարգ մը երկիրներու հպա – տակները կրնան իրենց վիզան ստանալ սահմանապլուխը :

ՅՈՐԴԱՆԱՆի «Բարձր Սենեակը» որո – չեց Ֆրանսան մչակութային եւ տնտեսա – կան պօյքոթի ենթարկել : Արտօնեց նոյն – իսկ իր Արտաքին Նախարարին որ այս հարցը յարուցանէ Արաբ Լիկային քա – ղաքական յանձնախումբին առջեւ :

ԼԻԲԱՆԱՆ ընդունեցաւ սուրիական չա – հերը ներկայացնել Ֆրանսայի մէջ, ցարդ Հնդկաստան էր որ Արաբ Մ. Հանրապե – տութիւնը կը ներկայացնէր Ֆրանսայի մէջ, Սուրիոյ անջատումէն առաջ : Հնդ – կաստան այլեւս միայն եգիպտացիներով պիտի գբաղի :

ԱԼՏՕ ՄՈՒՕ Իտալիոյ քրիստոնեայ – դեմոկրատներու քաղաքական քարտու – ղար վերընտրուեցաւ :

ԴԱՆԻԱ. չատ մտահոգ է որ մինչեւ իր անդամակցութեան իրագործումը, Հասա – րակաց Շուկայի անդամները գնում չը – նեն իրմէ եւ մեծ վնասներ կրէ արտած – ման դեռնի վրայ : Դիմում ըրաւ որ բա – նակցութեանց ընթացքին նպաստաւոր պայմաններ ստեղծուին իրեն համար :

ՔԵՔՈՆԼԻՆի կուսակցութիւնը յաղթա – կան դուրս ելաւ ընտրութիւններէն :

ԽՐՈՒՇՉԵՒի հեռագիր մը ղրկեց Քաս – թրոյի որուն մէջ կը չեշտէ թէ Քուպա պէտք չէ ինքզինքը կղզիացած դդայ, ըն – կերվարական պլոքը կողքին է :

ԻԶՎԵՍՏԻԱՑԻ խմբագրապետը՝ Աճու – պէյ որ վերջերս Ուչինկքըն էր, պրպտել դնաց :

ՔՈՆԿՈՑԻ վարչապետը՝ Սիրիլ Ատուլա Քենըտիի հետ ճաչեց առջի օր, ապա Նիւ Եորք դնաց ուր պիտի տեսնուի Զո – րինի հետ (ՄԱԿի խորհրդային պատուի – րակութեան պետը) :

ՄԵՀՐԱԲ

ԽՄԲ.— Վաստակաւոր երաժշտագէտ Յարութիւն Մեհրաբ մեռած է Նիւ Եորքի մէջ, անցեալ Նոյեմբերին: Մեր գաղութիւն մէջ շատ քիչերուն է ծանօթ այս արուեստագէտը: Ներկայացնելու համար զինք՝ կ'առնենք Հայրենիքի խմբագրականը.—

Անցեալ Նոյեմբեր վեցին, Նիւ Եորքի մէջ, հողին յանձնուեցաւ ամերիկահայ գաղութին շատ ծանօթ անուն մը, Յարութիւն Մեհրաբ:

Իր մահն ու յուղարկաւորութիւնը կրնանք ըսել թէ մեծ արձագանգ չգտան, հակառակ անոր որ ժողովրդական դէմք մըն էր ան եւ ծանօթ՝ հին ու նոր սերունդի պատկանող բոլոր խաւերուն:

Տարիքն առած էր, քանի մը անգամ հիւանդացած եւ տկար աչքերով: Կը թուի թէ հասարակութիւնը արդէն իսկ հաշտուած էր անոր մահուան տխուր գաղափարին հետ:

Իր վախճանը սակայն, համապատասխան էր իր խառնուածքին ու կեանքին: Համեստ ու լուռ մարդ մըն էր Մեհրաբ եւ, հակառակ իր երգերուն ու երգչախումբերուն ստեղծած հռչակին, կը մընար ան միշտ մեկուսի, կեանքի եզերքին, լուսանցքին վրայ: Ամէն տեղ էր, գեղարուեստական համերգներու եւ հաւաքոյթներու մէջ, նոյնիսկ ժողովրդական տօնախմբութիւններու մէջ, սակայն հազիւ նշմարելի էր իր ներկայութիւնը:

Շատ էին զինք ճանչցողները, բայց հասկցողները քիչ:

Այսինքն, ճշմարիտ արուեստագէտ մըն էր:

Երաժշտագէտ մըն էր, ծանօթ հայ երաժշտութեան պատմութեան, երգահաններու կեանքին ու գործին. ծանօթ նաեւ, միջազգային երաժշտութեան: Սակայն, անոնցմէ չէր, որոնք օտար ծովերու մէջ նետուէին, ալիքներու դէմ պայքարելու եւ բարձրանալու համար: Կը սիրէր հայ ժողովուրդը, հայ կեանքը եւ հայ երգը եւ իր ամբողջ տաղանդը նուիրած էր Հայութեան: Արուեստագէտ մըն էր եւ գաղափարապաշտ մէկը եւ այդ պատճառով ալ ոչ միայն կը գոհանար երգի ու երաժշտութեան արուեստով, այլեւ հայ ժողովուրդի կեանքով ու անոր ճակատագրով:

Երիտասարդ տարիքին, աշխատած էր Կովկասի մէջ, երգահանդէսներ սարքելով: Անցած էր Պոլիս, ուր նոյնպէս ծանօթ էր գեղարուեստական շրջանակներուն մէջ: Ատեն մը երաժշտութեան ուսուցչութեան կոչուած էր Պոլսոյ կարեւոր դպրոցներուն մէջ, հայ երգը սիրելի դարձնելով նորահաս սերունդին եւ գընահատուելով միշտ բոլորին կողմէ: Ծանօթ էր Եկմալեանի, Կարա Մուրզայի եւ Կոմիտասի, թերեւս գործակցած անոնց հետ ալ: Արուեստագէտ ու պարկեշտ մարդ, միշտ գնահատութեան ու յարգանքի խօսք ունէր անոնց հանդէպ, մասնաւորաբար Կոմիտասի, որ հայ ժողովրդական երգը գեղեցկացուցած ու արուեստի բարձրացուցած էր:

Մեհրաբի գործունէութիւնը, ինչպէս լաւ կը յիշէ Ամերիկահայութիւնը, ծաւալ ստացաւ, կրնանք ըսել ծաղկեցաւ Մ. Նահանդներուն մէջ, երբ ան 1922 – 23էն ետք, եկաւ հոս, եւ նուիրուեցաւ հայ երգի տարածման ու ժողովրդականացման, իր անշահաբեր ասպարէզին:

Երգչախումբեր կազմեց, Նիւ Եորք, Պոսթըն, Տիթրոյթ եւ այլ բազմաթիւ քաղաքներու մէջ, մինչեւ Քալիֆորնիա, եւ համերգներ տուաւ, ժողովրդական մեծ խանդավառութիւն ստեղծելով, ամէնուրեք:

Զեն մոռցուիր իր ոչ միայն ազգային շրջանակներու մէջ ունեցած յաջողութիւնները, այլեւ իր յաղթանակները՝ միջազգային մրցակցութիւններու ընթացքին, ինչպէս Շիքակոյի մէջ: Ան դիտցած է հայ երգին հետ ներդաշնակել յաճախ հայ պարը, իր շուրջ հաւաքելով հայ երգով ու պարով հետաքրքրուող երիտասարդները, երկու սեռէն ալ:

Քիչեր կան, որոնք այսքան խորութեամբ թափանցած են հայ երգի գեղեցկութեան ու ժողովրդական տաք եւ յուզական շեշտին: Այդ պատճառով ալ, քիչերէն եղաւ ան, որ զուտ հայեցի երգեր յօրինեց, իբրեւ Հայ ու արուեստագէտ: Իր «Գնչուի երգը» եւ ուրիշներ կը վկայեն իր մէջ հայ արուեստագէտի ներկայութիւնը, երաժշտական արուեստի նըրբութիւնն ու ճաշակը: Այս կերպով, ուրեմն, Մեհրաբ, ոչ միայն հայ երգի տարածող մը եղած է, այլեւ ստեղծագործող արուեստագէտ մը, որ կը բարձրացնէ իր անձին ու կատարած դերին արժէքը: Այս դետնին վրայ, կարելի չէ մոռնալ հայ մանուկներու յատուկ երգերու յօրինումը, որուն կարեւորութիւնը կը շեշտէր միշտ, դեռ վերջին տարիները, ազգապահպանումի մեր պայքարին մէջ:

Կրկնակի ցաւալի կը դառնայ իր կորուստը, որովհետեւ միայն երգահան մը եւ երաժշտագէտ մը չէ որ ընդմիշտ կը հեռանայ մեզմէ, այլ նաեւ զարգացած գրող մը: Սկսելով Պոլսահայ գաղափարական թերթերէն մինչեւ Ամերիկա, գըրեց ան երաժշտութեան եւ երաժշտագէտներու մասին: Մեր աշխատակիցն էր եւ պարբերաբար, իր հմտալից յօդուածներով, կը հետաքրքրէր մեզ երաժշտական աշխարհով ու արժէքաւոր երաժիշտներով: Առաքինութիւն մըն է տարբեր դէմքի մը ներկայացումը, ճշգրտութեամբ ու համակրանքով, ինչպէս Մեհրաբ ներկայացուցած էր Ասլանոֆը՝ որ մահացաւ Տիթրոյթի մէջ:

Ինչպէս կը տեսնենք, Մեհրաբ լայն հորիզոնով մէկն էր, խառնուածքով հետաքրքրական ու հարուստ, թէեւ աղքատ կը մեռնի, շատ աղքատ: Տաւղահար իր արուեստագէտ կնոջ հետ, որ այժմ մինակ կը մնայ, երկար տասնամեակներ նուիրուեցաւ հայ կեանքին ու երաժշտութեան, միշտ տագնապի մատնուած, սակայն միշտ լուռ ու անտրտունջ:

Կը թուի թէ կը քալէ դեռ Նիւ Եորքի բազմաժխոր ամբոխին մէջէն, միշտ տարուած իր արուեստով. իր ապագայ ծրագիրներով՝ յօգուտ իր ժողովուրդին, մանաւանդ նորահաս սերունդին: Պարտուած էր կեանքի պայքարին մէջ, սակայն կը մնար անյողդողդ արուեստի աշխարհի մէջ: Կը պահէր իր հաւատարմութիւնը հայ ժողովուրդին ու իր երգին հանդէպ: Գիտէր ոգեւորուիլ ուրիշ հայ երաժիշտներու յաջողութիւններով եւ կ'ուրախանար անոնցմով: Երազ մը ունէր իր սրտին մէջ, հայ երգին սահմանուած հրաշքին երազը, զոր կը պահէր իր մէջ, երբ առանձին էր եւ որուն հաղորդակից կ'ընէր ուրիշները, երբ անոնցմով կը շրջապատուէր:

Ինչպէս չանդրադառնալ, նման կորուստներու առջեւ, հայ արուեստագէտին պարտադրուած ճակատագրին: Ինչպէս չհարցնել դառնութեամբ, թէ ինչու Մեհրաբ, այս լուռ, խոնարհ ու աղնիւ մարդը, աւելի տանելի, աւելի մարդկային եւ արուեստագէտի արժանավայել կեանք մը չունեցաւ:

Հայ ժողովուրդը կը ցաւի իր տաղանդաւոր զաւակներուն կորուստին համար: Կը ցաւի մանաւանդ երբ անոնք իրենց շնորհները ծառայութեան կը բերեն իրեն, ժողովուրդին, սակայն շատ քիչ անգամ կ'անդրադառնայ թէ ինչ ծանր պայմաններու մէջ կը գտնուին անոնք, երբ ողջ են:

Մեհրաբ, առանց աղմուկի եւ կրնանք ըսել, առանց տրտունջի, կը հեռանայ այս աշխարհէն, պանծացնելով իր ժողովուրդը:

Պանծալի մնայ իր յիշատակը:

(Խմբագրական ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ)

ՏԱՐՈՒՔԱՆ

Միջին Արեւելքի, ի մասնաւորի Միջագետքի (Իրաք, Պարսկաստան, Թրքահայաստան) կարգ մը քաղաքները, Տիգրանակերտի, Խարբերթի, Ուրֆայի, Հալէպի (Սուրիա) բնակիչները յատկանշական վէրք մը կ'ունենան իրենց մարմնոյն եւ դէմքին վրայ: Աշխարհի հինգ ցամաքամասերու ժողովուրդներուն համար անծանօթ՝ այս վէրքին սպիացումի տեւողութեան շրջանը մօտաւորապէս տարի մը պէտք է հաշուել: Այս պատճառաւ կը կոչուի տարուքան (տարեկան):

Տիգրանակերտցիները կ'անուանեն տարուքան, Խարբերդցիները տարուկ, Ուրֆացիները աւուր, Թուրքերը եէլ ջիպանի, Պարսիկները սալլաք:

Այս վէրքը իր աղեկնալու, դարմանուելու շրջանին, հազիւ կոճկուած, անըզդուշութեամբ կատարուած ձախորդ շարժումի մը հետեւանքով — որ կը պատահի քանի մը անգամ տարուան մէջ, մատի կամ եղունդի հպումի մը պատճառաւ, իր կոշկոռ կապած կեղեւը կը կորսնցնէ, կափարիչը կորիզէն կը փրթի կ'իյնայ, վէրքը կը գրգռուի, բորբոքելով աւելի կը խորանայ, կը մեծնայ ու կը տարածուի:

Երբեմն երկու – երեք վէրքեր քով քովի կը բուսնին, երբեմն ալ իրարու կը միանան, կը տարածուին, ու կը խոշորնան, սպիանալէ ետք, նշխարի մը մեծութեամբ տգեղ արատի մը հետքը կը ձգէ դէմքին վրայ: Անհաճոյ վիճակ մը կը ստեղծուի — գեղեցկագիտական տեսակէտով— ի մասնաւորի իգական սեռին համար: Յաճախ ենթակային քիթը եւ աչքերը կ'այլանդակէ, դէմքը կ'այլափոխէ կը տգեղցնէ: Շատեր որ գաղափար չունին այս վէրքի մասին, նշմարելով սպիացած այս վէրքի արատները անձի մը դէմքին վրայ, կ'ենթադրեն թէ, վիրաբուժական գործողութեան մը հետքերն են, կամ այրուածքի մը նշանները:

Ինչպէս վերը յիշեցինք, Պարսկաստանի, Իրաքի եւ այլ վայրերու մէջ գոյութիւն ունի այս վէրքը բայց, սահմանակից Հայաստանի, Վանի եւ այլ երկիրներու մէջ գոյութիւն չունի, իսկ Տիգրանակերտ որ, հազարաւոր մղոն հեռու է Պարսկաստանէն կամ Իրաքէն, հոն գոյութիւն ունի: Հալէպ գոյութիւն ունի, իսկ սահմանակից Պէյրութ, եւ Կիլիկիոյ շրջանին մէջ գոյութիւն չունի:

Ոմանք ջուրերու անմաքրութեան, ուրիշներ հողին, կլիմային կը վերագրեն: Իսկ ոմանք ալ կ'ըսեն — միջատ մըն է որ, կը կճէ, առանց զգացնել տալու: Առարկողներ ալ կան որ, կ'ըսեն — այդ միջատը չի՞ կրնար ուրիշ շրջաններ ալ ճամբորդել, կը պատասխանեն — ուրիշ կլիմայի տակ չի կրնար ապրիլ կը մեռնի:

Օտարական մը եթէ առնուազն մէկ տարի բնակութիւն հաստատէ այս վերոյիշեալ վայրերուն մէջ, անպայման (շատ քիչ բացառութեամբ) կ'ունենայ այս եզակի վէրքը, մարդիկ իրենց կեանքի ընթացքին միայն մէկ անգամ կ'ունենան այս վէրքը, տեսակ մը պատուաստ՝ եթէ կ'ուզէք:

Գաղթականութենէն ետք՝ Հալէպի մէջ, վէրքին բերանի կոճակը, ոսպի մը մեծութիւնը որ ունենար, կը վառէին ասիտով մը: Վէրքը կը սպիանար առանց հետք մը ձգելու: Իսկ ներկայիս ըստ իրազեկներու սրսկումով կ'անհետացնեն: Փոխանցիկ չէ, մանրէ չէ, միջատի վարկածը տակաւին ճշդուած չէ:

×

Քանի մը ճշդումներ — Ս. Կիրակոս Մայր Եկեղեցիի շինութիւնը աւարտած է 1883ին Թրքահայաստանի մէջ շինուած երկրորդ մեծ եկեղեցին էր.— Ըստ իրազեկներու միւսը Զմիւռնիոյ եկեղեցին էր — ուր երեք հազարէն աւելի հաւատացեալներ կը պարփակէր: Ունէր եօթը խորաններ, հինգը վարը շինուած, Գրիգոր Լուսաւորիչ, Ս. Կիրակոս, եւ Մայր Զուզիտայ, Ս. Աստուածածին աւագ խորանը, Յովհաննէս Մկրտիչ, Ստեփանոս նախավկայ: Երկու վերը շինուած եւ փոքրը, աջ կողմը Պօղոս – Պետրոս, եւ ձախ կողմը հրեշտակապետաց: Այս սուրբերուն յիշատակութեան օրը մասնաւորաբար պատարագ կը մատուցուէր իւրաքանչիւրին անուան նուիրուած խորանին վրայ:

Հին զանգակատունը կայծակնահար եղաւ 1913ի աւագ շաբաթ օրը եկեղեցական արարողութեանց ընթացքին, քանի մը ածխացած քարեր մեր բակին մէջ ինկան: Վեց ամիս ետքը նորը շինեցին աւելի գեղեցիկ եւ բարձր՝ կոթական ոճով խառն, որուն ճարտարապետն էր Նանար (հիւսն, ատաղձագործ), Դաւիթ Խզբրճեան.— ինքնաշխատութեամբ մէջտեղ եկած — իրազեկներ կը հաստատեն թէ Միջին Արեւելքի ամենաբարձր եւ գեղեցիկ զանգակատունն էր, բոլոր մինարէներէն ալ բարձր: Զանգակին ձայնը երկու ժամ հեռաւորութեամբ կը լսուէր: Զորրորդ յարկին վրայ երկու մեթր տրամագիծ մեծութեամբ ամէն կողմէ տեսանելի ժամացոյցին տեղը կանխաւ պատրաստուած էր: Զուիցերիա ապսպրուած ժամացոյցը չհասած պատերազմ յայտա-

ԱՄԲԱՍՏԱՆԵԱԼ ՍԹԱԼԻՆ, ՈՏՔԻ՝

Նոյն նախազգուշական միջոցները ձեռք կ'առնուէին երբ Սթալին արձակուրդի երթար Սոչի՝ Սեւ Ծովու ափին: Երկու կառախումբեր ճամբայ կը հանուէին. երկուքն ալ՝ բերնէ բերան լեցուած էնքավէտէի մարդոցմով. չորս գաղտնի ոստիկաններ կը հսկէին շարժավարին վրայ, որ իր հերթին էնքավէտէի մաս կը կազմէր, բայց օրէնքը այնպէս կը պահանջէր, որ իւրաքանչիւր ոստիկան լրտեսուի ուրիշի մը կողմէ: Յամենայն դէպս, ոչ ոք կը գիտնար, թէ երկու կառախումբերէն ո՞ր մէկուն մէջ կը գտնուի Սթալին:

Դիւրաւ կարելի է հասկնալ, թէ Սթալին ինչո՞ւ չէր ուզեր Խ. Միութենէն դուրս ելլել: Ճիշդ է, Թեհրան եւ Փոցտամ գնաց Զըրչիլի, Ռուզվէլթի եւ Թրումընի հետ տեսնուելու համար. բայց երկու պարագային ալ խորհրդային բանակները (անշուշտ մէջն ըլլալով նաեւ էնքավէտէի մասնաւոր զօրաբաժինները) որ նախապէս գրաւած էին Գերմանիան ու Իրանը, վախկոտ բռնապետին ապահովութեան երաշխաւոր էին:

Ամէն մարդէ կը կասկածէր՝ առանց բացառութեան: Իր ամէնէն հին բարեկամները՝ (եթէ այս բառը իմաստ մը ունէր իրեն համար) Վորոշիլով եւ Մոլոթով իսկ պէտք է խուզարկուէին Սթալինի քով մտնելէ առաջ: Զինք խնամող բժիշկներէն մասնաւոր կերպով կը կասկածէր. ու տեսանք, որ ինչպէս երկու անգամ ընդհանուր մաքրագործում կազմակերպեց Կրեմլինի բժիշկներու շրջանակէն ներս:

Հաւատալ, որ տարիներէ ի վեր զինք խնամող բժիշկները, (որոնց ըսածները կը հաստատուին ուրիշ հաւատարիմ բժիշկներու կողմէ) կրնան կամ կը խորհին զինք թունաւորել, շատ լաւ գիտնալով հանդերձ, որ այդ՝ անկարելի է, քանի որ տրուած դեղերը կը պատրաստուին Կրեմլինի դեղարանին մէջ, որ իր հերթին ոստիկանութեան հսկողութեան տակ կը գտնուի: Սթալին կը հաւատար այս բոլորին. բաց աչքերով՝ մղձաւանջներու աշխարհի մը մէջ կ'ապրէր:

Մղձաւանջները կը խանգարէին նաեւ իր քունը. դէշ կը քնանար, անքնութենէ կը տառապէր. հայհոյանք միայն ունէր բժիշկներուն հասցէին, որոնք չէին յաջողիր խաղաղ քուն մը պարգեւել իրեն: Անքուն գիշերներուն եւ մղձաւանջներով բնակուած կարճատեւ քունին ընթացքին է, որ Սթալին կ'որոճար վրէժխնդրութեան կամ մաքրագործումներու իր յիմարական ծրագիրները:

Կրեմլինի երբեմնի բժիշկներէն մին, Տոքթ. Պլետնեւ, 1935ին արդէն համոզուած էր, (ըստ իր անմիջական օգնականուհիին յայտարարութեան), թէ Սթալին փարանոյամ է:

Արդ, փարանոյան մտային, հիւանդութիւն մըն է, որ հետեւեալ ձեւով կ'արտայայտուի, «Ինքզինք ամէն մարդէ վեր եւ մեծ տեսնել համոզուած ըլլալ, թէ ամէն ոք զինք մեռցնել կ'ուզէ. որեւէ գաղափարէ կամ մտքէ հալածուիլ. չափազանցեալ եսասիրութիւն. իշխելու հրամայական պահանջ. ծայրայեղ հպարտութիւն եւ կասկածամտութիւն. տրամաբանութեան կարողութեանց խախտում. հիւանդագին ստախօսութիւն, բարոյական սկզբունքներու բացարձակ անդիտութիւն, ու ասոր հետեւանքով՝ ոճրապարտ արարքներու կատարում»:

Սթալին այս բոլորը ունէր իր նկարագրին մէջ. աւելցնենք նաեւ արեան ծարաւի ըլլալը, դիմացինին տառապանքէն զգացած դժոխային հաճոյքը:

Ընկալուչ մասնաւոր գործիքներու շնորհիւ, իր գրասենեակէն մասնակից կ'ըլլար էնքավէտէի նկուղներուն մէջ կատարուած հարցաքննութեանց եւ չարչարանքներուն:

(33 Շար.)

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՂԳՈՏԱՀԱՐ ԳԵՂՈՒՀՈՒ

ԳԼՈՒԽ ՅԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՐԻՒՐԱՆՑ ՏՈՒՆԻՆ

ՀԱՏՈՐ ԱՐՇԱԿԵԱՆ

— Ես տեսայ որ վիրաւոր էիր, ուստի ոտքդ կապեցի, որպէսզի արիւնդ չհոսի, բայց ես չգիտեմ թէ դուն ո՞վ ես եւ ինչպէս կարող եղար հասնիլ այս անմարդաբնակ տեղերը։

— Ես հայ եմ ... պարոյ ...

— Ի՞նչ պարոյ ...

— Ես պիտի ... պարոյ Սեւակ ...

— Ուրեմն դուն հայ զինուոր մըն ես։

— Այո՛, հայ զինուոր մըն եմ։

— Ինչո՞ւ համար կռուեցար թուրքերուն դէմ։

— Ես չեմ գիտեր, ինչո՞ւ համար կռուեցայ։ Ես միայն գիտեմ որ հայ եմ, եւ հայ մարդուն պարտականութիւնն է կռուիլ թշնամիին դէմ։ Ես ալ կռուեցայ, ինչպէս ուրիշ հարիւրաւոր հայեր կռուեցան, ինչպէս ուրիշ հարիւրաւոր հայեր պիտի կռուին, մինչեւ որ ազատ ու անկախ հայրենիք մը ունենանք։

— Ուրեմն դուն կռուեցար հայրենիքի մը համար, որ դեռ չունիս։

— Ես չեմ գիտեր, ունիմ թէ չունիմ հայրենիք, բայց գիտեմ որ ունենալու եմ։ Ես կռուեցայ, որովհետեւ ամէն հայ կռուեցաւ, ամէն հայ կռուեցաւ, որովհետեւ ամէն հայ գիտէ թէ ինչո՞ւ համար կռուիլ։ Ես կռուեցայ, որովհետեւ ամէն հայ գիտէ թէ ինչո՞ւ համար կռուիլ։

— Ուրեմն դուն հաւատացեալ մըն ես։

— Ես հաւատացեալ մըն եմ։

— Ինչպէ՞ս հասկնալ կուտաս դուն քու հաւատքդ։

— Ես չեմ գիտեր թէ ինչպէ՞ս հասկնալ կուտամ զայն։ Ես միայն գիտեմ որ հաւատացեալ մըն եմ։ Ես գիտեմ որ հայ մարդ մը պէտք է հաւատայ, ինչպէս որ ես հաւատացեալ մըն եմ։ Ես գիտեմ որ հայ մարդ մը պէտք է ունենայ հաւատք, ինչպէս որ ես ունիմ հաւատք։ Ես գիտեմ որ հայ մարդ մը պէտք է ունենայ հաւատք, որովհետեւ ես հաւատացեալ մըն եմ։

— Ուրեմն դուն կռուեցար հաւատքի մը համար, որ դեռ չունիս։

— Ես չեմ գիտեր, ունիմ թէ չունիմ հաւատք, բայց գիտեմ որ պէտք է ունենամ զայն, ինչպէս որ ես ունիմ զայն։ Ես գիտեմ որ հայ մարդ մը պէտք է ունենայ հաւատք, որովհետեւ ես հաւատացեալ մըն եմ։ Ես գիտեմ որ հայ մարդ մը պէտք է ունենայ հաւատք, որովհետեւ ես հաւատացեալ մըն եմ։

— Ուրեմն դուն հաւատացեալ մըն ես հաւատքի մը

Վիէն.— Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէն խոր ցաւով կը ծանուցանէ իր ընկերներէն՝

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆԻ

մահը որ տեղի ունեցաւ կիրակի օր, Փետրուար 4:

Յուղարկաւորութիւնը այսօր՝ Շաբաթ, ժամը 14ին:

Այրի Տիկին Յասմիկ Գալուստեան եւ զաւակները, Օրիորդները Մարկրիթ եւ Թագուհի Գալուստեան, Պ. Վրէժ Գալուստեան, Այրի Տիկին Ա. Կէնճեան, Տէր եւ Տիկին Թ. Կէնճեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Ֆ. Ստամպոլեան, Մաքինաճեան ընտանիք եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Բ. Գըլըճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Անտոնեան, Տէր եւ Տիկին Անտոնեան եւ զաւակները սրտի անհուն ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն, հօր, փեսայի եւ աղգականին՝

ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆԻ

մահը Վիէնի մէջ:

Թաղման արարողութիւնը պիտի կատարուի այսօր Շաբաթ, (Փետր 7), ժամը 14ին:

Այրի Տիկին Արտաշ Մոնոյեան, Պ. Յովհաննէս Պօյաճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Պօյաճեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Սրբուհի Աճէմեան եւ զաւակները (Հալէպ), Այրի Տիկին Գրիգոր Պօյաճեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Բենիամին Պերնար (Պոլիս) ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ աղգականին՝

ԱՐՏԱՇ ՄՈՆՈՅԵԱՆԻ

մահը, որ տեղի ունեցաւ Փետր. 2ին, 69 տարեկանին:

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այս Հինգշաբթի, ժամը 15.45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

76 Ավընիւ Փաստէօր, Լի Լիլա:

Մահազդ չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ԵԹԷ 4000 ՀՈԳԻԷՆ ԱԻԵԼԻ ՎԱՅՐԻ ՄԸ ՄԷՋ: ՊԱՏԻԿ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ՈՒՆԻՔ ԵՒ ԼԱԻ ՏԵՂ ՄԸ՝ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ.

ՏԵՂԱԽՈՐԵՅՔ

Pressing Automatique

ՄԸ

եւրոպական առաջնակարգ մաքրելով: Մեծ եկամուտ: Ոչ մէկ աթոռ: Հաճելի աշխատանք: Վճարումի մեծ դիւրութիւններ: Մեր միջոցաւ բացատրութիւններ եւ լուսաբանութիւններ:

Տեղեկութեանց եւ Տըվիի համար դրել.—

Aïvazian

93, Rue Massena
LYON 6·

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Ռուբէն Գիւլխանդանեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր մօր՝

ՍԻՐԱՆՈՒՇ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին եւ հօր՝

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան 16րդ տարեդարձին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՑՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

13 Փետրուար, երեքշաբթի ժամը 4ին, Տեառնընդառաջի նախատօնակ եւ Աղաղաստան:

14 Փետրուար, Չորեքշաբթի, Տեառնընդառաջ: Տօն Քառասնօրեայ Գալստեան Քրիստոսի ի տաճարն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

17 Փետրուար, Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Սարգսի Զորավարին եւ որդւոյ Նորին Մարտիրոսի եւ Չորեքտասան զինուորացըն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

(Շար.)

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

—o—

ՄԱՅԻՍ 12ԻՆ
ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ

Տարօրինակ ժողովրդական երգերու ուսումնասիրութիւն:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ

կողմէ:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Գոհարավաճառի խանութի մը համար սկսնակ վաճառէզ մը, 16 – 18 տարեկան: Հեռաձայնել՝

VOL. 21-00

JACQUES TORANIAN

Agent Immobilier
Assureur Conseil.

Ձեզի պիտի ընդունի ամէն օր իր գրասենեակը

RIVE GAUCHE IMMOBILIER

42, *Bld. Arago — Tél.: POR. 03-94*

կամ ձեզի կ'այցելէ ժամադրութեամբ ՓԱՎԻՅՈՆՆԵՐՈՒ, ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ՇԷՆՔԵՐՈՒ (fo-փրոփրիէթ) ՀՈՂԵՐՈՒ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐՈՒ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ, ԱՌՈՒԾԱԽԻ ձեր բոլոր խնդիրներուն համար

Expertise Gratuite

Ձեր տրամադրութեան տակ է նաեւ բոլոր ապահովագրութեանց համար

Auto
Incendie
Dégâts des eaux
Vie

— PRIX ETUDIES —

Tous risques assurés

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Փարիզի Ս. Հարոնեան խումբի դասախօսութիւնը այսօր Զորեքշաբթի:

Նիւթ՝ Ռաֆֆի Ազգ Գրիգորեանի կողմէ, Մշակոյթի Տան մէջ, 17 Բիւ Պլէօ, ժամը 21ին:

×

Ահարոնեան խումբը ցաւակցութիւններ կը յայտնէ ընկերուհի Աննի Խանչէրեանի եւ ընտանիքին իրենց հօր մահուան առթիւ:

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս:

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ

Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր

ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

կիրակի՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝24

AMBASSADEURS

3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Attractions ԽԱՂԵՐ **Bar-Buffet**

ԳԵՂ.ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՑԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի խաւասար խումբի կողմէ:

Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

կը խօսի Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Միհէեան:

Պար.— Սօսի պարախումբը:

Նուագ.— Արմենիա նուագախումբը, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան:

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY

disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue

Bar Buffet Ambiance

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ
ՄԵԾ ՇՈՒԿՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԼՅԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20.30ին,
ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարանուանութեանց պետերը.—
Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՁՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—
Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՒԹ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Արմենիա երգչախումբը զոր կը դեկավարէ
ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շաւիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան:
Արտասանութիւն.—
ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կենդանի պատկեր եւ խմբական *Արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝*
Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւթէլեան, Պ. Պ. Յ. Արթինեան, Գ. Գոճապաշեան, Վ. Նազարեան, Ժ. Ռնեանեան եւ դպրոցականներ:
Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵԽԻԿԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՐՋԱՊ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ'ԱՐՍՓՕԹԻ

Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ

31. AVE. GEORGE V

ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈՒԱ ԲԱԺԻՆ

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով

U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16·) Tél.: TRO. 03-18

Մուտքի տոմս 7.50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն.Ֆ.

C. C. P. PARIS 8019-72

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 8 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9325 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5126

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԻՐ ՆՇԱՆԱԽՕՍՔԻՆ

Փետրուար 5ի ճառը եկաւ անդամ մը եւս հաստատելու, թէ Զօր. տը Կոլ հաւատարիմ կը մնայ այն նշանախօսքին, զոր հրապարակ նետեց, իշխանութեան գլուխ գալու օրէն սկսեալ, լուծելու համար ալժերական կնճիռը,— ինքնորոշման իրաւունք :

Այս նշանախօսքը յղացումն էր Միաց. Նահանգներու նախագահ Ուուտրօ Ուիլսընի, որ համաշխարհային առաջին պատերազմի վերջին օրերուն նշանաւոր էր դարձած իր 14 կէտերով :

Այդ կէտերէն ամէնէն ուշագրաւն էր ժողովուրդներու ինքնորոշման իրաւունքը :

Ուիլսընէն քառասուն տարի վերջ, Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահը իւրացուց այդ ժողովրդավարական, համամարդկային սկզբունքը եւ իրարու ետեւէ անկախութիւն շնորհեց Ափրիկէի Ֆրանսական գաղթավայրերու ամէն գոյնի եւ լեզուի ժողովուրդներուն :

Երբ Ֆրանսայի կառավարական ղեկը ձեռք առաւ 1958ի ամառը, արդէն գրեթէ չորս տարի անցեր էր Ալժերիոյ ապըստամբական շարժումէն ի վեր (1 Նոյ. 1954) :

Իրերայաջորդ կառավարութիւնները չէին կրցած վերջ տալ պատերազմական վիճակին եւ գտնել երկուստեք ընդունելի լուծում մը :

Նոյնիսկ ընկերվարական Կի Մոլէ, հակառակ իր բարի կամեցողութեան եւ ազգերու ազատութեան մասին ընկերվարական գաղափարները իրականացնելու հաստատ մտադրութեան, չյաջողեցաւ իր առաքելութեան մէջ : Չկրցաւ ապահովել զինադուլը՝ իբրեւ նախաքայլ խաղաղութեան հաստատման :

Բազմաթիւ բարդութիւններ մէջտեղ ելան 1954էն ասդին : Ալժերիան չէր նմաներ Ափրիկէի միւս երկիրներուն :

1830էն ի վեր անիկա կը նկատուէր Ֆրանսայի շարունակութիւնը՝ Միջերկրականի հարաւային ափերուն վրայ : Այս երկրի զաւակներն ու կառավարութիւնը միլիառներ ծախսած էին այդ հողամասին վրայ, ուր ապրող Ֆրանսացիներու թիւը մէկ միլիոնի կը հասնէր :

Ապստամբական շարժումին յաջորդող տարիներու ընթացքին Սահարայի ընդերքին մէջ երեւան հանուած էին քարիւղի հարուստ հանքեր :

Կալուածատէրեր, գործարանատէրեր ու զինուորականներ զանազան շահերով կապուած էին այդ երկրին :

Զօրավարին «ինքնորոշման» նշանախօսքը կը բախէր շահակից կողմերու ընդդիմութեան :

Մինչ անիկա «Ալժերական Ալժերիոյ» գաղափարը կը ջատագովէր իր ճառերով, երէկի իր կողմնակիցները «Ֆրանսական Ալժերիա»ն կը հակադրէին անոր : Ու ասիկա ո՛չ թէ խօսքով՝ այլ զէնքի ուժով :

« Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութիւնը» (Օ. Ա. Ս.) այդ մտայնութեան արտայայտութիւնն էր :

Ֆրանսական բանակն ու ապահովութեան ուժերը երկար ատենէ ի վեր պարտաւորուած են կռուիլ երկու ճակատի վրայ : Մէկ կողմէ Ալժերիոյ Ազատագրական Ճակատին, միւս կողմէ Ֆրանսացիներու Գաղտնի Բանակի Կազմակերպութեան դէմ :

Այս վերջինը իր յախուռն գործունէութեամբ քաղաքային կռիւի հանգամանք տուած է արդէն շարժումին, ստիպելով կառավարութիւնը, որ խիստ միջոցներու դիմէ այս օրերս :

Զօր. տը Կոլ հաւատարիմ առաջին օրերու իր սկզբունքներուն, հետեւողականօրէն կը հետապնդէ Ալժերիոյ անկախութեան դատը, որոշ երաշխաւորութիւններով Ֆրանսայի համար :

Այն հաստատ հաւատքով, որ անպայման յաջողութեամբ պիտի պսակուին իր ջանքերը :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԹՈՒՐՔԻԱ "ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ"

ՆԵՐՔԻՆ ՄՂՁԱՒԱՆՋ

Պոլսոյ Թրքական Թերթերը շարունակ կը գրեն թէ «անհանգիստ է Թուրքիան» : Լուռ թշնամութիւն մը ցոյց կուտան զանազան դասակարգեր : Մասնաւորաբար դառնութիւն մը կ'արտայայտեն բանակին դէմ, որ միջամտեց քաղաքական կեանքին եւ բռնօրէն գրաւելով երկրին իշխանութիւնը, «բնական ծերակուտականի» աթոռներ ապահովելով կարգ մը զինուորականներու համար, կը շարունակէ սպառնալիքի տակ պահել ով որ պարզ դժգոհութիւն մը կը յայտնէ : Մենտերէսի իշխանութեան համակիրներէն մին, Նուրի Պէշէր, որ երեսփոխան ընտրուած էր նոր վարչակարգին մէջ, վերջերս կը գինովնայ եւ ծանր խօսքեր կ'ըսէ, հրապարակով, այն սպաներուն դէմ, որոնք կ'օգտուին առիթէն : Զինուորականները սկսան հալածել Պէշէրը, որ ծակամուտ դարձած է : Նման դառնութեան եւ քննադատութեան արտայայտութիւններ կը լսուին ամէն կողմ եւ ամէն օր : Այս պատճառով, խորհրդակցութիւններ կը կատարուին Անգարայի մէջ, վերահաստատելու համար անդորրութիւնը եւ համերաշխութիւն գոյացնելու համար«ազգ. խառն դահլիճով» մը :

Ահա թէ ի՛նչ կը գրեն Թրքական Թերթերը .—

Հանր. Նախագահ Ճէմալ Կիւրսէլ տեսակցութիւն մը ունեցաւ չորս կուսակցապետներուն հետ Զանգարայի ապարանքին մէջ «անդորրութեան» մասին : Որոշուեցաւ յառաջիկայ շաբթու վարչապետ Ինէօնիւի մասնակցութեամբ կլոր սեղանի խորհրդաժողով մը գումարել :

Քաղաք. շրջանակները կ'ենթադրեն թէ Զանգարայի հանդիպումին ընթացքին գլխաւորաբար «Ազգ. խառն դահլիճի մը» կազմութիւնը խնդրոյ առարկայ դարձած է :

Այս կերպով ընդդիմադիր Միլլէթ եւ Ենի Թիւրքիյէ կուսակցութիւնները, առանց անդամ տալու, ազգ. խառն դահլիճին պիտի մասնակցին : Այս համաձայնութեամբ Թուրքիոյ մէջ քաղաք. անդորրութիւնը ապահովուած պիտի ըլլայ :

Իրազեկներու կարծիքով, այսօր Թուրքիոյ մէջ կարգ մը երեսփոխաններու եւ կուսակցութիւններու միջեւ այն համոզումը կը տիրէ թէ Ժողովն ու բանակը դէմ առ դէմ կը գտնուին : Բայց կը յուսան որ եթէ ժողովին մէջ անդորրութիւն հաստատուի, ամբողջ երկրին մէջ պիտի տարածուի անդորրութիւնը :

Յայտնի է թէ վարչապետ Ինէօնիւ նախաձեռնարկ եղած է կլոր սեղանի նոր խորհրդաժողովին :

Հաւաքոյթին մասնակցած կուսակցապետները Զանգարայէ մեկնած պահուն յայտնեցին թէ երկրին անդորրութեան վերաբերեալ խնդիրները աչքէ անցուցած են եւ այս մասին իրենց տեսակէտը պարզած Հանր. Նախագահին :

Իր կարգին, Կիւրսէլ եւս կ'ուզէ վըստահութիւն ներշնչել յայտարարելով որ ամէն բան պիտի ընեն՝ անդորրութիւնը վերահաստատելու համար,— այս «ամէն բանին » մէջ է նաեւ ներումի հարցը : Մայիս 27ի յեղափոխութենէն օգտուողները, «բնական ծերակուտականները » դէմ են սակայն ներումին : Յատկանշական է « բնական ծերակուտական» Մուճիր Աթաքլըի յայտարարութիւնը.—

« Մեր կարծիքով անդորրութեան չգոյութեան գլխաւոր պատճառը կարգ մը շրջանակներուն վարած թերթերուն կողմէ Մայիս 27ի յեղափոխութեան դէմ ձեռնարկուած պայքարն է :

Անդորրութիւնը չի կրնար հաստատուիլ այնքան ատեն որ ներման համար այլազան սադրանքներ ի գործ կը դրուին, երբ այլազան բարոյական ճնշումներով հանգանակութիւն կը կատարուի մահապարտի մը պետական գանձէն իւրացուցած դրամներուն փոխարէն դրաւի տակ առնուած ագարակը փրկելու համար եւ այս կերպով կասկածի կ'ենթարկուին բարձր. ատեանին վճիռները :

Անդորրութիւն ինչպէս կարելի կ'ըլլայ հաստատել երկրի մը մէջ, ուր ծանր յանցանքներով բանտը պառկողներուն համար «ճակատնին բաց, խիղճերնին փայլուն է » կ'ըսուի : Ի՞նչպէս անդորրութիւն կը պարզեւէ երկրին գործելակերպը այն պաշտպաններուն, որոնց իրաւական հիմէ զուրկ պաշտպանողականը բարձր. ատեանին կողմէ ընդունուած չըլլալով, իբրեւ Ազգ. Ժողովի անդամ, քաղաքական ճամբով կը ջանան փրկել իրենց փոխանորդեալները : Ի՞նչպէս կարելի է անդորրութիւն սպասել երբ Եւրոպայի Խորհուրդին մէջ մեր պատուիրակները, բացի մէկէն, կը լռեն իտալական պատուիրակին թուրք ազատութեան եւ գերիշխանութեան դէմ գործած լեզուագարութիւններուն առջեւ :

Ի՞նչպէս կարելի է անդորրութենէ ճառել, երբ ազգային ողջմտութենէ զուրկ անոպայ մը այս նուիրական յարկին տակ մտնելու հնարաւորութիւնը իրեն ընծայած թուրք բանակին եւ սպայի տիկիններուն հասցէին կ'արտասանէ այնպիսի խօսքեր, որոնք իրենց արեանը մէջ թուրք արիւն կրող բոլորին տառապանք կ'առթեն :

Այնքան ատեն որ այսօրինակ արարքներ շարունակուին եւ կառավարութիւնը անոնց հանդէպ այժմու անտարբեր վերաբերումը պահէ, ոչ միայն կարելի չէ անդորրութիւն հաստատել, այլեւ արտակարգ գուշակութիւն մը չըլլար այժմէն յայտնել թէ օրին մէկը պիտի ստիպուինք դարման փնտռել այն լուրջ տագնապներուն, որոնք պիտի ծագին » :

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄՂՁԱՒԱՆՋ

Պոլսոյ Թրքական Թերթերուն մէջ կը կարդանք .—

Խորհ. Ծովուժի վերին հրամանատար Ծով. Սերկէյ Կէօրկիեվիչ Կորշքով Փըրավտա թերթին յայտարարութիւն մը տալով՝ յայտնեց թէ Թուրքերը եթէ մասնակցին պատերազմի մը, որ պիտի բացուի Խորհ. Միութեան դէմ, Ռուսերը հիւլէական յարձակումի մը պիտի անցնին : Ծով. Կորշքով ըսաւ.

— Իբրեւ Խորհր. ծովուժի վերին հրամանատար, վճռաբար կրնամ հաղորդել թէ միայն մեր Սեւ Ծովի նաւատորմին հիւլէական զօրութիւնը բաւ է որ աւերակի վերածէ սեւծովեան երկիրները, որոնք ՆԱԹՕի կազմակերպութեան իբրեւ զէնքի մթերանոց պիտի ծառայեն : Թուրքիոյ այս տեսակ հարուած մը իջեցնելէ ետք, այդ երկիրը ի վիճակի պիտի չըլլայ օգտուելու այն «օժանդակութենէն» , զոր անգլիացի ծովակալ Էրիք Հոլենտ Մարթին առատաձեռնօրէն խոստացած է այդ երկրին :

Խորհրդ. ծովակալը այս խօսքերը ըսած է ի պատասխան այն յայտարարութեան, զոր անգլիացի ծովակալը կատարած էր Պոլսոյ մէջ :

Խորհրդ. ծովակալը անպատասխանատու յայտարարութիւն կ'որակէ անգլիացի ծովակալին այն խօսքերը թէ Սեւ Ծովի խորհր. նաւատորմը կրնայ փճացուիլ :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՃԱՌԷՆ ԵՏՔ

ՄԱՀԱՓՈՐՁԵՐ ԱԼԺԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Նախագահին ճառը այն արձագանգները գտաւ զորս կը գտնէ ընդհանրապէս : Մինչ ընդդիմութիւնը ամէն անդամ քիչ մը աւելի դժգոհութեան պատճառներ մէջ տեղ կը դնէ : Ժորժ Պիտոյի համար ճառը գէշ էր տը Կոլի համար եւ Ֆրանսայի համար : Ժան – Փօլ Տավիտի համար տը Կոլի ճառը յայտնութիւն մըն էր միամիտներուն համար, մանաւանդ երբ նախագահը կ'ըսէ թէ ինքնորոշում՝ անկախութիւն կը նշանակէ եւ թէ այդ բոլորը սուղ պիտի արժէ Ֆրանսայի : Մօրիս Ֆօր կ'ըսէ թէ ոչ մէկ նորութիւն կայ, բայց Միութիւն Նոր Հանրապետութեան համար (ԻԻ ԷՆ ԷՌ) կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը քաղաքական իրատեսութիւն կը գտնէ եւ կը բացատրէ թէ այդ պատճառաւ է որ միշտ զօրավիգ կեցած են տը Կոլի :

Ցարդ, սակայն կարելի չէ բան մը ըսել Ֆրանքեւալժերական համաձայնութեան մը շուրջ : «ԱՀԱԿ»ը շատ կարճ զեկոյց մը հրատարակեց ուր կ'ըսէ .— «Ալժերական Հանրապետութեան Առժամեայ կառավարութիւնը Թունուզ հաւաքուեցաւ Փետր. 4ին եւ 5ին : ԱՀԱԿը քննեց ալժերական հարցին վերջին երեւոյթները եւ համապատասխան որոշումներ տուաւ » : Ամէն պարագայի մէջ «ԱՀԱԿ»ը նիստի չէ հրաւիրած Ալժերական Յեղափոխութեան Ազգ. Խորհուրդը («ԱՀԱԿ»ի խորհրդարանը) ինչ որ կարծել կուտայ թէ բոլոր հարցերը լուծուած չեն : Այս մասին կ'ըսուի նաեւ թէ 120 մեքենագրուած էջերով փաստաթուղթերփոխանակուած են վերջին հարցերը լուծելու համար : Ասոնց մէջ անդամ մը եւս յիշենք թէ փոխանցման շրջանին Գործադիրին կազմը եւ Ֆրանսական բանակին Ալժերիա մնալու տեւողութեան հարցը առաջին կարգի վրայ են : Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Ժոքս – Տահլապ հանդիպում մը անկարելի չէ : Առաջինը Ֆրանսայի ալժերական հարցերու նախարար, իսկ երկրորդը՝ «ԱՀԱԿ»ի «արտաքին նախարար» : Այս ամբողջը չեն բաւեր սակայն վերջ դնելու համար այն ողբերգական կացութեան որ կը տիրէ Ալժերիոյ մէջ :

Ֆրանսական Զայն – Պատկերասփիւռի Ալժերիոյ անօրէնը՝ Ժան Ուտինօ մահափորձի ենթարկուեցաւ առջի օր եւ մինչ կառքը վարողը տեղն ու տեղը կը սպաննուէր, ինք ծանրօրէն վիրաւորուած հիւանդանոց կը փոխադրուէր :

Օռանի մէջ ուրիշ ձեւի ծանր կացութիւն մը : Գաղտնի Բանակի անդամներ Երկուշաբթի գիշեր գրաւելով «Էքօ տ'Օռան» թերթի գրաշարատունը կը յաջողէին թերթ մը հրատարակել զանազան նկարներով « Գաղտնի Բանակը պիտի յաղթէ » խորագրով , Ժուհոյի ճառին բնագրով եւ ամբողջ էջին վրայ Սալանի նկարը : Թերթը բաժնուեցաւ ձրի :

«Էքօ տ'Օռան»ը ինչպէս նաեւ «Էքօ Սուառ»ը անմիջապէս դադրեցումի ենթարկուեցան , բայց Օռանի երեսփոխանին միջամտութիւնը թոյլ տուաւ որ թերթերու հրատարակութիւնը արտօնուի կրկին :

Ալժէի պատկերասփիւռէն 4–5 հոգիի պաշտօնազրկումը գործադուլի դուռ բացաւ : Գործադուլ կ'ընեն նաեւ Ընդհ. Պատուիրակութեան պաշտօնեաները որոնք կը գտնեն թէ հարկ եղածին չափ պաշտպանուած չեն Ալժէ – Ռոշ Նուառ փոխադրութեան ընթացքին :

Այս բոլորին ի տես, ամէն մարդ լաւատես չէ :

ԱՐՓԱՍՏԱՆԵԱՑ ԱՓԱԼԻՆ, ՈՏՔԱՆ ՓՈՔՐ

—o—

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՒԹՅԱՆ

Այգաբեր չաղարէթիէն ու ահեղաբո-
ւոմբ Կոլոպէյի Սեպուհի ոտքի ու ո-
ւիկի ։

Անցեալ օրերն Հաւատացեալ-
ներս տեսան ։ Ու-
կեղեցի ։ Ի օգուտ ամենքի, ի
պէտս , ամենքի ու
ամենուն համար ։ Ու
ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ևս
ամենքի ու

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ԳՈՂԱՆՈՏԻ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՀԱՇՎԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

(ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ

ԽՄԲԱԳԻՐ

ՀԱՅԿ ՀԱՅԿԱԶՅԱՆ

ՀԱՏՈՐ Թ

ՀԱՍՑԵ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ
ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ԵՐԵՎԱՆ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ»
ՀԱՍԱՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ
ՀԱՏՈՐ Թ

ԵՐԵՎԱՆ

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ 3

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 21

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 39

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 57

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 75

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 93

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 111

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 129

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 147

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 165

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 183

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 201

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 219

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 237

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 255

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 273

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 291

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 309

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 327

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 345

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 363

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 381

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 399

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 417

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 435

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 453

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 471

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 489

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 507

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 525

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 543

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 561

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 579

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 597

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 615

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 633

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 651

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 669

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 687

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 705

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 723

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 741

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 759

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 777

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 795

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 813

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 831

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 849

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 867

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 885

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 903

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 921

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 939

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 957

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 975

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 993

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1011

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1029

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1047

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1065

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1083

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1101

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1119

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1137

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1155

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1173

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1191

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1209

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1227

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1245

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1263

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1281

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1299

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1317

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1335

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1353

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1371

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1389

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1407

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1425

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1443

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1461

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1479

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1497

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1515

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1533

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1551

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1569

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1587

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1605

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1623

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1641

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1659

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1677

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1695

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1713

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1731

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1749

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1767

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1785

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1803

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1821

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1839

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1857

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1875

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1893

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1911

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1929

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1947

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1965

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 1983

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2001

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2019

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2037

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2055

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2073

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2091

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2109

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2127

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2145

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2163

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2181

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2199

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2217

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2235

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2253

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2271

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2289

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2307

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2325

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2343

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2361

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2379

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2397

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2415

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2433

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2451

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2469

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2487

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2505

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2523

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2541

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2559

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2577

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2595

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2613

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2631

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2649

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2667

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2685

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2703

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2721

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2739

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2757

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2775

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2793

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2811

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2829

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2847

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2865

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2883

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2901

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2919

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2937

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2955

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2973

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 2991

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3009

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3027

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3045

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3063

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3081

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3099

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3117

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3135

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3153

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3171

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3189

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3207

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3225

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3243

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3261

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3279

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3297

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3315

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3333

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3351

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3369

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3387

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3405

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3423

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3441

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3459

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3477

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3495

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3513

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շարունակություն) 3531

Ա. Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ — Ռուսական ռազմական ճարտարապետության զարգացման հարցի շուրջ (շ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ. Խաչի Պանեէօ Քաչանի մասնա – ճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է իր ընկերուհիներէն, հետեւեալ նուիրա – տուութիւնները.— Տէր եւ Տիկին Հ. Զրուանտեանէ քսան Ն. Ֆ. իրենց թոռ – նիկին ծննդեան առթիւ: Տիկին Պ. Տա – կառեանէ քսան, ընկերուհի Հ. Տէր Սի – մոնեանի մահուան Բ. տարելիցին յիշա – տակին: Տէր եւ Տիկին Կ. Հանչէր – եանէ քսան, իրենց մօր Աննա Ղազարեա – նի (Պոլիս) մահուան առթիւ:

×

Ֆ. Կ. Խաչի մասնաճիւղը իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ բոլոր ա – նոնց որոնք իրենց սրտագին նուիրատը – ւութիւններով եւ պարահանդէսին գիշե – րը իրենց անձնուէր աշխատակցութեամբ փութացին օգնել հանդէսին յաջողու – թեան:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան իրենց սիրեցեալ սանամօր ողբացեալ Սրբուհի – Սօնա Դատուրեանի կսկծալի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի կը նուիրեն յիսուն Ն. Ֆ. Հ. Ը. Դ. Մշակոյթի Տան Ֆոնտին: (Մտանալ «Յառաջ»էն):

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ տարեկան ցերե – կոյթ – պարահանդէսին առիթով Օգափ. կայանին ընդարձակման ի նպաստ կը նը – ւիրեն.— Պ. Պ. Մ. Ճիէրճեան (Մոնթէ Գարլօ) հազար Ն. Ֆ., Վահէ Ֆրէնկեան հինգ հարիւր, Ճընկըլտրեան երկու հա – րիւր, Ե. Հիւսիսեան երկու հարիւր, Ն. Ֆրէնկեան յիսուն, Վ. Ճէվահիրճեան յի – սուն, Գ. Պախթիարեան քսան, Պերճ Զա – քըճեան քսան, Հ. Գարագաշեան 12, Տէր եւ Տիկին Միլոչեան 12 Ն. Ֆ.:

ՓՈԽԱՆ ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏԻ

Պ. Շնորհք Միքայէլեան (Բուաթիէ) կը նուիրէ տասը Ն. Ֆ. Հայ կարմիր Խաչի անտէր հիւանդներու ֆոնտին, փոխան հոգեհանգիստի, ողբ. Մարի եւ Յակոբ Յակոբեանի յիշատակին:

Նոր տարուան առթիւ Հայ կարմիր Խաչի օգափոխութեան կայանի ընդար – ձակման ի նպաստ կը նուիրեն.— Պ. Ալեանաքեան 150 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Տօնապետեան (Սէն Շամոն) քսան, Պ. Պիմէն Տիւչեան (Քան), Պ. Խապալեան, Պ. Ռուբէն Շահմիրեան (Պուլոնը) 10ական Ն. Ֆ., Այրի Տիկին Մարսէլ Կա – րիպեան, Տիկին Պապեան Յակեան Ն. Ֆ.:

Հայ կարմիր Խաչի Օգափ. կայանի ընդարձակման ի նպաստ կը նուիրեն.—Տէր եւ Տիկին Գալշըգաքանեան (Քլամառ), Տիկին Անկէցեան (Իսի լէ Մուլինօ), Տէր եւ Տիկ. Գալշըգամանեան (Քլամառ), Պօղոսեան (Իսի լէ Մուլինօ) 10ական Ն. Ֆ.: Պ. Մազմանեան 7 Ն. Ֆ.:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թա – տերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Ռուբէն Գիւլխանդանեան կը ծա – նուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր մօր՝

ՍԻՐԱՆՈՒՇ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին եւ հօր՝

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան 16րդ տարեդարձին առթիւ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշա – տակը յարգողները:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Ը. Դ. Ս. Մինաս – եան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլ – լալ: Կարեւոր օրակարգ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Կապ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ըն – կերուհիները, ներկայացնելու համար պարահանդէսին հաշիւները, արդիւնքը եւ մանրամասնութիւններ, Մշակոյթի Տան մէջ: Այս Շաբաթ օր, ժամը 3ին:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

13 Փետրուար, *Երեքշաբթի ժամը 4ին, Տեառնընդառաջի նախատօնակ եւ Աղ – ղաստան:*

14 Փետրուար, *Չորեքշաբթի, Տեառ – նընդառաջ: Տօն Քառասնօրեայ Գալստ – եան Քրիստոսի ի տաճարն: Ս. պատա – րագ ժամը 10ին:*

17 Փետրուար, *Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Սարգսի Զօրավարին եւ որդւոյ նորին Մարտիրոսի եւ չորեքտասան զինուորա – ցըն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:*

(Շար.)

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գի – շեր, *Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ:*

184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն:

Մանրամասնութիւնները չուտով:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակա – տարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս:

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը
Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ:
Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

Հայ կին մը տան գործ կը փնտռէ, Փարիզի մէջ միայն:

Դիմել՝ Տիկին Եաղուպեանի,

8, Ave. d'Eyleau, Paris (16e)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

—o—

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— (Թիւ 234 – 236).— Վիքթոր Հիւկօ եւ Բժիշկները (Խմբ.).— Նախաճաշի մասին (Տոքթ. Փօլ Ֆարէզ).— Մազերու թափելուն դէմ (Տոքթ. Գէորգեան).— Ծծկեր երախանե – րու մարսողական խանգարումները (Տոքթ. Բամպուճեան).— Արկածով մեռնողները Ֆրանսայի մէջ (Քաղհան). Ձաման (Յովհ. Պապէեան).— Շա – քանակագէղձը խոշորցած է, չի կրնար միզել (Տոքթ. Շ. Այվազեան).— Սննդ – կայի հիւանդութիւնը, լանջախիթ (Շ. Նարդունի).— Օդատուր ջրից եւ արեւից (Տոքթ. Փարսադանեան).— Քոլեսթէ – րոլս չատցած է (Տոքթ. Ա. Աշճեան).— Ձաւակ բերել առանց ցաւի (Տոքթ. Ա – ֆանազ).— Պայքարը այրերու եւ կիներու միջեւ (Տոքթ. Արշակ Պօղոսեան).— Շաչտանդամ կինը կամ կնոջ պաղութիւ – նը (Տոքթ. Գալուստեան).— Բերանը կոկորդիլոսի բերան (Տոքթ. Գեղամ Այ – վազեան):

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 15 Ն. Ֆ., արտասահման՝ 20 Ն. Ֆ.:

Հասցէն գրել հիշդ այսպէս.— Շ. Նար – դունի, խմբագրատուն Յառաջի,

Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ
Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր
ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
կիրակի՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝24
AMBASSADEURS
3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԸ
Attractions *ԽԱՂԵՐ* **Bar-Buffet**

ԳԻՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՑԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի խաւասար խումբի կողմէ:
Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մաճուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Միճէ – եան:
Պար.— Սօսի պարախումբը:
Նուագ.— Արմենիա *նուագախումբը*, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսզեան:

Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY
disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue
Bar Buffet Ambiance

ՅԻՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին
MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides
Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներ – կայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը
Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մաս – նաւոր պատրաստութեամբ
ՈԶԱՒԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ
(La Farce de Maître Pathelin)
- կատակերգութիւն մէկ արար
Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. *Երախաներուն մուտքը ձրի*
ՊԻՒՖԷ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒՅՔԸ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՌԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար· 50 Ն· Ֆ· Վեցամսեայ՝ 27 Ն· Ֆ·
Արտասահման՝ Տար· 60 Ն· Ֆ· Հատը՝ 0·25 Ն· Ֆ·

ՈՒՐԲԱԹ
9
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
VENDREDI
9 FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9326 38e ANNÉE

Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5127

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆ

Քառասուն օր առաջ Փարիզի Պօժոն հիւանդանոցին մէջ, յետ երկարատեւ հիւանդութեան, իր մահկանացուն կը կնքէր Տիկին Հայկանոյշ Գիւլխանդանեան, այրին մեր ողբացեալ ընկեր Աբրահամ Գիւլխանդանեանի, մեռած Մոնմորանսիի մէջ, 1 Յունուար 1946ին։

Այս կիրակի առաւօտ, Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի երկուքին յիշատակին։

Տիկին Գիւլխանդանեան – Աղաջանեան ծնած էր Ղըզլարի մէջ 76 տարի առաջ։ Բարձրագոյն կրթութիւն ստացած էր Պետրոգրադի համալսարանին մէջ։ 1914 Սեպտեմբերին ամուսնացած էր Աբրահամ Գիւլխանդանեանի հետ, որուն արժանաւոր կեանքի ընկերուհին եղաւ։ Իր եղբայրը Գրիգոր Աղաջանեան առաջին աշխարհամարտի ընթացքին օգնած է Վասպուրականի ժողովուրդին կովկաս փոխադրութեան եւ բծաւոր տենդէ վարակուելով մեռած է 1916ին։

Աբրահամ Գիւլխանդանեան իր ամբողջ կեանքը նուիրած է հայ ժողովուրդի ծառայութեան։

Ծնած էր Վաղարշապատ, 1875 Օգոստոս 13ին։ Էջմիածնի Գէորգեան ճեմարանէն զատ աւարտած էր Եարոսլաւլի Դեմիտովեան բարձրագոյն վարժարանի իրաւաբանական բաժինը։

Հ· Յ· Դաշնակցութեան շարքերն էր մտած 1894ին, երբ 19 տարեկան էր։ 1898ին կ'երթայ Բաքու՝ աշխատելու իր մեծ եղբօր Անդրէասի քարիւղի արդիւնաբերութեան ձեռնարկին մէջ։

Երիտասարդ Դաշնակցական Աբրահամը կարեւոր դեր մը կը խաղայ Ոսկեդասպատի (Բաքու) կազմակերպութեան մէջ։

Դարուս սկիզբը ընկերվարական գաղափարները է պատուի էին Ռուսիոյ մտաւորականութեան մէջ։ Բակուն իր բազմահազար հայ, թաթար, ռուս եւ վրացի բանուորներով հարուստ դաշտ մըն էր ընկերվարականներու գործունէութեան համար։

Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը իր կարգին կազմակերպեց հայ բանուորութիւնը, պաշտպանելու համար անոր դասակարգային իրաւունքները, որոնք անտեսուած էին ցարական բռնակալութեան օրերուն։

1904 – 1905 Թուականներուն Ռուսերու զրդռութեամբ տեղի ունեցան հայ – թաթարական ընդհարումները, որոնց ընթացքին Գիւլխանդանեան զեկավարի դեր կատարեց, մանաւանդ Գանձակի մէջ, մէկ կողմէ կազմակերպելով հայոց ինքնապաշտպանութիւնը, միւս կողմէ իբրեւ բանագնաց խօսելով թաթար վարիչներու հետ, առաջքն առնելու համար երկու ազգերու միջեւ արիւնալի բախումներու։

Հայրենիք ամռագրին մէջ 1932 – 1941 հրատարակեց իր յուշերը Դաշնակցութեան այդ շրջանի գործունէութեան մասին։ Իսկ 1933ին Փարիզի մէջ լոյս ընծայեց Հայ – թաթարական ընդհարումները։

Ցարական կառավարութիւնը Դաշնակցական վարիչներու շարքին ձերբակալեց նաեւ Գիւլխանդանեանը, որ 1910 – 12 բանտ մնալէ վերջ ազատ արձակուեցաւ։

Պալքանեան պատերազմէն վերջ, երբ Հայկական Բարեկործական ընդհանուր Միութեան վարչութիւնը Պոլսոյ մէջ կազմուեցաւ, Կովկասի մէջ եւս կազմուեցաւ Ազգային Մարմին մը, որ յետագային, համաշխարհային առաջին պատերազմին առաջնակարգ դեր պիտի կատարէր՝ ձեռք առնելով Այդրկով – կասի Հայութեան գործերը եւ վարելով համաւորական չարժումը։

Գիւլխանդանեան 1916ին Բաքու վերադառնալով ընտրուեցաւ նախագահ տեղւոյն Ազգ· Մարմնոյն։ Իր այս հանգամանքով ճակատագրական մասնակցութիւն պիտի բերէր Բաքուի ինքնապաշտպանութեան կռիւներուն, 1918 Յուլիս 28էն մինչեւ Սեպտեմբեր 15, Ռուսոմի կողքին։

Հայաստանի անկախութեան օրերուն առաջնակարգ դիրքերու վրայ կը գտնը – ւէր մեր ողբացեալ ընկերը, նախ իբրեւ երեսփոխան, յետոյ իբրեւ նախարար։ Խատիսեանի գահլիճին մէջ ներքին գործերու եւ արդարադատութեան, Օհան – ջանեանի Բիւրօ կառավարութեան՝ մէջ եւմտական Նախարար էր։

Խորհրդայնացումէն վերջ տարագիր, Պարսկաստանի ճամբով անցաւ Ռումա – նիա, յետոյ վերջնապէս հաստատուեցաւ Փարիզ, իբրեւ անդամ Հ· Յ· Դ· Գերա – գոյն մարմնին՝ մինչեւ 1933։ Այնուհետեւ մինչեւ իր մահը կրկին նուիրուեցաւ իր սիրած կուսակցութեան եւ ազգին։

1943ին հրատարակեց ուշագրաւ յուշերու – Թիւն մը Կովկասի մասին։

Ազատագրութեան օրերուն անոպայ մարդոց ստոր մատնութեամբ պիտի արգելափակուէր մեր ընկերը ամբողջ 11 ամիս (1944 Հոկտեմբեր 20 – 1945 Սեպտեմբեր 26)։ Արողջութիւնը քայքայուած էր, երբ բանտէն ելաւ։ Ու ա՛լ երբ – եք չվերադարձաւ։

Անմոռաց պիտի մնայ իր յիշատակը։

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ՏԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ԱՆՄԵՂ ԶՈՀԵՐ ՓԼԱՍԹԻՔԻ ՌՈՒՄԲԵՐՈՒ

Չորեքշաբթի օր, Գաղտնի Բանակը խօսքը տուած էր փլասթիքին որ այս անգամ նիւթական մեծ վնասներէն զատ, անմեղ զոհեր պատճառեց որոնց մէջ չորս տարուայ աղջիկ մը։ Ռումբը պայթեցաւ նախարար Մալրոյի տան առջեւ, մինչ դեռնայարկի դրացիի մը չորս տարուայ աղջիկը կը խաղար (Նախարարը Ա· եւ Բ· յարկերը կ'ապրի), վիրաւորուած պզուիկէրը կ'ապրի), վիրաւորուած պզուիկէն երախան հիւանդանոց փոխադրուեւ – ցաւ եւ ըստ վերջին լուրերուն կոյր պիտի մնայ։ Պարզ է որ ոչ ոք կրնայ պաշտպանել դատ մը որ նման զոհեր կուտայ։ Ի՞նչ կապ ունի տարաբախտ պզտիկը, «Ֆը – րանսական Ալժերիոյ» կամ «Ալժերական Ալժերիոյ» հետ։

Փլասթիքի զոհ պապին նոյն օրը «Ֆի – կառոյի աշխատակից Սերժ Պրոմպերժէի, Փրոֆ· Վեռելի, գնդ· Քորթայի, Փին – Թոյի, Իմանիթէի աշխատակից Վլատիմիր Փողեերի, համայնավար ծերակուտական Ռեմոն կիյոյի եւ համայնավար կուսակցութեան ուիւ տը Մոյի յարկաբաժիններն ու զրասենեակը։ Այս պայթումներուն առթիւ ալ անմեղ զոհեր, վիրաւորներ եւ նիւթական հսկայ վնասներ։

Ցիշենք նաեւ թէ Գաղտնի Բանակի կազմակերպութիւնը նամակ մը ղրկած է այն ութսուն երեսփոխաններուն որոնք այն ութսուն երեսփոխաններուն որոնք քուէարկած էին ինչ որ կոչուեցաւ «բարեփոխում Սալան»։ Այս նամակով կ· Գ· Բ·ը խիստ սպռդարարութիւն մը կ'ընէ հրաւիրելով այդ 80 երեսփոխանները որ մինչեւ Փետրուար 10 «Բարձրագոյն Ատեանի» առջեւ քաշեն Հանրապետութեան նախագահը կամ հրաժարին։ Ինդրոյ առարկայ երեսփոխանները կը կարծեն թէ նամակը կեղծ է։ Այդէն պարագայի մէջ ոչ ոք հրաժարելու միտք ունի։

Ներքին նախարար Ռոժէ Ֆրէ, յայտարութիւն մը ըրաւ փլասթիք պայթումներուն համար չեչտելով թէ ասոնք ոչ միայն վրդովում կրնան պատճառել այլեւ ընդվզումի զգացում մը։

Ալժէրիոյ մէջ գործադուլ, ահաբեկում, ցոյց։ Բանակն ալ վրդոված է հրամանատար Պուլի սպանութենէն, կ'ըսէ սպայակոյտը։

Ալժէրի մէջ երկու եւրոպացի երիտասարդներ սպաննուեցան լիսէին առջեւ, որուն հետեւանքով Ալժէրի ուսանողները գործադուլ որոշեցին։

ՍՐԲ ՍՐԲՈՑ

Կ· ԶԱՐԵԱՆ
ՀԱՒՆԵՐ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

—o—

Դաշտանաւադարի յատուկ յայտարարութիւն մը ըրաւ, վերջերս, բանաստեղծ Կոստան Զարեան, երբ ուզեց հետեւիլ դասակարգ մը մարդոց, որոնք Հայաստան կը մտնեն, յետոյ դուրս կ'ելլեն, կ'ելլեն ու կը մտնեն, կը մտնեն ու կ'ելլեն իբրեւ ապացոյց իրենց Հայաստանասիրութեան։

Այս առթիւ զարմանք ու ցաւ յայտնեցին մեր թերթերը։ Եղան նաեւ հարցնողներ.

— Նորէն գո՞յն կը փոխէ, բո՞յն կը փոխէ։

Ինչ կ'ուզէ թող փոխէ, չի հետաքրքրուիր. *Ցառաջ*, միակ թերթը որ կարեւորութիւն չընծայեց գաւնագեղ իր պոչին սիրահար այս սիրամարգին պատմութեանց։

Ցառաջ ծանօթ է բանաստեղծ Զարեանի։ Ու Զարեան ծանօթ է *Ցառաջի*։ Օր մը Զարեան խմբագրատուն բերաւ իր հոյակապ գլուխը եւ մեր խմբագրապետին առաջարկեց միասնաբար հրատարակել գրական պարբերական մը, անունը՝ *Բիւզանդիոն*։ — Առաւօտեան մի թե՞րթ, ըսաւ մեծ Շան, հեգնելով։

«Առաւօտեան մի թերթ» կոչած էր «Ճակատամարտը», նոյն այս սիրամարգը, նախաջրհեղեղեան հեգնանքի ճիշդ այս բառերով, ժամանակին՝ երբ Հայաստանի կառավարութիւնը պապակ մը անցուցած էր իր պոչին։

Հասկցաւ։ Ոտքերը ժողվեց հեռացաւ՝ միասին տանելով իր հոյակապ գլուխը։

Աւելի ետքը, Իտալիոյ հայ ուսանողները, որոնք կախարդուած էին ի լուր իր *Ժոնկլըրներուն*, իրենց պաշտպանութեան տակ առեր էին զինք՝ ի հեճուկս *Ցառաջի*, որ խմբագրականներով ու տոմսերով ի կարգ հրապիրեց անոնք որ կը կարծէին թէ նոր Զեւս մը գտած էին։

Սկսելով Երուանդ Օտեանի տոմսերէն, որոնք դժուար եւ ուշ հասուցող ճերթուղի մը *տէպիւին* վկայութիւնը կուտան, մինչեւ Հայաստանի բանաստեղծներուն *անակրմանները*, որոնք նուիրուած են իրեն Հայաստան մեկնելէ առաջ, Զարեան անուն շինած է իր արհամարհանքով, — ոչ մարդու կը հաւնէր, ոչ երկրի կը հաւնի՛ր, ոչ ալ երկնքի։

Հրա՛շք է պատահէր, անցեալ աշնան Հայաստան է գացեր եւ հաւնե՛ր է Հայաստանի։ Նոյնիսկ փառաբանական յայտարարութիւն մըն է տուն տուեր։ Երեւանը ճամբացուցեր է··· Աքէնի՞ն, ուր «տարուած վիթխարի աշխատանքները ոչ միայն նշանակալից են ազգային տեսակէտից, այլեւ կրում են համաշխարհային բնոյթ»։

Մարդ զարմացնելու արուեստին այս վարպետը փակեր է արհամարհոտ բերանը եւ բացեր է ··· աշուղական բերանը։

Ահա թէ ինչո՛ւ զայրացեր են շատեր։ Անտեղի կը համարիմ բոլոր այն բննադատութիւնները, որոնք, վերջերս եւ այդ առթիւ, ուղղուեցան ընդդէմ Զարեանի, համայնավարութեան ընծայած իր ուշագնահատութեան մէջ բթացնելու դատապարտուած միտքերը։

Գրագէտ մը հիացեր է համայնավարութեան նուաճումներուն վրայ կամ ընդվզեր է համայնավարութեան յաւակնութեանց դէմ, — այդ հիացումը այնքան կ'արժէ որքան ընդվզումը։ Օրաթերթ – րուն մեղքն է քաղաքական ճաշարի մէջ դնել, երկա՞ր կշռել գրագէտի մը ալե – լուն, եւ գինն նշանակել։ Գրագէտը կամ բանաստեղծը քաղաքագէտ չէ, ա՛յլ է իր մասնագիտութիւնը։ Ճամբուն վրայ, հանդիպած առաջին աղջկան նուիրել էքթուած մը ցոլցլուն բառերով՝ սովորական դէպք մըն է բանաստեղծին կեանքին մէջ։ Վաղը նոյն բանաստեղծը կրնայ պարսաւագիր մը ուղղել նոյն աղջկան՝ արջասպ թաթխած բառերով։ Վայրկեանի տպաւորութիւն, էմո՛յֆ, ներշնչում, դիւրաւ խանդավառուելու ընդունակութիւն, — բանաստեղծի գործ։

Զարեան հաւներ է Հայաստանի,— լաւ որ հաւներ է։ Բանի չհաւնող այս մարդուն մէջ, վերջապէ՛ս, խօսեր է Հայուոգին։ Եթէ գեղեցիկ ալ չէ, Հայաստան է, իմ երկիրս է, ուրեմն գեղեցիկներուն գեղեցիկն է, ըսեր է ապահովաբար։ Երանի թէ հաւնիլը կեղծիք մը չըլլայ։ Բայց կը հաւատամ որ խելքը տուն է եկած այլեւս։ Եւ ես ուրախ եմ։

Վասնզի մարդ մը՝ որ սովորութիւն ըրած է ամէն բան հեգնել եւ արհամարհել, մարդ մը՝ որ Հայաստան է ծներ բայց միշտ դուրսն է ապրեր, մարդ մը՝ որ Հայաստան է մտեր՝ բայց անմիջապէս դուրս է նետուեր, մարդ մը՝ որ կրթական – մշակութային առաքելութիւն մը շնորհ է ստացեր Հայաստանի կառավարութեան կողմէ բայց ինքզինքն նետեր է այդ շնորհը, վերջապէս մարդ մը՝ որ «գրաւուած երկրի անակռայ առիւծներ» անուաներ է Հայաստանի վարիչներ, բայց յետոյ ձեռք – պագի գացեր է, արժանի է գնահատութեան որ այժմ կը հաւնի Հայաստանի։

Պէտք է ծափերով ողջունել բանաստեղծ Կոստան Զարեանը, որ երկար թափառումներէ ետք, ամէն բան արհամարհելէ եւ պզտիկ գտնելէ ետք, ամէնքը զարմացնելու իր վարպետութիւններէն ետք, այս անգամ կը զարմանայ ինքն իր վրայ, արհամարհելի եւ պզտիկ կը գտնէ ինքզինք, աւելորդ կը համարի այլեւս թափառումները երկրէ երկիր, կը հաւնի՛ Հայաստանի։

Վերջ գտած է Զարեանի տագնապը։ Ուրեմն այժմ ան ստացած է հոգերնախօսական հանդարտութիւնը, որուն ակնարքեցի վերը։ Բայց գործած է վերջին տըխրարութիւն մը,— այդ մասին՝ վաղը։

ԱՐԱՋ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՔԵՆԸՏԻ մամուլի ասուլիսին ընթացքին յայտարարեց թէ պիտի վերսկսին հիւլէական փորձերը, օդին մէջ, եթէ Մ· Նահանգներու ապահովութիւնը այդպէս պահանջէ։

ՍԱՌԻ մէջ հանքային չատ ծանր արկած մը պատահած է (Քու տը Կրիզու)։ Առաջին լուրերու համաձայն 250 մեռեալ կայ եւ 87 վիրաւոր որոնց 22ը չատ ծանր։ Տակաւին 126 հանքագործներ մնացած են հանքին մէջ, որոնց վիճակին մասին կարելի չէ տեղեկութիւն ունենալ։ Ո՞ղջ են թէ մեռած։

ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ յայտարարեց թէ անմիտ բան է առանձին բանակցիլ Ֆ· Միւթեան

(Շարունակութիւնը կարդալ Ե· էջ)

ՊԱՏՎԱՅՈՂՈՒՆ ՎԴՎՀՅՈՒՆ

— Ինքդ տեսար, որ ես ոչ մի բան չեմ ասել, ոչ մի խոսք չեմ ասել, ոչ մի ակնարկ չեմ արել, որ ինքդ հասկանաս, թե ինչ է պատահել։ Ես միայն ասացի, որ ինձ հետաքրքրում է, թե ինչ է պատահել, և դու ինքդ ինձ ամեն ինչ պատմեցիր։ Ես ոչ մի խոսք չեմ ասել, որ դու ինձ պատմես

ԳՆԱՑԵՔ ՄԻԱՅՆ

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԳԻՐՔԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ

ԳՐՔԵՐ

(ԱՀԱ ՅԵՐԵՎԱՆԱՑԻ ԿԱՐԴԱՑՈՂՆԵՐԻ)

ՀԱՐՑԵՐ ԵՎ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

ՊԱՏՎԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ԳԻՐՔԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՉԻ ԿԱՐՈՂԱՆԱ ՏՊԱԳՐԵԼ ԻՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՏԱԿ ՀԱՅՏՆՎԱԾ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ, «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՆՑԱՆԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ», ՀԱՏ. Ա, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 234 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ, «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՆՑԱՆԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ», ՀԱՏ. Բ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՐԱՆՑԱՆԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԱՆԲԱԺԱՆԵԼԻ ՄԱՍՆ Է ԿԱԶՄՈՒՄ: ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԸ ՓՈՐՁԵԼ ԵՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՀԱՐՑԵՐ ԼՈՒՍԱԲԱՆԵԼ ՀԱՅ ՀՐԱՆՑԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԵՐ, ՈՐՈՆՔ ՊԱՀՊԱՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՏՈՐԵՆ ԵՎ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՄԵԾ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑԱԾ ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ:

ՀԱՏՈՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԸ ՆՎԻՐՎԱԾ Է ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՐԱՎՈՐ ՀԱՐԱՏԵՎՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՀԱՐՑԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄԻՆ: ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐԸ ՓՈՐՁԵԼ ԵՆ ՀԱՄԱՌՈՏ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ՓԱՍՏԵՐ ԵՎ ՓԱՍՏԱԹՂԵՐ, ՈՐՈՆՔ ՊԱՀՊԱՆՎՈՒՄ ԵՆ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՈՒՄ ԵՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ ԵՆ ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՏՈՐԵՆ ԵՎ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՄԵԾ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑԱԾ ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Ա, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Բ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Գ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 234 – 36, ՏԻՐԱԺ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Դ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Ե, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Զ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Է, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Ը, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Թ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Ժ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԱ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԲ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԳ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԴ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԵ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԶ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԷ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԸ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԺԹ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. Ի, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԱ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԲ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԳ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԴ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԵ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ, ՀԱՏ. ԻԶ, ԵՐԵՎԱՆ, 1961, 238 ԷՋ, ՏԻՐԱԺԸ 3000 ՕՐԻՆԱԿ, ԳԻՆԸ 36 ԿՈՊ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՏՆՈՒՄ Է, ՈՐ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՏՊԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ԳՐՔԵՐԸ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱ

հետ: Ծանօթ է որ Ազատական կուսակցութեան պարագլուխ՝ Մենտէ կողմնակից է Գերմանիա – Խորհ. Միութիւն բանակցութեանց :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ կը հանգստանայ Սեւ Ծովու ափին :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը հերքեն, ծիծաղելի գտնելով Հռոմի համայնավար պաշտօնաթերթ՝ «Ունիթայի» այն լուրը ըստ որուն Խրուշչեւի դէմ մահափորձ մը եղած է երբ այս վերջինը Լեհաստան էր: Կարգ մը աղբիւրներու համաձայն Կրեմլինը ինք հանած է Ունիթայի հրատարակած լուրը արդարացնելու համար նորմաքրագործումներ: Ուրիշներ կ՝ըսեն թէ «Ունիթայի» շրջանակին մէջ սթալինականներ մնացած են որոնք իրենց բաղձանքը չփոթած են իրականութեան հետ ...:

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ կը հաղորդեն թէ Դեկտեմբեր 30ի պետական հարուածի փորձին վերջին հաշուեկշիռն է՝ 27 մեռեալ : Բանակը վեց մեռեալ եւ քսան վիրաւոր ունեցած է :

ՀՌՈՄԻ մէջ վախճանած է կարդինալ Զիքոնեանի ծէսերու ժողովին նախագահը եւ եղբայրը՝ Վատիկանի «արտաքին նախարարին»՝ Կարդինալ Ամալեթօ Զիքոնեանի: Ծէսերու ժողովը հիմնուած է 1588ին կանոններու ենթարկելու համար ծիսականութիւնը եւ սուրբերու հարցով զբաղելու համար: Վախճանեալ կարդինալը ութսուն տարեկան էր, Վիէննայի Պապական Նուիրակ եղած է, ապա Մատրիտի: Քաղաքական անձ մըն էր որ բանակցութիւններ վարած է Ֆրանքոյի հետ Հռոմի եւ Մատրիտի նոր դաշնագրին համար :

ԺԱԳ ԻՊԷՐ ծանօթ երաժշտագէտը մեռաւ առջի օր, 71 տարեկանին :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Agence de Voyage
TOURIST ROMEA - FRANCE
10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին : Զեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար շուտով գրեցէք գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանեն ձեզի :

Երէցկին Կատարինեան, Տէր եւ Տիկ. Ժաք Կատարինեան եւ զաւակները, Մարսէյլի Հայոց Ազգ. Առաջնորդարանը եւ Քահանայ Հայրերը Քամփ. Փերիէ Սէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդը եւ տեղւոյն համայն Հայութիւնը սրտի խոր կսկիծով կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը իրենց սիրեցեալ եւ ազգանուէր Քահանայ Հօր՝

Արժանապատիւ
Տէր ՆԵՐՍԷՍ Քհնյ. ԿԱՏԱՐԻՆԵԱՆԻ

որ ի Տէր հանգեաւ Փետրուար 5ին, 76 տարեկան հասակին, Սէն Ժոզէֆ հիւանդանոցին մէջ :

Ս. Օծման եւ թաղման արարողութիւնները կատարուեցան Ս. Անթուանի Ս. Թադէոս Հայոց եկեղեցիին մէջ, Չորեքշաբթի, Փետրուար 7ին, առաւօտեան ժամը 10ին :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Ռուբէն Գիւլխանդանեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր մօր՝

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին եւ հօր՝

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան 16րդ տարեդարձին առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ :
184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն :
Կը նախագահէ՝
ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները շուտով :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՄԱՐՏ 11ԻՆ
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Կապ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, ներկայացնելու համար պարահանդէսին հաշիւները, արդիւնքը եւ մանրամասնութիւններ, Մշակոյթի Տան մէջ: Այս Շաբաթ օր, ժամը 3ին:

Հ. Յ. Դ.

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 21ին: Կը խնդրուի ճշդապահ ըլլալ: Կարեւոր օրակարգ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՅԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի կողմէ :

Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին :—

Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմնեան, Գառնիկ Մինէլեան :

Պար.— Սօսի պարախումբը :

Նուագ.— Արմենիա նուագախումբը, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան :

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY

disques vogue — LA VEDETTE SURPRISE — disques vogue

Bar Buffet Ambiance

La Vedette Surprise
DU BAL DU
NOR SÉROUND
est

ROSY ARMEN

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ
Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր
ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝ 24

AMBASSADEURS

3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Attractions ԽԱՂԵՐ **Bar-Buffet**

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, BD. JEAN JAURÈS — 15, AV. ANDRÉ MORIZET · BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

AU BEAU NOYER

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 10 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9327 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5128

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՀՐՂՋՈՅՆ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Այսօր՝ Շաբաթ՝ կը բացուի Հ. Յ. Դաշնակցութեան Արեւմտեան Եւրոպայի 32րդ Շրջ. ժողովը, Փարիզի մէջ:

Շրջանային ժողովը օրէնսդիր դերագոյն մարմինն է արեւմտեան Եւրոպայի կեդրոնական կոմիտէութեան:

Այնտեղ է որ քննութեան կ՚ենթարկուի Կեդրոնական կոմիտէի եւ իրեն ենթակայ մարմիններու մէկ տարուան բարոյական ու նիւթական գործունէութիւնը:

Այնտեղ է, որ կը վերլուծուին օրակարգի բոլոր հարցերը եւ կը քուէարկուին համապատասխան բանաձեւեր:

Վերջապէս այնտեղ է, որ կ՚ընտրուի նոր Կեդր. Կոմիտէն՝ կոչուած վարելու շրջանը ամբողջ տարի մը եւ կեանքի մէջ իրականացնելու տրուած որոշումները:

Շուրջ վեց տասնեակ տարիներու պատմութիւն ունի Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը Եւրոպայի մէջ: Փարիզ, Մարսէյլ, Ժընեւ, Լօզան, Պերլին եւ գերմանական այլ քաղաքներ ունեցած են իրենց Դաշնակցական կոմիտէները:

Հին օրերուն երիտասարդ ուսանողներ, հայ ժողովուրդի ապագայ յոյսերն էին, որ բոլորուած էին հայրենիքի ազատութեան նուիրուած այս մեծ կազմակերպութեան շուրջ, արեւմուտքի լոյսի ոստաններուն մէջ:

Քառասուն տարի առաջ զանգուածային արտագաղթը այս հորիզոններուն տակ նետեց ստուար թիւով Հայեր: Ուսանողները կլանուեցան հսկայ զանգուածին կողմէ: Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերը լեցուեցան ամէն դասակարգի թարմ ու կենսունակ նոր ուժերով, Փարիզէն մինչեւ Լիոն ու Կրընոպլը, Պորտոյէն մինչեւ Տէքազվիլ ու Քասթէլ Սարազէն, Վիէնէն, Վալանսէն ու Սէնթ Էթիէնէն մինչեւ Մարսէյլ ու Նիս:

Եւրոպայի շրջանը, որ 1920ին կոմիտէութիւն էր, մեծամասնութեամբ բաղկացած ուսանողներէ, 1923ին դարձաւ Մեկուսի կոմիտէութիւն: Իսկ 1925ի Յուլիսին բարձրացաւ Կեդր. Կոմիտէի աստիճանին:

Ամիս մը վերջ, Օգոստոսի սկիզբը, հիմը կը դրուէր Յառաջի:

Շրջ. ժողովը այս տարի եւս կը բացուի այնպիսի պահու մը, երբ աշխարհ փուշի վրայ նստած է:

Պատերա՞զմ թէ խաղաղութիւն հարցականը կը մտալլկէ բոլորը:

Դժգոհներ ամէն կողմ, Եւրոպայէն մինչեւ Ափրիկէ ու Ծայր. Արեւելք:

Մրցակցութիւն: Հակամարտութիւն: Զինարշաւ: Անհանդուրժողութիւն: Տագնապ՝ քաղաքական ու տնտեսական՝ աշխարհի մէկ ծայրէն միւսը: Բռնակալութիւն: Գաղթատիրութիւն: Սով ու թշուառութիւն: Ու մանաւանդ արդար դատերու մոռացո՛ւմ եւ ուրացո՛ւմ:

Այդ դատերուն մէջ ամէնէն արդարը, բայց եւ ամէնէն անիրաւուածն ու ուրացուածը Հայկական Դատն է:

Աշխարհի ներկայ խառնակ վիճակին մէջ ո՛չ ոք կը մտածէ մեր Դատի մասին:

Նիւթապա՛շտ ու եսասէ՛ր աշխարհ:

Եւ սակայն կա՛յ այդ Դատը:

Երբ բոլոր նահանջականներն ու պարտուողականները «Հայաստանասէր»ի կեղծ դիմակը վահան դարձուցած կ՚ուրանան զայն, գլուխ կը ծռեն եւ փառք կուտան Մոսկուային, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը տէր է կանգնած այդ Դատին եւ պիտի շարունակէ կանգնիլ՝ մինչեւ անոր վերջնական լուծումը:

Այս հաստատ հաւատքով կ՚ողջունենք 32րդ Շրջանային ժողովը:

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԾԱՆՐ ՄԻՋԱԴԷՊԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ ՅՈՅՑԸ ԲԱԶՄԱԹԻՒ ԶՈՀԵՐ ԿԸ ՊԱՏՃԱՌԷ

10 ՄԵՌԵԱԼ, 140 ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Կառավարութիւնը արդիլած էր «Հակա – Գաղտնի Բանակ» ցոյցը զոր կազմակերպած էին համայնավար կազմակերպութիւնները կարգ մը ընկերակցական խմբակցութեանց աջակցութեամբ: Ասոնք կ՚ուզէին բողոքել փլասթիք ռումբերու դէմ որոնք յաճախ անմեղ զոհեր կը պատճառեն, ինչպէս նախորդ օրը վիրաւորուած չորս տարու աղջնակը:

Ցոյցը արդիլուած ըլլալով ապահովութեան կարեւոր ուժերը հաւաքուած էին ժամը 17էն սկսեալ (Հինգշաբթի) Պասթիյլ եւ շրջակայքը: Շատ ծանր բախումներ տեղի ունեցան մանաւանդ Պուլվար Պօմարշէ եւ Նասիոնի կողմերը: Ոստիկանները կը հետապնդէին ցուցարարները որոնք ապաստան փնտռեցին մեթրոյի կայարանները կոխկրտելով մեթրոյի ըսպասողներ, երկու կին տեղն ու տեղը մեռան: Ապահովութեան ուժերը 140 վիրաւորներ ունին որոնց քսանը շատ ծանր վիճակի մէջ են: 10 մեռեալ կայ:

Ցուցարարներու ընդհանուր թիւը հինգէն վեց հազար կը նկատուի «Ֆիկառոյի» կողմէ, 7էն 10 կ՚ըսեն Ներքին նախարարութենէն, յիսուն հազարի կը հասնի Լիպերասիոնի էջերուն վրայ եւ վաթսուն հազարի Իւմանիթէի: Այս վերջին երկու թերթերը գրաւուեցան Ուրբաթ առտու եւ երկրորդ հրատարակութիւն մը մէջտեղ հանեցին, գրաքննուած մասերով: Իւմանիթէն բաց ձգած էր այն տեղը ուր նախապէս հրատարակած էր Կեդրոնական Կոմիտէին յայտարարութիւնը, երկար ճերմակ մանշեթ մըն ալ ունէր Լիպերասիոնը իր Ա. էջին գլուխը:

Ընկերակցութիւնները ժողովներ գումարած են ամբողջ դիշերը եւ մանիֆեստով մը կը պահանջեն Ներքին նախարարին հրաժարումը, կը հաղորդէր Եւրոպա թիւ 1 ձայնասփիւռի կայանը Ուրբաթ առաւօտ: Ներքին նախարարութիւնն ալ զեկոյց մը հրատարակեց ուր կը յիշեցնէ թէ պատերազմական վիճակ յայտարարած է Ապրիլ 22ին եւ հրապարակային բոլոր ցոյցերը արդիլուած կը մնան: Կը ձաղկէ Գաղտնի Բանակին ոճրային արարքները որոնց դէմ Հանրապետութեան ուրիշ թշնամիներ կը փորձեն օգուտ քաղել:

Ներքին եւ Արդարութեան նախարարները որոշեցին հետապնդում կատարել ցոյցին կազմակերպիչներուն դէմ:

Միւս կողմէ գործի վրայ էր նաեւ Գաղտնի Բանակը, որ փլասթիք 10 պայթումներ կատարեց համայնավար կեդրոնատեղիներու վրայ: Հորիզոն շաբաթաթերթի գրասենեակը (Ռիւ Վիվիէն), Ֆրանսական Տեղեկատուութեան Միութեան գրասենեակը, Պուլ. Մալզերպ գրատուն մը, Ռիւ տը Փրոնի Թաս գործակալութեան գրասենեակը ուր վնասները շատ մեծ են, Ավան – Կառտ թերթին խմբագրատունը, Շան տիւ Մոնտ երաժշտական հրատարակչական տունը որուն մասնագիտութիւնն է խորհրդային եւ արբանեակ երկիրներու երաժշտութիւնը, Ֆրանսա – Զեխոսլովաքիա ընկերութեան գրասենեակը եւ Շուազի լը Ռուայի համայնավար մէկ կեդրոնը փլասթիքի զոհ գացին:

ՍՐԸ ՍՐԻՆ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ ԽՕՍՈՂ ... ԹՈՒԹԱԿԸ

Կ. Զարեան բանաստեղծ մըն է որ չի սիրեր զգացումը: Չի սիրեր մտածումը եւս: Պատկերն է արտայայտութեան իր գործիքը:

Սկիզբները թարմ ու փայլուն էին իր գոյները: Այժմ արդէն չորցած, կոշկոռոտած, պառաւցած:

Հարկ է նաեւ աւելցնել թէ դարձդարձիկ՝ ճամբաներու այս անցորդը գիտէ իբրեւ անթացուպ գործածել ծանօթ յեղափոխականի մը յուշերը կամ հասարակ առօրեան: Ատաղձը դրացիէն, ներկը իրմէ:

Այս վարժութեամբ է որ գեղեցիկ ասութեանց վարպետը ուզեր է զարդարել հին խօսք մը: Հակառակորդներ յաճախ «դրամատիրութեան ծառայ» կոչած են Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կամ «վարժապետներու» կուսակցութիւն, — ձանձրացա՛նք կարդալէ այդ բանգիտութիւնները: Զարեան, փոխ առնելով այս խօսքերը, ուզեր է ցոյց տալ գրագէտի իր տաղանդը եւ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, ըսեր է Երեւանի մէջ՝ թափելով իր կեղծ մարգրիտները, «մեծ մասամբ հին վաճառականներէ եւ կէս – մտաւորականներէ կազմուած կուսակցութիւն մըն է»: Յետոյ երդուընցեր է թէ ինք Դաշնակցական չէ եղած երբեք:

«Կէս–մտաւորական» մը աւելի, «կէս–մտաւորական» մը պակաս, բան չի կորսընցներ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը: Բայց այս խօսքով շատ բան կը կորսնցնէ Զարեան: Կը հաստատէ իր տգիտութիւնը:

Կրնա՞յ ըսել թէ ի՛նչ որակ պէտք է ունենան իտէալ կուսակցութեան մը անդամները: Հին վաճառականներէ կազմուելո՞վ է որ կը նուզաի կուսակցութեան մը արժէքը: Ի՞նչ կրնային աւելցընել նոր վաճառականները: Կամ պայմա՞ն է որ մտաւորականներ ըլլան, կէս, քառորդ կամ ամբողջական, կուսակցութեան մը յարողները:

Ի՞նչ անիմաստ բացատրութիւններ, որոնք փոխ առնուած են յիմար իմաստունէ մը: Ըսելիք չունեցող մարդու խօսք, աղքատ ներկարարի պատկեր, եւ ուրիշ ոչինչ: Բայց ասով Զարեան կը մատնէ ծաղրելու, արհամարհելու ցանկութիւն մը:

Արդ, ձգենք վաճառականները, առարկայ Զարեանի հետաքրքրութեանց: Խօսինք մտաւորականներուն մասին: Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը երբեք պարծենցած չէ թէ իր կազմակերպութեան կ՚անդամակցին մտաւորականներ, ըսենք՝ «կէս – մտաւորականներ»: Այս կազմակերպութեան շարքերը լեցուած են միշտ գիւղացիներով, բանուորներով, մասնաւորաբար երիտասարդներով: Կը թուի թէ Կ. Զարեան չի գիտեր «մտաւորական» բառին իմաստը: Բացատրելու համար՝ կը բաւէ ըսել թէ մտաւորական մը չէ Զարեան, ոչ կէս, ոչ լման: Եթէ մտաւորական կոչէինք ամէն գրիչ շարժող, դրժուար չէր հետեւցնել թէ մտաւորականի ախտէ վարակուած է մեր ժողովուրդը: Բառը չշփոթել ռուսական բացատրութեան հետ, որ ծանօթ է «ինտելիգենտ» բառով:

Զարեան կեանքին մեծագոյն մասը անցուցած է արեւմտեան քաղաքակրթութեան երկիրներուն մէջ, ու պէտք է գիտնար թէ ո՛ր ասպարէզին նուիրեալը կը սահմանաւորուի մտաւորական բառով, որ ունի իր պատմութիւնը եւ իմաստի ընդլայնումը:

Մտաւորականը այն է որ... մտաւորական է, բայց հեգնանք ծամծմող, դիմացինը արհամարհող եւ հպարտութիւն ծախող մարդը չէ երբեք: «Կէս – մտաւորական» կոչելով մէկը կամ միւսը՝ ոչ ոք կը բարձրանայ մտաւորականի պատուանդանին վրայ: Ոչ ալ կրնայ ծածկել իր տգիտութիւնը:

ԱՐԱԶ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ եւ Եկեղեցւոյ մէջ տագնապ մը կրնայ ծնիլ Միացեալ Նահանգներու մէջ, առաջին անգամ ըլլալով: Նախագահ Քենըտի խորհրդարանին ներկայացուց Հանրային ուսուցման օժանդակութեան ծրագիր մը որ վեց միլիոն տոլարի պիւտճէ մը կը նախատեսէ պետութեան դպրոցներուն եւ համալսարաններուն համար, բայց ոչինչ ազատ դպրոցներու, կրօնական կամ աշխարհական: Կարդինալ Սփելման կը պահանջէ որ ուսուցման օժանդակութիւնը ըլլայ բոլորին: Հրապարակային ելոյթով մը կարդինալը շեշտեց թէ դաշոյն մըն է որ մեր գոյութիւնն իսկ կը վտանգէ որովհետեւ առանց պետական օժանդակութեան չենք կրնար մրցակցութեան մէջ մտնել:

ՊԵԼԿՐԱՏԻ «Փոլիթիքա» թերթը իր զարմանքը կը յայտնէ Ֆրանսական որոշումին առթիւ, դեսպանութիւնները ներկայացուցչական աստիճանի իջեցնելուն առթիւ: Եուկոսլաւ թերթը կը գրէ թէ 5 ամիս առաջ է որ Եուկոսլաւիա ճանչցած էր «ԱՀԱԿ»ը ինչպէս երեսուն ուրիշ երկիրներ: Եուկոսլաւիա ցաւով եւ անհասկացողութեամբ կը դիմաւորէ Ֆրանսական որոշումը:

ԱՃՈՒՊԷՅ Ռիօ տէ Եաներիոյի մէջ յայտարարեց թէ ոչ մէկ տարակարծութիւն կայ Զինացիներուն եւ իրենց միջեւ: Խօսելով Պերլինի մասին Խրուշչեւի փեսան հարց տուաւ թէ ինչո՞ւ արեւմուտքը չի ճանչնար արեւելեան Գերմանիան երբ Խորհ. Միութիւնը կը ճանչնայ արեւմտեան Գերմանիա:

ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ պաշտօնական պատուիրակութիւն մը Պոն պիտի երթայ դալ ամիս նոր համաձայնութիւն մը ստորագրելու համար ըստ որուն Դաշնակցային Գերմանիան Եփրատի վրայ շինուելիք ամբարտակին շինութեան ծախքերը պիտի ստանձնէ: Սուրիոյ վարչապետը՝ Մարուֆ Տավալիպի յայտարարեց թէ Արաբ Մ. Հանրապետութեան բաժանումէն ետք, Սեպտեմբերին, Եգիպտոս փորձած է իրեն վերապահել հինգ հարիւր միլիոն մարքի փոխատուութիւնը զոր Գերմանիա պիտի ընէր շինութեան համար:

ԵԳԻՊՏՈՍԻ մէջ բրածոյ վիճակի կենդանիները եւ թռչուններ գտնուած են որոնք 45 միլիոն տարի առաջ ապրած են: Գահիրէէն ութսուն քիլոմեթր հեռու, Գարունի մէջ եղած են այդ պեղումները:

ՆԱՍՐ յայտարարած է լիբանանցի Վաֆիք Թիպի լրագրողին թէ Եգիպտոս կըռիւի պիտի մտնէ Իսրայէլի դէմ, եթէ Յորդանան դետին ընթացքին փոփոխութիւնը երկարի մինչեւ Սուրիոյ եւ Իսրայէլի միջեւ գտնուած ապազինուած շրջանը:

ՏԸ ԿՈԼ կը փափաքի Փարիզի եւ արուարձաններու քաղաքապետարանները այցելել, բայց թուականը կարելի չէ որոշել ցորչափ «ԱՀԱԿ»ի հետ համաձայնութիւն չէ գոյացած:

ՍԱՌԻ հանքին զոհերու թիւը կը բարձրանայ: Ցարդ 286 դիակներ գտնուած են: Բովանդակ Գերմանիոյ մէջ դրօշակները սուգի մէջ են: Շաբաթ օր նախագահ Լիւպքէ ներկայ պիտի ըլլայ յուղարկաւորութեան արարողութեան: Հանքը աշխարհի ամէն արդիական հանքն էր որ մրցանակի արժանացած էր ապահովութեան իր կատարելագործումներուն համար:

ԽՆՉԱՐԱՅԻ ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՑ

ԳԱՐԵԳԻՆ ՍՐԲԱԶԱՆԸ

Զարմանալի է. ունես՝ չես գնահատում, կորցրիր՝ լալիս ես:

Պոլսոյ Հայոց պատրիարք Գարեգին Սրբազանի մահը խոր ցաւ պատճառեց ամէնքին, սակայն դեռ երէկ նրա անունի շուրջ սուր պայքար կար Սփիւռքի Հայութեան մէջ:

Խոր ցաւ պատճառեց ոչ միայն որովհետեւ դժուար էր փոխարինել նրան արժանաւոր յաջորդով, այլեւ, իբրեւ անհատ էլ, հանգուցեալը անփոխարինելի դէմք էր:

Իմ անձնական ծանօթութիւնը Գարեգին Արք. Խաչատրեանի հետ սկսւում է երեսնական թուականներից: Դրանից առաջ ես գիտէի նրան իբրեւ Հայաստանի Հանրապետութեան նուիրուած եւ անձնուէր հայրենասէրներից մէկը, որ 1919 – 20 թուականներին Տրապիզոնի շրջանից տեղեկութիւններ էր հաղորդում մեզ հետաքրքրող հարցերի մասին:

Աղեքսանդր Խատիսեանը տրամադրում էր ինձ կարդալու նրա բովանդակալից եւ հետաքրքրական նամակները: Մանր, յստակ ու գեղեցիկ ձեռագրով այդ նամակներում մանրամասն խօսում էր քեմալական շարժումների եւ Հայաստանի ըսպառնացող վտանգի մասին: Ներկայացնում էր նաեւ հայ «Մնացորդաց»ի առօրեան: Խատիսեանը շատ բարձր էր գնահատում այդ նամակները:

Հանգուցեալը եղբայրն էր մեր ընկեր Սողոմոն Խաչատրեանի: Սողոմոնից էլ տեղեկութիւններ ունէի իր եղբօր մասին:

Երեսնական թուականներին Գարեգին Սրբազանը եկաւ Փարիզ: Ծանօթացանք Հրանտ Սամուէլի գրախանութում: Իր երկար անունին — Գարեգին արքեպիսկոպոս Խաչատրեան — անհամապատասխան կարճ հասակ եւ համակրելի դէմք ու շարժուձեւ ունէր: Շուտով նա պաշտօն ստացաւ եւ տեղափոխուեց Մարսէյլ, ուր ապրում էր Խորասանճեանի շինած եկեղեցում, Փրոտոյում: Մի համեստ, անշուք կահաւորումով բնակարան ունէր, ժամերով թէթ ա թէթ զրոյց էինք անում, երբ այցելում էի Մարսէյլ: Այդ տեղից էլ ծայր առաւ մեր բարեկամութիւնը, չասելու համար մտերմութիւնը:

Հայ հոգեւորականի համար անսովոր մտապաշար եւ հետաքրքրութիւն ունէր Գարեգին Սրբազանը: Իր հետաքրքրութիւնը գլխաւորապէս հայ մշակոյթի եւ հայ եկեղեցական հարցերի սահմանումն էր: Իրեն մտքի եւ գրչի մարդ էր համարում, նոյնիսկ բանաստեղծ, թէեւ տափակ եւ անհամ ոտանաւորներից զատ ոչինչ չէր յօրինել:

Երեսնական թուականներին Սփիւռքի Հայերի մտքերը յուզում էին Հայոց Եկեղեցու բարենորոգման հարցերը: Էջմիածինը արտասահմանի թեմերին ուղարկել էր բարենորոգումների ծրագրի նախագիծը՝ ի քննութիւն եւ կարծիքներ յայտնելու համար: Մամուլում արծարծւում էին Էջմիածնի նախագծի առընչութեամբ խնդիրներ:

Այն ժամանակ դեռ արտասահմանում հայ հոգեւորականների մեծ մասը եւ Եկեղեցին աշխատում էին պահել իրենց անկախութիւնը: Արսէն Ղլըտճեանները դեռ չէին համարձակւում առջեւի գռնից մտնել պարկեշտ մարդկանց տունը: Եւ Հայաստանեայց Եկեղեցին դեռ երկփեղկուած չէր:

Բարենորոգումների նախագիծը շեշտուած միտում էր ցուցաբերում, — կեդրոնացնում Էջմիածնի գերիշխանութեան ներքեւ: Թաքուն հաշիւ համայնավար իշխանութեանց կողմից, — Էջմիածնի միջոցով իրենց հակակշռի տակ առնել ըՍփիւռքի Հայութեան կեանքը:

Այս միտումի դէմ, ամէնից առաջ, բուռն կերպով ըմբոստացան այժմուայ «Հայաստանասէր»ները, — ռամկավարպահպանողական շրջանակները: Մերժեցին Էջմիածնի կենտրոնացման սկզբունքը:

Զարմանալի չէր, որ Գարեգին Սրբազանն էլ վճռական կերպով հակառակ էր «անկրօն եւ անաստուած իշխանութեան» միտումներին՝ իր իշխանութիւնը տարածելու արտասահմանի Հայերի ազատ Եկեղեցու վրայ: Մեր զրոյցներում Գարեգին սրբազանը պաշտպանում էր այն միտքը, թէ Հայաստանեայց Եկեղեցին պէտք է կազմակերպուի այնպէս, որ արտասահմանը կարողանայ մնալ անկախ: Էջմիածնին վերապահել զուտ դաւանաբանական գործերը: Իր այս տեսակէտը նա ձեւակերպեց առանձին յօդուածով, որ լոյս տեսաւ իմ «Վէմ» հանդիսում, Ընծայեցի ծածկանունով:

Հետաքրքրական է, որ նա այդ յօդուածը գրել էր արեւելահայերէնով: Ինձանից խնդրեց, որ «աչքէ անցընեմ»: Խնդրեց նաեւ, որ ծածկանունը պահուի գաղտնի: Զգուշաւորութի՞ւն, վախկոտութի՞ւն: Գիտեմ միայն, որ Բարեգործականի վարիչ շրջանակները կասկածել էին, որ Ընծայեցին ամերիկահայոց նախկին առաջնորդ Տիրայր Արք. Տէր Յովհաննէսեանն էր եւ զրկել էին նրան ապրուստի համար տրուող նպաստից: Գարեգին Սրբազանի համար յայտնի եղաւ այդ փաստը:

Հարաւային Ֆրանսայի թեմական կազմակերպութեան եւ ղեկավարութեան գործերում Գարեգին Սրբազանը առանձին յաջողութիւն չունեցաւ. ոչ բարեկամները զոհ մնացին նրանից, ոչ հակառակորդները: Ուզում էր ծառայել երկու տէրանց, երկուսն էլ դժգոհ մնացին:

Կացութիւնը փրկուեց, երբ հրաւիրուեց Պուէնոս – Այրէս, կաթողիկոսական պատուիրակի հանգամանքով, կազմակերպելու համար Հարաւային Ամերիկայի թեմը:

Պէտք է ասել Մարսէյլի պատմութիւնը կրկնուեց եւ այստեղ, ընդունելութիւնը եղաւ փառաւոր. բայց, ի վերջոյ, բարեկամները մնացին դժգոհ եւ հակառակորդներն էլ լրիւ բարեկամ չդարձան: Երեւելի յատկութիւն ունէր բարեկամները իրենից վանելու:

Տարիներ մնաց Հարաւ. Ամերիկայում, բայց թեմը թեմ չդարձաւ: Իր ժամանակն անցաւ աւելի գրական աշխատանքով, քան թեմի կազմակերպութեամբ: Հարուստ Հայերի նիւթական աջակցութեամբ նա հրատարակեց մի քանի հատորներ, որոնց մէջ են Նարեկի աշխարհաբար թարգմանութիւնը, հիմնեց մի պարբերաթերթ, եւ իմաստասիրական ու պատմական – ուսումնասիրական յօդուածներ էր լոյս ընծայում:

Մեր բարեկամութիւնը շարունակուեց եւ նրա Հար. Ամերիկա գնալուց յետոյ, նամակագրութեամբ: Շուտով ես էլ Հիւսիսային Ամերիկա անցայ, ուր յաճախ նրանից նամակներ էի ստանում Պուէնոս Այրէսից կամ Սան Փաւլոյից: Եթէ մեր փոխանակած նամակները հրատարակուէին, մի ստուար հատոր կը ստացուէր:

Մեր գաղափարները ազգային եւ եկեղեցական գործերի մասին համընթաց էին: Գարեգին Սրբազանը անայլայլ հակառակ էր համայնավարութեան եւ դատապարտում էր Հայաստանում իշխող վարչաձեւը:

Քար գայթակղութեան եղաւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան հարցը: Ես ուզում էի, որ Գարեգին Սրբազանը գրաւէ Անթիլիասի աթոռը եւ առնելով իր համաձայնութիւնը՝ այդ մասին գրեցի Վ. Նաւասարդեանին, որ աւելի համամիտ էր իր հայրենակից Գարեգին արք. Յովսէփեանի թեկնածութեան: Դաշնակցութիւնը դրեց Գարեգին Խաչատրեանի թեկնածութիւնը եւ հնարաւոր բոլոր միջոցներով պաշտպանեց, բայց ծանօթ պատճառներով ընտրուեց Գարեգին Արք. Յովսէփեանը:

Ինչպէս յետոյ իմացայ, Գարեգին Սրբազանը սաստիկ ազդուել էր ընտրութեան արդիւնքից: Չէր կարողանում մարսել իր պարտութիւնը: Անշիտակ խաղ էր համարում մեր կողմից: Եւ այնուհետեւ տարօրինակ բաներ արաւ. լոյսը նոր տեսնողի պէս սկսեց փառաբանել համայնավար իշխանութիւնը իր առաջնորդ Սթալինով:

Արժանթինում ապրող մի պարոն հրատարակեց Հայոց պատմութեան մի հատոր, ուր կային Հայաստանի Հանրապետութեան գործիչների հասցէին զգուելի բանսարկութիւններ: Գարեգին Սրբազանը սիրալիր յառաջաբան էր գրել այդ գրքին: Ես ստիպուած եղայ «Հայրենիք»ում մի յօդուածաշարք գրել այդ առթիւ: Խիստ ազդուել էր եւ լուր էր ուղարկել ինձ, թէ յառաջաբանը գրել է առանց գիրքը կարդացած լինելու, բայց այդ եղաւ վերջը մեր բարեկամութեան: Պարզուեց, որ փոքրոգի եւ քինախնդիր մարդ էր: Իր բնաւորութեան այդ կողմը առանձնապէս երեւան եկաւ Անթիլիասի կաթողիկոսական վերջին ընտրութիւնների առիթով, ուր նրա խաղացած դերը անորակելի եղաւ:

Զարեհ Սրբազանի ընտրութեան դէմ եղած արգելքի հետեւանքով, տարիքի պատճառով, որոշ շրջանակներում միտք կար դնելու Գարեգին Սրբազանի թեկնածութիւնը, թէեւ նրա ներկայութիւնը Պոլսում կարեւոր էր համարւում: Այդ իմաստով իրեն դիմում եղաւ: Համաձայնուեց, բայց երկու պայմանով. 1.— Պէտք է նախօրօք ստանայ Էջմիածնի օրհնութիւնը, 2.— Իրեն է վերապահում Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան կանոնագիրը վերաքննութեան ենթարկելու իրաւունքը: Նոյն պայմաններով համաձայնութիւն էր տուել եւ հակառակորդ կողմին: Նման պայմաններ, ի հարկէ, չէին կարող ընդունուել:

Այնուհետեւ դէպքերը հէքեաթի ձեւ ստացան: Ընտրութեան առթիւ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը ժամանեց Անթիլիաս: Եկաւ եւ Գարեգին պատրիարքը: Անհաւանական չէ, որ Վազգէն Ա.ի եւ Գարեգին պատրիարքի միջեւ նախօրօք համաձայնութիւն է եղել վերջինիս թեկնածութեան մասին:

Կաթողիկոսի ընտրութեան նախօրեակին Վազգէն Ա. իր շքախումբով մեկնեց Գահիրէ: Գարեգին պատրիարքը Անթիլիասի վանքից փոխադրուեց պանդոկ, ուր տեղի ունեցաւ մեր վերջին տեսակցութիւնը:

Երբ պանդոկի սենեակում մենք մնացինք մենակ, նա դժգոհութիւն յայտնեց, որ ես չեմ այցելել իրեն վանքում (ես այդ օրերին վանք չէի գնում):

— Ես կը սիրեմ եւ կը յարգեմ Զարեհ Սրբազանը, ասաց նա, բայց ան Կաթողիկոս չի կրնար ըլլալ:

— Ինչո՞ւ, հարցրի ես:

— Չի կրնար եւ պէտք չէ որ ըլլայ, շեշտեց, առանց բացատրելու... Ես կ՚ակընկալէի, որ Զարեհ Սրբազանը խօսէր իմ թեկնածութեան մասին, բայց ան բերանը չբացաւ: Ոչ ալ ուրիշ մէկը...

— Բայց, Սրբազան, դուք անընդունելի պայմաններ էիք դրել եւ համաձայնութիւն չյայտնեցիք:

— Գարեգին Յովսէփեանցին որ ընտրեցիք, համաձայնութիւնը առե՞ր էիք...

Ներս մտաւ իրեն ընկերակցող Պ. Աբրահամեանը եւ մեր խօսակցութեան նիւթը փոխուեց:

Պարզուեց, որ Պոլսից նա մեկնել էր Կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրուելու յոյսով: Նոյնիսկ «վերջին» այցելութիւն էր տուել կուսակալին: Եւ չափազանց դառնացած էր, որ իր յոյսերը չարդարացան:

Անշուշտ, Նեղոսի ափին եւ այլուր նրա խաղացած յետագայ ոչ – նախանձելի դերը բացատրւում է նաեւ այդ սրտնեղութեամբ, անձնական վիրաւորանքի ըզգացումով:

Կիրքը ուժեղ էր նրա մէջ: Իր տարիքի եւ հեղինակութեան շնորհիւ կարող էր հաշտարար դեր կատարել երիտասարդ երկու Կաթողիկոսների միջեւ, բայց աւելի եւս «երկփեղկեց» Էջմիածնի եւ Անթիլիասի յարաբերութիւնները, երկփեղկելով եւ Սփիւռքի Հայութիւնը:

Բայց եւ այնպէս սիրտս ճմլւում է, երբ յիշում եմ մեր անցեալ բարեկամութեան օրերը,

Sit tibi terra levis! (1)

սիրելի Գարեգին Սրբազան:

Ս. ՎՐԱՅԵԱՆ

(1) Թող հողը թեթեւ գայ վրադ (լատ. բարեմաղթութիւն նոր թաղուած մեռելի համար որ կը համապատասխանէ «հանգիստ ոսկերացդ» բարեմաղթութեան):

ՕՏԱՐ ԷՋԵՐ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

«Իսկապէս աղեխարշ էր տեսնել այդ դեղանի պարմանուհին տիւ եւ դիշեր հակած Գերմանիոյ քարտէզին վրայ, փոքրիկ դրօշակներ զետեղելով հոն, ջանալով հնարել յաղթական արշաւանքներ, Պաղէն՝ Պերլինի վրայ, Ֆրուասար՝ Պավարիոյ մէջ, Մաք – Մահոն՝ Պալթիկի վրայ: Այս բոլորին մասին ինծի խորհուրդ կը հարցնէր եւ ես կ՚օգնէի իրեն՝ որքան որ կրնայի, այսուհանդերձ, մեծ հայրիկն էր սակայն որ մեզի կ՚օգնէր այս երեւակայական ներխուժումին համար: Քանի անգամ նուաճած էր Գերմանիան՝ Առաջին Կայսրութեան օրերուն: Բոլոր մանրամասնութիւններուն տեղեակ էր.

«— Հիմա, ահա թէ ո՛ւր պիտի երթան... Ահա, ի՛նչ որ պիտի ընեն...

«Եւ այս դուշակութիւնները կ՚իրակա նանային միշտ, ինչ որ զինքը կը հպարտացնէր:

«Դժբախտաբար, որքան ալ մենք քաղաքներ գրաւէինք, ճակատամարտներ շահէինք, իրեն համար երբեք ալ մեր յառաջխաղացումը արագ չէր ընթանար: Անյագ էր ծերունին...

«Ամէն օր, հասնելով իր քով, կ՚իմանայի նոր յաղթանակի մը մասին.

«— Տոքթոր, գրաւեցինք Մայանսը, կ՚ըսէր երիտասարդուհին վազելով դէպի ինձ՝ ցաւագին ժպիտով մը, մինչ ես, դըրան ետեւէն կը լսէի զուարթ ձայն մը, որ կ՚աղաղակէր.

«— Ամէն բան կարգին է, կը քալէ... Ութ օրէն Պերլին կը մտնենք...

«Այդ միջոցին Բրուսիացիները Փարիզէն ութ օր հեռու կը գտնուէին: Սկիզբները, խորհեցանք ծերունին դաւառ փոխադրել, բայց անգամ մը որ դուրսը գտնուէր, Ֆրանսայի կացութիւնը իրեն ամէն բան պիտի տեղեկացնէր, եւ կը գտնէի որ տակաւին շատ տկար էր ան կարենալ տոկալու իրականութեան իր վրայ գործելիք ցնցումին: Ուրեմն, որոշեցինք մնալ:

«Փարիզի պաշարման առաջին օրը բարձրացայ իրենց մօտ՝ — կը յիշեմ — չափազանց յուզուած: Քաղաքին դուռներուն փակուիլը, մեր պատերուն տակ մղուած կռիւները, մեր արուարձաններուն սահմանագլուխներու վերածուիլը անձկութեամբ լեցուցած էին հոգիները:

«Ծերունին գտայ իր անկողնին վրայ նստած, զուարթ ու հպարտ:

«— Էհ, ի՞նչ կ՚ըսէք ուրեմն, ըսաւ, ահաւասիկ պաշարումը սկսաւ:

«— Զարմացած իրեն նայեցայ:

«— Ինչպէս, գնդապետ, դիտէ՞ք արդէն...

«Իր թոռնուհին դէպի ինձ դառնալով.

«— Ոհ, այո, Տոքթոր, ... մեծ նորութիւնն է... Պերլինի պաշարումը սկըսած է...

«Ան այս բոլորը կ՚ըսէր հանդարտ եւ վստահ եղանակով մը, միեւնոյն ժամանակ ասեղնագործելով:

«Հիւանդը որեւէ կասկած չէր կրնար ունենալ: Բերդերէն արձակուած թնդանօթներուն որոտը չէր կրնար լսել: Դժբախտ, զարհուրելի եւ խռովայոյզ Փարիզը չէր կրնար տեսնել: Ինչ որ կրնար իր անկողնին մէջէն ընդնշմարել, ատիկա միայն Յաղթութեան Կամարին ամէնէն բարձր մէկ մասը կրնար ըլլալ, եւ իր սենեակին մէջ ցիրուցան վիճակի մէջ կային Առաջին Կայսրութենէն մնացած իրեր՝ անեղծ պահելու համար իր պատրանքները: Մարեշալներու կենդանագիրներ, ճակատամարտներու նկարներ, Հռոմի թագաւորը՝ իր մանկական շրջազգեստով, յետոյ զանազան կարասիներ եւ արձանիկներ, բոլորն ալ արքայական շրջանի մասունքներ, պրոնզեայ մետալներ, Ս. Հեղինէ կղզիին ժայռերը ներկայացնող նկար մը, պարահանդէսի արդուզարդով պճնուած գեղանի տիկնոջ մը մանրանկարը, ուրիշ տիկին մը՝ դեղին շրջազգեստով մը, եւ այս բոլորը՝ կարասիները, Հռոմի թագաւորը, մառեշալները, տիկինները՝ որոնք կը ներկայացնէին 1806ի շնորհալի շրջանը, ասոնց վրայ աւելցնելով այն բոլորը զորս մենք կը պատմէինք պատուական գնդապետին, իրեն հաւատացուցած էին միամտօրէն թէ սկսած էր Պերլինի պաշարումը:

«Այդ օրէն սկսեալ, մեր զինուորական գործողութիւնները բոլորովին պարզաբանուած էին: Պերլինի գրաւումը այլեւս համբերութեան հարց էր:

«Մերթ ընդ մերթ, երբ ծերունին շատ կը ձանձրանար, իրեն կը կարդայինք գաւակէն եկած նամակ մը, ի հարկ է երեւակայական, քանի որ այլեւս ոչինչ կը մտնէր Փարիզէն ներս, եւ թէ՝ Սըտանէ ի վեր Մաք – Մահոնի թիկնապահը առաջնորդուած էր դէպի Գերմանիոյ ամրոցներէն մէկը:

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏ

(2 Շար.)

ՍԻՐԵՔ ՄԻՄՅԱՆՑ
(ԱՀԱ ՅԵՂԱՓԱՍԱԿԵՆ ԿԵՆՍԱԳԻՐ)
ՀԱՏՈՐ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ ՊՈՂՈՍ ՓԱՇԱ ՏԱՐԻՆ

— Այո։
— Շնորհ կ։
— Հաստա՞տ։
— Հ, հաստ էիր ինչպէս միշտ։
— Այս, ինչպէս կ՚ուզէիր, ես ալ հոն էի, բայց ոչ ոքի ցոյց տուի թէ հոն էի։ Ես ալ ինչպէս դուն, ինծի համար ալ ամէն բան վերջացած էր

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Մարիամ Սողոմոնեանցի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի Տաւուտեան դերդաստանը յիսունական Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կարմիր եւ Կապոյտ Խաչերու օգափոխութեան կայաններուն եւ Որբերու Օգն. Մարմնին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ֆ. Կ Խաչի Կրընոպլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Ողբ. Պ. Երուանդ Հաճեանի Բ. տարելիցին առթիւ ի նպաստ դպրոցի եղած հետեւեալ նուէրները .— Հաճեան ընտանիք 50 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Վարուժան Աւագեան երեսուն, Տիկին Նիկողոսեան 20 Ն.Ֆ.:

×

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները .—

Տիկին Աստղիկ Քէհէյեան (Պոլիս) 50 Ն. Ֆ., Ողբացեալ Յովհաննէս Քիւրճեանի յիշատակին յիսուն, Պանեէօ Քաշանի բարեկամներէ, Տիկին Պերճուհի Մազլմեան քառասուն, Ողբացեալ Երուանդ Ճիւհէրեանի եւ Փիրենեանի մահուան առիտով :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պ. Ռուբէն Գիւլխանդանեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իր մօր՝

ՀԱՅԿԱՆՈՅՇ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունքին եւ հօր՝

ԱԲՐԱՀԱՄ ԳԻՒԼԽԱՆԴԱՆԵԱՆԻ

մահուան 16րդ տարեդարձին առթիւ, այս Կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յով. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

«ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18»Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ :
184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն :

Կը նախագահէ՝
ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

ԾԱԽՈՒ Է

CLAMART

Բանուկ փողոցի վրայ կօշկակարի խանութ, սենեակ եւ խոհանոց, ի հարկին որեւէ ուրիշ առեւտուրի :

Դիմել՝ ՍԱՐԱՖԵԱՆի,
32, Ave. Victor Hugo, Clamart,

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Կապ. Խաչի մասնաճիւղը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերուհիները, ներկայացնելու համար պարահանդէսին հաշիւները, արդիւնքը եւ մանրամասնութիւններ, Մշակոյթի Տան մէջ: Այս Շաբաթ օր, ժամը 3ին:

ԿՈՒԶՈՒԻ

Լաւ կարուհի մը աշխատանոցի մէջ աշխատելու համար:

Դիմել՝ ՊՈՒԹՈՆԻԷՌԻՍԹ ՆԱԼՊԱՆՏ
6, Rue Poissonnière, Paris (2e)
Բ. Յարկ

ՄՈՒՐԱՏ ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԶՈՒԱՐԹ
Մայրամուտէն մինչեւ կէս գիշեր
ԶՈՒԱՐԹ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԺԱՄԸ 17ԷՆ՝24

AMBASSADEURS
3, Ave. Gabriel, 3
ԵՐԳ ՈՒ ՊԱՐ
ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Attractions ԽԱՂԵՐ Bar-Buffet

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ'ԱՐՍՔՕԹԻ
Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ
31. AVE. GEORGE V
Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ
Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով
U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél.: TRO. 03-18
Մուտքի տոմս 7.50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն.Ֆ.
C. C. P. PARIS 8019-72

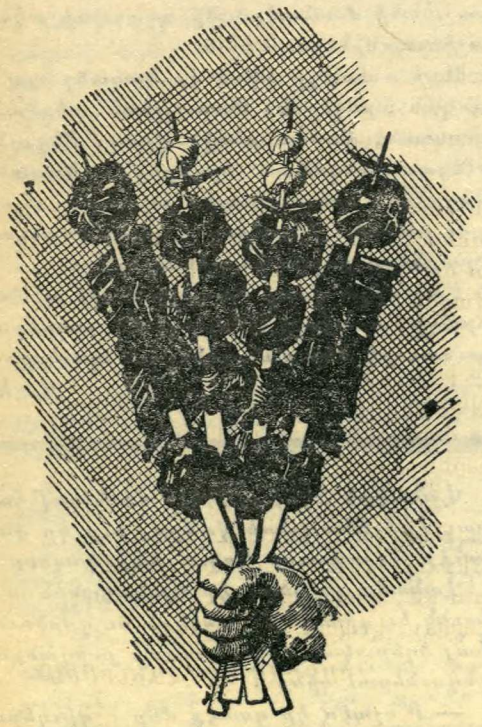

ՃԱՇԱՐԱՆ
ԵԱՐ
ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ
Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր :
Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, շաշլիք, քարսքի :
ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ
Bar Américain
AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES
4, RUE ROBERT-ESTIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԻՍԻԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆԻՆ ԶՈՅԳ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Իսիի Խանասոր խումբի կողմէ :
Փետրուար 10ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
Կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին .—
Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Մինէլեան :
Պար.— Սօսի պարախումբը :
Նուագ.— Արմենիա նուագախումբը, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան :

Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
avec JACK ARY et son High Society Orchestra, MICHEL SYDNEY

disques vogue LA VEDETTE SURPRISE disques vogue

Bar Buffet Ambiance

La Vedette Surprise
DU BAL DU
NOR SÉROUND
est

ROSY ARMEN

ՀԱՅՐԱՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ
11
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
DIMANCHE
11 FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9328 38e ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5129

ՕՐՈՒԱՆ ՀՕՍՔԸ

ՀԱՅԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

—o—

Կ'ըսէինք թէ Լոս Անճէլըսի եւ Սպահանի մէջ ալ բացուած են հայագիտական ամպիոններ (Յառաջ, 4 Փետր.) :

Քալիֆորնիան բացառիկ դիրք մը կը ներկայացնէ Ամերիկայի մեր հայրենա – կիցներուն համար : Այնտեղ Հայերը կարծես չատ օտար չեն զգար իրենք զիրենք : կարգ մը քաղաքներու մէջ համախումբ կ'ապրին : Շատեր կը զբաղին այգեգործ – ութեամբ եւ գիւղատնտեսութեամբ : Եւ նոր աշխարհի միւս շրջաններէն աւելի այնտեղ է, որ կը պահեն իրենց հայկա – կան դիմագիծը :

Հ. Ց. Դաշնակցութեան կոմիտէները տասնեակ տարիներով կապուած Պոսթը – նին, երկու տարիէ ի վեր կազմած են ա – ռանձին վեղր. Կոմիտէութիւն :

Հայ Օգնութեան Միութիւնը տարուէ տարի կը բարգաւաճի :

Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը իր նիւթական աջակցութեամբ կ'օժանդակէ Ցուսաստանի, Սուրիոյ եւ Լիբանանի դպ – րոցներուն : Եւ այժմ ալ ծրագրած է երկ – րորդական վարժարան մը բանալ Քալի – ֆորնիոյ մէջ :

Իր տուած 20·000 տոլարին չնորհիւ էր, որ Պըրքլիի համալսարանին մէջ բացուե – ցաւ հայագիտական ամպիոն մը :

Երկու տարիէ ի վեր նման բեմ մըն ալ բացուած է Լոս Անճէլըսի համալսարանի կողքին :

Հայագիտական այս ամպիոնի վարիչ – ներն են ծանօթ բանաստեղծ եւ վրող — նախկին որբ — Զաւէն — Լեւոն Սիւր – մէլեան եւ համալսարանական Օր. Լուի – զա Նալպանտեան :

Շուրջ ութսուն հայ ուսանողներ եւ ու – սանողուհիներ կը հետեւին հայ լեզուի ու գրականութեան դասընթացքներուն :

Անդին Պարսկաստանի մէջ Սպահանի համալսարանին կից երկու տարիէ ի վեր հաստատուած է նոյնպէս հայագիտու – թեան ճիւղ մը, «լիսանս»ի աստիճանով :

Համալսարանի տւօրէնը Տոքթ. Ֆա – րուղի տարիներով փարիզի մէջ հետեւած է բարձրագոյն ուսման եւ բարեկամական կապեր պահած մեզի հետ : Առեն մը պաշտօնի կոչուած էր Միացեալ Նա – հանգներուն մէջ եւ այնտեղ անդլերէն լեզուով հրատարակած կարգ մը գրքեր արարական երկիրներուն մասին :

Լաւ բարեկամ մըն է Հայերուս : Եւ իր աւելորդապահ աջակցութեան շնորհիւ այ – սօր քանի մը տասնեակ Հայեր — Իրանի զանազան քաղաքներէն — կը հետեւին հայագիտութեան :

Պէյրութի մէջ եւս երեսուն տարիէ ի վեր Ֆրանսական Սէն Ժոզէֆ համալը – սարանին կից կայ հայագիտական բաժին մը, որուն վարիչն ու գլխաւոր դասախօ – սըն է Հ. Յովհ. Վարդ. Մըսըրեան, Ցի – սուսեան միաբանութենէն : Մեծ թիւ մը չեն կազմեր կանոնաւոր դասընթացքի հետեւողները, սակայն գիտական վար – դապետը պարբերաբար կուտայ հրապա – րակային դասախօսութիւններ :

Նոյնպէս Պէյրութի ամերիկեան հա – մալսարանին մէջ հայագիտական ճիւղ մը բանալու փորձեր եղան քանի մը տարի առաջ : Իրրեւ դասախօս հրաւիրուեցաւ Կոստան Զարեան, սակայն երկար չտեւեց փորձը :

Հայ լեզուի եւ գրականութեան բեմեր ունէինք Եւրոպայի զանազան երկիրնե – րուն մէջ,— Ֆրանսա, Անգլիա, Գերմա – նիա, Պելժիա :

Ներկայիս Հայերէնը կ'ուսուցուի Փա – րիզի արեւելեան կենդանի լեզուներու վարժարանին եւ «Ինսթիթիւ Կաթոլիք»ի մէջ : Լոնտոն՝ «ասիական եւ ափրիկեան ուսումնասիրութեանց վարժարանին մէջ :

ՀՐԱՆՏ–ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՄԻՋԱԴԷՊԵՐԷՆ, ՄԵՌԵԱԼՆԵՐԷՆ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐԷՆ ԵՏՔ

ԲՈՂՈՔԻ ԳՈՐԾԱԴՈՒԼՆԵՐ

—o—

Ուրբաթ օր տեղի ունեցաւ բողոքի գոր – ծադուլներէն առաջինը որ տեւեց մէկ ժամ, իրրեւ բողոք նախորդ օրուան ցոյ – ցին հետեւանքներուն եւ զոհերուն :

Ընկերակցական կեդրոնները նոր կոչ մը ըրած են ընդհանուր գործադուլի եր – կուշաբթի առաւօտուան համար, իսկ Աչ – խատանքի Դաշնակցութիւնը (Սէ Ժէ Թէ) գործադուլ որոշեց նաեւ ութ մեռեալնե – րու յուշարկաւորութեան օրը : Այս ութ մեռեալներէն եօթը ամբոխին մէջ խեղ – դուած են :

Բոլորը համաձայն են յայտարարելու համար թէ 1934ի Փետրուարեան դէպքե – րէն ի վեր Փարիզը նման արիւնալի օրեր չէր ճանչցած :

Այս գործադուլներու առթիւ հրատա – րակուած զեկոյցներուն մէջ ընկերակ – ցութիւնները զանազան յայտարարու – թիւններ կ'ընեն, Աչխատանքի Քրիստոն – եայ Դաշնակցութիւնը ի մէջ այլոց կ'ըսէ թէ ներքին Նախարարը սուտ յայտարա – րութիւն մը ըրած է երբ ըսած է թէ փե – տրուար ութի ցուցարարները Հանրապե – տութեան թշնամիներն են, ինչ կը վերա – բերի իրենց Աչխատանքի Քրիստոնեայ Դաշնակցութեան՝ իր անդամները եւ շարքայինները չեն հանդուրժեր որ խնդ – րոյ առարկայ ըլլայ իրենց կապը ժողո – վրդապետութեան եւ Հանրապետութեան :

Գործադուլի կոչերուն ցարդ մէկ կու – սակցութիւն միացած է՝ ընկերվարա – կանները :

Ուրբաթ իրիկուն Ներքին Նախարարը յայտարարութիւն մը ըրաւ ձայն– պատ – կերասփիւռէն եւ յայտարարեց ի մէջ այ – լոց «ոմանք յանուն հակահամայնավար պայքարին, ուրիշներ յանուն հակաֆա – շական պայքարին կը փորձեն իրենց հետ քաշել խաբելով, ապի եւ ձախի ժողովր – դապետութիւնները » :

× Մամուլի Ազգային Դաշնակցութիւնը բողոք մը հրապարակեց թերթերու զրաւ – ման առթիւ, որ ղէմ է հանրապետական հիմնարկութեանց :

× Տըպրէյի զարմիկը՝ Անտրէ Շեվարց , 19 տարեկան առեւանգուած է առջի օր : Այսպէս կը կարծեն իր չուրջինները որոնք երկու օրէ լուր չունին երիտասարդէն : Անտրէ զաւակն էր Փրոֆ. Լօրան Շեվարցի որ Գաղտնի Բանակին դէմ կը պայքա – րէր :

× Ալժերիոյ մէջ ուղեվարները եւ քա – րիւղի ընկերակցութեանց գործակալները գործադուլի մէջ են : Ահաբեկումները կը չարունակուին :

Օդանի մէջ պայթում մը եւ հրդեհ մը տեղի ունեցած են եւ դատական բոլոր թղթածրարները այրած են :

× «Փարի – Փրէս»ի հրատարակած լու – րերուն համաձայն ամէն ինչ պատրաստ է կրակը դադրեցնելու համար եւ հանրային ազդերն ալ մէկ օրէն միւսը կրնան հրա – պարակ նետուիլ : Այդ ազդերը կը նե – կայացնեն եւրոպացի եւ մահմետական ռազմիկ մը որոնք իրարու ձեռք կը սեղ – մեն եւ երկու փոքրիկներ՝ մէկ մահ – մետական, մէկ եւրոպացի որոնք իրարու ձեռքէ բռնած զպրոց կ'երթան :

Կ'ըսուի թէ պէն Պելլա ի վերջոյ համա – ձայնած է եւ բոլոր հարցերը հարթուած են :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՂՈՒ

Սթալինի ոճիրներուն ճշմարտութիւնը երեւան հանելու համար կազմուած յանձ – նախումբը հրապարակեց յայտարարու – թիւն մը ուր կը չեշտէ .— «Աչխարհի ըն – կերվարական եւ ժողովրդավար չարժու – մին թունաւորումը եւ այլասերումը, ո – րուն դուռ բացին Սթալինի ոճիրները ա – հաւոր հետեւանքներ ունեցան որոնց զոհ գացին բոլոր ժողովուրդները : Սպանու – թիւնները, մաքրագործումները, աքսոր – ները, չարչարանքները, զեղծարարու – թիւնները ֆաչականութեան եւ սթալի – նականութեան հասարակաց արարքներն են» : Այս կոչը ուղղուած է դեմոկրատ եւ ընկերվարական կազմակերպութեանց եւ անձնաւորութեանց , որոնք հրաւիր – ուած են իրենց ազդային յանձնախումբ – ը կազմելու այս ուղղութեամբ : Այս նա – խաձեռնութիւնը ընկերվարական, ընկեր – վարական միացած եւ արմատական կու – սակցութեանց հաւանութիւնը ստացած է :

ԳԱՀԻՐԷՆ կը հաղորդէ թէ 600·000 հոգինոց ոստիկանական ուժ մը պիտի կազմուի որպէսզի 45 բնակիչ գլուխ մէկ ոստիկան ըլլայ :

ՄՈՍԿՈՒԱՅի «Իզվեստիա»ն կը քննա – դատէ այն դատաւորները որոնք ցարդ կը ներշնչուին Վիչինսքիի տեսութիւններէն :

ՃԱՄԱՅԻԿԱՆ առկախ պիտի ըլլայ 0 – դոստոս վեցին :

ԱՆԳԼԻԱՅԻ եւ Ամերիկայիք նոր ա – ռաջարկներ ըրած են Ռորտ. Միութեան Ժընեւի ապազինման ժողովին առթիւ : այս առընչութեամբ հրատարակուած զե – կոյցը կ'ըսէ թէ Ֆրանսական կառավա – րութիւնը տեղեակ պահուած էր այս նախաձեռնութենէն :

ՊՈՆի քաղաքական չրջանակներուն հա – մաձայն Ամերնաուրը – տը Կոլ նոր հան – դիպում մը հաւանական է :

ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգներու նախկին փոխ – նախագահը՝ Նիքսըն խիստ յարձակում մը ըրած է կառավարական քաղաքակա – նութեան դէմ Քասթրոյի հանդէպ :

ԻՏԱԼԻՈՑ Հանրապետութեան նախա – գահը՝ Կրոնքի վերջացուցած է իր խոր – հրդակցութիւնները եւ ինչպէս կը նա – խատեսուէր Ֆանֆանիի պիտի յանձնէ նոր գահլիճ մը կազմելու պաշտօնը :

ՌՈՊԼՐԹ ՔԵՆԸՏԻ, նախագահին եղ – բայրը որ Միացեալ Նահանգներու Ար – դարութեան նախարարն է մասնաւոր ունկնդրութեան պիտի ընդունուի Պապին կողմէ :

ՍՊԱՆԻԱ. պաշտօնական դիմում ըրաւ որպէսզի անդամակցի Հասարակաց Շու – կային : Նման դիմում մը չատ մը դժուա – րութեանց կրնայ բախիլ որովհետեւ երկ – րին վարչակարգը եւ ընկերակցութեանց ազատութեան բացակայութիւնը խոտոր կը համեմատին Շուկային միւս անդամ – ներուն կացութեան հետ :

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ կուսակցութիւնը ժո – ղովուրդը ցոյցի կը հրաւիրէ երկուշաբ – թի իրիկուն :

ԻՍՐԱՑԻԼԻ կառավարութիւնը արտա – կարգ նիստի մը ընթացքին որոշեց ար – ժէզրկել իսրայէլեան ոսկին :

ԱԼՊԱՆԻԱ. բողոքեց որ չէ հրաւիրուած Վարշաւայի Ուխտին ժողովին, որ հա – ւաքուած է Փրակա :

ՍԱՀԻ հանքային արկածին զոհերու թիւը միշտ կը փոխուի, նկատի առնելով որ ամէն ժամ նոր դիակներ կը հանուին : Վերջին լուրերու համաձայն ցարդ 315 դիակներ գտնուած են :

ՄԻԱՑԵԱԼ Նահանգները կոչ ըրին Ա – լանտեան Ուխտի անդամներուն, որպէսզի իրենց միանան Քուպայի դէմ եւ նոյնի – մաստ տնտեսական միջոցներ ձեռք առ – նեն :

ԹԱՑԼԱՆՏ. Լաոսէն զաղթողներուն առջեւ զոցեց իր սահմանապլուխը, որ – պէսզի համայնավար Թափանցում տեղի չունենայ :

ԱՆՔՈՒՆ ԳԻՇԵՐԻՆ

—o—

Դու միայնակ չես ·
Քո կէս գիշերուայ մտորումներում ,
Քանի՞սն են քեզ պէս
Հենց ա՛յս պահերին աւիւռուն մտորում :

Մութը չի կարող
Քեզ բիւր մարդկանցից անջատել յաւետ,
Ոսկեվառ մի շող
Կապում է հոգիդ նրանց հոգու հետ :

Երբ փնտռես սատար
Երազանքներիդ ճամբաներում վէս,
Կողքիդ, հաւատա՛,
Մի՛շտ երազներիդ ընկեր կը գտնես :

Քեզ համար բացուող
Երկինքը նոյնն է՝ ամպռտ եւ անամպ,
Նոյն անձրեւ – լացով ,
Եւ նոյն բերկրանքի հրավառութեամբ :

Թէպէտ հիմա քեզ
Լռին մենութեան գիշերն է տիրել ,
Բայց դու մենակ չես·
Մեծ հոգին մենակ չի՛ կարող լինել :

×

Մարդի՛կ, չեմ կարող առանց ձեզ ապրել,
Մարդի՛կ, չեմ կարող շնչել առանց ձեզ,
Ջեմ կարող այսպէս յոյգերս սիրել,
Ջեմ կարող լինել բախտաւոր այսպէս :

Թէպէտ լցուել է հոգիս դառնութեամբ,
Երբեմն ինձ հասած վիրաւորանքից ,
Թէպէտ երբեմն անսիրտ դառնութեամբ,
Դատապարտուել է տանջանքս անիծ :

Թէպէտ երբեմն չեմ կարողացել
Լինել բոլորիդ , բոլորիդ մօտիկ,
Բայց ձե՛զ է միայն սիրտս շողացել ,
Ու չի բաժանել առանց ձեզ, մարդիկ :

Ջե՛զ եմ ես տալիս երգերս էլի,
Ջե՛զ եմ ձեռքերս պարզում ըղձագին ,
Ինչպէս հնդիկը ամպին անձրեւի ,
Եւ հրապաշտը՝ արեւածագին :

Ջեզ հետ եմ, լոյսի բանաստեղծ դարձել,
Ջեզ հետ եմ եղել ընկեր ու մարտիկ ,
Ջեզ հետ եմ հողմում անթեմ մնացել ,
Ջե՛մ կարող ապրել առանց ձեզ ,մարդի՛կ :

ՀԵՌՈՒՆԵՐԻՑ

—o—

Հիմա շրջո՞ւմ է իմ նշեխին,
Մի աւուշ , աւուշ , աւուշ սիրերգ
Հիմա կանչո՞ւմ է մեր տան շեմից
Մայրական ծանօթ , ծանօթ մի ձեռ :

Հիմա ցոլո՞ւմ է վագին նորից
Մի գոհար , գոհար , գոհար արցունք ,
Հիմա ձայնո՞ւմ է հեռուներից ,
Մի բաղցր , բաղցր , բաղցր կոչունչ :

Հիմա խշշո՞ւմ է ձորերում զով
Մի վարար , վարար , վարար Ջանգու
Հիմա ժպտո՞ւմ է սարերին մով
Մի արեւ , արեւ ոսկեգանգուր :

Հիմա թովո՞ւմ է նորից գարնան
Մի բնութ , բնութ , բնութ մի ձեռ...
Գալի՞ս եմ , կեանքիդ հիւլէն դառնամ ,
Իմ կանաչ , կանաչ եզերք :

ՀՐԱՉԵԱՑ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԿԻԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱԿԻՆ ՏԱԿ

—o—

ԽՄԲ.— Կ. Զարեանի սայքաֆումին ետք առաջիւ, որ ոչ առաջինն է, ոչ ալ վերջինը, Արազ կը գրէր թէ Յառաջ միակ թերթը եղած է, որ ճանչցած ու ճանչցուցած էր Զարեանը, ինչպէս էր երէկ, ինչպէս է այսօր եւ պիտի մնայ միշտ ճոյնը: Արդարեւ, 1932ին Շ. շարք մը խմբագրականներով կրծաղկէր սայքաֆող Զարեանը, հրատարակելէ ետք Աշոտ Արծրունիի կատարած յայտնութիւնը: Ձիշդ 30 տարի առաջ գրուած այդ խմբագրականները այժմէական են այսօր եւս, երբ Զարեան կը կրկնէ իր սայքաֆումը եւ անհանդուրժելի ծաղրը հայկական արժէքներու մասին:

Մեր ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ Զարեանի վերջին տխուր ելոյթը (Յառաջ, 29 Օգոստոս 1961): 30 տարի առաջ կատարած իր ճոյնիսան տխուր պատմութեան պիտի ծանօթանաք Շ.ի խմբագրականներով, որոնց առաջինը՝ ստորեւ, կողքին՝ Աշոտ Արծրունիի յօդուածը: Աւելցնենք նաեւ որ, այս միջոցին, հայկական ազատ մամուլը խմբագրականներով եւ յօդուածներով սկսած է դատապարտել Զարեանը՝ իր մէկ ճոր ելոյթին առթիւ, որուն անդրադարձաւ Արազ:

×

— «Ժամանակն է հաշուի նստելու Կոստան Զարեանի հետ: Ժամանակն է, որովհետեւ, չափն անցընում է»:

Այս տողերով կը բանաձեւէր իր արդար վրդովումը երիտասարդ աշխատաւոր մը, Յառաջի մէջ: (8 Ապրիլ):

Եւ մենք առանց սրտի ճմլումի չէր որ տեղ տուինք այդ մեղադրանքին:

Որովհետեւ, խնդիրը կապ ունի դրա – դէտի մը հետ, որ ահա քանի տարիէ ի վեր տիրական դիրք բռնած է իր ստեղ – ծագործ տաղանդով, եւ աստրագրած՝ շարք մը դիմացկուն գործեր:

Մենք չենք սակարկեր մեր յարգանքի տուրքը՝ իր գրական – գեղարուեստական վաստակին հանդէպ: Թէեւ, ինքզինքը կրկնել սկսած է արդէն: Մակընթացու – թիւնը չի չարունակուիր այն թափով որ կը նախատեսուէր:

Բայց «ժամանակն է հաշուի նստելու» այդ անդիմադիմ մարդուն, ինքնիրմով ուռած այդ բոլշեւիկ հետ, որ իսկապէս չափը կ'անցնէ, գրականութեան դիմակին տակ:

Մեղքը մերը չէ, եթէ այս առթիւ, կը ստիպուինք մեր ընկերական վրդովումը յայտնել նաեւ մեր երկու աւագ պաշտօնակիցներուն, «Հայրենիք»ի եւ «Յուսաբեր»ի խմբագիրներուն, որոնք թոյլ տուած են որ Կոստան Զարեան Թիֆլիսի «Շէյթան փազարի»ն կարծէ ինքզինքը:

Հաճելի չէ, մեզի համար, այս բացատրութիւններէն որեւէ մէկը:

Բայց «Հայրենիք» ամսագրին եւ «Յուսաբեր»ի մէջ, սեւով ճերմակի վրայ լայնօրէն փուռած են այս նորօրինակ Տոն Քիշոթին դարչելի, սողոսկուն, թափթփարական թունարձակումները:

Լռելը պիտի դառնար չափազանց քրիստոնէական հեզութիւն, որուն դէմ կ'ընդվզի մեր յեղափոխական տառապանքը:

Եթէ ողջերը լռէին, մեռելները պիտի աղաղակէին.— Կոստա'ն, անորակելի սըրիկայ մըն ես դուն:

Հարկ է, դոնէ մէկ անգամ, ամուր բռնել այս թշուառականին ճերմակ մազե – րէն, եւ ուժգնօրէն թօթուել, որպէսզի սորվի ծանը նստիլ իր տեղը, եւ գրականութիւնն ու հրապարակագրութիւնը չխըփոթէ Պաքուի «Շախսէյ – Պախսէյ»ի տոնավաճառներուն հետ:

Ու մանաւանդ, չհամարձակի տպագիր խօսքը պղծել իր գարշահոտ լորձունքներով եւ կանանչ օձի սպրդուքներով, յաղեցնելու համար իր ախտաբանական, խանդակաթ մեծամոլութիւնը՝ մէկուն – միւսին հանդէպ:

Կովկասի մը նստած է այդ սեւամաղձ մարդու սրտին վրայ, եւ անհրաժեշտ է թօթուել այս անգամ, որպէսզի փրկուի եթէ ոչ մարդը, դոնէ գրագէտը: Եթէ ոչ «հասարակական» խօսքը, դոնէ գրականութիւնը:

Աչքի առջեւ եղած երկու պարագաներուն մէջ ալ, կարելի չէ ըսել ու անցնիլ —«Գրականութիւն է, էլի»:

Ախական քինախնդրութենէն գատ, Կոստան Զարեան կ'ուզէ առաքեալ, յա – ռաջապահ երեւալ այնտեղ ուր հասարակ աչքերու մըն է: Կամ վշտակից եւ ուղե – կից՝ ճամբու մը վրայ ուր միշտ ալ եսամոլ, ինքնագոհ մարդու քրքիջներ եւ փքուռոյց հնդկահաւի ոստոստումներ ունեցած է, իր ամբողջ կեանքին մէջ:

Ոչ, այդ պատիւը խոտոր կը համեմատի մեր ամէնուս ճանչցած Զարեանի հետ:

Հազար «Վահան Իւրեան»ներ չեն կրնար սեւը ճերմակ ներկել:

Գիտութիւնը տակաւին չէ հնարած այնպիսի դիմակ մը, որ կարենայ պար – կեշտ մարդու վերածել լպրծուն «աֆէ – րիստ»ները:

×

Եւ հիմա անցնինք Զարեանի բոլշեւիկան, անճարակ եւ վրան – բաց դրչահաղերուն, որոնց ամբողջութիւնը կը ներկայացնէ արեւելեան դիմակահանդէս մը, դրականութեան դիմակին տակ:

Սկսինք «Յուսաբեր»ի մէջ հրատարակուած յօդուածէն, «Նաւատոմար թիւ 20» (Յուսաբեր, 26 Մարտ):

Նիւթը՝ «մենք»երու եւ «դուք»երու չարաբաստիկ խնդիրն է, որու մասին շատ բաներ դրուեցան, սակայն հարցը մնաց

ԱՄՕԹ, ՀԱԶԱՐ ԱՄՕԹ

—o—

Ժամանակն է հաշուի նստելու Կոստան Զարեանի հետ: Ժամանակն է, որովհետեւ, չափն անցընում է:

«Յուսաբեր»ի Մարտ 26 թիւի մէջ Կոստան Զարեանը մէկ յօդուածով ալ ու ձախ խարազանում է բոլորին: Փորձում է իր այդ ելոյթին սրտցաւ հայ մարդու արդար դատումի բնոյթ տալ: Պառնա – սիան բարձունքներից հայ ժողովրդին բարոյական քարոզներ է կարդում ու «կեանքի ջահը» ձեռքին՝ լուսաւորում Հայութեան դիտակցութիւնը:

Իմ ասելիքն այդ յօդուածին չի վերաբերում: Աչելորդ էլ է ղրաղուել դրա – նով, որովհետեւ հանրային – ընկերային ախտերը բանաստեղծութեամբ չեն դար – մանում: Մէկը, որ ամբողջ կեանքի ընթացքում քաշուած է մնացել հանրային կեանքից ու ամփոփուած իր պատնէշի մէջ՝ միայն անձնական չահ հետապնդելու իրեն իրաւունք չպէտք է համարի նաեւ պատուախօսութիւն: Եթէ Զարեանի սիրտը իրօք ցաւում է հայ ժողովրդի համար, պայքարելու եւ դարմանելու միջոցներ կան: Թող նետուի ասպարէզ ու լուսաւորի մեր կեանքը իր «հրաշալի լոյսով»: Իսկ խծբծելն ու հայհոյելն ամէն դիւրին գործն է: Մանաւանդ, երբ դրա համար թերթի էջեր են տրամադրուում ...

Բարոյական պարտք համարեցի արձագանգել Կոստան Զարեանի մէկ ուրիշ ելոյթի առթիւ:

«Հայրենիք» ամսագրում տպուում Զարեանի մէկ գեղարուեստական գործը «Բանկօօպը եւ Մամուլի ոսկորները» վերնագրով: Ամսագրի Մարտ ամսի թիւում լոյս տեսած գլուխը նուիրուած Երեւանի համալսարանի դասախօսներից մի քանիսի քննադրմանը: Եւ ահա պատեղ է, որ երեւան է գալիս Զարեանի բարոյական նկարագիրը:

Բանաստեղծի զրչի զոհերն են — կեղծ անուններով — յայտնի լեզուաբան մը, պատմաբան մը եւ դրականագէտ մը: Զարեանը դրանց մասին ասելու ուրիշ բան չի պտնում, քան՝ քիթը խոթել նրանց անձնական կեանքի մէջ, ընտանեկան դժբախտութիւնները զաւեշտի նիւթ դարձնել ու դիտնականներին ծաղր ու ծանակի ենթարկել:

Ճակատագրի դառն հեգնանք: Մէկ կողմից խորհրդային իշխանութիւնն է նրանց հալածում ու տառապեցնում է, միւս կողմից էլ, զանազան բախտախնդիրներ ծաղր ու ծանակի առարկայ դարձնում: Դեռ եւս Զարեանը յանդգնութիւնն ունի իրեն եւրոպացի անուանելու եւ ամբողջ մէկ ազգի դէմքին բարոյական քարոզներ կարդալու:

Ամօ՛թ, հազա՛ր ամօթ:

Երեք տարի եղած եմ համալսարանի ուսանող: Երեք տարի իմ դասախօսներն են եղած Զարեանի ծաղրած փրոֆէսօրները:

Եւ պէտք է բարձրաձայն յայտարարել, որ եթէ Հայաստանի անդրանիկ համալսարանում որոշ չափով հայկական շունչ ու ոգի կայ, ապա պարտական ենք նրա դրքի ու դրչի այդ մեծութիւններին: Դրանով պէտք է բացատրել եւ այն լիակատար արշաւանքը, որ բոլշեւիկները սկսան այդ պիտնականների դէմ:

Եւ ազատ պայմաններում ապրող չնչող Զարեանները, փոխանակ իրենց դրքի ձայնը բարձրացնելու ազատական անարդարութեան դէմ, վեր են կենում բոլշեւիկեան լրբութեամբ ծաղրում այդ տարաբախտ զոհերին: Մանաւանդ պատմաբան մը, որ իր բարոյական նկարագրով չատ ու չատ բարձր է Զարեաններից:

Զարեան այսօր զաղթահայ դրականութեան զարդերից մէկն է համարւում: Ցաւ վիճում: Բայց ինձ հետաքրքրողը մարդ Զարեանն է:

Մեր դասախօսներից մէկն էլ եղած Զարեանը: Առանց չափազանցութեան կարող եմ վկայել, որ ամէնէն չնչրոտ դասախօսը Զարեանն էր: Եւ դրա պատճառը միայն իր յոռի բնաւորութիւնը չէր: Այլ եւ այն բարոյական ու քաղաքական նկարագիրը, որ յայտնաբերում էր նա:

Քծնող՝ բոլշեւիկ իշխանաւորների առաջ, օր ու դիշեր խորհրդային վարչակարգի գովքը երգող եւ իրեն մարքսիստներից էն մարքսիստը յորջորջող Զարեանը չէր կարող սիրուել մի ուսանողութեան կողմից, որ ամուր ողնայարով ու նէր: «Իռէալիստ» Զարեանն ամէնքսպես կերպարանափոխուում եւ թուեղ «մատերիալիստ» աշխարհահայեացքի տէր դառնում, երբ իր դասախօսութիւններին ներկայ էին դառնում համալսարանի բոլշեւիկ վարիչը կամ ուրիշ ականաւոր կուսակցականներ:

Ի հարկէ, այս բանը չէր կարող վրիպել ուսանողութեան ուշադրութիւնից: Ամէնքս էլ ինչ էր երդում ուսանողութիւնը Զարեանին նուիրուած մէկ քառեակով՝

Եկաւ ժամը Զարեանի,
Մեր օրերի Ներոնի,
Իրեն Դանդէ կարծողի,
Մեզ մօտ Համլէտ խաղցողի ...

Այդ նոյն «Համլէտ»ը ինչ ինչ կարմիր յօդուածներով եկաւ արտասահման: Իր ապ-

թացքում քաշուած է մնացել հանրային կեանքից ու ամփոփուած իր պատնէշի մէջ՝ միայն անձնական չահ հետապնդելու իրեն իրաւունք չպէտք է համարի նաեւ պատուախօսութիւն: Եթէ Զարեանի սիրտը իրօք ցաւում է հայ ժողովրդի համար, պայքարելու եւ դարմանելու միջոցներ կան: Թող նետուի ասպարէզ ու լուսաւորի մեր կեանքը իր «հրաշալի լոյսով»: Իսկ խծբծելն ու հայհոյելն ամէն դիւրին գործն է: Մանաւանդ, երբ դրա համար թերթի էջեր են տրամադրուում ...

Բարոյական պարտք համարեցի արձագանգել Կոստան Զարեանի մէկ ուրիշ ելոյթի առթիւ:

«Հայրենիք» ամսագրում տպուում Զարեանի մէկ գեղարուեստական գործը «Բանկօօպը եւ Մամուլի ոսկորները» վերնագրով: Ամսագրի Մարտ ամսի թիւում լոյս տեսած գլուխը նուիրուած Երեւանի համալսարանի դասախօսներից մի քանիսի քննադրմանը: Եւ ահա պատեղ է, որ երեւան է գալիս Զարեանի բարոյական նկարագիրը:

Բանաստեղծի զրչի զոհերն են — կեղծ անուններով — յայտնի լեզուաբան մը, պատմաբան մը եւ դրականագէտ մը: Զարեանը դրանց մասին ասելու ուրիշ բան չի պտնում, քան՝ քիթը խոթել նրանց անձնական կեանքի մէջ, ընտանեկան դժբախտութիւնները զաւեշտի նիւթ դարձնել ու դիտնականներին ծաղր ու ծանակի ենթարկել:

Ճակատագրի դառն հեգնանք: Մէկ կողմից խորհրդային իշխանութիւնն է նրանց հալածում ու տառապեցնում է, միւս կողմից էլ, զանազան բախտախնդիրներ ծաղր ու ծանակի առարկայ դարձնում: Դեռ եւս Զարեանը յանդգնութիւնն ունի իրեն եւրոպացի անուանելու եւ ամբողջ մէկ ազգի դէմքին բարոյական քարոզներ կարդալու:

Ամօ՛թ, հազա՛ր ամօթ:

Երեք տարի եղած եմ համալսարանի ուսանող: Երեք տարի իմ դասախօսներն են եղած Զարեանի ծաղրած փրոֆէսօրները:

Եւ պէտք է բարձրաձայն յայտարարել, որ եթէ Հայաստանի անդրանիկ համալսարանում որոշ չափով հայկական շունչ ու ոգի կայ, ապա պարտական ենք նրա դրքի ու դրչի այդ մեծութիւններին: Դրանով պէտք է բացատրել եւ այն լիակատար արշաւանքը, որ բոլշեւիկները սկսան այդ պիտնականների դէմ:

Եւ ազատ պայմաններում ապրող չնչող Զարեանները, փոխանակ իրենց դրքի ձայնը բարձրացնելու ազատական անարդարութեան դէմ, վեր են կենում բոլշեւիկեան լրբութեամբ ծաղրում այդ տարաբախտ զոհերին: Մանաւանդ պատմաբան մը, որ իր բարոյական նկարագրով չատ ու չատ բարձր է Զարեաններից:

Զարեան այսօր զաղթահայ դրականութեան զարդերից մէկն է համարւում: Ցաւ վիճում: Բայց ինձ հետաքրքրողը մարդ Զարեանն է:

Մեր դասախօսներից մէկն էլ եղած Զարեանը: Առանց չափազանցութեան կարող եմ վկայել, որ ամէնէն չնչրոտ դասախօսը Զարեանն էր: Եւ դրա պատճառը միայն իր յոռի բնաւորութիւնը չէր: Այլ եւ այն բարոյական ու քաղաքական նկարագիրը, որ յայտնաբերում էր նա:

Քծնող՝ բոլշեւիկ իշխանաւորների առաջ, օր ու դիշեր խորհրդային վարչակարգի գովքը երգող եւ իրեն մարքսիստներից էն մարքսիստը յորջորջող Զարեանը չէր կարող սիրուել մի ուսանողութեան կողմից, որ ամուր ողնայարով ու նէր: «Իռէալիստ» Զարեանն ամէնքսպես կերպարանափոխուում եւ թուեղ «մատերիալիստ» աշխարհահայեացքի տէր դառնում, երբ իր դասախօսութիւններին ներկայ էին դառնում համալսարանի բոլշեւիկ վարիչը կամ ուրիշ ականաւոր կուսակցականներ:

Ի հարկէ, այս բանը չէր կարող վրիպել ուսանողութեան ուշադրութիւնից: Ամէնքս էլ ինչ էր երդում ուսանողութիւնը Զարեանին նուիրուած մէկ քառեակով՝

Եկաւ ժամը Զարեանի,
Մեր օրերի Ներոնի,
Իրեն Դանդէ կարծողի,
Մեզ մօտ Համլէտ խաղցողի ...

Այդ նոյն «Համլէտ»ը ինչ ինչ կարմիր յօդուածներով եկաւ արտասահման: Իր ապ-

1932 Ապրիլ 13

Շ.

ՕՏԱՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԵՐԼԻՆԻ ՊԱՇԱՐՈՒՄԸ

—o—

«Կ'երեւակայէք խեղճ աղջնակին յուսահատութիւնը, երբ առանց որեւէ լուր ունենալու իր հօրմէն, վստահ որ դերի էր ինկած ան, զրկուած ամէն բանէ, թերեւս հիւանդ, եւ սակայն ինք ստիպուած էր հայրը խօսեցնելու թէկեւ քիչ մը կարճ բայց զուարթ նամակներու մէջ, որպիսին կրնար զրել ճակատը զոնուող զինուոր մը որ չարունակ յաղթանակներ կը չահէր նուաճուած երկիրներու մէջ: Երբեմն ուժը կը պակսէր իրեն: Այն ժամանակ չարաթներով առանց լուրի կը մնային: Բայց ծերունին կը մտահոգուէր, չէր քնանար ...

«Եւ ահա, չուտով կը հասնէր նամակ մը, նամակ մը Գերմանիայէն զոր աղջը – նակը կուզար ուրախութեամբ կարդալու իր մեծ հայրիկին անկողնին քովիկը, զպելով իր արցունքները:

«Գնդապետը երկիւղածութեամբ մոխիկ կ'ընէր, յատկանշական կերպով կը ժպ – տէր, համաձայն կ'ըլլար, կը քննադա – տէր եւ մեզի կը բացատրէր նամակին քիչ մը պզտոր մասերը: Հոյակապ էր ծերունին մանաւանդ իր տղուն նամակներուն պատասխանած պահուն.—

«— Երբեք մի մոռնար որ դուն Ֆրանսացի ես, կ'ըսէր ան: Վեհանձն եղիր այս դժբախտ մարդոց հանդէպ: Ներխուժումը ծանր մի դարձներ անոնց համար ...»: Եւ յետոյ, անվերջանալի յանձնարարու – թիւններ, զմայլելի խրատականներ թէ՝ պէտք էր ուրիշներու ստացուածքներուն հանդէպ ունենալ յարգանք, քաղաքավար պէտք է ըլլալ կիներուն հետ: Մէկ խօս – քով՝ յաղթականներու յատուկ զինուո – րական պատիւի ճշմարիտ օրինադիրք մը:

«Առանց կը խոնէր նաեւ մէկ քանի ընդհանուր նկատողութիւններ քաղաքա – կանութեան եւ յաղթուածներուն պար – տաղրուելիք պայմաններու մասին:

«Պէտք է ըսեմ որ այս կէտին մէջ այնքան ալ խստապահանջ չէր:

«— Պատերազմական հատուցում, ուրիշ ոչինչ ... ի՞նչ հարկ իրենցմէ նա – հանջներ առնել ... կարելի՞ է Գերմա – նիայով Ֆրանսա մը չինել ...»:

«Այս բոլորը կը չարադրէր հաստատ ձայնով մը, եւ իր խօսքերուն մէջ կար այնքան պարզութիւն, այնպիսի հայրե – նասիրական հաւատք, որ անկարելի էր չյուզուիլ զայն ունկնդրելով:

«Եւ սակայն, պաչարումը կը չարունակուէր, ուր ամէն օր նոր մէկ մը կը մեռնէր, սակայն, աւազ, ոչ Պերլինի պաչարումը ...

«Սկսած էին մեծ ցուրտերը: Ռմբա – կոծութիւն, համաճարակ եւ սով:

«Բայց չնորհիւ մեր խնամքներուն, ճիգերուն, այն անխոնջ դուրգուրանքին որ հետեւեցաւ կը կրկնապատկուէր իր չուրջը, ծերունիին անդորրութիւնը վայրկեան մը իսկ չխաթարեցաւ: Մինչեւ վերջը կրցայ իրեն համար հայթայթել սպիտակ հաց եւ թարմ միս: Ամէն բան կար հիւանդին համար եւ չէք կրնար երեւակայել ուրիշ աւելի յուզիչ բան՝ քան մեծ հայրիկին այնքան անմեղօրէն եսա – սէր ընթրիքները ...

«Ծերունին իր անկողնին վրայ, զը – ւարթ ու ժպտուն, անձեռոց մը կուրծ – քին, քովիկը՝ զրկանքներէն քիչ մը տըժ – դունած թոռնուհին որ կ'առաջնորդէր իր մեծ հայրիկին ձեռքերը, կը խմցնէր անոր եւ կ'օգնէր որ ան ուտէր այս բոլոր ար – դիլուած աղուոր բաները:

«Այնատեն, իր ճոխ ճաշէն զոհունակ, սենեակին կազդուրիչ ջերմութեան մէջ, երբ դուրսը ձմեռուան հովը կը սուլէր եւ ձիւնը կը զարնուէր պատուհաններուն, ծերունի զրահակիրը կը վերյիշէր Հիւսի – սի իր արշաւանքները, եւ հարիւրերորդ անգամը ըլլալով մեզի կը պատմէր Ռու – սիոյ սահմռկեցուցիչ նահանջը, ուր՝ կե – րած էին միայն սառած պիսքիւի եւ ձիու միս ...

«— Կը հասկնա՞ս, պզտիկս ... ձիու միս կ'ուտէինք:

ԱԼՖՈՆՍ ՏՕՏԷ

(3 Շար.)

ՄԱՐԴԸ ԱՂՈՒՆՔ Է

(ԱՀԱ ՅԵՐԿԱԹԱՍԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍԱՆԱՍՆԵՐՈՐԴ

ՎԱՀԱԺՆԻ ԴԱՆԻԷԼ

— Ողջո՛ւյն քեզ, Նիքողոս Ալեքսանդրի Ղազարյան, — ասաց նա ինձ, երբ ես մոտեցա նրան, — ինչպե՞ս ես, ինչպե՞ս է քո առողջությունը, ինչպե՞ս է ընտանիքդ, ինչպե՞ս է ամբողջ հայրենիքդ, ինչպե՞ս է ամբողջ աշխարհը, ինչպե՞ս է ամբողջ տիեզերքը, ինչպե՞ս է ամբողջ անսահմանությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ հավերժությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ստեղծագործությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ գոյությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ կյանքը, ինչպե՞ս է ամբողջ էությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակարողությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենագիտությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակալությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակատարությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակամությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակենարարությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակենդանությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակեցությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակերպարությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակորովությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակրոնությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակրքությունը, ինչպե՞ս է ամբողջ ամենակրթ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պանեէօ – Քաշանի Կրթ. Մարմինը շնորհակալութեամբ ստացած է, շրջանի բարեկամներէն 102 Ն. Ֆ. իր վեթերան անդամին ողբացեալ Յովհաննէս Քիւրք – ճեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի :

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է իր կրթական ձեռ – նարկներուն համար տասը Ն. Ֆ. Տիկին Իսկուհի Նիկողոսեանէ (Քաշան), Տիկին Աննիկ Սարաճեանի մահուան առթիւ :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու :—

13 Փետրուար, Երեքշաբթի ժամը 4ին, Տեառնընդառաջի նախատօնակ եւ Ան – դաստան :

14 Փետրուար, Չորեքշաբթի, Տեառ – նընդառաջ: Տօն Քառասնօրեայ Գալստ – եան Քրիստոսի ի տաճարն: Ս. պատա – րագ ժամը 10ին:

17 Փետրուար, Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Սարգսի Զորավարին եւ որդւոյ նորին Մարտիրոսի եւ չորեքտասան զինուորա – ցըն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

(Շար.)

ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՒՍԱԲԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Պոլսահայ կին առաջին վիպագիր եւ հայ կնոջ ազատագրութեակ ախոյեան՝ ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՒՍԱԲԻ մահուան 60ամեակին առթիւ :

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ

ՅՈՒՇԻ ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ

Այս Ուրբաթ ժամը ճիշդ 9ին, Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ, 32, Բիւ տը Թրէվիզ :

Գլխաւոր բանախօս՝
ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ԱԹՄԱՃԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ՚ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ

Լաւ կարուհի մը աշխատանոցի մէջ աշխատելու համար :

Դիմել՝ ՊՈՒԹՈՆԻԷՌԻՍԹ ՆԱԼՊԱՆՏ
6, Rue Poissonnière, Paris (2·)
Բ. Յարկ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ :
184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն :

Կը նախագահէ՝
ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Վիէնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի եւ նորակազմ Հ. Յ. Դ. «Դրօ» խումբին, կազմակերպուած է Փետրուարեան ապստամբութեան 41րդ տարեդարձին առթիւ ընկերհամակրական հանդէս – խնջոյք մը :

Կիրակի (18 Փետրուար) ժամը 4ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը :

Կը նախագահէ Ընկ. Հ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն օրը տեղի կ՚ունենայ նաեւ նոր երիտասարդներու երդման արարողութիւն :

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վաճառումի պարտադիր գին
Modèle Deposé Prix Imposé
200 Ն. Ֆ.

Գնելու համար դիմել՝
EDOUARD KHEDERIAN
66, Rue Lafayette,
PARIS (9·)
Tél. : PRO. 11-63

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9·)

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԵՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի

ՊԻԻՖԷ

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ
ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20·30ին,
ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարանուանութեանց պետերը :—
Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—
Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՔԹ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Արմենիա երգչախումբը զոր կը ղեկավարէ

ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շամիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան :
Արտասանութիւն.—
ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կենդանի պատկեր եւ խմբական Արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝
Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւթէլեան, Պ. Պ. Յ. Արթինեան, Գ. Գոճապապեան, Վ. Նազարեան, Ժ. Ունանեան եւ դպրոցականներ :
Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵԽԻԿԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ԹԱՆԿԱԳԻՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՆՐԱՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

... « Հայերս հպարտութեամբ կրնանք դիտել եւ ուրիշին ցոյց տալ այս հատորը, արուեստասէր օտարները եւս հիացումով պիտի թղթատեն հայ հանճարին գովքը հիւսող՝ մանրանկարչութեան այս մեծ հայաշունչ մատեանը..» :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՈՒԱԾ՝ ՓԱՐԻԶ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ

Անտիպ եւ գունաւոր նկարներով

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՇՔԵՂ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մեծադիր փառաւոր հատոր մը, 200 էջ, 100 արտատպում :

ԳԻՆ 120 Ն. Ֆ.

ԴԻՄԵԼ

« HARATCH », 32 Rue de Trévise, PARIS (IX·)

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ՚ԱՐՍՔՕԹԻ

Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ

31. AVE. GEORGE V

Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուազախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով

U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16·) Tél. : TRO. 03-18

Մուտքի տոմս 7·50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն. Ֆ.

C. C. P. PARIS 8019-72

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

MORY et CIE

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը զրկենք խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10·
(PRÈS DE LA GARE DU NORD)
Téléphone : TRU. 27-70

ՀԱՐԱՁԱԳ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
13
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
//
MARDI
13 FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9329 38e ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5130

ՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ԱՆՈՐՈՇ ՕՐԵՐ

—o—

ՅՈՑՅԵՐԸ ԿՍԱՐԳԻԼՈՒԻՆ ԲԱՑՁ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԻՉՆԵՐԸ ՉԵՆ ՀՐԱԺԱՐԻՐ

Մինչ Զուիցերիոյ կամ Ֆրանսայի մէկ անկիւնը ալէբերացի եւ Ֆրանսացի պա – րագլուխները վճռական հանդիպում մը կ'ունենան, Ֆրանսայի հանրապետական կազմակերպութիւնները, զանազան ձեւե – րով մէկ կողմէն իրենց բողոքը կ'ուղեն յայտնել, միւս կողմէ յարգանքի արտա – յայտութիւն մը ունենալ հանդէպ Հինգ – շաբթի օրուան ցոյցին զոհերուն :

Այս ուղղութեամբ, Ընկերվարական կուսակցութիւնը, ցոյցի հրաւէր կը կար – դար երկուշաբթի օրուան համար ժամը 18·30էն 19, Փարիզի Հանրապետութեան արձանին առջեւ եւ Ֆրանսայի բոլոր քա – ղաքներուն յուշարձաններուն առջեւ : Այս ցոյցին կը միանան համայնավարները, արմատականները եւ կարգ մը ուրիշ ձախ խմբակցութիւններ : Ընկերվարականնե – րը մամուլի ասուլիս մըն ալ կազմակեր – պած էին, երկուշաբթի առաւօտ եւ «Փո – փիւլէո»ը բացառիկ հրատարակութիւն մը լոյս կ'ընծայէր կրկնելով ցոյցին հը – րաւէրը : Ութ սիւնակի վրայ խորագրով մը, ներքը կը գրէր :— ցոյց կատարե – ցէք, այս իրիկուն ժամը 18·30ին, Հան – րապետութեան հրապարակը :

Նախորդ օրը, Ներքին նախարարը ան – գամ մը եւս կը յիշեցնէր թէ Ապրիլ 22ի հռչակուած պատերազմական վիճակը, միշտ ի զօրու է եւ որեւէ ցոյց արգիլ – ուած կը մնայ :

Նախարարը կը հետեւէր այս առթիւ :— «Ինքին ցաւոտ դէպքերու չհաւատարժու – մին առջեւ, անհրաժեշտ կը թուի, Ներ – քին նախարարին, պատասխանատու հան – րային կարգ ու կանոնին, որ հասատատէ կառավարութեան դերը, որ Զօր· ը կոլի դեկավարութեան ներքեւ կը պահ – պանի Հանրապետութեան պահպանման եւ խաղաղութեան հետաքննութեան հա – մար» :

Նախարարին համար, Գաղտնի բանա – կի, գործելակերպը այնքան պարզ է որ պէտք է կամ կոյր, կամ անդիտակից ըլ – լալ չհանդրադառնալու համար : Ան կը ձգտի նախ փորձի չարժումները ստեղ – ծել, անկարգութեան տանիլ բոլոր մի – ջոցներով : Համայնավար կուսակցութիւ – նը տեղի կուտայ ստոնց, բայց յիմարու – թիւն կ'ըլլար նման ծուղակի մը մէջ իյ – նալ : Նախարարը յայտնեց նաեւ թէ կար – դի ուժերը իրենց պարտականութիւնը պիտի կատարեն : Արդէն երեսուն հազար ոստիկան նախատեսուած են երկուշաբ – թիի ցոյցին առթիւ :

Այս ցոյցէն զատ, կազմակերպուած են նաեւ հետեւեալ չարժումները : Նախ եր – կուշաբթի առաւօտ ժամը 11·30ին ընդ – հանուր գործադուլ կատարուեցաւ, խոր – հրդանշական բողոք մը արտայայտելու համար Հինգշաբթի օրուան զոհերուն համար : Իսկ, այսօր՝ Երեքշաբթի կարգ մը ընկերակցութիւններ, գլխաւորու – թեամբ Աշխատանքի Դաշնակցութեան (Սէ Ժէ Թէ) եւ մասնակցութեամբ քրիս – տոնեայ աշխատաւորներու ընդհանուր գործադուլի կոչ ըրին : Ասոր իրրեւ հետեւանք արուարձաններու կառախում – բերը պիտի չբանին ժամը 10էն 12, մեծ գիծերու վրայ ժամը ութին պիտի կենան (առաւօտեան) : Կազ եւ էլեկտրականու – թիւն խանգարումներ պիտի ունենան, մերթ·ը, օթօպուս պիտի չբանին ժամը 10– էն 12 : Բանուորներու զանազան պատ – ուիրակութիւններ պիտի մասնակցին յու – ղարկաւորութեան, զոհերուն մէկ մասը պիտի թաղուի Փեռ Լաչէզի վերեմանա – տունը :

Մինչ այս բոլորը անորոշ օրեր եւ ժա – մեր կը պատրաստէ մայրաքաղաքին հա – մար, ասելի հեռու, ոմանք կ'ըսեն Բար – ձըր – Սաւոյա, ուրիշներ Զուիցերիա, Թոքս նստած է Պելքասէմ Քրիմի դիմաց վերջնական ձեւ մը տալու համար ֆը – րանքեալժերական համաձայնութեան, թէեւ հաւանական չի թուիր որ պինա – դուլը ստորագրուի Մարտի առաջին օրե – րէն առաջ : Ըստ վերջին լուրերուն, Ալ – ժերացիք նոր փաստաթուղթ մը յանձնած են Ֆրանսացիներուն որուն քննութիւնը ժամանակի կը կարօտի :

Ամէն պարագայի մէջ, Փարիզի լաւա – տեղեակ աղբիւրները մեծ զաղտնապա – հութիւն կը պահեն, նոյնիսկ ճշդում մը հրատարակուեցաւ այս առթիւ, ուր կը չհաւատի թէ արուեստականօդրէն ստեղ – ծուած լաւատեսութեան մթնոլորտ մը կրնայ վնասել կացութեան :

Այս բոլորը սակայն արդեօք չէ որ Օ – ռան իր ամէնէն արիւնալի օրերը ապրի, Շաբաթ եւ Կիրակի : 48 ժամուան մէջ, 48 ահաբեկումներ որոնց արդիւնքն է՝ 21 մեռեալ, 22 վիրաւոր մահմեդական թէ Եւրոպացի :

× *Պապը նամակ մը ղրկած է Ալժէի Արքեպիսկոպոսին՝ գերապայծառ Տիւվալ ուր կ'ըսէ իր յոյսը արդար եւ ազնիւ խաղաղութեան մը համար :*

× *Պոնի նահանգապետարանին մէջ, փլասթիֆ երկու ռումբեր պայթեցան, մէկ մեռեալ, 36 վիրաւորներ կան որոնց մէջ 24 երախայ :*

× *Վարչապետ Միչել Տըպրէ պատաս – խանելով խորհրդարանականներու հար – ցումներուն չէչտեց թէ Սահարայի ապա – գան չի կրնար կերտուիլ առանց Ֆրան – սայի :*

× *Ծանուն համաչխարհային Հրեայ Ժողովին եւ Նաթան Կոլմանի, Քափլան որ քարտուղարն է Ֆրանսական մասնա – ճիւղին, հերքեց այն լուրը ըստ որուն չփումներ տեղի ունեցած են «Ա.Հ.Ա.Կ»ի եւ իրենց միջեւ Ալժերիոյ հրեայ համայն – քին ճակատագրին չուրջ :*

× *Տըպրէի գարմիկը՝ Շվարց որուն ա – ռեւանգումը յայտարարուած էր, տուն վերադարձաւ : Գլխուն եկածը տարօրի – նակ պատմութիւն մըն է եւ ամէն մարդ համոզուած չէ թէ իսկապէս առեւան – գուած ըլլայ :*

ՍՊԱՆԻԱ

ՀԱՅԱՐԱԿԱՑ ՇՈՒԿԱՆ

Երկար վարանումներէ ետք Սպանիա դիմում կատարեց որպէսզի բանակցու – թիւններ սկսի Հասարակաց Շուկայի ան – դամակցութեան համար :

Սպանիա իր աշխարհագրական դիրքով կը յիշեցնէ Մեծն Բրիտանիոյ պարա – գան, ինք ալ, ինչպէս կը գրէ «Լը Մոնտ» իր պատմութեամբ եւ հասարակաց լեզ – ուով կապուած է արտա – եւրոպական երկիրներու : Այս պատճառաւ իր դիմու – մը դէպի «Եւրոպականացում» մեծ նչա – նակութիւն ունի եւ առաջին քայլ մըն է :

1953ին էր որ առաջին անգամ դինուո – րական զաշնագիր մը ստորագրելով Մ· Նահանգներուն հետ, Սպանիա իր կղզիա – ցումէն զուրս կ'ելլէր մօտենալու համար Ատլանտեան ընտանիքին :

Ասելի ուշ այս կապը աւելի սերտ կը դառնար տնտեսական դետնի վրայ երբ Սպանիա կ'անդամակցէր Միջազգային Դրամական Հիմնադրամին, Համաչխար – հային Դրամատան եւ եւրոպական տնտե – սական կազմակերպութեան :

Տարի մըն է վէճերը բուռն էին նոյնին – քըն կառավարութեան մէջ, «եւրոպացի» նկատուած թեւին եւ Ֆալանժիստներու միջեւ : Ի վերջոյ առաջինները չհետեցան, բայց զուտ տնտեսական պատճառներով : Ֆրանքոյի հաւանութիւնը ստացան երբ երկրագործական հարցին չուրջ վեցերու համաձայնութիւնը սկսաւ սպառնալ վը – տանգաւոր կերպով սպանական արտա – ծութիւններուն վրայ :

1959ին տնտեսական եւ դրամական բա – րեփոխումը որ «յայտնութիւն» մը նը – կատուեցաւ, ինչպէս անկէ քանի մը ա – միս առաջ Ֆրանսայի մէջ գործադրուած Ռուէֆի ծրագիրը, կը նախատեսէր ար – ժեզրկում մը, որուն պիտի յաջորդէր ո – րոշ «ազատականութիւն» մը արտաքին ա – ռեւտուրի : Այս ձեւով երկիրը պատրաս – տուած էր ծաւալող մրցակցութեան մը արտասահմանի կողմէ :

Ուրիշ բարեփոխում մըն ալ կը պատ – րաստուի, հատանաբար աւելի կարեւոր, որովհետեւ կրնայ խախտել նոյնիսկ ըս – պանական զրամատիրական հիմնարկու – թիւնները, ասիկա կը ձգտի զրամատու – ներու մենաշնորհը ճզմել ինչպէս նաեւ ա – նոնց գրեթէ բացարձակ տիրապետու – թիւնը սպանական տնտեսութեան վրայ : Կը մնայ դիտնալ թէ ի՞նչպէս պիտի դի – մաւորուի սպանական առաջարկը : Տա – րակոյս չկայ թէ առարկութիւններ պիտի ըլլան, մանաւանդ քաղաքական : Պրիւ – սէլի «Լը Փէօփլը» կը գրէ այս առթիւ թէ Սպանիոյ հետ միութիւն մը անպատեհ է, արնդունելի է :

Ուրիշներ սակայն կրնան մտածել թէ եթէ փափաք կայ որ սպանացի ժողովուր – դը հասնի աւելի ազատ քաղաքական կեանքի, ապրուստի աւելի ընդունելի մակարդակի մը, լաւագոյն միջոցն է դայն սերտօրէն կապել եւրոպական դործունէութեան :

Ուրիշ խոչընդոտներ ալ կան, թեքնիք դետնի վրայ : Գինիի խնդիրը (Սպանիա 4 անդամ նուազ կ'արտադրէ քան Ֆրանսա բայց աւելի կ'արտածէ) եւ ակրիւմներու (նարինջ, մանտարին, լեմոն) :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՌՈՒՍԵՐԸ եւ Ամերիկացիները փոխա – նակեցին իրենց լրտեսները : Արդարեւ առ – ջի օր Մոսկուայ Նահանգները վերադար – ձաւ Ֆրանսա կէ Փաուըզ որ իր 2ի ծա – նօթ դէպքին առթիւ տասը տարի բան – տարկութեան դատապարտուած էր 1960– ին : Մինչ Փաուըզ իր ընտանիքին մօտ կը վերադառնար, Ամերիկացիները ազատ կ'արձակէին՝ Ապել, խորհրդային լրտեսը որ դատապարտուած էր : «Թաս»ի հրա – տարակած զեկոյցը սակայն որեւէ ակ – նարկութիւն չըներ այդ մասին : Փոխա – նակութիւնը տեղի ունեցաւ մեծ զաղտ – նապահութեամբ Պերլինի կլինիքէ կա – մուրջին վրայ :

ՖԱՆՖԱՆԻ, ինչպէս կը նախատեսուէր ընդունեցաւ կեդրոն – ձախ նոր կառա – վարութիւն մը կազմել : Բաւական փա – փուկ պաշտօն մը զոր իտալացի վարչա – պետը դժուար կրնայ գլուխ հանել :

ՎԻԼՆՈՑի մէջ (Լիթուանիա) չորս հոգի մահուան դատապարտուած են զրամա – կան զեղծումներու համար :

ԼԻԶՈՆԻ Դատական Ատեանը 22 եւ 20 տարի բանտարկութեան դատապարտեց Կալվան եւ Զօր· Տելկատո Սանթա–Մա – ռիայի ծանօթ արարքին համար, ի բա – ցակայութեան :

ԳԱՀԻՐԻ մէջ կարճ դադարէ մը ետք վերսկսաւ : Ֆրանսացի ամբաստանեալը ըսաւ թէ այն վիճակին մէջ ուր էր նոյն – իսկ ընդունած կ'ըլլար թէ Նասրը սպան – նած է ...:

ՖՐԱՆՔՕ եւ Սալազար հանդիպում մը տեղի պիտի չունենայ կ'ըսեն սպանական

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

—o—

Անգարայէն կը հաղորդեն թէ կրթ· նորհուրդի նիստին մէջ փափաք յայտ – նուեցաւ մասնաւոր մեթոտներ գործածել թուրքերէն սորվեցնելու համար այն վայ – րերուն մէջ, ուր ժողովուրդը չի գիտեր թուրքերէն լեզուն :

Ժողովականներէն մին խօսք առաւ եւ ըսաւ·

— Ինչպէս երեւանի ձայնասփիւռը քիւրտերէն լեզուի ժամ ունի, մենք եւս քիւրտերէն լեզուով ձայնասփռում կա – տարենք՝ զարգացնելու համար ժողո – վուրդը :

Այս առաջարկը բուռն բողոքներու տե – ղի տուաւ ու բացարձակապէս մերժուե – ցաւ : Նոյնիսկ առաջարկը բերողին խոր – հուրդ տրուեցաւ անդամ մըն ալ նման ա – ռաջարկ չբերել : Կրթական Նորհուրդը ոչ թէ քիւրտերէն, այլ թուրքերէն սորվե – ցնելու համար միայն կ'աշխատի :

ԱՔՍՈՐՈՒԱԾ ՔԻՒՐՏԵՐԸ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ

Թուրքիոյ ներքին նախարարութեան մամնաւոր յանձնաժողովը արտօնեց որ թիւ 105 օրէնքով «պարտադիր ընակու – թեան ենթարկուած պաղտները», այլ խօս – քով՝ տեղահան եղած Քիւրտերը, վերա – դառնան իրենց բնակավայրը եւ բոնա – զրաւուած հողերն ալ ետ տրուին :

Նոյն յանձնաժողովը քննեց նաեւ թիւ 105 օրէնքը ջնջելու առաջարկները, մեր – ժելով տեղւոյն վրայ երկրորդ անգամ ու – սումնասիրութիւն կատարելու համար կառավարութեան ներկայացուած պա – հանջը : Հողերու վերադարձումը տեղի տուաւ երկար վիճաբանութեան : Քիւր – տերը ետ առանալով հանդերձ իրենց հո – ղերը, յանձնաժողովը կ'ընդունի թէ կա – ռավարութիւնը իրաւունք ունի պետակա – նացնելու հինգ հազար արտավարչ աւելի մեծ հողերը, այնպէս որ Քիւրտերուն հողերը կրնան դարձեալ բռնագրաւուիլ յառաջիկային :

աղբիւրներէ, հակառակ ցարդ տրուած լուրերուն :

ԷՏԻՆԳՈՒՐԿԻ դուքսը՝ իշխան Ֆիլիփ վենեցուէլա զացած է :

ԵՈՒԿՈՍԼԱՒԻ կառավարութիւնը Պել – կրատ կանչեց իր երեք թղթակիցները ո – րոնք Փարիզ էին :

ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ էմիրը Պէտիը – Քան կոչ մը ըրաւ Զօր· ը կոլի, ուր կ'ըսէ թէ Պաղտատի կառավարութիւնը ի վիճակի չէ ճզմելու քրտական ըմբոստութիւնը, հակառակ իր տուած հաւաստիքներուն : Կ'ըսէ նաեւ թէ Իրաքի Քիւրտիստանի մէկ քառորդը, ուր հազար քառակուսի քիլոմեթր տարածութեամբ հողամաս մը անդադար ռմբակոծութեան ենթարկուած է : 519 գիւղեր եւ գիւղաքաղաքներ կոր – ծանած են եւ զոհերու թիւը չիսուն հա – զարը կ'անցնի : Պետիր Քան կ'ըսէ որ ը – կոլ մղուած իր ազնիւ եւ մարդիսիրական զգացումներէն ՄԱԿի ուշադրութիւնը կը – նայ հրաւիրել այս ցեղասպանութեան վը – րայ, Ֆրանսական պատասիրակութեան միջոցաւ :

ՕՏԱՐ մամուլը խօսօրէն կը զատէ Ֆը – րանսական կառավարութեան քաղաքա – կանութիւնը եւ իր մտահոգութիւնը կ'ար – տայայտէ : «Թայմզ», «Նիւս Եորք Հէ – րըլտ», «Կուարտիըն» միաբերան կը քն – նադատեն տը կոլը :

Կի ՄՈԼԻ կոչ կ'ընէ «Փոփիւլէո»ի բա – ցառիկին մէջ (այլեւս միայն չորս օր լոյս կը տեսնէ) որ համակիրները զրամ ղրկեն որպէսզի թերթին հրատարակութիւնը ա – պահովուի :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՂԵԿԱՎԱՐ ՏԱՆ

ՓՈՐՁԱԽԱՂ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

—o—

ՀԱՅԿ ՄՈՏՕ

Բ.

— Շատ խօսք չէ՞ որ պիտի ըսեմ, ըսաւ Գասպար Ալթունեան, երբ ես ալ ետեւէն ելայ, նոյնիսկ ես ալ ուզեցի տեսնել, թէ ինչ պիտի ընէ Ալթունեան։ Ան ալ ինծի նայեցաւ, ինչպէս որ մարդ կը նայի ուրիշի մը, որ իր գործերուն մէջ կը խանգարէ։ Ես ալ ինծի նայեցայ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԿԱՊԱՐԵԼ)

ԳՐԵՑ

ՍԻՐԵԼԻ ՇԱՏԱՆԵԱՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

— Մայր, մեզ ... Ոչխարն ալ չէ՞ պահած, ոսկո – վիճ ։

— Լաւ, ինչո՞ւ մեզ պէտք չէ ոսկորները եփել ու ուտել։ Մեզի համար ալ ոսկորներ եփէ, մայրիկ։ Մեզ ալ կերակրէ։ Մենք ալ քեզի պիտի օգնենք, ինչպէս կրնանք։ Ես ալ կրնամ ջուր բերել, ես ալ կրնամ ոտքերդ տաքցնել, ես ալ կրնամ ... Ինչո՞ւ կուլաս, մայրիկ։ Ինչո՞ւ ...

Ինծի պէտք չէր ըսել, որ ես ալ կուլայի։ Ինչո՞ւ ես ալ կուլայի, չգիտեմ։ Ինչո՞ւ ամէն անգամ որ մայրս կուլայ, ես ալ կուլամ

Պ. Կարպիս Դանիէլեան, Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Դանիէլեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Հայկանուշ Մալէզեան (Եգիպտոս), Այրի Տիկին Զարուհի Մինասեան (Երեւան) սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ մօր եւ քրոջ՝

ԹՈՓԻԿ ԴԱՆԻԷԼԵԱՆԻ
(Ծնեալ Սանտրքեան, Քէօթահիացի)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Փետրուար 10-ին, Թոնոնի հիւանդանոցը :

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի այս Չորեքշաբթի, ժամը 14·15ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս – Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը պիտի փոխադրուի Փանթենի գերեզմանատունը :

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Աթթարեան իրենց զաւկին Վարուժանի ամուսնութեան առթիւ 25 Ն. Ֆ. Մշակոյթի Տան, 25 Ն.Ֆ.Կապ. Խաչի կայանին նուիրած են :

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Քրիստափոր ենթակոմիտէն իր ցաւակցութիւնը կը յայտնէ Օր. Հիւսեանի եւ իր բոլոր պարագաներուն, իրենց հօր եւ ազգականին, ողբացեալ ընկեր Արամ Հիւսեանի կսկծալի մացուան առթիւ եւ փոխան ծաղկեպսակի 30 Ն. Ֆ. կը նուիրէ Մշակոյթի Տան Սողոմոն Թէհլիրեան սրահին: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

×

Կապոյտ Խաչի Մարսէյլի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տիկին Էքիզեանի, Պ. Հրաչ Էզիքեանի, Պ. Լէոն Պագրճեանի իրենց սիրեցեալ զաւկին եւ քրոջ ու եղբօր զաւկին՝ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՔԻԶԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

Նոյնպէս վարչութիւնը իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Տէր եւ Տիկին Պարսամ Յակոբեանի իրենց սիրեցեալ եղբօրորդւոյն Կարապետ Յակոբեանի մահուան առթիւ, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Վարժապետեանի, Տիկին Վարժապետեանի մահուան առթիւ:

Վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ըստացած է Այրի Տիկին Էքիզեանէ տասը Ն. Ֆ. իր զաւկին մահուան առթիւ : Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս Դաւիթեանէ քսան Ն. Ֆ. իրենց սիրեցեալ եղբօր մահուան Բ. տարեդարձին առթիւ, եւ Կիւլպէնկեան Ֆոնտէն 120 Ն. Ֆ. իր դպրոցին համար :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼՆՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Նոր Տարւոյ եւ «Մանուկներու Օր»ուան առթիւ հետեւեալ նուէրները.—

Տէր եւ Տիկին Կ. Ճընկըտըրեանէ հարիւր Ն. Ֆ., Ճ. Պահատուրեանէ հարիւր, Ս. Սանճեանէ, Տոքթ. Միքայէլեանէ, Պ. Վարուժան Վարդանեանէ, Ն. Սանճեանէ, Ա. Մաղաքեանէ, Յ. Խաչերեանէ, Տիկին Սարայտարեանէ 50ական Ն. Ֆ., Պ. Պ. Ժ. Եագուպեանէ երեսուն, Վ. Գամպէրեանէ, Մ. Պայլէօղեանէ, Յ. Վարժապետեանէ, Մ. Քիւրքճեանէ, Գ. Տիւյմէճեանէ, Ն. Նահապետեանէ, Կ. Մակէսեանէ քսանական Ն. Ֆ., Տիկին Փափազեանէ քսան, Ս. Նաճարեանէ 15, Ստեփանեանէ, Միսաք Միրզէէ, Յ. Պէրպէրեանէ, Գանթարճեանէ, Յարութիւնեանէ, Ա. Ալթունեանէ, Սրմաքէշեանէ, Պալեանէ, Պ. Պետրոսեանէ, Տէփոյեանէ, Պէննէեանէ, զինուոր Վարդանեանէ, Յ. Հաբէլեանէ, Զ. Պօղոսեանէ, Ղ. Գայթանճեանէ, Ոմն փոքրիկներ Առաքելեանէ եւ Միքայէլեանէ, Ա. Խաղնէճեանէ, Հ. Վարդանեանէ, Յ. Յակոբեանէ, զինուոր Տէր – Յակոբեանէ, փոքրիկն Աղաճանեանէ, Էքինեանէ, Զամողլուեանէ, Գ. Աճէմեանէ տասնական, Տիկին Միսքճեանէ 15, Տէր եւ Տիկին Ա. Տիւյմէճեանէ երեսուն, Կ. Փափազեանէ, Էքինճեանէ, Պասմաճեանէ, Ա. Պետրոսեանէ հինգական, Տէր եւ Տիկին Կ. Յովակիմեան իրենց զաւկին զինուորութենէ վերադարձին առթիւ յիսուն, Տէր եւ Տիկին Զամողլուեանէ տասը հատ պուպրիկ եւ Կէնճեան եղբայրներէ սնտուկ մը նարինջ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Պ. Պարոյր Միսքճեան քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ, Ս. Թէհլիրեան սրահին, փոխան ծաղկեպսակի Տիկին Աննիկ Սարաճեանի մահուան առթիւ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կը տօնուի 17 Փետրուար, Շաբաթ գիշեր, Սալ Ժէօկրաֆիի մէջ :
184 Պուլվ. Սէն – Ժերմէն :

Կը նախագահէ՝
ԸՆԿ. ՊԵՏՐՈՍ ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. ԱՇՈՏ ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ

×

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Վիէնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի եւ նորակազմ Հ. Յ. Դ. «Դրօ» խումբին, կազմակերպուած է Փետրուարեան ապստամբութեան 41րդ տարեդարձին առթիւ ընկերհամակրական հանդէս – խնջոյք մը :

Կիրակի (18 Փետրուար) ժամը 4ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը :

Կը նախագահէ ԸՆԿ. Հ. ՉԱՔԱՐԵԱՆ
Կը խօսի ԸՆԿ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ նաեւ նոր երիտասարդներու երդման արարողութիւն :

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, «Ահարոնեան» Ակումբին մէջ:

Ընկերական խնջոյք :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

14 Փետրուար, Չորեքշաբթի, Տեառնընդառաջ: Տօն Քառասնօրեայ Գալստեան Քրիստոսի ի տաճարն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

17 Փետրուար, Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Սարգսի Զորավարին եւ որդւոյ նորին Մարտիրոսի եւ չորեքտասան զինուորացն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

(Շար.)

Կ'ՈՒՋՈՒԻ

Լաւ կարուհի մը աշխատանոցի մէջ աշխատելու համար:

Դիմել՝ ՊՈՒԹՈՆԻԷՌԻՍԹ ՆԱԼՊԱՆՏ
6, Rue Poissonnière, Paris (2e)
Բ. Յարկ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Տիկին Արմենուհի Գեւոնեան կը փընտռէ իր հայրենակիցներէն Պ. Ռուբէն Մելքոնի Կարապետեանը, Մշոյ Առընճվանք գիւղէն որ վերջին պատերազմէն ի վեր անյայտացած է :

× Սոֆիայէն Պ. Օննիկ Պէօճէնեան կը փափաքի ունենալ իր զարմիկին հասցէն, որ 1940ին ընտանեօք Հարաւ. Ամերիկա մեկնած է: Արհեստով գոհարավաճառ եղած է Փարիզի մէջ: Իր հասցէն ունեցողներէն կը խնդրուի տեղեակ պահել Փարիզի եկեղեցւոյս դիւանը :

ԵԹԷ 4000 ՀՈԳԻԷՆ ԱՒԵԼԻ ՎԱՅՐԻ ՄԸ ՄԷՋ: ՊԶՏԻԿ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ՈՒՆԻՔ ԵՒ ԼԱՒ ՏԵՂ ՄԸ՝ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ.

ՏԵՂԱՒՈՐԵՑԷ՛Ք

Pressing Automatique

ՄԸ

Եւրոպական առաջնակարգ մաթերիէլով: Մեծ եկամուտ: Ոչ մէկ սթոք: Հանելի աշխատանք: Վճարումի մեծ դիւրութիւններ : Մեր միջոցաւ բացատրութիւններ եւ լուսաբանութիւններ :

Տեղեկութեանց եւ Տըվիի համար գրել.—

Aïvazian
93, Rue Massena
LYON 6e

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՏԱՐՍՔՕԹԻ
Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ
31. AVE. GEORGE V

Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով

U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél.: TRO. 03-18

Մուտքի տոմս 7·50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն.Ֆ.

C. C. P. PARIS 8019-72

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian*, Le Caire 100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova*, Paris. 120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian*, Paris, 1961. 25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan*, Paris. 6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian*, Paris. 10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ, 20 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ 40 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ, 40 Ն.Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ 9 Ն.Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ, 40 Ն.Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զաղմագճեան, Պէյրութ 40 Ն.Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի, 1918–1958, Պէյրութ 22 Ն.Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ 12 Ն.Ֆ.
ՁՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Սնապեան, Պէյրութ 4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 15 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9330 38e ANNÉE Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5131

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ

—o—

Շատ է թիւը հայկական գաղութնե-
րուն, աշխարհի բոլոր մասերուն վրայ :
Այս գաղութներուն ամբողջութիւնն է
որ սփիւռք կը կոչուի, որուն տարածու-
թիւնը ընդլայնուած է վերջին քառաս-
նամեակին :

Կազմակերպուած են այս գաղութները,
որոնք ունին ազգային կեանք, դպրոց,
եկեղեցի եւ կուսակցութիւններ :

Ունին մշակութային հաստատութիւն-
ներ, սրահ, ակումբ, թատերախումբ եւ
երաժշտախումբ եւ զանազան միութիւն-
ներ, հայրենակցական ու մշակութային :
Այսինքն՝ այն բոլորը, որոնք ազգ մը կը
կազմեն կամ կը պաշտպանեն զայն չար
հովերու դէմ :

Այս գաղութները մենք չէ որ կամովին
կազմած ենք. մենք չէ որ ցրուած ենք,
ստիպած են մեզ ցրուելու : Եւ ուրախալի
է որ կազմուած են այս գաղութները,
պահած են իրենց ազգային կերպարանքը,
հակառակ ամէն կարգի դժուարութիւն-
ներու :

Մեր հայրենիքը ի վիճակի չէր տէր կե-
նալու եւ այսօր ալ ի վիճակի չէ, ըլլայ
նիւթական պայմաններու թէ տիրող բռ-
նակալ ու խորթ վարչակարգին պատճա-
ռով :

Ատենը չէ բաղդատելու, բայց ինչ որ
շատ մը գաղութներ իրականացուցած են
վերջին 30 – 40 տարիներուն, հրաշքի
հաւասար բան մըն է : Արիւնէն ու հրդե-
հէն փախած են հայ զանգուածները, օ-
տար հորիզոններու տակ ինկած, անգործ
ու անօթի, սակայն, հակառակ այդ դժ-
ուարին կացութեան, անոնք կրցած են
անձնական տանելի վիճակ ստեղծել եւ
շատ չանցած, ազգային կեանք, իր բո-
լոր արտայայտութիւններով — կրթա-
կան, մշակութային, քաղաքական եւ ըն-
կերային :

Անշուշտ, կան վտանգներ, հայրենիքէն
հեռու են այս ցիրուցան զանգուածները
եւ, հետեւաբար, ենթակայ՝ օտար ազդե-
ցութիւններու, լեզուական, բարքերու եւ
մշակութային տեսակէտէն :

Այս դժուարութիւնները սակայն, պատ-
ճառ չեն եղած որ չապրին անոնք իբր
հայ եւ չձգտին ազգային նպատակներու :
Անոնք պահեցին հայրենիքի կարօտը ի-
րենց սրտին մէջ եւ, երբ առիթ եղաւ,
պաշտպանեցին անոր դատն ու իրաւունք-
ները :

Անպատեհութիւն մըն է անշուշտ այս
հարկադրական ցրուածութիւնը, սակայն
մեր գաղութներէն շատեր այդ անպատե-
հութիւնը դիտցած են օգտագործել, ի
նպաստ հայ կեանքին ու մշակոյթին : Ա-
զատ պայմաններու մէջ են, դերծ որեւէ
կաշկանդումէ, հետեւաբար կրնան, ա-
զատ են շարունակելու իրենց հայրերուն
գործը, ներդաշնակ՝ Հայոց պատմու-
թեան ու հայ ժողովուրդի ձգտումնե-
րուն : Ցետոյ, կրնան օգտուիլ շրջապատի
կամ օտար աւելի փայլուն մտքէն ու մը-
շակոյթէն, հարստացնելու համար հայ
կեանքն ու միտքը :

Բարեբախտաբար, տեղի կ'ունենայ այս
բարեդէպ երեւոյթը եւ հայ ժողովուրդը
ուրախութիւնն ունի արձանագրելու բազ-
մազան նուաճումներ, արուեստի եւ գրա-
կանութեան մարզերուն մէջ :

Կը մտածենք թէ մեր առօրեայ մտահո-
գութեան առարկայ պիտի դարձնենք մեր
գաղութներուն կեանքը, անոնց զարգա-
ցումն ու բարգաւաճումը, ոչ միայն ի-
րենց համար, այլեւ վաղուան ազատ Հա-
յաստանի համար : Այսպէս, կարգ մը գա-
ղութներու մէջ, կարելի եղած է գործակ-
ցութիւնը ժողովուրդի շատ մը տարրե-
րուն միջեւ, կուսակցական կամ ոչ – կու-
սակցական : Գիտենք թէ կարելի չէ լեզու
դասել կարգ մը շահախնդիր տարրերու
հետ, սակայն [illegible] նաեւ որ կայ բազ-
մութիւն մը Հայերու, որոնք կրնան ա-
ջակցիլ համազգային նշանակութիւն ու-
նեցող աշխատանքներու :

Բերդի մը պաշտպանութեան ատեն,
երբ թշնամին կը յարձակի, չի փնտռուիր
պաշտպանողներուն եւ պայքարողներուն
մտքին սլացքները : Արդ, պէտք է պաշտ-
պանուին հայ կեանքը, հայ լեզուն, մշա-
կոյթն ու արուեստը :

Ունինք երիտասարդութիւն մը, որ հե-
ռու կը մնայ ազգային կեանքէն : Չի
ճանչնար ոչ անոր անցեալը, ոչ ալ ներ-
կան : Կը կարծենք թէ այս երիտասար-
դութիւնը կրնայ մեծ դեր կատարել, ե-
թէ գիտնանք շահիլ զայն : Վաղուան Հա-
յութիւնն է, զոր պէտք է պաշտպանել ու
պատրաստել, որքան որ կարելի է : Երկու
երեսով կը ներկայանայ այս երիտասար-
դութիւնը. այն մասը՝ որ կեանքին մէջ է
արդէն եւ շատ ալ չի հետաքրքրուիր ազ-
գային գործերով. այն մասը՝ որ բարձ-
րագոյն վարժարաններու եւ համալսա-
րաններու մէջ է, եւ գրեթէ անտեսուած :

Այս երկու հատուածներն ալ ազգային
կեանքին ու մշակոյթին ուժեղացման ու
բարգաւաճման համար, առատ աղբիւր-
ներ են, եթէ գիտնանք օգտագործել ա-
նոնց ջանքերը :

Անշուշտ, մեր քաղաքական ու մշա-
կութային կազմակերպութիւնները չա-
փով մը կ'աշխատին այդ ուղղութեամբ.
սակայն, մեզի կը թուի թէ աւելի արդիւ-
նաւոր պիտի ըլլար այս աշխատանքը, ե-
թէ մեր գաղութները, գոնէ գլխաւորնե-
րը, մասնաւոր Մարմիններ ունենային
այս ուղղութեամբ աշխատելու համար :

Ցրուած այս ուժերուն հաւաքումը մեծ
բարիք մը պիտի ըլլար եւ մեր ժողովուր-
դին պահպանութեան ու պաշտպանու-
թեան համար նկատելի ազդակ մը :

Ազգապահպանումը կը դադրի այն ա-
տեն բառ մը ըլլալէ, դառնալով կենդանի
գործ մը :

Ճշմարիտ հայրենասիրութիւնը այս աշ-
խատանքն է, ոչ թէ «Հայաստանասէր»-
ներու անախորժ պոռչտուքը :

Հայ դատին ծառայելու լաւագոյն մի-
ջոցներէն է, որովհետեւ հայ գաղութնե-
րու պահպանումը հարստութիւն մը, զօ-
րութիւն մը պիտի ըլլայ վաղուան մեր
ազատ հայրենիքին համար :

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՑՈՅՑ, ԳՈՐԾԱԴՈՒԼ
ՓԱՐԻԶ ԱՌԱՆՑ ԹԵՐԹԻ

Երեքշաբթի օր, կէսօրուան գործադուլ
որոշուած էր բոլոր ընկերակցութիւննե-
րուն կողմէ, ժամը 8էն 12 : Ասկէ զատ
«Գիրքի բանուորներու» 24 ժամուան
գործադուլը արդելք կը հանդիսանար որ
որեւէ թերթ լոյս տեսնէ, Փարիզի մէջ,
Երեքշաբթի օր ի յարգանս Փետրուար 8ի
8 մեռեալներուն :

Երեքշաբթի օրուան հանդիսաւոր թա-
զումէն առաջ, Երկուշաբթի իրիկուն գլ-
խաւորութեամբ Ընկերվարական կուսակ-
ցութեան եւ աջակցութեամբ Արմատա-
կաններուն եւ միացած ընկերվարական-
ներու, որոնց միացած էին համայնա-
վարները, տեղի ունեցաւ ցոյց մը, Փե-
տրուար ութի զոհերուն համար :

Այս ցոյցը զոր կառավարութիւնը ար-
գիլած էր, տեղի ունեցաւ շատ խաղաղ
ձեւով Ապահովութեան ուժերը շրջապա-
տած էին Հանրապետութեան հրապարա-
կը եւ արդելք կը հանդիսանային որ
որեւէ խումբ յառաջանայ : Այս անգամ
սակայն ամէն ինչ շատ խաղաղ անցաւ եւ
ցոյցը եղաւ արժանավայել : Ոչ մէկ մի-
ջադէպ եւ նոյնիսկ սրամիտ զրոյցներ
ցուցարարներուն եւ Ապահովութեան ու-
ժերուն միջեւ որոնք չէին ձգեր որ ռեւէ
մէկը անցնի : «Ուրեմն մեզի կ'արգիլէք
Հանրապետութիւնը» կ'ըսեն ցուցարար-
ներ եւ ոստիկանները կը պատասխանեն
«մենք կ'ենթարկուինք մեզի տրուած հը-
րահանգներուն» :

Այս ցոյցին մասնակցած էին մօտ 100
հազար հոգի : Համայնավար խումբը կը
գլխաւորէին Վալտէք Ռոշէ, Քարման եւ
Օկիւսթ Ժիլօ : Ընկերվարականներու մէջ
կը նշմարուէին՝ Ժորժ Պրիւթել, Ֆիւզիէ,
Կազիէ եւն. : Անդին Տէփրէօ եւ Մենտէս
Ֆրանս :

Օրինակելի ցոյց մը, լուռ եւ պատկա-
ռելի : «Փոփիւլէռ» Չորեքշաբթի առտու
նկարագրելով այս ցոյցը մեծ յաղթանակ
մը կը նկատէ զայն :

Յաջորդ առաւօտ, Փետրուար 8ի «Հա-
կա – Գաղտնի Բանակ» ցոյցին ութ զոհե-
րէն չորսին թաղումը տեղի կ'ունենար
Փէռ – Լաշէզ, միւս չորսը պիտի փոխա-
դրուէին գաւառ ամփոփուելու համար ի-
րենց ընտանեկան դամբարաններուն մէջ :
Ժամը ութին ընդհանուր գործադուլը կը
սկսէր մայրաքաղաքին մէջ, բայց կառա-
խումբերը եւ մեթրօն կը բանէին մինչեւ
10, թոյլ տալու համար ժողովուրդին
որ թաղումին երթայ :

Հազարաւորներ կը համախմբուէին Աշ-
խատանքի Սակարանին առջեւ ուր կը
կազմուէր թափօրը զոր իշխանութիւնն-
երը արտօնած էին :

Ոստիկանութիւնը 150·000 կը հաշուէ
այս յարգանքի արտայայտութեան մաս-
նակցողներու թիւը, մինչ կազմակեր-
պիչները մէկ միլիոն կ'ըսեն : Իւմանիթէ
կը խորագրէ 8 սիւնակի վրայ «մէկ մի-
լիոն Փարիզցիներ մեծաշուք յուղարկա-
ւորութիւն մը ըրին Ազատութեան մար-
տիրոսներուն» :

Թափօրը Աշխատանքի Սակարանէն
ճամբայ ելած պահուն, Աշխատանքի
Դաշնակցութեան (ՍԷ ԺԷ ԹԷ) նուագա-
խումբը, Շոփէնի մահերգը նուագեց, ա-
պա թափօրը անցնելով Հանրապետու-
թեան հրապարակէն հասաւ Փէռ–Լաշէզ :
Հոն չորս հոգի դամբանականներ խօսե-
ցան, որոնք յայտնեցին թէ աւելի քան
երբեք որոշած են պայքարիլ Ֆաշիզմի
դէմ :

× Փարիզի մէջ փլասթիք պայթումները
չեն դադրած : Նիւթական վնասները միշտ
մեծ են եւ յաճախ ալ անմեղ զոհեր կան :

× Նախարարապետ Տըպրէ խօսեցաւ
Ներքին նախարարութեան բարձրաստի-
ճան պաշտօնեաներուն : Շեշտած է թէ
պէտք է պայքարին ըմբոստական այն
շարժումին դէմ որ ինքն իրեն, Գաղտնի
Բանակի Կազմակերպութիւն կ'անուանէ :

× Հռոմի մէջ ցոյց մը կատարուած է
Գաղտնի Բանակին դէմ, կազմակերպուած
ծայրայեղ – ձախ երիտասարդութեան
կողմէ :

× Օռանի մէջ Չորեքշաբթի առաւօտ
44 փլասթիք պայթումներ տեղի ունեցած
են մէկ ժամուան մէջ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ կը պատրաստէ ե-
րեսփոխանական ընտրութիւնները : Ինչ-
պէս ծանօթ է իւրաքանչիւր թեկնածու
կրնայ միայն մէկ շրջանի կողմէ ներկա-
յանալ, այս իսկ պատճառաւ խորհրդա-
յին թերթերը արձագանգ հանդիսացան,
«Բաց նամակի» մը զոր Խրուշչեւ եւ
միւս ղեկավարները ստորագրած են
յայտնելով իրենց ընտրած վայրը : Այս-
պէս Խրուշչեւ կը ներկայանայ իբրեւ
Մոսկուայի թեկնածու, Կոզլով՝ Լենին-
կրատ եւ Անաստաս Միկոյեան՝ Հայաս-
տան :

ՉՈՄՊԷ յայտարարեց թէ օտար վերջին
10 վարձկանները հեռացած են Քաթան-
կայէն : Նոյն առթիւ յայտնեց թէ Միաց.
Նահանգները մերժած են իրեն վիզա
տալ, առարկելով թէ Ամերիկա իր այցե-
լութիւնը փափաքելի չէ այս միջոցին :

ՉԻՆ – ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ զինակցութիւնը
անջնջելի է կը գրէ Իզվեստիա, յօդուածի
մը մէջ որ նուիրուած է այդ զինակցու-
թեան 12րդ տարեդարձին :

ԳԱՀԻՐԷԻ դատավարութիւնը կը շա-
րունակուի : Ֆրանսացի բոլոր ամբաս-
տանեալները մասնաւորաբար կը ծանրա-
նան այն չարչարանքներուն վրայ զորս
կրած են, խոստովանելու համար թէ ե-
կած էին Նասրը սպաննելու :

ԼՈՐՏ ՏԱԼԹՈՆ Անգլիոյ ելմտական
նախկին նախարար մեռած է առջի օր :
Ֆրանսայի մեծ բարեկամ մըն էր :

ՊՈՒՐԿԻՊԱ ազատ արձակեց Ֆրանսա-
ցի եօթը գերիներ :

ԱԼԺԷԻ մէջ աւելի քան 100·000 հոգի
հանդիսաւոր յուղարկաւորութեան թա-
փօր մը կազմած են հարիւրապետ Ֆիլիփ
լը Փիվէնի (Գաղտնի Բանակի անդամ) :
Հակառակ տեղատարափ անձրեւին, տը-
պաւորիչ լռութեան մը մէջ կը գրէ Օռոռ,
Ալժէացիները իր վերջին հանդիստին ա-
ռաջնորդած են սպաննուած սպան :

ԱԼԺ. ԱԶԱՏ ճակատը կը հաղորդէ թէ
Ֆրանսացի 15 զինուորներ սպաննուած
են, բայց Ալժէի Գերագոյն հրամանատա-
րութիւնը կը հերքէ թէ որեւէ գործողու-
թիւն տեղի ունեցած ըլլայ վերջերս :

ՔՈՆԿՈՅԻ վարչապետը՝ Ատուլա 10ի
դէմ 76 ձայնով ներկայացուցչական ժո-
ղովին վստահութիւնը շահեցաւ : Չոմ-
պէի երեսփոխաններն ալ թեր քուէարկե-
ցին : Ատուլա, յառաջիկայ ամառ Խորհ.
Միութիւն պիտի այցելէ :

ԱՆԳԼԻԱ շատ համամիտ չէ խորհրդա-
յին վերջին առաջարկին որ կ'ուզէ 18 մե-
ծերու ժողով մը գումարել ապազինման
շուրջ :

ԹԵՀՐԱՆ վերադարձած է Քենըտիի
խորհրդատուն Չեսթըր Պաուլս որ մաս-
նագէտ է ասիական եւ լատին ամերիկ-
եան հարցերու : Ամերիկացի խորհր-
դատուն Պանտարապաս գացած էր : Այս
այցելութիւնը մասնաւոր կարեւորութիւն
կը ստանայ նկատի առնելով որ հաւանա-
կան է որ Պանտառապասը Պարսկաստանի
կողմէ ազատ նաւահանգիստ հռչակուի,
Աֆղանիստանի ի նպաստ :

ԺԷՕՆ ԱՖՐԻՔ շաբաթաթերթը կը գրէ
թէ Ֆրանսայի ներքին կռիւները կրնան
վերարծարծել Ալժերիոյ պատերազմը :
Անդին Ալժ. Ազատ Ճակատի գործակա-
լութիւնը կ'ըսէ թէ ժողովրդական ցու-
ցադրութիւնները երաշխիքն են արդիւ-
նաբեր գործակցութեան մը Ալժերիոյ եւ
Ֆրանսայի միջեւ :

«ԱՀԱԿ»Ի ներկայացուցիչը համայնա-
վար Չինաստան՝ Ապտերհաման Քիուան
նամակ մը յանձնեց Շու էն Լայի Պեն
Խետտայի կողմէ :

ՓՈԹՈՐԻԿ, ձիւն, անձրեւ աւերներ կը
գործեն Եւրոպայի մէջ : 5 մեռեալ Անգ-
լիոյ մէջ եւ 12 հատ ալ Գերմանիոյ մէջ
կան :

ՍՊԱՆԱՑԻ ընկերվարական պարագը-
լուխ՝ Ինտալեչիօ Փիէթրօ մեռաւ Մեք-
սիքոյի մէջ, 78 տարեկանին : Ամբողջ
կեանքը պայքարած էր Ֆրանքոյի դէմ :

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

—o—

Երկուշաբթի իրիկուն, «Գիրքի Բան-
ուորներու» Ընկերակցութիւնը. (Սեն-
տիքա տէ զուվրիէ տիւ լիվր) 24 ժամ
գործադուլ որոշած ըլլալով, Յառաջ,
ինչպէս Փարիզի իր բոլոր պաշտօնակից-
ները լոյս չտեսաւ երէկ :

Կը խնդրենք մեր բաժանորդներէն եւ
ընթերցողներէն որ ներողամիտ ըլլան այս
ակամայ թերացումին համար :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՄԱԿԻՆ ՏԱԿ

ԿԵՆԴԱՆԱԲԱՆԱԿԱՆ...

—o—

Գ.

«Հայրենիք» ամսագրին մէջ, Կ. Զարեան ունի չարունակելի վէպ մը, «Բան – կօօպը եւ Մամուլքի Ոսկորները», խորհրդային Հայաստանի կեանքէն:

Ինչպէս եւ միւս արտադրութեանց մէջ, — «Անցորդը եւ իր ճամբան», «Երեք երգ», «Տատրակոմի Հարսը» եւ դեռ ուրիշ գործեր, Զարեան սոսրագրած է հրաշալի յղացումներ, թէ՛ իբրեւ խոր – հուրզ ու բառ եւ թէ իբրեւ արուեստ:

Նոյնիսկ նկատի առնելով բոնի ճիպի, նմանողութեան, կրկնութեան յաճախումները, կարելի չէ կարդալ զանոնք առանց խանդավառանքի ու յարգանքի:

Գեղարուեստագէտն է որ, իր ստեղծագործական երկունքին մէջ, կը սաւառնի կատարէ կատար, կը ճառագայթէ մին – չեւ անդնդային խորութիւնները, իր եւ – տին ձգելով ակնախտիղ, ինքնատիպ, խոր – բունկ հետքեր:

Բայց, Զարեան – մարդը միշտ ներկայ է գեղարուեստագէտին մէջ, իր նեղ, ինքնամոլ եւ չտես կերպարանքով, եւ հանդիստ չի ձգեր: Թոյլ չի տար որ արուեստը ընթանայ իր բնական ճամբով:

Կանանչ մաղձը կը խլրտի, կը սողայ, Թոյն կը հոսնու «Բանկօօպ»ին մէջ ալ, ինչպէս իր բոլոր դրածներուն մէջ, առհասարակ:

Եւ ահա գրականութիւնը կը դառնայ դիմակ մը՝ հանդիպածին հետ հաշիւ մաքրելու: Անշուշտ ի վնաս գեղարուեստական գործին:

Մենք նիւթերուն քովէն քալել – անց – նելու սովորութիւն չունինք: Ոչ ալ որեւէ հաշիւ: Եւ անմիջապէս կ'անցնինք փաստերուն:

×

Մեր երիտասարդ աշխատակիցը մատ – նանչեց այն սողոսկուն վիրաւորանքը՝ զոր Կ. Զարեան իր վէպին չարունակու – թեան ընթացքին ուզած է հասցնել երեւանի գիտութեան տաճարներուն եւ թանգարաններուն մէջ ծուարած ափ մը վաստակաւորներու, — մաղ – մօրուք ճերմկած, տառապանքէն քար կտրած, իրենց չուքէն վախցող փրոֆէսօրներու, լեզուագէտներու եւ պատմաբաններու: Զարեան հաճոյքով նկարագրած է նոյն խակ անոնց ընտանեկան եւ նիւթական թշուառութիւնները:

Բայց Զարեան աւելի առաջ գացած է, ապաւինելով զաղափարական՝ վիպային տիպարի մը, — Վահան Իբերեան: Ինքն խակ:

Ապեւտակո՞ն, «լինելուց» տիպար մը, արդարեւ, իր թափառումներով, ոդո – րումներով եւ թռիչքներով:

Եւ սակայն, բառերը չեն կրնար պարտրկել այդ բոլորին տակ ծածկուած լրճումնքը, անամէջ մեծամտութիւնը եւ անբարոյական սպրդուքները:

Արթո՞ւն է իժը, իր «գեղարուեստական» զալարումներով: Գրական բեհեզով փաթթուած:

Վահան Իբերեան — ալիաս Կոստան Զարեան — որ կանուխէն եւրոպա ին – կած է, « որ ամբողջ իր կեանքը փնտռել է իր հայրենիքը», առտու մը կ'աղդուի « երկրի հեռաւոր զաւառներից» հասած « սպանդանոցային» աղաղակներէն, եւ կ'ինկնայ Պոլիս: Ինքն է որ կը նկարագրէ·

— « Ցիշում է, առաջին հետաքրքրութեան յաջորդող հիասթափումը եւ զզուանքը: Ահաւոր այդ դիմակահանդէսը: Կախ ընկած լկտի շրթունքներ, շպար – ուած այտեր, սողկտող ժպիտներ, կեղծաւոր եւ սնգուրուած բառեր եւ սիրուել ուզող շնիկի թաթի նման փափուկ ածականներ, վազվզող աչքեր ու լաւ արդուկուած փէսէրի տակ կորած՝ ցած ու բթամիտ ճակատներ:

« Լեվանտինների՝ գունաւորուած թութակների եւ այլասերուած կապիկների այդ անփառունակ աշխարհից նա պատրաստում էր մեկնել ընդմիշտ՝ երբ, բոլորովին պատահական կերպով, նա ծանօթացաւ մի բանի երիտասարդների հետ, որոնք հետաւոր գաւառներից պարզութիւն եւ ոգեւորութիւն էին բերել»: («Հայրենիք» ամսագիր, Մարտի թիւ, էջ 27):

Հայկական Պոլիսն է այս, 1909 – 10ին, երբ «Աղատամարտ»ը կար եւ ամբողջ սերունդ մը ամէհի երկունքի բռնուած, մեծով – փոքրով կը ճղնէր, բռնապետական փլուզումէն անմիջապէս յետոյ, վառել ու տարածել այն լամփատա վիթէն, զոր Կոստան Զարեան (Իբերեան) եւրոպացի պայի պողոտաներուն վրայ է փնտռեր եւ կը փնտռէ տակաւին:

Զբրքրե՞նք իր «պատահական» հանդիպումին մանրամասնութիւնները, եւ հետեւինք Իբերեան — Զարեանի յուշատետրին:

Պատերազմ է: Իբերեանը (Զարեան), որ հոտը չառած չուած էր— դէպի Եւրո – կի՞ը, ոչ, դէպի Եւրոպա — Զինադադարին նորէն կը բարեհաճի այցելել Պոլիս: Եւ ի՞նչ կը տեսնէ:

— « Հայ մտքի ազնուագոյն ներկայացուցիչները մորթուեցին: Պոլսոյ խաւեր – րից դուրս պրծած խլուրդի նման թագ – նուած գրավաճառները, խուլ եւ կաղ հոգիների տէր մարդ փոխրութիւններ, թափուած արիւնի գետերի հով կեղծ ոռնոցներ արձակեցին և շփացան»: (Էջ 28):

Նորէն հայկական Պոլիսն է, 1918 – 1922: Հայկինչ սարսափներուն, տեղահանութեան, բանտի, կախաղանի, թաքստոցի մնացորդները, յիսուն տարուան սերունդի մը բեռը չալկած, տասնապատկուելով հոդեպէս, ձեռք ձեռքի կու

ՀԻՆ ՅՈՒՇԵՐ

—o—

(ՍԱԹԵՆԻԿ ՏԷՐ – ԴԱՒԹԵԱՆԻ ՄԱՀՈՒԱՆ ԱՌԹԻԻ)

Ա·

Թերթերը գրեցին, փարիզում մեռել է բժ. Յովսէփ Տէր – Դաւթեանի այրին, մօտ ութսուն տարեկան հասակում: Տիկին Սաթենիկը: Հին ու մին յուշեր է արթնցնում մէջս այս մահաղդը:

Կէս դար առաջ էր: Կարին: Դեռ բոլշեւիզմ չկար, բայց մենք կազմել էինք կոլխոզ, Ռոստոմ, բժ. Յ. Տէր – Դաւթեան, Օր. Սաթենիկ Պարտիզպանեան, փիլոս եւ միասին էինք ուտում հռչակաւոր խոհարարուհի Տուրոնի լահանա բաստին: Ռոստոմը եւ բժ. Տէր – Դաւթեանը Հայաստանի բիւրոյի անդամներ էին, փիլոս նրանց քարտուղար – դրծա – վարի պէս մի բան, Օր. Սաթենիկն եւ ես՝ ուսուցիչներ Հոփսիմեան Օրիորդաց վարժարանի:

Շէն էր մեր կոլխոզի կեանքը, կարելի է ասել անհոգ: Եկող – գնացողը անպակաս էր, իսկ երբ պակսում էր, մենք էինք գնում – գալիս: Տուրոնը, որ իրեն համարում էր Ամիրխանեանի Հնդկաստանի միլիոնների ժառանգորդ, մեր ըզ – ւարճախօսութեան առանցքն էր:

Օր. Սաթենիկը Ռոստոմի աչակերտուհին էր Ֆիլիպէի դպրոցում: Երեք քոյրեր էին. մեծը Սաթենիկն էր, միջնակը՝ Պերճուհին, որ եղաւ Դաշնակցական յայտնի գործիչ Սարգիս Օտապաշեանի կինը, ապա Հայաստանի Խորհրդարանի անդամ եւ դրոց Պերճուհի: Փոքրը այժմ Հայաստանում պէտք է լինի, եթէ ողջ է:

Սաթենիկին, իբրեւ կարնի ազգային վարժարանների ընդհանուր տնօրէն, Ռոստոմն էր հրաւիրել Հոփսիմեան վարժարանի ֆրանսերէնի դասատու: Վեց ոսկի ամսական էր ստանում, եւ ամէնքը պատկառանքով էին խօսում հետը: Եւ ինքն էլ ըստ այնմ պահում էր իրեն:

տան, փրկելու համար լամփատա վիթէն (կեանքի ջահը), զոր միայն բառա – րաններու մէջ տեսած է Իբերեան – Զարեանը: «Ճակատամարտ»ն է,— եւ ճակատամարտները:

... Բայց լաւ է վերջացնել: Անուն չունի, ոչ ալ սահման, ինչ որ «կենդանաբանական պարտէզներից դուրս պրծած, չնացած, կիսակիրթ քաղքենի» այս Տոն Քիշոթը սանձարձակ փոխած է ամսագրի 11րդ էջէն, 28րդը, աչքերը չմորած, փրփուրը բերնին:

Գրականութի՞ւն է այս, ընկեր խմբագիր:

Շ·

1932, Ապրիլ 15

Քանհինգի մօտ, զուգէ եւ երեսուն տարեկան ներկայանալի աղջիկ էր: Խարճերը յարդարուած կոշտ մազերով: Հագուստ – կապոցը պոլսական, վզից ձըզուած ոսկի երկար չղթայ, որի ծայրը ոսկի ժամացոյցը՝ կրծքին զետեղուած: Ասում էր արժանապատուութեան դիտակցութեամբ: Ծիծաղն էլ պատշաճութեան սահմաններից դուրս չէր գալիս:

Հասարակութեան մէջ Օր. Սաթենիկը ուշադրաւ էր: Ամէնքը նրան յարդում էին, իսկ ուսուցչուհի ընկերուհիները նրան նախանձում էին: Եւ իրաւունք ունէին:

Կարնեցի աղջիկը, հարուստ կամ ոչ – հարուստ, մտաւորական թէ ոչ, իր գիրքի եւ դասակարգի համաձայն, տեղական հագուստ ունէր եւ որոշ ապրելակերպ: Օրինակ, երիտասարդ ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի, կարո՞ղ էին միասին դուրս գալ զպրոցից եւ միասին գնալ թատրոն կամ ընթրիքի: Այդ բանը կը լինէին հասարակութեան աչքին:

Բայց մենք, Օր. Սաթենիկի հետ, դասերից յետոյ, անվրդով գնում էինք քաղաքից դուրս՝ զրուցելով հազար ու մի բաների մասին: Ոչ ոք բերանը չէր բացում մեզ դատապարտելու, իսկ եթէ բացուէր էլ, Սաթենիկը առանց խորհրդայի յետ կը դարձնէր:

Մի օր, սակայն, Ռոստոմի բերանը բացուեց:

Երեկոյեան կանուխ գտայ նրան տանը մենակ: Կարծես, ինձ էր սպասում:

— Ո՞ւր ես, չես երեւում, հարցրեց կէս լուրջ, կէս – կատակ· արդէն Ռոստոմի լուրջն ու կատակը դժուար է զանազանել:

— Այստեղ եմ, ո՞ւր պիտի լինեմ, պատասխանեցի ես:

— Սաթենիկը ո՞ւր է, չարունակեց նա նոյն եղանակով:

— Ես ի՞նչ գիտեմ ուր է, երեւի հիմա կը գայ: Ես Սաթենիկի պահապա՞նն եմ:

— Քեզ բան եմ ասում, լսիր: Սաթենիկին մենք պէտք է պահպանենք բժշկի հետ, հասկանո՞ւմ ես: Դու պէտք է օգնես մեզ:

— Ահա թէ ինչ: Ինդրեմ, ամենայն սիրով կ'օգնեմ:

Եւ այդ օրից ես էլ միացայ այս «մենք»ին: Շուտով պարզուեց, որ Սանասարեանի ուսուցիչ Ամիրեանն ու կինը, Փրոֆ. Ա. Աչառուրեանն ու Տիկ. Հրանոյշը, վերջը Նիկոլ Դումանը եւ ուրիշներ, Ռոստոմի գլխաւորութեամբ, լծուած էին այդ դժուարին գործին: Կարծես բժ. Տէր – Դաւթեանն էլ անմասնակից չէր, Օր. Սաթենիկն էլ, երեւի, յոժար էր, բայց գլուխ չէր գալիս բժշկի ծայրայեղ ամաչկոտութեան պատճառով:

Քառասունոց մարդ էր, բայց երբ մենք քար էինք նետում նրա եւ Սաթենիկի ուղղութեամբ, կարմրում էր եւ բարկանում:

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ՄԱՍԻՆԵՐԻ ԴԻՄԱՅ...

—o—

«Աղաղակագործութեան հսկան» — այսպէս են անուանում Մեծ Մասիսին ուղիղ դէմ ու դէմ փռուած ծով այգեստանին՝ կիրովի անուան սովխոզին: Երկնամերձ ալ ու ղառնաձոր ժայռաստանների ու խաղողի ընդարձակ պլանտացիաների մի աշխարհ է դա, որ այժմ, բեռնաթափուելուց, աչնանային չքեղ զգեստները կ հագել՝ նռնենիների, ծիրանի ու զաֆրանի գոյներով:

— Ի՞նչ է եղել այստեղ առաջ,— դիմեցի ես այդ տնտեսութեան այգեպործներին:

Մէկն ասաց·

— Պատերազմի դաշտ ...

Միւսը թէ՝

— Անապատ էր ...

— Ուրեմն առաջ չէ՞ր հերկւում, — հարցրի ես:

— Ինչպէս չէ, հերկւում էր· Արազն անցնող վարպետներն էին հերկում ամէն դիչեր ...

Իսկ մէկը՝ արեւից խանձուած դէմքով մի լուրջ մարդ, նեղացաւ ընկերոջ վրայ:

— Ինչ էք կատակի տալիս, մարդը բան է հարցնում ...

Ու զարմաւ ինձ·

— Խստեղ, թէ որ ուզում ես հաստատ իմանալ, մեծ ճամբայ է եղել, որ տարել է Հայաստանի հին մայրաքաղաքները՝ Դուին, Վաղարշապատ, Արմաւիր, Նըբանից դէնն էլ՝ Անի ... Էդ մեծ ճամբով անցել են Հնդկաստանից ու Պարսկաստանից եկող քարաւանները: Էդ ճամբով են մեր երկիրը մտել Արաբները, Մոնղոլները, Սելջուկները ... Հիմի տես մրցաստան է դառել էդ արիւնոտ ճամբան ...

Մարդերի մէջ առկայծում է ջուրը, իր բահով նրան ընթացք է տալիս թուխ բերխերով մի տղամարդ: Ահա հորդանների ու ասպատակների փոշոտ ճամբան դը – րախտային այդի գարձնողը՝ մարդը եւ իր բերած ջուրը:

Այս այն ջուրն է, որ դարերով ամբարուած էր Գեղամա լեռների գրկում: Եկել է Հրազդանի հետ խառը, նրա հետ միասին՝ երեւանի բերդի պարիսպները քանդելով, քարքարոտ սարերով ու ձորերով օձապտոյտ գնացել հասել է մինչեւ Արազտայան: Ու երբ նայում ես փոքր Կովկասի հարաւային գորշ լանջերին արծաթէ գօտի կապած ջրանցքին, նոր միայն գլում ես, թէ ինչ բարիք է տալիս երկրին Սեւանը: Այդ ջրանցքը կարուկ կերպով երկու աշխարհի է բաժանել բոլոր այն վայրերը, որտեղով անցնում է ինքը· Նրանից վերեւ մեռեալ անապատ է, Ներքեւ՝ դեղնող այգիներ, Արարատեան երկրի չողշողուն մրգեր:

— Չէ, սխալ էք, ջրից վերեւ էլ ապրողներ կան, — ուղղեցին ինձ հետ զրոյցի բռնուած այգեպործները: — Վերեւում օձեր են ապրում, կարիճներ ... Նրանք էլ են օգտւում ջրանցքից:

— Բա· քարաղողոչնե՞րը,— մէջ մտաւ մեքենային խաղողով լիքը արկղեր բարձող մի մարդ: — Դողոշներ կան, որ կպչում են մարդու, պոկ չեն գալիս: Քառասուն օր գուռնա – դհոլ պիտի ածես ականջի տակ, որ պոկ գայ ...

Միծաղը բարձրացաւ զամբիւղներով խաղող հաւաքող կանանց մէջ:

— Մի դողոշ էլ դու ես, էլի·· չպրծեց աղջիկներից մէկը:

Միծաղը սաստկացաւ եւ ես զգացի, որ այս ուրախ կատակների բուն պատճառն, հէնց այդ բոպէներին, երբ ես այցի էի գնացել խաղողագործներին, այգեկութի աւարտն էր՝ իմ աչքի առաջ կարեցին վերջին ողկոյզները, վերջին արկղերը բարձեցին մեքենային եւ բոլորն էլ թէ – թեւացած չունչ քաչեցին, հրապարակի վրայ էր իրենց ողջ տարուայ աշխատանքի արդիւնքը, աշխատանք, որ կատարել էին սկսած նախորդ աշնան այգեթաղից, մինչեւ բացելը, էտելը, ջրելը, կռիւը մոլախոտերի ու հիւանդութիւնների դէմ: Եւ այդ բոլորը դարնան ցեխին ու հարաւային կիզիչ արեւի տակ ...

Ահա եւ իրենց քրտնաջան գործունէութեան արդիւնքը՝ առատ բերքը՝ չուրջ հազար տոննա ալ ու ալուան խաղող: Այդ ուր է ... Այդքանը եթէ տրբես, մաճառ գարձնես ու չուռ տաս մի լեռնալանջի՝ կը հեղեղի կը տանի ներքեւում կուչ եկած մի հին գիւղ՝ իր խրճիթներով ու աթարի ամբրոցներով ... Այո, գինու հեղեղ կարող է առաջ բերել խաղողաբուծութեան այս հսկան՝ ամէնից խոշորը մեր երկրի այգեպործական սովխոզների մէջ:

Այդքան մեծ բերք սրանք են ստեղծել, արեւառ դէմքերով այս տղամարդիկ, իրենց այգիների սեւ խաղողի նման սեւ աչքերով այս կանայք, որ հիմա ուրախ կատակներով նստում են մեքենաները:

Ուզում էի երկար զրուցել հետները, չյաջողուեց, մի քանի չահիլներ չտապեցնում էին շոֆէրներին:

— Արագ չարժուեցէք, ուշանում ենք ֆութպոլից ...

— Արդէն ուշացել էք, հիմի խաղը կսկսուի — միջամտեցի ես:

— Հա, երեւան գնալը չհասցրինք, ստիպուած հետաստացոյցներով ենք հետեւելու խաղին:

— Ունէ՞ք, — հարցրի ես ու ստացայ հեղնախառն պատասխանը·

— Էդ էր մնացել, որ տելեւիզոր էլ չունենանք ...

ՎԱՀԹԱՆԳ ԱՆԱՆԵԱՆ

(1 Շար·)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(ԱՀԱ ՅԵՂՈՒՓՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱԲԱՆԻՆ)

ԳԻՐՔ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՊՈՒՐԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾՆԵՐ

ԱՐՏԱՏՊԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԱՐԱՐԱՏ»

1893

Գինը 1 ռուբլի 50 կոպեկ

— Ասոնք որ իր ձայնը ու լսեն, մեզ ալ կ՚ուտեն ու կ՚ապրին, ըսաւ Մարտունի։

Ասոնք ամբողջ գիշեր չեն դադրիր... Բայց ինչպէս կրնայ ըլլալ, որ ես այդ ձայնը չեմ լսեր։ Ես, որ ամբողջ գիշերը կը մնամ արթուն, ու ականջս կը լարեմ, որ լսեմ այդ ձայնը։ Ես, որ ամբողջ գիշերը կը մտածեմ այդ ձայնին մասին, ու կը ջանամ զայն լսել

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Վիէնի Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէն, Կապոյտ Խաչի մասնաճիւղը եւ Նոր Սերունդի խումբը ցաւակցութիւն կը յայտնեն Այրի Տիկին Գալուստեանի եւ ընտանիքին իրենց ամուսնոյն և հօր մահուանառթիւ:

ՆՈՒԷՐ

Տիկին Վերգին քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Աղքատախնամին: (Ստանալ Յառաջէն):

×

Տիկին Ռօզ Հանըմեան իր ամուսնոյն՝ Արտաւազդ Հանըմեանի մահուան 17րդ տարելիցին առթիւ քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Ֆ. Կ. Խաչի Անկէնի մասնաճիւղին:

×

Տիկին Սիրանոյշ Զաքրեան քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ «Յառաջ»ին, իր ամուսնոյն Գէորգ Զաքրեանի յիշատակին:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Փեփրոն Տէյիրմէնճեան (Կարնեցի) կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ,

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

յիշատակին:

×

Այրի Տիկին Երիցուհի Էլիզ Փայլակեան եւ Տէր եւ Տիկին Մովսէս Փայլակեան (Պէյրութ), կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, 18 Փետրուար Կիրակի, Տէր Ադդէ քհնյ. Փայլակեանի մահուան տարելիցին առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ:

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Պ. Արմենակ Դատաւորեան, Տէր եւ Տիկին Ժիրայր Դատաւորեան շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր անոնց որոնք անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով կամ փոխան ծաղկեպսակի նուէրներով ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց կնոջ եւ մօր՝

ՍՕՆԱ ԴԱՏԱՒՈՐԵԱՆԻ

մահուան առթիւ:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի Հայոց եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները իր Կրթ. ձեռնարկներուն համար.— Պ. Միհրան Ասլանեան 60 Ն. Ֆ., ողբացեալ Արտաշէս Մօնօեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի: Պ. Ժամկոչեան քսան Ն. Ֆ. ողբացեալ Սընըքճեան գերդաստանի հոգեհանգստեան առթիւ:

×

Պօմոնի Թաղ. Խորհուրդը, հանգուցեալ Յակոբ Թէրզեանի թաղման առթիւ շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները՝ փոխան ծաղկեպսակի Նշան Կօշկարեան եկեղեցւոյ 10 Ն. Ֆ., Պառ տիւ Շէն (Մ. Ֆրանսուա) եկեղեցւոյ 10, Աւետիս Պարէեան եկեղեցւոյ 10, Տիկին Պ. Զինարեան աղքատաց հինգ Ն. Ֆ.:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

14 Փետրուար, Զորեքշաբթի, Տեառնընդառաջ: Տօն Քառասնօրեայ Գալստեան Քրիստոսի ի տաճարն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

17 Փետրուար, Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Սարգսի Զորավարին եւ որդւոյ նորին Մարտիրոսի եւ չորեքտասան զինուորացն: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Վիէնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի եւ նորակազմ Հ. Յ. Դ. «Դրօ» խումբին, կազմակերպուած է Փետրուարեան ապստամբութեան 41րդ տարեդարձին առթիւ ընկերհամակրական հանդէս – խնջոյք մը:

Կիրակի (18 Փետրուար) ժամը 4ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը:

Կը նախագահէ Ընկ. Հ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին:

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ նաեւ նոր երիտասարդներու երդման արարողութիւն:

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ, ժամը 9ին, «Ահարոնեան» Ակումբին մէջ:

Ընկերական խնջոյք:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի Ծընողաց Միութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Սալմասլեանէ 50 Ն. Ֆ. իր ամուսնոյն մահուան 7րդ տարելիցին առթիւ:

ԾԱԽՈՒ Է

CLAMART

Բանուկ փողոցի վրայ կօշկակարի խանութ, սենեակ եւ խոհանոց, ի հարկին որեւէ ուրիշ առեւտուրի:

Դիմել՝ ՍԱՐԱՖԵԱՆի,

32, Ave. Victor Hugo, Clamart,

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Սոֆիայէն Արշակուհի Ծաղիկեան Փիլիպոսեան կը փնտռէ իր ազգականներէն բնիկ Զենկիլէրցի Գրիգոր Սիմոն Սարաֆեան, հօրը անուն՝ Սիմոն, մօրը անունը Աղաւնի, որոնք գաղթած են 1923ին Պոլիսէն: Կը կարծուի թէ Փարիզ կը գտնուին կամ շրջակայքը: Ճանչցողներէն կը խնդրուի տեղեկացնել եկեղեցւոյ դիւանատունը:

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վաճառումի պարտադիր գին

Modèle Deposé Prix Imposé

200 Ն. Ֆ.

Գնելու համար դիմել՝

EDOUARD KHEDERIAN

66, Rue Lafayette,

PARIS (9e)

Tél. : PRO. 11-63

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՒՍԱԲԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Պոլսահայ կին առաջին վիպագիր եւ հայ կնոջ ազատագրութեակ ախոյեան՝ ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻՒՍԱԲԻ մահուան 60ամեակին առթիւ:

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կը կազմակերպէ

ՅՈՒՇԻ ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ

Այս Ուրբաթ ժամը ճիշդ 9ին, Ազգ. Տան մեծ սրահին մէջ, 32, Ռիւ տը Թրէվիզ:

Գլխաւոր բանախօս՝

ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ԱԹՄԱՃԵԱՆ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Միութեան վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս Երկուշաբթի, ժամը 18·30ին, Մշակոյթի Տան մէջ: Օրակարգ ունենալով տեղեկագրի ընթերցում: Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ:

Surprise - Party

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ակումբին կողմէ:

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 19էն 2:

Մշակոյթի տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ:

ՊԱՌ Տաք մթնոլորտ ՊԻԻՖԷ

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ'ԱՐՍՔՕԹԻ

Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ

31. AVE. GEORGE V

Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

ROSY ARMEN, Vedette des Disques VOGUE

ՍՕՍԻ պարախումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Քիւթնէրեանի եւ ՊԵՐՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆԻ խումբը:

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով

U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél. : TRO. 03-18

Մուտքի տոմս 7·50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն. Ֆ.

C. C. P. PARIS 8019-72

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ

ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20·30ին,

ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարանուանութեանց պետերը.—

Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՔԹ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Արմենիա երգչախումբը զոր կը ղեկավարէ

ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շամիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան:

Արտասանութիւն.—

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կենդանի պատկեր եւ խմբական Արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝

Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւթէլեան, Պ. Պ. Յ. Արթինեան, Գ. Գոճապապեան, Վ. Նազարեան, Ժ. Ունանեան եւ դպրոցականներ:

Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵԽԻԿԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSÉE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

VENDREDI 16 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9331 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5132

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԻՄՈՒՄ ՁՈՐՍ ՄԵԾԵՐՈՒՆ

Օրակարգի վրայ է դարձեալ քրտական հարցը :

Էմիր Քեամուրան Պետրխան, որ իր երէց եղբայրներուն՝ Սիւրէյեանի (Փարիզ) եւ Ճէլատէթի (Դամասկոս) մահէն ի վեր քիւրտ ազգայնական շարժման ղեկավարն է դարձած, ամսոյս 10ին երկրորդ անգամ ըլլալով կը փորձէ միջազգային դիւանագիտութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել Իրաքի Քիւրտերուն վրայ :

Էմիրը «յանուն քիւրտ ժողովուրդ»ին զօրավար տը Կոլի, Մաքմիլընի, Խրուշչեւի եւ Քենըտիի ուղղած հեռագրով մը կը յայտնէ թէ իր ազգակիցները վեց ամիսէ ի վեր կռիւ կը մղեն՝ ճանչցնել տալու համար իրենց ազգային իրաւունքները: Կը գանգատի, որ կառավարութիւնը օդանաւերով եւ թնդանօթներով կը ռմբակոծէ կէս միլիոն բնակչութիւն ունեցող քրտական շրջան մը, ութ հազար քառ. քիլ. տարածութեամբ, ուր քանդուած են 519 գիւղեր: Զոհերուն թիւն է յիսուն հազար :

Քիւրտ վարիչը աշխարհի մեծերէն կը խնդրէ, յանուն մարդասիրութեան, քրտական հարցը դնել Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան սեղանին վրայ, թելադրելով միջազգային յանձնախումբ մը զրկել՝ տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարելու համար: Կը թախանձէ մասնաւորաբար, որ վերջ տրուի ջարդերուն եւ արդար լուծում մը գտնուի քրտական հարցին :

Ինքնավար Քիւրտիսթան մը ստեղծելու գաղափարը միջազգային վաւերացում ստացաւ 1920 Օգոստոս 10ին Սեւրի դաշնագրին մէջ (յօդուած 62 եւ 64), շնորհիւ Սթոքհոլմի նախկին օսմանեան դեսպան քիւրտ Շէրիֆ փաշայի ջանքերուն :

Այս վերջինը ամուսնացած էր Եգիպտոսի խտիվական գերդաստանէն հարուստ կնոջ մը հետ եւ Իթթիհատի իշխանութեան օրով Փարիզի մէջ կը հրատարակէր Ֆրանսերէն պարբերաթերթ մը՝ Մէշրութիյէթ (Սահմանադրութիւն), ձաղկելով ոճրագործ կառավարութիւնը, որ կը բռնաբարէր Օսմ. Սահմանադրութեան ժողովրդավարական ըսկզբունքները :

Շէրիֆ փաշա կապեր հաստատած էր Ազգային Պատուիրակութեան նախագահ Պօղոս Նուպարի հետ: Հայեւքիւրտ գործակցութիւնը կատարեալ էր :

Այն պահուն, երբ Օսմ. կայսրութեան փլատակներուն մէջէն կեանքի կը կոչուէին անկախ, ինքնավար կամ հոգատարութեան ենթակայ նոր պետութիւններ, Քիւրտերը չէին ուզեր ետ մնալ կարաւանէն: Իրենց բաժինը կը պահանջէին «հարիսա»յէն: Թէեւ չունէին «երկաթէ չեբեփ» :

Գիտենք թէ ինչ ճակատագիր վերապահուած էր Սեւրի դաշնագրին :

Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ ինքնավար Քիւրտիստան չստեղծուեցաւ, ինչպէս հայկական նահանգները չմիացուեցան անկախ Հայաստանի Հանրապետութեան :

Սակայն անկախութեան գաղափարը պարարտ հող գտաւ Անատոլուի Քիւրտերուն մէջ, շնորհիւ Թուրքերու ազգայնամոլ, ցեղապաշտական եւ օտարատեաց քաղաքականութեան :

Քիւրտերը զարթօնքի շրջան մը կը բոլորեն: Ազգայնական կազմակերպութիւններ, մանաւանդ երիտասարդ մտաւորականներ գործի լծուած են երկրէն ներս եւ դուրս ու վառ կը պահեն անկախ Քիւրտիստանի գաղափարը :

Դրական արդիւնք մը պիտի տա՞յ Էմիր Պէտրխանի նոր դիմումը չորս մեծերուն: Հայկական փորձը կը թելադրէ վերապահ ըլլալ :

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՎԵՐՋԱՆԱ՞Յ

—o—

ՏԸ ԿՈԼ ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԳՆԱՑ

Հակառակ իրենց թափած ջանքերուն լրագրողները չկրցան գտնել Ֆրանսացի եւ ալժերացի բանակցողներու վայրը : Կը կարծուի թէ նախարար Ժոքս երթուդարձ մը կատարեց առջի օր մինչեւ Փարիզ, բայց ոչ մէկ ստոյգ բան կարելի է ըսել այդ մասին: Միակ լուրը որ կայ, ալժերական աղբիւրէ է, Ալժ. Աղատ Ճակատը կը հաղորդէ Թունուզէն թէ Հինգշաբթի առաւօտ տեղի կ՝ունենար վերջին հանդիպումը: Ֆրանսական աղբիւրներէ ձեռք ձգուած լուրերը անպաշտօն են եւ երբեմն հակասական: Ըստ «Ֆիկառոյ»ի, Ժոքս Փարիզ չէ եկած այլ միայն հեռաձայնով խօսած է տը Կոլի հետ եւ ըսած. «Դժուար է, բայց կը յառաջդիմենք քայլ առ քայլ» :

Զուիցերիայէն հասած լուրերու համաձայն, Ժոքս կրցած է կարգ մը զիջումներ ձեռք ձգել գլխաւորաբար Ալժերիոյ Եւրոպացիներուն համար, բայց տարակարծութիւնը կը մնայ, ըստ նոյն աղբիւրին, արդարութեան գործադրութեան ձեւերուն վրայ ինքնորոշումը կանխող փոխանցման շրջանին ընթացքին: Ամէն պարագայի մէջ ցարդ կարելի չէ եղած ճշգել այս բանակցութեան վայրը, բայց ամէն հաւանականութիւն կայ որ Զուիցերիա ըլլայ :

Օռոռ շատ գոհ չէ այս գաղտնապահութենէն որ կրնայ աւելի գրգռել ազգին արդէն յոգնած ջիղերը : Ըստ իր քաղած տեղեկութիւններուն Ժոքս ճամբայ ելած է Փարիզ գալու համար որովհետեւ յայտնած էր հեռաձայնով տը Կոլի թէ կարելի չէ գլուխ ելլել այս մարդոց հետ եւ աւելի լաւ է դադար մը որոշել, բայց երբ կէս ճամբան ըրած էր, Նախագահը լուր տուած է իրեն թէ որեւէ գնով պէտք է վերջացնել այս խնդիրը : Այս տեղեկութիւնները հաստատող միակ աղբիւրը՝ զուիցերական սահմանագլուխն է որուն մաքսային պաշտօնեաները երկու անգամ «ճանչցած» են Ժոքսը եւ Պիւրոնը կառքի մը մէջ :

Իւմանիթէն ալ աւելի բան մը չի գիտեր: Իր կարծիքով սակայն տակաւին շատ մը կէտեր կան որոնք չեն հարթուած եւ հանդիպումը պարզ զեկոյց մը շարադրելու մէջ չէ, ինչպէս ոմանք կարծեցին: Խօսակցութիւնները կը շարունակուին կիրակիէն ի վեր Զուիցերիոյ մէկ անկիւնը, բայց ի՞նչ անցած դարձած է այս երեք օրուան մէջ, յայտնի չէ :

Կը թուի թէ Քոմպա բան մը գիտէ երբ կ՝ըսէ թէ զինադուլի շուրջ ստորագրուած համաձայնութիւնը պիտի հրապարակուի Երկուշաբթի: Այս «լաւատեղեակ» աղբիւրէ քաղուած լուրը կը յայտնէ թէ բոլոր տարակարծութիւնները հարթուած են :

Լաւագոյն է անշուշտ սպասել եւ տեսնել, Ուէթ Էնտ Սի, ինչպէս կ՝ըսեն Անգլիացիք :

× Ալժերիոյ մէջ կացութիւնը ծանր է, մանաւանդ Օռան, ուր մահմետական ցուցարարներու եւ ապահովութեան ուժերու բախումները բազմաթիւ զոհեր պատճառած են :

Այս իրարանցումը սկսած է առաւօտը, երբ, ինչպէս գրեցինք երէկ, Գաղտնի Բանակը քառասուն փլասթիք ռումբեր պայթեցուցած է արաբական թաղերուն մէջ: Թէեւ տարակոյս չկայ թէ այս ռումբերը Գաղտնի Բանակին գործ են բայց ըստ ոմանց մահմետականներ են որոնք զետեղած են ռումբերը: Այս բացատրութիւնը կը տրուի անոր համար որ անկարելի է ոեւէ Եւրոպացիի որ մահմետական թաղերը երթայ, ուրեմն գործը կրնան տեսած ըլլալ Գաղտնի Բանակի մահմետական քոմանտօսները :

Ալժէի մէջ գործադուլը անշարժութեան դատապարտած էր քաղաքը :

× Փաքս Քրիսթի շարժումին դիւանը զեկոյց մը հրատարակեց ուր կ՝ըսէ թէ ահաբեկումներու դիմաց, հանրային կարծիքը պէտք չէ կրաւորական մնայ :

× Տը Կոլ Պատըն – Պատըն գնաց Հինգշաբթի օր, ուր իններորդ հանդիպումը պիտի ունենայ Ատընաուըրի հետ: Պիտի խօսին Եւրոպայի եւ Պերլինի մասին :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՊԷՅՐՈՒԹԷՆ կը հաղորդեն թէ Մարոնի եկեղեցւոյ Պատրիարքը՝ Գերապայծառ Փօլ Մէուշի Պատուոյ Լեգէոնի բարձր շքանշանը ստացած է Ֆրանսայի դեսպանէն: Այս առթիւ դեսպանը յիշած է այն բարեկամութիւնը որ աւանդականօրէն եղած է միշտ Ֆրանսայի եւ Մարոնի համայնքին միջեւ: Այս բարեկամութիւնը ըսած է դեսպանը «կ՝անգիտանայ քաղաքական հաշիւները, եւ իր արմատները կը խրէ շատ աւելի խոր եւ շատ աւելի հեռու զգացումներու եւ իտէալի հասարակաց ըմբռնումի մը մէջ» :

ՆՈՒՐԻ ՊԷՇԻՐԻ (բանուոր երեսփոխան) խորհրդարանական անձեռնմխելիութիւնը վերցուած է այն անուանարկիչ խօսքերուն համար զորս արտասանած է բանակին վարկին հասցէին : Գինով եղած ատեն կասկածի ենթարկած է թուրք ըսպաներու կիներուն պատիւը :

ԹՈԼԻԱԹԹԻ, Իտալիոյ համայնավար պարագլուխը կը շնորհաւորէ քրիստոնեայ դեմոկրատները որոնք դէպի ձախ յակում մը՝ որոշած են իրենց վերջին համագումարին մէջ:

ՄՈԼՈԹՈՎ բոլորովին ապաքինած է, ըստ Մոսկուայէն հասած լուրերուն : Կըրեմլինի մէջ տեսնուած է :

ՄԱՔՄԻԼԸՆ եւ Քենըտի պատասխանեցին Խրուշչեւի առանձին նամակներով, բայց նոյն բանը ըսելով: Կը մերժեն 18երու վերին ժողով մը, ապազինման շուրջ: Կը կրկնեն այն թելադրութիւնը զոր ըրած են Փետրուար ութին, արտաքին նախարարներու նախնական ժողով մը գումարել: Կ՝ընդունին վերին ժողով մը այն պարագային միայն երբ Ժընեւի 18երու Մարտի նիստերը դրական արդիւնք մը տան :

ՆԱԽԱԳԱՀ ՔԵՆԸՏԻ մամուլի ասուլիս մը տուաւ առջի օր: Շեշտեց թէ ապազինման շուրջ որեւէ համաձայնութիւն չի կրնար օգտակար ըլլալ առանց ժողովրդական Չինաստանի :

ՔՈՒՊԱ քաշուեցաւ Ամերիկեան Պետութեանց Կազմակերպութենէն յայտարարելով թէ ոչ մէկ շահ ունի միջամերիկեան դրութեան մը մաս կազմելու :

ԷԼԻԶԷԻ դիւանապետը Ժոֆրուա տը Քուրսէլ Անգլիոյ դեսպան նշանակուեցաւ: Իր պաշտօնը պիտի ստանձնէ Վարշաւայի նախկին դեսպանը: Տը Քուրսէլ տը Կոլի ամէնէն հին զէնքի ընկերներէն է :

ՀՌՈՄԻ Փոփոլօն որ քրիստոնեայ դեմոկրատներու պաշտօնաթերթն է կը գրէ Գահիրէի դատավարութեան առթիւ թէ ինչ որ կը կատարուի Եգիպտացիներուն կողմէ անվայել է երկրի մը որ միջազգային կեանքին կը մասնակցի :

ԿԻԶԵՆԿԱ արտաքսուեցաւ Քոնկոյի կառավարութենէն: Ծանօթ էր իբրեւ համայնավարամիտ :

ԹԵՀՐԱՆԷՆ Եւրոպա մեկնեցաւ Պարսկաստանի վարչապետը՝ Տոքթ. Ամինի : հինգ օր դաշնակցային Գերմանիա պիտի մնայ, երկու օր՝ Պրիւսէլ: Մարտ 2ին ալ Տըպրէի հիւրը պիտի ըլլայ :

ԹԻԹՕ Խարթում հասաւ առջի օր: Խօսակցութիւններ պիտի ունենայ մառեշալ Իպրահիմ Ապպուտի հետ :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԿԸ ՏՕՆԷ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ 1600 ԱՄԵԱԿԸ

—o—

Հայաստանի Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց արժանավայել շուքով նշել հայ ժողովուրդի հանճարեղ զաւակ, հայ գիրերու հնարիչ, Մեսրոպ Մաշտոցի ծնեղեան 1600ամեակը: Կազմուած է Յոբելենական Յանձնաժողով մը՝ Վարչապետ Անտոն Քոչինեանի նախագահութեամբ :

Յոբելենական Յանձնաժողովը իր առաջին նիստին ընթացքին որոշեց :—

1.— Պաշտօնական հանդիսութիւնը կատարել Մայիս 26ին Երեւանի մէջ :

2.— Նմանօրինակ մեծ հանդիսութիւններ կազմակերպել Լենինականի, Կիրովականի, Աշտարակի եւ Հայաստանի այլ քաղաքներուն մէջ:

3.— Զանազան անձնաւորութիւններ հրաւիրել Մոսկուայէն, Լենինկրատէն, Խորհ. Միութեան այլ քաղաքներէն եւ արտասահմանեան երկիրներէ :

4.— Յանձնարարել Հայպետհրատին եւ Գիտութիւններու Ակադեմիային, որպէսզի տօնակատարութեան նախօրեակին հրատարակէ Մեսրոպ Մաշտոցի կեանքին, գործունէութեան եւ հայ ժողովուրդի գոյատեւման անոր բերած նպաստին շուրջ գիտական արժէքաւոր ուսումնասիրութիւններ :

× Փարիզի մէջ եւս տօնելու համար Մեսրոպ Մաշտոցի 1600ամեակը, խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ եկեղեցւոյ խորհրդարանին մէջ, Սերովբէ Եպ. Մանուկեանի նախագահութեան տակ :

Որոշուեցաւ համազգային մեծ հանդէս մը սարքել Հոկտեմբեր 14ին, եւ այս առթիւ ընտրուեցան երկու յանձնախումբեր, կազմակերպելու համար հանդիսութեան ակադեմական եւ գեղարուեստական բաժինները : Այս առթիւ պիտի հրատարակուի հատոր մը Մեսրոպ – Մաշտոցի կեանքին ու գործին նուիրուած, աշխատակցութեամբ հայ եւ եւրոպացի մտաւորականներու :

« ԱԹԱԹԻՒՐՔ ... ՀԱՅՐԵՆԱԴԱՒ »

—o—

« Ճումհուրիյէթ » կը գրէ .

Անցեալ շաբթու Լոնտոնի Պի. Պի. Սի. ռատիոկայանին հիւրասրահին մէջ քոքթէյլ մը տրուեցաւ այցելու թուրք լրագրողներուն ի պատիւ: Ներկայ էին Լոնտոնի մամլոյ մարդիկը եւ ՊիԱ. Պի. Սիի թուրքերէն ձայնասփռումի թուրք պաշտօնեաները: Ամչցանք այդ Թուրքերէն, որովհետեւ իրենց մազերը երկարած էին եւ նուազագոյն վեց ամիսէ ի վեր չէին ածիլուած, թափթփուած վրագլուխով եկած էին եւ իրենց կօշիկները ցեխերու մէջ էին :

Թուրքիոյ եւ Աթաթիւրքի սկզբունքներուն շուրջ վիճաբանութիւններ տեղի կ՝ունենային եւ Անգլիացիները կը ջատագովէին Աթաթիւրքի ուղեգիծը, երբ մօրուսաւոր Թուրքերէն մին միջամտելով ըսաւ .

— Ըստ իս, Թուրքիա պիտի բարձրանայ այն ատեն՝ երբ հայրենադաւ հռչակէ Աթաթիւրքը: Ռուսիա ահագին Սթալինը անգամ հայրենադաւ հռչակեց: Կորսընցո՞ւց միթէ: Ոչ: Շահեցաւ միայն :

×

ԹՐՔԱԿԱՆ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է երկու վերջին նախարարները Ատնան Մենտերէսի դահլիճին մէջ մինչեւ 1957: Այս նախարարները վերընտրուած չըլլալով 1957ին խուսափած էին 1960ի պետական հարուածին յաջորդող բանտարկութենէն :

ՀԱՅԿ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

(ՍԱՓԱՐԱՅԻ ՏԵՂ – ԳԱՀԱՎԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ)

(Ի· եր· վերջին տարի)

Մինչև հիմա ես ամաչում եմ ասել, որ ես Հայկ Յովհաննիսյանի որդին եմ։ Ես ամաչում եմ ասել, որ ես Հայկ Յովհաննիսյանի որդին եմ, որովհետև ես գիտեի, որ ամեն անգամ, երբ ես ասեի, որ ես Հայկ Յովհաննիսյանի որդին եմ, ինձ ամենքը կնայեին ինչ-որ տարօրինակ աչքով։ Ես գիտեի, որ ամեն անգամ, երբ ես ասեի, որ ես Հայկ Յովհաննիսյանի որդին եմ, ամենքը կսկսեին ինձ հարցուփորձ անել, թե ինչպես եմ ես ապրում, ինչ եմ անում, ինչ եմ ուտում, ինչ եմ խմում, ինչ եմ հագնում, ինչ եմ կարդում, ինչ եմ գրում, ինչ եմ մտածում, ինչ եմ ուզում, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ ցանկանում, ինչ եմ երազում, ինչ եմ ակնկալում, ինչ եմ հավատում, ինչ եմ հուսում, ինչ եմ վախենում, ինչ եմ ատում, ինչ եմ սիրում, ինչ եմ ուզ

ՊԱՏԱՐԱՏԱՑԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

(ԱՂԵՎ ՅԵՂՈՒՓԱՆՈՒՆ ԿԵՍՈՒԹԻՒՆ)

ԳՐՔԵՑ

ՂՈՓԸՂԻՏՅԱՆ ՂԵՒՈՆԴ

ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

— Ա՛յօ, խնամի :

— Ա՛յո :

— Ո՞ւր կ՚երթաս, ծերկրի՛ր, — հարցուց ծանօթը :

— Տեսնում ես դիմացի տան առջեւ հաւաքուած մարդկանց բազմութիւնը, — պատասխանեց ծերունին :

— Ա՛յո, տեսնում եմ :

— Ես էլ այնտեղ եմ գնում :

— Ի՞նչ կայ այդ տան առջեւ, որ այդքան մարդ է հաւաքուել :

— Ես չգիտեմ, բայց լսել եմ, թէ այդ տան տէրը մեռած է :

— Ա՜խ, ա՜խ, ա՜խ, ինչ լաւ մարդ էր, Աստուած հանգիստ տայ նրա հոգուն :

— Ես էլ լսել եմ, որ լաւ մարդ է եղել, բայց ես նրան չեմ ճանաչում, որ ասեմ, թէ ինչպիսի մարդ է եղել :

— Ես ճանաչում եմ նրան, ինչպէս ինքս ինձ, ամէն օր տեսնում եմ նրան, ամէն օր խօսում եմ նրա հետ, ինչպէս հիմա քեզ հետ եմ խօսում :

— Ուրեմն, ինչպէս ասացի, լաւ մարդ է եղել :

— Ա՛յո, լաւ մարդ էր, շատ լաւ մարդ էր, ինչպէս ասացի, ամէն օր տեսնում եմ նրան, ամէն օր խօսում եմ նրա հետ :

— Ուրեմն, ինչպէս ասացի, լաւ մարդ է եղել :

— Ա՛յո,

Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան, եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները սրտի զառնքն կսկիծով կը յայտնեն իրենց մօտաւոր թէ հեռաւոր ազգականներուն եւ բարեկամներուն, թէ արկածի մը հետեւանքով կորսնցուցած են իրենց մեծ եղբայրը

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՐԱՆԵԱՆ

Փետրուար 10ի կիրակի երեկոյ, երբ սովորականի պէս տուն կը վերադառնար, ինքնաշարժի մը զոհ գնաց :

Յուղարկաւորութեան մանրամասնութիւնը յետագային :

ՅԱՌԱՋ.— Մեր ցաւակցութիւնները :

ՅԱԻԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Հ. Յ. Դ. Տէսիլի կոմիտէն ողբալով Վիէնի ընկերներէն ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏ-ԵԱՆի զառն մահը, իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ Այրի Տիկին Յ. Գալուստեանի, իր զաւակներուն եւ ընտանեկան բոլոր պարագաներուն : Եւ փոխանակ ծաղկեպսակի Փարիզի Մշակոյթի Տան կը նուիրէ 30 Ն. Ֆ. : (Ստանալ Կոմիտէէն) :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տիկին Փեփրոն Տէլիմէնճեան (կար-նեցի) կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի քառասնօրեայ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ,

ՀՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿի

յիշատակին :

×

Այս կիրակի, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Լիոնաբնակ Պոլսահայերու հին եւ նոր ննջեցեալ հոգւոյն ի հանգիստ : Ս. պատարագը պիտի մատուցանէ եւ յաւուր պատշաճի քարոզէ Արժ. Տէր Վռամշապուհ Եպիս. Կարինպեան :

Երկեցողութիւնները պիտի կատարուին Պոսոյ եւ իր արուարձաններու նորակառոյց երկսեռ երկյարկանի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Մարթէն Սիքլաեանի եւ երգեհոնով պիտի ընկերանայ Օր. Ովսաննա Ֆէլլահեան :

Ազգ. Միութիւնս սիրով կը հրաւիրէ Լիոնի հայ հասարակութիւնը սոյն յիշատակի պատարագին եւ հոգեմատոյց արարողութեանց :

×

Եավէր ընտանիք (Մարսէյլ) եւ Թոբիկեան ընտանիք (Նիւ Եորք), կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս կիրակի առաւօտ Մարսէյլի Ս. Թարգմանչաց Մայր եկեղեցւոյ մէջ (Փրատօ) իրենց յաւէտ ողբացեալ մօր՝ ԱՐՇԱԿՈՒՀԻ ԵԱՎԷՐԻ, (ծնեալ Մարտիկեան) մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Վալանսի եւ Վիէնի պատգամաւորները թանգարան այցելութեան առթիւ նուիրած են հազարական ֆրանք Մշակոյթի Տան :

×

Իսիի յանձնախումբին Բ. ցանկը.—

Տիկին Նուրիձա Ազատեան, Օննիկ Պէնլեան 100ական Ն. Ֆ., Յովհաննէս Մալխլեան, Յովհաննէս Յակոբեան, Երուանդ Պզտիկեան, Կիւլպէնկ Աչնամեան, Հայկազ Պզտիկեան, Թագուհի Շահինեան, Աւետիս Դաշնակեան, Համօ Ղուկասեան, Կարպիս Գարակէօզեան, Գրիգոր Յարութիւնեան 50ական, Նչան Փոլատեան 30, Ազգանազ Ներկարարեան, Կղմես Տէր Թումայեան, Փիլիպպոս Եսայեան 20ական, Մովսէս Քէթէնճեան, Գրիգոր Ուզունեան տասնական Ն. Ֆ. :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Ս. Գալուստեան, Պ. Վրէժ եւ Տրդատ Գալուստեան, Օրիորդները Մարկրիտ եւ Թագուհի Գալուստեան իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն Վիէնի Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէին եւ բոլոր այն կազմակերպութեանց ու անհատներուն, որոնք իրենց ներկայութեամբ, ծաղկեպսակներով եւ նամակներով մասնակից եղան իրենց սիրելի ամուսնոյն եւ հօր, հանգուցեալ ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆի մահուան վշտին :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
52, Rue de Trévise, PARIS (9e)

Ecole Normale

78, Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 21ին

Société Nationale de Musique

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ

Կ'երգէ Մարսէլ Միհալովիչի «Երեկոյեան երգը» (Ա. ունկնդրութիւն) :

Monique Haas

(Դաշնակ)

Եւ ուրիշներ :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄԱԾ Է

Փարիզի տօնակատարութիւնը որ տեղի պիտի ունենար այս Շաբաթ, յետաձգուած է :

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Վիէնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի եւ Նորակազմ Հ. Յ. Դ. «Դրօ» խումբին, կազմակերպուած է փետրուարեան ապստամբութեան 41րդ տարեդարձին առթիւ ընկեր համակրական հանդէս – խնջոյք մը :

Կիրակի (18 փետրուար) ժամը 4ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը

Կը նախագահէ Ընկ. Հ. ՋԱՔԱՐԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ նաեւ նոր երիտասարդներու երդման ա-րարողութիւն :

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին :

Ահարոնեան ակումբի մէջ :

Կը նախագահէ Ընկ. Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. Յ. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, մեներգ, պար, նուագ Նոր Սերունդի կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Սէնթ Անթուանի Ս. Թադէոս եկեղեցւոյ թաղականութիւնը խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Հայր. Պատուիրակ Գեր. Տ. Սերովբէ Եպիսկ. Մանուկեանի Մարսիլիոյ Ազգ. Առաջնորդարանին, Քրատոյի Մայր եկեղեցւոյ, Սէն Ժերմէի, Ս. Սահակ Մեսրոպ, Սէն Լուի Կրան Փէնի Ս. Գէորգ, Սէնթ Մարկրիթ, Ս. Աստուածածին, Պուլ. Օտտոյի Ս. Յակոբ, Գամբ. Ֆրէդի Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ վարչութեանց, Քհնյ. հայրերուն, Տէր Եղիչէ Տէր Պօղոս, Տէր Հմայեակ, Տէր Յոսէփ, Տէր Շահան, Տէր Եսայի, Գաբրիէլ Ա. սարկաւագ Լուսարարեանի, Հայ Կաթողիկէ ժողովրդապետ Յովհաննէս Ծ. Վ. Զուխաճեանի, Հայ Աւետ. համայնքի՝ Վեր. Գ. Խայիկեանի որոնք անձամբ, ծաղկեպսակի եւ հեռագրով ցաւակցութիւն յայտնեցին Ս. Եկեղեցւոյս հոգեւոր հովիւ հանգուցեալ

ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍ ՔՀՆՅ. ԿԱՏԱՐԻՆԵԱՆի

որ ի տէր հանգաւ 5 Փետրուար 1962 :

Շնորհակալութիւն թաղիս եւ ընկերական ցից հաւատացեալ ժողովրդեան որ փութան ծաղկեպսակի իրենց մասնակցութիւնը բերին Ս. Եկեղեցւոյս պայծառութեան նուիրելով 129·27 Ն. Ֆ. :

×

Կապ. Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է քան Ն. Ֆ. Պ. Դաւիթ Քիւրտեանէ Տիկին Մութաֆեանի մահուան առթիւ, փոխանակ ծաղկեպսակի :

×

Կապ. Խաչի Պոմոնի վարչութիւնը ստացած է այս տարի եւս կիւլպէնկեան հիմնարկութենէն Պոմոնի դպրոցին 120 Ն. Ֆ. : Նոյնպէս շնորհակալութեամբ ստացած է Տ. Եուզպաշեանէ եւ Պ. Արամ Գաբրիէլեանէ տասնական Ն. Ֆ. Ս. Ծննդեան առթիւ : Այրի Տիկին Եւգինէ Մխաքեան Տօղրամաճեանի մահուան տարեդարձի առթիւ Պ. Պ. Հրաչեայ Մաքինա-ճեանէ, Միսաք Միսաքեանէ, Մարտիրոս Թուրիկեանէ եւ Պօղոս Օհանեանէ տասնական Ն. Ֆ. :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու .—

17 Փետրուար, Շաբաթ, Տօն Սրբոցն Մարգոյ Զօրավարին եւ որդւոյ նորին Մարտիրոսի եւ Հոգեքաւսան Հինուրայգրեն : Ս. պատարագ ժամը 10ին :

Surprise - Party

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ակումբին կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 19ին 2 :

Մշակոյթի տան մէջ, 17 Րիւ Պլէօ :

ՊԱՌ Տաք մթնոլորտ ՊԻՒՖԷ

ՀԱՄԱՁԳԱՅԻՆ

Միութեան վարչութեան ժողովը պիտի դումարուի այս երկուշաբթի, ժամը 18·30ին, Մշակոյթի Տան մէջ : Օրակարգ ունենալով տեղեկագրի ընթերցում : Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԻՊ ՊԱՐԱՒԱՆԴԷՍՐ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՏԱՐՍՓՕԹԻ

կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ

31. AVE. GEORGE V

ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

ROSY ARMEN, Vedette des Disques VOGUE

ՍՕՍԻ պարախումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Քիւրքճեբաշի եւ ՊԵՐՆԱՐ ՏԻՏԻՃԵԱՆի խումբը :

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով

Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով

U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél. : TRO. 03-18

Մուտքի տոմս 7·50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն.Ֆ.

C. C. P. PARIS 8019-72

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՅԵՐԵՒՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE

28 bis, Rue Saint-Dominique

Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի

ՊԻԻՖԷ

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ

ՄԵԾ ՇՈՒՐՋԻՆ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20·30ին,

ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարաւուանութեանց պետերը :—

Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ՉՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—

Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՒՔ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Արմենիա երգչախումբը զոր կը ղեկավարէ

ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շամիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան :

Արտասանութիւն.—

ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կենդանի պատկեր եւ խմբական Արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝

Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւրէլեան, Պ. Պ. Յ. Աբգիլեան, Գ. Գոճապաշեան, Վ. Նազարեան, Ժ. Ունանեան եւ դպրոցականներ :

Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵՒԻԿԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

AU BEAU NOYER

A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT

7 ETAGES D'EXPOSITION

D'AMEUBLEMENTS

CRÉDIT SANS FORMALITÉS

ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ

185, BD. JEAN JAURÈS - 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 17 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9332 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5133

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՈՉ ԹԷ ԵՂԲԱՅՐԱՍՊԱՆ ԿՌԻՒ ԱՅԼ ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ

Վարդանանց դիւցազնամարտը տեղի ունեցաւ 26 Մայիս 451ին, Աւարայրի դաշտին մէջ, ապահովելով Հայոց կրօնական անկախութիւնը :

Այդ պատմական թուականէն 1467 տարի վերջ, 1918 Մայիսի վերջին տասնօրեակին հայ ժողովուրդը պիտի արձանագրէր ուրիշ դիւցազնամարտ մը, Արարատեան դաշտին մէջ, վեց դարու ստրկութենէն վերջ ստեղծելով ազատ հայրենիք եւ ապահովելով քաղաքական անկախութիւն :

Տարօրինակ զուգադիպութեամբ մը Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցին Վարդան Մամիկոնեանի եւ 1036 նահատակ զինուորներու յիշատակը կ'ոգեկոչէ ոչ թէ Մայիսին, այլ Փետրուարեան այս օրերուն, երբ սփիւռքի հայրենասէրները կը տօնեն 1921 Փետրուար 18ի ապստամբութեան տարեդարձը :

Զուգակշիռը այս վերջինին եւ Վարդանանց պատերազմին միջեւ բաւարար չափով չէ պարզաբանուած եւ այսօր՝ 41 տարի վերջ ալ հայ ժողովուրդի մէկ հատուածին մէջ այն տպաւորութիւնը կայ թէ «Փետրուար 18»ը տարեդարձն է եղբայրասպան կռիւի :

Բոլոր համեմատութիւնները պահելով, կարելի է ըսել թէ նմանութեան անուրանալի եզրեր կան պատմական այս երկու դէպքերուն միջեւ :

Զորրորդ դարուն վերջերը եւ հինգերորդի սկիզբները դժբախտ օրեր պիտի տեսնէր Հայաստան :

387 թուականին Սասանեաններու մայրաքաղաք Տիզբոնի մէջ Շապուհ Գ. եւ Բիւզանդիոնի կայսր Թէոդոս մեծ դաշինք կը կնքէին՝ իրարու միջեւ բաժնելով Հայաստանը: Պարսիկները կ'ուզէին մազդէական, զրադաշտական կրօնքը պարտադրել մեր ժողովուրդին, մինչ Բիւզանդիոն կ'ուզէր օրթոտոքս դարձնել Հայերը :

Այս երկու հակամարտ ուժերու մըրցակցութեան օրերուն է, որ Հայաստանի մշակոյթը անսովոր վերելք արձանագրեց եւ Ոսկեդար ստեղծեց :

Հայաստանը քաղաքական ազատութենէ զրկելէ վերջ, Պարսիկները կ'ուզէին նաեւ Հայերու խղճին բռնանալ, կրօնափոխ դարձնել զանոնք, միանգամ ընդ միշտ ձուլելու համար մեր ժողովուրդը : Վարդան սպարապետ եւ իր քաջազուն զինակիցները զէնքի դիմեցին յանուն խղճի ազատութեան, որ կը ներկայանար կրօնքի պաշտպանութեան ձեւին տակ :

1921 Փետրուար 18ին հայ ժողովուրդը՝ ղեկավարութեամբ նոր Վարդան Մամիկոնեաններու՝ ընդվզեցաւ օտար, կարմիր բռնակալին դէմ, որ մեր դարաւոր թշնամի Թուրքին հետ ձեռք ձեռքի տուած՝ նորածին Հայաստանի քաղաքական անկախութիւնը խորտակելէ վերջ, կ'ուզէր նաեւ կապտել Հայուն մարդկային տարրական ազատութիւնները :

Կարմիր բանակի անօթի զինուորները անտէր ու անպաշտպան գտնելով մեր մինուճար հայրենիքը, խորհրդայնացման վաղորդայնին սկսան կողոպտել սովէ ու համաճարակէ հազիւ ազատած ժողովուրդը, անպատուել մեր քոյրերն ու աղջիկները, ձերբակալել մտաւորականները, աքսորել հայկական բանակի հարիւրաւոր սպաները ձիւն – ձմեռ օրով, գլխաւորութեամբ ծերունազարդ սպարապետ զօրավար Թովմաս Նազարբէկեանի :

Ու երբ բանտերու մէջ սկսան կացիններով սպաննել մեր ազգային հերոսներն ու հանրային գործիչները, ժողովուրդը մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնեցաւ եւ Հայաստանէն դուրս քշեց եկուոր ռուս բոլշեւիկ զինուորներն ու անոնց հետ նաեւ հայանուն համայնավարներն ու Չեկայի գործակալները :

Եղբայրասպան կռիւ չէր Փետրուար 18ը, այլ ազատամարտ, օտար, բռնակալ լուծի դէմ համաժողովրդական ընդվզում: Հայ ժողովուրդի ազատ եւ անկախ ապրելու կամքին պերճախօս արտայայտութիւնը :

ՀՐԱՆՏ – ՄԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

ՍՈՒՐԻԱՅԷՆ ԼԻԲԱՆԱՆ

Դամասկոսէն հասած լուրերը կը հաստատեն թէ սուրիական խորհրդարանը իր հաւանութիւնը տուած է դրամատուներու եւ ճարտարարուեստի ապազգայնացման: Այս ձեւով Սուրիա կը վերադառնայ տնտեսական ազատականութեան մը: Խորհրդարանը տասը ժամ խորհրդակցեցաւ այս որոշումին յանգելու համար, մանաւանդ որ այս նիստին յայտարարութիւնն իսկ որոշ յուզում մը յառաջ բերած էր որովհետեւ Արաբ Մ. Հանրապետութեան (Եգիպտոս) ձայնասփիւռը առիթէն օգտուելով կը յիշէր թէ բանուորական խլրտումներ սկսած են Սուրիոյ մէջ, որոնք ըստ ձայնասփիւռին, չէին ուզեր հրաժարիլ իրաւունքէ մը, զոր ձեռք ձգած էին անցեալ Յուլիսին, Նասրի օրով :

Գլխաւոր վախն այն էր որ ծայրայեղ աջին մէկ հակազդեցութիւնը կրնար փորձանք դառնալ: Ասիկա արդէն բողոքած էր երբ կառավարութիւնը որոշած էր պահպանել պաշտօնէութեան շահաբաժինը հարիւրէն 25 համեմատութեան մը մէջ, առանց նոյնիսկ սահմանային սակ մը նշանակելու :

Ընդդիմութիւնը կ'առարկէր այս առթիւ թէ հարիւրէն 25ին պէտք է աւելցընել, հարիւրէն տասը՝ կառավարական տուրք եւ 5 առ հարիւր թաղապետական տուրք եւ այս պայմաններուն մէջ կարելի չէ խօսիլ տնտեսութեան ազատագրման մասին քանի որ բարեփոխումը կը սահմանափակէ անձնական նախաձեռնութիւնը եւ կը կոտրէ գործատէրին թեւը : Բայց կառավարութիւնը յաղթեց :

Խորհրդարանը ընդունելէ ետք պաշտօնեաներուն շահաբաժինը, կ'ուզէ նաեւ որ պաշտնօեաները իրենց ներկայացուցիչները ունենան վարչական խորհուրդներու մէջ հինգ կամ եօթը անդամներու վրայ երկուքի համեմատութեամբ :

Խորհրդարանին նիստը, որ տեղի ունեցաւ երեքշաբթի օր տեւեց մինչեւ առաւօտեան 2: Ոչ մէկ հակազդեցութիւն եղած է Հալէպի եւ Դամասկոսի բանուորական շրջանակներուն մէջ: Շատոնց կը սպասուէր որ ապազգայնացումը կատարուի նոր զարկ մը տալու համար ճարտարարուեստին եւ առեւտրական ձեռնարկներուն: Նասրի ազգայնացման հրովարտակները անդամալուծած էին շատ մը ձեռնարկներ, որովհետեւ պետութիւնը չունէր հարկ եղած մարդիկը գործատէրերուն, թեկնիսիէններուն եւ տնօրէններուն տեղը դնելու համար :

Բանուորական շատ մը տարրեր կը դտնէին թէ շահաբաժին մը շահեկան կրնար ըլլալ միայն երբ ձեռնարկները կըրկին իրենց տէրերուն յանձնուէին որովհետեւ անոնք աւելի լաւ կը շահագործեն քան պետութիւնը :

Վարչաձեւը ուզեց ցոյց տալ թէ տեղի չի տար աջ կամ ձախ ծայրայեղութեանց առջեւ թէեւ չափաւորական տարրը խըզճալի բան մը կը ներկայացնէ Սուրիոյ մէջ, որուն վրայ երբեք կարելի չէ հաշուել: «Մոնտ»ի աշխատակիցը կ'ըսէ նոյնիսկ թէ եթէ բոլորովին տեղին չէ դէպի նասրականութիւն վերադարձի մը մասին մտածել, պայմաններ կան սակայն վերարծարծելու համար պայքարները, ազգայնական քաղքենիութեան և համայնավար կուսակցութեան միջեւ : Դամասկոս տնտեսական օժանդակութիւն մը ուզած էր Ուոշինկթընէն որ նախընտրեց սպասել, բայց սուրիական պատուիրակութիւն մը Մոսկուա կ'երթայ, ի մօտոյ խօսելու համար համաձայնութեան մը մասին ըստ որուն 1957ին Խորհ. Միութիւնը յանձն առած էր 700 միլիոն ռուբլիի տնտեսական եւ թեքնիք օժանդակութիւն մը ընել Սուրիոյ :

× Լը Մոնտ մէջբերում մը կ'ընէ Պէյրութի Լը Սուարէն (Տիգրան Թօսպաթ) որ յօդուած մը նուիրած է Ֆրանսայի համաշխարհային հեղինակութեան: «Ֆրանսա, մեր դարաւոր բարեկամը, կը գրէ Լը Սուար, 50 մեկաթոննոց ռումբ չունի, մարդ չի զրկեր անջրպետ, դըժուար օրեր կ'ապրի եւ իր կառավարութիւնները չեն որոնք կրնան աշխարհը բաժնել ազդեցութեանց գօտիներու :... Ֆրանսայի բարեկամութիւնը ալ աւելի թանկագին է մեզի համար, որովհետեւ ուրիշ որեւէ բարեկամութիւն չի ծախեր մեզի եւ ամէն ոք գիտէ արաբական երկիրներուն մէջ որ Ֆրանսայի դիրքը այնպէս է որ այսօր միակ պետութիւնն է զոր չեն ամբաստաներ իբրեւ մէկը որ աշխարհակալական մտադրութիւններ ունենայ »:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Կարմիր Աստղը որ բանակին պաշտօնաթերթն է կը քննադատէ մառեշալ Թիմոչենքօն որ գերմանական յարձակումէն առաջ կացութիւնը չէր հասկցած :

ԱՆԳԱՐԱՅԷՆ կը հաղորդեն թէ նախկին նախագահ Ճէլալ Պայառ շատ ծանր վիճակի մէջ է: Առջի գիշեր Գայսէրիի կեդրոնական բանտէն Անգարայի բժշկական համալսարանին հիւանդանոցը փոխադրուած է: Պայառ 79 տարեկան է, մահուան դատապարտուեցաւ, բայց տարիքին պատճառաւ պատիժը չգործադրուեցաւ :

ԻՏԱԼԱԿԱՆ Անսա գործակալութիւնը կը հաղորդէ Եթովպիոյ կայսրուհիին մահը: 70 տարեկան էր եւ Հայլէ Սելասիէի հետ ամուսնացած էր 1911ին:

ՔԵՔՔՈՆԸՆ Ֆինլանտիոյ Հանրապետութեան նախագահ վերընտրուեցաւ, լայն մեծամասնութեամբ :

ԷԼԻԶԱՊԷԹՎԻԼԻ մէջ վաւերացուեցան Քիթոնայի (Ատուլա–Զոմպէ բանակցութիւն) համաձայնագրերը որոնք վերջ կը դնեն Քաթանկայի «անկախութեան» : Զոմպէ կարգ մը պայմաններ դրաւ սակայն եւ նիստին բացման ամբաստանագիր մը կարդաց Միացեալ Նահանգներու հասցէին :

ՄԻՔԱՅԷԼ ԽԱՐԱՄԱՆԼՈՎ որ Արտաքին նախարարութեան մամուլի պետն էր պաշտօնանկ եղաւ :

ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ նշանակուեցաւ հիւլէական ուժի օգտագործման պետական կոմիտէին նախագահ: Այս պաշտօնը ցարդ կը կատարէր՝ Էմիլիանով: Պետրոսեան 56 տարեկան է եւ մեքենագէտ – ճարտարագէտ: Պատասխանատու պաշտօններ վարած է ճարտարարուեստի մէջ:

ԻՏԱԼԻՈՅ քարիւղի «թագաւորը» Էնրիքօ Մաթթէի օտար մամուլին առջեւ յայտարարեց թէ գաղտնի համաձայնութիւն չկայ Ալժ. Ազատ. Ճակատին հետ: Չծածկեց թէ կը հետաքրքրուի Սահարայի քարիւղով, բայց կը սպասէ որ Ալժերիոյ կացութիւնը յստակ դառնայ :

ՓԱՐԻԶԻ Րիւ տիւ Քոլիզէի մէկ պառին մէջ, ձեռնառումբ մը նետուեցաւ երբ Պելժիոյ դեսպանը կը ճաշէր: 4 հոգի վիրաւորուեցաւ, որոնցմէ մէկը ծանր վիճակի մէջ է :

ՖՐԱՆՍԱ

ՏԸ ԿՈԼ – ԱՏԸՆԱՈՒԸՐ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ

Պատըն – Պատընի մէջ, տը Կոլ եւ Ատընաուրը չորսուկէս ժամ խօսեցան: 3 ժամ միայն՝ եւրոպական հարցերու մասին: Երկու ղեկավարներն ալ շեշտած են թէ ազատ աշխարհի սպառնացող վտանգի այս շրջանին պէտք է արագացնել, սկըսուած ձեռնարկը կառուցանելու համար քաղաքական Եւրոպա մը: Եւրոպական հարցերու վերաբերող խօսակցութեանց մասնակցած են նաեւ Արտաքին նախարարները, դեսպանները եւ Ֆրանսայի եւ գերման ձեռնհաս անձնաւորութիւններ :

Ամբողջ հանդիպումին ընթացքին միայն հինգ վայրկեան գլուխ գլխի եղած են: Կարգ մը լուրերու համաձայն Նախագահը եւ Վարչապետը մտահոգիչ նկատած են Պերլինի կացութեան ընթացքը, մանաւանդ խորհրդային փորձերը արգելք հանդիսանալու համար օդանաւային ճամբաներու գործածութեան, Արեւմտեան Պերլինէն Դաշնակցային Գերմանիա :

Այս խօսակցութեանց առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ հանդիպումը առիթ ընծայած է որ երկու անձնաւորութիւններ խորապէս ուսումնասիրեն Եւրոպայի քաղաքական միասնականութեան հարցը:

Միւս կողմէ օդանաւային նրբանցքներու խնդիրը կը մտահոգէ բոլորը: Փօլ Ռենօ յայտարարեց այս առթիւ թէ եթէ կացութիւնը որեւէ ձեւով ծանրանայ աշխարհի խաղաղութիւնը կը վտանգուի : Ֆրանսա ալ Մոսկուայի իր դեսպանին միջոցաւ յուշագիր մը յանձնեց Կրեմլինի ուր կը զգուշացնէ Խորհ. Միութիւնը, նրբանցքներու համար իր կատարած վերջին գրգռութեանց համար :

ԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ժոքս այսօր – վաղը Փարիզ պիտի վերադառնայ եւ Ալժ. Ազատ. Ճակատին հետ իր ունեցած խօսակցութեանց մասին զեկուցում պիտի տայ նախագահ տը Կոլի: Ամէն պարագայի մէջ զինադուլը անմիջական կը նկատուի :

Ներքին նախարարութիւնը հսկողութեան եւ քննութեան խիստ միջոցներ ձեռք առած է զորս պիտի գործադրէ այս քանի մը օրերը, մինչ փլասթիքի ռումբերը կը շարունակեն պայթիլ աջ – ձախ, մանաւանդ ձախ: Վերջին պայթումները տեղի ունեցան Ֆօպուր Փուասոնիէռ ուր կ'ապրի Իւմանիթէի խմբագիրը՝ Անտրէ Վիւրմսէր, Րիւ Պուսէնկօ, Րիւ Լուի – Պուայի, Պուլ. Ռէօյի ուր կ'ապրին Մոնտի երեք աշխատակիցները, որոնց մէջ ծանօթ դասախօս եւ հրապարակագիր՝ Ժագ Ֆօվէ :

× Ընկերվարական ընդհ. քարտուղարը՝ Կի Մոլէ կ'ըսէ թէ ոչ իշխանութեան հետ կարելի է ըլլալ, ոչ ալ համայնավարներուն: Գաղտնի Բանակի յաղթանակը պատրաստել է, շեշտած է նախկին վարչապետը, համայնավարութեան հետ զինակցիլը :

× Ազգ. պաշտպանութեան յանձնախումբին առջեւ, նախարար՝ Մեսմէռ յայտնեց թէ փոխանցման շրջանին, հիմա գործադրուած կարգ մը միջոցներ պիտի պահպանուին :

× Ելմտական նախարարը՝ Ժիսքար տ'Էսթէն յայտարարեց թէ մինչեւ ամառ պէտք է խուսափիլ գիներու յաւելումէն: Նախարարը կ'ուզէ անմիջական կերպով կայուն դարձնել ապրուստի գինը և կլոր սեղան մը (գործատէր, պաշտօնեայ) կազմակերպել Սեպտեմբերին ազգային եկամուտին բաշխումը ուսումնասիրելու համար :

ՅՈՒՇԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Մեր գրագէտները եւ պատմագէտները, այս կամ այս մտաւորականին կամ գործիչին դիմանկարը պատկերացնելու համար, յաճախ դիմած են հայ յուշագրողներու յուշերուն, օրագիրներուն, ճամբորդական նօթերուն: Բայց յուշագրութիւնը, իբրեւ գեղարուեստական գրականութեան առանձին եւ ինքնուրոյն բաժին, մինչեւ վերջերս ալ կը մնար չուսումնասիրուած: Այդ կարգի առաջին եւ, ըսենք միեւնոյն ատեն, յաջողած փորձը կատարած է երիտասարդ գրագէտ Կ. Դանիէլեան իր «Հայ Մեմուարային Գրականութեան Պատմութիւնից» գործով:

Պէտք է դիտել տալ թէ յուշագրական գրականութեան տեսական խնդիրները առհասարակ դեռ յստակ չեն: Այս տեսակէտէն լաւ ըրած է հեղինակը, որ նախքան բուն նիւթին անցնիլը, անդրադարձած է այդ խնդիրներուն, փորձած է պարզել յուշագրութեան առանձնայատկութիւնները: Յուշագրութիւններուն մէջ նոյնպէս կ'արտացոլեն կեանքը, բայց, ի տարբերութիւն գրագէտներուն, որոնք կեանքը կը պատկերացնեն՝ ըստ իրենց նախասիրութիւններուն, յուշագրողը կ'աշխատի «յիշողութիւնների միջոցով վերարտադրել իր անձնական (ուրեմն ընկերային) անցեալ գործունէութիւնը, այդ գործունէութեան իրական, պատմական շարժառիթները, նրա յարաբերութիւնը, կապը, ներգործութիւնն իր ընկերային միջավայրի հետ» (էջ 19):

Կ. Դանիէլեան հայ յուշագրութիւնը կը դիտէ իր պատմական ընթացքին մէջ: Առատ փաստերով ցոյց կուտայ թէ Ե. դարէն սկսեալ, յուշագրական գրականութեան «նախնական արտայայտութիւնները», այսինքն յուշագրատիպ պատմագրական երկը, կենսագրական գործերը, յիշատակարանները եւ միւս տեսակները ունեցած են իրենց պատմական պատճառները: Յար եւ նման պատճառներով մէջտեղ եկած է նաեւ յուշագրական գրականութիւն մը ԺԸ. դարուն:

Մեր կարծիքով այս աշխատութեան ամենահետաքրքրական գլուխը հայ առաջին յուշագիրներ Յովսէփ Էմինի և Յարութիւն Արարատեանի նուիրուած գլուխն է: Էմին եւ Արարատեան մեր իրականութեան մէջ ազգային – ազատագրական շարժման կարկառուն ներկայացուցիչներէն են: Երկուքն ալ հետաքրքրուած են հայ ժողովուրդի ճակատագրով: Յովսէփ Էմին առաջին Հայն է, որ ստեղծած է քաղաքական յուշագրութիւն մը: Կ. Դանիէլեան մանրակրկիտ վերլուծութեամբ ցոյց կուտայ, թէ 1792ին Լոնտոնի մէջ անգլերէն լեզուով հրատարակուած «Յովսէփ Էմինի կեանքն ու արկածները» յուշագրութիւնը կը պատկերացնէ հայկական ազատագրական պայքարին բնոյթը, շարժիչ ազդակները, թէ ինչ հեռանկարներ կային այդ օրերուն եւայլն: Այս պատճառով ալ Յովսէփ Էմինի գործը կը նկատէ ԺԸ. դարու երկրորդ կէսի «հայկական ազգային – ազատագրական շարժումների տարեգրութիւնը (էջ 114):

Յարութիւն Արարատեան իր յուշերը գրի առած է Յովսէփ Էմինէն ետք եւ, ըստ էութեան, շարունակած է այս վերջնոյն գրական աւանդութիւնները:

Երկուքին համար ալ իրենց անձնական կեանքին պատմութիւնը ծառայած է միջոց «դարաշրջանի համայնապատկերը» գծելու համար:

«Հայ Մեմուարային Գրականութեան Պատմութիւնից» գիրքին մէջ ընթերցողը պիտի գտնէ բանասիրական եւ պատմական արժէքաւոր ծանօթութիւններ: Ընդհանուր առմամբ Կ. Դանիէլեան խուսափած է ամէնուն ծանօթ իրողութիւններ արձանագրելէ, այլ, ընդհակառակն, ջանացած է տեսնել ինչ որ չեն տեսած ուրիշներ: Կենսագրական եւ ընդհանուր պատմագիտական տեղեկութիւնները օգտագործած է այն չափով, որ ասոնք կրնան նպաստել խնդրին համակողմանի պատկերացումին: Բայց, երբ պակսած են այդպիսիները, ապա կատարած է պրպըտումներ նաեւ այդ ուղղութեամբ: Այսպէս է, որ յաջողած է կերտել Յ. Արարատեանի կենսագրութիւնը: Աւելին, — Կ. Դանիէլեան առաջին ուսումնասիրողն է, որ ուշագրութիւն դարձուցած է Արարատեանի բովանդակ գործունէութեան վրայ:

Հետաքրքրութեամբ կը կարդացուին գիրքին այն էջերը, ուր կը խօսի Էմինի եւ Արարատեանի յուշագրութիւններուն գեղարուեստական առանձնայատկութիւններուն մասին: Էմին ստեղծած է յաջող դիմանկարներ, անոր պատմելու ձեւը համեմուած է գեղարուեստական հետաքրքրական մանրամասնութիւններով: Էմինի յուշագրութեան մէջ բնորոշ են կենդանի եւ գրաւիչ նկարագրութիւնները, երգիծելու ակնյայտնի շնորհքը: Գալով Արարատեանի, ապա, ինչպէս ցոյց կուտայ հեղինակը, ան իր «Կեանք»ին մէջ ոչ թէ փաստեր կը մատնանշէ, այլ կը պատկերացնէ զանոնք: Պատմական դէպքերուն կամ իր կեանքին դէպքերուն մասին խօսած ատեն Արարատեան երբեմն կը դիմէ վիպականացման, կ'օգտագործէ ռոմանթիկ ձեւեր, երբեմն ալ դիտմամբ կը խտացնէ գոյները: Ասոնց պատճառով Արարատեանի գործը ունի գեղարուեսական արժէք, եւ գրքին հեղինակին այն գնահատականը, թէ Արարատեանի յուշերը «հայ նոր գրականութեան առաջին նուաճումներից են», անվերապահ կերպով ճիշդ է:

Ուսումնասիրութեան եզրափակիչ գլուխը նուիրուած է ԺԹ. դարուն հանդէս եկած Խ. Աբովեանի, Մ. Կումուշխանեցիի, Մ. Թաղիաթեանի յուշագրութիւններուն: Կ. Դանիէլեան հանգամանօրէն կը քննէ այդ գործերը, ցոյց կուտայ անոնց պատմական – գրական արժէքը եւ բերած նորութիւնները:

«Հայ Մեմուարային Գրականութեան Պատմութիւնից» աշխատութիւնը, ըստ ամենայնի, ուշագրաւ գործ է եւ գրուած է հմտութեամբ:

Ա. ՇԱՐՈՒՐԵԱՆ

ՖՐԱՆՍ. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

ANTHOLOGIE DE LA POESIE FRANÇAISE (1)

Հիանալի տպագրութեամբ հրատարակուած հինգ հարիւր էջնոց այս Ծաղկաքաղը արժանի է իր պատուոյ տեղը գրաւելու ամէն գրադարանի մէջ: Ժ. Փօմփիտու դասական արժէքով աշխատասիրութիւն մը կատարած է եւ թերեւս ալ խուսափելու համար հաւանական քննադատութիւններէ՝ ողջ բանաստեղծները մէկդի թողլով հաւաքած է ինչ որ շահեկան գտած է Ֆրանսական բանաստեղծութեան մէջ:

Նախաբանի մը մէջ որ կոչուած է արդարացնելու իր ընտրութիւններն ու նախասիրութիւնները Փօմփիտու քաջութիւնը ցոյց տուած է բազմաթիւ յեղյեղուած ու նշանաւոր անուններու մասին կծու խօսքեր ընելու եւ արհամարհելու շատ մը գործեր, որոնք տակաւին դպրոցներու մէջ կը դասաւանդուին իբրեւ գլուխ գործոցներ:

Հրապարակային քաջութիւնը կարծուածին չափ դիւրին չէ դժբախտաբար: Երբ Փօմփիտու իրաւամբ կ'արժէքազրկէ կարգ մը «նշանաւոր» բանաստեղծներ, անդին կը փորձէ արժէքաւորել իսկապէս մոռացութեան արժանի մոռցուած դէմքեր: Կարեւորը այն է որ արժէքաւորներու ցանկը կատարեալ է եւ ընթերցողը իր փնտռածները կը գտնէ գրքին մէջ:

Ծաղկաքաղները որքան ալ տպուին ոչ միայն աւելորդ չեն, այլ նաեւ օգտակար են: Բանաստեղծութիւնը երաժշտական կտորին մէջ բազմաթիւ անգամներ չի պարտադրուիր մեզի: Երաժշտասէր մը որ յաճախ նուագահանդէս կ'երթայ, տարին քանի մը անգամ կը լսէ իր սիրած եւ շահեկան նկատած գործերը, բայց բանաստեղծի մը որոշ մէկ գործը յաճախ չի կարդար: Ծաղկաքաղներու հրատարակութիւնը պատճառ կը դառնայ որ վերստին կարդանք ինչ որ սիրելով կարդացած ենք անգամ մը եւ ապահովաբար մեծ մասամբ մոռցած:

ALEXANDRE (2)

Սէրը փնտռող կնոջ յաւիտենական խնդիրն է այս վէպին նիւթը:

Կնոջ մը բերնով պատմուած կէս երեւակայական եւ հազիւ հաւատալի դէպքերը կը վերջանան տեսակ մը արկածով, բայց վերջաբանէն առաջ արդէն իսկ կինը կը կորսնցնէ իր սիրած մարդը տղայական վախով մը:

Ալեքսանտրը կրիայի մը անունն է որ կնոջ միակ սրտակիցն է եւ կը լսէ անոր խոստովանութիւնները:

Հաճելի է կարդալ վէպը, որ արուեստի մեծ գոհացումէ մը աւելի մեր օրերու ուղեկորոյս կնոջ սիրուն մէկ պատկերը կը գծէ:

ՍԻՐՏՆ ՈՒ ՔԱՐԸ

LE CŒUR ET LA PIERRE (3)

Ժիւլիէթ Պէրթրան իտալերէնէ թարգմանած է այս հիանալի վէպը որուն «քարեղէն սիրտը» վերնագիրը փոխելու պէտք չունէր:

Վերջին պատերազմի ընթացքին Իտալիոյ ռմբակոծեալ մէկ անկիւնին մէջ ընտանեզուրկ, բախտազուրկ երիտասարդ մը կը միանայ փախչող խմբակի մը եւ կ'ապրի պատերազմի արհաւիրքը իր բովանդակ խորութեամբ:

Նինօ Մօտիքա արտակարգ խորացումով մը եւս իսկական վիպասանի արուեստով մը յաջողած է ամբողջական պատկերը տալ այն մարդուն որ չի դիտեր թէ ինչու առանց պատերազմի կարելի չըլլար ապրիլ եւ կը զոհուի, կը կոխոտուի, կը տառապի ու կը յիմարանայ մարդոց ձեռքով պատրաստուած արհաւիրքին մէջ:

Այնքան մարդկային, այնքան իմաստուն ու այնքան սրտաբուխ անկեղծութեամբ կը զեղուն այս էջերը որ անկարելի է կարդալ վէպը առանց ցնցուելու եւ խոր թախիծի մը մէջ ընկղմելու:

Վարպետի գործ մըն է, մեր օրերու արուեստի իրապաշտ ըմբռնումին համաձայն: Հոգ չէ թէ արդէն քսան տարի անցած է երկրորդ պատերազմէն ի վեր, այս գիրքը այժմէական է ու այժմէական պիտի մնայ այնքան ատեն որ մարդիկ պատերազմ կը մղեն:

Ամէն գնահատանքի արժանի է «Քարեղէն Սիրտը»:

LA BROUSSE EST MA PATRIE (4)

Ճօյ Ատամսըն իր ամուսնին հետ առիւծի կորիւն մը ընտանեցուցած է եւ օրը օրին կենդանիին աճումն ու իրենց հանդէպ վերաբերումը կը պատմէ:

Հետաքրքրական ընթերցում մըն է՝ հիմնուած ըլլալով իրականութեան վրայ:

Տրուած ըլլալով որ դիւրին չէ ընտանի առիւծի հանդիպիլ, կենդանասէրները շատ բան կը սորվին այս գրքէն:

Հեղինակը նպատակ չէ ունեցած առիւծը վանդակի մէջ պահելու, այլ մեծցուցած է զայն ազատութեան մէջ ինչպէս շուն մը, արդիւնքը շահեկան է անշուշտ:

Մ. ՀԱՃԵԱՆ

1) G. Pompidou : Hachette, Paris 1961
2) J.M. Ursyn : Albin Michel, Paris 1961.
3) Nino Modica: Albin Michel, Paris 1961.
4) Joy Adamson : Hachette, Paris 1961.

ՌՈՒՍԵՒԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(1828)

Նկարագրեցինք պատերազմը, զոր Ռուսերը վարեցին Պարսկաստանի դէմ՝ Արաքսէն անդին նետելով Շահն Շահին տիրապետութիւնը: Այդ պատերազմը վերջ գտաւ 1828 տարուան սկիզբը: Հաշտութեան ցարական հրովարտակը հրատարակուեցաւ 1828 Մարտ 21ին: Եւ ահա, 23 օր անցած, Ապրիլ 14ին, Ռուսերը պատերազմ յայտարարեցին Թուրքերուն:

Մեր ընթերցողներուն ծանօթ են այն դժբախտութիւնները, զորս պատճառեց ռուսեւպարսկական պատերազմը Հայութեան: Մեծ յոյսերով սկսաւ այդ պատերազմը, ծանր զոհողութիւններով վերջացաւ, դեռ աւելին՝ օդը ցնդեցան հայկական բոլոր յոյսերը:

Այս անգամ պատերազմը տեղի կ'ունենար Հայաստանի թրքական բաժնին մէջ, ուր Հայերը կ'ապրէին Թուրքերու հարստահարութեանց ենթակայ, առանց պատերազմին ալ արդէն դժբախտ: Այժմ նորանոր աղէտներու ենթակայ՝ պատերազմին պատճառով: Վտանգը այս անգամ աւելի մեծ էր, որովհետեւ սուլթանը, կրօնական նշանակութիւն տալով պատերազմին՝ զէնքի կը հրաւիրէր բոլոր մահմետականները, բնաջինջ ընելու համար քրիստոնեայ թշնամին: Յոյներուն ապստամբութիւնը եւ եւրոպական պետութեանց ցոյց տուած համակրանքը Յոյներու ազատագրութեան մասին այնքան վախցուցած էին սուլթանը, որ ըսկըսած էր կասկածով նայիլ այժմ Հայերու վրայ:

Պատերազմէն առաջ, հետեւեալ դէպքը աւելի զօրացուց սուլթանին կասկածը: Արարատեան աշխարհին նուաճումը, Ռուսերու կողմէ, այն կարծիքը ներշնչած էր Պոլսոյ Հայոց թէ արեւելահայերը, Ռուսիոյ հովանաւորութեան տակ անկախ թագաւորութիւն մը հաստատելու միտքով, զօրք էին ժողվեր: Եւ այդ զօրքը, առաջնորդելով ռուսական զունդերը, ոչ միայն Արաքսէն անդին նետած էին Պարսիկները, այլեւ ծրագրած են գրաւել Թրքահայաստանը:

Պոլսոյ Հայոց մէջ, այդ շրջանին սկըսած էր տարբեր շարժում մը: Հայ կաթողիկէները կը ձգտէին դուրս ելլել Հայոց պատրիարքին իրաւասութիւններէն եւ ունենալ իրենց համար առանձին պատրիարք: Ուստի օգուտ քաղեցին օրուան դէպքերէն եւ սուլթանին ներկայացուցին աղերսագիր մը.

«Յայտնի է մեծազօր տէրութեան ձերում, ո՛վ թագաւոր, զի յանցեալ ամի՝ Արեւելեան Հայք, որք ի Պարսից բաժնին էին, միացեալք ընդ Մոսկովաց՝ ապըստամբեցան ի տէրութենէն Պարսից, եւ ոչ սակաւ վնաս հասուցին Պարսից տէրութեան: Արդ, խորհուրդ խորհեալ են արեւելեան Հայք յարձակիլ եւ ի սահմանս օսմանեան տէրութեան, եւ կոխան առնել քաղաքս եւ գիւղերէս, առնուլ եւ գրաւել, եւ կանգնել ինքեանց զմասնաւոր թագաւորութիւն իմն ի Հայաստան աշխարհին՝ ընդ հովանաւորութեամբ Ռուսաց տէրութեան: Արդ զայս խորհուրդ խորհեալ են Հայք, եւ ունին թշնամութիւն զտէրութենէ ձերմէ, եւ մեք, այսինքն հռովմէական Հայք, մի ազգ լինելով ընդ Հայոց, եւ ի միոյ պատրիարքէ եւ գլխոյ կառավարեալ գոլով, յայնժամ ընդ նոսին միաբան եւ միախորհուրդ երեւելոց եմք առաջի ձերումդ մեծափառ թագաւորութեան, եւ մերս հարազատութիւն եւ հաւատարմաբար ծառայութիւն ոչինչ երեւելոց եւ չէ յայտնելոց ձեզ: Ուստի խնդրեմք այժմ ի բարերար տեառնէդ զատուցանել զմեզ ի Հայոց, եւ տալ մեզ յատուկ պատրիարք եւ եկեղեցի, զի մի միաբան երեւիցիմք նոցա եւ հաղորդ չարախորհուրդ անհաւատարմութեան նոցա...»:

Թէեւ սուլթանին հրամանով բացուած քննութիւնը հաստատեց թէ այս գրութիւնը կրօնական պայքարներէ ծագում առած ամբաստանութիւն մըն էր, որու պատճառով սաստիկ տուժեց Պոլսոյ հայկաթողիկէ համայնքը յետագային, այնուամենայնիւ Հայոց հաւատարմութիւնը կասկածի ենթարկուելով՝ օսմանեան պետութիւնը հարկ համարեցաւ Պոլսոյ Հայոց պատրիարքէն պահանջել «որ երաշխաւորէ բոլոր Հայոց ազգին ընդ ամենայն զաւառս օսմանեան տէրութեան, ուր եւ գտանիցին»: Պէտք է ըսել թէ Բարձր. Դուռը վաղուց ծանօթ էր, որ Ռուսիա առիթ չի փախցներ միջամտելու համար Հայոց գործերուն: Գիտէր թէ Մեծն Պետրոս ազատութիւն խոստացած է Ղարաբաղի Հայոց մելիքներուն: Մեծն Եկատերինէի օրով՝ Խրիմի եւ Պեսարապիոյ Հայերը դէպի միջին Ռուսիա կը դաղթէին՝ մասնաւոր քաջալերութեամբ: Պաւլ կայսեր օրով՝ Պոլսոյ ռուս դեսպանը կը միջամտէր Բարձր. Դրան մօտ, որպէսզի էջմիածնէն եկած կաթողիկոսական նուիրակներուն ցոյց տրուի պատշաճ յարգանք: Վերջապէս Ռուսիա կը միջամտէր նաեւ Արդութեան Յովսէփի, Դաւիթի եւ Դանիէլի կաթողիկոսական ընտրութեանց մէջ, նոյնիսկ Պոլսոյ պատրիարքներու փոփոխութեան մէջ: Այս ամէնէն Բարձր. Դուռը կ'եզրակացնէր թէ գաղտնի յարաբերութիւններ գոյութիւն ունին Ռուսաց եւ Հայոց միջեւ, յարաբերութիւններ որոնք անպայման պիտի ունենան իրենց հետեւանքները:

(1 Շար.)

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ
(ԱՀԱ ՅԵՂՈՒՓՈՒԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ)
ԳՐՈՒՄ
ՆՈՐԵՆ ՇԱՏՈՒՆԳԱՆ

ԲԱԺԻՆ ԲՐՈՒՏԻ

— Ի՞նչ ձառայություն հրեն :

— Ծիսին ու Թաղարդին սիրուն ձի – տա – պետք չէր ասել, որ ինքն էլ ձի ա – նալ , մեր ամեն մարդ ինչ ուզում ա – թող :

— Ախպեր ջան, ցրտից կտրեց , ձեռ – քերս սառան ա՛յ... Գնանք մեր տունը , մի քիչ տաքանանք , հետո կգանք :

— Ես չեմ գալիս , որ ասում եմ չեմ գա – լիս : Ինձ մի՛ սպասեցրեք : Ես ձեզ ասում եմ , որ ինձ մի

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ.— Լիոնէն Տէր եւ Տիկին Սահակ Տէրմանեան փոխան ծաղկեպսակի տասը Ն. Ֆ. կը նուիրեն, ողբացեալ Կարապետ Ազկիւլեանի մահուան քառասունքին առթիւ :

Ընկեր Ս. Ընտրիկեան իր ողբացեալ Անէրձակին մահուան քառասունքին առթիւ քսան Ն. Ֆ. կը նուիրէ Հայ Մշակոյթի տան :

ՃՇԴՈՒՄ

ԿՐԸՆՈՊԼԷՆ կը խնդրուի ճշդել թէ Կապոյտ Խաչի դպրոցի ուսուցիչներու կարգին Մանուկներու Օրուան առթիւ, չէր յիշուած Վարդան Բաբախեանը, որ վերջին երեք տարիներուն, առանց նիւթական դոյզն ակնկալութեան դասաւանդած է դպրոցին Ա. եւ Բ. դասարաններուն յաջող արդիւնքներ ձեռք ձգելով :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այս Կիրակի, Լիոնի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Ս. պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն Լիոնաբնակ Պոլսահայերու հին եւ նոր ննջեցելոց հոգւոյն ի հանդիստ : Ս. պատարագը պիտի մատուցանէ եւ յաւուր պատշաճի քարոզէ Արժ. Տէր Վռամշապուհ Քհնյ. Գարիպեան :

Երգեցողութիւնները պիտի կատարուին Պոսոյ եւ իր արուարձաններու նորակազմ երկսեռ երգչախումբի կողմէ, ղեկավարութեամբ Պ. Մարթէն Օֆլազեանի եւ երգեհոնով պիտի ընկերանայ Օր. Ովսաննա Ֆէլլահեան :

×

Եավէր ընտանիք (Մարսէյլ) եւ Թորիկեան ընտանիք (Նիւ Եորք), կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ Մարսէյլի Ս. Թարգմանչաց Մայր եկեղեցւոյ մէջ (Փրատօ) իրենց յաւէտ ողբացեալ մօր՝ ԱՐՇԱԿՈՒՀԻ ԵԱՎԷՐԻ, (ծնեալ Մարտիկեան) մահուան տարելիցին առթիւ :

Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Agence de Voyage
TOURIST ROMEA - FRANCE
10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին : Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին : Զեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար չուտով գրեցէք գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանուի ձեզի :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Անի կոմիտէի նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ Վիէնի Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի եւ նորակազմ Հ. Յ. Դ. «Դրօ» խումբին, կազմակերպուած է Փետրուարեան ապստամբութեան 41րդ տարեդարձին առթիւ ընկերհամակրական հանդէս – խնջոյք մը :

Կիրակի (18 Փետրուար) ժամը 4ին, Համօ Օհանջանեան ակումբը :

Կը նախագահէ Ընկ. Հ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ. Ս. ՍԻՍԼԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին :

Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները :

ԾԱՆՕԹ.— Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ նաեւ նոր երիտասարդներու երդման արարողութիւն :

×

ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 20·30ին : Ահարոնեան ակումբի մէջ :

Կը նախագահէ Ընկ. Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կը խօսի Ընկ. Յ. ԿՕՇԿԱԿԱՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին, երգ, մեներգ, պար, նուագ Նոր Սերունդի կողմէ :

Ճոխ պիւֆէ Մուտքը ազատ է

France-Cameroun

(ԽԱՐԲՈՒԹԵԱՆ)

24, Rue d'Enghien, Paris - 10e

Կը փնտռէ հայ երիտասարդ մը, ազատ զինուորական ծառայութենէ, Քամըրունի քոնթուարներուն համար : Դիմել ժամը 14էն 15 վերի հասցէին :

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ կին մը՝ 45էն 60 տարեկան, հայ ընտանիքի մը առտնին գործերուն համար, պէտք է ըլլայ լաւ խոհարարուհի : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած է :

Դիմել՝ Յակոբ Փափազեան հաստատութիւն,

3 a, Rue Lafayette. Marseille 1er

Ուրիշ քաղաքներէ ալ կարելի է դիմել՝ նամակով :

ԵԹԷ 4000 ՀՈԳԻԷՆ ԱՒԵԼԻ ՎԱՅՐԻ ՄԸ ՄԷՋ : ՊԶՏԻԿ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ՈՒՆԻՔ ԵՒ ԼԱՒ ՏԵՂ ՄԸ՝ ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ.

ՏԵՂԱՒՈՐԵՑԷ՛Ք

Pressing Automatique

ՄԸ

Եւրոպական առաջնակարգ *մաթերիէլով* : Մեծ եկամուտ : Ոչ մէկ *սթոք* : Հաճելի աշխատանք : Վճարումի մեծ դիւրութիւններ : Մեր միջոցաւ բացատրութիւններ եւ լուսաբանութիւններ :

Տեղեկութեանց եւ Տըվիի համար գրել :—

Aïvazian
93, Rue Massena
LYON 6e

ՀԱՅԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԶԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Կիրակի, առաւօտեան ժամը 10·30ին Վատիկանի ձայնասփիւռէն հայածէս պատարագ եւ քարոզ պիտի ձայնասփռուի հետեւեալ ալիքներու վրայ :

Կարճ ալիք 31·10, 25·55, 19·84 : Միջակ ալիք 196 մեթր :

Պիտի պատարագէ ՅՈՎՍԷՓ Ծ. Վ. ԳԱՖԹԱՆՃԵԱՆ :

Պիտի քարոզէ՝ ՆԵՐՍԷՍ Ծ. Վ. ՍԷԹԵԱՆ, նիւթ ունենալով՝ Քրիստոսի եկեղեցին, մէ՞կ թէ բազմաթիւ :

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Միութեան վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս Երկուշաբթի, ժամը 18·30ին, Մշակոյթի Տան մէջ : Օրակարգ ունենալով տեղեկագրի ընթերցում : Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

Surprise - Party

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ակումբին կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 19էն 2 :

Մշակոյթի տան մէջ, 17 Ռիւ Պլէօ :

ՊԱՌ Տաք մթնոլորտ ՊԻՒՖԷ

Ս. ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑ

1600ԱՄԵԱԿԸ
ՄԵԾ ՇՈՒՔՈՎ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Շաբաթ, Փետրուար 17, ժամը 20·30ին,
ՍԱԼ ՄԱԶԸՆՕ

Կը նախագահեն երեք յարանուանութեանց պետերը :—
Ս. ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ՅՈՎՀ. Ծ. Վ. ԶՈՒՀԱՃԵԱՆ, ՓՐՈՖ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

ՅԱՆՈՒՆ ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԽՕՍԻ

ՍԵՐՈՎԲԷ ԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ԿԸ ԽՕՍԻՆ.—
Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ ԵՒ ՏՈՔԹ. Գ. ԽԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Արմենիա երգչախումբը զոր կը ղեկավարէ

ՐԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆ

ՄԵՆԵՐԳ.— Օր. Ա. Շամիրեան, Պ. Գ. Ստեփանեան, Ժ. Գասպարեան :
Արտասանութիւն.—
ՍԱՐԳԻՍ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Կենդանի պատկեր եւ խմբական *Արտասանութիւն՝ Սիամանթոյի՝*
Ս. ՄԵՍՐՈՊԸ

ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ.— Օր. Թիւթէլեան, Պ. Պ. Յ. Արթինեան, Գ. Գոճապապեան, Վ. Նազարեան, Ժ. Ունանեան եւ դպրոցականներ :
Հանդէսը կը վարէ՝ ԱՐԱՄ ՇԵԽԻԿԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ՀԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Հովանաւորութեամբ՝ ԿՈՄՍՈՒՀԻ Տ'ԱՐՍՔՕԹԻ
Կիրակի, Փետրուար 18, ԺՈՐԺ Ե.ի սրահներուն մէջ
31. AVE. GEORGE V

Ժամը 17էն մինչեւ կէս գիշեր, պարի երկու նուագախումբ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՃՈԽ ԲԱԺԻՆ

ROSY ARMEN, Vedette des Disques VOGUE

ՍՕՍԻ պարախումբը ղեկավարութեամբ Տիկին Քիւթնէրեանի եւ ՊԵՐՆԱՐ ՏԷՏԷՃԵԱՆԻ խումբը :

Խնամուած պիւֆէ, սովորական գիներով.
Այժմէն ապահովեցէք ձեր տոմսերը եւ սեղանները դիմելով
U.G.A.B. 11, Square Alboni, Paris (16e) Tél. : TRO. 03-18
Մուտքի տոմս 7·50 Ն. Ֆ. Ուսանողներու համար մուտք 4 Ն. Ֆ.
C. C. P. PARIS 8019-72

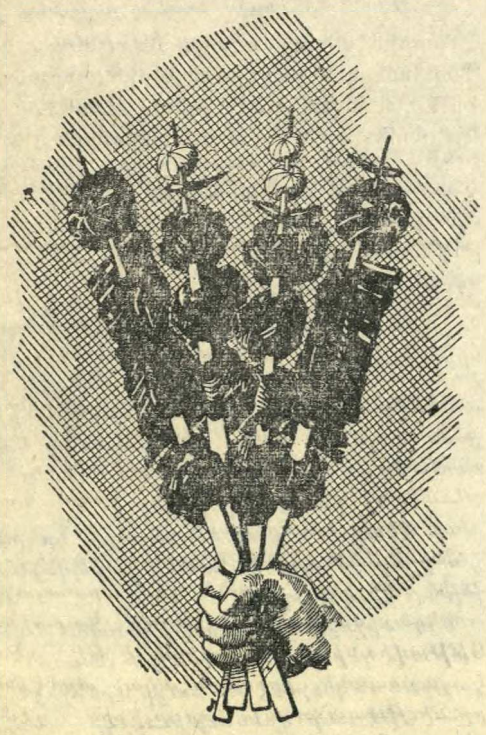

ՃԱՇԱՐԱՆ

ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր :

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված-ներ, շաշլիք, քարսքի :

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar Américain

AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES
4, RUE ROBERT-ESTIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ - (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSÉE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 18 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

DIMANCHE 18 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9333 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5134

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՊԻՏԻ ԾԱԳԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍԸ

Հայոց բազմադարեան պատմութեան դիրքը Հայկ դիւցազնէն մինչեւ մեր օրեներու շարքին արձանագրած է նաեւ տըխուր էջեր :

Մեծանուն թագաւորներու հայկական կայսրութեան փառապանծ շրջանէն առաջ եւ վերջ, մեր ժողովուրդը ենթարկուած է զանազան աշխարհակալ պետութեանց թեւարկութեան :

Հակառակ իր աշխարհագրական աննպաստ դիրքին, Հայութիւնը շնորհիւ իր տոկունութեան, ապրելու զօրաւոր կամքին եւ հաստատ հաւատքին, դիմակալած է ամէն տեսակի բռնակալութեանց եւ կրցած է պահել իր կրօնքին հետ նաեւ իր լեզուն, գիրն ու արուեստը :

Մեր նորագոյն պատմութեան մէջ Ապրիլ 24ի սեւ էջին կը յաջորդէ Մայիս 28ի ոսկեդրուագ դիւցազներգութիւնը :

Ու ահա՛ դարձեալ նոր սեւ էջ մը, — 1920 Նոյեմբեր 29 (աւելի ճիշդը Դեկտեմբեր 2) :

Թուրքն ու բոլշեւիկը սրտառո՛ւչ զինակցութեամբ հարաւէն ու հիւսիսէն աքցանի մէջ առած մանուկ Հայաստանը՝ ճզմեցին զայն, քանդելով մեր անկախութիւնը եւ իրարու միջեւ բաժնելով մեր պապերու պատմական, նուիրական հողերը, դիակապուտներու պէս : Ու յետոյ կարմիր վարձու գրիչներ, առանց կարմրելու, ելան գրելու թէ Հայաստանի ժողովուրդը ապստամբելով տապալեց օրուան իշխանութիւնը ...

Նոյեմբեր 29ին յաջորդեց շուտով Փետրուար 18ը, փրկելով ազատատենչ Հայութեան պատիւը :

Համայնավար բռնատիրութեան դէմ տարերային առաջին ընդվզումի արժանիքը կը պատկանի Հայութեան :

Մեզմէ 35 տարի վերջ, Եւրոպայի պորտին վրայ, ուրիշ ազատազուրկ ազգ մը եւս ապստամբութեան դրօշ պիտի բարձրացնէր բոլշեւիկեան անարգ լուծին դէմ :

Ինչպէս 1921 Փետրուարին, այս անգամ դարձեալ կարմիր բանակի թնդանօթներն ու հրասայլերը արեան մէջ պիտի խեղդէին հունգար հայրենասէրներու ազատագրական խոյանքը, «ազատ աշխարհ»ի անտարբեր աչքերուն առջեւ :

Հայերս կը մեղադրէինք այն ատեն Եւրոպան, որ օգնութեան չհասաւ մեզի : 1956ին աւելի լաւ ճանչցանք զայն : Ու քիչ մը մխիթարուեցանք ... :

Քառասուն օր կռիւ մղեց հայ ժողովուրդը կարմիր բանակին դէմ, զոր դուրս չպրտեց Հայաստանի սահմաններէն : Անկախութեան խորհրդանշան նուիրական եռագոյնը կրկին զարդարեց Հայոց տուները :

Շատ չանցած, կարմիր սուինները դարձեալ բոլշեւիկեան լուծին ենթարկեցին Հայութիւնը : Սակայն աւելի քան քառասուն տարիէ ի վեր Մոսկուա չյաջողեցաւ համայնավարական անմարսելի գաղափարները պարտադրել անոր : Չկրցաւ Հայերու հոգիէն խլել ազատ եւ անկախ ապրելու կամքը :

Փետրուար 18ի գաղափարականին հաւատարիմ հայրենասէրներ էին այն 3500 հայ մտաւորականները, կոմկուսի պատասխանատու գործիչներն ու գրողները, որոնք 1936 – 37 թուականներուն «սրիկայ» ու «ճիւաղ» Սթալինի, Բերիայի եւ Մալենկովի կարգադրութեամբ գնդակահարուեցան «առանց դատի ու դատաստանի» :

«Փետրուար 18»ի տարեդարձին առթիւ ուրախ ենք հաստատելու, որ երկրի հայրենասէր ժողովուրդն ալ մեզի պէս կը մտածէ ու մեզի պէս կը զգայ այսօր :

Ու ակնդէտ կը սպասէ նոր արշալոյսի մը, որ պիտի ծագի անպայման :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ԿԸ ՄՆԱՅ ՍՏՈՐԱԳՐԵԼ

Ըստ «Փարի – Փրէս»ի տեղեկութեանց Ֆրանսացի եւ ալժերացի պատասխանատուները համաձայնութեան եկած են եւ Ժոքս Փարիզ կը վերադառնայ ըսելու համար տը Կոլի թէ կը մնայ ստորագրել :

Այս համաձայնութիւնը վեց գլխաւոր կէտերէ բաղկացած է եւ «Փարի–Փրէս» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ այս մասին :

ԵՒՐՈՊԱՑԻՆԵՐՈՒ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ասոնց հինգ տարուան ժամանակաշրջան մը պիտի տրուի իրենց վերջնական հպատակութիւնը ընտրելու համար : Այս շրջանէն ետք, առանց ձեւականութեան ալժերացի կրնան ըլլալ : Իրենց զաւակները եւ թոռները իրենց հպատակութիւնը կրնան ընտրել 21 տարեկանին :

«Խորհելու» ժամանակաշրջանին ատեն, Ալժերիոյ բոլոր Եւրոպացիները Ֆրանսացի պիտի մնան, բայց մէկ օրէն միւսը կրնան ալժերացի ըլլալ : Եթէ ալժերացի դարձած եւրոպացի մը յուսախաբ ըլլայ, կրնայ Մայր Երկիր վերադառնալ եւ վերագտնել իր Ֆրանսացիի հանգամանքը :

ԵՐԱՇԽԻՔՆԵՐ

Եւրոպացիներն ալ նոյն երաշխիքները պիտի ունենան, յաւելեալ կարգ մը «ապահովութիւններ», մանաւանդ Ալժէի եւ Օռանի նման քաղաքներու մէջ ուր եւրոպական մեծամասնութիւն կայ : Ասոնք պիտի կարենան իրենց յատուկ ոստիկանութիւն մը եւ արդարութիւն մը ունենալ որպէսզի մահմետական վարչութեան մը ձեռքը չիյնան : Յատուկ դպրոցներ եւ յատուկ աթոռներ ապագայ Ալժերիոյ ժողովին մէջ :

Սահարայի քարիւղը պիտի շահագործուի Ֆրանքեւալժերական ընկերութեան մը կողմէ եւ շահերը պիտի բաժնուին կէս առ կէս :

ՀԱՆՐԱՔՈՒԷ

Պիտի կատարուի զինադուլէն վեց ամիս ետք, հաւանաբար Սեպտեմբերին : Երկու հարցում միայն՝ Ֆրանսականացում կամ անկախութիւն : Արդիւնքները պիտի յայտարարուին ընդհանուրին համար եւ ոչ թէ նահանգ առ նահանգ :

ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԳՈՐԾԱԴԻՐ

Կազմուած պիտի ըլլայ եօթը կամ ինը անդամներէ, նախագահը պիտի ըլլայ մահմետական մը, հաւանաբար՝ Ապտէրհաման Ֆարէս : Պիտի կազմակերպէ հանրաքուէն եւ կրնայ յետագային ալժերական առժամեայ կառավարութեան վերածուիլ : Մինչեւ այդ սակայն միայն վարչական իրաւասութիւններ պիտի ունենայ : Օրէնքներ հռչակելու կամ պաշտօնեաներ նշանակելու համար նախ պէտք է Ֆրանսացի մարզպանին կարծիքը առնէ :

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՅԱՆՆԵՐ

Մերս – Էլ – Քէպիրի համար երկար պայմանաժամով պայմանագրութիւն մը պիտի ստորագրուի :

ՏԵՂԱԿԱՆ ՈՒԺ

30·000 հոգիէ կազմուած պիտի ըլլայ եւ մահմետական հրամանատարի մը ղեկավարութեան տակ : Ֆրանսական բանակը «թեթեւցած» Ալժերիա պիտի մնայ հինգ տարուան փոխանցման շրջանին : Ալժերական հողամասին ազգային պաշտպանութիւնը պիտի ապահովէ :

Այս է ընդհանուր գիծերուն մէջ, Ֆրանքեւալժերական համաձայնութիւնը :

Ալժերական Յեղափոխութեան Ազգային Խորհուրդը (Խորհրդարան) կրնայ վաւերացնել կամ մերժել, այս վերջին պարագային, որ հաւանական չի նկատուիր, ամէն ինչ կրկին խնդրոյ առարկայ կը դառնայ :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻԼԻԱ ԷՀՐԸՆՊՈՒՐԿ կը գրէ Փրաւտայի մէջ թէ Գաղտնի Բանակը նոր փուչ մը չուզեր այլ՝ կը փորձէ այնպիսի կացութիւն մը ստեղծել Ֆրանսայի մէջ որ պետական հարուած մը պարզ նախարարական տագնապի մը երեւոյթն ունենայ : «Վտանգը որ կը սպառնայ Ֆրանսայի վրայ չի նախատեսեր անպայման Ֆրանսացի Ֆիւհրըրի մը իշխանութեան գլուխ գալը, այլ աւելի՝ կէս – յետադիմական, կէս – Ֆաշիստ կառավարութեան մը կազմութիւնը որ պիտի կռթնի զօրավարներու վրայ ընտրուած ամէնէն անզիջողներուն մէջ» կ՝ըսէ խորհրդային գրագէտը որ Ֆրանսական հարցերու լաւագոյն մասնագէտը նկատուած է :

ՄԱԿ–Ի քաղաքական յանձնախումբը մերժեց Քուպայի ամբաստանութիւնները Միացեալ Նահանգներու դէմ, լայն մեծամասնութեամբ :

ԿԱՐՏԻՆԱԼ ՎԻՇԻՆՍԿԻ, Լեհաստանի Աւագերէցը Հռոմ հասած է ուր պիտի մնայ մինչեւ Մարտի վերջ : Նախ Ատ Լիմինա այցելութիւն մը կուտայ Պապին, ինչպէս բոլոր եպիսկոպոսները պարտին տալ որոշ թուականներու, ապա մասնակցելու համար . Տիեզերական Ժողովին նախապատրաստական յանձնախումբի աշխատանքներուն : Երրորդ անգամն է որ Կարտինալ Վիշինսկի Հռոմ կ՝երթայ իբրեւ եկեղեցւոյ իշխան : Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս այցելութեան, մանաւանդ անոր համար որ երթալով աւելի կը դժուարանայ կարտինալին համար կրօնական խաղաղութիւնը պահել Լեհաստանի մէջ : Վատիկանի մէջ Կարտինալը պիտի տեսնուի նաեւ Ամերիկա ապրող Լեհերու հետ պատրաստելու համար այն հանդիսութեանց յայտագիրը որոնք տեղի պիտի ունենան 1966ին, Լեհաստանի կաթողիկէ դառնալուն հազարամեակին առթիւ :

ԻՏԱԼԻՈՅ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն միաձայնութեամբ վաւերացուց Թոլիաթթիի քաղաքականութիւնը :

ՀՌՈՄԻ մէջ, 72 տարեկանին վախճանած է Կարտինալ Լուիճի Ճուզէփփէ Միւնչ, որ 1951ին Պապական Նուիրակ եղած է Դաշնակցային Գերմանիա : Ամերիկացի Կարտինալը Փարքինսոնի հիւանդութենէն կը տառապէր :

ԱՃՈՒՊԷՅ եւ կինը դէպի Մոսկուա իրենց վերադարձի ճամբուն վրայ, կարճ ժամանակ մը Փարիզ կեցան առջի օր :

ՍՈՋԻԻ մէջ (Սեւ Ծով) ուր կը հանգստանայ, Խրուշչեւ ընդունած է Ինտոնեզիոյ օդանաւային սպայակոյտի պետը : Խօսակցութեան ներկայ եղած է նաեւ Ինտոնեզիոյ դեսպանը որ Սոքարնոյէն նամակ մը յանձնած է Խրուշչեւի :

ԳԱՀԻՐԷ բացուած Ափրեւասիացի գրագէտներու համագումար մը վերջացած է հինգշաբթի օր : Չին – Խորհրդային բախումներ եղած են, մանաւանդ երբ Խ. Միութիւն ապրող թուրք բանաստեղծը՝ Նազըմ Հիքմէթ բանաձեւ մը յանձնած է ուր կը կրկնէր խորհրդային առաջարկները ապազինման շուրջ : Չին պատուիրակը բողոքած է Թուրքին առաջարկին դէմ զոր դէմ կը նկատէ ազգային ազատագրման : Խորհրդային պատուիրակ մը Թուրքին օգնութեան հասած է, բայց ի վերջոյ որոշուած է բանաձեւը լիակատար նիստին չներկայացնել :

ՔԷՐՔԻՒՔԻ մէջ նոր խռովութիւններ պատահած են. ըստ Թեհրանի երեկոյեան օրաթերթ՝ Քայանի : Այս կռիւներու հետեւանքով քսան մեռեալ եւ երկու հարիւր վիրաւորներ կան :

ՖԱՆՖԱՆԻ սկսած է կազմել իր կեդրոն ձախ դահլիճը, որուն դէմ արտայայտուեցաւ սակայն Ս. Աթոռը : Կարտինալ Օթթավիանի յայտարարած է թէ պէտք է պաշտպանել քրիստոնէական արժէքները նիւթապաշտ այս նոր ալիքին դէմ : «Իրաւունք եւ պարտականութիւն ունինք միջամտելու» շեշտած է Կարտինալը :

ԾԱՐԱՒ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

Երկնի աչքերը լացող՝
Աղի արցունք թափեցին ,
Արցունքները դարձան ցող
Կանաչները թացեցին :

Ցողը նստեց ծարաւած
Ծաղիկների թերթերին
Ու մեղմօրէն մրմնջաց
Սիրոյ խօսքեր մտերիմ :

Բայց արեւի շողերից
Ցողիկները ցնդեցին ,
Եւ ծաղիկները նորից
Ծարա՛ւ ծարա՛ւ մնացին :

ՍԱՐՄԷՆ

×

Ի՞նչ է ապագան ...
Այդ եկող տարուայ բացուող գարունն է,
Այդ արդէն բացուած ջրանցքի հունն է,
Այսօր կառուցուող իմ ու քո տունն է ,
Այսօրուայ տաշուած քարն է ապագան :

Իմ ու քո մանկան պատանութիւնն է,
Իմ ու քո հոգու կայտառութիւնն է,
Աշխարհն արթնացնող արդարութիւնն է,
Այսօրուայ տնկած ծառն է ապագան :

Այսօր կառուցուող կամուրջի սիւնն է ,
Վաղուայ ծաղկի ցողն, այսօրուայ
ձիւնն է ,
Ամբողջ աշխարհի խաղաղութիւնն է ,
Իմ ու քո կերտած դարն է ապագան :

ՄԱՆՈՒԿ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

×

ԱՇԱՆ ԳԻՒՂՈՒՄ

Ամէն, ամէն տեղ դեղինն էր աշնան
Կամ մերկութիւնը ձմեռնամուտի ...
Սակայն երբ հասանք ձորագիւղ Աշան՝
Ամէն ինչ փոխուեց գարնան զմրուխտի :

Թթենիների ընձիւղները թարմ ,
Մարգերի գորգերն այն կանաչ թաւիշ ,
Մայրենի լեզուի կարկաչն անդադար,
Մեզ յառած մանուկ դէմքերն ակնապիշ :

Եւ մատաղատի այն ուսուցչուհու
Աչքերն աննման եւ անիրական ,
Ինչպէս աչքերը չքնաղ թովչուհու՝
Հէքեաթների մէջ մեր նայիրական :

Չքացրին տխուր զգացումն աշնան ,
Գարնան պատրանքը դարձրին տիրական.
Ինչպէ՛ս ամէն օր ես գնամ Աշան ,
Որ գարուն թուայ աշունս իրական :

ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՈՐՀՐԴ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (1)

ՍՈՂՈՄՈՆ ՏԱՐՕՆՑԻ

Եթէ ճիշդ է՝ թէ մարդ իր նկարագիրը, երեւակայութիւնը եւ զգացումները ծնընդավայրէն կ'առնէ մեծ մասով եւ անոր հզօր ազդեցութեան տակ է, ուրեմն Սողոմոն Տարօնցի, ծնունդ Սասունի լեռներուն, պէտք է ունենայ խրոխտ հոգի, դիւցազնական չունչ եւ անծայր երեւակայութիւն: Պէտք է այդ դիւցազներով և աւանդութիւններով, հին փառքերով հարուստ աշխարհին ժառանգորդն ըլլայ, որովհետեւ մշեցին ուր որ ալ երթայ՝ մշեցի է:

Տարօնցին գաղթելով հայրենի հողէն՝ պէտք է տանէր իր հետ Տարօնի լեռներու խրոխտ պատկերը, Ծիրանկատարի դիւթական տեսիլը, Առաքելոց Վանքի կամ Տալւորիկի հերոս օրերը, բանաստեղծական նոր չունով յարութիւն տալու իր մանուկ աչքերուն մէջ տպաւորուած անանցանելի փառքերուն: Տարօնցին գրեց «Բալլատներ» Լիզա Ժուկի (Խաղաղուհիի մը մասին), Էֆրէյտոր Կուրտի, Շրէյդերի զինուոր Պիկի եւ մի աբլորի մասին: Գրեց օտար անուններով Մէչիտի եւ կամ Ռաչաբի եւ Միսիս Ռանկինի մատանու մասին, բայց ոչ Սասունցի Շաքէի եւ ոչ Տալւորիկի հերոսներու մասին: Չեմ խորհիր թէ իր սրտէն հեռու են հայրենի աւանդութիւնները, որոնք ապահովապէս աւելի յաջող եւ զգայուն պիտի ըլլային՝ քան այդ հռետորական էջերը:

Ոսկեդարի նախամուտը ընծայական մ'է Հայաստանի նուիրուած, Յարգանք քեզ երկիր Հայաստան: Ներբողեաններու երկար շարք մը, յետոյ բաղդատական մը հին եւ նոր օրերու, հասնելու համար սովետական արեւին:

Իր մշակած նիւթերը բազմապիսի են, բաժնուած 17 ենթանուններու. հոն տեղ ունի բնութիւնը, սէրը, զրոյցներ, գաղէլներ, Ռոնդոներ, Կանցոն, Սոնետներ, Պատերազմի դաշտից եւ այլն: Մոսկովական ազդեցութիւն է անշուշտ այս օտարալուր անուններու գործածութիւնը. եւ Տարօնացին լաւ դիտէ թէ անունները չեն բանաստեղծութեան մը արժէքն ու գեղեցկութիւնը: Ոչ մէկ արտասահմանեան բանաստեղծ իր քերթուածները մկրտած է օտար կոչումներով. ասիկա արեւելահայ գրողներու մեղքն է, եւ Չարենցն ալ այս մեղքն ունէր:

Ոսկեդարը հատընտիր քերթուածներու հատոր մ'է ուր հեղինակը ամփոփած է 1922էն 1958 թուականներուն գրած քերթուածները. անշուշտ իր նախասիրած էջերն են, եւ հաւատք ունի լաւագոյն քերթուածները լոյս ընծայելու:

Երիտասարդութեան ժամանակ գրած քնարերգակ կտորները տակաւին կը կրեն մեր աշուղական չունչը, տպաւորութիւններ ժողովրդական երգերէ.

Թուխաչ տըղա, դու խորոտ,
Գիշերից լուս առաւօտ,
Տամբուրիդ ձէնը կուգար.
Քո տամբուրի թելերից
Թել մի կտրած ընկաւ վար:
Հիմի դուն ի՞նչ կ'ասես ինձ:
Էն կտրած թելը գտել,
Լաչակիս ճոթն եմ դրել.
Սրտիկիս մօտն եմ դրել.
Թէ որ մօտս գաս, գտնես
Հալալ կ'անեմ պաչըս քեզ:

Երբեմն Ա. Իսահակեանը կը յայտնուի իր տողերուն մէջ, երբ հայ ժողովրդեան սրտէն պիտի քաղէ իր ծաղիկները.

Հիւանդ եմ ու հէր չունեմ,
Մեռանում եմ ու մէր չունեմ.
Ընկել եմ ծովի մէջտեղ
Ազատող մի տէր չունեմ:

Կարծես Իսահակեանի Հայրենիքէս հեռացել եմ քերթուածին արձագանգն է: Սկսնակ գրողներուն ներելի է. անոնք որոնումներու մէջ կ'ըլլան, մինչեւ որ իրենց ուղին գտնեն եւ անձնականութիւն ստանան:

Սողոմոն Տարօնցին շատ բեղուն գրիչ է, առատ արտադրեր է, եւ շատ կը նըմանի Արսէն Երկաթին՝ իր համայնական հունձքերով: Դժբախտաբար այսպիսիներ շատ անգամ կ'իյնան սովորական ասութիւններու, անխնամ տողերու եւ չափածոյ քերթուածներու մէջ:

Տարօնցիին սրտին շատ մօտ է անշուշտ Մեր հին տունը քերթուածներու շարքը. հոն պէտք է գտնենք իր հոգին, սիրտը եւ փափուկ զգացումները, սակայն փոխանակ խորը մտնելու՝ սիրած է նկարագրել իր Պապին, Տատին առօրեայ կեանքը. աւելի զգայուն է իր հօրը եւ մօր նուիրած քերթուածներուն մէջ.

Եւ ոչ մէկի այնպէս խորունկ չսիրեմ
ես երեւի,
Ոչ կընոջը, ոչ իսկ որդուն, եւ ոչ մօտիկ
ընկերոջ.
Տաքացնում ես դեռ որբ սըրտիս ամէն
մի ծիլ ու բողբոջ...

Աւելի տաք է իր հեռացած մօր հանդէպ զգացումը, հակառակ որ ծիծեռնակներու նման՝ իր մանկիկները կը ճռուողեն շուրջը, եւ Դալարագեղ կինը, ահա, սիրով սիրտն է ողողում. սակայն մէկը կայ որ իր տեղը չէ, հեռացեր է եւ ունայն են դառնում սրտին ամէն մի սէր եւ զնդում: Երանի թէ Տարօնցին խորանար ու խորանար այսպիսի աղնիւ ու ծնողասէր զգացումներու մէջ: Նոյն քաղցր յուշերը կը պատկերանան, քրոջ, եղբօր, զաւակներու նուիրուած քերթուածներուն մէջ: Տարօնցին աւելի համակրելի եւ քաղցրաշունչ պիտի ըլլար՝ եթէ մնար իր հողին վրայ եւ երազէր անմահական Տարօնը:

Բայց նա թռաւ օտար երկիրներ Լի Թայ Պուի մը վիշտն երգելու, Միրզա Շաֆի հետ խօսելու, կամ Նիզամի գովքն հիւսելու: Մեր արեւոտ երկիրը, մեր սքանչելի բանաստեղծ ժողովուրդը իր տաք սրտով ու կեանքով քանի սիրուն քերթուածներու ներշնչարան պիտի ըլլար, եթէ այդ հում նիւթը վարպետ վերաստեղծող մը ըլլար, ինչպէս Կոմիտաս վարդապետ մը՝ հայ երգին համար: Ոչ կրկնել, ոչ մնալ աշուղի հետ աշուղ, եւ ոչ քովէ քով շարել արդէն կրկնուած պատկերներ: Նոյն աշուղական ճամբան բռնեցին նաեւ արեւելահայ շատ մը արդի երգահաններ, որոնց դէմ իրաւացիօրէն դանգատեցաւ Արամ Խաչատուրեանը:

Սակայն Սողոմոն Տարօնցին կրցաւ իր քնարին նոր լարեր տալ, ներշնչումը ժողովրդական՝ ոճը արդիական. այդպիսիներէն է Ծով աչքեր.

Եթէ ծովից վախենայի,
Չէի սիրի աչքերըդ ծով.
Ի՞նչ է պաղ ծովը ամեհի
Քո աչքերի մօտ քընքշաթով:

Ծովը խաղաղ թէ ալեյոյզ,
Տարած նաւը ետ է բերում,
Մինչդեռ ահա նաւը հոգուս,
Դեռ շըրջում է քո ջըրերում:

Նախանձում են մարդիկ բախտիս,
Ծով աչքերիդ ցոլքը վըկայ,
Թող մընայ նաւըս սիրելի
Թող յաւիտեան ափ դուրս չըգայ:

Տարօնցիի բանաստեղծութեան մէջ գերակշռող դերը քնարական տողերը չեն կազմեր. այդպիսի քերթուածներ կարծես, սրտի պատահական պահանջներ են, կամ հայ ընթերցողին մօտենալու համար: Հեղինակը իր բոլոր ճիգերը թափած է լաւագոյն փառապսակ մը կազմելու Զրոյցներով կամ Պատերազմի դաշտից շռինդներով: Նա կը դառնայ տրամաբանող, պատմող, յաճախ թուաբանական քայլերով կ'ընթանայ. կը նկարագրէ դէպքեր, դէմքեր, կ'աշխատի գիւտեր կատարել՝ ընթերցողին վրայ ազդելու համար: Այլեւս նա գոյներ, պատկերներ չի գործածեր, շտապ եւ շարժում կը դնէ, հեւք կը ստեղծէ, հրասայլերու ետեւէն կը վազէ, Գիւլեամ Շահրութ ուղպէկին ձեռքը դանակ կուտայ, Հիթլերին կը հայհոյէ կամ նժոյգի վրայ նստած՝ դէպի թշնամին կը սուրայ: Կարծես թէ նա մոռցած է որ բանաստեղծութիւն պէտք է գրէ, եւ ոչ թէ պատերազմական ճառեր. խորք եւ հոգեբանութիւն պէտք է դնէ իր քերթուածներուն մէջ, ոչ թէ սովորական հռետորութիւն: Նիւթը ոչինչ, կրնայ Հիթլերին ալ, Ֆաշիստներուն ալ հայհոյել, բայց բանաստեղծօրէն հայհոյել:

Եթէ Հայրենական պատերազմի ջերմ շրջանը զինքը մղեց հապճեպով տողելու այս Պատերազմի դաշտիցը, այսօր երբ Ոսկեդարը կը հրատարակէր, լաւ առիթ էր զայն վերամշակել, մկրատել եւ գէթ Ուղպէկին ձեռքը դերմանացիին ամորձիքները չտար՝ կարմիր հերոս ստեղծելու համար:

Զրոյցներուն մէջ Տարօնցին բարոյախօս կը դառնայ. նիւթերը քաղած է արեւելեան ազդերու աւանդութիւններէ. քիչ մը հետեւելով Իսահակեանին, ցոյց պիտի տայ թէ թագաւորները, հարուստները կեղեքող են, բռնաւորներ են. թէ սէրը՝ ոչ հարուստ, ոչ արքայ կը ճանչնայ:

Տարօնցիին քով տաղանդ չի պակսիր. եթէ խնամք տանի իր ոճին, լեզուին, քերթողական արուեստին, քանի որ Որատիոսի Արուեստ քերթողականն իսկ թարգմանած է, եւ մանաւանդ չտարուի առատ ու դիւրաւ ստեղծելու հիւանդութենէն, նա մեզի անպայման լաւագոյն տողեր պիտի տայ: Իր մտերիմ քնարերգութիւններուն մէջ շատ աւելի սիրելի է, եւ ապագան զինքը պիտի պսակէ այն ծաղիկներով՝ որ Հայաստանի մէջ ծլեցան:

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(Շար.)

«Բազմավէպ»

(1) Ա. մասը տես Յառաջ, 1961, Սեպտեմբեր 10 եւ 12:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՍԵՒԱՆԻ ԱՓԻՆ

ՀՈՂՄԵՐՆ ՈՒ ՄԱՐԴԻԿ

Երեք օր էր, որ ձկնորսները լիճը չէին մտել, երեք օր էր, որ Սեւանը փրփուրների մէջ էր... Անընդհատ փչող հողմերը այնպէս էին զայրացրել լեռնային լըճին, որ քամին դադարելուց յետոյ էլ նա երկար ժամանակ յուզուած էր:

Ամէն առաւօտ ձկնորսների հետ հաւաքւում էինք Կարճաղբիւրի լճափին, նայում ալիքների ճերմակ բաշերին եւ գլուխներս յուսահատ օրօրում:

— Հիմի ցանցերի մէջ չա՞տ ձուկ տաւաքուած կը լինի,— հարցրի ես:

— Շատը շատ կը լինի, բայց առաջին օրուայ բռնուածները կը փչանան,— պատասխանեց Աւետիսը՝ մի տարեց ձկնորս:— Այսպիսի բան քիչ է պատահում. արար աշխարհ իրար է խառնուել,— աւելացրեց նա մտահոգ:

— Ի՞նչ է պատահել երկնքին,— խօսեցնում եմ ես ձկնորսներին:

Հնամաշ պիչակը հագին, բրոնզագոյն դէմքով մի ձկնորս քաշուելով, ասաց.

— Արեւից կը լինի: Վերջին օրերս գիտնականները մեծ պայթիւններ ու շատր-

ՌՈՒՍԵԻԹՐՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(1828)

Սուլթանը տեսաւ որ Ռուսիա առանձինն հաստատեց Եփրեմի կաթողիկոսութիւնը՝ անտես առնելով Սուլթանին դարերով վայելած իրաւունքը, Ֆէրմանով հաստատել կաթողիկոսին ընտրութիւնը: Վշտացած, Բ. Դուռը չուզեց ճանչնալ Եփրեմի կաթողիկոսութիւնը եւ Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքին եւ ամիրաներուն յայտնեց իր անվստահութիւնը, այնպէս որ սուլթանին հաճելի ըլլալու համար՝ Հայերը չէին այլեւս յիշատակեր Էջմիածնի Կաթողիկոսին անունը Թուրքիոյ Հայոց եկեղեցիներուն մէջ, նոյնիսկ կը հրաժարէին ընդունիլ Մայր Աթոռին նուիրակները եւ կ'արտաքսէին: Վերջին շրջանի դէպքերն ալ իրենց կարգին ցոյց տուին Սուլթանին թէ Ռուսիա կ'օժանդակէ Յոյներու ազատագրութեան, պաշտպան կը կանգնի Պալքանեան թերակղզիին քրիստոնեաներուն՝ որոշ նպատակով: Դարձեալ, յանուն քրիստոնէութեան, զէնքի դիմեց Էջմիածինը ազատագրելու համար Պարսիկներէն, իւրացուց Արարատեան աշխարհը, Հայերէն զօրք ժողվեց՝ յարձակելու համար մահմետականներուն վրայ, եւայլն:

Այս իրողութիւններէն ետք, Բ. Դուռը շատ հաւանական կը համարէր Պոլսոյ մէջ շրջած զրոյցները, թէ Ռուսիա մտադիր է, Հայոց թագաւորութիւն մը հիմնելու նպատակով, դրաւել Թրքահայաստանը:

Սուլթան Մահմուտ կը հաւատար թէ այս ամէնը կը կատարուի իբրեւ տեսակ մը դաւադրութիւն մահմետական կրօնքին դէմ: Ուրեմն մահու կենաց խնդիր՝ իսլամութեան համար: Զարդելէ ետք Պոլսոյ Յունաց պատրիարքը, մետրոպոլիտները, մեծամեծները, սուլթանը իր զայրոյթը թափեց այս անգամ մայրաքաղաքի Հայոց վրայ, սպաննելով եւ աքսորելով նշանաւոր ամիրաները եւ մեծամեծները:

Օսմ. հպատակ Հայոց մէջ սարսափ տիրած այդ շրջանին էր, որ սկսաւ ռուսեւթրքական պատերազմը, 1828ին:

Այդ թուականին, ռուսեւթրքական սահմանները կը սկսէին պարսկական Մակուի մօտակայքէն, կ'անցնէին Արարատեան լեռնաշղթային վրայէն եւ, բաժնելով Պայազիտի Փաշալըքը Արարատեան դաշտէն, կը հասնէին մինչեւ Կողբի ազահանքը: Ապա այն կէտէն՝ ուր Արփաչայը կը խառնուի Արաքսի, Ռուսերուն կը պատկանէր Արփաչայի ձախ կողմը մինչեւ դետին ակունքը, իսկ աջ կողմը կը պատկանէր Թուրքերուն: Այնուհետեւ սահմանագլուխը ետ կը դառնար մինչեւ Ծալկայ եւ Թուրքերուն ձեռքը թողլով Ախալքալաքը, Ախալցխան եւ Ացխուրը, կը մտնէր Բորժոմի ձորը: Այստեղէն կ'երկարէր դէպի արեւմուտք, Լազիստանը եւ Աճարիան կը մնային Թուրքերուն ձեռքը, իսկ Գուրիան՝ Ռուսերու հովանաւորութեան տակ: Վերջապէս, Սեւ Ծովին եզերքը Փոթի եւ Անապա բերդերը կը պատկանէին Թուրքերուն: Ռուսերը սահմանակից էին, ուրեմն, Պայազիտի, Կարսի, Ախալցխայի եւ Տրապիզոնի փաշալըքներով:

Հայերը համեմատաբար սակաւաթիւ էին միայն Տրապիզոնի փաշալըքին այն դաւառներուն մէջ (Աճարիա եւ Լազիստան), որոնք սահմանակից էին Ռուսերուն: Իսկ Ախալցխայի, Կարսի եւ Պայազիտի կողմերը՝ Հայերը թիւով կամ հաւասար էին մահմետականներուն հետ, կամ գլխաւոր ու տիրապետող տարրը կը կազմէին: Պայազիտի փաշալըքին մէջ, օրինակ, պատերազմէն առաջ 3190 տուն Հայ կար, իսկ մահմետական՝ միայն 550 տուն: Կարս քաղաքին մօտ 2500 տուն Հայ կար, իսկ մահմետական՝ 360 տուն: Շրջակայ 248 գիւղերու մէջ՝ 1942 տուն Հայ եւ 1887 տուն մահմետական: Գրեթէ նոյնը՝ Ախալցխայի փաշալըքին մէջ:

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՍԿՍԱՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Գարունը մօտ էր վերջանալու:

Ռուսական բանակը կը կեդրոնանար Ալեքսանդրապոլ քաղաքին տեղը գրաւող Գիւմրի հայաբնակ գիւղին շուրջ: Պասկեւիչ ծրագրած էր այս գիւղէն սկսիլ արշաւանքը դէպի Կարս՝ այն յոյսով որ, սահմանը անցնելէ ետք, ճամբուն վրայ հանդիպած բոլոր գիւղերը հայաբնակ ըլլալով՝ ռուսական բանակը պիտի ընդունուէր համակրանքով: Ճիշդ ատոր համար՝ Թուրքերը, պատերազմը չսկըսած, հայ գիւղացիներուն ձեռքէն խլեցին բոլոր զէնքերը, կացինները, բահերը, նոյնիսկ դանակները, յետոյ ամէնքն ալ, քոչուորներու պէս, քշեցին տարին դէպի Բասէն: Նոյն ձեւով վարուեցան նաեւ Կարս քաղաքի Հայոց հետ: Ահա թէ ինչո՛ւ, համակրանքի փոխարէն, Պասկեւիչի բանակը, Թուրքիա մտած օրէն սկըսեալ, իր ճամբուն վրայ դտաւ աւերակ հայ գիւղեր միայն:

Պատերազմի յայտարարութենէն երկու ամիս ետքը, Յունիս 14ին, Պասկեւիչ անցաւ Արփաչայը, 12 հազար զինուորներով եւ 70 թնդանօթով, ու քալեց Կարսի վրայ:

«Այս երկիրը, կը գրէ Պասկեւիչ՝ ցարին ուղղած տեղեկագրին մէջ, լեցուն էր հայ բնակիչներով, բայց այժմ կատարեալ անապատի պատկեր մը կը ներկայացընէ, որովհետեւ Թուրքերը տեղահանուած են բնակիչները»:

(2 Շար.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ

(ԱՀԿԿ ՅԵՐԵՎԱՆԻ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԱՐՏԱՀԱՆՈՒԹՅՈՒՆ)

ԱՐԹԵՒ

ՄԱՅԻՍԻ 1-Ի ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

— Ասանկ էին ձայները միայն, ուրիշ բան չէր լսուեր... Ամէն կողմէ կը գոռային, կ՚անիծէին, կը հայհոյէին ու կը սպառնային... Ամբոխը կարծես խելագարուած էր... Ամէն մարդ կ՚ուզէր առաջ անցնիլ, ամէն մարդ կ՚ուզէր ինքզինքը ազատել, ամէն մարդ կ՚ուզէր ուրիշը ոտքի տակ ձգել... Ես ալ ինծի համար կը վախնայի, ինծի համար կը դողայի... Ինչ որ ըրի, ինքզինքիս համար ըրի... Ես ալ ուրիշներուն պէս կ՚ուզէի ազատիլ, կ՚ուզէի ապրիլ... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չըրէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չվազէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկռուէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհայհոյէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չսպառնայի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չանիծէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չգոռայի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկանչէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկարդայի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհրամայէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհրահանգէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհրամայէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհրահանգէի...

— Ասանկ էին ձայները միայն, ուրիշ բան չէր լսուեր... Ամէն կողմէ կը գոռային, կ՚անիծէին, կը հայհոյէին ու կը սպառնային... Ամբոխը կարծես խելագարուած էր... Ամէն մարդ կ՚ուզէր առաջ անցնիլ, ամէն մարդ կ՚ուզէր ինքզինքը ազատել, ամէն մարդ կ՚ուզէր ուրիշը ոտքի տակ ձգել... Ես ալ ինծի համար կը վախնայի, ինծի համար կը դողայի... Ինչ որ ըրի, ինքզինքիս համար ըրի... Ես ալ ուրիշներուն պէս կ՚ուզէի ազատիլ, կ՚ուզէի ապրիլ... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չըրէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չվազէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկռուէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չհայհոյէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չսպառնայի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չանիծէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չգոռայի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկանչէի... Ինչո՞ւ ուրիշներուն պէս չկարդայ

Ecole Normale

78, Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին

SOCIÉTÉ NATIONALE DE MUSIQUE

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ

Կ'երգէ Մարսէլ Միհալովիչի «Երեկոյեան երգը» (Ա. ունկնդրութիւն) :

Monique Haas

(Դաշնակ)

Եւ ուրիշներ :

ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ ՍՐԱՀ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Արնուվիլի Կառվարենց թատերախումբը կը ներկայցընէ՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Agence de Voyage

TOURIST ROMEA - FRANCE

10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին : Զեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար չուտով գրեցէք մեր գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանենք ձեզ :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀԱՅԱԾԷՍ ՊԱՏԱՐԱԳ

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՁԱՅՆԱՍՓԻՒՌԷՆ

Այս Կիրակի, առաւօտեան ժամը 10·30-ին Վատիկանի ձայնասփիւռէն հայածէս պատարագ եւ քարոզ պիտի ձայնասփռուի հետեւեալ ալիքներու վրայ :

Կարճ ալիք 31·10, 25·55, 19·84: Միջակ ալիք 196 մեթր:

Պիտի պատարագէ ՅՈՎՍԷՓ Ծ. Վ. ԳԱՖԹԱՆՃԵԱՆ:

Պիտի քարոզէ՝ ՆԵՐՍԷՍ Ծ. Վ. ՍԷԹԵԱՆ, նիւթ ունենալով՝ Քրիստոսի եկեղեցին, մէ՞կ թէ բազմաթիւ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

Ֆ. Կ. Խաչի ներկայացումը Մայիս 5-ին, Շաբաթ գիշեր :

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը

Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ : Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին:

France-Cameroun

(ԽԱՐԲՈՒԹԵԱՆ)

24, Rue d'Enghien, Paris - 10e

Կը փնտռէ հայ երիտասարդ մը, ազատ զինուորական ծառայութենէ, Քամըրունի քոնթուարներուն համար: Դիմել ժամը 14էն 15 վերի հասցէին :

ԾԱԽՈՒ Է

CLAMART

Բանուկ փողոցի վրայ կօշկակարի խանութ, սենեակ եւ խոհանոց, ի հարկին որեւէ ուրիշ առեւտուրի :

Դիմել՝ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ,

32, Ave. Victor Hugo, Clamart,

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Հայ կին մը՝ 45էն 60 տարեկան, հայ ընտանիքի մը առտնին գործերուն համար, պէտք է ըլլայ լաւ խոհարարուհի : Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած է :

Դիմել՝ Յակոբ Փափազեան հաստատութիւն,

3 a, Rue Lafayette. Marseille 1er

Ուրիշ քաղաքներէ ալ կարելի է դիմել՝ նամակով :

Surprise - Party

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի ակումբին կողմէ :

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 19էն 2 :

Մշակոյթի տան մէջ, 17 Բիւ Պլէօ:

ՊԱՌ Տաք մթնոլորտ ՊԻՒՖԷ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Միութեան վարչութեան ժողովը պիտի գումարուի այս Երկուշաբթի, ժամը 18·30ին, Մշակոյթի Տան մէջ : Օրակարգ ունենալով տեղեկագրի ընթերցում: Անդամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ :

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, Salle Voltaire, Rue Voltaire

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ:

Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսի ԸՆԿ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Երգ.— Մկրտիչ Պօղոսեան, Սերժ Մանուկ, Լեւոն Մոմճեան, Գառնիկ Մինէլեան :

Պար.— Սօսի պարախումբը :

Նուագ.— Արմենիա նուագախումբը, Կ. Ափրիկեան, Փօլ Գուլակսըզեան :

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE

Bar **Buffet** **Ambiance**

---

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԵՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE

28 bis, Rue Saint-Dominique

Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի

ՊԻՒՖԷ

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը ղրկենք խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր գիները գիտնալու համար.—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վնարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

FOURRURES

ROGER YOPIAN

84, Boulevard de Stalingrad

CHOISY-LE-ROI (Seine)

Neuf et Réparation **Prix Intéressants**

Autobus

183 de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Dr. Roux

---

ԵՒՐՈՊԱՅԻ

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ

ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ

ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ

Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)

ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ

LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...

CHOC-ALVA • CHOCO-LOC

Sté le BOSPHORE

SIÈGE SOCIAL

2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MARDI 20 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9334 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5135

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ՄԵՆՔ ՄԵԶԻ ԵՒ ՏԻՐԱԲԱՐ

—o—

Արձանագրենք անգամ մը եւս, — գաղութներու անիշխանութեան գլխաւոր պատճառն է «ուսումնական» կոչուած դասուն մերկապարանոց ապիկարութիւնը :

Նոր չէ որ կ'ըսենք,— շատ աւելի դիւրին է հինգ հարիւր գիւղացի եւ բանաւոր համախմբել որեւէ տեսակէտի կամ ծրագրի շուրջ, քան յիսուն «մտաւորական» :

Պատճա՞ռը: Որովհետեւ բանուորն ու գիւղացին հոգեպէս եւ Ֆիզիքապէս մաս կը կազմեն հայ ժողովուրդին: Բնազդօրէն կ'ըմբռնեն անոր չարն ու բարին :

Արդ, այսքան բազմաթիւ եւ շողշողուն անուններու մէջ, քանի՞ «ուսումնական — ներ» պիտի կրնայիք ցուցնել, որ միս ու ոսկոր դարձած ըլլային այս ցիրուցան ժողովուրդին հետ :

Բնագիտութիւնը, նոյնիսկ համայնագիտութիւնը բաւական չեն, լուծելու համար դէզ — դէզ խնդիրներ, որ կապ ունին արմատախիլ բազմութեանց ճակատագրին հետ :

1860ին սերունդ մը ունէինք որ ակօս բացաւ եւ վերանորոգեց մեր կեանքը : 1880ին, 1890ին, 1900ին եկան ուրիշ սերունդներ կամ հոսանքներ, շարունակելու համար վերածնութեան գործը :

Հաստատուն կեանքէ մը յետոյ, աշխարհասասան պատերազմը քանդեց ամէն բան, վերիվայր շրջելով մեր կեանքը : Արեան ճապաղիքներուն եւ դղրդագին փլուզումներուն վերեւ, ունեցանք խարիսխ մը, իբրեւ հայրենիք: Յետոյ ուրիշ դէպքեր պատահեցան, եւ այսօր կը գտնուինք բացորոշ կացութեան մը առջեւ,— Խ. Հայաստան եւ գաղութներ :

Ի՞նչ պիտի ըլլար գիտակից եւ պարտաճանաչ մտաւորականութեան մը դիրքը, այս կացութեան հանդէպ :

1. Տրամադրելի բոլոր միջոցներով ուժ տալ հայրենիքին, ձաղկելով հանդերձ անոր խորթ եւ բռնակալ իշխանութիւնը, անխնայ մերկացնելով ինչ որ բարբարոսական է եւ կորստաբեր :

2. Կրկնապատիկ աւելի գուրգուրանք եւ աշխատանք ընծայել գաղութներուն, որոնք նախկին իմաստով գաղթավայրեր չեն, այլ առժամեայ կայանները՝ հայրենիքէ զրկուած, բռնի պանդխտութեան դատապարտուած բազմութեանց :

Այս երկու աշխատանքները կը հակասե՞ն իրարու :

Ընդհակառակն: Մէկը միւսին լրացուցիչն է: Մէկը առանց միւսին՝ պիտի նշանակէր լարախաղացութիւններ կատարել օդին մէջ:

Դաշնակցութիւնը այդ քաղաքականութիւնն է որ կը վարէ, այն օրէն ի վեր որ պանդխտութեան դատապարտուեցաւ ժողովուրդին հետ :

Ծնած ժողովուրդին տառապանքներէն եւ ականջը դրած՝ անոր սրտի զարկերուն, Դաշնակցութիւնն ալ կրնայ վրիպումներ ունեցած ըլլալ այս կամ այն պարագային մէջ:

Բայց, անբարոյականութիւն է պատահական երեւոյթներ շփոթել իրականութեան հետ, եւ ժխտել հիմնական գիծը, որ է եւ կը մնայ պայծառ, հետեւողական եւ անսասան :

Կարելի է տարբեր տեսակէտներ ունենալ Դաշնակցութեան վարած քաղաքականութեան մասին: Կարելի է քննադատել զայն, հակադրելով աւելի «ազգասիրական» ծրագիր մը :

Այդպէ՞ս կ'ընեն մեր հակառակորդները :

Ոչ: Անոնք Դաշնակցութիւնը կը հռչակեն թշնամի ե՛ւ ժողովուրդին ե՛ւ Հայաստանին, եւ անդադար թոյն կը սրսկեն, «չէրիաթ խսթէրուք»ի հոգեբանութեամբ :

Անշուշտ այս բոլորը հետեւանք մը պիտի ունենային: Եւ ահաւասիկ անշնչելի մթնոլորտ մը, ի սփիւռս աշխարհի: Ամէն ուր որ ափ մը համրանք ունինք :

Դժբախտաբար շեղեցանք նիւթէն:

Ըսել կ'ուզէինք թէ՝ վէճերն ու պառակտումները մեծապէս կը նուազին, եթէ կարենանք համաձայնիլ սա հիմնական սկզբունքի մասին.—

Գաղութներու ինքնապաշտպանութեան դատը վարել մենք մեզի բոլոր հոսանքներով. եւ տիրաբար, առանց արտաքին միջամտութեան :

Այս կը պահանջէ ոչ միայն գաղութներուն, այլեւ Հայաստանի շահը :

Գաղութները ոչ անտէր ագարակներ են, ոչ ալ արքունի կալուածներ :

Անոնք պէտք է որ վայելեն ամէն հոգածութիւն, ծաղկին ու ամրապնդուին, որպէսզի ոչ միայն ներկայ Հայաստանը զօրանայ, այլ եւ մենք ունենանք համրանք եւ կռուան, «Մեծ Տեսիլք»ին համար :

Ո՞վ է հակառակ այս չափազանց տարրական պահանջին :

Տեսականօրէն՝ ոչ ոք. բայց գործնականին մէջ Դաշնակցութեան բոլոր հակառակորդները կը հետեւին հակոտնեայ քաղաքականութեան մը:

« Հայաստան սիրելու » յաւակնութեամբ, անոնք թոյլ կուտան որ գաղութները վերածուին թշնամի բանակներու :

Թեւ թեւի՝ զանազան դիմակաւորներու հետ, անոնք ճամբայ կը հարթեն կազմալուծման համար, կարծելով որ եթէ գաղութները փլին, Հայաստանը կը բարձրանայ :

Տասը տարուան փորձը հաստատեց որ ազետաբեր է այս ճամբան : Եւ ամէնէն առաջ վնասակար՝ բուն իսկ հայրենիքին համար :

Բաղդատեցէք տասը տարի առաջուան պատկերը՝ այսօրուան հետ, եւ պիտի համոզուիք որ ոչ միայն գաղութները տուժեցին այս միականի եւ անմիտ քաղաքականութեան հետեւանքով, այլ եւ Երեւանը :

Իրականութիւնը կարելի չէ ծածկել ճոռոմ «ռէքլամ»ներով:

Շ.

1934

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ՆՈՐ ԴԺՈՒԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—o—

ԺՈՔՍ ՓԱՐԻԶ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Կը թուի թէ վերջին պահուն նոր դժուարութիւններ ծագած են Ֆրանքեւալ — ժերական բանակցութեան մէջ եւ կարելի չէ առջի օրուան լաւատեսութիւնը պահել: Ժոքսի Փարիզ վերադարձէն առաջ, տը Կոլ — Տըպրէ տեսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ առջի օր :

Փարիզէն յայտնի չէ թէ ինչ կէտի վրայ կառչած կը մնան բանակցութիւնները, բայց Թունուզէն զանազան տարաձայնութիւններ կան: Կ'ըսուի թէ մինչ «ԱՀԱԿ»ի խորհրդարանը (Ալժերական յեղափոխութեան Ազգային Խորհուրդ) կը պատրաստուէր վաւերացնելու եղած համաձայնութիւնը, հեռաձայնի մը հետեւանքով, Զուիցերիայէն, ամէն ինչ յետաձգուած է : Ըստ Եունայթըտ Փրէսի, վերջին պահուն ծագած դժուարութիւնը կը վերաբերի Եւրոպացիներու « կրկնակ հպատակութեան » հարցին :

Նոյն աղբիւրին համաձայն, ալժերական պատուիրակութիւն մը Զուիցերիա գացած է ճշդելու համար խօսակիցին իր զիջումներուն ճշգրիտ սահմանը : «ԱՀԱԿ»ը կը մտածէր թէ Լուի Ժոքս ցոյց չտալու համար իր իսկ զիջումներուն սահմանը, Փարիզ պիտի վերադառնայ, Էլիզէնի հետ աւելի ճկուն դիրք մը ուսորմնասիրելու մտադրութեամբ: Բայց այդպէս չէ անցած ամէն բան: Յատկանշական կը նկատուի մանաւանդ որ Սայիտ Մոհամմէտ իբրեւ «պետական նախարար» միակ անդամը որ Թրիփոլի վերադարձած էր կէս ճամբայէն դէպի Թունուզ ետ դարձած է : Ասիկա մէկ բան միայն կրնար նշանակել, Խորհրդարանին նիստէն առաջ կ'ուզէ դահլիճի նիստ մը գումարել եւ Թրիփոլիի նիստը Չորեքշաբթի օրուան կը յետաձգուէր :

Ալժերացի պատուիրակները կը վախնային թէ եթէ առանց Գործադիրին համաձայնութեան տեղի տան, «Խորհրդարանը» չի վաւերացներ համաձայնագրերը :

Ամէն պարագայի մէջ եթէ նոյնիսկ այսպէս չէ, Ալժերացիներուն գործին կուգայ այդպէս կարծել տալ վերջին զիջումներ ձեռք ձգելու համար Ֆրանսացիներէն:

Կը կարծուի նաեւ թէ Թրիփոլիի վաւերացումը պարզ ձեւակերպութիւն մը չէ, ինչ որ ծանօթ է «Ֆրանսայի Դաշնակցութիւն» անուան տակ այլ խօսքով Մայր Երկրի ալժերական կազմակերպութիւնը աղմկարար տարր մը նկատուած է եւ կ'ըսուի թէ իր ղեկավարը Թունուզ կանչուած է, բայց ոչ մէկ հեռագիր կայ այդ լուրը հաստատող :

Մինչ այս էր կացութիւնը Երկուշաբթի առաւօտ, ուրիշ միջադէպ մը ծանր հանգամանք կը ստանար Ալժերիոյ մէջ եւ նոր դժուարութիւններ կը ծագէին :

Երկու օդանաւեր Ալժերիայէն մեկնելով ռմբակոծած են Ալժ. Ազատ. Ճակատի մէկ կայանը Մարոքի մէջ (Ուժտա) : Այս երկու Ֆրանսացիները հաւանաբար հնազանդած են Գաղտնի Բանակի հրահանգներուն նկատի առնելով որ իրենց արարքը ոչ մէկ կապ ունի Ֆրանսական օրինական զինուորական իշխանութեանց որոշումներուն հետ: Ալժերացիք կ'ըսեն նոյնիսկ թէ ռմբակոծուած կայանը հիւանդանոց մըն էր, մինչ «ԱՀԱԿ»ը զեկոյց մը կը հրատարակէր, ուր կ'ըսէր թէ նման արարք մը ցոյց կուտայ թէ Փարիզը տէր չէ Ալժերիոյ բանակին:

Այս դէպքը կրնայ անշուշտ որոշ դեր խաղալ բանակցութեան ընթացքին մէջ :

Ալժերիոյ հրամանատարութիւնը անմիջապէս զեկոյց մը հրատարակած է ուր կ'ըսէ թէ օդային բանակի երկու պահեստի օդաչուները, ուխտազանց զինուորականներ, որոնք ընթացիք պարտականութիւն մը ունէին ալժերական հողի վրայ դաւաճանած են իրենց պետին վրստահութեան եւ մէկ կողմ ձգելով իրենց առաքելութիւնը ռմբակոծած են Մարոքի մէկ կայանը : Իրենց արարքը գրգռութիւն մըն է որուն ոչ մէկ բարի կամեցողութեան տէր մարդ կրնայ զոհ երթալ :

Երկու օդանաւորդները վերադառնալով, իջած են Սայտայի չգործածուած օդակայանը եւ անմիջապէս կորսուած են: Կը կարծուի թէ Գաղտնի Բանակի շարքերուն միացած են :

× Փլասթիք պայթումները կը շարունակուին Փարիզի մէջ վնասներ եւ զոհեր պատճառելով :

Ալժերիոյ մէջ, մանաւանդ՝ Օռան, ահաբեկումը, իրարու հաշիւ մաքրելը կը շարունակուին, փոխադարձ լինչերը եւ նաեւ հոլտ — ըփներն ալ պակաս չեն :

× Նախարար Թեռնուար խօսելով Ռոնի նահանգին ԻԻ ԷՆ ԷՌներուն շեշտեց թէ ազգը կ'ուզէ կարելի եղածին չափ երկար ատեն պահել տը Կոլը: Ապահովութիւն յայտնեց որ մինչեւ ամսագլուխ զինադուլ կը հռչակուի Ալժերիոյ մէջ:

× Քատտարի Թիարէթի (Ալժերիա) քաղաքապետ — երեսփոխանը շաբաթ օր սպաննուեցաւ: Կը կարծուի թէ Ալժ. Ազատ. ակատին դոր նծէ :

ԱՀԱՒՈՐ ԱՂԷՏ ՄԸ ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

—o—

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՄԵՌԵԱԼՆԵՐ ԵՒ ԱՆԱՊԱՍՏԱՆ ԶՈՀԵՐ

Դարուս մեծագոյն փոթորիկը քանի մը ժամուան մէջ ջուրերու տակ խեղդեց գերմանական մեծագոյն նաւահանգիստը՝ Համպուրկ :

Ցարդ 250 մեռեալներ կան եւ 50·000 անապաստան մարդիկ, կան նաեւ 20·000 հոգի որոնք տանիքներու վրայ կը սպասեն որ փրկուին ստոյգ մահէ, այսպէս կղզիացած են եւ կարելի չէ օգնութեան երթալ հակառակ բոլոր միջոցներուն, թռաններուն, նաւակներուն եւն.:

Համպուրկ ութսուն քառակուսի քիլոմեթրի վրայ ջրամոյն եղած է: Ողողումներու տակ կորսուած են նաեւ Կարմիր Խաչի կայանները ուր ապաստան գտած էին Արեւելեան Գերմանիայէն փախած գաղթականներ : Քանի մը ամսուան մէջ, երկրորդ անգամն է որ ամէն ինչ կը կորսընցնեն :

Ջուրերը սկսած են քաշուիլ, բայց ամէն վտանգ հեռացած չէ եւ բոլոր ողջերն ալ ազատած չեն :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԽՈՐՀ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ մէջ գայթակղութիւն մը ծագած է ըստ Կոմսոմոլքայա Փրաւտայի (երիտասարդներու թերթը) որ վրացի համալսարանականներու եւ պաշտօնական անձնաւորութեանց կը վերաբերի: Այս գայթակղութեան կազմակերպիչները 38·500 նոր ռուբլի ստացած էին (մօտ երկու հարիւր հազար Ն. Ֆ.) որուն փոխարէն Թիֆլիսի ընտանիքներուն կ'առաջարկէին «գնել» իրենց զաւակներուն Մոսկուայի բարձրագոյն վարժարաններու մուտքը : Աշակերտ գլուխ սակը՝ 1500էն 7000 ռուբլի էր: Այս կաշառքներով պատասխանատուները կը կեղծէին տղոց վիճակացոյցերը :

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ Կիւյանի մէջ պատերազմական վիճակ հռչակուած է, հինգ մեռեալ եւ աւելի քան 200 վիրաւորներ կան: Անգլիա օգնութեան կը փութայ :

ՊԱՊԸ 10 նոր կարտինալներ նշանակեց: Ասոնց մէջ մէկ ծանօթ լիբանանցի կայ՝ գերապայծառ Քուսա որ Հալէպ ծնած է 1897ին եւ իր ամբողջ ասպարէզը անցուցած է Արեւելեան միաբանութեան մէջ : Պապը կ'ուզէ հարուստ կղերով մը բանալ տիեզերական ժողովը յառաջիկայ Հոկտեմբերին :

ՊՐՈՒՆՕ ՎԱԼԹԷՐ նշանաւոր խմբավարը մեռաւ առջի օր, Հոլիվուտ սրտի տագնապէ: Տարիքոտ էր եւ իր երաժցտական կեանքը նուիրած էր գլխաւորաբար Մոցարթի: 86 տարեկան էր, Թոսքանինիի եւ Ֆուռթվէնկլէռի հետ երրորդութիւն մը կազմած էր: Ծագումով հրեայ էր, Պերլին ծնած :

ԱԼՊԷՐ ԿՕԹՐԱ նշանաւոր փաստաբանը որ պաշտպաններէն էր Մառի Պենառի, սրտի տագնապի մը զոհ գնաց Կիրակի առաւօտ, Թաքսիի մը մէջ: Ծնած էր 1886ին, մասնագէտն էր ելմտական հարցերու բայց իր նշանաւոր դատաւորութեանց մէջ կարելի է յիշել նաեւ ըՍթավինսկիի դատը:

ԱՆԳԱՐԱՅԷՆ կը հաղորդեն թէ քաղաքական ծանր տագնապի մը առաջքն առնուեցաւ առջի օր: Վեց ժամ վիճաբանութենէ ետք Ատալէթը (մենտերէսեան նկատուած) որոշեց մնալ կառավարութեան մէջ:

ՍԱԼԱՀ ՍԱԼԷՄ Եգիպտոսի նախկին նախարարը մեռաւ, 41 տարեկանին: Յեղափոխական խորհուրդին անդամ եղած էր եւ սերտ գործակիցը՝ Նասրի :

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՈՐՀՐԴ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (1)

Բ.

ԳՈՒՐԳԷՆ ՄԱՀԱՐԻ

Գ. Մահարին կեանքի ալեկոծ շրջաններէ յետոյ՝ իր բանաստեղծութիւններուն ընտիր ժողովածու մը հրապարակ հանեց 1959ի վերջերը Հնձաններ անունով :

Մահարին Վանեցի է, 1903ի ծնունդ : Անշուշտ պատանեկութեան՝ զուարթ օրեր անցուց Վանայ լճակին ափերը, եւ այդ առասպելօրէն հարուստ ծովը լեցուց իր երեւակայութիւնը հէքեաթներով, որոնք ժամանակին պիտի ստանային գեղարուեստական հանդերձ :

Մեծ գաղթին՝ իր հետը տարաւ Վան քաղաքը, լիճը եւ անոր վրան բարձրացող քարաժայռը՝ գլխուն թագ կապած ուրարտական բերդը:

Ոչ մէկ քաղաքական փոփոխութիւն, ոչ ընկերային հարցեր եւ ոչ բռնագաղթ հայրենի հողէն, կարող են ջնջել այն՝ զոր բնութիւնը տուած է բանաստեղծութեան շնորհքով ծնած մանուկի մը: Մարդը բանաստեղծ է իր ամբողջ կեանքով :

Հնձանները 635 էջնոց հսկայ հատոր մ'է. հոն ամփոփած է 1919 – 1958 թուականներուն գրած հատընտիր քերթուածները: Չեմ խորհիր թէ իր կարապի երգն ըլլայ: Գ. Մահարի քնարերգակ բանաստեղծ է. իր շեշտը մեղմ է, իր հոգին խաղաղ, իր երեւակայութիւնը՝ բնութեան վրայ սաւառնող: Լճակի ափին, ուռիներու եւ բարտիներու շուքին տակ ծնած զաւակ է. կարելի չէ իրմէ պահանջել դիւցազնական երգեր, բարձրախօս տողեր :

Մահարիի քով կարելի չէ փնտռել ըզգացումի յորդութիւն, պատկերներու ճոխութիւն եւ գիւտաւոր մտքեր. նա կարծես սովորական է ամէն մէկ տողի մէջ. քաղցր կը խօսի, հանդարտ ալիքի պէս կը սահի, բայց շատ բան ունի ըսելիք եւ բառերը չեն թարգմաներ իր հոգին :

Ճոխ եւ զարգացած հայերէն լեզուն ընդհանրապէս պակաս է մեր արեւելահայ գրողներուն քով. շատ կը սիրեն մընալ ժողովրդական ասութիւններու եւ միամիտ պատկերներու ազդեցութեան տակ : Ոմանք չափազանց աշուղական շեշտ ունին, ուրիշներ ռուսական մտայնութիւն. բայց Մահարին իր բանաստեղծական փոքրիկ նաւակը ինքը կը վարէ, զսպուած երեւակայութեամբ սահելով կեանքի ծովին վրայէն:

Իմաստասիրական խորք չունի, եւ ոչ մարդկային ներաշխարհը պատկերացնող վերլուծումներ. ինքն իր մէջ, ինքը իր անձնական յիշատակներու կամ պատահական հանդիպումներու մէջ կը դեգերի. հասկաքաղ մը՝ որ դաշտերէն կը հաւաքէ եւ ծաղիկ եւ տատասկ եւ ցորեն :

Ցաճախ կը դիմէ ածականներու օգնութեան եւ անոնց անցողական փայլով կը ջանայ լուսաւորել իր տողերը: Հայաստանի նուիրուած քերթուած մը պէտք էր ըլլալ վառ, զգայուն եւ իմաստալից. Մահարի ածականներ շարած է, աշուղական եւ ժողովրդային գոյն տալու համար.

Օ, հրասիրտ, ու հրակէզ, լուսապյածառ
իմ Հայաստան
Չի մոռանայ պոետը քեզ, լուսապայծառ
իմ Հայաստան...

եւ այսպէս ածականներու փայլուն մանեակ մը կախած է Հայաստանի վզէն : Ներելի է Մահարիին. շատ երիտասարդ ժամանակ գրած է. 1924ին:

Իսկապէս յետ պատերազմեան շրջանին, հայրենիք վերադարձէն յետոյ, իր արտադրածները աւելի հասուն են եւ խորք ունին. Մահարին ինքզինքը գտած է: Լաւ պիտի ըլլար Հնձանները այս վերջին արտադրութիւններով հրապարակ ելլէին. բայց բանաստեղծները զարմանալի տկարութիւններ ունին. անյաջող ոտանաւոր մը իսկ իրենց սրտին մօտ է, եւ քաջութիւն չունին շարքերէն դուրս վտարելու :

Արդէն քնարական անոյշ հոգի ստացած են իր վերջին երգերը. Քո փշերը ցոյց կուտան նրբութիւն եւ ազնիւ սիրտ.

Քո փշերը իմը լինեն,
Հոգուս վարդերը քեզ անոյշ.
Երգած, չերգած իմ երգերի
Ծաղկուն արտերը քեզ անոյշ :
Ինչ ամպ լինի ինձ մթագնի
Սիրտըս լիքն է քո արեւով.
Անցած, գալիք գարունների
Անգին զարդերը քեզ անոյշ :

Այս քնարական շունչը պիտի պահէ աւելի կամ պակաս ներշնչումներով իր յետ պատերազմեան քերթուածներուն մէջ : Իր սիրային երգերը երկու շրջաններու կը պատկանին. մեծ մասը գրուած 1919 – 1936, իսկ փոքր մաս մը 1947 – 1958 թուականներուն :

Իր մէջ սիրոյ շունչը շատ պարզ եւ անսեթեւեթ է. կը նկարագրէ, հազիւ կը յիշէ իր հանդիպումները. չի սիրեր յորդ զգացում, մեղմ եւ կշռուած է իր գնացքը եւ սէրը պարզ նիւթ մ'է, ոչ սրտի զգացում կամ գեղեցկութեան տեսիլ: Եթէ երիտասարդութեան շրջանին գրածները իրական զգացումներ են, վերջին շրջանի գրածները տրտում յուշեր են անցեալի.

Ծաղկեց ծիրանին, զարդարեց Զանգուն,
Զանգուի ձորերում ման կուգամ անքուն,
Լոկ ծուխը մընաց հանգած հրերի,
Պատանութեան զբաւարթ օրերի :

Թթենիների սաղարթն է շրշում,
Ասես թէ նա, նա էլ է յիշում
«Քելեր – ցոլեր»ը այն վառ աղջըկայ,
Որ երգեց մի օր ու հիմա չըկայ :

Ինչպէս տրտմութեան օրերուն՝ մարդ լաւ ժամանակը կը յիշէ, այսպէս կեանքի ձմեռը կը զարդարուի մանկութեան յուշերով: Մահարին երկար ժամանակ փոթորկալից կեանք ունեցաւ, եւ իր ձմեռը շուտ հասաւ, առանց ոսկեղէն աշունի. արդար է որ վերջին սիրային երգերը տրտում եւ գրաւիչ ըլլան :

Ինչ ինչ քերթուածներ ուզեր է զարդարել նմանահնչիւն տողերով, որոնք մասնաւոր գեղեցկութիւն մը չեն տար քերթողական արուեստին եւ այժմ ժամանակավրէպ կը համարուի. բարեբախտաբար այդ բառախաղերը քիչ են : Ահա Անձրեւը.

Տանիքների վրայ, այգեստանների
Ու մարգերի վրայ ու արտերի,
Թափւում են ահա անձրեւները.
Մաշող շշունչով, ու շնչով շշուկով.

Շրջում են անշող շարմաշուղերը,
Շղարշներ շուրջը, մշուշով շուքով,—
Շափշափում են շողուն անձրեւները :

Անձրեւը շատ բանաստեղծներու նիւթ եղած է եւ Մահարի, հակառակ իր ճիգերուն, չէ կրցած, զէթ մեր մէջ՝ Կառվարենցի Վինն անձրեւի քերթուածին նրբութեան հասնիլ :

Իր Պոեմներու մէջ Մահարին ուռուցիկ կը դառնայ. իր նկարագրին համապատասխան քերթուածներ չեն. բանաստեղծական չէ կուսակցական կամ քաղաքական նիւթեր շօշափել. մարդ ակամայ հրեռտորութեան մէջ կ'իյնայ, եւ տողերը դիւրաւ կը շարուին եւ ակամայ հայհոյանքի կը հասնի :

Շատ յատկանշական քերթուած մ'է Մուսան ու պոետը տրամախօսութիւնը : Մահարին շատ ըսելիքներ ունի իր շուրջի բանաստեղծներուն, որոնք Նայում են Պետհրատի ծանր գանձարկղին, որոնք ազդեցիկ մարդերու օգնութեամբ մատեաններ կը դիզեն :

Ինչո՞ւ են տրպում.— այս մէկն այն մէկի
ընկեր տղէն է, մէկի կինը
Ճարպիկ է, ճարպոտ, երրորդն ունի
Ահեղ պաշտպաններ, իսկ Բանսարքունին
Գիտէ համադամ սեղաններ բացել.
Ազդեցիկ մարդկանց կոկորդը թացել...

Մահարիէն աւելի՝ ժամանակը եւ ընընթերցող հասարակութիւնը պիտի ըլլան անողոք դատաւորներ այս անտաղանդ եւ խնամիական կապերով տպագրուած քերթուածներուն եւ վէպերու :

Մենք չենք գիտեր թէ Մահարին որո՞նց կ'ակնարկէ. ո՞վ է այն
Ինքը կարճ ու հաստ ճակատը բաց...
Դուրսը քահանայ, տանը սատանայ ...:

Ո՞վ է այն ողորմելի քերթողը որ հրապարակը կ'աղմկէ

Գրածը հինգ երգ, ճընճղուկի վաստակ,
Հընգից մէկը լաւ եւ այն էլ խաթրով :

Արդարօրէն կը ծառանայ այն մտայնութեան դէմ, որ կը ջանայ շղթայել քերթողի մը սաւառնող թեւերը : Պետհրատի ծանր գանձարկղի սիրոյն՝ կարելի չէ սոխակը տրակտորի վրայ դնել եւ երգել Սոխակ տրակտորում :

Մահարին բախտ ունեցաւ իր Հնձանները տպել՝ երբ այլեւս չկար Սթալինի մղձաւանջը, երբ Հայաստանի մէջ արժէքաւոր քերթուածներ կը փնտռեն. եւ Մահարին, հանդերձ իր աննշան թերութիւններով, կրցաւ հասարակութեան ընծայել իր Հնձանները որոնք սիրով կը կարդացուին :

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

(2 Շար.)

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

ՓՐՈՖ. ԼՈՒՏՎԻԿ ԷՐՀԱՐՏ

Արեւմտեան Գերմանիոյ փոխ – վարչապետ եւ տնտեսական նախարարը Փրոֆ. Լ. Էրհարտ Փետրուար չորսին լրացուց իր 65րդ տարին: Այսպէս հասած կ'ըլլայ գործէ քաշուելու տարիքին, բայց ոչ Ատընաուրրի, ոչ ալ Էրհարտի մօտ կը նշմարուի ասպարէզէ հրաժարելու տրամադրութիւն. ընդհակառակն Էրհարտ 21 տարի աւելի «երիտասարդ» է Ատընաուրրէ եւ որքան ատեն որ առողջական վիճակը ներէ պիտի գործէ գերմանական կառավարութեան մէջ, գրեթէ անփոխարինելի հեղինակութեամբ: Ներկայիս 13 տարի է որ Էրհարտ կը վարէ տնտեսական նախարարութիւնը, գործակցելով Ատընաուրրի, եւ կը կարծուի թէ մին կը լրացնէ միւսը, փոխադարձաբար, թէեւ պատահած են կարծիքի տարբերութիւններ թէ կառավարական գործերուն եւ թէ իրենց միասնական կուսակցութեան գործերուն բերումով :

Փրոֆ. Լ. Էրհարտ ամէն կուսակցութիւններէն յարգուած անձնաւորութիւն մըն է՝ մանաւանդ իր տնտեսական մասնագիտութեան եւ այս ճամբով ունեցած յաջող գործունէութեան շնորհիւ: Անկողմնակալութիւնը սիրող եւ ուղիղ ճակատող բնաւորութիւն մը յարդանք ներշնչած է լայն խաւերուն եւ դեռ անկուսակցական եղած ատեն, երկրին գրաւման գօտիներու վարչութեան շրջանին,

ՌՈՒՍԵԻԹՐՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(1828)

—o—

Ուրիշ գրութեան մը մէջ, ռուս սպարապետը կը գանգատի որ Հայերը, վախկոտ ըլլալով, ճիշդ տեղեկութիւն չեն տար իրեն՝ Օսմ. բանակին մասին, ընդհակառակն շնորհիւ հայ լրտեսներու, ինչպէս եւ «Էջմիածնի հոգեւորականներուն անխոհեմութեան պատճառով» թշնամին տեղեակ է թէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ ռուսական բանակին մէջ : Պասկեւիչի այս մեղադրանքը պարզ զրպարտութիւն էր՝ ինչպէս կը վկայեն ռուս հեղինակներ: Ռուս եւ պարսկական պատերազմին մէջ եւս տեսանք Պասկեւիչի վերաբերմունքը Հայոց մասին :

Ինչ եւ իցէ: Բայց երբ Յունիս 13ին Ռուսերը յաջողեցան ջարդել Օսմ. հեծելազունդը Կարսի բերդին առջեւ եւ ազատագրեցին շրջակայքը ծուարած Հայութիւնը, տարագրուած Հայերէն 720 տուն դիմեցին Պասկեւիչի եւ խնդրեցին որ արտօնէ վերադառնալ իրենց աւերակ գիւղերը, վերանորոգելու համար իրենց բոյները : Հայ ժողովուրդին համակրութենէն բխած այդ վստահութիւնը հաճելի թուեցաւ Պասկեւիչի, որ ուրախացաւ՝ երբ տեսաւ թէ ամայացած գիւղերը դարձեալ կը լեցուին ու կը շէննան :

Կարսի պաշարումը սկսաւ: Փաշան զէնք բաժնած էր քաղաքին մէջ մնացած Հայերուն ու կը ստիպէր որ, Թուրքերուն հսկողութեան տակ, կռուին Ռուսերուն դէմ: Յունիս 23ին, Ռուսերը գրոհ տուին բերդին վրայ եւ կատաղի կռիւէ մը ետք տէր դարձան բերդին : Ռմբակոծութիւնը քանդեց եւ այրեց Հայոց թաղը եւ սպաննուեցան քանի մը հարիւր Հայեր : Ռուս պատմագիրները կը վկայեն թէ Կարսցի Հայեր կ'օգնէին ռուս զինուորներուն՝ բարձրանալու համար բերդին պատերն ի վեր եւ առհասարակ դիւրացուցին գրաւումը : Անառիկ համարուած Կարսը ինկաւ Ռուսերուն ձեռքը, ինչպէս եւ 151 թնդանօթ, 33 դրօշակ, 1350 գերի, որոնց մէջ՝ Կարսի փաշան: Որքան ուրախացան Հայերը՝ տեսնելով Կարսի անկումը, նոյնքան գրդռուեցան Թուրքերը, որոնք իրենց պարտութեան պատճառ կը համարէին Հայոց դաւաճանութիւնը եւ Կարսի փաշային կաշառուիլը: Այսպէս կը բացատրէին Կարսի անկումը Էրզրումի եւ Պոլսոյ մէջ, ու ծուռ աչքով կը նայէին Հայոց վրայ :

Կարսի եւ շրջակայից կառավարութեան համար, Պասկեւիչ կազմեց ժամանակաւոր վարչութիւն մը, որու կ'անդամակցէին քաղաքին բնակչութենէն երկու Հայ եւ երկու Թուրք: Բնակչութեան անդորրութիւնը յանձնելով այս վարչութեան, ռուս սպարապետը բանակը տարաւ Ախալքալաք՝ գրաւելու համար այս նշանաւոր բերդն ալ: Մօտ հազար Լազեր կը պաշտպանէին բերդը, երդում ըրած ըլլալով որ կը մեռնին՝ բայց պիտի չյանձնեն բերդը: Բայց Յուլիս 24ին Ռուսերը գրաւեցին այս բերդն ալ կատաղի կոտորածէ մը ետք : Պասկեւիչ բանակին մէկ մասը զրկեց նուաճելու Խերթվիս գղեակը, որու բնակչութեան մէկ մասը կը բաղկանար Հայերէ : Շնորհիւ Հայոց, Յուլիս 26ին Խերթվիս անձնատուր եղաւ առանց ընդդիմութիւն փորձելու : Պասկեւիչ յառաջ խաղաց դէպի Ախալցխա եւ պաշարեց : Այստեղ Թուրքերը մեծ ուժեր համախմբած էին՝ սաստիկ ընդդիմութիւն մը ցոյց տալու միտքով : Բնակչութենէն՝ ընտանիքները զրկած էին անառիկ տեղեր, իսկ քաղաքին մէջ մնացողները, կարեւոր թիւով Հայեր, հայկաթողիկէներ եւ Վրացիներ, բոլորն ալ զինուած էին զինուորներուն հետ հաւասար, խոստանալով կռուիլ հաւատարմօրէն: Քաղաքին պաշարումը տեւեց քանի մը օր: Կռիւներուն ընթացքին, քրիստոնեաներէն մաս մը յաջողեցաւ փախուստ տալ, դուրս ելլել շղթայէն եւ միանալ Ռուսերուն: Թուրքերը, որպէսզի մնացած քրիստոնեաներն ալ չդաւաճանեն, խլեցին Հայոց եւ Վրաց զէնքերը եւ հրսկողութեան տակ առին: Վերջապէս, Օգոստոս 15ին, ռուսական զօրքը դիշերային յարձակումով մը գրաւեց նաեւ Ախալցխան: Պաշարուածներուն ընդդիմութիւնը զարմանալի էր: Թրքուհիներն անդամ, զէն ի ձեռին, կը կռուէին : Այն ատեն Ռուսերը որոշեցին կրակի տալ քաղաքը: Տուներուն հետ հրոյ ճարակ դարձան նաեւ բնակիչները: Մօտ 3500 հոգի, որոնց մէջ բազմաթիւ քրիստոնեաներ, իրենց դիակներով անանցանելի դարձուցած էին քաղաքին նեղ փողոցները: Ռուս զօրապետները քանի մը ժամ չկրցան զսպել իրենց զինուորներուն զայրոյթը, երբ մոլեգնօրէն իրենց սուիններով կը ջարդէին կը կոտորէին բնակչութիւնը, մեծ կամ փոքր : Սարսափելի էր մանաւանդ Հայոց թաղին մէջ պարզուած տեսարանը: Ռուսերուն կատաղութիւնը կը ծագէր անկէց որ շատ զոհ տուին : Յաղթութիւնը իրենց վիճակեցաւ, բայց մեծ վնասներ կրեցին: Ինչպէս եւ Հայերը : Հայ սպաներէն նահատակուեցաւ Բեժանեան, ու վիրաւորուեցան բազմաթիւ ուրիշներ: Այդ օրը իրենց քաջութեամբ նշանաւոր հանդիսացան Ղորղանեան, Շամիր Մելիք – Բէգլարեան եւ այլ սպաներ :

Ախալցխայի եւ շրջակայից կառավարիչ նշանակուեցաւ զօրավար իշխան Բարսեղ Բեհբուդեան :

(3 Շար.)

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

ԿՈՂՄՆՈՒՀԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

ԱՐՄԵՆ ՏԱՐԱՅԱՆ

Ա. Տարայանի «Հայկազն» վեպի առաջին մասը լույս տեսավ 1933 թվականին։ Հեղինակը այդ ժամանակ ընդամենը 23 տարեկան էր։ Ինչպես ինքն է ասում, վեպի գաղափարը ծագել է նրա մոտ դեռ 1929 թվականին։ Ուրեմն վեպի վրա աշխատել է 4 տարի

Այրի Տիկին Զարուհի Երանեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Փէշտիմալճեան եւ զաւակները, Տիկին Թագուհի Երանեան, Տէր եւ Տիկին Իշխան Նուրիճանեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Միշլին Երանեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Մաքրուհի Մինասեան, Այրի Տիկին Աննա Երանեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան, Պ. Յակոբ Երանեան եւ զաւակները, Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Տէիրմէնճեան եւ զաւակները, եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները սրտի խոր ցաւով կը ծանուցանեն կսկծալի կորուստը իրենց ամուսինին, հօր, մեծ հօր, եղբօր, հօրեղբօր եւ քեռայրին՝

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՐԱՆԵԱՆ

որ արկածամահ եղած է Փետր. 10ին :

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր, երեքշաբթի, ժամը 14·15ին, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Քաշանի գերեզմանատունը :

Մասնաւոր մահագդ ղրկուած չըլլալով, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել :

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

—o—

Շաւիլի եւ շրջականերու ենթայանձնախումբին կողմէ հաւաքուած :

Ա. ՅԱՆԿ

Հմայեակ Տողրամաճեան, Արմենակ Պէտեան, Վասիկ Տէր Դաւթեան, Բժ. Տէր Դաւթեան, Շմաւոնեան, Լեւոն Պետիկեան, Փանոսեան ընտանիք, Յակոբ Դաւիթեան յիսունական Ն. Ֆ. :

Սարգիս Գասպարեան, Տաճատ Տողրամաճեան 30ական Ն. Ֆ. :

Օննիկ Գասըմեան 40: Գէորգ Պօղոսեան, Պօղոս Օհանեան 20ական: Գրիգոր Սարեան, Պատրիկ Պէտեան, 15ական : Նշան Հայթայեան, Խորէն Գոչեան, Օննիկ Պագալեան, Պետրոս Տէմիրճեան, Սիմոն Պէրպէրեան, Շմաւոն Պալեան, Արամ Ռէհմէթեան, Տիկին Աթանեան, Յարութիւն Քէշիշեան տասնական Ն. Ֆ. : Օննիկ Թորանեան 13 Ն. Ֆ. :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու :—

25 Փետրուար, Կիրակի, Սրբոց Ղեւոնդեանց տօնին առթիւ հանդիսաւոր քառաձայն Ս. պատարագ ժամը 10ին : Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ. Գէորգ Արք. Իւթիւճեանի, Տ. Գրիգորիս եպսկ. Պալաքեանի, Տ. Սուքիաս վրդ. Պարոնեանի, Յովհ. Քհնյ. Հիւնքէրպէյէնտեանի, Սահակ քհնյ. Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ. Սկպեանի, Բարնաբաս քհնյ. Խընտամեանի, Աբիսողոմ քհնյ. Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ. Մեսրոպեանի, Վահան քհնյ. Խոյեանի, Բարթող քհնյ. Թագըմճեանի, Գարեգին քհնյ. Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Դաւթեանի, Լեւոն քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Նիզամեանի, Ներսէս քհնյ. Գանճեանի, Գրիգորճէպէճեան, Յուսիկ Ադամեան, Վարդան Պաղտատլեան, Յարութիւն Ճօրթուեան, Ադդէ Փայլակեան քահանաներու :

1 Մարտ, Հինգշաբթի.— Վարդանանցը Փարիզի մէջ.— Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանդամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9·45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը : Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ: Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան: Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը:

4 Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան: Ս. պատարագ ժամը 10ին :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի եկեղեցւոյ դիւանը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները իր Կրթ. ձեռնարկներուն համար.— Պ. Եդուարդ Մուրատեան 50 Ն. Ֆ. Տիկին Սիրանոյշ Հէքիմեանի մահուան առթիւ (Պելժիա) (Ծնեալ Մէրճիմէկեան), որուն հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի՝ իր ընտանիքին եւ զաւակներուն կողմէ, այս Կիրակի օր, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ: Պ. Պ. Յովհ. Պօյաճեան, Ստեփան Պօյաճեան, Այրի Տիկին Թագուհի Մրնօեան քսանական Ն. Ֆ.: Տիկին Թոփիկ Դանիէլեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի : Այրի Տիկին Մարթա Ոսկանեան քսան Ն. Ֆ. իր եղբօր Տոքթ. Սուրէն Էթեէմէզեանի մահուան առթիւ : Տիկին Վարսենիկ Վարդապետեան 20 Ն. Ֆ.:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

Ֆ. Կ. Խաչի ներկայացումը Մայիս 5-ին, Շաբաթ գիշեր :

×

Սորպոնի Մեծ սրահին մէջ Հոկտ. 14-ին, տեղի պիտի ունենայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի Ծննդեան 1600ամեակի տօնակատարութիւնը, Փարիզի եւ շրջակայից բոլոր հայ Միութիւններու մասնակցութեամբ:

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18ԻՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի Արմենիա երգչախումբը կը հաղորդէ որ վերսկսած է երգի իր փորձերը, առաջնոդութեամբ Պէյրութէն նոր ժամանած երիտասարդ երաժիշտ՝ ՌԱՖՖԻ ՍՎԱՃԵԱՆԻ:

Արմենիայի անդամները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ այս փորձերուն, որ տեղի կ'ունենան ամէն Երեքշաբթի եւ Հինգռաբթի օրերը, ժամը 20ին, 19 Բիւ Վանթիւր, երկրորդ յարկ :

Մարսէյլի եւ շրջականերու հայրենակիցները, որ կը փափաքին մասնակցիլ Արմենիայի յառաջիկայ գործունէութեանց կը հրաւիրուին արձանագրուիլ եւ մասնակցիլ փորձերուն, վերոյիշեալ օրերը, նոյն վայրը, ժամը 19·30ին:

Կ'ՈՒՋՈՒԻ

Հայ կին մը՝ 45էն 60 տարեկան, հայ ընտանիքի մը առտնին գործերուն համար :

Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած է :

Դիմել՝ Յակոբ Փափազեան հաստատութիւն,

3 a, Rue Lafayette. Marseille 1er

Ուրիշ քաղաքներէ ալ կարելի է դիմել՝ նամակով :

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Agence de Voyage

TOURIST ROMEA - FRANCE

10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին : Ձեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար շուտով գրեցէք մեր գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանէք ձեզի:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »

22 Rue de Trévise, PARIS (9e)

Ecole Normale

78, Rue Cardinet (Métro Malesherbes)

Այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին

SOCIÉTÉ NATIONALE DE MUSIQUE

ՅԱՅՏԱԳԻՐ

ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ

Կ'երգէ Մարսէլ Միհալովիչի «Երեկոյեան երգը» (Ա. ունկնդրութիւն) :

Monique Haas

(Դաշնակ)

Եւ ուրիշներ :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս :

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Կիրակի, Մայիս 27ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը իր վարչական ժողովը կը գումարէ այս Շաբաթ, ժամը 3ին, իր հաւաքատեղին :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ: Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, **Salle Voltaire, Rue Voltaire**

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ: Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

ՄԿՐՏԻՉ ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ընկերակցութեամբ խմբավար՝

ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ

Պար.— Սօսի պարայումբը, ընկերակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի :

Նուագ.— ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՍԸՋԵԱՆ եւ իր խումբը :

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE

Bar **Buffet** **Ambiance**

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian*, Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova*, Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian*, Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan*, Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian*, Paris.	10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ,	20 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ	40 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ,	40 Ն. Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ	9 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ,	40 Ն. Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ, Յ. Յ. Զագմագճեան, Պէյրութ	40 Ն. Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, 1918–1958, Պէյրութ	22 Ն. Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ	12 Ն. Ֆ.
ՋՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.	
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Մնապեան, Պէյրութ	4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925
R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60
C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻԻՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.
Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՓԵՏՐՈՒԱՐ
MERCREDI
21 FÉVRIER
1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9335 38e ANNÉE Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5136

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 20

Ահա՛ Թուական մը եւս, որ յիշատակելի պիտի մնայ հայկական սփիւռքի պատմութեան մէջ :

Վեց տարի առաջ, 1956 Փետրուար 20ին է, որ Սիջերկրականի խաղաղ ափե – րուն վրայ, Անթիլիասի վեհարանին մէջ, տեղի ունեցաւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին ընտրութիւնը, համաձայն Կիլիկեան Աթոռի Կանոնադրին տրամադրութեանց, կատարեալ օրինաւորու – թեան սահմաններուն մէջ :

Կիլիկեան բազմադարեան աթոռին վրայ բազմեցաւ երիտասարդ անբասիր ու զարդացեալ եկեղեցական մը՝ Զարեհ Ա. Փայասլեան :

1952 Յունիս 29ին , այսինքն Գարեգին Ա. Յովսէփեան Կաթողիկոսի մահէն ի վեր թափուր կը մնար Անթիլիասի աթոռը : Տեղապահ նշանակուած էր միաբա – նութեան երիցագոյն անդամը՝ կամա – րուրկ Խոր Արք. Աչապահեան, որ փո – խանակ գործադրելու կանոնադրին տրա – մադրութիւնը — վեց ամիսէն ընտրել նոր կաթողիկոսը — քանիցս յետաձգեց ընտրութիւնը, խաղալիկ դառնալով մութ ուժերու :

Այդ մութ ուժերը, բաղկացած զաղա – փարական տարրեր մտածողութեան տէր տարրերէ, յետադիմական ոամկավարէն, պահպանողական Բարեգործականէն մին – չեւ ծայրայեղ ձախակողմեան համայնա – վարն ու հնչակեանը, միացեալ ճակատ էին կազմած Հ. Յ. Դաշնակցութեան դէմ, հովանաւորութեամբ միջաղգային բոլշեւիզմի :

Իրենց նպատակն էր կիլիկեան աթոռին վրայ բազմեցնել հակադաշնակցական եւ – պիսկոպոս մը, քաղաքական հանգամանք տալով զուտ եկեղեցական – կրօնական խնդրի մը :

1955ին թափուր էր մնացած ամէնայն Հայոց Հայրապետական աթոռն ալ, Գէ – որգ Զ.ի վախճանումով : Տեղապահ նը – շանակուած եղիչէ արք. Տէրտէրեան մերժած էր երթալ Էջմիածին :

Երբ յայտնի եղաւ, որ Գարեգին Ա.ի յաջորդին ընտրութեան համար վերջնա – կան թուական նշանակուած է 1955 Հոկ – տեմբեր 14ը, խորհրդային իշխանութիւն – ները յանկարծ որոշեցին կանխել էջմիա – ծնի գահակալին ընտրութիւնը, զոր կա – տարեցին Սեպտ. 30ին : Դարձեալ յետա – ձգուեցաւ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին ընտ – րութիւնը :

Անթիլիասի միաբանութիւնը զգուած յաջորդական ձգձգումներէն, Խոր Արք.ի փոխարէն տեղապահ ընտրած էր կորովի եւ վճռական հոգեւորական մը՝ Խորէն Արք. Բարոյեանը, որ ընդ առաջ երթա – լով արտայայտուած բազմանքներուն, ո – րոշեց առանց այլեւայլի 1956 Փետրուար 14ին կատարել ընտրութիւնը :

Արար – աշխարհ զարմացաւ, երբ Վազ – գէն Ա. չքախոմբով մը փութաց Անթի – լիաս՝ «անձամբ մասնակցելու ընտրու – թեան եւ օծելու նորընտիր կաթողիկոսը» :

Պատմութիւնը թարմ է դեռ եւ հարկ չկայ յիշեցնելու :

Հակադաշնակցական ճակատը՝ իր կա – թողիկոսով եւ եպիսկոպոսներով՝ չկրցաւ մարսել Փետրուար 20ի պարտութիւնը եւ կը շարունակէ թշնամական դիրք բռնել կիլիկեան աթոռին եւ անոր արժանաւոր գահակալին դէմ :

«Ազգակ համայնք » եւ «Հակաթոռ կա – թողիկոսութիւն» ստեղծելու համար ծախսուած միլիոններն ու տարուած ջան – քերը ո՛չ մէկ արդիւնքի յանգեցան : Սա – կայն ծառայեցին ամբողջանալու «երկ – փեղկումը» Լիբանանի եւ Սուրիոյ մեր հայաշատ գաղութներուն մէջ :

Այսօր, վեց տարի ետք, Անթիլիաս ա – ռանձին կերպով մը կը ներկայացնէ Հայ Եկեղեցին, ունի ամէնէն ազդեցիկ ձայնը, ամէնէն մեծ հեղինակութիւնը, ամէնէն ընդունելի դիրքը :

Ան կը ներկայացնէ Հայ Եկեղեցին ամէնէն ընդունելի ձեւով, ամէնէն ազնիւ ոճով, ամէնէն ազատ ոգիով :

Ան կը ներկայացնէ Հայ Եկեղեցին ամէնէն ազատ ոգիով, որովհետեւ ան ազատ է :

Ան ազատ է, որովհետեւ ան չի ներկայացներ ոեւէ կուսակցութիւն, ոեւէ քաղաքական գաղափար, ոեւէ քաղաքական ուղղութիւն :

Ան ազատ է, որովհետեւ ան չի ներկայացներ ոեւէ քաղաքական ուղղութիւն, ոեւէ քաղաքական գաղափար, ոեւէ կուսակցութիւն

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԽՈՐՀՐԴ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ (1)

(Գ. եւ վերջին մաս)

ԴԵՐԵԵԻԿ ՉԱՐԽՉԵԱՆ

Ո՞վ է Դերենիկ Չարխչեան. անիկա գրեթէ բոլորովին անծանօթ է գաղութահայ գրական աշխարհին: Բաւական տարիներ առաջ երբ «Նայիրին» ամսաթերթ էր Հալէպի մէջ, քանի մը քերթուածներ հրատարակեց Չարխչեանէն եւ ուրիշ ոչինչ: Եւ Դերենիկ մոռցուեցաւ. նոյնիսկ Հայաստանի մէջ դժուար է այժմ գտնել իր շնորհալի քերթուածներուն փոքրիկ հատորը:

Դերենիկ Չարխչեան ծնած է Ախալցխա քաղաքը, 1916ին: Նախնական ուսումները կատարելով իր ծննդավայրին մէջ, քանի մը տարի մօտակայ հայ գիւղերուն մէջ իբր դպրոցի մը փոխ – տեսուչ կ'աշխատի, ապա անցնելով Երեւան՝ կը յաճախէ պետական համալսարանը, եւ հազիւ աւարտած՝ արդէն կը պայթի երկրորդ համաշխարհային պատերազմը, եւ երիտասարդ Դերենիկը ճակատ կը դրկուի: Մեր չար բախտէն, Սթալինկրատի ճակատամարտին մասնակցելով՝ ծանր կը վիրաւորուի, եւ 1943ի Յուլիս 26ին կը մահանայ՝ դեռ կեանքն ու գարունը սրտին մէջ:

Հայաստանի Պետհրատը 1950ին հրատարակեց Չարխչեանի 61 բանաստեղծութիւններուն փոքրիկ հատորը, եւ Դերենիկ սկսաւ պլպլալ մեր քերթողական երկնակամարին վրայ՝ փոքրիկ եւ տըխրանոյշ աստղի մը պէս:

Դերենիկ ազնիւ զգացումներով օժտուած քնարերգակ մ'է. երիտասարդութիւնը անցընելով Փոցխով (Կուրի մէկ օժանդակը) գետի կանաչազարդ ափերուն փռուած Ախալցխայի մէջ՝ շնչեց անոր կապոյտ աքասիաներու բոյրը, վառեց իր աչքերը ոսկեշող արեւով եւ լեցուց իր հոգին գեղեցիկ բնութեան մը տեսիլներով:

Ախալցխան իրեն համար գուրգուրալի մայր եղաւ.

Իմ Ախալցիխէ, իմ ծընընդավայր
Հարազատ քաղաք, իմ կանաչ օրրան.
Գուրգուրել ես ինձ ինչպէս բարի մայր
Դու կանաչ դրբախտ, ծով
երջանկութեան: ...

Թողել եմ թաւիշ ծոցիդ մէջ ծաղիկ,
Ծաղիկ յոյզերն իմ ու սէրն իմ գարուն
Ապրել եմ ուրախ քեզ պէս երջանիկ
Իմ ծընընդավայր, դուն իմ ոսկետուն: ...

Անշուշտ կարօտի կանչ մ'է այս երգը, երբ հեռաւոր աշխարհի մը մէջ, ռումբերու թոհ ու բոհին տակ՝ միակ զինքը մխիթարողը հայրենիքն ու ընտանիքն է: Գրեթէ իր բոլոր քերթուածները գրած է ռազմաճակատի վրայ: Յիշատակներու, յոյսերու եւ զոհողութեան հոգիով ընդելուզուած յուզիչ զգացումներ, որոնք անկեղծ չեշտ մ'ունին. իր խօսքը սրտագրաւ է, շնորհալի եւ պատկերալից:

Ամէնէն փափուկ տողերը նուիրած է իր մանկամարդ կնոջը. տխուր նախազգացում մը իր սիրտը կը ճեղքէ. մահը վայրկեանէ վայրկեան աչքերուն առջեւն է. Թէ մարտում ընկնեմ քերթուածը շատ բացայայտիչ է. նուիրուած իր կնոջը Սիրուշին.

Թէ մարտում ընկնեմ, տխուր մի մնա,
Անսէր մի մնա, սիրիր դու մէկին.
Թող ջահել սիրտըդ սիրով արբենայ,
Ափսոս է վարդը թօշնի գարունքին:

Ես հող կը դառնամ դաշտում սիզաւէտ
Կը դառնամ ծաղիկ, անոյշ կը բուրեմ.
Դու եկ ինձ այցի նոր սիրածիդ հետ
Քաղիր ինձ որ քո ձեռքդ համբուրեմ:

Համբոյրով վերջին կարօտս առնեմ,
Իսկ դու իմ անոյշ բոյրով արբենաս.
Ու քո ձեռքի մէջ թող ես թառամեմ,
Ախ, կ'ուզեմ դու միշտ անթառամ մնաս:

Դուրեանի յուզումներն ունի, Տէրեանի պարզութիւնը եւ քնքուշ շեշտը: Իր քնարը միշտ ոգեւորուած է սիրով եւ բնութեան գեղեցկութեամբ. գարնան սիրահար է, ծաղիկներու պաշտում ունի, բայց գրեթէ ամէն մէկ քերթուածի մէջ՝ մահուան պատկերը զինքը կը չարչարէ: Գնում եմ կռուի քերթուածը ամէնէն յատկանշականն է իր երիտասարդ կեանքի զոհաբերման.

Իմ ժողովրդի յաղթութեան համար
գընում եմ կռուի, թէկուզ մեռնեմ
Թող ինձ մոռանան, թող ինձ չյիշեն,
Թող վարդըս բացուի ուրիշի համար.
Կը մեռնեմ սակայն հազար ծաղկանց մէջ.
Մանկանց սրտերում նորից կեանք
կ'առնեմ
Մի յաղթութիւնը միլիոն կեանք կը տայ
եւ անանց գարուն չքնաղ, ծաղկավառ...

Այն սրտին մէջ ուր աստղերի ցոլքը կար, որ սիրում էր ծաղկունքը գարնան, այդ սիրտը սիրով նուիրեց, որովհետեւ իր հայրենի հողը սրբազան սիրում էր, պաշտում իր կեանքից աւելի ...

Բանաստեղծը կրկին պաղատանք ունի որ զինքը չյիշեն, մոռանան,

Միայն իմ երկիր դու ծաղկած մընաս,
նոր վարդեր բացուին գարունքիդ
շընչով:

Կտակն է ասիկա անձնազոհ երիտասարդի մը, քնքուշ բանաստեղծի մը, որ կ'երթայ զոհուելու յանուն հայրենիքի: Ոչ մեր սահմանին վրայ, ոչ Արարատի դրկին մէջ, այլ հեռու Վոլկայի ափերուն վրայ: Իր խօսքը կարմիր կտակն է նաեւ այն շուրջ 75.000 հայ ծաղկատի կեանքերուն՝ որոնք Կերչի վրայ, ռուսական անսահման տափաստաններու վրայ, Ուրալներէն մինչեւ Խրիմ, մինչեւ Պերլին, անանուն թաղուեցան, հեռու իրենց սիրելիներու համբոյրներէն ու ծաղիկներէն: Ոչ մէկ ռուս զինուոր իր կեանքը տուած է յանուն Հայաստանի ազատութեան՝ օտար լուծէն: Արարատն ու Անին տակաւին գերի են, Վանը կը սպասէ իր զաւակներուն, Տարօնը աւերակ է, եւ Խորենացին, Սահակ Պարթեւ ուխտաւորներ չունին:

Չարխչեանը թէպէտ ստէպ կը կրկնէ Սովետական հայրենիք եւ իր տեսլարանը կ'ընդարձակուի մինչեւ բեւեռային երկիրներ, սակայն երկիր մը կար փոքրիկ, Արարատի հովանիին տակ, ուր կը տեսնէ Սէր ու ծաղիկ, հոն չքնաղ Երեւանն է, վարդագոյն քաղաք, ուսկից կ'անցնին Նայիրեան կոյսերը սեւաչ, ասես թէ լինեն մի մի վառ կակաչ: Ինքը, իրեն պէս հազարներ կը զոհուին, բայց իր Ախալցխան, իր Սիրուշը, Ղարաբաղն ու Նախիջեւանը եւ Ախալքալաքը տակաւին Հայաստանի անունը չեն կրեր:

Բախտին մէկ տարօրինակ խաղով՝ Չարխչեան իր կեանքի լոյս արեւը կը փակէր հոն, Վոլկայի ափերուն, ուր տարիներ առաջ ուրիշ թախծոտ բանաստեղծ մը՝ Տէրեան, Օրէնպուրկի մէջ, Վոլկայի ափերուն պիտի հանգէր: Հոգիով իրարու նման, բանաստեղծութեամբ իրարու հայելի, թերեւս հոն գտնեն հանգիստ քուն մը՝ սիրտ սրտի մօտ:

Սթալինի նուիրուած քերթուածը՝ սովորական բանաձեւներով կազմուած է. հանճարեղ, մեծազօր, հանճարներից հանճարեղ որ ամէն տեղ է, ամէն սրտում կ'ապրի, բայց այսօր այդ արեւն ալ մարեցաւ. եւ մեր ականջներուն ու սրտին աւելի մօտ են եւ անկեղծ ու հարազատ՝ բնութեան, սիրոյ եւ հայրենիքի նուիրուած զգայուն տաղերը.

Միշտ գերել է ջահել հոգիս
Բարձունքն անհատ սէգ սարերի.
Ադամանդեայ սարն իմ Մասիս
Սէգ գագաթը ամպին գերի: ...

Նա սիրած է Արազի ոսկեփրփուր ջուրը, Մանթաշի ծաղկունքը վառ, Սեւան լճի ջրերը մութ: Իր սիրտն անբաժան մընացեր է հայրենի ծաղիկներէն, աղջիկներէն.

Ի՜նչ չքնաղ ես, որքան սիրուն սիրեկան,
Մայրըդ ա՞ստղ է, թէ արեգակ
լուսափայլ:
Աչերիդ պէս երկնում աստղեր դեռ
չըկան ...:

Կարելի չէ այս փոքրիկ հատորը փակել՝ առանց Դերենիկին հետ երկար ապրելու, առանց իր երիտասարդ գարունն երազելու եւ անյայտ գերեզմանին վրայ փունջ մը ծաղիկ դնելու. փունջ մը հայրենի ծաղիկներ այն հազարաւոր հայ երիտասարդներուն՝ որ ինկան հեռաւոր աշխարհներու մէջ, որոնց արիւնն անպայման գեղեցիկ սերմեր պիտի հասցնէ այն փոքրիկ աշխարհին համար, որպէսզի սահմանէն անդին սրբազան շիրիմներ յարութիւն առնեն: Տէրեանին հետ երազեց, Իսահակեանով պատկերացուց հայրենիքը. բայց իր անկեղծ եւ ինքնաբուխ հոգին դրաւ ամէն մէկ տողի մէջ, եւ ինքն եղաւ իր սրտին եւ տենչերուն բանաստեղծը:

Երբ այս տողերը կը գրեմ, աչքերուս առջեւ կ'արշալուսնայ Մանթաշի սարէն ծագող արեգակը, որ զիս ալ օրօրեց: Փոշխով գետի ափին հեղօրէն տարածուած Ախալցխան իր կապոյտ աքասիաներով՝ գարնանային բուրմունք կուտայ հէգ Սիրուշին, որ չեմ գիտեր՝ սեւեր հագած թէ դարձեալ հարս՝ Դերենիկ Չարխչեանի անթառամ ծաղիկներով կ'արբենայ:

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

«Բազմավէպ»

ԹԵՀՐԱՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Վիէննայի համալսարանին կիսամսեայ ուսանողական թերթին խմբագիր եւ արեւելեան լեզուներու մասնագէտ Փրոֆ. Հ. Ցուտա այս տարուան առաջին թիւին մէջ գրած է հետաքրքրական յօդուած մը Թեհրանի համալսարանի մասին: Կ'օգտուիմ այդ յօդուածէն տեղեկագրելու համար, որ Հայերուս դրացի եւ բարեկամ Իրանի երիտասարդութիւնը ուսմունքի եւ զարգացման հետամուտ է, եւ պետութիւնը դիւրութիւններ կ'ընծայէ հետզհետէ յառաջդիմութեան:

Ամէնէն մեծ իրանեան համալսարանը կը գտնուի Թեհրանի մէջ: Կազմաւորման ճամբուն մէջ են Թաւրիզը, Մէշատի, Իսփահանի, Շիրազի եւ Ահվազի համալսարանները:

Իրանեան հազարամեայ աստուածաբանական համալսարանը մահմետական կրօնագիտութեան եւ օրէնքներու յատուկ էր, հետեւաբար ներկայ համալսարանին սկզբնաւորութիւնը 1852ի հիմնարկութիւնը կը նկատուի, զոր կատարած է այն ատենի նախարարապետ Միրզա Թաղի խան Ամիր Քապիր, կոչելով զայն Տարոլֆինուն, այսինքն դիտութեանց տուն: Ուսուցման ճիւղերն էին՝ զինուորական դիտելիք, մաթեմաթիկ, բժշկութիւն, իրաւագիտութիւն, պետական դիտութիւններ եւ կողմնակի՝ գրականութիւն եւ երաժշտութիւն: Առանձին կաճառներ կազմուեցան՝ բժշկական եւ ուսուցչական, որոնք անմիջականօրէն կոչ-

ՌՈՒՍԵՒԹՐՔԱԿԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(1828)

Մինչ այս ամէնը կը կատարուէր Պասկեւիչի հրամանատարութեամբ, Կարսի մէջ գտնուած ռուս զինուորները լուր առին թէ Թուրքերը, Արտահանի եւ Կարսի շրջակայքէն բոլոր հայ գիւղերը կը պարպէին եւ բնակչութիւնը շտապով կը քշէին կը տանէին դէպի Էրզրում: Մէկ վաշտ զինուոր եւ հայկական հեծելազօրքէն հարիւր հոգի առնելով, ռուս զօրապետ մը Օգոստոս 18ին հասաւ օգնութեան՝ ազատելու համար Հայերը: Մօտ չորս հազար թիւրք եւ քիւրտ հեծելազօրքը կատաղի դիմադրութիւն մը ցոյց տուին, մերժելով ազատ թողուլ Հայերը: Ռուսերը շրջապատեցին թշուառ գիւղացիներուն կարաւանը եւ անոնց գլուխը դարձուցին դէպի Կարս, բայց թշնամին կը հալածէր Հայերը եւ Ռուսերը, անխընայ կոտորելով: Աղետալի էր տեղահան Հայերուն կացութիւնը, որովհետեւ Ռուսերը սակաւաթիւ ըլլալով չէին կրնար զանոնք պաշտպանել կատարելապէս: Ռուս զինուորական պատմութեան մէջ շատ սրտաճմլիկ ձեւով նկարագրուած է այս Հայոց կրած տառապանքը: Ռուսերը ամենայն քաջութեամբ շարունակեցին իրենք պաշտպանել Հայերը, խլեցին Թուրքերուն ու Քիւրտերու ձեռքէն եւ Կարս հասցուցին 23 հայ մեծ գիւղերու բնակչութիւնը, քանի մը հազար հոգի:

Կը մնար Թուրքերը դուրս քշել Արտահանէն: Այդ նպատակով, Կարսի բանակէն քանի մը վաշտ զինուոր Օգոստոս 21ին մեկնեցան դէպի Արտահան, որ այդ շրջանին կը համարուէր անառիկ բերդ մը: Լուր առնելով որ Ռուսերը կուգան, թուրք զինուորները խոյս տուին դէպի Սողանլուխի լեռները: Այս փախուստին պատճառով, ճամբան թողուցին 33 հայ գիւղերու բնակչութիւնը զոր տեղահան ըրած՝ կ'ուզէին տանիլ Էրզրում: Ռուսերը իրենց պաշտպանութեան տակ առին Հայերը: Եւ երբ ռուսական բանակը մօտեցաւ Արտահանի, բերդին դռները բացուեցան եւ Հայոց հոգեւորականութիւնը թափօրով դիմաւորեց ռուս զօրապետը, անոր յանձնելու համար բերդին բանալիները:

Պասկեւիչ Արտահան կը գտնուէր, երբ լուր հասաւ թէ իշխան Ճավճավաձէ նուաճեր է ամբողջ Պայազիտի փաշալըքը:

Պայազիտի փաշալըքը սահմանակից է Արարատեան աշխարհին, որմէ կը բաժնուի Ազրիտաղ լեռնաշղթայով: Կազմուած էր չորս գաւառներէ, — Պայազիտ, Դիադին, Խամուր եւ Ալաշկերտ: Երկրին օդը, ջուրը, պտղաբերութիւնը, բնական հարստութիւնները հռչակաւոր են:

Պատերազմէն առաջ մօտ 18 հազար Հայութիւն կար այս շրջանին մէջ, եւ 3–4 հազար Քիւրտ ու Թուրք: Պայազիտի Հայերը նուաղ ճնշուած կ'ապրէին, բայց եւ այնպէս մահմետական լուծը բաւականաչափ խաթարած էր անոնց բնածին, պարզակեաց եւ առաքինի բնաւորութիւնը՝ ինչպէս կը վկայեն ռուս հեղինակներ: Այսուհանդերձ Պայազիտի Հայերը անուն շահած էին իրենց քաջութեամբ, հոգեկան անվեհերութեամբ, այնպէս որ Թուրքերը ակնածանքով կը վարուէին անոնց հետ, կը յարգէին, Հայոց սրբատեղիները, ուխտատեղիները: Արգիլած էին եկեղեցիներու զանգակահարութիւնը, բայց արգելք չէին հանդիսանար անոնց կրօնական ազատութեան: Աւաղակութեամբ ապրող Քիւրտերն անդամ, ոչ միայն նեղութիւն չէին տար Հայոց ուխտագնացութեան, այլեւ իրենք եւս պաշտումով կ'այցելէին Թոփրաք – Քալէի Ս. Սարգիս ուխտատեղին: Կ'երթային եւ ուխտ կ'ընէին, մատաղ կ'ընէին, որպէսզի Սուրբը օգնէ... իրենց աւաղակութեան:

Այսպէս Պայազիտի շրջանի Հայերը, թէեւ դարերով թրքական լուծի տակ մընացած, կը մնային տիրապետող տարր, ամէն տեսակէտով ուժեղ, ուստի շտապեցին օգտուիլ Ռուսերու գալուստէն:

Պատերազմէն առաջ, շրջանին կառավարիչն էր Պեհլուլ փաշա: Ծագումով նշանաւոր քրտական հին ցեղէ սերած, ինքը եւ իր նախորդները Քիւրտերէն յարգուած, անկախ դիրք մը ունէր հանդէպ սուլթանին, ոչ տուրք կը վճարէր, ոչ ալ այլ պարտաւորութիւն, բայց միայն պաշտպանել երկրին սահմանները արտաքին թշնամիին առջեւ: Պայազիտի փաշային վայելած այս առանձնաշնորհը նախանձ կը գրգռէր Վանի, Մշոյ եւ Կարսի փաշաներուն մօտ, այնպէս որ թշնամի յարձակումներու ընթացքին երբեք չէին օգներ Պայազիտի, այլ կը ցանկային որ կործանի: Արդարեւ, 1822ին, երբ Աբբաս Միրզա պաշարեց Պայազիտը, դրացի փաշաներէն ոչ մէկը հասաւ օգնութեան, եւ ի վերջոյ Պեհլուլ փաշա գերի ինկաւ Պարսիկներուն ձեռքը եւ բանտարկուած մնաց Խոյ քաղաքին մէջ մինչեւ պատերազմին վերջաւորութիւնը: Երբ Ռուսերը Թաւրիզ մտան, փաշան գուշակեց որ շուտով պատերազմը կը սկսի այս անգամ Ռուսերուն ու Թուրքերուն միջեւ, ուստի ուզեց Ռուսերուն կողմն անցնիլ: Ներսէս Աշտարակեցի բազմաթիւ բարեկամներ ունէր Պայազիտի մէջ, որոնց հետ թղթակցութիւն կը պահէր, անոնց կը տեղեկացնէր օրուան դէպքերը: Հայերն ալ կը հաղորդէին Պեհլուլ փաշային, խորհուրդ տալով միանալ Ռուսերուն:

(4 Շար.)

ՔԱՂԱՔԱՑԻ ՊԱՐՏՔԸ

ԳԼՈՒԽ 8Ց

ՊՈՂՈՍԻ ՊԱՏԺԸ

(ՎԵՊ ՅԵՂՈՒԿԱՀԱՆՈՒՅԹԻՆ ԱՇԽ)

— Ո՛չ, սէր չունիմ։ Ես... ես ուրիշ մէկուն կը պատկանիմ։ Ուրիշ մէկուն կը պատկանի իմ սիրտս, իմ հոգիս, իմ կեանքս։ Ես ուրիշ մէկուն կը պատկանիմ։

Ու Տիգրուհի ոտքի ելաւ, ուզեց հեռանալ։ Բայց Տիգրան ետեւէն վազեց, բռնեց անոր ձեռքը։

— Ո՛չ, չես կրնար հեռանալ... դու ինծի պիտի ըսես թէ ո՞վ է այդ մարդը, որ քեզ ինծմէ խլեց։ Ես պիտի գիտնամ անոր անունը, ես պիտի գիտնամ անոր տունը, ես պիտի գիտնամ անոր ամէն ինչը։ Ես պիտի գիտնամ, որ ան ինծի հետ ի՛նչ ընելու է։ Ես պիտի գիտնամ, որ ան ինծի հետ ի՛նչ ընելու է։

Տիգրուհի ետ դարձաւ, նայեցաւ Տիգրանի աչքերուն մէջ։ Անոր աչքերը արցունքոտ էին։ Ու ձայնը դողդոջուն էր, երբ ըսաւ.

— Ես ինծի հետ ոչինչ պիտի ընէ, որովհետեւ ես ալ ոչինչ պիտի ընեմ։ Ես ինքզինքս սպանելու եմ։

Տիգրան ետ քաշուեցաւ, ինկաւ բազկաթոռի մը վրայ։ Ու ինքզինքը կորսնցուցած՝ նայեցաւ Տիգրուհիին։

— Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես... Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես... Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես...

Ու ինքզինքը կորսնցուցած՝ նայեցաւ Տիգրուհիին։

— Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես... Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես... Ինքզինքդ սպանելո՞ւ ես...

Տիգրուհի ետ դարձաւ դուռին կողմը։ Տիգրան ոտքի ելաւ,

Մեզմէ կը խնդրուի ծանուցանել.—
ՈՍԿԱՆ ՄՈՍԿՈՖԵԱՆ

Թուրքիա ծնած եւ անցեալին Սէն Սեմ-Ֆօրիէն տ'Օզոն (Իզէռ) հաստատուած, յանկարծամահ եղած է Փարիզ, Փետրուար 13ին եւ թաղուած Փետր. 17ին:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար գրել՝

Mme PAPAZIAN
110, Boul. Magenta, Paris (10.)

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Վարդանուշ Փափազեան եւ զաւակները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի, յաւարտ պատարագի Պօմոնի Ս. Գր. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, իրենց սիրեցեալ ամուսնոյն եւ հօր՝
ԱՐՏԱՇԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆԻ
մահուան քառասունքին առթիւ:

Սիրով կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները:

ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ

Ողբացեալ Արտաշէս Մոնոյեանի մահուան տխուր առթիւ ծերանոցին կը նուիրեն.— Տէր եւ Տիկին Կ. Պօյաճեան 30 Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Վ. Աճէմեան, Տէր եւ Տիկին Ս. Գոչումեան, Տէր եւ Տիկին Ա. Ճօրթուեան, Տէր եւ Տիկին Կ. Գարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Թ. Մոնկոլ 10ական: Տէր եւ Տիկին Ա. Տօլմաճեան, Տէր եւ Տիկին Ղ. Փափազեան, Տէր եւ Տիկին Դ. Վատիքեան հինգական: Տէր եւ Տիկին Ծ. Բէթէք երեք Ն. Ֆ.: Գումար 98Ն.Ֆ.: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

Հայ Գրողներու Ընկերութիւնը
Կը կազմակերպէ
ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ
Նուիրուած
ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԻՒՀԷՐԵԱՆԻ
Յիշատակին

Այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 Բիւ տզ Թրէվիզ, Փարիզ:

Գլխաւոր բանախօս՝ ՎԱՀԱԳՆ ԻՉՔԱԼԱՑԵԱՆ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

25 Փետրուար, Կիրակի, Սրբոց Ղեւոնդեանց տօնին առթիւ հանդիսաւոր քառաձայն Ս. պատարագ ժամը 10ին: Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ. Գէորգ Արք. Իւթիւճեանի, Տ. Գրիգորիս եպսկ. Պալաքեանի, Տ. Սուքիաս վրդ. Պարոնեանի, Յովհ. Քհնյ. Հիւնքէրպէյէնտեանի, Սահակ քհնյ. Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ. Սկպեանի, Բարնաբաս քհնյ. Խընտամեանի, Աբիսողոմ քհնյ. Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ. Մեսրոպեանի, Վահան քհնյ. Խոյեանի, Բարթող քհնյ. Թագըմճեանի, Գարեգին քհնյ. Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Դաւթեանի, Լեւոն քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Նիզամեանի, Ներսէս քհնյ. Գանճեանի, Գրիգորճէպէճեան, Յուսիկ Ադամեան, Վարդան Պաղտատլեան, Յարութիւն Ճօրթուեան, Աղդէ Փայլակեան քահանաներու:

1 Մարտ, Հինգշաբթի.— Վարդանանցը Փարիզի մէջ.— Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանգամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9.45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը: Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ: Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան: Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը:

4 Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Պանեէօ Քաշանի յանձնախումբի հանգանակութեան Ա. ցանկը.—

Ս. Թորոսեան (Ստ. Նաւասարդեանի յիշատակին) հարիւր Ն. Ֆ., Տիկին Սաթօ Յակոբեան, Տիկ. Մ. Քոչարեան, Պ. Սէյեանեան, Ջանչիէֆ, եւ Ստ. Եղիազարեան 50ական Ն. Ֆ.: Գումար՝ 350:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Լսարանին հերթական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին մէջ:

Դասախօս՝ Պ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ:

Նիւթը՝ Ե. Դարէն մինչեւ ԺԵ. դար հայկական մանրանկարչութիւնը (լուսարձակում):

Ջերմութիւնը ապահովուած է: Մուտքը ազատ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

Ecole Normale
78, Rue Cardinet (Métro Malesherbes)
Այս Չորեքշաբթի ժամը 21ին
SOCIÉTÉ NATIONALE DE MUSIQUE
ՅԱՅՏԱԳԻՐ
ԼԻՏԻԱ ԿԱՐԻՆ
Կ'երգէ Մարսէլ Միհալովիչի «Երեկոյեան երգը» (Ա. ունկնդրութիւն):
Monique Haas
(Դաշնակ)
Եւ ուրիշներ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Կիրակի, Մայիս 27ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ:

ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՈՍԿԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Վաճառումի պարտադիր գին
Modèle Deposé Prix Imposé
200 Ն. Ֆ.
Գնելու համար դիմել՝
EDOUARD KHEDERIAN
66, Rue Lafayette,
PARIS (9e)
Tél. : PRO. 11-63

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Agence de Voyage
TOURIST ROMEA - FRANCE
10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին: Զեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար շուտով դրեցէք մեր գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանէք ձեզի:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լոնտոնի «Նաւասարդեան» ենթակոմիտէին կողմէ:

Այս Ուրբաթ, ժամը 6.30ին:

Լոնտոնի շքեղ «Օմար Խայեամ» ճաշարանին մէջ:

Կը խօսի Ընկ. Պ. ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ:

Գրական – գեղարուեստական ճոխ ծրագիր, երգ, արտասանութիւն, նուագ:

Հայկական համեղ ճաշ:

Մուտք եւ ճաշ 1 սթերլին:

Հասցէ՝ Օմար Խայեամ:
50, Քանոն Սթրիթ, է Ս 4:

Կ'ՈՒՋՈՒԻ

Հայ կին մը՝ 45էն 60 տարեկան, հայ ընտանիքի մը առտնին գործերուն համար:

Բնակութիւն եւ սնունդ ապահովուած է:

Դիմել՝ Յակոբ Փափազեան հաստատութիւն,

3 a, Rue Lafayette. Marseille 1er

Ուրիշ քաղաքներէ ալ կարելի է դիմել՝ նամակով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը իր վարչական ժողովը կը գումարէ այս Շաբաթ, ժամը 3ին, իր հաւաքատեղին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՄԱՐՏ 11ԻՆ
ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Այր եւ կնոջ մը համար փոքր յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, կամ մեծ սենեակ մը, եւ խոհանոց, Փարիզ կամ արուարձան, վարձու ի հարկին փոյան հատուցումի, Մայիս 1էն սկսեալ:

Գրել Տաքէսեան,
91, Rue Général Leclerc, GROSLAY (S. et O).

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, Salle Voltaire, Rue Voltaire

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ:
Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Պար.— Սօսի պարայումբը, ընկերակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի:
Նուագ.— ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՍԸՉԵԱՆ եւ իր խումբը:

Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE
Bar Buffet Ambiance

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան:

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ - (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE
MARQUE DEPOSÉE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin/Marseille (2ème)

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — R. C. Seine 57 A 2731

Téléph. : PRO. 86 - 60 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

JEUDI 22 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9336 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5137

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԹԱՔՈՒՆ ԾԱԼՔԵՐԸ

Դեռ չատ կանուխ է քօղազերծելու համար կիլիկեան Աթոռին դէմ սարքուած դաւադրութեան բոլոր թաքուն ծալքերը։

Գարեգին արք. Յովսէփեան, երկրորդ աթոռակատարէն առաջ, Խորէն Ա. Մուրատբէկեան կաթողիկոսին կողմէ արտահայտուած կարծիքը, իրաւ նուիրակ, ի նպաստ էջմիածնի հանդանակութիւն կատարելու համար։

Իր այս սահմանափակ առաքելութիւնը լրացնելէ վերջ, պիտի վերադառնար Հայաստան։

Եւ սակայն նուիրակը Եւրոպայէն վերջ գնաց հիւսիսային Ամերիկա, ուր եւ մընաց, ընտրուելով թեմին առաջնորդ։

Ինչո՞ւ չվերադարձաւ էջմիածին, ինչպէս ծրագրուած էր։

Կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրուելէն վերջ երկու տարի եւս մնաց Ամերիկա, յետոյ միայն գնաց Անթիլիաս։

Ամերիկայի պատակտուած թեմին մէջ միասնականութիւն չկրցաւ հաստատել։

Անթիլիասի մէջ յամառեցաւ իր գերը պանը պահել խորհրդային քաղաքացիի անցագիրը, հակառակ լիբանանցի դառնալու համար տեղական իշխանութեանց քանիցս կրկնուած թելադրութեանց։ Կաթողիկոսական պաշտօնը ցկեանս էր եւ պէտք չունէր օտար երկրի մը հպատակութիւնը պահելու։

1945 Յունիսին էջմիածին գնաց, նախագահելու Գէորգ Զ. Զէօրէքճեան կաթողիկոսի ընտրութեան։

Վերադարձին տարբեր հովեր սկսան փչել Անթիլիասի ափերէն։

Հոգեհոսութեան ենթարկուած էին նաեւ կարգ մը բարձրաստիճան եկեղեցականներ, որոնք մասնակցած էին Ամերիկայի Հայոց Հայրապետի ընտրութեան եւ օծումին։

«Հայաստանասէր» եւ «էջմիածնասէր» կեղծ պիտակներուն ետեւ ծածկուած կասկածելի տարրեր չընազատած էին ծերունի Գարեգին կաթողիկոսը։

Իր մահէն վերջ նոյն տարրերը ուզեցին յաւերժացնել իրենց ազդեցութիւնը կիլիկեան Աթոռին վրայ։

Սակայն իրենց դէմ դատն ժողովուրդի առողջ մեծամասնութիւնը, որուն նպատակն էր վերահաստատել Աթոռին անկախութիւնը, ձերբազատելով զայն խորհրդային խորհրդաւոր ու խլրդային ազդեցութիւններէ։

Պայքարը երկու ճակատներու մէջեւ սկսաւ 1952 Յունիս 21էն վերջ եւ չարունակուեցաւ 44 ամիս, մինչեւ 1956 Փետր. 20ի ընտրութիւնը։

Ինչո՞ւ համար Անթիլիաս ղրկուեցաւ վաղուէն Ա. Պալճեան կաթողիկոսը, որ 1955 Սեպտ. 30ին էր ընտրուած եւ տակաւին հովուական այցելութիւն իսկ չէր տուած Հայաստանի, Վրաստանի եւ Ա. Ղրիմի իր թեմերուն։

Լիբանան իր թեմը չէր։ Ո՞վ ղրկեց զինքը։

Անթիլիաս հասնելէն վերջ, ինչո՞ւ չմասնակցեցաւ ընտրութեան եւ օծումին, ինչպէս խոստացեր էր իր հեռագրով։

Ինք որ ծրագրեր էր 1956ի գարնան «եպիսկոպոսական ժողով» գումարել էջմիածնի մէջ եւ 1955ի Նոյեմբերին հրաւէր ուղղած էր Գարեգին պատրիարքին, ինչո՞ւ փոխեց միտքը։

Հարցեր են ասոնք, որոնց մասին չատ է խօսուած, առանց գոհացուցիչ պատասխաններ ստանալու։ Առանց կարենալ քօղազերծելու թաքուն ծալքերը։

«Անկախ համայնք» երազողները չատ առնց յուսահատած են արդէն։

«Հակաթոռ կաթողիկոսութեան» իրենց թեկնածուն տարիներէ ի վեր նըշանացուցած են՝ Բարեգործականի նախագահ Գարեգին Նազարեան։

Ժառանգել տը Ժրպետ կը գրէ թէ Ֆրանսա այլեւս պիտի զբաղի համագործակցութեան գաչինք մը ստորագրելով Ա. Հայկի հետ։

Կազեթ տը Լօզանի համար ալ հաշտութիւնը դուռին առջեւն է, հաշտութիւն մը որուն այլեւս չէին սպասեր «նուազ թատերական քան տքնջան, նուազ հրապուրիչ քան անհրաժեշտ։ Իմաստութիւնը իր խօսքը կ'ըսէ, երանի թէ տէր մնար ալժերական հողին»։

ԱՆԳԼԻԱ.— Տէյլի Թելեկրաֆի համար ոչ մէկ թիւրիմացութիւն պէտք է մնայ ապագային համար։ «Տէյլի Էքսփրէս» կը չեշտէ թէ Ալժերիոյ պատմութեան մէկ աքանչելի գարաշրջանը վերջ կը գտնէ։ 132 տարուան Ֆրանսական վարչութեան մը ընթացքին հսկայ յառաջդիմութիւններ կատարուած են, բոլորն ալ որովհետեւ Ֆրանսացիները իրենց խելքը, ուժը եւ յաճախ կեանքը տուին Ալժերիոյ։

Թայմզի համար համաձայնութիւնը «Գաղտնի Բանակին ոտքին տակ խոտը կը կտրէ»։ Գաղտնի Բանակին սխալը այն եղած է ըստ անգլիական թերթին որ քաղաքական ծրագիր չէ ունեցած բացի «Ֆրանսական Ալժերիա» նշանախօսքէն։

ԻՏԱԼԻԱ.— Իլ Մեսսաճեռօ կը գրէ թէ Գաղտնի Բանակը կարեւոր խոչընդոտ մըն է այն պահուն երբ Ալժերիա եւ Ֆրանսա իրարու ձեռք կ'երկարեն։ Գաղտնի Բանակին հետ զինադադար չունի։ Կամ պէտք է մէկզտեղէն վերցնել այս կազմակերպութիւնը կամ մեռնիլ։

Իլ Ֆօքիտիաօ (Կաթողիկ) կը գրէ թէ Ալժերիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ձեռք ձգուած խաղաղութիւնը պատմական է եւ անժխտելի փառք մը տը Կոլի համար որ այս գործը գլուխ հանեց բացառիկ պետական մարդու յարատեւութեամբ եւ իմաստութեամբ։

Քոռիէռէ Տելլա Սեռայի համար ալ կարելի է համակրիլ կամ չհամակրիլ տը Կոլի, բայց կարելի չէ ուրանալ թէ յաջողեցաւ հոն ուր ոչ մէկ Ֆրանսացի յաջողած էր։ Անհատնում համբերութեամբ, դիմադրական քաջութեամբ, իրեն եւ Ֆրանսայի հանդէպ վստահութեամբ մը որ երբեմն խենթութեան կը տանի, յաղթեցաւ հանդիլ իր նպատակին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

ԾԱՆՐ ՄԻԶԱԴԷՊԵՐ ԱԼԺԻՒ ՄԷՋ

Հինգ թոն հանրային աղբ հասած է Ալժէ, հոչակելու համար զինադադարը։ Բոլոր միջոցները ձեռք առնուած են եւ հաւանական է որ զինադադարը գործադրուի երկուշաբթիէն սկսեալ։ կարելի կը նը – կատուի նաեւ որ Գաղտնի Բանակը վեր – ջին փորձ մը ընէ յայտարարութենէն առաջ։ Ալժերիոյ Եւրոպացիները կը սպառնան ամէկութեամբ դէպքերու ընթացքին։

Վերջին օրերու մահափորձերու թիւին բազմապատկուիլը եւ հոլտ – ըմիները կարծել կուտան թէ բան մը պիտի պատահի։ Եւրոպացիները կը վախնան որ անդարմանելին գործուի, բայց ահա բեկչական կազմակերպութեան ձեռքն են այլեւս։

Չէնքի կարեւոր զողութիւններ կատարուած են առջի օր Գաղտնի Բանակին կողմէ, Ալժէի մէջ։ 230 պատերազմական պէնքեր վերցուած են մինչ Օռան, Պոն եւ Ռենվիլ 11 միլիոն Ֆրանք կը զողցուէր։ Դրամական ուրիչ հոլտ – ըմիներ ալ եղած են Օռան եւ Մերս – էլ – Քէպիր 6 – 7 միլիոնի արժէքով։

Ալժէի մէջ ծանր միջադէպեր պատահած են էլ – Պիար լիսէին մէջ։

Մահմետական թէ եւրոպացի աչալերները նախ սկսած են կոտրել – թափել ամէն բան եւ եռագոյնին պատճառաւ միայն զոր մահմետականները պատռած էին, համայնական բախումները սկսած են։ Ներքին ուսուցիչ մը (մահմետական) սպանուած է։

Նոյն իրիկունը երկու առեւանգումները պատահած են։ Հրամանատար մը եւ ենթասպայ մը որ Ալեթի պանդոկն էին առեւանգուած են։

Մինչ այս խառնակ ու չիոթ վիճակը կը տեւէ արտասահմանեան մամուլը իր զոհունակութիւնը կը յայտնէ ալժերական հարցին կարգադրութեան համար։

պատշաճկալ զարձնելով զայն։

Անթիլիասի աթոռը տկարացնելու յետին մտքով Նոր Հաճընի, Զահլէի եւ Դամասկոսի եկեղեցիները ըմբոստութեան մղող տարրերը այսօր տարիներէ ի վեր իրենց կուրծքը կը ծեծեն՝ տեսնելով որ Ամերիկայի Ազգային Թեմը իր հարիւր հազար հաւատացեալներով, 25 եկեղեցիներով եւ առաջնորդարանով, Ցունաստանի եւ Պարսկաստանի թեմերը նոյն – քան հետեւորդներով կապուած են Կիլիկիոյ կաթողիկոսութեան։

Բարեգործականը կը յամառի չվճարել Մելքոնեան կտակի տարեկան հազար ըստերլինի յատկացումը, նիւթական նեղութեան մատնելու համար զայն։

Աւտը փոխարէն Աթոռին կապուած թեմերը իրենց տարեվճարներով լիովին կը հաւասարակշռեն անոր ելեմուտքը։

Բարեգործականին դաս կուտայ Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը, որ կիլիկեան Դպրեվանքին տուած 10.000 տոլարէն վերջ, քանի մը օր առաջ 20.000 տոլար յատկացուց տպարանին տողաշար մեքենայ մը գնելու համար։

Դպրեվանքը բարղաւաճ վիճակի մէջ է եւ ամէն տարի երիտասարդ վարդապետներ, քահանաներ եւ կրթական մշակներ կը պարգեւէ ազգին։

Ո՞ր օրուան կը սպասէ դեռ Վազգէն Ա. Կաթողիկոս՝ քրիստոնէական ոգիով վերաքննելու համար ցարդ իր բռնած քաղաքական դիրքը եւ չնորհաւորելու իր եղբայրակիցը։

ՀՐԱՆՏ – ՈՍՄՈՒՎ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ չատ դժգոհ են որ կոչկն որ ղիրենք տեղեակ չէր պահած Խրուշչեւի ղրկած նամակէն։ Քենըտի ծանօթ չէր անոր պարունակութեան որ արեւմտեան տարակարծութեանց մէկ նոր փաստն է։ Արդարեւ մինչ Քենըտի եւ Մաքմիլըն բաց դուռ մը կը ձգէին, տը Կոլ աւելի վճռական է իր պատասխանին մէջ եւ ոճը՝ կարուկ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ մէջ կացութիւնը կրկին ծանրացած է։ Մինչ ոմանք մտահոգ էին Ատալէթի (մենտերէսեան նկատուած) մարզպետին, չարժումը ծայրայեղ զին – ուորականներու ձեռքն է եւ ոստիկանութիւնը մեծ թիւով երիտասարդ սպաներ ձերբակալած է։ Ասոնք կը դեկավարուին Գնդ. Թիւրքէշի կողմէ որ Նոր – Տէհլի ապաստանած է։ Այս ձերբակալութիւն – ները բաւական զարմանք պատճառած են Անգարայի մէջ, ուր նոյնիսկ զինուորական պետական նոր հարուածի մը խօսքը չլսան կ'ընէ։ Այս նոր «իթթիհատական» – ները աւելի ընկերվարական ձգտումներ ունին եւ զինուորական մենատիրութեան մը կողմնակից են։

ՔԵՆԸՏԻ երկու միլիառ տոլար, ուզեց ամերիկեան խորհրդարանէն անդործութեան դէմ պայքարելու համար։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ կառավարութիւնը օրի – նագիծ մը ներկայացուցած է խորհրդարանին որ հանրային գանձէն ինը միլիոն տրախմիի (մօտ՝ մէկ միլիոն 500 հազար Ն. Ֆ.) դրամօժիտի մը վճարումը կը նախատեսէ իշխան ուհի Սոֆիին որ ի ժառանգել տը ժրպետ կը գրէ թէ Ֆրանսա այլեւս պիտի զբաղի համագործակցութեան գաչինք մը ստորագրելով Ա. Հայկի հետ։

Կազեթ տը Լօզանի համար ալ հաշտութիւնը դուռին առջեւն է, հաշտութիւն մը որուն այլեւս չէին սպասեր «նուազ թատերական քան տքնջան, նուազ հրապուրիչ քան անհրաժեշտ։ Իմաստութիւնը իր խօսքը կ'ըսէ, երանի թէ տէր մնար ալժերական հողին»։

ԱՆԳԼԻԱ.— Տէյլի Թելեկրաֆի համար ոչ մէկ թիւրիմացութիւն պէտք է մնայ ապագային համար։ «Տէյլի Էքսփրէս» կը չեշտէ թէ Ալժերիոյ պատմութեան մէկ աքանչելի գարաշրջանը վերջ կը գտնէ։ 132 տարուան Ֆրանսական վարչութեան մը ընթացքին հսկայ յառաջդիմութիւններ կատարուած են, բոլորն ալ որովհետեւ Ֆրանսացիները իրենց խելքը, ուժը եւ յաճախ կեանքը տուին Ալժերիոյ։

Թայմզի համար համաձայնութիւնը «Գաղտնի Բանակին ոտքին տակ խոտը կը կտրէ»։ Գաղտնի Բանակին սխալը այն եղած է ըստ անգլիական թերթին որ քաղաքական ծրագիր չէ ունեցած բացի «Ֆրանսական Ալժերիա» նշանախօսքէն։

ԻՏԱԼԻԱ.— Իլ Մեսսաճեռօ կը գրէ թէ Գաղտնի Բանակը կարեւոր խոչընդոտ մըն է այն պահուն երբ Ալժերիա եւ Ֆրանսա իրարու ձեռք կ'երկարեն։ Գաղտնի Բանակին հետ զինադադար չունի։ Կամ պէտք է մէկզտեղէն վերցնել այս կազմակերպութիւնը կամ մեռնիլ։

Իլ Ֆօքիտիաօ (Կաթողիկ) կը գրէ թէ Ալժերիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ ձեռք ձգուած խաղաղութիւնը պատմական է եւ անժխտելի փառք մը տը Կոլի համար որ այս գործը գլուխ հանեց բացառիկ պետական մարդու յարատեւութեամբ եւ իմաստութեամբ։

Քոռիէռէ Տելլա Սեռայի համար ալ կարելի է համակրիլ կամ չհամակրիլ տը Կոլի, բայց կարելի չէ ուրանալ թէ յաջողեցաւ հոն ուր ոչ մէկ Ֆրանսացի յաջողած էր։ Անհատնում համբերութեամբ, դիմադրական քաջութեամբ, իրեն եւ Ֆրանսայի հանդէպ վստահութեամբ մը որ երբեմն խենթութեան կը տանի, յաղթեցաւ հանդիլ իր նպատակին։

ՎԵՐՋԱՊԷՍ ՅԱՋՈՂԵՑԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԻԵԶԵՐԱԳՆԱՑԸ ՈՂՋ – ԱՌՈՂՋ ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ

Ամերիկացի առաջին տիեզերագնացը ձոն կլեն, Փետրուար 20ին երեք անգամ երկրագունդին շրջանն ընելէ ետք ողջ – առողջ երկիր վերադարձաւ։

Ծանօթ է որ չարաթներէ ի վեր օդերեւութաբանական պայմանները թոյլ չտը – ւին որ կլեն մեկնի դէպի անշրջպտ եւ կարելի է երեւակայել թէ ինչ վիճակի հասած էր Ամերիկացիին չղային դրու – թիւնը այսքան յետաձգումներէ ետք։ Լսուեցաւ նաեւ, ինչ որ չատ բնական էր, թէ կլեն այլեւս պիտի չմեկնի եւ փոխարինուի ուրիշի մը կողմէ, նկատի առնե – լով որ չիղերը քայքայուած են։ Բայց կլեն այդ յուսախաբութիւնը չունեցաւ եւ Երեքշաբթի օր, Ֆրանսական ժամով 15·47ին տեղաւորուեցաւ Մերքիւրի պատեանի մը մէջ զոր «բարեկամութիւն 7» կոչած էր։ Մեկնումէն երեք վայրկեան ետք պատեանը տեղաւորուեցաւ իր ծիրին վրայ եւ ծովային սպան՝ ձոն կլեն, 40 տարեկան անշրջպտ ղրկուեցաւ, 11 չաթաձգումներէ ետք։ 500 լրագրողներ ներկայ էին այս պատմական մեկնումին ո – րուն կը սպասեն չաբաթներէ ի վեր Քափ Քանավերալի արեւուն տակ։

Առաջին վայրկեանին իսկ, կլեն տեղեկութիւններ տուաւ։ «Շատ լաւ եմ, քանէլի տեսարան մը ունիմ»։ Ցայտնեց նաեւ թէ իր թռիչքին առաջին մասը քիչ մը տատանումներ եղած են բայց ամէն ինչ չափուած է եւ կլեն ըսած է թէ ամէն բան կ'ընթանայ ըստ նախատեսուած ծրագիրներուն։

Նման հաղորդումներէ ետք, ձոն կլեն նախատեսուած վայրէն վեց մայլ հեռու իջած է ժամը 20·47ին (Ֆրանսական ժամ) ամերիկ։ Նոա տիւքթոյըրին վրայ։

Կլեն չատ լաւ էր, բայց անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրուեցաւ, ուր 29 բժիշկներ, բոլորն ալ մասնագէտ, 48 ժամ պիտի քննեն աջրպետէն եկած ճամբորդը, ապա զինքը պիտի յանձնեն ընտանիքին։

Ամերիկացիներուն առաջինը, կլեն միչազգային երրորդ տիեզերագնացն է, բայց մրցանիշը կը մնայ երկրորդ Ռուսին՝ Թիթով որ 25 ժամ 18 վայրկեան մնաց անշրջպտ։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Գալուստ Կիւլպէնկեան հիմնարկութեան, կեդրոնական ջեռուցման ծախքերուն իրրեւ մասնակցութիւն, չնորհակալութեամբ ստացուած՝ 17·800 Ն. Ֆ.։

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Հ. ՍԱՀԱԿ Վ. ՏԷՐ-ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ

Անցած Դեկտեմբերի 25ին, Մննղեան երեկոյեան, բոլորեցաւ Հ. Սահակ վրդ. Ի մահուան հինգերորդ տարեդարձը :

Զանազան լուսանկարներ, ժամանակի չրջանին մէջ քաշուած, այժմ աչքիս առջեւն են :

Կան խմբանկարներ՝ դպրոցական չրջանէն, Ս. Ղազարու վանքին մէջ, Ազոլոյի մէջ, առանձին կամ բարեկամներու հետ քաշուած, ու բոլորին մէջ՝ սիրելի Հ. Սահակը, իր անուշ ու հանդարտ ժպիտով : Թէեւ անցած են հինգ երկար տարիներ, իր յիշատակը այնքան կենդանի կը թուի ինձ, որ հաւատալս չի գար թէ այլեւս չ'ապրիր ան :

Անշուշտ կարելի չէ կենդանացնել մեռած անհատ մը, բայց կան երբեմն անձեր, որոնք իրենց չուրջ սփռած համակրութեամբ ու քաղցրութեամբ, այն պատրանքը կուտան մեզի թէ մահը անոնց չի կրնար դպչիլ :

Հ. Սահակը այդ անհատներէն էր : Իր անձնաւորութենէն բխող ուժը, բարութեամբ լի, մաղնիսական այնպիսի կարողութիւն մը ունէր, որ քեզ իրեն կը քաշէր :

Իր խօսակցութիւնը, իր կուչ ծիծաղը, եւ նոյն իսկ իր հոգեկան պոռթկումները, մանաւանդ երբ կ'ուզէր աղգային վտանգաւոր սովորութիւններ ձաղկել, այնքան անկեղծ ու հարազատ էին, որ յաղի սրտին անդորրանք կը պատճառէին :

Իր սիրտը ու հոգին մանկան մը սրտի պարզութիւնը ու անկեղծութիւնը ունէին :

Իր երիտասարդ եղբայրակիցներէն մէկը, որ գինքը չատ կը յարգէր, ինձ պատմեց թէ ինչպէս օր մը նիւթի մը չուրջ խօսքու հետ գաղափարի փոխանակութեան առթիւ, Հ. Սահակը, որ իր դէմ խիստ լեզու մը գործածած էր, կէս ժամ ետք իր սենեակը մտած էր ու հակառակ իր յառաջացած տարիքին, իրմէ համեստօրէն ներողութիւն խնդրած էր իր խիստ վարմունքին համար :

Որքա՜ն խոր էր իր գիտութիւնը, մանաւանդ պատմական, մանկավարժական ու դաստիարակչական մարզերուն մէջ :

Ենովք Լաչինեան, «Յառաջ»ի էջերէն, Սեւրի գպրոցին մէջ անցուցած իր ղեկավարական յուշերով, գրչի զուարթ ու յաջող արտայայտութիւններով, կրցած էր պատկերացնել Հ. Սահակ վարդապետին անձնաւորութիւնը 1929էն ետք :

Սակայն Հ. Սահակ վարդապետը, պէտք էր տանէր Մուրատ – Ռափայէլեան վարժարանին մէջ, առաջին համաշխարհային մեծ պատերազմի նախօրեակին : Իր մեծ տալն ու փիլիսոփայական ամէնէն կայտառ չրջանին մէջ : Այդ ժամանակ 40 տարեկանը նոր լրացուցած էր :

1919 – 1920ի տարիներն է որ կ'ապրէ – ինք : Այդ չրջանին, Մուրատ – Ռափայէլեան վարժարանին մէջ ազգային մասնաւոր խանդավառութիւն մը կը տիրէր : Պատերազմին մղձաւանջը վերջ գտած էր : Հայ ժողովուրդը իր զարերու երազը իրագործած էր՝ հաճելով ազատութեան : Կար Հայաստանի Հանրապետութիւն մը : Մեր պատանի սիրտերը կը թրթռային ազգային այդ մեծ եղելութեան հանդէպ : Եւ օր մը, բախտը ունեցանք մեր դպրոցի յարկին տակ պատուելու Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին նախագահը, բանաստեղծ Աւետիս Ահարոնեանը : Բա – րիգալուստի խօսքը վերապահուած էր Հ. Սահակի : Մեր աչքերը յուզումով եւ հպարտութեամբ կը սպասէին՝ երբ կը խօսէր ան : Կախարդական բառերով հեր – քանէրուն սիրտը դրաւեց ու կապեց հայրենիքի զազափարին չուրջ : Անմոռանալի օրեր էին : Մխիթարեան Հայրերը, մեծ խանդավառութեամբ լեցուած, իրենց բոլոր սրտով նուիրուած էին զաղթականներու եւ ազգային կարօտեալներու օգնութեան : Մեր դպրոցական նուագախումբը ազգային երգերը կը թնդացնէր վենետիկի տաժերու հրապարակին վրայ, իսկ մեր մարզական խումբերը առաջնութեան դափնիները կը խլէին իտալական դպրոցներու մէջ :

Այս ամէն չարժումին ղլուխը կանգնած էր Հ. Սահակ :

Անոր ոգեւորիչ խօսքերը, օտարներուն առջեւ բարձր պահելու համար հայ ժողովուրդին անունը, կ'արձագանգէին մեր պատանիի սրտերէն ներս : Իսկ իր պատմութեան դասերը համակ հայկականու – թեամբ թրծուած էին :

Ան մեզ կը տանէր մեր պատմութեան արեւածագին, Նայիրի – Ուրարտեան չրջանին, մեր թագաւորութեան, մեր կայսրութեան, մեր փառքի չրջանները, Տրդատի, Ս. Սահակի, Ս. Մեսրոպի, Գրոց Գիւտին, եւ իր նկարագրու – թիւնները այնքան հարազատ, ինքնատիպ ու գունագեղ էին, որ կարծես թէ այդ դէպքերը երէկ տեղի ունեցած էին :

Երբ կը հասնէինք Վարդանանց պատերազմին, այն ժամանակ մեզի այնպէս կը թուէր թէ Հ. Սահակ նոր ներշնչումով մը կը լեցուէր : Իր բառերը աւելի դիւթիչ արտայայտութիւն մը կը ստանային, ու մենք տարուած անոնց գեղեցկութենէն, յափշտակուած իր ճարտասանական ո – ճէն, կ'երեւակայէինք կարմիր Վարդանի ասպետական տիպարը, իր հայրենասիրական ու կրօնքի անզուգական ուժերով :

Տարիները անցած են, եւ դեռ ականջիս կը հնչեն իր թաւ ձայնի եւեւէջները, երբ դասարանի խոր լռութեան մէջ, Աւարայրի պատերազմի նկարագրութիւնը կ'ը – նէր : Այդ վայրկեաններուն մեզի կը թուէր իր անձին մէջ տեսնել նոյն ինքն Ղեւոնդ երէցը, ու վստահ էինք որ եթէ Հ. Սահակը ապրած ըլլար այդ օրերուն, անպատճառ երկրորդ Ղեւոնդ երէց մը դարձած կ'ըլլար :

Այդ տարիներուն էր որ զրեց իր Աւարայրի Դիւցազները ողբերգութիւնը : Համակ եռանդ ու կորով, տարուած՝ միջավայրի իր ստեղծած խանդավառութենէն, եթէ չեմ սխալիր, քանի օրուան մէջ լրացուց այդ աշխատանքը :

Մինչ Հ. Սահակ կը զրէր Թատերական արարները, յաջորդ օրը, երեկոյեան, դերակատարները, որոնք ընդհանրապէս դպրոցի բարձր դասերու աշակերտներն էին, Թատերասրահի բեմին վրայ կը փորձէին իրենց համար թարմ թարմ պատրաստուած դերերը :

Եւեկտրականացած այդ միջավայրին մէջ, երբեմն ծիծաղելի, բայց հաճոյալից միջադէպեր ալ կը պատահէին, որոնք միջավայրի հոգեբանական վիճակը աւելի կը սրէին : Այսպէս, Հ. Սահակ կը զարմանար թէ ինչպէս է որ Վարդանի ճառը, որ երբեմն նոյն իսկ առաւօտեան գրած էր, երեկոյեան, փորձերու ժամանակ, այնքան կ'երկարէր Վարդանի դերը կատարող, առաջի դասարանի աշակերտ, այսօր Թորիւոյի մէջ բժիշկ, Յակոբ Թաշճեանի բերնին մէջ : Թաշճեանի խաղն էր ատիկա : Ինանդավառուած իր դերով, կարմիր Վարդանին կուտար անսահման իրաւունք ուզած չափովը ու ձեւովը ճաղկելու համար Պարսիկները ... եւ հետեւաբար իր ճառը ուզածին չափ կ'երկարէր : Բայց միւս կողմէ, իր դասընկերներէն խորամանկ Քիւչիւկեանը, այսօր բժշկութեան փրոֆէսէօր, ու Գումրուեանը, մին Պարսից զօրավար Մուշկան, միւսը՝ քրմապետ, չէին ուզեր Վարդանէն վար մնալ, եւ իրենց կարգին իրենց դերերը կ'երկարէին :

Հ. Սահակ, որուն աչքերը լաւ չէին տեսներ, բայց միտքը չատ սուր էր, չուտով կ'անդրադառնար որ անտեղի յաւելումներ կ'ըլլային, հետեւաբար ծիծաղով մը կ'ընդունէր որ ինքն ալ տարուած իր խանդէն՝ քիչ մը երկնցուցած էր այդ ճառերը :

Մենք փոքր էինք այդ տարիներուն, հետաքրքրութեամբ՝ կը հետեւէինք այդ զուարճալի դէպքերուն, բայց մասնարատ – պէս տեսնելու համար կարմիր սաղաւարտով ու կարմիր պատմուճանով Վարդանը, հայ ազնուականներու, կամ պարսիկ Շահին, Յակոբերտի չքախումբերը, իրենց զունաւոր զգեստներով, սուրերով ու ... մօրուքներով :

Հ. Սահակ, որ դրեթէ միչտ ներկայ էր փորձերուն, երբեմն կ'ընդմիջէր, եւ ա – նուշիկ «ցնդած» մը կամ «երանելի» մը ուղղելով այս կամ այն դերակատարի հասցէին, ինքը կ'արտասանէր անոր դերը, ցոյց տալով այն ձեւը ու չեշտը որ պէտք է տրուէր դերին :

ԲԱԳԱՐԱՏ ԵՂԻԱԶԱՐԵԱՆ

(Մնացեալը յաջորդով)

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ՝ ՏՈՔԹ. ԱՆՆԱ ԱՍԼԱՆԻ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Ֆրանսական հանդէսի մը թղթակիցը Պուէրէշ գնաց վերջերս՝ անձամբ այցելելու համար Տիկին Աննա Ասլանի երիտասարդացման դարմանատունը :

Ժամ Մուռօ հետեւեալ շահեկան հաղորդագրութիւնը կուտայ ծանօթ «Բարհոն» հաստատութեան մասին, որուն վարիչ տնօրէնուհին է հայազգի բժշկուհի Տիկին Աննա Ասլան :

×

Իտալացի բժիշկ մըն ալ ինծի պէս այցելած էր Տիկին Աննա Ասլանի հաստատութիւնը անձամբ տեսնելու համար երիտասարդացման հրաչքները ... :

Տիկին Աննա Ասլան չարաճճի ակնարկով մը հարցուց իտալացի բժշկին .

— Ի՞նչ տարիք կուտաք սա մարդուն :

Ուղիղ կեցուածքով, ձեռքը՝ դաւազան, նրբամաքուր, սպիտակ մօրուքով ծերունի մը մտաւ Տիկին Աննա Ասլանի դրասենեակը : Բարեկեղ Մարկոսեանն էր : Առոյգ ակնարկով ակնոցաւոր ծերունին առանց դժուարութեան ծռեցաւ եւ քաղաքավարօրէն համբուրեց Տիկին Ասլանի ձեռքը եւ հանդարտօրէն նստաւ դիմացի աթոռին վրայ, ձեռքի դաւազանը առնելով սրունքներուն միջեւ :

Իտալացի բժիշկը ուշի ուշով քննեց ծերունին. սպիտակ թեթեւ ստեւով ծածկուած էր անոր արեւէն այրած դլուխը : Բռնեց ծերունիին ձեռքը. մօրթը կը պահէր իր թարմութիւնը : Շօշափեց մատները, ամէն ինչ բնականոն էր :

— Ութսուն կամ թերեւս ութսունըհինգ տարեկան :

— Չեր դուչակածէն երեսուն տարիով աւելի մեծ է. այժմ 115 տարեկան է, անցագրին մէջ ալ արձանագրուած է արդէն ծննդեան թուականը : Քառասուն տարի վայտահատ եղած է եւ հանգի պիչերասպան՝ Քոսթանցայի նաւահանգիստին մէջ :

— Անսովոր երեւոյթ, դոչեց իտալացի բժիշկը :

Տիկին Աննա Ասլան աւելցուց .

— Տասը տարիէ ի վեր կը խնամուի մեր դարմանատան մէջ : Երբ մեզի եկաւ, սեւահակէն դուրս չէր կրնար ելլել այլեւս, 48 քիլօ կը կշռէր եւ յիշողութիւնն ալ կորնչնելու վրայ էր : Այսօր տասնըչինգ քիլօ աւելի կը կշռէ յիշողութիւնը վերադարձած է, ամէն օր փոզոց կ'ելլէ, առանձին պտոյտներ կ'ընէ : Կը սիրէ կեանքը եւ մոռցած է մահուան մղձաւանջը : Կ'ուզէ ընկերանալ ինծի գեղմանիա՝ բժշկական համագումարին իբրեւ կենդանի վկայ ներկայանալու համար մեր դարմանումներու արդիւնքին :

« Այս հարիւրտասնըհինգամեայ մարդը բնականոն ծերութիւն մը կ'ապրի » :

Տասը տարիէ ի վեր Բարսեղ Մարկոսեան որոշեալ չրջաններու կը հետեւի « Ժիրովիտա Հ. 3»ի դարմանումին :

Տոքթ. Աննա Ասլան հնարեց այդ դեղը երկար ուսումնասիրութիւններէ ետք : Հայազգի բժշկուհին ծերերու հիւանդութեանց մասնագէտ է այսօր : Տասնըչորս տարիէ ի վեր կը գործածէ «Փրոքայինը», որ մեզի ծանօթ «Նովոքայինն» է :

1948ին Տիկին Աննա Ասլան առաջին անգամ յօդացաւի դէմ գործածեց «Նովոքայինը» եւ լաւ արդիւնք ձեռք բերաւ : 1949ին հաստատեց, թէ «Փրոքայինը» կամ «Նովոքայինը» ոչ միայն յօդացաւերու, այլեւ արեան չրջանառութեան խանգարումներու վրայ ալ կ'ազդէն : Ծերուներ, «Նովոքայինի» դարմանումէ մը ետք, վերագտան իրենց յիշողութիւնը, մկանային ուժը եւ բարւոքեցաւ անոնց հոգեկան վիճակը :

Տիկին Աննա Ասլան, այս հաստատումներէն ետք, աշխատեցաւ դարմանումի թեքնիքին եւ կիրարկման եղանակին վրայ :

Բ. Մարկոսեան այժմ Տիկին Աննա Ասլանի ծերաբուժական հաստատութեան բժշկապետն անդամն է :

Հոն հանդիպեցանք նաեւ Թոմասյ Նիկոլայ Թոմային, որ երկու տարիէ ի վեր անդամալոյծ էր եւ չնորհիւ Փրոքայինի վերագտած էր իր կենսունակութիւնը : Ներկայիս կը քալէ. կը խօսի եւ վերսկսած է նոյնիսկ իր գործին՝ դերձակութեան :

Տիկին Աննա Ասլան խորհուրդ կուտայ չյուսահատիլ «Փ. 3»ի դարմանումի դանդաղ արդիւնքէն : Կը թելադրէ մեծ համբերութիւն ցոյց տալ այս դարմանումի

ՌՈՒՍԵՒԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

(1828)

1828 Փետրուարի վերջերը, փաշան իր խորհրդատու Հայերուն միջոցով յայտնեց Ներսէսի թէ տրամադիր է մտնելու Ռուսերու հովանաւորութեան տակ : Ներսէս անմիջապէս Պասկեւիչի յայտնեց այս տրամադրութիւնը, բայց դեռ պատերազմը սկսած չըլլալով, սուլթանը չզր – դեցնելու համար, խորհուրդ տուաւ Ներսէսի խոզովակով որ փաշան ապահէ ժամանակ մը : Յետագային, երբ Ներսէսը աքսորուեցաւ Գնաարապիա, Պասկեւիչ իր ամբաստանութեանց մէջ աւելցուց այն որ Ներսէս ինքնապլուխ եւ առանց իր դիտութեան՝ խորհուրդ տուած է Պեհլուլ փաշային, որ ռուսական հովանաւորութեան տակ չմտնէ : Ռուսեւթրքական պատերազմը ծագած ժամանակ, Ներսէս հետացուած էր արդէն, այնպէս որ Պեհլուլ փաշայի խնդրանքով՝ Հայերը ուղղակի դիմեցին Զօր. Պանկրատիեւին եւ իշխան Ճաւճաւաձէին, որոնք իրենց կարդին տեղեկութիւն տուին սպարապետին : «Դժբախտաբար, կը գրէ ռուս պատմաբան մը, Պասկեւիչ հաւատաք չէր ընծայեր Թրքահպատակ Հայոց եւ Պեհլուլ փաշայի խնդրանքը դարձեալ մնաց առանց պատասխանի :*

Պատերազմին սկիզբը, Թուրքերը անտես առած էին Պայազիտը՝ իրենց բոլոր ուժերը կեդրոնացնելով կարսի պաշտպանութեան համար :

« Ռուսական դէնքերով Պարսից կրած պարտութիւնը, կը գրէ ռուս պատմաբան մը, էջմիածնի Սայր Աթոռին վերա – կանդնելը Ռուսերու կամեցողութեամբ, վերջապէս նուաճուած այս երկրամասին « Հայոց աշխարհ » անունը ապացոյցներ էին Հայոց համար թէ նոր դարաշրջան մը կը բացուի իրենց պատմութեան մէջ, թէ այլեւս վերջ գտած է խալսական լուծը : Դարերով ճնշուած Հայոց ոգին վերակենդանացաւ ապագայ բարօրութեան յոյսերով : Ռուսաց Թագաւորին անունը պաշտամունքով եւ երախտագիտութեամբ կ'արտասանէին անոնք, ռուսական բանակին եւ զօրապետներուն տրուած յաղթանակները կը գովաբանէին իրենց երգերուն մէջ : Եւ երբ պատերազմը սկսաւ, յայտնի կերպով Պայազիտի Հայերը կ'օժանդակէին Ռուսերուն՝ հաց եւ ձիշդ տեղեկութիւններ տալով անոնց : Սկզբնաբար այսքանով կը գոհանային » :

Հակառակ Հայոց զգոյշ դիրքին, Պայազիտի Քիւրտերը ուզեցին օգտուիլ առիթէն, պատերազմական վիճակէն : Ծունկի վերջերը չորս հարիւր Քիւրտեր յարձակեցան Արկուռի գիւղին վրայ, որ կը գտնուի Մասիսի ստորոտը : Բնակիչները, Պայազիտի Հայոց խորհուրդով առանց զուչութիւն ու պատրաստութիւն տեսած, քաջաբար ետ մղեցին աւազակները : Ծուլիս 13ին, Քիւրտերու աւելի մեծ զունտ մը յարձակեցաւ Գողրի աղահանքին վրայ եւ 12 Հայ սպաննելով՝ քշեցին տարին մօտ 3000 դլուխ տաւար : Ծուլիս 20ին, մօտ երեք հազար Քիւրտեր յարձակեցան Մաստարա գիւղին վրայ, ուր սակաւաթիւ ռուս զօրք կայ : Հակառակ ռուս զինուորներուն եւ Հայ գիւղացիներուն ընդդիմութեան, աւազակները գերի տարին 22 Հայ : Պայազիտի Քիւրտերուն այս յաջողութիւնները բացին Վանի Քիւրտերուն ախորժակը : Այս ժամանակ, երբ Սալմաստ եւ Խոյ պատերուն մէջ՝ սակաւաթիւ ռուս զօրքեր գրաւած էին Պարսկահայ գաղթականներուն տեղափոխութեամբ, Վանի Քիւրտերը յարձակեցան Սալմաստի եւ Խոյի վրայ, բաւական վնաս պատճառելով թէ ռուս գաղթականներուն :

Քիւրտերուն այս սիրաշրջութիւնները եռք, ռուսական հովանաւորութիւնը փնտռող Պեհլուլ փաշան այն համոզումն ունեցաւ թէ Ռուսերը ուժեղ չեն այնքան որքան ցոյց կուտան Հայերը, այնպէս որ լուր դրկեց իշխան Ճաւճաւաձէին թէ մինչեւ վերջին չունչը պիտի կռուի Ռուսերուն դէմ :

(5 Շար.)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ (ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ) ԳԱՂԹԱՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

— Ի՞նչ կիտայ ինձ... Փառքդ... Ես – ամեն ինչ եմ տալու ձեզ համար, միայն թե ազատեք ինձ Տիկին Նեթլի ներկայութենէն։

Ես ալ ինձ համար կը մտածէի, որ Տիկին Նեթլի ներկայութենէն ազատելու համար, ամեն ինչ կրնայ ընել։ Ուստի ըսի.

— Ես ձեզ կրնամ ազատել Տիկին Նեթլիէն, բայց ինչ կրնաք ինձ տալ։ Ես աղքատ մարդ եմ։

— Ես ձեզ կրնամ տալ հազար ոսկի, եթէ ինձ ազատէք Տիկին Նեթլիէն։

— Հազար ոսկի՞... Փառքդ... Ես ալ ինձ համար կը մտածէի, որ Տիկին Նեթլի

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի Տիկին Լեւոն Քանթարճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Պետրոս Սարգիսեան եւ զաւակները, ինչպէս նաեւ Սարաֆեան ընտանիքը կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի, այս կիրակի առաւօտ Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբօր եւ հօրեղբօր՝

ԼԵՒՈՆ ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ

մահուան տարելիցին առթիւ եւ իրենց մօր՝

ՎԵՐԺԻՆ ՔԱՆԹԱՐՃԵԱՆԻ

– (Պանտրմացի)

մահուան չորրորդ տարեդարձին առթիւ:

×

Ողբացեալ Տիկին Ա. Վարժապետեանի մահուան քառասունքի առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փրատոյի Մայր եկեղեցիին մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, ինչպէս նաեւ Արմենակ եւ Օննիկ Գուլաքսզեանի յիշատակին: Կը հրաւիրուին ննջեցեալներուն յիշատակը յարգող բարեկամները:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապ. Խաչի Պուլ. Օտտոյի մասնաճիւղի վարչութիւնս, Պ. Յակոբ Մըսըրեանի մահուան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկին Նազլը Պօղոյեան 10 Ն. Ֆ., Պ. Ղազարոս Նարինեան 5 Ն. Ֆ. (եկեղեցիին):

×

Պ. Վարժապետեան եւ զաւակները իրենց բոլոր պարագաներով շնորհակալութիւն կը յայտնեն բոլոր այն բարեկամներուն որոնք անձամբ, գրաւոր կամ հեռագրով իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին ողբացեալ Տիկին Ա. Վարժապետեանի շատ ցաւալի մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ իր բնակարանին մէջ Շաթօ Կոմպէռ, 17 Յունուար, Չորեքշաբթի ժամը 22ին, Մարսէյլ:

ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ ՍՐԱՀ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Արնուվիլի Կառվարենց թատերախումբը կը ներկացընէ՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

25 Փետրուար, Կիրակի, Սրբոց Ղեւոնդեանց տօնին առթիւ հանդիսաւոր քառաձայն Ս. պատարագ ժամը 10ին: Հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, Փարիզի եւ շրջանի եկեղեցիներուն մէջ ծառայած վախճանեալ Տ. Գէորգ Արք. Իւթիւճեանի, Տ. Գրիգորիս եպսկ. Պալաքեանի, Տ. Սուքիաս վրդ. Պարոնեանի, Յովհ. Քհնյ. Հիւնքէրպէյէնտեանի, Սահակ քհնյ. Իւթիւճեանի, Կոմիտաս քհնյ. Սկպեանի, Բարնաբաս քհնյ. Խընտամեանի, Աբիսողոմ քհնյ. Թորոսեանի, Մեսրոպ քհնյ. Մեսրոպեանի, Վահան քհնյ. Խոյեանի, Բարթող քհնյ. Թագըմճեանի, Գարեգին քհնյ. Տէօվլէթեանի, Մկրտիչ քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Դաւթեանի, Լեւոն քհնյ. Արսլանեանի, Գէորգ քհնյ. Նիզամեանի, Ներսէս քհնյ. Գանճեանի, Գրիգորճէպէճեան, Յուսիկ Ադամեան, Վարդան Պաղտատլեան, Յարութիւն Ճօրթուեան, Աղդէ Փայլակեան քահանաներու:

1 Մարտ, Հինգշաբթի.— Վարդանանցը Փարիզի մէջ.— Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանգամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9·45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը: Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ: Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան: Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը:

4 Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Լսարանին հերթական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին մէջ:

Դասախօս՝ Պ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ:

Նիւթը՝ Ե. Դարէն մինչեւ ԺԵ. դար հայկական մանրանկարչութիւնը (լուսարձակում):

Ջերմութիւնը ապահովուած է: Մուտքը ազատ:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Պօմոնի Ս. Ս. Մեսրոպ Ազգ. սրահին մէջ

Մարտ 3, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Ս: Բիւրատի «ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ»Ը կամ «ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ»:

Կազմակերպութեամբ «ՇԱՆԹ» թատերախումբի:

Խնամուած բեմադրութիւն եւ բացառիկ վայելք:

Նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

×

Ֆ. Կ. Խաչի ներկայացումը Մայիս 5-ին, Շաբաթ գիշեր:

×

Սորպոնի Մեծ սրահին մէջ Հոկտ. 14-ին, տեղի պիտի ունենայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի Ծննդեան 1600ամեակի տօնակատարութիւնը, Փարիզի եւ շրջակայից բոլոր հայ Միութիւններու մասնակցութեամբ:

ԾԱԽՈՒ Է

CLAMART

Բանուկ փողոցի վրայ կօշկակարի խանութ, սենեակ եւ խոհանոց, ի հարկին որեւէ ուրիշ առեւտուրի:

Դիմել՝ ՍԱՐԱՖԵԱՆի,

32, Ave. Victor Hugo, Clamart,

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Agence de Voyage

TOURIST ROMEA - FRANCE

10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին: Ձեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար շուտով գրեցէք մեր գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանենք ձեզի:

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS

NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84

— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լոնտոնի «Նաւասարդեան» ենթակոմիտէին կողմէ:

Այս Ուրբաթ, ժամը 6·30ին:

Լոնտոնի շքեղ «Օմար Խայեամ» ճաշարանին մէջ:

Կը խօսի Ընկ. Պ. ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ:

Գրական – գեղարուեստական ճոխ ծրագիր, երգ, արտասանութիւն, նուագ:

Հայկական համեղ ճաշ:

Մուտք եւ ճաշ 1 սթերլին:

Հասցէ՝ Օմար Խայեամ:

50, Քանոն Սթրիթ, է Ս 4:

Հայ Գրողներու Ընկերութիւնը
Կը կազմակերպէ

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ԵՐԵԿՈՅ ՄԸ

Նուիրուած
ԵՐՈՒԱՆԴ ՃԻՒՀԷՐԵԱՆԻ
Յիշատակին

Այս Ուրբաթ, ժամը 21ին, Ազգ. Տան սրահին մէջ, 32 Բիւ տզ Թրէվիզ, Փարիզ:

Գլխաւոր բանախօս՝ ՎԱՀԱԳՆ ԻՉՔԱԼԱՑԵԱՆ:

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ օժանդակ մարմնի: Նախաձեռնութեամբ Հայ Արենոյշներու, մասնակցութեամբ Գայլիկներու եւ նախկին Արիներու:

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21ին Սալ Մազընոյի մէջ, 88 Բիւ տ'Օպաներ:

Կը նախագահէ Պ. ՅՈՎՀ. ՀԱՑԱԳՈՐԾԵԱՆ:

Նախկին Հայ Արիներու կողմէ կը խօսի Պ. Օ. ՃԱՌԱՅԵԱՆ,

Գեղարուեստական խնամուած բաժին

Կ'երգեն.— Նախկին Հայ Արիներ Ս. Տէրոյեան, Ժ. Գասպարեան եւ խմբապետուհի Ալիս Շահմիրեան:

Դաշնակով կ'ընկերակցի խմբապետուհի Մ. Մարկոսեան, ձեռնադաշնակ՝ Գայլիկ Ա. Ճօշկունեան:

Աւուր պատշաճի արտասանութիւններ, երգեր եւ կենդանի պատկերներ:

« ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ »
«ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ»

40 Արենոյշներ եւ Գայլիկներ պիտի պարեն Հայկական եւ Կովկասեան պարեր:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը իր վարչական ժողովը կը գումարէ այս Շաբաթ, ժամը 3ին, իր հաւաքատեղին:

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— «Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս:

ՄԱՅԻՍ 28Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Կիրակի, Մայիս 27ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ
Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— (Թիւ 234-236).— Վիքթոր Հիւկօ եւ Բժիշկները (Խմբ.).— Նախաճաշի մասին (Տոքթ. Փօլ Ֆարէզ).— Մազերու թափելուն դէմ (Տոքթ. Գէորգեան).— Ծծկեր երախաներու մարսողական խանգարումները (Տոքթ. Բամպուքնեան).— Արկածով մեռնողները Ֆրանսայի մէջ (Քաղհան). Զաման (Յովհ. Պապէսեան).— Շագանակագեղձը խոշորցած է, չի կրնար միզել (Տոքթ. Շ. Այվազեան).— Սենեկայի հիւանդութիւնը, լանջախիթ (Շ. Նարդունի).— Օգտուիր ջրից եւ արեւից (Տոքթ. Փարսադանեան).— Քոլեսթերոլս շատցած է (Տոքթ. Ա. Աշնեան).— Զաւակ բերել առանց ցաւի (Տոքթ. Ասքանազ).— Պայքարը այրերու եւ կիներու միջեւ (Տոքթ. Արշակ Պօղոսեան).— Շաշտանդամ կինը կամ կնոջ պաղութիւնը (Տոքթ. Գալուստեան).— Բերանը կոկորդիլոսի բերան (Տոքթ. Գեղամ Այվազեան):

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 15 Ն. Ֆ., արտասահման՝ 20 Ն. Ֆ.:

Հասցէն գրել ճիշդ այսպէս.— Շ. Նարդունի, խմբագրատուն Յառաջի,

Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԵՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի

ՊԻՒՖԷ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վնարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

VENDREDI 23 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9337 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5138

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԹՈՒՐՔԻԱ

Ի՞նչ կ'անցնի կը դառնայ Թուրքիոյ մէջ:

Մթնոլորտը ելեկտրականացած էր այն օրէն ի վեր, երբ Եասը Ատայի ծիծաղելի դատավարութիւնը վերածուեցաւ ողբերգութեան: Երբ նախկին ամենազօր վարչապետը՝ Ատնան Մենտերէս եւ երկու ընկերները կախաղանի վրայ քաւեցին իրենց մեղքերը եւ Կեսարիոյ բանտերը լեցուեցան դեմոկրատ նախարարներով եւ 'արիւրաւոր երեսփոխաններով, մէջն ըլլալով Հանրապետութեան ծերունի նախագահը՝ Ճէլալ Պայար:

1960ի զինուորական յեղափոխութիւնը ջանի մը ժամուան մէջ կրցեր էր կաւէ արձաններու նման փշրել երէկի պաշտամունքի առարկայ իշխանաւորները: Սակայն չյաջողեցաւ բոլորէն ընդունելի վարչաձեւ մը հաստատել մէկուկէս տարուան սանձարձակ տիրապետութենէ վերջ:

Բանակը, որուն վրայ պէտք է յենու ամէն յեղափոխութիւն՝ իր դիրքը ամրապնդելու համար, կասկածելի էր, ամբողջ տասը տարի դեմոկրատներու հովանաւորութիւնը վայելած ըլլալով:

Զօր. Կիւրսէլի առաջին գործն էր եղած մաքրագործել զայն, հանգստեան կոչելով 5 – 6000 սպաներ, որոնց շարքին բազմաթիւ զօրավարներ:

Երկրորդ հարուածն ուղղեց մտաւորականութեան դէմ, համալսարանէն հեռացնելով Մենտերէսի կողմնակից 147 դասախօսներ:

Իվերջոյ ինքնամաքրագործում կատարեց՝ իր Կոմիտէի անդամներէն 14 ծայրայեղեաններ երկրէն դուրս պաշտօններու կոչելով:

Խարխափումի շրջանին վերջ տալ կը յուսար՝ կազմակերպելով Հոկտ. 15ի խորհրդարանական ընտրութիւնները: Սակայն արդիւնքը բացասական եղաւ:

Ամբողջ մէկ ամիս կարելի չեղաւ դահլիճ կազմել, որովհետեւ ոչ մէկ կուսակցութիւն մեծամասնութիւն էր շահած՝ առանձին կառավարելու համար երկիրը:

Ի վերջոյ Հալքն ու Ատալէթը կազմեցին կարկտան կառավարութիւն մը՝ խորամանկ Իսմէթի գլխաւորութեամբ: Սակայն կարկտանը շատոնց պատռտուելու նշաններ սկսած է ցոյց տալ:

Միւս կողմէ «ժողովրդավարութիւն» բառը այնքան յեղյեղուեցաւ 1960 Մայիս 27էն ի վեր, որ «յառաջդիմական» տարբեր առիթէն օգտուեցան աշխատաւոր դասակարգին մէջ ընկերվարական գաղափարները տարածելու համար:

Ճարտարարուեստի զարգացումով աւելցած է բանուորներու թիւը Թուրքիոյ մէջ, որ գերազանցօրէն երկրագործական երկիր է, ուր արհեստաւորներն ու մանր առեւտրականները կարեւոր տոկոս մը կը ներկայացնեն:

Բանուորները սկսած են կազմակերպուիլ արդէն եւ օգտուելով նոր Սահմանադրութեան մէկ յօդուածէն՝ գործադուլի իրաւունք եւ աշխատավարձքի յաւելում կը պահանջեն: Զանգուածային ցոյցեր կը կազմակերպեն փողոցներու մէջ:

Երկիրը տնտեսապէս քայքայուած է: Կառավարութիւնը պարտքերու տակ խեղդուած՝ սնանկութեան դուռն է հասած: Ի՞նչպէս պիտի գոհացնէ աշխատաւորները:

Մէկ կողմէ ընկերային շարժում: Միւս կողմէ ընդդիմադիր ուժերու համախմբում:

Եւ ահա՛ վերջին նորութիւնը,— խլրտումներ բանակին մէջ եւ ձերբակալութիւն սպաներու:

Դէպի ո՞ւր կ'երթայ Թուրքիա:

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԿԸ ՎԱՒԵՐԱՑԸՆԷ ՖՐԱՆՔԵՒԱԼԺԵՐԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նախարարաց Խորհուրդը բացառիկ հանգամանք ունէր Զորեքշաբթի օր: 5 ժամ տեւեց եւ այս առթիւ հրատարակուած զեկոյցը կ'ըսէ թէ խորհուրդը լըսած է ալժերական հարցերով զբաղող նախարարին զեկուցումը իր ունեցած խօսակցութեանց շուրջ: Խորհուրդը իր հաւանութիւնը տուած է թէ զինադուլի մասին եղած եզրակացութեանց վրայ եւ թէ ինքնորոշման եւ Ֆրանքեւալժերական գործակցութեան մէջն ըլլալով եւրոպացի փոքրամասնութեան տրուած երաշխաւորութիւնները:

Նախարարաց Խորհուրդին մէջ լսուած է նաեւ Արտաքին նախարարին զեկուցումը: Ալժերիոյ վերաբերեալ մասը երեքուկէս ժամ տեւած է, Ժոքս արդէն ժամ մը խօսած է եւ իր տեղեկագիրը լրացուցած են իրեն հետ երկու բանակցողները՝ Պրօյլ եւ Պիւրօն, ապա իւրաքանչիւր նախարար իր տեսակէտը յայտնած է:

Իրեն եղած հարցումներուն պատասխանելով, կառավարութեան բանբերը ըսած է թէ Ալժ. Ազատ. Ճակատի ներկայացուցիչներուն կ'իյնայ իրենց դիրքը ճշդել: Ֆրանսացիները կը սպասեն որ իրենց խօսակիցները արտայայտուին, անոնց հաւանութիւնն է որ կը պայմանաւորէ դէպքերու ընթացքը: Լրագրողները հարցուցած են նաեւ թէ խորհրդարանը կրնա՞յ արտակարգ նիստի հրաւիրուիլ եւ այդ մասին խօսած է Նախարարաց Խորհուրդը, Թեռնուար պատասխանած է թէ Նախարարաց Խորհուրդին ուսումնասիրած հարցերը բաւականաչափ կարեւոր էին որպէսզի ամբողջ ժամանակը խլեն եւ մէկ կողմ ձգուին ամէն ինչ որ կրնայ եսքը պատահիլ:

Ընդհանուր ձեւով տեղական մամուլը դժգոհ է որ աւելի բան չըսուիր հանրութեան եւ միայն լակոնական զեկոյց մը կը հրատարակուի:

Զեռք ձգուած միւս լուրերը անպաշտօն հանգամանք ունին: Ժոքսի տեղեկագիրը մօտ վաթսուն էջերէ բաղկացած է: Համաձայնութեան բնագիրները պատրաստուած են Նէ Վառիէթուռ (այն ձեւով որ ոչ մէկ բան փոխուի այլեւս) երկու կողմերուն կողմէ: Այս կը նշանակէ թէ Ալժերիոյ Ազատ Ճակատին խորհրդարանը որ վաւերացումի նիստ գումարած է Թրիփոլի որեւէ բան չի կրնար փոխել: Եթէ, ինչպէս կը սպասուի ալժերական խորհրդարանը Լիբիոյ մէջ կատարէ այդ վաւերացումը, նոր հանդիպում մը տեղի պիտի ունենայ Փարիզի մօտ, գլխաւոր բանակցողներու միջեւ համաձայնագրերը ստորագրելու համար: Այդ ստորագրութենէն ետքն է միայն որ համաձայնագրերու պարունակութիւնը պիտի հրապարակուի:

Զինադուլի առաջին թուական կը նախատեսուէր Փետրուար 25ը, ապա յետաձգուեցաւ եւ Մարտ 1ի մասին կը խօսուի, բացի այն պարագայէն երբ Թրիփոլիի ժողովը նախատեսուածէն առաջ վերջանայ:

Ամէն բան պատրաստ է, ամէն պարագայի մէջ վճռական օրուան համար: Հանրային ազդերը որ, ինչպէս գրած էինք, երկու երախաներ ցոյց կուտայ՝ մէկ Եւրոպացի, մէկ մահմետական որոնք իրարու ձեռքէ բռնած են, կը սպասեն պատերը զարդարելու: Քատրիյաժի ծրագիրները ամբողջ պատրաստ են արդիլելու համար որ բախումներ տեղի ունենան համայնքներու միջեւ:

Գլխաւոր կէտը՝ Օռանն է, որ Ալժէէն աւելի վտանգաւոր կը նկատուի:

Ըստ եղած համաձայնութեանց, կ'ըսուի նաեւ թէ բանակը երեք տարի Ալժերիա պիտի մնայ ինչ որ որոշ երաշխաւորութիւն մըն է Եւրոպացի տարրին համար: Նոյն անպաշտօն լուրերու համաձայն ինքնորոշումը կրնայ գործադրուիլ զինադուլէն չորս ամիս ետք:

Ամէնուն կարծիքն այն է թէ եղած բանակցութիւնները դուռ կը բանան Ֆրանքեւալժերական գործակցութեան մը զոր բոլորը կը փափաքին:

× Վերջապէս յայտնուեցաւ թէ ուր կատարուած է բանակցութիւնը: Փետր. 11էն 18, մինչ յիսուն լրագրողներ զուիցերական սահմանին վրայ ալժերական եւ Ֆրանսական պատուիրակութիւնները կը փնտռէին, ասոնք, մօտ երեսուն հոգի ամէն օր հանդիպում կ'ունենային:

Ժողովը տեղի ունեցած է Ժիւռայի մէջ, Իէթիի դղեակը: Ֆրանսա եւ «ԱՀԱԿ»ը մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեցին, զուիցերական կառավարութեան որ իր աջակցութեամբ եւ գաղտնապահութեամբ մեծապէս օժանդակած է բանակցութեանց յաջող ընթացքին:

× Ալժ. Ազատ. Ճակատի Խորհրդարանին (Ալժ. Յեղափոխութեան Ազգ. Խորհուրդ = ՍԷ ԷՆ ԷՌ Ա) պատմական նստաշրջանը տեղի կ'ունենայ Թրիփոլիի մէկ պանդոկին մէջ որ շինուած է 1937ին Մուսոլինիի ի պատիւ:

Ալժերական խորհրդարանին 6րդ ժողովն է: Հիմնուած 1956ին, այն ատեն 34 անդամ ունէր, այսօր 54 հատ ունի: Ասոնք կազմուած են հետեւեալ ձեւով — 11 «նախարարներ» որոնք Տէ Նուռէ անդամ են, վեց վիլլայաններու ներկայացուցիչները (իւրաքանչիւր վիլլայա, որ Ալժերիոյ զինուորական հրամանատարութեանց անունն է, չորս ներկայացուցիչ ունի) եւ արտաքին (Մարոք, Թունուզիա եւ Ֆրանսա) կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները: Մնացեալ ինը աթոռները կը պատկանին «Մեծերու» ինչպէս Ֆերաթ Ապպաս, կամ Պումենճելի պէս բարձր պաշտօնեաներու.

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՍՈՒՐԻՈՅ կառավարութեան բանբերը յայտարարեց թէ Ֆրանսական, բրիտանական եւ պելժիական ինչքերու վրայ եղած արգելքը վերցած է:

ՏԻԿԻՆ ԽՐՈՒՇՉԵՒԱ Մոսկուայի ձայնասփիւռէն խօսեցաւ ամերիկացի կիներուն, անգլերէն: Յայտարարեց թէ բոլոր զէնքերը պէտք է ծովը նետուին եւ բարեկամաբար ապրիլ: Խորհրդային վարչապետին կինը ըսաւ նաեւ որ խորհրդային ժողովուրդը կ'ուզէ որ Ամերիկայի եւ Խորհ. Միութեան միջեւ ըլլան այն յարաբերութիւնները, որ կային «Ռուզվելթի ժամանակ»:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ իզվեստիաները կը գրեն թէ որոշած են կարգադրել գերմանական հարցը: Կ'ամբաստանեն արեւմուտքը որ կը փորձէ անելի մէջ ձգել Գերմանիոյ խնդիրը եւ կ'ազդարարեն.— Անոնք որ յոյս ունին թէ Խորհ. Միութեան վճռականութիւնը կրնայ տկարանալ մեծ սըխալի մէջ են: Խորհրդային միւս թերթը՝ «Փրաւտա» իր կարգին ասպարէզ կը կարգայ Ամերիկայի, չեշտելով թէ արտասահմանի ամերիկեան կայանները յարձակումի վտանգին տակ կ'ըլլան եթէ ամերիկեան սպառնալիք ըլլայ Քուպայի վրայ:

ՌՈՊԸՐԹ ՔԵՆԸՏԻ, նախագահին եղբայրը որ Արդարութեան նախարար է Պէյրութէն Հռոմ հասաւ իր կնոջ հետ: Պիտի ընդունուի նաեւ Պապին կողմէ:

ՓԻԷՐ ՃԵՄԱՅԷԼ Լիբանանի հանրային շինութեանց նախարարը որ նաեւ Ֆալանժիստներուն պարագլուխն է առաջարկ մը ներկայացուց Հանրապետութեան նախագահին, որպէսզի Լիբանանի չէզոքութիւնը յայտարարուի պաշտօնապէս:

ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ 321 երեսփոխաններ պիտի ընտրեն, Կիրակի, վերանորոգելու համար իրենց խորհրդարանը:

ՀԱՄՊՈՒՐԿԻ ողողումներու զոհերուն վերջին թիւն է՝ 273 մեռեալ: Տակաւին քսան հազար հոգի կայ առանց ապաստանի:

ՖԱՆՖԱՆԻ կազմեց դահլիճը, որուն մերժեց մասնակցիլ իր իսկ կուսակցութեան (քրիստոնեայ–դեմոկրատ) աջ թեւը:

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Գրած էինք թէ Կարսի շրջանէն, ինչպէս Մանիսայէն, ռուս հին գաղթականներ կը վերադառնան Ռուսիա:

Ամերիկեան կազմակերպութիւն մը, որ ռուս գաղթականներով կը զբաղի, երկու կին ներկայացուցիչներ ղրկած է Կարս, համոզելու համար Մալականները, որ Ռուսիա չվերադառնան:

Նոյն ներկայացուցիչները Պանտրմայի մօտիկ Քոճակէօլի մէջ եւս շարունակելով իրենց քարոզչութիւնը, աշխատած են համոզել Տոնի Խազախները, որպէսզի Ամերիկա երթան, փոխանակ Ռուսիա վերադառնալու:

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը գրեն թէ Կարսի մէջ ձերբակալուած են երեք Մալականներ, որոնք քարոզութիւն կը կատարէին այն նպատակով որ դարերէ ի վեր Կարսի շրջակայքը հաստատուած Մալականները վերադառնան Ռուսիա:

× Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ Ամերիկացի ուսուցչուհի մը, որ հոմանուհին էր Զիզլիի օդակայանին մէջ պաշտօնավարող ամերիկացի դեր – գնդապետ Մեթիուզի, այս վերջինին հետ ամերիկեան ակումբին մէջ մինչեւ ուշ ատեն զուարճանալէ ետք, գինով վիճակի մէջ տուն կը վերադառնան: Դրացիները բուռն կռիւի մը աղմուկը կը լսեն եւ երբ վեր կ'ելլեն, կը տեսնեն թէ կինը մեռած էր: Մեթիուզ, որ ամուսնացած է եւ զաւակ մը ունի Ամերիկայի մէջ, ջղային տագնապ անցուց՝ երբ իմացաւ թէ հոմանուհին մեռած է եւ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ: Ամերիկեան ոստիկանութիւնը ձեռք առած է դէպքին քննութիւնը եւ յայտարարած թէ դեր – գնդապետը ոճիրի ամբաստանութեան տակ չի գտնուիր: Թուրք ոստիկանութիւնը եւ մամուլի ներկայացուցիչները ներս չեն ընդունուած: Կը կարծուի թէ Մեթիուզ նախանձի բերմամբ ծեծով մեռցուցած է իր հոմանուհին:

× Դարձեալ Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ ամերիկացի զինուոր Ռէյ, որ կը պաշտօնավարէ Ճումաօվայի օդակայանին մէջ, թաքսի մը վարձած, յետոյ ատրճանակը քաշելով նուազեցուցած է շարժավարը եւ զայն ճամբուն եզերքը փոսի մը մէջ նետելով խոյս տուած է կառքով: Ամերիկացի զինուորը կ'ուզէր թացիկութիւն ընել շարժավարին: Զինուորը ձերբակալուած է:

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Գոնիայէն կը հառագրեն թէ ահռելի ոճիր մը գործուած է Զիֆլիքէօզիւ գիւղին մէջ: Իպրահիմ անունով թուրք երիտասարդ մը ածելիով մորթած է իր 85ամեայ մայրը, վզին ոսկիները առնելու համար: Ոճրագործը թէեւ փախաւ, բայց ձերբակալուեցաւ:

× Իզմիրէն կը հեռագրեն թէ կարգ մը թուրք մուրացկաններ կը գործեն ցանց կազմած եւ մանուկները հաշմանդամ դարձնելով մուրալու կը վարժեցնեն:

Ի ՀԻՇԱՏԱԿ

Հ. ՍԱՀԱԿԻ Վ. ՏԵՐ-ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

(1828)

—o—

(Ի· Եր վերջին տպ.)

Մեկնել է Հայոց Սիսական գործակալությունից Հայոց Ազգային Ս. Ժողովի անդամ Հ. Սահակ Վ. Տեր-Ղուկասյանը, որ ծնած է Կ. Պոլսում 1828 թուին, եղել է Ազգային Ս. Ժողովի անդամ 1863 թուից, Ազգային Սահմանադրության ատենադպիր 1863-1865 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի նախագահ 1866-1867 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի անդամ 1870-1871 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի նախագահ 1872-1873 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի անդամ 1874-1875 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի նախագահ 1876-1877 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի անդամ 1878-1879 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի նախագահ 1880-1881 թուերին, Ազգային Ս. Ժողովի անդամ

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹՅԱՆ

(ԱՀԱ ՅԵՂՈՒՓԱՍԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐԵՐ)

ԳԻՐՔ

ՊՐՈՓ. ՀԱՅԿ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկեցէք, պարոն, ձեր ներկայութեան համար ալ ես ձեզմէ կը խնդրեմ, բայց հոս չեմ կրնար ձեզի տալ ինչ որ կ՚ուզէք։ Ես ալ ձեզի պէս հրամանատարի մը կողմէ եկած եմ հոս։

— Ուրեմն ի՞նչ պիտի ընենք։

— Ես ձեզ կ՚ուղեկցեմ մինչեւ Ալաշկերտ, հոն կը տեսնուինք։

— Ինչպէս կ՚ուզէք։

Ձիերը պատրաստ էին։ Ասոնք հեծան ձիերուն եւ ճամբայ ելան։ Ճամբան ոչ մէկ խօսք փոխանակեցին։ Ալաշկերտ հասնելնուն, Ալի Ռզա ըսաւ.

— Ես հոս պիտի մնամ, դուք գացէք ձեր գործին։

— Ինչպէս կ՚ուզէք։

Ալի Ռզա ձիէն իջաւ եւ ներս մտաւ։ Ասոնք ալ ձիերը ձգեցին ու ետ դարձան։

Ալի Ռզա ներս մտնելով՝ հարցուց.

— Ո՞ւր է Ալի Ռզա։

— Ան ալ ձեզի պէս հրամանատար մը ղրկեց, ինքը չեկաւ։

— Ուր է ան հիմա։

— Ան ալ ձեզի պէս ուրիշ տեղ մը գնաց։

— Ինչո՞ւ ինքը չեկաւ։

— Ինչո՞ւ ձեզ չղրկեց։

— Ես, որ ձեզ ղրկեցի, ինձմէ աւելի ձեզի հարկաւոր էր հոս։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ կ՚ուզէք որ ես ձեզի ըսեմ։ Ես ձեզ ղրկեցի, որովհետեւ ձեզ կը ճանչնայի, գիտէի որ ձեր ձեռքը ուժեղ է, եւ ձեր ձեռքը ուժեղ է, որովհետեւ ձեր սիրտը ուժեղ է։ Ես ձեզ ղրկեցի, որովհետեւ գիտէի որ ձեր ձեռքը ուժեղ է, որովհետեւ ձեր սիրտը ուժեղ է։ Ես ձեզ ղրկեցի, որովհետեւ գիտէի որ ձեր ձեռքը ուժեղ է, որովհետեւ ձեր սիրտը ուժեղ է։

— Ես, այո։

— Ո՞ւր է ան հիմա։

— Ան ալ ձեզի պէս ինչ-որ տեղ մը գնաց։

— Ինչո՞ւ ինքը չեկաւ։

— Ինչո՞ւ ձեզ չղրկեց։

— Ես, որ ձեզ ղրկեցի, ինձմէ աւելի ձեզի հարկաւոր էր հոս։

— Ինչո՞ւ։

— Ինչո՞ւ կ՚ուզէք որ ես ձեզի ըսեմ։ Ես ձեզ ղրկեցի, որովհետեւ ձեզ կը ճանչնայի, գիտէի որ

Մեզմէ կը խնդրուի ծանուցանել մահը
Այրի Տիկին ԶԱՐՈՒՀԻ ԵԿԱՒԵԱՆԻ
(Ծնեալ Տէր – Միքայէլեան)
որ տեղի ունեցած է ամսոյս 15ին, իր բնակարանը, (11 Բիւ տէ Քարմ, Փարիզ), Յուղարկաւորութիւնը կատարուածէ ամսոյս 19ին, հարազատներուն ներկայութեան :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Տէր եւ Տիկին Գէորգ Քաշքաշեան կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի առաւօտ, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ իրենց մօր՝ ԱՂԱՒՆԻ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ մահուան տարելիցին առթիւ եւ իրենց հօր՝ ՍԻՐԱԿԱՆ ՓԱՆՈՍԵԱՆԻ յիշատակին: Սիրով կը հրաւիրուին ողբացեալներուն յիշատակը յարգողները :

×

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊԱՅՐԱՄԵԱՆԻ
մահուան 9րդ տարելիցին առթիւ, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի, Փետրուար 25, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :
Յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ արարողութեան :

×

Պ. Հրանտ Գալֆայեան կը ծանուցնէ թէ հոգեհնգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, Փետրուար 25, իր կնոջ՝
ԹԵՐԵԶ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆԻ
(Ծնեալ Ալթունեան)
մահուան Բ. տարելիցին առթիւ :
Կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

×

Պ. Յովսէփ Շիրինեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, Փետրուար 25, իր կնոջ՝
ՊԱՅԾԱՌ ՇԻՐԻՆԵԱՆԻ
(Ծնեալ Թորոսեան)
մահուան քառասունքին առթիւ :
Սիրով կը հրաւիրուին ողբացեալին յիշատակը յարգողները :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Շաւիլի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Զուլհակեանէ (Վիրոֆլէ) 50 Ն. Ֆ., Օր. Արսինէ Աճէմեանի եւ Պ. Գլօտ Ճամճեանի նշանախօսութեան առթիւ :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի Ս. պատարագ պիտի մատուցուի Շաւիլի եկեղեղիին մէջ :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու :—

1 Մարտ, Հինգշաբթի.— Վարդանանցը Փարիզի մէջ.— Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանգամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9.45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը : Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ: Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան: Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը:

4 Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան: Ս. պատարագ ժամը 10ին :

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ի
ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵԱՆ 41ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Լոնտոնի «Նաւասարդեան» ենթակոմիտէին կողմէ:
Այս Ուրբաթ, ժամը 6.30ին :
Լոնտոնի շքեղ «Օմար Խայեամ» ճաշարանին մէջ:
Կը խօսի Ընկ. Պ. ՉՊՈՒՔՃԵԱՆ :
Գրական – գեղարուեստական ճոխ ծրագիր, երգ, արտասանութիւն, նուագ:
Հայկական համեղ ճաշ :
Մուտք եւ ճաշ 1 սթերլին :
Հասցէ՝ Օմար Խայեամ :
50, Քանոն Սթրիթ, Է Ս 4:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝
ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
Surprise-Party
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Պանեէօ–Քաշանի» մասնաճիւղի կողմէ :
Այս Կիրակի, ժամը 17էն 23
Հայ Մշակոյթի Տան մէջ
Գեղարուեստական բաժին
BAR ATTRACTIONS BUFFET

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ
ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ օժանդակ մարմնի: Նախաձեռնութեամբ Հայ Արենոյշներու, մասնակցութեամբ Գայլիկներու եւ նախկին Արիներու :
Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21ին Սալ Մազընոյի մէջ, 88 Բիւ տ'Օպանեը :
Կը նախագահէ Պ. ՅՈՎՀ. ՀԱՑԱԳՈՐԾԵԱՆ:
Նախկին Հայ Արիներու կողմէ կը խօսի Պ. Օ. ՃԱՌԱՅԵԱՆ,
Գեղարուեստական խնամուած բաժին
Կ'երգեն.— Նախկին Հայ Արիներ Ս. Տէրոյեան, Ժ. Գասպարեան եւ խմբապետուհի Ալիս Շահմիրեան :
Դաշնակով կ'ընկերակցի խմբապետուհի Մ. Մարկոսեան, ձեռնադաշնակ՝ Գայլիկ Ա. Ճօշկունեան :
Աւուր պատշաճի արտասանութիւններ, երգեր եւ կենդանի պատկերներ :
« ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ »
«ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ»
40 Արենոյշներ եւ Գայլիկներ պիտի պարեն Հայկական եւ Կովկասեան պարեր:

ԾԱԽՈՒ Է
CLAMART

Բանուկ փողոցի վրայ կօշկակարի խանութ, սենեակ եւ խոհանոց, ի հարկին որեւէ ուրիշ առեւտուրի :
Դիմել՝ ՍԱՐԱՖԵԱՆԻ,
32, Ave. Victor Hugo, Clamart,

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՃԱՄԲՈՐԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
Agence de Voyage
TOURIST ROMEA - FRANCE
10, Rue Pasquier, PARIS (8e)

Տրամադրութեան տակ է այն բոլոր Ֆրանսահայերուն, որոնք կը փափաքին ստոյգ տեղեկութիւններ ստանալ այս տարի դէպի Հայաստան կազմակերպուելիք Թուրիստական այցելութիւններու մասին: Կը թելադրուի նաեւ Ֆրանսական հպատակութիւն չունեցող Հայերուն որոնք կը փափաքին Հայաստան այցելել այս տարի, անմիջապէս անցագիր ստանալու խնդրագիրը տալ որովհետեւ օտարներուն համար կարգադրութիւնները երկար ժամանակի կը կարօտին : Ձեւակերպութեանց բոլոր մանրամասնութիւններուն համար շուտով գրեցէք մեր գործակալութեան, հայերէն թէ Ֆրանսերէն, եւ սիրով կը պատասխանենք ձեզի:

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32. Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Լսարանին հերթական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան Շաւարշ Միսաքեան սրահին մէջ :
Դասախօս՝ Պ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ :
Նիւթը՝ Ե. Դարէն մինչեւ ԺԵ. դար հայկական մանրանկարչութիւնը (լուսարձակում):
Ջերմութիւնը ապահովուած է: Մուտքը ազատ :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը իր վարչական ժողովը կը դումարէ այս Շաբաթ, ժամը 3ին, իր հաւաքատեղին :

ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ ՍՐԱՀ
Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Արնուվիլի Կառվարենց թատերախումբը կը ներկացընէ՝
ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ
ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2.30ին
MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ
ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ
(La Farce de Maître Pathelin)
Կատակերգութիւն մէկ արար
Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի
ՊԻՒՖԷ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, Salle Voltaire, Rue Voltaire

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ:
Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—
Պար.— Սօսի պարայումբը, ընկերակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի :
Նուագ.— ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՍԸՉԵԱՆ եւ իր խումբը :

Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE
Bar Buffet Ambiance

AU BEAU NOYER
A 50 mètres du Métro MARCEL SEMBAT
7 ETAGES D'EXPOSITION
D'AMEUBLEMENTS
CRÉDIT SANS FORMALITÉS
ՀԱՅԵՐԷՆ ԿԸ ԽՕՍԻՆՔ
185, BD. JEAN JAURÈS - 15, AV. ANDRÉ MORIZET - BOULOGNE — MOL. 06.03 et 60.38

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՐՏԱԴՐԻՉԸ
ՀԷԼՎԱ ԹԱՀԻՆ
ԼՈԳՈՒՄ ՇԱՐՈՑ
Սուսամ – (ՌՈՃԻԿ)
ՀԷԼՎԱ ՎԱՐԴԷ-ԱՆՈՅՇ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՋ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0·25 Ն. Ֆ.

ՇԱԲԱԹ 24 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

SAMEDI 24 FÉVRIER 1962

38ԱԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9338 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5139

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԱՆԱԿՆԿԱԼՆԵՐՈՒ ՆԱԽՕՐԵԱԿԻՆ

Թուրք թերթերը Յունուար 27ին կը գրէին, որ Իսմէթ Ինէօնիւ Անգարայի մէջ նախագահ Կիւրսէլի հետ տեսնուելէ վերջ մեկներ է Պոլիս, չփումներ ունենալու համար բանուորական եւ առեւտրական կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներուն հետ :

Վերջին ամիսներուն ներքին խլրտումներն ու ընկերային շարժումները սկսեր էին այնքան մտահոգել խառն կառավարութիւնը, որ վարչապետը ստիպուեր էր անձամբ երթալ երբեմնի մայրաքաղաքը, մօտէն իրազեկ դառնալու համար կացութեան :

Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակը Ինէօնիւի ներկայացուցած տեղեկագրով մը կը շեշտէր, որ հրապարակին կայունութիւնը փարատելու համար քաղաքական եւ տնտեսական ապահովութիւն պէտք է հաստատուի :

Ուրեմն Թուրքիոյ մէջ ո՛չ քաղաքական ապահովութիւն կայ, ո՛չ ալ տնտեսական :

Յեղափոխական կառավարութիւնը հաղիւ իշխանութեան գլուխ եկած՝ պետութեան դատարկ սնտուկը լեցնելու համար մուրացկանութեան դիմեց՝ ողորմութիւն ուզելով ժողովուրդէն : Ամէն մարդ կըրցածը տուաւ, սակայն դանայեան տակառը միշտ պարապ մնաց :

Հայերու «լքեալ» գոյքերը շատոնց կըլլեցին ու մարսեցին : «Վարլըք վէրկիսի»ի կողոպուտէն ալ բան չէ մնացած : Ի՞նչ պէտք է ընել ելմտացոյցին բացը գոցելու եւ սնանկութեան առաջքն առնելու համար :

Զինուորական կառավարութեան ծայրայեղեան տարրերը ծրագրեցին քիչ մը «թոթուել» հարուստները : Օրէնք մը հրատարակեցին, որով ամէն մարդ պարտաւոր էր «հարստութեան յայտագիր» մը ներկայացնել :

Այս օրէնքը իրարանցումի տեղի տուաւ : Մարդիկ սկսան գաղտնի միջոցներով արտասահման փախցնել իրենց դրամները, ինչպէս կը հաստատէ առեւտրական սենեակին կողմէ վարչապետին ներկայացուած տեղեկագիրը :

Պոլսոյ մէջ Ինէօնիւ գաղտնի ժողովներ դումարած է՝ մասնակցութեամբ Նեղուցներու, Մարմարայի, Հիւսիսային նաւատորմի եւ 66րդ զօրաբաժնի հրամանատարներուն : Այցելեր է Եըլտըզի զինուորական ակադեմիան, ուր նոյնպէս գաղտնի ժողով ունեցեր է բարձրաստիճան ըսպաներու հետ :

Ինչո՞ւ համար զինուորական այսգաղտնի հաւաքոյթները :

Նոյն օրերուն Միլլիյէթ կը գրէր թէ «Մայիս 27ի յեղափոխութեան դէմ հակաշարժումը կը ծաւալի վտանգաւոր կերպով » :

Վարչապետը Պոլսոյ քաղաքակապետարանին մէջ ճարտարարուեստի եւ առեւտուրի պատասխանատու ներկայացուցիչներուն առջեւ ճառ մը խօսելով սաստեց բոլոր անոնք, որ «հրապարակին վրայ զրոյց կը տարածեն թէ երկրորդ յեղափոխութիւն մը պիտի ըլլայ, լուծելու համար Մայիս 27ի վրէժը» :

Ու շեշտեց, որ բանակը գիտակից իր պարտականութեան՝ կանգնած է կառավարութեան կողքին՝ պատրաստ վայրկենաբար չէզոքացնելու մտահոգիչ ամէն ձեռնարկ :

Ազգ. Միասնականութեան կոմիտէն 1960 Օգոստոս 3ին հանգստեան կոչած էր եօթը հազար սպաներ, որոնց մէջ 235 զօրավարներ եւ երեք ծովակալներ : Փետրուար 19ին ասոնց ընկերակցութեան անդամներէն հազար հոգի Անգարայի մէջ աղմկալից համաժողով մը գումարելով երդուընցած եւ օրինական բոլոր միջոցներով պայքարիլ՝ կրկին բանակին մէջ առնուելու համար :

Յաջորդ օրը ձերբակալուեցան կարգ մը երիտասարդ սպաներ, որոնք համակիր են աքսորեալ 14ներէն գնդապետ Թիւրքէշի, ծայրայեղեաններու պարագլուխը :

Հակառակ մաքրագործումներուն, ուրեմն բանակին մէջ տակաւին կան կասկածելի տարրեր, որոնք կը դաւադրեն օրուան իշխանութեան դէմ :

Խախտած է Հալք – Ատալէթ խառն կառավարութեան դիրքը :

Օրերը յղի են :

Անակնկալ դէպքերու նախօրեակին կը գտնուինք :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

Յ. Գ. — Այս տողերը շարուած էին երբ Անգարայէն հասած լուրերը կը յայտնէին թէ պետական հարուած մը տեղի ունեցած է, Հինգշաբթի : Մանրամասնութիւնները տեսնել քրչ անդին :

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԾԱՆՐ Է ԱԼԺԷԻ ՄԷՋ

Հինգշաբթի օր, քանի մը ժամուան մէջ, 61 ահաբեկումներու հետեւանքով 31 հոգի մեռան Ալժէի մէջ ուր մթնոլորտը լարուած է եւ մարդոց ջիղերը՝ ձգտուած :

Այլեւս յայտնի անգամ չէ թէ ո՞ր ահաբեկումները Գաղտնի Բանակին կը պատկանին եւ որո՞նք Ալժ. Ազատ. Ճակատին : Մնաց որ բոլորը մտահոգ են ծանօթ չըլլալով Գաղտնի Բանակի նպատակներուն բայց այն համոզումն ունին թէ անոնք բան մը պիտի ընեն, զինադուլի հռչակման օրը կամ 24 ժամ առաջ :

Հաւանականութեանց մէջ կը խօսուի «Ֆրանսական Ալժերիոյ» Առժամեայ Կառավարութեան մը մասին որ կրնայ կազմուիլ Ալժերիոյ մէջ : Կարգ մը զրոյցներու համաձայն Սալանի խմբակը ման որոշում մը տուած է : Շատ կ՛ըսուի նաեւ թէ Նախագահ տը Կոլ կրկին գործադրէ 16րդ յօդուածը, որ արտակարգ իրաւասութիւններ կուտայ իրեն, նկատի առնելով կացութեան ծանրակշիռ հանգամանքը : Յիշենք թէ 16րդ յօդուածին ատեն Խորհրդարանը կը հաւաքուի ամբողջական իրաւունքով եւ չի կրնար լուծուիլ :

Ալժերական «Խորհրդարանին» նիստը հաւանաբար վերջանայ Կիրակի : Եթէ պատահէր որ խորհրդարանը մերժէր վաւերացնել եղած համաձայնութիւնը, «ԱՀԱԿ»ին կը մնայ հրաժարիլ :

Խորհրդարանին նիստերը կը կատարուին դռնփակ :

Փարիզի մէջ, Ալժէի երեսփոխան՝ Ռոպէր Ապտելսելամ վիճաբանական ճաշի մը ընթացքին, յիշեց թէ ցայտուն բռնաբարումներ եղած են ինքնորոշման ըսկզբունքին դէմ զոր բոլորը ընդունած էին : Յիշեց նաեւ թէ 2–3 միլիոն Մահմետականներ կան որոնք միացած են Ֆրանսայի բայց ոչ ոք կը խօսի անոնց մասին : «ԱՀԱԿ»ը, կ՛ըսէ Ալժերացին, չի ներկայացներ ըմբոստութեան ամբողջութիւնը : Ապտելսելամ կը կարծէ նաեւ թէ կարելի չէ որեւէ լուծում գտնել առանց «ըմբոստական նոր շարժումին» բարեացակամ չէզոքութեան կամ համաձայնութեան : Երեսփոխանը չի հասկնար նաեւ թէ ինչպէս կարելի է խուսափիլ «ժողովրդական տեմոքրասիէ» մը Ալժերիոյ մէջ :

Բանակներու նախարար՝ Մեսմէռ զեկոյց մը հրատարակեց Ֆրանսայի բանակին մէջ ծառայող մահմետականներու վերաբերեալ : Հոն կը շեշտուի թէ բանակին ծառայող Ալժերիոյ Մահմետականներու արդար շահերը պիտի երաշխաւորուին : Ներկայիս 130·000 – 140·000 մահմետական կայ Ֆրանս. բանակին մէջ :

ՍՈՒՐԻՈՅ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԿԱՆԵՐՈՒ ՈՒՆԿՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԳՐԵԹԷ ՎԵՐՋԱՑԱՒ ԵՒ ԲՈԼՈՐՆ ԱԼ ՀԱՍՏԱՏԵՑԻՆ ԹԷ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՆՀԻՄՆ ԵՆ

ԿԵՂԾ ՎԿԱՅ ՄԸ ԴԻՄԱԿԱԶԵՐԾ ԵՂԱՒ

« Կիրակի (Փետրուար 11), Դամասկոսի զինուորական ատեանին առջեւ շարունակուեցաւ Սուրիոյ մեր մեղադրուած ընկերներու դատավարութիւնը, որ այս անգամ յատկացուած էր վկաներու ունկընդրութեան :

« Լսուեցան ութ վկաներ, որոնց բոլորն ալ, բացի կեղծ վկայէ մը, որուն մասին քիչ յետոյ մանրամասնութիւններ պիտի տանք, ջրեցին եղած ամբաստանութիւնները եւ հաստատեցին մեր ընկերներուն անմեղութիւնը :

« Այս նիստին հրաւիրուած էր նաեւ Բերիոյ թեմի Առաջնորդ Ղեւոնդ Արք. Չէպէեան, որուն վկայութիւնը խոր տրպաւորութիւն գործեց բոլորին վրայ :

« Նախագահին կողմէ իրեն ուղղուած հարցումներուն պատասխանելով, Սրբազանը լրիւ տեղեկութիւններ տուաւ Բերիոյ թեմի ազգային իշխանութեանց, անոնց ենթակայ եկեղեցիներու եւ դպրոցներու վիճակին, ինչպէս նաեւ արտասահմանէն՝ բարեսիրական հաստատութեանց կողմէ այդ դպրոցներուն ղրկուած գումարներու եւ անոնց մատակարարման մասին : Գլխաւորաբար յայտնեց, թէ ամէն տարի Գալիֆորնիոյ Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը վեց հազար տոլար կը ղրկէ Բերիոյ թեմի ազգային վարժարաններուն օգնելու համար : Այս կարեւոր ճշդումը, որ կատարուեցաւ Սրբազանին կողմէ, պատասխանն էր ամբաստանագրին մէջ յիշուած այն կէտին թէ՝ արտասահմանէն, օտար աղբիւրներէ դրամ կը ստացուէր : Սրբազանը յիշեց նաեւ Սուրիահայ Օգնութեան Խաչին եկած գումարներու պարագան, շեշտելով թէ՝ այդ նպաստէն կ՛օգտուին անխտիր հայկական բոլոր համայնքներու չքաւորները :

« Իրեն ուղղուած հարցումներուն ըսպառիչ պատասխաններ տալէ ետք, Սրբազանը, դատարանէն մեկնելէ առաջ, խօսքը Ատեանին ուղղելով, նախ շնորհակալութիւն յայտնեց զինք ունկնդրելու պատեհութիւնը տրուած ըլլալուն համար, ապա ըսաւ.—

« Այս ամբաստանեալներէն շատերը տարիներով իմ գործակիցներս եղած են իբրեւ հայ ազգային ժողովներու անդամներ : Կը ճանչնամ զիրենք եւ կը հաստատեմ թէ՝ անոնք պարկեշտ եւ օրինապահ քաղաքացիներ են, նուիրուած արաբական դատին եւ ծառայած սուրիական հայրենիքին : Կը խնդրեմ Ատեանէն, որ շուտով զանոնք վերադարձնէ իրենց ընտանիքներուն, որոնցմէ բաժնուած են ամիսներէ ի վեր : Մենք վստահութիւն ունինք սուրիական հայրենիքի արդարադատութեան վրայ : Աստուած օրհնէ ձեզ » :

« Ինչպէս վերը ըսինք, կանչուած վկաներէն միայն մէկը՝ Մոհամէտ Քեմալ աղա, անդամ Մապահէսի եւ պաշտօնեայ նախորդ վարչակարգի լրատուութեան ճիւղին, փորձեց կրկնել իր ամբաստանութիւնները, որոնք սարքուած էին Մապահէսներու կողմէ :

« Արդարեւ, այս լրտեսը բանտ ղրկուած էր իր պատկանած սպասարկութեան կողմէ, մեր բանտարկեալ ընկերներէն «խոստովանութիւններ» կորզելու համար : Բայց, չյաջողելով իր առաքելութեան մէջ, շինծու խոստովանութիւններ վերագրած էր գլխաւոր բանտարկեալներուն :

« Քեմալ Աղա չկրցաւ որեւէ պատասխան տալ պաշտպան փաստաբաններու այն հարցումին թէ՝ ի՞նչ յանցանքով բանտարկուած էր : Այսպէս, Ատեանին առջեւ յստակ կերպով պարզուեցաւ թէ՝ ինք ի պաշտօնէ ղրկուած էր բանտ՝ իբրեւ կեղծ բանտարկեալ, որպէսզի շինծու ամբաստանութիւններ դարբնէ :

« Փաստաբանները, յենուելով Պատժական Օրինագրքի յստակ տրամադրութիւններուն, պահանջեցին որ, Ատեանը մերժէ Քեմալ Աղայի վկայութիւնը, նկատի ունենալով որ անիկա իր խոստովանութեամբ իսկ, լրտես մըն է : Բայց, Ատեանը թոյլատու գտնուեցաւ ունկնդրելու զայն եւ այսպէսով, ամբողջ խաղը մերկացուեցաւ : Քեմալ Աղայի վկայութիւնները, իրենց բոլոր հակասութիւններով ակնբախ դարձան եւ յայտնի եղաւ, որ անոր բոլոր ըսածները ճշմարտութեան չեն համապատասխաներ :

« Մեր ամբաստանեալ ընկերներէն Տոքթ. Յակոբ Գասապեան եւ Կարապետ Աղճեան, դատարանին մէջ, Քեմալ Աղայի վկայութեան միջոցին, հերքեցին անոր բոլոր ըսածները եւ փաստերով ցոյց տուին թէ՝ շինծու եւ սարքովի են անոր բոլոր վկայութիւնները :

« Ժամը 2ին, լսուած էին արդէն բոլոր վկաները, բացի Եուսուֆ Պիթար կոչեցեալէն, որ Քեմալ Աղայի նման պաշտօն ստանձնած էր շինծու ամբաստանութիւններ դարբնելու : Նկատի ունենալով որ յիշեալ վկան դատարան չէր ներկայացած, Ատեանը որոշեց զայն լսել յետագային » :

«ԱԶԴԱԿ»

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ մէջ պետական հարուած մը ձախողեցաւ Հինգշաբթի օր : Արդէն վերջին քանի մը օրերու ընթացքին հասած լուրերը արձագանգ կը հանդիսանային խառնակ կացութեան մը որ կը տիրէ երկրին մէջ մանաւանդ զինուորականներու ծայրայեղ տարրերուն դժգոհութեանց պատճառաւ : Ուրբաթ օրուան զինուորական պետական հարուածին մէջ մեծ դեր խաղաց օդանաւային բանակը (կառավարութեան կողքին) կռիւներ եղած են Անգարայի փողոցներուն մէջ : Առաջին լուրերու համաձայն կ՛ըսուէր նոյնիսկ թէ Իսմէթ Ինէօնիւ հսկողութեան տակ առնուած է, բայց վերջը կը ճշդուէր թէ «ծեր աղուէսը» կացութեան տէրն է եւ ձախողած հարուածը քանի մը ժամ տեւած է միայն : Կռիւներ եղած են նաեւ Էսկիշէհիր որ օդանաւային կարեւորագոյն կայանն է Թուրքիոյ : Նախագահ Կիւրսէլ կոչ մը ըրաւ բանակին որ արկածախնդրութեան ճամբուն չհետեւի. — «Քեզի կը խօսիմ, Թուրք սպայ, մարդիկ կ՛ուզեն, քեզի խաբել : Մի հետեւիր : Խորհէ՛ հայրենիքիդ եւ պարտականութեանդ » :

ԿԼԵՆ, Ամերիկայի օրուան հերոսը Ուոշինկթըն ընդունուեցաւ Ուրբաթ օր, ուր հասաւ Քենըտիի անձնական օդանաւով : Քենըտիի շնորհաւորական հեռագիր մըն ալ ղրկած է վարչապետը Խրուշչեւ : Չինաստանի մէջ ոչ մէկ խօսք Կլենի մասին :

ՊԷՅՐՈՒԹԻ Նախարարաց Խորհուրդը մերժեց Փիէր Ճեմայիլի առաջարկը՝ Լիբանանի չէզոքութեան վերաբերեալ : Օրիան թերթը արձագանգ հանդիսանալով այս լուրին կ՛ըսէ թէ վարչապետ Ռաշիտ Քարամէ իր տեսակէտը պարզած է եւ շեշտած այն հետեւանքները որոնք կրնան ծնիլ նման յայտարարութենէ մը, ՄԱԿի, Արաբական Լիկայնի եւ Իսրայէլի նկատմամբ :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՏՐՈՖԱՅԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

(1828)

—o—

Ս. Պ. ՄԵՂՐԻՔԵԱՆ

Ա

Հայկական Ստրոֆայի պատմության մասին մեր գրականության մեջ գրեթե ոչինչ չկա։ Ոչ միայն ընդհանուր ուսումնասիրություն, այլև մենագրական ոչ մի աշխատություն չունենք, որ ամբողջական պատկերացում տար այդ ուշագրավ ոտանավորի ծագման, զարգացման և կատարելագործման մասին։ Ստրոֆան, որ հայ գրականության մեջ հանդես եկավ 19-րդ դարի սկզբներին, ներկայացնում է ոտանավորի ձևերի մի ամբողջ համակարգ, որ ունի իր ներքին օրենքները, իր ներդաշնակությունը, իր ներքին կանոնավորությունը։ Ստրոֆան ոտանավորի ձևերի մի ամբողջ համակարգ է, որ ունի իր ներքին օրենքները, իր ներդաշնակությունը, իր ներքին կանոնավորությունը։ Ստրոֆան ոտանավորի ձևերի մի ամբողջ համակարգ է, որ ունի իր ներքին օրենքները, իր ներդաշնակությունը, իր ներքին կանոնավորությունը։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

(ԱՀԱ ՅԵՂԱՍՊԱՆԱՑ ԱՂԱՔԱՑԻՆ)

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՍՈՒՆԵՐՈՐԴ

Մինչեւ ... — Ես, ես ... Ես ինչո՞ւ պիտի ըսեմ ... Ես ինչո՞ւ պիտի ըսեմ ... Ես ինչո՞ւ պիտի ըսեմ

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Տէր եւ Տիկին Սահակ Խաչատուրեան 10 Ն. Ֆ. կը նուիրեն Մշակոյթի Տան Ս. Թէհլիրեան սրահին : Փոխան ծաղկեպը – սակի, Վահան Խանչերեանի մահուան առթիւ :

×

Տէր եւ Տիկին Արշաւիր Գարաեան ի – րենց անդրանիկ զաւկին ծննդեան առթիւ հինգ հազար Ֆր. կը նուիրեն Իսիի յանձ– նախումբին :

×

Իսիի յանձնախումբին Գ. ցանկը.—

Մարտիրոս Տէրտէրեան, Ազատ Եղիա – զարեան տասնական Ն. Ֆ., Յակոբ Ա – վանուզեան, Յակոբ Համբարեան, Յովհ. Փափազեան, Մելքոն Գալայճեան, Պաղ– տասար Արզումանեան, Օհան Օհանեան, Արտաշէս Յակոբեան, Գարեգին Յովսէփ– եան, Սուրէն Փափազեան 50անական Ն. Ֆ., Յակոբիկ Գալիքեան 40, Յարութիւն Գարաճեան 25, Գրիգոր Կիւրինեան 15, Գրիգոր Միւճէրէտեան քսան, Յովհան – նէս Գրիգորեան տասը, Զարեհ Սարգիս– եան քսան, Յովհ. Մամբրէեան, Ղազա – րոս Դանիէլեան, Սուքիաս Սարգիսեան, Յակոբ Գալէնտէրեան տասնական Ն.Ֆ.: Ժիրայր Գարաեան հինգ Ն. Ֆ.:

ԼՐԱՏՈՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 21ին, Շան զ'Էլիզէի թատրոնը տեղի կ'ունենայ նուագահանդէս մը Տարիուս Միլհոյի 70ամեակին առթիւ :

Կազմակերպիչ՝ Ֆրանսական Զայն – Պատկերասփիւռ :

Նուագախումբը կը վարէ ՄՕՐԻՍ ԼԸ ՌՈՒ :

Սօլիսթ

ՌԱՖՖԻ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

(4րդ քոնչերթօ դաշնակի եւ նուագա – խումբի համար) :

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԼԻՈՆ.— Ֆ. Կ. Խաչի Լիոնի մասնա – ճիւղը շնորհակալութեամբ ստացած է Տէր եւ Տիկին Մ. Ներկիզեանէ հարիւր Ն. Ֆ., Տէր եւ Տիկին Ա. Օպօղեանէ 100, իրենց մօր Մարիձայ Օպօզեանի մահ – ուան տարելիցին առթիւ:

×

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սէն Լուի թաղականու – թիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է՝ Վալպարել – Լա Փօմ – Սէն Մարսէլի հոգաբարձութեան ատենապետ Պ. Եր – ուանդ Կէտիկեանի ձեռամբ, փոխան ծաղկեպսակի, Պ. Հայկազ Մարտիրոս – եանի կատարած հետեւեալ նուիրատուու– թիւնները, իր մօր Էլպիսի (ծնեալ Տէր – պապեան) մահուան տխուր առթիւ.—

Սէն Լուի եկեղեցիին 70 Ն. Ֆ., Փրա – տոյի, Սէն Ժէրոմի, Պօմոնի, Պուլ. Օտ– տոյի, Սէնթ Անթուանի, Գամփաներ Ֆը– րէզի եկեղեցիներուն 50ական Ն. Ֆ. :

Թաղականութիւններէն կը խնդրուի ըս– տանալու համար դիմել Ժանօ Յովհան – նէսեանի կամ Տիրան Եղնոյեանի «Պար տը Սիլիսի» Պուլ. տէ Կրան – Փէն, Սէն Լու :

Այս առթիւ հրապարակաւ շնորհակա – լութիւն կը յայտնէ Պ– Յակոբ Գարա – գաշեանի որ երկու օր հիւրընկալեց եւ իր բնակարանը տրամադրեց Տէր Հօր ըն– տանեօք առժամեայ բնակութեան հա – մար :

Շնորհակալութիւն նաեւ Պ. Յովհ. Շէ– լէլէնկեանի որ գոյքերու փոխադրութիւ– նը ստանձնեց ձրիաբար :

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Պայրամեան, Պօրծաքեան եւ Պուտաք – եան ընտանիքները կը ծանուցանեն թէ՝

ՏԻԿԻՆ ԼՈՒՍԱԲԵՐ ՊԱՅՐԱՄԵԱՆԻ

մահուան 9րդ տարելիցին առթիւ, հոգե– հանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի այս Կիրակի, Փետրուար 25, Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ :

Յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ արարողութեան :

×

Պ. Յովսէփ Շիրինեան կը ծանուցանէ թէ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կա – տարուի Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկե– ղեցւոյ մէջ, այս Կիրակի առաւօտ, Փե – տրուար 25, իր կնոջ՝

ՊԱՅԾԱՌ ՇԻՐԻՆԵԱՆԻ

(Ծնեալ Թորոսեան)

մահուան քառասունքին առթիւ :

Սիրով կը հրաւիրուին ոզբացեալին յի– շատակը յարգողները :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թա – տերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ՊԱՐԱՆՑԻԿ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Surprise-Party

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի «Պանեէօ–Քաշանի» մաս– նաճիւղի կողմէ :

Այս Կիրակի, ժամը 17էն 23

Հայ Մշակոյթի Տան մէջ

Գեղարուեստական բաժին

BAR ATTRACTIONS BUFFET

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ օժանդակ մարմ – նի: Նախաձեռնութեամբ Հայ Արենոյշ – ներու, մասնակցութեամբ Գայլիկներու եւ նախկին Արիներու :

Այս Շաբաթ երեկոյեան ժամը 21ին Սալ Մազընոյի մէջ, 88 Ռիւ տ'Օպանեը :

Կը նախագահէ Պ. ՅՈՎՀ. ՀԱՅԱԳՈՐԾ– ԵԱՆ :

Նախկին Հայ Արիներու կողմէ կը խօսի Պ. Օ. ՃԱՌԱՅԵԱՆ,

Գեղարուեստական խնամուած բաժին

Կ'երգեն.— Նախկին Հայ Արիներ Ս. Տէրոյեան, Ժ. Գասպարեան եւ խմբապե– տուհի Ալիս Շահմիրեան :

Դաշնակով կ'ընկերակցի խմբապետու – հի Մ. Մարկոսեան, ձեռնադաշնակ՝ Գայլիկ Ա. Ճօշկունեան :

Աւուր պատշաճի արտասանութիւններ, երգեր եւ կենդանի պատկերներ :

« ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ԺՈՂՈՎԸ »

«ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ»

40 Արենոյշներ եւ Գայլիկներ պիտի պարեն Հայկական եւ Կովկասեան պա – րեր :

ԱՆԴԱՄԱՀԱՏ ԼԵԳԷՈՆԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Ստորեւ, թարգմանաբար կը ներկայացնենք՝ Բանակներու Նախա – բարութեան մէկ նամակը, ուղղուած՝ Ն. Կ. եւ Ռ. Բարեկամական Միութեան նա– խագահ եւ անոր բարւոքումին այնքան նուիրեալ Պ. Շ. Տիրան Թէքէեանի, ի պատասխան կենսաթոշակի յաւելման հա– մար՝ վերջերս իր կատարած գրաւոր նոր դիմումին :

« 3 Յուլիս, 1961 թ. նամակով մը, յա– ւելում խնդրած էիք՝ «Արեւելեան Լէ – գէոն»ի նախ. զին. անդամահատներու յատկացուած կենսաթոշակին :

Ուրախ եմ յայտնելու ձեզի թէ՝ 1961, Դեկտեմբեր 27ի որոշումով մը, սկզբ – բունքով ընդունուած է յաւելումը՝ Յուն– ուար 1էն սկսեալ, անդամահատ զինուո– րականներու ռազմաթոշակի սակին հի – ման վրայ :

Յառաջիկային, տրուած նպաստաւոր որոշումները պիտի հաղորդուին ենթա – կաներէն իւրաքանչիւրին՝ մեր Շրջ. սպա– սարկութեանց կողմէ :

Ի դիմաց բանակներու նախարարին՝

(Ստորագրութիւն անընթեռնլի)

Կ. եւ Ռ. Բարեկ. Միութեան վարչու – թեան ընդհ. քարտուղար՝

ՎԱՀՐԱՄ Կ. ՊԱՊՈՒԽԵԱՆ

France-Cameroun

(ԽԱՐԲՈՒԹԵԱՆ)

24, Rue d'Enghien, Paris-10e

Կը փնտռէ հայ երիտասարդ մը, ազատ զինուորական ծառայութենէ, Քամըրունի քոնթուարներուն համար: Դիմել ժամը 14էն 15 վերի հասցէին :

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ

Լսարանին հերթական դասախօսութիւ– նը այս Շաբաթ, ժամը 21ին, Մշակոյթի Տան Շաւարշ Մխաքեան սրահին մէջ :

Դասախօս՝ Պ. Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ :

Նիւթը՝ Ե. Դարէն մինչեւ ԺԵ. դար հայկական մանրանկարչութիւնը (լու – սարձակում) :

Ջերմութիւնը ապահովուած է: Մուտ – քը ազատ :

ՇԱՒԻԼԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

Այս Կիրակի Ս. պատարագ պիտի մա – տուցուի Շաւիլի եկեղեղիին մէջ :

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՀԱՅ - ԲՈՅԺ

ԺՈՂ. ԱՄՍԱԹԵՐԹ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր՝ Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— (Թիւ 234 – 236).— Վիքթոր Հիւկօ եւ Բժիշկները (Խմբ.).— Նախաճաշի մասին (Տոքթ. Փօլ Ֆարէզ).— Մազերու թափելուն դէմ (Տոքթ. Գէորգեան).— Ծծկեր երախաներու մարսողական խանգարումները (Տոքթ. Բամպուքճեան).— Արկածով մեռնողները Ֆրանսայի մէջ (Քաղհան). Զաման (Յովհ. Պապէսեան).— Շա – գանակագեղձը խոշորցած է, չի կրնար միզել (Տոքթ. Շ. Այվազեան).— Սենե – կայի հիւանդութիւնը, լանջախիթ (Շ. Նարդունի).— Օգտուիր ջրից եւ արեւից (Տոքթ. Փարսադանեան).— Քոլեսթե – րոլս չատցած է (Տոքթ. Ա. Աշճեան).— Զաւակ բերել առանց ցաւի (Տոքթ. Ասքանազ).— Պայքարը այրերու եւ կիներու միջեւ (Տոքթ. Արշակ Պօղոսեան). — Շաշտանդամ կինը կամ կնոջ պաղութիւ – նը (Տոքթ. Գալուստեան).— Բերանը կոկորդիլոսի բերան (Տոքթ. Գեղամ Այ – վազեան):

Տարեկան բաժնեգին Ֆրանսա 15 Ն. Ֆ., արտասահման՝ 20 Ն. Ֆ.:

Հասցէն գրել ճիշդ այսպէս.— Շ. Նար– դունի, խմբագրատուն Յառաջի,

Ch. Aïvazian
Au journal HARATCH
32, Rue de Trévise, Paris (9e)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ֆ. Կ. ԽԱՉԻ Փարիզի մասնաճիւղը իր վարչական ժողովը կը գումարէ այս Շա– բաթ, ժամը 3ին, իր հաւաքատեղին :

ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ ՍՐԱՀ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Արնուվիլի Կառվարենց թատերախումբը կը ներկա– ցընէ՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԱՊՐԻԼ 7ԻՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Պօմոնի Ս. Ս. Մեսրոպ Ազգ. սրահին մէջ

Մարտ 3, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Ս. Բիւրատի «ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ»Ը կամ «ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ» :

Կազմակերպութեամբ «ՇԱՆԹ» թատե– րախումբի :

Խնամուած բեմադրութիւն եւ բացա – ռիկ վայելք :

Նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :

500 էջ

13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըր– թական մարմնին :

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13.40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար :

Դիմել՝

Յառաջին

Հայ գրավաճառներուն

Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան

ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, Salle Voltaire, Rue Voltaire

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ:

Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Պար.— Սօսի պարախումբը, ընկերակցութեամբ ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի :

Նուագ.— ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՍԸՋԵԱՆ եւ իր խումբը :

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE

Bar Buffet Ambiance

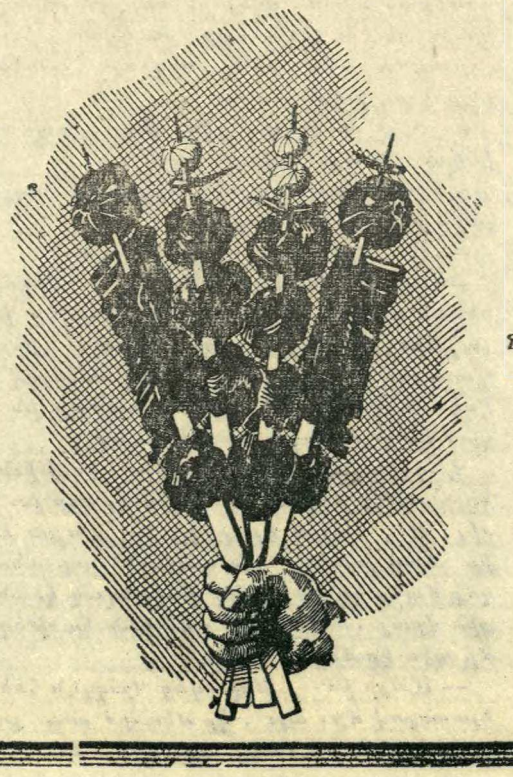

ՃԱՇԱՐԱՆ

ԵԱՐ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԹԵՒԱՆԵԱՆ

Եւրոպական, հայկական եւ կովկասեան ընտիր ճաշեր :

Առաջնակարգ կովկասեան խորոված– ներ, շաշլիք, քարսքի :

ՀԱՃԵԼԻ ՄԹՆՈԼՈՐՏ

Bar Américain

AU CŒUR MÊME DES CHAMPS-ÉLYSÉES

4, RUE ROBERT-ESTIENNE
(Rue Marbeuf) PARIS - 8e
Téléphone : BAL. 31-21
Métro : F. D. Roosevelt

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 25 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

DIMANCHE 25 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9339 — 38e ANNÉE — Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5140

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Քանիցս առիթ ունեցանք խօսելու այս սիւնակներուն մէջ Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութեան մասին, որ վերջին տարիներուն սկսած է աւելի մօտէն հետաքրքրուիլ հայկական կեանքով :

Անցեալ Շաբաթ հրատարակեցինք Հիմնարկութեան վարչական խորհուրդին Զեկոյցը 1961ի երկրորդ կիսամեակի յատկացումներուն մասին (Յառաջ, 13 Փետրուար) :

Անոր մէջ ամէնէն ուշադրաւը հայկական վարժարաններուն համար եղած օժանդակութիւնն է ,— կէս միլիոն տոլար վեց ամսուան մէջ :

Սուրիոյ եւ Լիբանանի դպրոցներուն նորոգութեան համար Հիմնարկութիւնը նախապէս յատկացուցեր էր 76·250 տոլար : «Քաջալերուած այս առաջին փորձին զոհացուցիչ արդիւնքէն», Հիմնարկութիւնը հայկական զանազան համայնքներու 250 վարժարաններու նորոգութեան համար յատկացուցեր է յաւելուածական 250·000 տոլար, այսինքն միջին հաշուով դպրոց գլուխ հազար տոլար :

Ատկէ զատ 250·000 տոլար եւս քուէարկած է յիշեալ 250 վարժարանները օժտելու համար արդիական սարքաւորումներով — բնագիտական եւ բնալուծական աշխատանոցներ, եւայլն :

Կէս միլիոն տոլարը կը ներկայացնէ մօտաւորապէս 250 միլիոն հին Ֆրանք : Տարակոյս չկայ, որ այս պատկառելի գումարով Սերձաւոր Արեւելքի մեր հայաշատ գաղութներուն աղքատիկ դպրոցները պիտի կրեան մէկ կողմէ առողջապահիկ պայմաններով օժտուիլ : Միւս կողմէ շնորհիւ դիտական աշխատանոցներու, հնարաւորութիւն պիտի ունենան բարձրացնելու աշակերտներու ուսումնական մակարդակը :

Վերջին վեցամսեայի յատկացումներուն գումարն է եղած 636·235 տոլար, որուն առիւծի բաժինը իրաւամբ ստացած են հայ դպրոցները :

Իսկապէս հաճելի յայտնութիւն մըն է այսքան մեծ թիւով վարժարաններու գոյութիւնը :

Սելանիկի մէջ կառուցուելիք հայկ. ծերանոցին մասնակցած է 79·000 տոլարով :

Պաղտատի դպրոցներու երկու հազար աշակերտներուն համար բացուելիք «Կիւլպէնկեան Բուժարանին» յատկացուցած է 28·000 տոլար : Կիլիկիոյ կաթոդիկոսութեան տպարանը տողաշար մեքենայով մը օժտելու համար՝ 20·000 տոլար :

Աւելի համեստ գումարներով օժանդակած է նաեւ Լոնտոնի Հայկ. կեդրոնին (5600 տոլար) եւ Փարիզի Հայ Մշակոյթի Տան (3·645 տոլար) :

Շնորհաւորութեան արժանի են Հիմնարկութեան վարիչները — մասնաւորապէս «Հայկական Գործեր»ու տնօրէն Պ. Ռոպէր Կիւլպէնկեան — իրենց անաչառ ոգիին համար :

Դիտակից իրենց զուտ մարդասիրական բարձր պարտականութեան, առանք «քաղաքականութիւն» չեն մացներ բարեգործութեան մէջ : Անխտիր կ՚օժանդակեն հայ գաղթականներու վիճակին բարելաւման համար կատարուած ձեռնարկներուն, ինչպէս նաեւ կրթական ու մշակութային հիմնարկութեանց, Հայերուն բաժին ինկած գումարներու սահմանին մէջ :

Այս կէտին մէջ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը կրնայ օրինակ ծառայել Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան, որ շատո՛նց կորսնցուցած է իր «ընդհանուր»ի հանդամանքը եւ դարձած՝ մասնաւոր խմբակցութեան մը մենաշնորհը :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳԱՀԻՐԷԻ իշխանութիւնները նոր փաստաթուղթեր ձեռք ձգած են յոյն «լրտեսներու» ցանցին «խոստովանութեանց» շուրջ, զորս հրատարակած են առջի օր Յունաստանի Արտաքին նախարարը՝ Աւերոֆ իր եգիպտացի պաշտօնակցին անձնական նամակ մը զրկած է ուր անոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ Եգիպտոսի Յոյներու պարագային վրայ : Մանաւանդ 11 Յոյներու դատավարութիւնը որ տեղի պիտի ունենայ բոլորովին չինծու կը նկատուի :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ տեղեկատուութեան նախարարը՝ Ֆուատ էլ Ատէլ խիստ յարձակում մը ըրած է Նասրի վրայ, Սուրիոյ եւ Եգիպտոսի միացումին տարեդարձին առթիւ : «Այդ օրը, ըսած է Ատէլ, քոյր – Եգիպտոսի նուիրեցինք մեր սրտերը, մեր դրօշակը, մեր ազգային փառերգը եւ մեր անկախութիւնը : Պետը (իմա՛ Նասր) որուն վստահեցանք մեր միասանակութեան պահպանումը դաւաճանեց մեզի : Կառավարեց կեղծաւորութեամբ» : Սուրիացին ամբաստանեց նաեւ Նասրը որ հասրային զանձը մսխած է խիղճեր դնելու համար, արաբական արիւնը թափելու համար :

ԽՐՈՒՇՉԵՒ նամակ մը զրկեց Քենըտիի եւ Մաքմիլընի 2500 բառերէ կազմուած : Խորհրդային վարչապետը կ՚ուզէ օգտագործել Ժընեւի յառաջիկայ ժողովը, կրկին խօսելու համար Եւրոպայի ապազինման մասին : Կ՚ուզէ քաջալերել Դաշնակցային Գերմանիոյ զինակիցներուն մօտ այն զգացումը թէ օրը պիտի գայ երբ արեւմուտքի Գերմանացիները պիտի հասկընան թէ իրենց շահը կը պահանջէ Ռուսերուն հետ խօսիլ : Կ՚ուզէ վերջապէս այն տպաւորութիւնը թողուլ որ երկու դերպետութիւնները (Խ. Միութեան եւ Ռուսիա) կը յառաջանան դէպի սակարկութիւն մը որուն վնասը պիտի կրէ Ատլանտեան Ուխտին մնացորդացը :

ԹՈՒՐՔ օդանաւերը ծաղիկներով ռմբակոծեցին Անդարան, ուր հանդարտութիւն կը տիրէ ըստ հասած լուրերուն, որ կը հաստատեն նաեւ թէ Ինէօնիւ ամբապնդած է իր դիրքը եւ մեծ ոգեւորութեամբ ողջունուած է երեսփոխաններուն կողմէ, Ուրբաթ օրուան նիստին բացման : Ամէն պարագայի մէջ, «փաշային» գործը դիւրին չէ եւ քիչ չէ ըմբոստ զինուորականներու թիւը, Ուրբաթ առաւօտ ժամը 3ին հինգ հարիւր սպաներ եւ 8000 զինուորականներ յանձնուած են : Այս ձախողած ըմբոստները կը պահանջէին նաեւ 200 երեսփոխաններու արտաքսումը Ներկայացուցչական Ժողովէն : Ձերբակալուած կամ կանխահաս հանդստեան կոչուած են բազմաթիւ զինուորականներ որոնց մէջ Անդարայի զին. վարժարանին նախկին հրամանատարը՝ Թալաթ Այտէմիր, Հռոմի զինուորական կցորդ՝ գնդ. Տունտար Սէյման եւ ուրիշներ :

Այս զինուորականութեան դժգոհութիւնն այն է թէ Մայիս 27ի յեղափոխութիւնը իր սկզբնական ծրագրին մէջ չէ գործադրուած եւ այս մարդիկը իրենք զիրենք խաբուած կը նկատեն :

ՄԱՑԱԿ ՊԱՊԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Երեւանի թերթերուն մէջ երեւցած պաշտօնական սեղմ հաղորդագրութենէ մը կ՚իմանանք մահը Մացակ Պապեանի, յետ երկարատեւ հիւանդութեան : Տեղի ունեցած Փետրուար 12ին : Թաղումը կատարուած է երկու օր ետք՝ Փետրուար 14ին, եւ մարմինը ամփոփուած՝ Երեւանի Պանթէոնը : Եղած է նախագահ Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի նախագահութեան : Վերջերս անհատական թոշակառու :

Մեսրոպ Մաշտոց

Երախտապարտ ժառանգորդի աչքերով
Ես՝ անցեալով ապաբախտ
Եւ ներկայով բախտաւոր ,
Հիացմունքով ու սիրով
Մերթ նայում եմ մեր անցեալին դարաւոր
Եւ ստուգում ինքս ինձ ...
Իմ մէջ էլ կայ
Հին խորհուրդից մի բեկոր՝
Մեր գոյութեան սֆինքսից :
Ժողովուրդիս յարատեւման մե՛ծ խորհուրդ ,
Ի՞նչպէս մնաց մեր գոյութիւնն անսասան ,
Երբ դարերով, սմբակների տակ անգութ ,
Պիտի մաշուէր Մասիսն անգամ սրբազան ,
Դառնար անփառք , չնչին նիւթ ,
Միայն ողորկ մի յեսան ...
Դո՛ւ, մեր ոգու բարձրութիւն ,
Որիդ ոչ մի գիշատիչ ցին չհասաւ,
Դո՛ւ, մեր կամքի կարծրութիւն ;
Քեզ չփշրեց ահասաստ
Աշխարհի մէջ ոչ մի զէնք ,
Մահ տարաժամ եւ կամ սով ...
Գեզանով մեր գոյամարտը տարանք մենք
Եւ ապրեցինք այդպիսով :
Եւ ահա ես,— ինչպէս փիւնիկ , վերածին
Ժողովրդիս նսեմ զաւակ յանգերգու ,
Ականատես մարմնաւորուած երազին՝
Հին երազին ազատատենչ մեր ոգու, —
Ես՝ ժառանգորդ անցեալի ,
Սակայն մի նոր զօրաւոր
Եւ փրկարար գաղափարով մկրտուած ,
Ձե՛զ, նախնիներ պանծալի ,
Ձե՛զ, նախնիներ հեռաւոր ,
Ձօնում եմ գովք ու քերթուած...
Դուք մեր կամքը ջրդեղեցիք աներկբայ
Գոյատեւման խորհրդով ,
Կենսակործան չարիքի դէմ դրիք Բանն
Անկապտելի, անվրդով :
Ժողովրդի ներաշխարհը, այնքա՛ն կորդ,
Ակօս – ակօս պեղեցիք
Եւ ցանեցիք հոգիները լուսայորդ
Բարու սերմով գեղեցիկ :
Ստեղծագործման մեր բնազդը բնական
Մարդկայնօրէն կրթեցիք .
Դուք մեր ոգուն թռիչք տուիք առնական
Եւ նախրանքներ բազմաձիրք :
Գոյամարտի տկար սուրը զօրացրիք
Ի՛նչ ուժերով, ո՛վ գիտէ ,
Միշտ կերտելու սէրը դարձրիք զօրավիգ
Մեր մեծ կռուին չարի դէմ ...
Արդ, տասնեւվեց դարերի ձիգ այս հեռուից
Ժառանգորդի իմ կանչին
Դու ո՛ւնկն դիր, մեծ դաստիարա՛կ մեր անբիծ ,
Մեր գիտնակա՛ն առաջին .
Դու գեղջկորդի մեր հանճարեղ , հրաշագործ
Եւ մեծ նաւազ մեր հոգու ,
Դու մեր խարիսխն աշխարհի մէջ ալեկոծ
Դրիր անսաստ մի խորքում ...
Դու գինագործ հանճարամիտ, աննկուն ,
Որ կռեցիր վերտ ու զրահ
Մեզ համար,
Ոգու վահան անխոցելի ու նկուն ,
Որի վրայ
Զարդեցին սուր ու սուսեր
Մեր ոսոխներն անհամար :
Կտակարար դու լուսաբաշխ, անկորուստ
Որ ապրում ես ու կաս դեռ ,
Դու դարձրել ես մեզ աշխարհում այս հարուստ
Անչափելի գանձի տէր ,
Անվատնելի ,
Անհատնելի, ինչպէս սէր :
Երեսունվեց աստղերով դու վառեցիր
Հայ աշխարհում այնպիսի վառ մի արեւ ,
Որ մեր ազգը՝ յաճախ եղած ցան ու ցիր
Նրանով է միաւորուել արդարեւ :
Օշականում քո մասունքն են դարձել հող,
Սակայն, ինչպէս ամէն բոյսի , պտղի մէջ
Կայ արեւից մի սուրբ մասնիկ , քաղցր շող ,
Քեզանից մաս կայ ամէն հայ սրտի մէջ ...
Արդ, տասնեւվեց դարերի ձիգ այս հեռուից
Ընդունիր քո ժառանգորդի սէրն անհուն ,
Երախտագէտ սերունդների գովքն անբիծ ,
Մեսրոպ Մաշտոց, անմահացած մեծ անուն :

ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՆՈՐԵՆՑ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԳՈՂՈՑԵՑՒՑԻ ՅԱՂԹԱՆԱՅԻՆ

(1828)

—o—

1846ին եւ 1847ին զոլոսպուռ ե-
ղեալ, բայց այս անգամ իշխանա-
կան հրամանի եւ ընդհանուր ոգե-
ւորութեան ֆեսլիսէյի պիսկոպոսու-
մը, Զօր. Լեւոնդիոսի. «Զնոր
գիրց նորոգ» 1846 Մարտ 25ին
գիրքը մեզի հասուցանէ, ուր
հետեւեալ տեղեկութիւնները կան
— Զոր ինչ գիտեմ ես ի վիճակս
ասել, ըստ որում ինձ հայտնեցան
եւ ես ինքն տեսի, ասեմ ի սկզբան
գրոց, որ ի Հայս, ես ոչ գիտեմ
ասել, ոչ ոք ի մեզ գիտէ, զի ոչ
ունիմ ինձ ընդ ձեռն ոչ մի գիր
հնագոյն, քան զայս զոր ունիմ
ի ձեռին, որ ի 1805 ամի գրեցաւ
եւ ի Կ. Պոլիս տպագրեցաւ։ Եւ
ասեն ոմանք, թէ ի Հայս գրեցան
գրեթէ ամենայն գրքեր, որ ի
Հայս գրեցան, եւ ոչ ի Կ. Պոլիս,
զի ի Հայս էին ամենայն ուսումն
եւ ոչ ի Կ. Պոլիս։ Եւ ի Հայս
էին ամենայն ուսումնարանք եւ
վարդապետք, եւ ոչ ի Կ. Պոլիս։
Եւ ի Հայս էին ամենայն գրիչք
եւ ոչ ի Կ. Պոլիս։ Եւ ի Հայս
էին ամենայն գրքեր եւ ոչ ի Կ.
Պոլիս։ Եւ ի Հայս էին ամենայն
ուսումնարանք եւ վարդապետք,
եւ ոչ ի Կ. Պոլիս։ Եւ ի Հայս
էին ամենայն գրիչք եւ ոչ ի Կ.
Պոլիս։ Եւ ի Հայս էին ամենայն
գրքեր եւ ոչ ի Կ. Պոլիս։ Եւ ի
Հայս էին ամենայն ուսումնարանք
եւ

ՎԱՀԱԳՆ ՂՈՒԿԱՍՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(ԱՂԵՎ ՅԵՂՈՒՓԻՆԱՅԻ ԿԵՍԱՐԻԱ)

ՊՈԼԻՍ

ՂՈՒԿԱՍԻ ՀԵՏՔԸ

ՊՐԻՉ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

ՊՈԼԻՍ

1912

Տպարան Ս. Ղազարու Հայոց Մխիթարեանց Միաբանութեան
Վենետիկ

Պահպանեալ է Հեղինակին

Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՄԵՋ

Ի ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՄԵՋ

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու :—

1 *Մարտ, Հինգշաբթի* :— Վարդանանցը Փարիզի մէջ :— *Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանդամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ* 1 *Մարտ* 1962 *Հինգշաբթի օր ժամը* 9·45*ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ : Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը : Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ : Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ* Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան : *Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ : Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը :*

4 *Մարտ, Կիրակի*, Բուն Բարեկենդան : *Ս. պատարագ ժամը* 10*ին* :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ :— «*Մայիս* 28»*ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս* 9*ին, մինչեւ լոյս* :

ՄԱՅԻՍ 28 Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Կիրակի, Մայիս 27*ին, Միւթիւալիթէի մեծ սրահին մէջ* :

×

Ֆ. Կ. Խաչի ներկայացումը Մայիս 5-ին, Շաբաթ գիշեր :

×

Սորպոնի Մեծ սրահին մէջ Հոկտ. 14-*ին, տեղի պիտի ունենայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի Ծննդեան* 1600*ամեակի տօնակատարութիւնը, Փարիզի եւ շրջակայից բոլոր հայ Միութիւններու մասնակցութեամբ* :

France-Cameroun

(*ԽԱՐԲՈՒԹԵԱՆ*)

24, Rue d'Enghien, Paris-10e

Կը փնտռէ հայ երիտասարդ մը, ազատ զինուորական ծառայութենէ, Քամբրունի քոնթուարներուն համար : Դիմել ժամը 14*էն* 15 *վերի հասցէին* :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ

ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Պօմոնի Ս. Ս. Մեսրոպ Ազգ. սրահին մէջ

Մարտ 3, *Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ* 9*ին, Ս. Բիւրատի «ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ»Ը կամ «ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ»* :

Կազմակերպութեամբ «ՇԱՆԹ» թատերախումբի :

Խնամուած բեմադրութիւն եւ բացառիկ վայելք :

Նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

ՄԱՐՏ 18*ԻՆ*

×

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24*ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով* :

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ

Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը

Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ : *Կիրակի*, 6 *Մայիս* 1962, *ժամը* 14*ին* :

FOURRURES

Roger YOPIAN

PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION

84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —

Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ՓՕԼ ՖԱՐԱԼԻՔ ՍՐԱՀ

Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Արնուվիլի Կառվարենց թատերախումբը կը ներկայացնէ՝

ԱՇԽԱՐՀԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ԱՊՐԻԼ 7*ԻՆ*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Աշակերտներու պատրաստած թատերական ներկայացումը՝

ԿԻՐԱԿԻ՝ ՄԱՐՏ 25

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, **Salle Voltaire, Rue Voltaire**

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ :
Մարտ 3*ին, Շաբաթ ժամը* 21*էն մինչեւ լոյս*

Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին :—

Պար :— Սօսի պարախումբը, *ընկերակցութեամբ* ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի :
Նուագ :— *ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՍԸՋԵԱՆ եւ իր խումբը* :

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE

Bar **Buffet** **Ambiance**

31 ՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական ֆիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք :— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. *Երախաներուն մուտքը ձրի*

ՊԻԻՖԷ

ՍԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

51, Rue Monsieur-le-Prince, PARIS - 6e — Chèque Postal : 1278-35

PEINTRES et SCULPTEURS ARMENIENS, par *Onnig Avédissian*, Le Caire	100 NF.
MINIATURES ARMENIENNES, par *Lydia Dournova*, Paris.	120 NF.
NAREK, le Livre de Prières, trad. par *Isaac Kéchichian*, Paris, 1961.	25,20 NF.
LE CHANT DU PAIN, *Daniel Varoujan*, Paris.	6,30 NF.
HISTOIRE DE L'ARMENIE, par *H. Thorossian*, Paris.	10 NF.

ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, Հ. Ե. Տէր Ղազարեան, Պէյրութ, 20 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅԵՐԷՆ, Մեսրոպ Նուպարեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆԷ ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ, Հ. Գ. Պայեան, Վենետիկ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅ. ԳԱՂՂ. Հ. Դ. Ստեփանեան, Վենետիկ 9 Ն. Ֆ.
ԲԱՌԱՐԱՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ, Ս. Գաբամաճեան, Պէյրութ, 40 Ն. Ֆ.
ԱՆԳԼԵՐԷՆԷ ՀԱՅԵՐԷՆ ԲԱՌԱՐԱՆ. Յ. Յ. Զաղմաղճեան, Պէյրութ 40 Ն. Ֆ.
ՅՈՒՇԱՄԱՏԵԱՆ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի, 1918–1958, Պէյրութ 22 Ն. Ֆ.
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԻՆԵՐՈՎ, Բ. հատոր, Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ, Պէյրութ 12 Ն. Ֆ.
ԶՐՈՅՑ, Կ. ՓՕԼԱՏԵԱՆ, Ա. հատոր 3·50 Ն. Ֆ. Բ. հատոր 5 Ն. Ֆ.
ԱՆԴՐՇԻՐԻՄԵԱՆ ՁԱՅՆԵՐ, Պ. Մնապեան, Պէյրութ 4 Ն. Ֆ.

Առաքման ծախքը գնողին վրայ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

1962

ՁԵՐ ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԸ ԱՆՑՈՒՑԷՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Փարիզէն խմբական եւ ընկերակցութեամբ մեկնումներ Շաբաթ օրերը՝ 30/6, 14–7, 28–7, 4–8, 11–8 եւ 1–9 :

Երկաթուղի եւ օդանաւ 23 *օր* ՓԱՐԻԶԷՆ ՓԱՐԻԶ 19 *օր, Խորհ. Միութիւն որուն* 15*ը* ԵՐԵՒԱՆ : Փարիզէն Փարիզ 2·300 Ն. Ֆ.

Օդանաւով ճամբորդութիւն, 11 *օր, Փարիզէն Փարիզ, Կիրակի* 29–7 *եւ* 5–8

ՓԱՐԻԶԷՆ ՓԱՐԻԶ

Ճամբորդութեան գին՝ 2·370 Ն. Ֆ.

ԿԱՐԵՒՈՐ

Այս ազդը ներկայացնողին 50 Ն. Ֆ.ի մասնաւոր զեղչ, եթէ անձամբ կամ գրաւոր արձանագրուի, 1962 Մարտ 30էն առաջ :

Մասնաւոր խումբեր ՍՈԽՈՒՄԻ ԵՒ ՊԱԹՈՒՄԻ ՀԱՄԱՐ

Տոմսերը բոլոր ուղղութիւններու համար

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

« Tourpol »

AGENCE DE VOYAGES INTERNATIONAUX
SECTION ARMÉNIENNE

21, Rue Bergère, Paris 9e — Métro Montmartre — Tél. PRO. 31-04

Բաց է ամէն օր, բացի Կիրակի օրերէն, ժամը 9*էն* 12 *եւ* 14*էն* 18·30 (*Շաբաթ՝* 9*էն* 12) : *Հայերէն խօսող պաշտօնեայ ամէն օր ժամը* 17*էն* 18·30 :

Դիմումի վրայ, ձրի կը զրկենք այս ճամբորդութիւնը նկարագրող մեր թռուցիկները :

MORY et Cie

ՆՈՒԷՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԾՐԱՐՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔՈՒՄ ԴԷՊԻ ԽՈՐՀՐԴ. ՄԻՈՒԹԻՒՆ :

Գնեցէք զանոնք ձեր ուզած տեղը եւ առաքումը մեզի վստահեցէք : Նուազագոյն ծախքերով կը զրկենք խորհրդ. Միութիւն :

Դիմեցէք մեր նոր զիները զիտնալու համար :—

10, Rue St. Vincent de Paul, Paris 10e

(PRÈS DE LA GARE DU NORD)

Téléphone : TRU. 27-70

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MARDI 27 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9340 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5141

ԻՐ ԽՕՍՔԸ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ՄԸ ԿԱՐ ԱՆՏԷՐ...

—o—

Պատմութիւնը պիտի ըսէ.—

Ժողովուրդ մը կար անտէր, կէսը՝ արմատախիլ ջարդուած, մնացեալ կէսը՝ ցիրուցան՝ ի սփիւռս աշխարհի :

Այդ ժողովուրդը — այսինքն կէսը որ ողջ մնաց — ինկաւ սար ու ձոր, անցաւ ծով ու ցամաք, քսուեցաւ աշխարհի բոլոր ցեղերուն եւ ազգերուն,— եւ բոլորովին կորսնցուց իր հաւասարակշռութիւնը:

Այն աստիճան որ, փոխանակ հին խրամատները լեցնելու եւ ամփոփուելու, ինքըն իրմով զօտեպնդուելու, ճեղք ճեղքի վրայ բացաւ, ճակատ ճակատի դէմ հանեց, եւ ինքն ալ մնաց շուարուն՝ շորս ճամբաներուն վրայ :

Եւ այս՝ լման տասը տարի քամելէ յետոյ պանդխտութեան բոլոր դառնութիւնները: Ցմրուր քամելով օտարութեան լեղին ...

Այս ժողովուրդը ունեցաւ բոլոր առաքինութիւնները, բացի մէկէն,— քննական ոգի :

Ան հաւատաց ինչ որ պատմեցին, եւ մէկ աջ, մէկ ձախ ժպտելով, թոյլ տուաւ որ մարդիկ իրենց բուրդը մանեն իր գլխուն :

Ան չսորվեցաւ իր պատմութիւնը: Կամ սորվեցաւ այնպէս ինչպէս ուսուցին օրը օրին: Ինչպէս որ հաճոյ էր իրեն :

Հազիւ լրացած իր պանդխտութեան առաջին տասնամեակը, ան դարձաւ անճանաչելի եւ անկերպարան՝ իր «ուսումնական »ներով :

Ան կորսնցուց, շնորհիւ այդ նոյն «ուսումնական »ներուն , ամէնէն տարրական գիտելիքներն ալ :

Ու գնաց ո՛ւր որ քաշեցին,— մերթ աջ, մերթ ձախ: Երկու քայլ յառաջ, տասը քայլ ետ :

Ան ունէր պարտականութիւններ եւ սրբութիւններ, որոնց համար գլուխ գլխի կուտար,— հոգին կուտա՛ր, երբեմն:

Հազի՛ւ տասը տարի դիմացան այդ բոլորը, օտար հողի վրայ:

Դարեր ու դարեր, անոր համար միութեան գիծ մըն էր եկեղեցին:

Այսօր, արդէն, ունինք «մեր ժամը», « ձեր ժամը »: Վերի թաղ, վարի թաղ : Ազգային եկեղեցին եւ անհատականը :

Գուրգուրանքի եւ գործունէութեան վառարան մըն էր դպրոցը, իր կոկոններով, բողբոջներով ու ծաղիկներով :

— Դպրո՞ց, Դաշնակցակա՞ն է թէ ռամկավար: Ես կոպեկ չեմ տար անոնց բացած դպրոցին: Ո՛ղջ մնան Ֆրանսականը, յունականը, պուլկարականը, հրէականը ...

Անոր համար օրհնութիւն էր որեւէ միութեան կազմակերպումը: Գոնէ մարդիկ ճամբայ կ՝ելլէին բարի մտքերով: Ու բարի էր շրջապատն ալ :

Այսօր Միութիւնները կը համարուին կրկէսներ՝ աքլորամարտ սարքելու եւ ծափեր կորզելու :

Այս ժողովուրդը կիրակմուտք ունէր իր մեռելներուն համար: Խունկ եւ աղօթք , որ կը պայծառացնէին իր հոգին:

Տարիներ անցան, եւ իր ազգային մեռելներն անգամ բեռ դարձան :

Լաւագոյն պարագային, ամէն տարի վէճ — յաճախ կռիւ — կը ծագէր, մէկ միլիոն մեռելներու յիշատակին առթիւ : — « Կախե՞լ թէ չկախել: Երգե՞լ թէ չերգել » ...

Այս ժողովուրդը չունէր ազգային — քաղաքական խորհրդանշան, բացի յեղափոխականէն կամ քրիստոնէականէն :

Ունեցա՛ւ առտու մը,— արիւնով թաթխուած:

Մեղրալուսինը հազիւ անցած, այդ ալ դարձաւ կռուախնձոր :

Մարդիկ ելան այս անտէր ժողովուրդի ծոցէն, — ուսումնականնե՛ր — որոնք « ճիհատ » յայտարարեցին այդ խորհրդանշանին դէմ :

Եւ որովհետեւ անբաւական էր իրենց ուժը, դիմեցին իւրաքանչիւր երկրի պետական ուժին: Գրգռեցին հիւրընկալ ժողովուրդին պատուախնդրութիւնն ալ :

— Դուք, մեծ ազգ, յաղթական պետութիւն, ի՞նչպէս թոյլ կուտաք որ ձեր փառապանծ դրօշին քով պարզուի «այսպիսի կերպասի ծուէն մը»... Ի՞նչպէս կը հանդուրժէք այս նախատինքին ...

Եւ անտէր ժողովուրդին ազգային խորհրդանշանը, «Այսպիսի կերպասի ծուէն մը», քաշքշուեցաւ պահականոցէ պահականոց : Ցանցաւորի մը պէս կծկուեցաւ մինչեւ նախարարական գրասենեակներու մէջ, դարձաւ բերնի ծամոց՝ աժեմին - չաժեմին, մինչեւ որ ...

Մինչեւ որ, հիւրընկալ իշխանութիւնը՝ այլեւս համոզուելով թէ իսկապէս անտէր է այս ժողովուրդը, անոր պարտադրեց միայն իր դրօշը, միւսը հռչակելով օրէնքէ դուրս :

Այսպէ՛ս եւ իր բոլոր գործերուն մէջ , հեռու՝ հայրենիքէն, օտար ափերու վրայ :

Ահաբեկ՝ արագ եւ անդարձ կազմալուծման հեռանկարէն, ահազանգը սկըսաւ հնչել ժողովուրդի խոնարհ խաւերէն :

Կոչեր սկսան տեղալ յանուն ազգին եւ կրօնի.... Ցանուն անցեալի եւ մեռելներու :

Անօգո՛ւտ: Կորսնցուցած՝ իր հաւասարակշռութիւնը, տարուբեր՝ գոյնզգոյն առաջնորդներու եւ հոսանքներու մէջ, անտէր ժողովուրդը շարունակեց իր կենդանի ուժերն սպառել անծանօթ ուղղութեամբ: Ճեղք ճեղքի վրայ բանալով : Հետզհետէ աւելի հեռանալով իր խարիսխէն :

Պատմութիւնը պիտի ըսէ, տակաւին , թէ առտու մը արթնցաւ անտէր ժողովուրդը :

Բայց,— շատ ուշ էր, անճանաչելի դարձած ըլլալով իր բարոյական կերպարանքը :

11 Օգոստոս, 1933 — Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՐԵՒՄՈՒՏՔ - ԱՐԵՒԵԼՔ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՔԵՆԸՏԻ ԿԸ ՄԵՐԺԷ ԽՈՐՀ. ԱՌԱՋԱՐԿԸ

Քենըտի Մաքմիլընի համաձայնութեամբ մերժողական պատասխան մը տուաւ Խրուշչեւի նոր նամակին ուր խորհրդային վարչապետը կը կրկնէր ապազինման շուրջ 18երու վերին ժողովի մը՝ առաջարկը՝ ժընեւ :

Վերջին օրերուն կարգ մը լուրերու համաձայն Անգլիա ուզած էր որ Քենըտի աւելի ճկուն պատասխան մը տայ եւ բաց դուռ մը ձգէ , բայց Ուոշինկթընի քաղաքական շրջանակները հերքեցին այդ լուրը եւ հաստատեցին թէ որեւէ տարակարծութիւն չկայ Ամերիկայի եւ Անգլիոյ միջեւ :

Այս կէտը հաստատելէ ետք, Ուոշինկթըն կը հաղորդէ Քենըտիի պատասխանին գլխաւոր մասերը :

Միացեալ Նահանգներու նախագահը կը շեշտէ թէ վերին ժողովով մը բանալ ապազինման ժողովը կը նշանակէ սխալ ծայրէն սկսիլ հարցը: Նման ժողով մը պէտք է սկսի Արտաքին նախարարներու հանդիպումով մը: Միջազգային գետնի վրայ հարցին զարգացումը, կ՝ըսէ նաեւ Քենըտի, կրնայ օգտակար դարձնել պետութեանց ղեկավարներու ժողով մը Ցունիս մէկէն առաջ :

Ամերիկա կը զարմանայ նաեւ թէ Խ. Միութիւնը որ առաջինը եղած է խզելու հիւլէական փորձերու դադարը «յարձակողական միջոց» կ՝որակէ Միացեալ Նահանգներու կողմէ փորձերը վերսկսելու հաւանականութիւնը :

Ամերիկա կ՝ուզէ որ ապազինման այս հարցով զբաղին ամենայն լրջութեամբ եթէփափաք կայ որ այս խօսակցութիւնները անցեալին պէս քարոզչութեան չծառայեն եւ Քենըտի կ՝եզրակացնէ թէ վերին որեւէ հանդիպումէ առաջ նախապատրաստական աշխատանքները անհրաժեշտ են :

× Սընտէյ Օպզերվըր, Վիէննայէն ըստացած լուրի մը համաձայն կը դրէ թէ Խրուշչեւ կ՝ուսումնասիրէ Պերլինի հարցին լուծման համար նոր կարգադրութիւն մը, որ կը նախատեսէ ի մէջ այլոց ցամաքային ճամբայ մը Արեւմտեան Գերմանիոյ համար դէպի Արեւմտեան Պերլին: Այս ծրագիրը բաղկացած է շորս կէտերէ.—

Ա) Հաշտութեան դաշնագիր մը պիտի ստորագրուի Արեւելեան Գերմանիոյ հետ ինչպէս նաեւ Արեւմտեան Գերմանիոյ զերծ պահելով երկու Գերմանիաները , պատերազմական վնասուց հատուցումէ ի նպաստ Խորհ. Միութեան : Երկու Գերմանիաներն ալ կ՝անդամակցին Միացեալ Ազգերու :

Բ) Պերլինի երրեակ կանոնագիրը վերջ կը գտնէ հակառակ անոր որ քաղաքին բաժանումը կը ճանչցուի: Արեւմտեան Պերլինը արեւմտեան Գերմանիոյ օրինաւոր մէկ մասնիկը կը դառնայ :

Գ) Պերլինի պատը կը քանդուի եւ երկու Գերմանիաներու կապերը աւելի սերտ կ՝ըլլան :

Դ) Արեւելեան Գերմանիոյ բնակիչներուն. վիճակը կը բարելաւուի եւ Ուլպրիխթ կը փոխարինուի կառավարութեան մը կողմէ զոր կը ղեկավարէ արեւելեան — գերման փոխ - վարչապետ մը:

× Նախագահ Քենըտիի եղբայրը Պոնի մէջ բերանացի հաղորդագրութիւն մը ըրաւ Ատընաուըրի իր եղբօր կողմէ: Խօսակցութիւնը երկու ժամ տեւած է եւ Ռոպըրթ Քենըտի հոգեշահ խօսքեր ըրած է ծերունի վարչապետին: Զայնասփիւռէն խօսելով Արեւելեան Գերմաններուն , Ռ. Քենըտի ըսած է «մի յուսահատի՛ք»:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱՆԱԿԸ ԻՐ ԽՕՍՔՆ ՈՒՆԻ ԱՅԼԵՒՍ

Ինէօնիւ իր յաջողութիւնը կը պարտի բանակին հաւատարիմ մասին որ անշուշտ, պետական հարուածին ձախողութենէն ետք իր հաշուեցոյցը կը ներկայացընէ «փաշային»:

Քաղաքական գետնի վրայ Ինէօնիւ եւ շորս կուսակցութիւնները համաձայնեցան որպէսզի անմիջական կերպով օրէնադրութիւն մը պատրաստուի արգելք հանդիսանալու համար նման միջադէպերու վերադարձին:

Թրքական մամուլը կը յայտարարէ թէ երեք հարիւր ձերբակալութիւններ կատարուած են զինուորական շրջանակներուն մէջ: Սպայակոյտին հրապարակած մէկ զեկոյցին համաձայն կարգ մը փոփոխութիւններ ալ կատարուած են Բարձր հրամանատարութեան մէջ: Եօթը սպաներ հեռաւոր զօրանոցներ ղրկուած են, երեք ուրիշներ նախարարին տրամադրութեան տակ դրուած են: 21 սպաներ որոնք մասնակցած են պետական հարուածին հանգստեան կոչուած են :

Հինգշաբթի օրուան հարուածը մէկ զոհ պատճառած է միայն՝ հարիւրապետ մը սպաննուած է ատրճանակի հարուածով մը ենթասպայի մը կողմէ :

Կառավարութիւնը որոշեց սակայն դատական որեւէ հետապնդումի չենթարկել պետական հարուածին պատասխանատուները :

Այս ձեւով իշխանութիւնները կ՝ուզեն չմեծցնել գոյութիւն ունեցող խրամատները եւ չբազմացնել դժգոհութիւնները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ելմտական նախարարը որոշեց բարձրացնել արտասահման գացող Ֆրանսացիներու տարադրամ արտածելու իրաւունքը որ 3500 Ն. Ֆ. է այլեւս (նախապէս 2500) :

ՓԼԱՍԹԻՔ ռումբ մը դրուած էր Ֆի-Կառոյի շէնքին առջեւ (Ռոն Փուէն տէ Շան զ՝Էլիզէ) Կիրակի առաւօտ նիւթական մեծ վնասներ պատճառելով: Տպարանը չէ վնասուած եւ թերթին հրատարակութիւնը յապաղում չունեցաւ :

ՏԸ ԿՈԼ Քոլոմպէ Լէ Տէօ զ՝Էկլիզի մը - շակութային մէկ կեդրոնի բացման առթիւ արտասանած ճառին մէջ ըսաւ թէ հաւանական է որ գալոց օրերուն ընթացքին ցաւոտ շրջան մը վերջանայ, կամ առնուազն վերջանալու ճամբու վրայ ըլլայ պատուաւոր եւ մարդկային ձեւով մը, Ֆրանսայի արժանի :

ԳԱՀԻՐԷԻ դատավարութիւնը շարունակուեցաւ: 6րդ ամբաստանեալը՝ Կապրիէլ Էնքիրի բացակայ էր վիրաբուժական գործողութեան մը հետեւանքով : Փաստաբան Ֆէրէն է որ կը հարցաքընուի: Կը հերքէ իրեն դէմ եղած բոլոր ամբաստանութիւնները: «Սպառած էի, 3 գիշեր առանց քնանալու, ոտքի ժամը 4.30էն (առաւօտուան) մինչեւ իրիկուան 8, 64 տարեկանիս...»:

ԱԼԺԷԻ մէջ սպանութեանց եւ արիւնալի դէպքերու շարանը կը շարունակուի ժամէ ժամ աւելի զարհուրելի: 48 ժամուան մէջ 64 մեռեալներ եկած են աւելնալու նախկին օրերու զոհերուն վրայ: Գաղտնի Բանակը կրակի տուած է Ալժէի Մէզոն - Պլանշի կից վառելանիւթի պահեստի կեդրոն մը: Օռանի մէջ երկու Եւրոպացիներ կապած են լիսէի ուսուցիչ մը եւ սպաննած իր կինը :

ՀՌՈՄԻ կաթողիկէ թերթը Իլ Քոթիտիանօ կը դրէ թէ հակառակ երեւոյթներուն Ալժերիոյ խաղաղութիւնը Ֆրանսական յաղթանակ մըն է: Թերթը կը շեշտէ դառնութեամբ թէ Ֆրանսա մինակ մնացած է Հնդկաչինի մէջ ալ Ալժերիոյ մէջ ալ ոչ միայն ընդդէմ՝ համայնավար պլոքին այլեւ արեւմուտքի անտարբերութեան :

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ Բաբբունապետը խոհեմութեան հրաւէր կարդաց Հրեայ համայնքի անդամներուն, խրատ տալով մանաւանդ որ կապ չպահեն պաշտօնի վրայ եղող հրեայ դիւանագէտներու հետ :

ՀՌՈՄԻ մէջ խառնակ կացութիւն մը կը տիրէ: Գործադուլ եւ ծանր միջադէպեր տեղի ունեցած են: Ութ վիրաւորներ կան, երեք ձերբակալութիւն կատարուած է :

ՖԻԿԱՌՕ «լաւատեղեակ» աղբիւրէ կը լսէ թէ Մոլոթով արտաքսուած է համայնավար կուսակցութեան շարքերէն: Այս որոշումը տրուած է վերջին երկու շաբաթներու ընթացքին :

ՏՈՔԹ. ՓԱՈՒԼԻՆԿ Նոպէլեան մրցանակ, խումբ մը խաղաղասէրներու խօսելով Լոնտոնի Թրաֆալկար Սքուէռին մէջ յայտնած է թէ խորհրդային վերջին հիւլէական փորձերը աւելի քան չորս միլիոն զոհ պիտի պատճառեն աշխարհի մէջ :

ՀՐԵԱՅ համաշխարհային ժողովին նախագահը՝ Զիէֆ յայտարարեց Հռոմի մէջ թէ համայնավար երկիրները կը մերժեն ընդունիլ Հրեաներուն բնական իրաւունքները :

ԻՆՏՈՆԵԶԻԱ ընդհանուր զօրակոչ հռչակեց , բայց յոյս կայ տակաւին որ Հոլանտական Կինէայի հարցը խաղաղ կերպով կարգադրուի :

ՖՐԱՆՍԱ Օի դէմ 13ով պարտութեան մատնեց անգլիական ազգային խումբը ռըկպիի մէջ, Շաբաթ օր Քոլոմպի մարզադաշտին վրայ :

ՆԻԻԹԵՐ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հայոց Եկեղեցին

ԽՄԲ.— Վերջերս (Յառաջ, Դեկտ. 20) Հռոմի մեր թղթակիցը օգտուելով Կոգեան Եպիսկոպոսի Հռոմ գտնուելէն շահեկան տեսակցութիւն մը ունեցած էր Հ.Կ. Պատրիարքական Ընդհ. Փոխանորդին հետ իր լոյս ընծայած՝ Հայոց Եկեղեցին հատորին առթիւ: Ստորեւ, թարգմանաբար կուտանք Վատիկանի կիսապաշտօնական օրկան՝ Օսէռվաթոռէ Ռոմանոյի մէկ յօդուածը, նուիրուած այս կարեւոր հրատարակութեան:

«Մաղաքիա Պատրիարք Օրմանեանի անունը հանրածանօթ է Հայոց մօտ: Ան ատենօք Կաթողիկէ էր եւ Անտոնեան կըրօնաւոր. Վատիկանեան Ա. Տիեզերական Ժողովին ժամանակ հրաժարեցաւ Կաթողիկէ Հաւատքէն եւ դարձաւ կազմակերպիչ ոչ – կաթողիկէ եկեղեցիին եւ պայքարող հակակաթողիկէ:

Ապա ընտրուեցաւ Պոլսոյ Պատրիարք եւ 1909 – 1911 գրեց Ֆրանսերէն լեզուով, «Հայոց Եկեղեցին» երկը:

Ան իբրեւ սկզբունք կը դնէր թէ ամէն եկեղեցի, որ հիմնուած է Առաքեալներէն, նովին գործով ինքնագլուխ է եւ անկախ. ամէն ջանք կը թափէ փաստելու համար թէ Հայաստանեայց Եկեղեցին ուղղակի հիմնուած է Առաքեալներէն եւ թէ, հետեւաբար, ինքնագլուխ է, ինքնավար եւ անկախ:

Իր կարծիքը փաստելու համար ան ճոռոմաբանօրէն եւ քմածին կերպով կը գործածէ Հայ Եկեղեցւոյ առաջին դարերուն պատմութիւնն ու աւանդութիւնը:

Օրմանեանի գիրքը ունեցած է հինգ տպագրութիւն. վերջինը, 1956ին թարգմանուած է ռուսերէնի եւ անգլերէնի:

Արհի. Հ. Սահակ Եպիսկ. Կոգեան, Հ. Կ. Պատրիարքական Ընդհանուր Փոխանորդ, ծանօթ մասնագէտ հայ պատմութեան եւ գրականութեան — յատկապէս դասական — հիմա հրատարակած է հայերէն, նոյն վերնագրով խոշոր գործ մը (Պէյրութ, 1961, Հայ Կաթ. Տպարան, 792 էջ):

Այս երկին մէջ, բազմահմուտ հեղինակը խիստ բայց անաչառ քննադատութեան բովէն կ'անցընէ Օրմանեան Պատրիարքի առաջին 16 գլուխները եւ կը հասնի հետեւեալ եզրակացութեանց.

Ա) Պատմական ստոյգ փաստ չկայ թէ Հայոց Եկեղեցին Առաքեալներէ հիմնուած ըլլայ: Հեղինակը կը փաստէ՝ թէ Օրմանեան կը հիմնուի Զ. դարէն յետոյ յերիւրուած աւանդութիւններու վրայ եւ եպիսկոպոսական ցանկերու վրայ, որոնց նպատակն էր լեցնել առաջին երեք դարերու պարապը,, մինչեւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ:

Հայկական աղբիւրները, ձերբազատուած ներմուծումներէ, ինչպէս նաեւ օտար աղբիւրները, մինչեւ Դ. դար, չեն ճանչնար իբրեւ Հայաստանի Առաքեալը ուրիշ մէկը՝ բայց եթէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը:

Բ) Դ. դարու Հայ Կաթողիկոսները ոչ յաւակնութիւնը եւ ոչ իսկ գաղափարն ունին ինքնագլուխ դառնալու: Անոնք կը հպատակին Կեսարիոյ Մետրապոլտին, գիտակից են որ մաս կը կազմեն Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ եւ կը մասնակցին Նահանգային եւ Տիեզերական Կաթողիկէ Ժողովներուն:

Գալով Դ. եւ Ե. դարերու Հայոց Եկեղեցիին վարդապետութեան, ան բոլորովին համաձայն է Կաթողիկէ Նիկիական, Եփեսական եւ Քաղկեդոնական վարդապետութեան:

Գ) Հայոց Եկեղեցւոյ պատմութիւնը պարզուած է, Օրմանեան Պատրիարքի կողմէ, ոչ թէ հետեւութեամբը աղբիւրներուն, այլ ըստ իր սեփական նախապաշարեալ գաղափարներուն:

Գալով Հայկական Բաժանման, ան ըսկըսած է 551ին եւ վերջնական բնոյթ ունեցած է 607ին: Անոր պատճառներն են.

1) Քաղկեդոնի Ժողովի մասին տարակարծութիւնները:

2) Հայոց վրայ իշխող օտար կայսրութիւններու քաղաքական հաշիւները:

Հակառակ Հայ Ազգին մեծ մասին բաժանման, Կաթողիկէներու զանգուած մը — երբեմն գերակշիռ, օրին. Խաչակրութեանց ընթացքին — միշտ մնացած է դարերու ընթացքին:

Դժբախտաբար, ժամանակի ընթացքին, Եկեղեցւոյ եւ Ազգին գաղափարները իրարու հետ չփոթուեցան, Հայոց կողմէ: Հիմա, կրօնական ինքնավարութիւնը, զոր այնքան կը տարփողէր Օրմանեան Պատրիարք, իբրեւ հիմ եւ արդարացում կը փնտռէ՝ ոչ թէ Հայ Եկեղեցւոյ Առաքելական ենթադրեալ հիմնարկութեան մէջ, այլ ազգային անկախութեան գաղափարին մէջ:

Ասոնք են Արհի. Կոգեանի իրապէս կարեւոր գործին գիծերը: Գիրքը գրուած է հայերէն, ունի եւրոպական գլխաւոր լեզուներով նօթագրութիւններու ճոխ մըթերք մը, ինչպէս նաեւ Ֆրանսերէն համառօտութիւն մը եւ անուանացանկ մը:

Գործը ձօնուած է Վսեմ. Կարդ. Գրիգոր Պետրոս ԺԵ. Աղաճանեան Կաթողիկոս – Պատրիարքին, որ բարեհաճած է գրել Նախաբանը»:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ «ՅԱՌԱՋ»Ը

ԵՐԲ ԿՈՄԻՏԱՍ ՎՐԴ. ՍԱՐԿԱՒԱԳ ԷՐ ՏԱԿԱՒԻՆ ԵՒ ՊՈԼԻՍ ԿԸ ԳՏՆՈՒԷՐ

1892 Նոյեմբերին էր: Գարեգին վրդ. Սրուանձտեանցի թարմ հողակոյտի սուգըն ապրած էր պոլսական Հայութեան մտաւորականութիւնը: «Համով ու հոտով»ի սրտազեղ երգչին յիշատակը տակաւին կը կոտտար ցաւագինօրէն քաղցրութեամբ բոլորին սրտին մէջ: Ահա այդ օրերու Պոլսահայ գրագէտ մը — Հրազդան — «Սողոմոն Սարկաւագ» վերնագրի տակ կը գրէ.

«Օրուան գրական խնդիրներու համար Սրուանձտեանցի մեռնիլը «պարագայից յարմար» մահ մը եղաւ: Երբ հին ու նոր գրողներ գաւառական երգին համն ու հոտը շատ լեղի ու շատ անբոյր կը գտնեն պոլսական «երբացած՝ ճաշակներուն, Սրուանձտեանցի գերեզմանը յիշատակներ կ'արթնցնէ եւ մոռացկոտներուն միտքը կը ձգէ թէ այդ «լեղի ու անբոյր» համարուած «Համով ու Հոտով»ներովն էր որ ինքը հայ ժողովուրդին սիրելի եղաւ իբր գրող: Սրուանձտեանցի թողած գրագէտի յիշատակը «վահան ամրութեան» է անոնց, որք գաւառի կեանքին, գաւառի լեզուին, գաւառի երգին սէրը ունին:

Այդ գաւառասէրներուն համար լաւ աջակից մը պիտի ըլլայ երիտասարդ սարկաւագ մը, որ քանի մը շաբաթ առաջ Պոլսէն անցնելով գնաց էջմիածին: Քէօթահեացի մըն էր, որ ինը տարի առաջ պատանեակ գնացած էր իբր ուսանող Գէորգեան ճեմարանը եւ առողջութիւնը դարմանելու համար վերջերս եկաւ իր հայրենիքն ու նորէն վերադարձաւ Մայր Աթոռ:

Սողոմոն Սարկաւագի գալուստը երբ բմացանք, ուզեցինք հետը տեսնուրլ: Պոլսէն մեկնած օրը մեզ այցելութեան եկաւ: Այդ նիհար ու հիւանդադէմ երիտասարդը թէպէտեւ Քէօթահեացի, բայց Կովկաս կրթուելով՝ բռնուած էր մասնագիտութեան ախտէն: Հին երգերու հետքերը գտնել, նախնիքներու բանաստեղծութիւնները հաւաքել ոչ թէ միայն խօսքերովն, այլ եղանակներովը, նորերն ալ անոնց մէջ խառնել ու տոհմային ժողովրդական երգերու հաւաքածոյ մը մեզ տալ, ահա ինչ որ այդ երիտասարդ սարկաւագը իրեն կէտ նպատակի դրած է:

Բաւական տեսնուեցայ հետը եւ շիտակը խոստովանելու համար, կ'ենթադրեմ թէ շատ շահեկան խօսքեր ըրաւ ինծի, բայց ես շատ բան հասկնալու կարողութենէն զուրկ էի: Սարկաւագը պրպըտած է՝ Արարատեան նահանգի Այրարատ գաւառը, Շիրակ գաւառը, Սուրմալու գաւառը, Ապարանի գաւառը: Ասոնցմէ հաւաքած է մօտաւորապէս երկու հարիւր երգ, խօսքն ու եղանակը միասին: Հաւաքած է հին նօթաներու, խաղերու բաւական քանակութիւն մը եւ եղանակներու շատ մը անուններ: Մենէ շատերուն համար հաւանօրէն նորութիւն մըն է գիտնալ թէ ի՞նչպէս կը կոչուին եղանակներու հայկական — անունները, որք համապատասխանեն Հինազի, Հիւսէյնի, Սապահի, եւայլն: Սողոմոն սարկաւագ գտած է 128 եղանակներու անուններ, որք կարծեմ թէ մեծ մասով նորութիւն են: Ահա այդ անուններէն մի քանին.

Տաւպ տապայ, Կատուն, Կոգէռն, Աւագերէցն, Կարմիր Վանեցին, Սարկաւագըն, Ճիչող, Սայլն, Առեղն:

Խնդրեցի սարկաւագէն երգել մեզ մին այդ տեղական երգերէն: Երգեց միտքն եկած առաջին երգը, զոր առաջ կը բերեմ այստեղ.

Տըւել եմ կ'ելնեմ սարը,
Հապր պան օ՛յ օ՛յ
Չրգտայ, ֆիտան եարը
Հապր պան օ՛յ օ՛յ
Ապարանը խորոտ ա
Հապր պան օ՛յ օ՛յ
Քարի տակն արօտ ա
Հապր պան օ՛յ օ՛յ ...

Չեմ կարծեր որ համարուի շատ գեղեցիկ նմոյշ մը տեղական երգերու, բայց ինչպէս որ է դարձեալ ունի իր քաղցրութիւնը: Եղանակը տխուր բան մը ունի իր մէջ, թէեւ կ'ենթադրեմ թէ զուարթութեան համար յօրինուած ըլլայ. բայց արեւելեան եղանակներու մէջ զուարթութեան ու տխրութեան սահմանները ճիշդ չեն գծուած» (Հայրենիք, Կ. Պոլիս 1892 թ. 309, Նոյ. 21):

Հ. Ե. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐ

ԱՌԱՆՁՆԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ — Vie Privée —

Շարժանկարի «աստղ»երու կեանքը միշտ ալ հետաքրքրած է մարդս: Այս հետաքրքրութիւնը վառ պահող թերթերն ալ յափշտակութեամբ կը կարդացուին. փաստ անոնց տպաքանակը: Եւ մարդ կը շշմի երբ կը գիտակցի որ պատմուածներուն հարիւրին մէկ չնչին կոտորակը միայն կը համապատասխանէ իրականութեան: Բայց առասպելները միշտ ալ հրմայիչ եղած են ու կարելի չէ մեղադրել գործի մարդիկը որոնց մասնագիտութիւնը, պատրանքը ծախելն է: Այս տեսանկիւնէն դիտելով կարելի է ներողամիտ աչքով նայիլ Լուի Մալի նոր ժապաւէնին վրայ: Վաճառականական ձեռնարկ մը ուղղափառ վաճառականի մը ձեռքով գործադրուած: Ձեռնարկին կեդրոնը, Պրիժիթ Պարտօն որ մինչ այս ծանօթ էր մեզի իր երկու տարածութեամբը, երկայնքով եւ լայնքով ... Լուի Մալ աւելցուցած է երրորդ տարածութիւն մը, այսինքն խորունկութիւն: Գովելի բայց աւելորդ յոգնութիւն մը, քանի որ հանդիսատեսը այդ մանկամարդ էզին ներաշխարհով շատ քիչ կը հետաքրքրուի: Ժապաւէնը կը պատկերացնէ մեծ համբաւ շահած արուեստագէտ ամոլի մը սիրային տագնապները: Երկուքին ալ ժողովրդականութիւնը եւ իրենց արուեստին հրամայական պարտադրանքները արգելք կը հանդիսանան իրենց առանձնային, մտերիմ ապրումներուն բնականոն զարգացման: Մէկ խօսքով ըսել կ'ուզուի որ պաստառի այս հրէշները իրենց ներքին կեանքին մէջ հրէշային ոչինչ ունին այլ բոլորիս նման էակներ են որ կը սիրեն, կը յուզուին, կը տառապին: Կարելի էր այս նիւթով յուզիչ եւ խորունկ ժապաւէն մը շինել ցոյց տալով շարժանկարի չաստուածներուն մարդկային երեւոյթը: Բայց այդպիսի ժապաւէն մը կարելի էր իրագործել իսկական արուեստագիտուհիի մը օժանդակութեամբ եւ ոչ Պ. Պ.ով որուն խաղարկութիւնը աւելի մեր աչքերը կը շոյէ քան մեր սիրտը:

Լուի Մալ երիտասարդ բեմադիր մըն է, որուն կը պարտինք երկու յաջող գործեր.— «Վերելակ Կառափնատին համար» (Ասանսէօր փուր լ'էշաֆօ) եւ «Սիրահարները» (Լէ զԱման): Իր այս նոր գործը պէտք է արձանագրել իր արուեստի հաշուետետրին ելքի բաժնին մէջ:

ԱՌԼԷՆ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

ՌՈՒՍԵԻԹՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

— 1829 —

Միեւնոյն ժամանակ, անհամեմատ աւելի մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէին Թուրքերը: Սուլթանը, 1828 տարուան ընթացքին կրած պարտութիւններէն ազդուած, պաշտօնանկ ըրաւ Էրզրումի շրջանի թուրք հրամանատարը, փոխարէն նշանակեց Հաճի Սալեհ փաշան, տալով անսահման իրաւունքներ: Հրահանգ տուաւ ոչ միայն դադրեցնել Պասկեւիչի յառաջխաղացութիւնը, այլ եւ վերադրաւել Պայազիտը, Կարսը, Ախալցխան եւ արշաւել Վրաստանի վրայ:

Թուրք նոր սպարապետը 10·000 զինուոր կեդրոնացուց Էրզրումի մէջ, ամրացուց բերդաքաղաքը նորանոր խրամներով եւ ամրոցներով: Մեծ զօրաժողով տեղի կ'ունենար եւ նոր բանակներ կը սպասուէին Եգիպտոսէն, Հալէպէն, Կեսարիայէն, Թոքատէն ու Սվազէն: Կարգադրուած էր որ Մշոյ եւ Վանի կողմէն յարձակումը տեղի ունենար Պայազիտի վրայ յիսուն հազար Քիւրտ հրոսակներով եւ 50 թնդանօթով: Միւս կողմէ, Տրապիզոնի շրջանէն պիտի յառաջանային դէպի Ախալցխա վաթսուն հազար Աճարացիներ, Կոբուլեթցիներ եւ Լազեր, 40 թնդանօթներով: Ընդամէնը, գարնան, թուրք հրամանատարը Պասկեւիչին դէմ պիտի հանէր աւելի քան 200·000 զինուոր եւ 156 թնդանօթ:

Պասկեւիչ չունէր այդքան ուժ, ու գըրեթէ ոչ մէկ օգնութիւն կը սպասէր Ռուսաստանէն, որ զբաղած էր Պալքանեան թերակղզիին զինուորական գործողութիւններով, ամբողջ Եւրոպայի ուշադրութեան առարկայ: Ուրեմն, Պասկեւիչ պիտի գոհանար իր ունեցած ուժերով, որոնք անշուշտ բաւական չէին դիմադրելու թրքական մեծ ուժերուն: Կը մնար դիմել երկրին բնակչութեան գործակցութեան:

Պատերազմական գործողութեանց շրջաններէն՝ դրամով հայթայթեց 2500 թրքական հեծելազօրք: Բայց երբ զինուորագրութեան առաջարկ ներկայացուց Վրաստանի եւ Ելիզավեթոպոլի բնակչութեան, ասոնք հակառակեցան, աղմուկ բարձրացուցին, այնպէս որ Պասկեւիչ հրաժարեցաւ այդ ծրագրէն: Միեւնոյն ժամանակ Պասկեւիչ բանակցութեան մըտաւ Մշոյ կառավարիչ փաշային ու նոյն շրջանի Քիւրտերու ցեղապետներուն հետ, կաշառելու համար զանոնք,— իր տրամադրութեան տակ ունէր հարիւր հազար ոսկի: Սլիվանցի կոչուած Քիւրտերուն ցեղապետը, Սիւլէյման աղա, որ մեծ վնաս հասցուցած էր Հայերուն եւ որու անունը սարսափ կը պատճառէր Թաւրիզի, Երեւանի, Պայազիտի, Վանի, Մուշի եւ Էրզրումի մէջ, խոստացաւ անցընել Ռուսերուն կողմը եւ ապստամբութեան մղել Քիւրտերը մինչեւ Սվազ եւ Տիարպեքիր:

Մինչ տեղի կ'ունենային պատրաստութիւնները եւ բանակցութիւնները, 1829 տարուան գարնան վերսկսելու համար պատերազմը, յանկարծ, անսպասելի կերպով, կռիւները նորոգուեցան ձմրան կէսէն: Փետրուար 17ին, Թուրքերը եւ Աճարացիները, մեծ թիւով, իջան Աճարիայի լեռներէն, թափեցան Ախալցխայի շուրջը գտնուած Հայոց լեռներուն վրայ, եւ սկսան թալանել ու կողոպտել: Իշխան Բեհբութեան, որ միայն երկու վաշտ զինուոր ունէր պաշտպանելու համար Ախալցխան, հրահանգ տուաւ քաղաքին քրիստոնեաներուն եւ Հրեաներուն որ իրենց ընտանիքները եւ թանկագին իրեղէնները փոխադրեն բերդէն ներս, յետոյ զէնք բաժնեց բոլոր այրերուն՝ հրամայելով մնալ քաղաքին մէջ եւ պաշտպանել իրենց տուները: Փետրուար 19ին, գիշերը, քսան հազար Թուրքեր եւ Աճարացիներ յարձակեցան քաղաքին վրայ: Սաստիկ արիւնհեղութիւն եղաւ: Քաղաքին Թուրքերը միացան յարձակողներուն, ու կոտորեցին քրիստոնեաները, թալանեցին տուները:

(9 Շար.)

ՎԱՀԱԺՈՒ ՂՈՍՈՒ

ԱՐՇԱԿ ՏԱՏԵՈՍՅԱՆ

ՎԵՊ

(ՀԵՔԻԱԹ ՎԱՂԱԽՄՓՈՒՆԻ)

— Մի քանի տարի առաջ, — ասաց նա, — ես ծանոթացա Ղազարոս Ղազարյանի հետ, որ այդ ժամանակ ուսանող էր։ Ղազարոսը ինձ հետաքրքրեց իր անկեղծությամբ, իր ազնիվ բնավորությամբ, իր ուսումնասիրության ընդունակությամբ։ Ես նրան սիրեցի որպես եղբայր։ Ղազարոսը ինձ ևս սիրեց։ Մենք ամեն օր հանդիպում էինք, միասին էինք ուտում, միասին էինք ման գալիս։ Ես նրան ամեն ինչ պատմեցի իմ մասին, ինչ որ ինձ հետ պատահել էր։ Նա էլ ինձ պատմեց իր մասին։ Ես իմացա, որ նա ծնվել է 1913 թվին, որ նրա հայրը մահացել է, երբ Ղազարոսը դեռ 1500 ռուբլի պարտք է թողել, որ նրա մայրը՝ 1933 թվին, ամուսնացել է 1500 ռուբլի պարտք ունեցող մի այրու հետ, որ Ղազարոսը ստիպված է եղել ուսումը թողնել և աշխատել, որպեսզի մայրը կարողանա պարտքերը վճարել։

— Ես ուզում եմ, որ դու ինձ պատմես քո մասին, — ասաց նա ինձ։

— Ես ոչինչ չունեմ պատմելու, — պատասխանեցի ես։ — Իմ կյանքը շատ սովորական է։ Ես ծնվել եմ 1913 թվին, Ղարաքիլիսայում։ Հայրս մահացել է, երբ ես դեռ 9 տարեկան էի։ Մայրս ինձ մեծացրել է։ Ես ավարտել եմ միջնակարգ դպրոցը, հետո ընդունվել եմ Երևանի համալսարանի պատմության ֆակուլտետը։ Ավարտելուց հետո ինձ ուղարկեցին այստեղ, դասավանդելու։ Ահա և ամբողջ իմ կենսագրությունը։

— Ուրեմն դու ամուսնացած չե՞ս, — հարցրեց նա ինձ։

— Ոչ, չեմ ամուսնացած։

— Ինչո՞ւ։

— Ես չեմ կարող ամուսնանալ, որովհետև ես սիրում եմ մի աղջկա, որ ինձ չի սիրում։

— Ինչպե՞ս թե չի սիրում։ Ինչո՞ւ չի սիրում։

— Ես ինքս էլ չգիտեմ, ինչո՞ւ չի սիրում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, ինչո՞ւ չի սիրում։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, ինչո՞ւ չի սիրում։

— Ես կարծում եմ, որ դու ինձ չես ուզում պատմել քո սիրո պատմությունը։ Ես կարծում եմ, որ դու ինձ չես ուզում պատմել քո սիրո պատմությունը։

— Ոչ, ես ուզում եմ պատմել, — ասացի ես։ — Ես ուզում եմ պատմել, որովհետև

« ՅԱՌԱՋ »Ի ԲԱՐԳԱՒԱՃՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Ընկեր Մ. Մալաճիկեան (Քլիվլէնտէն) յիսուն Ն. Ֆ. կը նուիրէ խմբագրատուն իր այցելութեան առթիւ :

Մեր վաղեմի բաժանորդներէն՝ (Մար – սէյլ), Ա. Կարապետեան՝ յիսուն Ն. Ֆ. :

ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ԱՂՔ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԿՈՉ ԹԵԿՆԱԾՈՒԹԵԱՆ

Փարիզի Հայ Աղք. Ընկերակցութեան ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ հինգշաբթի 29 Մարտ, ժամը 20·30ին, 32 Բիւտը Թրէվիզ :

Կանոնադրի թիւ հինգ յօդուածին համաձայն վարչութեան մէկ երրորդը (հինգ անդամ) նորոգելի ըլլալով, Ընկերակցութիւնը կոչ կ'ընէ իր անդամներէն անոնց որոնք կը փափաքին մասնակցիլ վարչութեան :

Թեկնածուները պարտին Աղքատասիրաց ընդհանուր ժողովին ներկայանալ կամ գրաւոր դիմում ներկայացնել մինչեւ Մարտ 15ին :

Առ այդ, փափաքողները պէտք է ընտրեալ կերպով զբօսանք, տալով իրենց անունը, մականունը եւ հասցէն :

Թեկնածու կրնան ըլլալ միայն այն անդամները որոնք իրենց անդամավճարները կանոնաւորապէս վճարած են երեք տարի ի վեր :

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու :—

1 *Մարտ, Հինգշաբթի :*— Վարդանանցը Փարիզի մէջ :— *Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանգամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9·45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ : Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը : Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ : Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան : Ցետ պատարագի զպրաց դասը պիտի երգէ յատուկ պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ : Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը :*

4 *Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան : Ս. պատարագ ժամը 10ին :*

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Ալֆորվիլ :— *«Մայիս 28»ի տօնակատարութիւնը Ալֆորվիլի մէջ, Շաբաթ, Յունիս 9ին, մինչեւ լոյս :*

ՄԱՅԻՍ 28 Ը ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Կիրակի, Մայիս 27ին, Մխիթարեանց մեծ սրահին մէջ :

×

Ֆ. Կ. Խաչի ներկայացումը Մայիս 5ին, Շաբաթ գիշեր :

×

Սորպոնի Մեծ սրահին մէջ Հոկտ. 14ին, տեղի պիտի ունենայ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի Ծննդեան 1600ամեակի տօնակատարութիւնը, Փարիզի եւ շրջակայից բոլոր հայ Միութիւններու մասնակցութեամբ :

France-Cameroun

(ԽԱՐՏՈՒԹԵԱՆ)

24, Rue d'Enghien, Paris-10e

Կը փնտռէ հայ երիտասարդ մը, ազատ ղինուորական ծառայութենէ, Քամըրունի քոնթուարներուն համար : Դիմել ժամը 14էն 15 վերի հասցէին :

FOURRURES
Roger YOPIAN
PRIX INTERESSANTS
NEUF et REPARATION
84, Boulevard de Stalingrad, 84
— CHOISY-LE-ROI (Seine) —
Autobus : de la Porte de Choisy, descendre 3 Communes ou Rue du Docteur-Roux.

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

Օքխարդ ՓՕԼԷԹ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ
Պ. ԱԼՊԷՐ ՄԻՒԱՅԷԼԵԱՆ
Ամուսնացած
Մարսէյլ, 1962 Փետրուար 25

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Պօմոնի·սրահին բարեզարդման :

«ՇԱՆԹ» թատերախումբը մեծ պատրաստութեամբ Պօմոնի մէջ կը ներկայացնէ՝

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին :

Կը ներկայացուի ԱԽԱՐԱՑԻ ԱՐԾԻՒՂ ԿԱՄ ՒՐ ԿԱՄ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

(5 արար, հեղինակութիւն Սմբատ Բիւրատի) :

Ներկայացման ընթացքին պիտի երգուին «Տէր կեցո դու զՀայս» եւ «Լոեց ամպերը » :

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐԸ Կ'ԵՐԳԵՆ

«Les Peuples qui chantent»

Միջազգային պարերու եւ երգերու փառատօն, Կիրակի, Մարտ 18, Սորպոնի մեծ Ամփիթատրոնին մէջ, հովանաւորութեամբ Փարիզի Համալսարանի տեսուչ ԺԱՆ ՌՈՇԻ :

Փառատօնին բազմաթիւ ժողովրդական խումբեր կը մասնակցին, ինչպէս նաեւ հայկականը, Տիկին ՔԻՒՐԹՆԵՐԵԱՆ իր Սօսի պարախումբով, ՏԷՏԷՃԵԱՆ իր Արմենիա նուագախումբով եւ Սամուէլ Մուրատ վարժարանի երգչախումբը ղեկավարութեամբ Գ. ԵԱՆԳԻԿԵԱՆԻ :

Միջազգային մեծ արուեստագէտներ իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը կը բերեն :

ԼԻԹԻՒ ՏԸ ԼԻՒՋ սպանացի մեծ պարուհին եւ ՌԻՇԱՒ ԺԱՔՍՈՆ Ափրիկեան սեւերու պարերով :

Գիները՝ 5, 4, 3, 2, Ն. Ֆ. :
Դիմել Սորպոնի դռնապաններուն :

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ : Մանրամասնութիւնները յաջորդով :

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
Քառասնամեայ Յոբելեանական Փառատօնը
Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ :
Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին :

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ
ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ–ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ
ԻՆ
ԱՏՈՒԻՏԻԿ
Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒԵԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ :
500 Էջ
13 Hors–Texte
Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կըրթական մարմնին :
Գին 12 Ն. Ֆ.
Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.
Արտասահման 4 տոլար :
Դիմել՝
Յառաջին
Հայ գրավաճառներուն
Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան
ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
Պօմոնի Ս. Ս. Մեսրոպ Ազգ. սրահին մէջ
Մարտ 3, Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին, Ս. Բիւրատի «ՎԱՐԴԱՆԱՆԱԾ»Ը կամ «ԱԽԱՐԱՑԻ ԱՐԾԻՒՂԸ» :

Կազմակերպութեամբ «ՇԱՆԹ» թատերախումբի :

Խնամուած բեմադրութիւն եւ բացառիկ վայելք :

Նախապէս ապահովեցէք ձեր տոմսերը :

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ
ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՄԱՐՏ 11ԻՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԻԿՈՅԹ
ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ . Salle Voltaire, Rue Voltaire
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի կեդրոնական վարչութեան կողմէ :
Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս
Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին :—
Պար :— Սօսի պարախումբը, *ընկերակցութեամբ* ԱՐՄԵՆԻԱ նուագախումբի :
Նուագ :— *ՓՕԼ ԳՈՒԼԱՔՄԸՋԵԱՆ եւ իր խումբը :*
Grand Bal de Nuit
de 21 heures à l'aube
AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE
Bar Buffet Ambiance

ՅԻՒՐԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ
ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ
Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին
MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides
Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական փիլմ մը
Նախկին Հայ Սիրինները եւ երգչունները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ
ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ
(La Farce de Maître Pathelin)
Կատակերգութիւն մէկ արար
Մուտք :— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. *Երախաներուն մուտքը ձրի*
ՊԻՒՖԷ

ՍԱԿԱՒԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՋԴԵՐՈՒ
ՄԻԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱՋԴ	30 Ն. Ֆ.	միճչեւ	1/4	սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	15 Ն. Ֆ.	միճչեւ	1/8	սիւնակ
ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՑՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	»	»	»
ՆՈՒԻՐԱՑՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
«ՓՈՒԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	»	»	»
«ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	»	»	»
ԾԱՒՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	»	»	»

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը :

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է :

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել Վարչութեան :

ԵՒՐՈՊԱՅԻ
ՄԵԾԱԳՈՅՆ ԱՒՏԱԴՐՈՒԶԸ
ՀԷԼՎԱ ԼՈԳՈՒՄ Սուսամ – ՀԷԼՎԱ
LE BOSPHORE MARQUE DEPOSEE
ԹԱՀԻՆ ՇԱՐՈՑ (ՌՈՃԻԿ) ՎԱՐԴԷ–ԱՆՈՅՇ
ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ...
CHOC-ALVA • CHOCO-LOC
Sté le BOSPHORE
SIÈGE SOCIAL
2, Rue Louis Astouin /Marseille (2ème)

ՅԱՐԱՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Հիմնադիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Le PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN en EUROPE

HARATCH

Directrice : ARPIK MISSAKIAN

Rédaction et Administration : 32, Rue de Trévise - PARIS-9e

Fondé en 1925 — Téléph. : PRO. 86 - 60

R. C. Seine 57 A 2731 — C. C. P. Paris 15069-82

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա՝ Տար. 50 Ն. Ֆ. — Վեցամսեայ՝ 27 Ն. Ֆ.

Արտասահման՝ Տար. 60 Ն. Ֆ. — Հատը՝ 0.25 Ն. Ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ

MERCREDI 28 FÉVRIER 1962

38ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 9341 — 38e ANNÉE — Fondateur : SCHAVARCH MISSAKIAN — ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ, 18ՐԴ ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 5142

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔԸ

ԴԷՊԻ ՄԵՆԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ

—o—

«Երկրորդ Հանրապետութիւն»ը, որ կը յաւակնէր ժողովրդավարական սկզբունքներով առաջնորդուիլ եւ կարգ – կանոն մտցնել երկրին մէջ, աւելի ծանրացուց Թուրքիոյ կացութիւնը :

Փետրուար 22էն 23 լուսնալիք գիշերը պայթած ըմբոստական շարժումը տրամաբանական վերջաբանն էր ներքին ճակատին վրայ ամիսներէ ի վեր նշմարուած խլրտումներուն :

Քառասուն տարուան փորձը ցոյց տուաւ, որ ժողովրդավարական դրութեամբ կառավարուելիք երկիր չէ Թուրքիան : Զինուորական կամ բռնապետական երկաթեայ թաթ մը պէտք է միշտ Թուրքերու գլխուն, խելքի բերելու համար զանոնք :

Սուլթանութեան եւ խալիֆայութեան ջնջումէն վերջ, երբ ժողովրդավարական Հանրապետութիւն հռչակուեցաւ, Մուսթաֆա Քեմալ հիմնեց Հալք կուսակցութիւնը, որուն մէջ մտան նախկին Իթթիհատականներէն շատեր :

Սակայն փոխանակ արեւմտեան իմաստով ժողովրդավարական վարչաձեւ հաստատելու, ինչպէս ի լուր աշխարհի կը յայտարարէր, իբրեւ թէ իր բարենորոգումները պարտադրելու համար մենատիրական վարչաձեւով կառավարեց երկիրը, — միակ կուսակցութեան մը մենատիրութիւնը :

Զինուորական էր եւ չէր հանդուրժեր ժողովրդավարութեան :

Իր յաջորդը Իսմէթ Ինէօնիւ, նոյնպէս իբրեւ զինուորական, շարունակեց իր զէնքի ու գաղափարի ընկերոջ աւանդութիւնը :

Դեմոկրատները 1950ին վերջ տուին զինուորականներու եւ միակ կուսակցութեան մենատիրութեան եւ հրապարակ իջան իբրեւ ջատագովներ ժողովրդավար սկզբունքներու : Սակայն շատ չանցած անոնք ալ վարակուեցան նոյն ախտէն : Զախջախեցին ընդդիմադիր Հալք կուսակցութիւնը, ջնջեցին մամուլի ազատութիւնը, բանտերը լեցուցին լրագրողներով եւ երկաթեայ թաթով սկսան կառավարել երկիրը :

1960 Մայիս 27ի յեղափոխութիւնը վերահաստատեց զինուորականներու տիրապետութիւնը : Մինչեւ 1961 Նոյեմբերի կէսը իշխանութիւնը մնաց Զօր. Կիւրսէլի եւ զինուորական Ազգ. Միասնականութեան Կոմիտէի ձեռքը :

Նոր խորհրդարանի բացումէն վերջ, պետութեան երկու գլխաւոր պաշտօնները յանձնուեցան դարձեալ զինուորականներու : Ճէմալ Կիւրսէլ Հանրապետութեան նախագահ : Իսմէթ Ինէօնիւ՝ վարչապետ :

Աթաթիւրք ջնջած էր փաշա պէյ կամ էֆէնտի տիտղոսները : Սակայն ռամիկ ժողովուրդը մինչեւ այսօր փաշա կը կոչէ երկու նախագահները, Ճէմալն ու Իսմէթը, սրտայո՛յզ կարօտով :

Ազգ. Միասնականութեան Կոմիտէն ջնջուած է : Սակայն անոր անդամները ի պաշտօնէ եւ ցկեանս ծերակուտական են ըստ նոր սահմանադրութեան եւ վարագոյրի ետեւէն աշալուրջ կը հսկեն : Իրականին մէջ անոնք է, որ երկիրը կը կառավարեն :

Շաբաթներէ ի վեր յայտնի էր թէ գաղտնի դաւադրութիւններ կը պատրաստուէին կառավարութեան դէմ :

Վարչապետին Պոլսոյ եւ Անգարայի մէջ զինուորական պարագլուխներու հետ գաղտնի ժողովներ գումարելը ուշադրութիւն գրաւած էր արդէն :

Խորամանկ աղուէսը սուր հոտառութիւն ունի : Կը զգար թէ մութին մէջ դաւեր մը կը պատրաստուին կառավարութեան դէմ : Նախազգուշական միջոցներ ձեռք առած էր : Դաւադիրները չյաջողեցան :

Փաշան հիմա պատրուակ մը ունի ձեռքը՝ ժողովրդավարութիւնը գրուանի տակ դնելու եւ զինուորական մենատիրութիւն հաստատելու համար :

ՀՐԱՆՏ – ՍԱՄՈՒԷԼ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱ

ԱԼԺԵՐԻՈՅ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԻՇՏ ԼԱՐՈՒԱԾ

—o—

ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՍՊԱՆՆՈՒԻՆ

ԱՄԷՆ ԺԱՄ

Օրէ օր կացութիւնը կը ծանրանայ Ալժերիոյ մէջ : 1ի դէմ 10 համեմատութեամբ համայնքները իրարմէ վրէժ կը լուծեն երբ մահմետական մը կամ Եւրոպացի մը կը սպաննուի : Գաղտնի Բանակը արդէն, ծրագրուած պայքար մը սկըսած է Մահմետականներու դէմ : Փողոցներու մէջ Մահմետականներ կը սպաննուին իրարու ետեւէ : Երկուշաբթի օր մէկ ժամուան մէջ 13 մեռեալ եւ 8 մահմետական վիրաւորներ գետին բռուեցան : Ալժէի համալսարանական շրջանին մէջ է որ 9 Մահմետականները սպաննուած են եւ միւս չորսերն ալ քիչ անդին շրջակայ թաղերուն մէջ : Ալժ. Ազատ Ճակատը անմիջապէս իր կարգին յարձակողականի անցաւ նոյն օրուան մէջ քանի մը Եւրոպացի սպաննելով : Ամէն վայրկեան սրտաճմլիկ տեսարաններ կը պարզուին երբեմն յիշեցնելով «Սեւ շարքի» Ֆիլմերը թէեւ ասոնք ժապաւէն չեն այլ՝ դառն եւ անողոք իրականութիւն մը :

Համալսարանական թաղին արեւոտ պողոտային վրայ է, ուսանողները եւ անցորդները շատ են երբ մէկ Եւրոպացի, 3–4 վայրկեանի ընթացքին իրարու ետեւէ ատրճանակի մէկ մէկ հարուածով գետին կը բռնէ վեց մահմետականներ : Դիակները կը մնան փողոցներուն մէջ մինչեւ հասնին հիւանդատար կառքերը, առջի օր կ՚ըսուէր թէ Օռանի դիազննարանը պըզտիկ կուգայ այլեւս : Այս է Ալժերիան խաղաղութեան նախօրեակին :

Նման դէպքերու՝ առջեւ բոլորին կարծիքն այն է թէ այս ահաբեկումներուն պատասխանատուները կ՚ուզեն ձախողեցնել զինադուլը :

Տըպրէ հրահանգեց բանակին որ փճացընէ «մարդասպաններու քոմանտօները» որոնք կիրակի եւ երկուշաբթի ծրագրուած ձեւով սպաննեցին Մահմետականներ :

Մինչ այս է Ալժերիոյ ցաւոտ վիճակը, Թրիփոլիի ժողովը կ՚երկարի : Արդարեւ կը սպասուէր որ երկուշաբթի իրիկուն յայտարարուի Ալժերիոյ խորհրդարանին որոշումը, բայց անգամ մը եւս յետաձգուեցաւ :

Ցարդ հասած լուրերու համաձայն մեծամասնութիւն գոյացած է արդէն վաւերացումին համար, որուն հռչակումին կը սպասուէր Երեքշաբթի օր :

× Ֆրանսական մամուլը, գլխաւորաբար Ֆիքառօ եւ Լը Մոնտ կ՚ուզեն որ կառավարութիւնը հրապարակէ Ֆարէսի հաշիւները ցոյց տալու համար թէ շինծու է Գաղտնի Բանակի այն վերագրումը ըստ որուն վերոյիշեալ երկու թերթերը դրամ կը ստանան Ալժ. Ազատ. Ճակատէն : «Լը Մոնտ» կրկին անդրադառնալով այս հարցին կը յիշեցնէ թէ առաջին անգամ երբ Գաղտնի Բանակը յայտարարած էր թէ թերթը ամիսը 25 միլիոն կը ստանայ Ալժ. Ազատ. Բանակէն, «Լը Մոնտ» գրած էր.— «Յիմարութիւնը երբ այս աստիճանին կը հասնի, զրպարտութիւնը վտանգաւոր կը դառնայ... իր հեղինակներուն համար» : Բայց պատմութիւնը անհամ կը դառնայ երբ յամառօրէն կը կրկնուի : Այդ պատճառաւ Ֆիկառօ եւ Լը Մոնտ անհրաժեշտ կը դտնեն որ կառավարութիւնը ճշդէ թէ Ֆարէսէն ձեռք ձգուած հաշիւներուն մէջ ոչ մէկ տեղ գրուած է թէ յատկացումներ եղած են մամուլին : Գաղտնի Բանակը հոնկէ առած կը յայտարարէր իր տեղեկութիւնները :

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՖԼՈՐԻՏԱՅԷՆ Ուոշինկթըն հասան տիեզերագնաց՝ Կլեն եւ իր ընտանիքը ուր հակառակ սաստիկ ցուրտին փառաւոր ընդունելութեան մը արժանացան :

ՌՈՊԸՐԹ ՔԵՆԸՏԻ Փարիզ հասաւ ոչ պաշտօնական այցելութեան, բայց խօսակցութիւններ պիտի ունենայ նախագահ տը Կոլի հետ :

ՔԵՆԸՏԻԷՆ ետք վարչապետ Մաքմիլընը ալ պատասխանեց Խրուշչեւի : Ընդհանուր գիծերու մէջ երկու պատասխանները չեն տարբերիր :

ՎԻԷԹ – ՆԱՄԻ մէջ առանց հետեւանքի միջադէպ մը պատահեցաւ առջի գիշեր : Նախագահ Տիէնի պալատը ռմբակոծուեցաւ իր իսկ օդանաւերուն կողմէ : Պալատին մէկ մասը միայն վնասուած է, Տիէն կացութեան տէր կը մնայ եւ կրցաւ գաւառ մեկնիլ Երեքշաբթի օր :

ԳԱՀԻՐԷԻ դատավարութիւնը նորէն յետաձգուեցաւ :

ԱՐԱԲ Մ. Հանրապետութիւնը (Եգիպտոս) կ՚ուզէ քաջալերել զբօշաշրջիկները եւ այս առթիւ յայտարարեց թէ ճամբորդները այլեւս վիզայի պէտք չունին այլ կրնան այդ վիզան առնել Գահիրէի օդակայանին մէջ իսկ : Յայտնի չէ թէ Ֆրանսացիք ալ մաս կը կազմեն այս «առանձնաշնորհեալներուն» :

ԴԱՇՆԱԿՑԱՅԻՆ Գերմանիան 200 միլիոն մարքի վարկ մը բացած է Սպանիոյ :

ԴԱՄԱՍԿՈՍԷՆ կը հաղորդեն թէ երկու ամիս է տեւող բանակցութիւնները Սուրիոյ կառավարութեան եւ ամերիկեան թէփլայնին (Թրանս – Արապիըն Փայփ – Լայն Քըմփենի) միջեւ համաձայնութեան յանգեցան : Ցարդ ամերիկեան ընկերութիւնը տարեկան չորս միլիոն սուրիական ոսկի կուտար Սուրիոյ, ասկէ ետք 12 կամ 13 միլիոն պիտի տայ :

ԵԿԱՄՈՒՏԻ տուրքերու յայտարարութեան վերջին թուականն է՝ Մարտ 5 (նախապէս Փետրուար 28) :

ՊԱՊԸ պայքար մը սկսած է լատիներէնի պաշտպանութեան համար զոր եկեղեցւոյ միակ կենդանի լեզուն կը նկատէ եւ կը դատապարտէ այն ձգտումը որ կայ ներկայիս Ֆրանսերէն պատարագ մատուցանելու :

ԻՏԱԼԻՈՅ նոր դահլիճը 24 նախարարներէ բաղկացած է որոնց 19՝ քրիստոնկայ դեմոկրատներ են վարչապետ Ֆանֆանիի պէս : Ընկերային – դեմոկրատները երեք ներկայացուցիչ ունին, հանրապետականներն ալ՝ երկու : Թոլիաթթի, համայնավար պարագլուխը «խոհեմ բարեացակամութեամբ» կը դիմաւորէ կեդրոն — ձախ այս կառավարութիւնը չուզելով ձախողեցնել ձախ յակումը :

ՎԻՐՏԷՕՆԻ 46րդ տարեդարձը ոգեկոչուեցաւ առջի օր Ռազմիկներու նախարարին ներկայութեան որ շեշտեց թէ «գալիք վճռական շաբաթներու ընթացքին բոլոր Ֆրանսացիները կողք կողքի պէտք է ըլլան :

Սրբ Սրբն

ԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Ո՛ տայր ինձ... զխաղաղութիւն Վիրգիլեայ :

Արդի կեանքին աղմուկէն, մտահոգութիւններէն եւ վախճանաբանական (սքաթոլոժիք) ահազանգներէն հեռու, ոչ մէկ բան խաղաղարար է այնքան որքան Մշակականքը՝ ըստ լատին հովուերգակին նիկարագրած միջավայրին :

Կը թուի թէ Պոլսոյ Հայերը գտած են ուրիշ ձեւ մը,— հոգեվիճակ մը՝ մոռնալու համար օրուան տաժանքը եւ գարշանքը :

Եկեղեցիին շուքն է այդ խաղաղարար միջավայրը :

Ատոր կողքին՝ լրագրող մը կը սիրէ զբաղեցնել մերազնեայք անուններու տօնախմբութեամբ : Ի՞նչ կայ, արդարեւ, աւելի հանելի, աւելի անմեղ, աւելի ինքն իր մէջ ամփոփուելու յարմար, քան պահ մը մոռնալ Խրուշչեւներու, Քենըտիներու, ֆաշական կամ համայնավար առաքեալներու անունը :

Լրագրողին չափ ընթերցողներն ալ յոյժ հետաքրքրուած են թէ Տիկին Աղաւնի կրնա՞յ իր անունը տօնել Ծնունդին, սխա՞լ է Յովհաննէս տօնել Ութօրէքին : Այս անմեղ հետաքրքրութիւնն ալ ունի իր դժուարութիւնները, — օրինակ՝ Երջանիկ կոչուող երիտասարդ մը ե՞րբ կրնայ երջանկանալ իր անուան տօնախմբութեամբ :

Կան անունի տօնախմբութեան հարցեր, զորս դժուար չէ լուծել : Օրինակ, Գրիգորը կարելի է տօնել՝ երբ Լուսաւորիչը կ՚իջնէ վիրապ կամ դուրս կ՚ելլէ վիրապէն : Խաչիկը կարելի է տօնել Վերացման Ս. Խաչին, Վարագայ Խաչին կամ Գիւտ Խաչին, ըստ կամս անուան տիրոջ :

Կը թուի թէ դժուարութիւններ ծագած են այն մասին թէ ե՛րբ պէտք է տօնել Առաքել աղային տօնը : Պոլսոյ մասնագէտը այսպէս կը լուծէ հարցը.—

«Առաքել անունը պէտք է տօնել Սրբոց Երկոտասան Առաքելոց տօնին : Գիտէք թէ Հայ. Առաքելական Եկեղեցին բազմաթիւ Առաքելոց տօներ ունի, որոնք իրենց յատուկ անունները ունին, — Թադէոս եւ Բարթողիմէոս, Պետրոս եւ Պօղոս, Թովմա եւ Շմաւոն, Փիլիպպոս եւ Բառնաբաս, Տիմոթէոս եւ Տիտոս, եւն— : Ինչպէս կը տեսնուի, բոլորն ալ իրենց անուններով կը յիշատակուին : Ասոնցմէ զատ ունինք նաեւ հաւաքաբար Երկոտասան Առաքելոց տօնը, ահա այս տօնին պէտք է կատարել Առաքել անուան տօնախմբութիւնը» :

Դժուարութիւն մը եւս.— Կարելի՞ է կատարել Երջանիկ անուան տօնախմբութիւնը, ահա պատասխանը.—

«Երջանիկ» անունի մասին եղած հարցումէն կարելի է հետեւցնել թէ հարցումին տէրը կին մը կամ օրիորդ մըն է :

Երջանիկ, ինչպէս նաեւ Տենչալի եւ Նազելի անուններն ալ Ս. Աստուածածնի Վերափոխման տօնին պէտք է տօնել : Ս. Աստուածածնի տօնին կը տօնուի եօթը անուն,— այս երեք նոր անուններն ալ աւելցնելով՝ կ՚ըլլայ տասը անուն : Ատոր վկայութիւն՝ Վերափոխման տօնին նուիրուած «Համեմատ քեզ ոչ գոյ նման» տաղէն հատուած մը. «Անեղին մայր եղեր դու կոյս Տենչալի... վարէ Նազելի կոյս... դու Երջանիկ կոյս...» :

Անուններու տօնախմբութեան մասնագէտը գիտէ՞ թէ երիտասարդներ կան հիմա, որ Հայաստան կը կոչուին : Այս երիտասարդներուն տօնը գարնա՞ն պէտք է տօնել թէ աշնան : Երիտասարդը, որ կը կոչուի Կոլխոզնիկ, տօնախմբութեան օր ունի՞ :

Ինչպէս կը տեսնուի, խաղաղութիւն չկայ : Անուն տօնելու հարցն իսկ տեղի կուտայ վէճի :

ԱՐԱՋ

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՈՒՍԱՆՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Առաջնորդ ունենալով այն սկզբունքը թէ մտաւոր զարգացումը պէտք է ձամբայ բայ բանայ ժողովուրդի մը կեանքին մէջ, Գերմանացիները ամէն զոհողութիւն յանձն կ'առնեն մրցակից դառնալու համար աշխարհի յառաջադէմ ազգերուն մէջ։ Գերմանական մտքի աւանդական առաջատար դիրքը վերադրաւելու ջանք չեն խնայեր, չհետեւելով որ ճարտարարուեստի մէջ յաջող ըլլալու համար իսկ՝ կարեւոր է դիտական եւ մտաւոր զարգացման բարձր մակարդակ մը։ Պետութիւնը եւ ճարտարարուեստական հաստատութիւնները կ'ապահովեն համալսարաններու պիւտճէս զանազան ուղղութիւններով։

Ցիշատակելի է որ 1։ Աշխարհամարտէն առէն, պարտուած Գերմանիա յատկապէս Մ. Թագեալ Նահանգներէն զգալի նիւթական օժանդակութիւն վայելեց, եւ վերականգնեց իր համալսարանները, նոր չէնքերու, կաճառներու եւ մատենադարաններու շինութեամբ։ Այսօր ալ զերմանական համալսարանները կը վայելեն նիւթական եւ մշակութային տոպածու – թիւն ամերիկեան հիմնադրամներու աղբիւրներէն, ինչպէս են՝ Մարշալ, Ֆորտ, Ֆրանքլին, Հոքֆէլլերը եւ այլ հաստատութիւնները, մանաւանդ Մայնցի եւ ռեւմտեան Պերլինի համալսարաններուն նոր չէնքերուն կառուցումը կատարուած է ամերիկեան դրամական օգնութեամբ, ինչպէս անհամար ուրիշ հաստատութիւններու համար եղած են լայն նուիրատուութիւններ։

Բայց հիմա, երբ արեւմտեան Գերմանիոյ տնտեսական վերելքը յաղոդած է, պետական պիւտճէն կը հասնի, արագ քայլերով, առաջատար դիրքի մէջ դնելու համար գերմանական կրթութիւնը, ընդունելով որ ետ մնացած է ամերիկեան – նէն եւ ռուսականէն, որոնք հսկայական յաջողութիւններ ունեցած են, մինչդեռ ասկէ մինչեւ քսան եւ հինգ տարի առաջ Գերմանիա գիտերու եւ կատարելագործումներու, ինչպէս եւ փիլիսոփայութեան, դրականութեան եւ երաժշտութեան մարդերուն մէջ առաջնակարգ դիրք ունեցած էր։

Այս ճամբուն վրայ կան չարք մը դժուարութիւններ, որոնց յաղթելու համար անհրաժեշտ է ծրագրեալ աշխատանք, նիւթական յատկացում եւ ժամանակ։ Հետեւաբար կազմուած է գերմանական համալսարաններու տնօրէններէ կազմուած «Գիտական Խորհուրդ» մը, որ հեղինակաւորապէս կը զբաղի այս հարցով եւ կը ներկայացնէ իր առաջարկները պետական վերին մարմիններուն։ Մրագրուած է՝ երեք նոր համալսարաններ հաստատել երեք բազմամարդ քաղաքներու մէջ, համալսարանային լաբորատորիաներ հիմնել՝ ուր որ կարիք կայ, փորձարկութեան աշխատանոցները անյապաղ կառուցանել, դասախօսներու կազմը ընդլայնել, որովհետեւ ուսանողութեան թիւին անհամապատասխան է դասատուներու (դոցենտ), Փրոֆէսօրներու, ընթերականներու (ասիստան) թիւը, ուժ տալ հողատարածներու դրութեան, բաւարար նիւթական օգնութիւն ընել ձրիավարժ ուսանողներու, որպէս զի անոնք կարենան ամբողջովին նուիրուիլ իրենց ուսման եւ ոչ թէ ժամանակ վատնեն իրենց ուսման տետ առըն – չութիւն չունեցող զբաղումներով։

Ներկայիս Գերմանիոյ արեւմտեան Դաշն. Հանրապետութեան եւ արեւմտեան Պերլինի համալսարաններուն ուսանողութեան թիւը երկու տարիւր հազար է, որմոյ քսան հազարը օտար երկրէ։ Այս նոյն երկրամասին մէջ ուսանողութեան թիւը 1886ին եղած է 10·000 եւ 1929ին 65·000, մինչդեռ 1949ին 90·000, այնպէս որ չէնքի տեսակէտով առ առաւելն 150 հազար ուսանողի տեղ կրնար ըլլալ հին չէնքերուն մէջ։

Նկատելի է նաեւ որ ուսանելու ձգտող երիտասարդութեան թիւը հետզհետէ կ'աճի։ Արեւելեան Գերմանիայէն եկած են վերջին ժամանակները 28·000 ուսանողներ, իսկ արհեստանոցներէ եւ զանազան պատճառով համալսարան մտնելու վկայական չունեցողներու խմբաւորում – ներէ, երկու – երեք տարի նախապատրաստուելով եւ քննութիւն տալով բարձրադոյն ուսման դիմող ուսանողներ օրէ օր կ'աւելնան բնական ճաման նախատեսել թիւին վրայ։

Թոշակաւոր ուսանողներու համար պետութիւնը կը հաշուէ ընդհանուր թիւէն կէսը։ Ձրի ուսում եւ ամսական երկու հարիւր մարքի ապրուստի փոխատուու – թիւն կը ստանան անոնք, որոնց հայրը իր ընտանիքին ապրուստին դրամը, մէջէն ըլլալով տղոցը ուսանողութեան ծախքը, ըստ բաւականին չի չափը։ Ընդհանրա – պէս վեց հարիւր մարքէն պակաս չափող հօր մը զաւակները կրնան պետական օ – ժանդակութեամբ ուսանիլ։ Այս հաշիւով գերման ուսանողութեան մօտ 90·000ը պետութեան հոգածութեան առարկայ է՝ բացի ընդհանուր հաստատութեան ծախ – քերէն։

Գերման ուսանողութեան ընկերային դիրքը հետեւեալն է։ Ա) Արեւելեան Գերմանիայէն եկողներուն մեծադոյն մասը մտային աշխատանքի մարդոց զաւակներ են, հողեւորականի, բժիշկի, փաստաբանի, ուսուցչի, նախկին պաշտօնատարներու եւ նախկին զինուորականներու, որովհետեւ արեւելեան համալսարաններու մէջ գործաւորի, արհեստաւորի զաւակներուն նախապատրաստութիւն կը տրուի։ Բ) Ուսանողներու երեսուն առ հարիւրին հայրը ակադեմական է։ Գ) 33 առ հարիւր պետական պաշտօնեայի զաւակներ։ Դ) Հինգ առ հարիւր առեւտրական պաշտօնով զբաղող մարդոց զաւակներ։

ՀԻՇԱՆԻ ՄԸ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

Անգլիոյ նման ամէնէն ազնուապետական ընկերութիւնն ալ հետզհետէ կը մերձենայ եւրոպական ընկերութեանց դասակարգային կազմակերպութեան կազմուածումով։ Բարձր դասակարգը կորուսած է իր հմայքը, համեստ դասակարգերը հետզհետէ կը բարձրանան դաստիարակութեամբ եւ տնտեսապէս։ Ազնուականներու եւ քաղքենի դասակարգի տղաք սովորական դպրոցներ կը յաճախեն, կրթական հիմնադրամներու շնորհիւ համեստ դասակարգի տղաք կրթութիւն կը ստանան ազնուականներու վերապահուած դոլեճները յաճախելու համար։

Արքայական ընտանիքը որոշեր է դաստիարակ իշխանը դպրոց ղրկել, փոխանակ պալատին մէջ առանձին դաստիարակով մը պատրաստելու ապագայ պաշտօնին։ Մանաւանդ դպրոց մըն է, տարբեր հոչակաւոր դոլեճներէն, թէեւ նոյնպէս բարձր թոշակով։

Դպրոցը հիմնուած է Սկովտիոյ մէջ, գերման հրեայ Քիւրթ Հանի կողմէ՝ 1934ին։ Հեռացած Գերմանիայէն հակասեմական չարժումին հետեւանքով՝ ազատ երկրի մը մէջ փոխադրած է ամէնէն աւելի գերմանական դաստիարակչական դրութիւնը եւ յաջողած է աշակերտներ գտնել, որոնք բարձր թոշակով կամաւորապէս կ'ենթարկուին ամէնէն խիստ կրթութեան։ Նման դպրոց մը աշակերտ պիտի չկարենար գտնել ցամաքին վրայ եւ երբեք Արեւելքի մէջ։ Ուսումը չափաւոր է, աւելի մարմնակրթութիւն կայ, որպէս հիմ մտաւոր դաստիարակութեան, նկարագրի կազմութեան։ Խլրտոցին մէջ կը սիրէ երկաթէ կարգապահութիւն, գաւազանը կախուած է դասարանին պատէն եւ պատիժ կ'ենթարկուին ծանր յանցանք գործողները՝ առանց դասակարգային խտրութեան։

Աշակերտները կ'արթննան եօթին, վազք բակին մէջ, պաղ լոգանք, անկողին չակել, կօշիկներ մաքրել, դասարանները աւել, յետոյ ազօթք եւ նախաճաշ, ինչէն տասներեք դասեր, այնուհետեւ ճաշ՝ տղոց կողմէ սպասարկուած։

Քսան վայրկեանի հանգիստէ մը ետք, կէսօրը կը յատկացուի զանազան խաղերու, գործնական աշխատանքի։ Ժամը չորսին կրկին լոգանք, սերտողութիւն, ընթրիք եւ ննջարան։ Կիրակի օրեր ազատ են, բայց արգիլուած է, դպրոցէն դուրս ձրեկ, թերթ կարդալ։ Կանոնին հակառակ գործող աշակերտը կը պատժուի։ Իւրաքանչիւր գաւակը կը պատկանի գերման ուսանողներու մարմնակրթական միութեան, որ կը կազմակերպէ մրցումներ, ճամբորդութիւններ, ամառնային ճամբարներ։ Ամէն տարի ամառ մը կը նուիրուի ազգային ծառայութեան։ Ամէն տարի ամառ մը կը նուիրուի ազգային ծառայութեան։ Ամէն տարի ամառ մը կը նուիրուի ազգային ծառայութեան։

ՄԻՀՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ

(ՀԱՅ ՅԵՂԱՓԱՌԱԿԱՆ ԿԵՆԴԱՆԻ)

ԿՈՏՈՐԱԾ ՀԱՅՐԸ

ՎԱՂՎԱ ԲՐՈՆՅԱՆ

— Ինչո՞ւ ես այդպես ասում, տատ ջան։ Ես ինձ շատ լավ եմ զգում։

— Ես էլ գիտեմ, որ դու ինձ չես ուզում տխրեցնել, բայց ես էլ քեզ չեմ ուզում խաբել։ Ես գիտեմ, որ ես հիվանդ եմ, ծանր հիվանդ, և որ ես այլևս չեմ ապրելու։ Ես ուզում եմ, որ դու ինձ ճիշտ ասես։

— Ինչո՞ւ ես այդպես մտածում, տատ ջան։ Ես ինձ լավ եմ զգում։

— Ես

Տէր եւ Տիկին Զարեհ Զամիչ եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Ճէյմս Զամիչ եւ զաւակը ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր եւ մեծ մօր՝

ՎԵՐԳԻՆԷ ՉԱՄԻՉԻ
(Ծնեալ Դանիէլեան)

մահը, որ տեղի ունեցաւ Փետրուար 24-ին, իր բնակարանը, 6 Բիւ տ'Ալզաս (Անիէռ):

Յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի Այսօր, Չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 10·30ին Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին:

Մասնաւոր մահազդ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՏԱՆ

Վիէնէն երկու հայ եւ մէկ Ֆրանսացի Օրիորդներ այցելած ըլլալով Հ. Յ. Դ. Դիւան – թանգարանը, Մշակոյթի տան նուիրած են քսան Ն. Ֆ.:

(Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Այրի Տիկին Զ. Երանեան, Տէր եւ Տիկին Արամ Փէշտիմալճեան եւ զաւակները, Տէր եւ Տիկին Իշխան Նուրիճանեան եւ զաւակը, Թագուհի Երանեան, Այրի Տիկին Միշլին Փիէռ – Երանեան եւ զաւակները, եւ Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան ու համայն ընտանիքի անդամները կը յայտնեն իրենց խորին շնորհակալութիւնը, մասնաւորաբար «Յառաջ»ի խմբագրութեան, Սեւրի Մխիթարեան Հայրերուն եւ Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջ. կոմիտէի եւ բոլոր բարեկամներուն, ընկերներուն, որոնք ցաւակից եղան իրենց խոր վիշտին, անձամբ, գրաւոր, ծաղկեպսակով իրենց տարաբախտ ամուսինին, հօր, մեծ հօր, եղբօր եւ ազգական՝ Յովհաննէս Երանեանի դժբախտ մահուան առթիւ:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ

Տէր եւ Տիկին Կարօ Երանեան եւ Յակոբ Երանեան իրենց սիրելի եղբօր արկածամահ Յովհաննէս Երանեանի յիշատակին կը նուիրեն յիսուն Ն. Ֆ. Հ. Յ. Դ. Թանգարանի Ֆոնտին, 25ական Ն. Ֆ. Կապ. Խաչի Կեդր. վարչութեան եւ Պէյրութի Համազգային ճեմարանին, եւ տասը Ն. Ֆ. «Յառաջ»ի: (Ստանալ «Յառաջ»էն):

×

Տէր եւ Տիկին Նշան Ֆէսճեան, իրենց տարաբախտ մեծ հօրեղբօր յիշատակին կը նուիրեն երեսուն Ն. Ֆ. Կապոյտ Խաչի Կեդր- վարչութեան:

Այրի Տիկին Մաքրուհի Մինասեան, իր եղբօր յիշատակին տասը Ն. Ֆ. կը նուիրէ Կ. Խաչի Կեդր. վարչութեան:

(Ստանալ «Յառաջ»էն):

ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿԷ Ս. ԽԱՉ ԵԿԵՂԵՑԻ

10 bis, Rue Thouin, PARIS

Այս Կիրակի հանդիսաւորութիւն Սրբոց Վարդանանց Մարտիրոսաց եւ Բուն Բարեկենդան: Զայնաւոր պատարագ ժամը 10·30ին:

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

ՄԱՄՈՒԼԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ
Գիրերու Գիւտի 1600ամեակի առթիւ
Ապրիլ 8էն 22

Մշակոյթի Տան «Շ. Միսաքեան» սրահին մէջ:

×

ՄԱՅԻՍ 12ԻՆ
ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒՆ

Տարօնի ժողովրդական երգերու ունկընդրութիւն:

ԱՐՄԵՆՈՒՀԻ ԳԵՒՈՆԵԱՆԻ
կողմէ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Այր եւ կնոջ մը համար փոքր յարկաբաժին մը՝ երկու սենեակ, խոհանոց, կամ մեծ սենեակ մը, եւ խոհանոց, Փարիզ կամ արուարձան, վարձու ի հարկին փոյան հատուցումի, Մայիս 1էն սկսեալ:

Գրել Տաքէսեան,

91, Rue Général Leclerc, CROSLAY (S. et O).

Imprimerie Spéciale du journal « Haratch »
32, Rue de Trévise, PARIS (9e)

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ՍԳԱՏՕՆԸ

Կ'ոգեկոչուի Ապրիլ 24ին: Նախաձեռնութեամբ Ապրիլեան Սերունդի (ՉՈՄ), Քատէի (Փրթի Ժուռնալ) Ա. յարկը:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ի նպաստ Պօմոնի սրահին բարեզարդման:

«ՇԱՆԹ» թատերախումբը մեծ պատրաստութեամբ Պօմոնի մէջ կը ներկայացնէ՝

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը ճիշդ 9ին:

Կը ներկայացուի ԱՒԱՐԱՅՐԻ ԱՐԾԻՒԸ ԿԱՄ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՔ

(5 արար, հեղինակութիւն Սմբատ – Բիւրատի):

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԻՆՔ.— Վարդան՝ Վ. Տ. Վարդանեան, Ղեւոնդ երեց՝ Յ. Նիկողոսեան, Ներշապուհ՝ Վ. Տէմիրճեան, Յովսէփ Կաթողիկոս՝ Յ. Արսլանեան, Վրոյր՝ Աւետիս Եօթնեղբայրեան, Շուշանիկ՝ Օր. Լօրիս Մերտինեան, Յազկերտ՝ Կ. Մութափեան, Վասակ՝ Սերժ Սարգիսեան, Միհրներսեհ՝ Գր. Թուրէլեան, Զանկագ երեց, Տիր. Տիրատուրեան, Մոգպետ՝ Վահագն՝ Տ. Վարդանեան:

Ներկայացման ընթացքին պիտի երգուին «Տէր Կեցո դու զՀայս» եւ «Լոեց ամպերը»:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ ժամերգութիւններու.—

1 Մարտ, Հինգշաբթի.— Վարդանանցը Փարիզի մէջ.— Փարիզի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը նկատի ունենալով Վարդանանց մեծ եւ փառաւոր ճակատամարտի կրօնական եւ ազգային տօնի պատմական հանդամանքը, այս տարի եւս պատշաճ հանդիսաւորութեամբ պիտի տօնակատարէ 1 Մարտ 1962 Հինգշաբթի օր ժամը 9·45ին Փարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյն մէջ: Հրաւիրուած է Փարիզի եւ շրջակայքի դասընթացքներու աշակերտութիւնը: Պիտի մատուցուի Ս. պատարագ: Արարողութիւններուն պիտի նախագահէ Հայրապետական պատուիրակ Գերաշնորհ Տէր Սերովբէ եպիս. Մանուկեան: Յետ պատարագի դպրաց դասը պիտի երգէ յաւուր պատշաճի երգեր եւ պիտի ըլլան արտասանութիւններ: Կը խնդրուի մեր բոլոր հայրենակիցներէն որ ներկայ ըլլան յարգելու համար օրուան յիշատակը:

4 Մարտ, Կիրակի, Բուն Բարեկենդան: Ս. պատարագ ժամը 10ին:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԸ ԽԱՏՈՒՏԻԿ

Յաւելուածաբար՝ ՄԱՆՈՒՇԱԿ ԵՒ ԻՐ ՀԷՔԵԱԹՆԵՐԸ:

500 էջ
13 Hors–Texte

Հասոյթը Փարիզի եկեղեցւոյ կրթական մարմնին:

Գին 12 Ն. Ֆ.

Թղթատարի ծախքով 13·40 Ն. Ֆ.

Արտասահման 4 տոլար:

Դիմել՝
Յառաջին
Հայ գրավաճառներուն
Փարիզի եկեղեցին կամ Տպարան
ՏԷՐ – ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Կազմակերպուած Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանի աշակերտուհիներու կողմէ:

ՄԱՐՏ 11ԻՆ

Կիրակի, կէսօրէ յետոյ ժամը ճիշդ 15ին,

Salle de la Chimie
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Պիտի ներկայացուին՝
ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ
(Հայերէն)

L'Ane et le Ruisseau
(Ֆրանսերէն)

Երգ, պար եւ արտասանութիւն
Տոմսերու գին.—4, 5, 6 Ն. Ֆ.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Կապ. Խաչի Պօմոնի մասնաճիւղի ներկայացում – պարահանդէսը Մարտ 24ին, Շաբաթ երեկոյ, Սահակ – Մեսրոպ սրահին մէջ: Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

×

ՀԱՅ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԻ
Քառասնամեայ Յոբելենական Փառատօնը

Սորպոնի Մեծ Ամփիթատրոնին մէջ: Կիրակի, 6 Մայիս 1962, ժամը 14ին:

Հ. Յ. Դ.

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ԼԻՈՆ.— Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Վարանդեան» կոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ, ժամը 20·30ին, սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Շրջ. Կոմիտէն ներկայացուցչական ժողովի կը հրաւիրէ ընկերները այս Շաբաթ երեկոյ, Մշակոյթի Տան մէջ, ժամը 8·30ին:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶ.— Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Ահարոնեան խումբի ընդհ. ժողովը այսօր Չորեքշաբթի ժամը 20·45ին, Մշակոյթի Տան մէջ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հերթական դասախօսական հաւաքոյթը այս Ուրբաթ, Հայ Ազգային Տան մէջ:

Ազատ խօսակցութիւն եւ մտքերու փոխանակութիւն:

Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները, համակիրները եւ ընդհանրապէս հայ հասարակութիւնը:

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՐԱՆՑԻԿ ԵՐԵԿՈՅԹ

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ, **Salle Voltaire, Rue Voltaire**

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Նոր Սերունդի Կեդրոնական վարչութեան կողմէ:
Մարտ 3ին, Շաբաթ ժամը 21էն մինչեւ լոյս

Կը խօսին Ընկ. Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ եւ Ա. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին.—

Արտասանութիւն՝ Զարուհի Փափազեան, Սօսի պարախումբը, ընկերակցութեամբ Տէտէճեանի եւ Սեզեանի, դեկավար Յ. Քիւթնէրեան:

ՆՈՒԱԳ ԵՒ ԵՐԳ.— Փօլ Գուլաքսրգեան, Արմէն Մոմճեան, Յար. Ճապուրեան, Լեւոն Պօյաճեան:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ.— Փասքալ Եսայեան, Յովհ. Շիրինեան:

Grand Bal de Nuit

de 21 heures à l'aube

AVEC CLAUDE NICLAU ET SON ORCHESTRE

Bar **Buffet** **Ambiance**

ՅԻՐԴ ՏԱՐԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

ՀԱՅ ԱՐԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ

Կիրակի, Մարտ 4, կէս օրէ վերջ, ժամը 2·30ին

MAISON DE LA CHIMIE
28 bis, Rue Saint-Dominique
Métro : Invalides

Սկաուտական ներկայացումներ, հայկական պարեր եւ երգեր, պիտի ներկայացուի նաեւ սկաուտական փիլմ մը

Նախկին Հայ Արիները եւ երէցները պիտի ներկայացնեն հայերէն եւ մասնաւոր պատրաստութեամբ

ՈՉԽԱՐՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

(La Farce de Maître Pathelin)

Կատակերգութիւն մէկ արար

Մուտք.— 10 Ն. Ֆ., 5 Ն. Ֆ. 3 Ն. Ֆ. Երախաներուն մուտքը ձրի

ՊԻՒՖԷ

ՈԱԿԱԳԻՆ ԸՆԹԱՑԻԿ ԱԶԴԵՐՈՒ

ՄԷԿ ԱՆԳԱՄՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՄԱՀԱԶԴ	30 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/4 սիւնակ
ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ	*15 Ն. Ֆ.	մինչեւ 1/8 սիւնակ
ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՀԱՐՍԱՆԻՔ, ՆՇԱՆՏՈՒՔ	20 Ն. Ֆ.	» » »
ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ՓՈԽԱՆ ԾԱՂԿԵՊՍԱԿԻ»	10 Ն. Ֆ.	» » »
«ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ»	5 Ն. Ֆ.	» » »
ԾԱԽՈՒ Է	20 Ն. Ֆ.	» » »

Այս գիները մէկ անգամ հրատարակելի եւ նշանակուած ծաւալով ազդերու համար են, չորրորդ էջը:

Կանխիկ վճարումը պարտաւորիչ է:

Առեւտրական կամ այլ ազդերու մասնաւոր պայմաններուն համար դիմել վարչութեան: